

ΘΕΑΤΡΙΚΑ ΕΡΓΑ

ΘΕΑΤΡΙΚΑ ΕΡΓΑ

ΑΝΤΟΝ ΠΑΥΛΟΒΙΤΣ ΤΣΕΧΩΦ
(1860 — 1904)

ΑΝΤΟΝ ΤΣΕΧΩΦ

ΘΕΑΤΡΙΚΑ ΕΡΓΑ

«Ο ΓΔΑΡΟΣ», «Ο ΘΕΙΟΣ ΒΑΝΙΑΣ»,
«ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΑΔΕΛΦΕΣ», «Ο ΒΥΣΣΙΝΟΚΗΠΟΣ»,
«Η ΑΡΚΟΥΔΑ»

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ
ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ ΚΑΛΛΕΡΓΗ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΓΚΟΝΗ

Copyright για την Ελλάδα, 1960
ΑΘ. ΓΚΟΝΗΣ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ &
ΑΘΗΝΑ

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

	ΣΕΛΙΔΑ
ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΑΓΓΕΛΟΥ ΤΕΡΖΑΚΗ	7
«ΑΝΤΟΝ ΤΣΕΧΩΦ» ΤΟΥ ΚΑΡΟΛΟΥ ΚΟΥΝ	10
ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΤΟΥ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΗ	12
Ο ΓΛΑΡΟΣ	13
Ο ΘΕΙΟΣ ΒΑΝΙΑΣ	89
ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΑΔΕΛΦΕΣ	161
Ο ΒΥΣΣΙΝΟΚΗΠΟΣ	253
Η ΑΡΚΟΥΔΑ	329

Π Ρ Ο Λ Ο Γ Ο Σ

Ἐπὶ τῶν ὑπάρχοντων δυὸ εἰδῶν συγγραφεῖς καινοτόμοι : Ἐκεῖνοι ποὺ φέρουν κάτι τὸ καινούργιο. Τὸ καινούργιο παλιώνει. Καὶ ὑπάρχοντες ἐκεῖνοι ποὺ φέρουν κάτι τὸ ἀνεπανάληπτο. Ἐπὶ αὐτοὺς ὁ Τσέχωφ.

Ἡ ἐποχὴ μας ἀγωνίζεται μὲ πολὺ ζῆλο γιὰ τὸ καινούργιο—αὐτὸ τῆς ἔχει γίνῃ ψύχωση. Δὲν εἶναι ὅμως ἀπόλυτα βέβαιο καὶ πῶς ἔχει νιώσει τὴ διαφορὰ του ἀπὸ τὸ ἀνεπανάληπτο. Ἐνεπανάληπτο στὴν Τέχνη εἶναι ὄχι ἀπλῶς ἓνας «τρόπος», ἀλλὰ κάτι τὸ ἀναφαίρετα προσωπικόν, μιὰ μελωδία ποὺ δὲν μεταφέρεται σὲ ἄλλο ὄργανο. Εἶναι μιὰ σταθερὴ συμβολὴ στὴν ἑσωτερικὴ ἐμπειρία τοῦ κόσμου. Ἐάν ὁ Τσέχωφ εἶχε φέρῃ στὸ Θέατρο μιὰ πρωτόφαντη τεχνουργία, σήμερον θὰ εἶχε πάρῃ θέσιν στὸ σκονισμένον ράφι τῆς Ἱστορίας : Ἐκεῖ ὅπου εἶναι ταξινομημένοι, λογουχάρη, οἱ Γερμανοὶ ἐξπρεσιονιστὲς τοῦ 1920, οἱ Γάλλοι ἀβανγκαρντιστὲς τῆς ἰδίας ἐποχῆς. Μὲ τὸ συγγραφέα ὅμως τοῦ «Βυσσινόκηπου» συμβαίνει κάτι τὸ ἀνεξήγητο : Τὰ ἔργα του, σὰ μῦθοι, ἤθη, περιστάσεις, εἶναι συνταιριασμένα μὲ τὰ τέλη τοῦ 19ου αἰῶνα. Πιὸ στενὰ ἄκόμα : Μὲ τὴ ρωσικὴ κοινωνία τοῦ τέλους τοῦ 19ου αἰῶνα. Ἐκόμα πιὸ στενὰ : Μὲ ἐκείνην εἰδικὰ τὴ ρωσικὴ κοινωνικὴ μερίδα ποὺ λιμνάζει, ἀργολιώνει, βουλιάζει, παραδομένη στὴ μακάρια ἐκκλυσθὴ τῆς κάθε παρακμῆς. Ἐπὶ τέτοιαις γενικῆς συνθήκῃς θὰ ἔπρεπε νὰ προκύβουν, στὴν καλύτερην περίπτωσιν, ἔργα ἠθογραφικά, τυτισμένα μὲ τὴ χρυσόσκονη τοῦ γραφικοῦ, ποὺ ἓνα φύσημα ἀνέμου τὴ συνεπαίρει. Ἐντὶ γὰρ αὐτὸ, βγήκαν ἔργα ὄλο σάρκα καὶ χυμὸ, ἀντοχὴ ψυχῆς, διαποτισμένα ἀπὸ μιὰ γοητεία ὡς τότε ἀνάκουστη. Γιατί ; Καὶ πῶς ;

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Δὲ χωρεῖ ἀπευθείας ἀπάντηση σὲ τέτοια ἐρωτήματα. Κι' ὁμως ! Πόσες φορὲς δὲν ἔτυχε νὰ ἰδοῦμε νὰ μετριέται ὁ Τσέχωφ μὲ τὸ λειψὸ μέτρο τῆς ἠθογραφίας, σὰ συγγραφέας ποὺ ἀπεικονίζει τάχα μιὰ φάση τοῦ κοινωνικοῦ γίνεσθαι !

Θὰ τολμοῦσα νὰ πῶ ὅτι, ἀπώτερα, ἐκεῖνο ποὺ δίνει στὸ Θέατρο τοῦ Τσέχωφ τὸ ἄρωμά του, εἶναι μιὰ προσωπικὴ σύλληψη καὶ σκηρικὴ προβολὴ τῆς ἔννοιας Χρόνος. Ὅχι στὴν ἀφηρημένη, τὴ μαθηματικὴ ἢ τὴ φιλοσοφικὴ τῆς ἔκδοχῃ. Στὴν καθαρὰ συναισθηματικὴ, τὴ ζεστὰ ἀνθρώπινη. Πρὶν ἀπὸ τὸν Τσέχωφ, ὁ αὐστηρὸς νόμος τοῦ Δράματος, ἢ συμπύκνωση, ὡδηγοῦσε τοὺς δραματούργους σὲ μιὰ πλαστικὴ ἀλλὰ καὶ δομικὰ ἀλύγιστη διάταξη τῶν γεγονότων γύρω ἀπὸ τὸ σκληρὸ πυρῆνα ἑνὸς ἀρχικοῦ δεδομένου. Ἡ εἰδικὴ τούτῃ σύνθεση, εἶχε τὸ μειονέκτημα νὰ καταλήγει σὲ μιὰ κατασκευὴ πολὺ ὑλική, πολὺ αἰσθητὴ σὰν πρόθεση. Ἡ Τέχνη εἶναι μιὰ σύμβαση, ποὺ πρέπει ὁμως νὰ ἔχει τὴν ἀπόλυτη ἀξία καὶ ἀλήθεια τοῦ ἀντισυμβατικοῦ. Σ' αὐτὴ τὴν ἰσορροπία ἀποκρυσταλλώνεται τὸ πρόβλημά της.

Ὁ Τσέχωφ ἔμπασε στὸ χῶρο τοῦ Δράματος τὴ ροή, τὸ ὑγρὸ αὐτὸ στοιχεῖο ποὺ εἶτανε πρὶν προνόμιο τοῦ ἀφηγηματικοῦ λόγου. Μὲ τὴ ροή, μπῆκε στὸ Θέατρο καὶ ὁ κυματισμὸς, ἢ ἀνεση, ἢ ἀοριστία τῆς Μουσικῆς. Ἕνας φθόγγος σπαραγμοῦ, τὸ αἶσθημα τοῦ «ἀνεπιστρεπτι», κρύβεται στὸ βάθος κάθε μύθου τοῦ Τσέχωφ. Ὅλα τὰ μεγάλα ἔργα του τελειώνουν μ' ἕναν ἀποχωρισμὸ, γιὰτὶ ὁ ἀποχωρισμὸς κάνει συνειδητό, μὲ συμπυκνωμένη ἔνταση κι' ἐνάργεια, τὸ κύλισμα τοῦ Χρόνου. Κάποτε μάλιστα δλόκληρο τὸ ἔργο δὲν εἶναι παρὰ ἕνας ἐπικείμενος ἀποχωρισμὸς («Ὁ Βυσσινόκηπος»). Ἄλλοτε πάλι, ὁ ἀποχωρισμὸς ἔρχεται νὰ κορυφώσει τὸ δράμα, ἢ καλύτερα, νὰ τοῦ προσδώσει τὴν οὐσιαστικὴν του σημασίαν («Οἱ τρεῖς ἀδερφές», «Ὁ Θεὸς Βάνιας», «Ὁ Γλάρος»). Καὶ πάντοτε, μέσα στὸ σῶμα τοῦ κάθε ἔργου, ὑποδηλώνεται μὲ χίλιους ἀστάθμητους, ἀνείπωτα ποικίλους τρόπους, τὸ κύλισμα, ἢ ροή. Εἶναι ἀναφο-

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

ρὲς τῶν προσώπων στὰ περασμένα τους ἢ δραματισμοὶ τοῦ αἴθριο: Ὁ καὶμὸς καὶ ἡ χίμαιρα. Ψάξτε στὰ μύχια τῶν τεχωφικῶν πλασμάτων: θὰ ἰδῆτε πὼς αὐτοὶ οἱ δύο τόνοι ὑφαίνουν τὴν ψυχικὴ τους σύσταση.

Πέρα καὶ δῶθε ἀπὸ τὸ Χρόνο, ἐκεῖνο πὸν δίνει γεύση ἰδιαίτερη στὸ Θέατρο τοῦ Τσέχωφ εἶναι ἡ χαμηλόφωνη ποίηση τοῦ καθημερινοῦ. Ἄλλὰ καὶ τὸ αἶσθημα τῆς καθημερινότητας, τί ἄλλο εἶναι γι' αὐτὸν παρὰ μιὰ ἄλλη ὄψη τῆς ἔννοιας Χρόνος; Ἡ φθορὰ: νὰ τὸ σύμβολο πὸν προβάλλει τὸ Χρόνο μέσα στὴν καθημερινότητα, τὴν καθημερινότητα μέσα στὸ Χρόνο. Δὲν ἔχουμε ὁμῶς νὰ κάνουμε ἐδῶ μὲ τὴ διεξοδική, μικρολόγα, νατουραλιστικὴ καταγραφή περιστατικῶν τῆς τρεχοῦμενης ζωῆς. Πίσω ἀπὸ τὸ περιστατικὸ, ὅπως καὶ πίσω ἀπὸ τὸ ἐξωτερικὰ ἀσύνδετο, τὸ ἁρμονικὰ μετέωρο, τὸ μουσικὰ κυματερὸ τοῦ τσεχωφικοῦ διαλόγου, ἀνακρούεται μιὰ μελωδία ἐνδόμυχη, πὸν ὑποβάλλει ἄλλα ἀπὸ ἐκεῖνα πὸν προφέρει. Τὰ πρόσωπα διαλεγόμενα, μονολογοῦν. Οἱ μεταξύ τους σχέσεις, οἱ συχνὰ παραφορα ἀελλπισμένες, εἶναι ὡστόσο σὰ δίχως ἐπαφή: Σάμπως κάτι τὸ ἀγεφύρωτο, τὸ ἀθεράπευτα ἐρημικὸ, νὰ τὰ χωρίζει. Ἔτσι, τὸ καθημερινό, τὸ φαινομενικὰ ἀσήμαντο, παίρνει στὰ χέρια τοῦ Τσέχωφ ἓνα νόημα κρυφὸ καὶ βαθύ. Κι' ἔχουμε τὴν ἐντύπωση πὼς ἀκοῦμε μέσα μας ἓνα διάλογο ὄχι πιά σὲ ἔκταση παρὰ σὲ βάθος, πὸν εἶναι ἡ ἴδια ἡ μουσικὴ τῶν ψυχῶν.

Ἦταν αὐτόχρονη ἓνα σκάνδαλο νὰ μὴν ὑπάρχει ὡς τώρα στὴν ἑλληνικὴ βιβλιαγορὰ ὁ θεατρικὸς Τσέχωφ μεταφρασμένος. Μὲ ἰδιαίτερη λοιπὸν ἱκανοποίηση προσθέτω τὸν ἰσχνό μου τὸ λόγο στὴν παρουσίαση πὸν τοῦ γίνεται τώρα, μὲ τὸ βιβλίο τοῦτο, ἀπὸ τὸν μεταφραστὴ καλλιτέχνη κ. Λυκοῦργο Καλλέργη, ἀπὸ τὸν ἐκδότη κ. Ἀθ. Γκόνη.

ΑΓΓΕΛΟΣ ΤΕΡΖΑΚΗΣ

ΑΝΤΟΝ ΤΣΕΧΩΦ

Αισθάνομαι ιερή συγκίνηση κάθε φορά που τυχαίνει από οποιαδήποτε αφορμή να ζωντανεύει μέσα μου η μορφή του "Αντον Τσέχωφ. Ομολογώ με περηφάνεια πώς σπάνια πέρασε μέρα, αφ' ότου πρωτογνώρισα το θέατρό του εδώ και 30—35 χρόνια, χωρίς να αισθανθῶ είτε συνειδητά, είτε υποσυνείδητα, να με συντροφεύει, να με θερμαίνει, να με μαγεύει, να με δονίζει, και να με πλουτίζει κάτι από το έργο του. Αν η αποστολή του ποιητή είναι να φανερώνει στους συνανθρώπους του την όμορφιά και τον πλούτο της ζωής, να τους μαθαίνει να γνωρίζουνε και ν' αγαπᾶνε το κάθε τι που υπάρχει γύρω τους, τότε ό "Αντον Τσέχωφ δίκαια κατέχει κορυφαία θέση στην ιστορία του πολιτισμού του αιώνα μας.

Σάν έργατης του Θεάτρου σήμερα, πιστεύω στον Τσέχωφ σάν τον βασικότερο θεμελιωτή και πρωτοπόρο του σύγχρονου παγκόσμιου Θεάτρου. Έκανε τέχνη χωρίς να προδώσει την αλήθεια και το αληθινό. Έδωσε προέκταση στα θεατρικά πρόσωπα που έπλασε, χωρίς αυτά να πάουν ποτέ να μιλοῦν και να κινούνται μέσα στα πλαίσια μιᾶς ζωϊκῆς πραγματικότητας. Λιτά και σεμνά μᾶς αποκάλυψε τό δράμά του. Και μᾶς έπεισε. Μᾶς έπεισε γιατί μᾶς μύησε μέσ' από την μαγεία του Θεάτρου, στην μαγεία τῆς ζωῆς, όπως την έβλεπε και την ένοιωθε άγνά και άμόλευτα σάν ποιητής, μ' όλο του τό είναι, καρδιά και νοῦ, αισθήσεις και ψυχή.

Σάν άπλός άνθρωπος πάλι, από τά νεανικά μου χρόνια, ό Τσέχωφ στάθηκε για μένα δάσκαλος και όδηγός και κριτής, σε κάθε μου άπορία, σε κάθε μου βήμα. Με την άγάπη του, την εὐαισθησία και αισθαντικότητά του, με την θρησκευτική του προσήλωση, σε κάθετι ώραίο και καλό και μεγάλο και πολύ, στεριώνει την πίστη μας στον άνθρωπο και την ιερότητα τῆς ζωῆς. Μᾶς μαθαίνει να σεβόμαστε και να δινόμαστε άπειρίοριστα σ' ό,τι γνήσιο κι' αληθινό

ἀγγίζουμε, και μᾶς μαθαίνει νὰ μὴ μᾶς κουράζει τὸ δράμα, νὰ μὴν φαβόμαστε τὸ θαῦμα ν' ἀντέχουμε στὴ μαγεία. Τὸ μόνο πὸν ἀπομένει, τώρα πὸν ὅλος ὁ κόσμος γιορτάζει τὴν ἑκατοστὴ ἐπέτειο τῆς γεννήσεώς του, εἶναι νὰ ποῦμε ἕνα μεγάλο εὐχαριστῶ στὴ ζωὴ πὸν μᾶς τὸν ἔδωσε.

Θέλω νὰ πιστεύω πὼς ἡ ἐργασία μου γιὰ τὴν παρουσίαση τῶν ἔργων τοῦ Τσέχωφ στὸ Ἑλληνικὸ Θέατρο εἶναι ἐκείνη, πὸν περικλείει ὁ,τι καλύτερο ἔχω νὰ δώσω—ἴσως ἐπειδὴ ξεκινᾷ ἀπὸ μιὰ θεησκευτικὴ ἀνάγκη, ἀπὸ ἕνα αἶσθημα εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸν ἄνθρωπο και τὸν ποιητὴ πὸν τοῦ ὀφείλουμε τόσα.

Λίγα μου δίνουν μεγαλύτερη χαρὰ, μεγαλύτερη ἱκανοποίηση ἀπὸ τὴ σκέψη πὼς συνέβαλα ἔστω και στὸ ἐλάχιστο νὰ γνωρίσουν, ν' ἀγαπήσουν και ν' ἀνοίξουν τὴν ψυχὴ τους στὸν Ἄντον Τσέχωφ, οἱ ἄνθρωποι στὸν τόπο μου. Γι' αὐτὸ και χαίρομαι ἰδιαίτερα πὸν ἕνας ξεχωριστὸς μαθητὴς δικός μου, ποτισμένος μὲ τὸ ἴδιο αἶσθημα και ξεκινώντας μὲ τὸ αὐτὸ πάθος, καταπιάστηκε μὲ τὴν μετάφραση και τὴν ἀπόδοση τῶν ἔργων τοῦ Τσέχωφ. Ὑπάρχουν τόσες λεπτὲς ψυχολογικὲς ἀποχρώσεις στὰ πρόσωπα, τόσα ἡμιτόνια, τόσες ἀπτόμους ἐσωτερικὲς μεταπτώσεις, τόση λεπτομέρεια στὴν καθημερινὴ ἀλήθεια και πάνω ἀπ' ὅλα τόση συμπεκνωμένη ποίηση, πὸν ἀναδύεται ὄχι μὲ ποιητικὸ λόγο ἀλλὰ Θεατρικὰ, μέσα ἀπὸ τίς καταστάσεις, μέσα ἀπ' αὐτὰ πὸν συχνὰ δὲν λέγονται ἀλλὰ διαφαίνονται μονάχα, ὥστε μόνο μιὰ εὐαισθησία τέλεια ἐξοικειωμένη μὲ τὸ πνεῦμα και τὸ κλίμα τοῦ συγγραφέα και μιὰ ζωϊκὴ σχεδὸν συνταύτιση μὲ τὰ πρόσωπα μπορεί νὰ κάνει δυνατὴ τὴ μεταφορὰ αὐτῆς τῆς μαγείας, πὸν ὑπάρχει στὸ Θέατρο τοῦ Ἄντον Τσέχωφ, στὴ γλῶσσα μας και στὴ σκηρὴ μας.

ΚΑΡΟΛΟΣ ΚΟΥΝ

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΤΟΥ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΗ

Ἐκ τῶν πρώτων βήματά μου στό Θέατρο, καί κυριώτερα κατά τή συνεργασία μου μέ τόν Κάρολο Κονῆ στή «Λαϊκή Σκηνή» καί στό Θέατρο Τέχνης, «μυήθηκα» στό ἰδιόμορφο Τσεχωφικό Θέατρο. Ἐπαιξα στά ἔργα τοῦ Τσεχωφ κί ἐνοιῶσα τή μαγεία, τό ποιητικό μεγαλεῖο, τήν ἀγάπη του γιά τόν ἄνθρωπο, τήν πίστη του στό καλύτερο μέλλον, τή γνώση καί τήν αἰσιοδοξία πού κυκλοφορεῖ μέσα σ' αὐτά, ὅπως τό αἷμα μέσα στίς φλέβες. Κί εἶχα πάντα τή φιλοδοξία νά μεταφέρω τὰ Θεατρικά ἔργα αὐτοῦ τοῦ ἀναμορφωτῆ τῶν ψυχῶν, τοῦ ἀνθρωπιστῆ καί κοινωνικοῦ ἀποστολοῦ, στή ἑλληνική ζωντανή θεατρική γλῶσσα. Ἡ πείρα τοῦ ἠθοποιοῦ, πίστευα, θά μέ βοηθοῦσε ν' ἀποδώσω στή γλῶσσα μας τήν ἀπλότητα, τήν λιτότητα, τήν «ψυχικότητα» τῶν χαρακτήρων τοῦ Τσεχωφικοῦ Θεάτρου, τόν ἤρεμο καί ἀπλό καθημερινό διάλογο μέ τίς ποικίλες ἀποχρώσεις, τήν ἐγγένεια, τό χιοῦμορ, πού πάλ्लεται ἀπό μιάν ἀδιόρατη σύνδεση μέ ὑποβρόχια ρεύματα καί συγκρούσεις. Ἐτσι πρὶν ἀπό εἰκοσιδύο περὶπου χρόνια καταπιάστηκα μέ τή μετάφραση τῶν ἔργων τοῦ Τσεχωφ. Μακάρι νά μὴ λάθευα στίς ἀρχικές μου προσδοκίες. Τρία ἀπὸ τὰ ἔργα αὐτά, μέ τήν ἴδια μετάφραση, παίχτηκαν ἀπὸ τό Θέατρο Τέχνης καί πέρασαν ἔτσι καί ἀπὸ τή «βράσανο» τῆς σκηνηκῆς ἐρμηνείας. Καί τὰ πέντε ἔργα αὐτοῦ τοῦ τόμου εἶχαν ἀγορασθεῖ στήν Κατοχή ἀπὸ τήν ἐταιρεία «Γλῶσσος» (Πλωρίτης - Καρύδης - Πατσιφᾶς), μὰ λίγο πρὶν τήν ἐκδόσή τους ἡ ἐταιρεία αὐτή διαλύθηκε. Ἦταν μιὰ ὄριμη ἐργασία πού ἐπρεπε νά ἰδεῖ τή φῶς. Θά εἶναι μεγάλη τιμὴ γιά μένα, ἀν αὐτή μου ἡ προσπάθεια κριθεῖ ἀξία καί ἀναγνωρισθεῖ ἀπὸ ὄλους. Τὸν φίλο ἐκδότη Θανάση Γκόνη εὐχαριστῶ θερμά, πού μέ τόσο ἐνδιαφέρον καί φροντίδα ἀνέλαβε τήν ἐκδοση τούτων τῶν ἔργων. Δὲν παραλείπω νά εὐχαριστήσω καί ὄσους ἐκλεκτοὺς φίλους μέ βοήθησαν στίς ὁποῖες ἐλλείψεις μου (Ρωσικὴ γλῶσσα κ. λ.) ἔτσι πού ἡ ἀπόδοση τοῦ πρωτότυπου στά ἑλληνικά νά εἶναι ὅσο γίνεται πιὸ πιστὴ καί ἀπεύθρηνη

Α. Κ.

Νοέμβριος 1960

Ο Γ Λ Α Ρ Ο Σ

ΔΡΑΜΑ ΣΕ ΤΕΣΣΕΡΙΣ ΠΡΑΞΕΙΣ

Πρωτοπαίχτηκε στην Πετρούπολη στις 17 Ὀκτωβρίου 1895

ΤΑ ΠΡΟΣΩΠΑ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

ΜΑΝΤΑΜ ΑΡΚΑΝΤΙΝ, Ειρήνα Νικολάγεβνα, (Κυρία Τρέπλεβ), ήθοποιός.

ΤΡΕΠΛΑΕΒ, Κωνσταντίν Γαβρήλοβιτς, γιός της, νέος είκοσι πέντε χρόνων.

ΣΟΡΙΝ, Πιότρ Νικολάγεβιτς, αδελφός της.

ΝΙΝΑ Μιχαηλόβνα Ζαρέτσου, νεαρή κοπέλλα, κόρη πλούσιου χτηματία.

ΣΑΜΠΡΑΕΒ, Ήλιὰ Ἀθάνασεβιτς, απόστρατος ύπολοχαγός, έπιστάτης τοῦ Σόριν.

ΠΩΛΙΝΑ Ἀντρέγεβνα, γυναίκα του.

ΜΑΣΣΑ, Μαρία Ἥλιτσα, κόρη του.

ΤΡΙΓΚΟΡΙΝ, Μπορίς Ἀλεξέγεβιτς, συγγραφέας.

ΝΤΟΡΝ, Εὐγένιος Σεργκέγεβιτς, γιατρός.

ΜΕΝΤΒΕΝΤΕΝΚΟ, Συμεών Συμεώνοβιτς, δάσκαλος.

ΓΙΑΚΩΒΟΣ, έργάτης.

ΕΝΔΣ ΜΑΓΕΡΑΣ.

ΜΙΑ ΥΠΗΡΕΤΡΙΑ

Τὸ ἔργο παίζεται μέσα στὸ σπίτι τοῦ ΣΟΡΙΝ καὶ στὸν κήπο.

Στὸ μεταξὺ τρίτης καὶ τετάρτης πράξης ἔχουν περάσει δυὸ χρόνια.

Π Ρ Α Ξ Η Π Ρ Ω Τ Η

“Ένα μέρος του κήπου στο ύποστατικό του ΣΟΡΙΝ. Στο βάθος ένας δεντροφυτεμένος δρόμος φαίνεται πού τραβά ίσια πέρα προς τη λίμνη. Μια πρόχειρη σκηνή, στημένη στη μέση κι’ έτοιμη για παράσταση, κρύβει τη λίμνη από τα μάτια του θεατή. Δεξιά κι’ αριστερά τής σκηνής χαμόδεντρα. Μερικές καρέκλες κι’ ένα μικρό τραπέζι.

Σούρουπο. ‘Ο ΓΙΑΚΩΒΟΣ κι’ άλλοι εργάτες, δουλεύουνε πάνω στη σκηνή, πίσω από την αυλαία. ‘Ακούγεται βήχας, ύστερα σφυροκόπημα. ‘Η ΜΑΣΣΑ και ο ΜΕΝΤΒΕΝΤΕΓΚΟ μπαίνουν απ’ αριστερά, γυρνώντας από περίπατο.

ΜΕΝΤΒΕΝΤΕΝΚΟ. Γιατί φοράτε πάντοτε μαύρα ;

ΜΑΣΣΑ. Πενθώ για τή ζωή μου. Είμαι δυστυχισμένη.

ΜΕΝΤΒΕΝΤΕΝΚΟ. Γιατί ;... (Συλλογιέται). Δέν καταλαβαίνω... ‘Από υγεία είστε καλά... Κι’ ο πατέρας σας, αν και δέν είναι και πολύ πλούσιος, έχει έν τούτοις αρκετά. ‘Η ζωή μου είναι πολύ πιό δύσκολη από τή δική σας. Παίρνω μόνο είκοσιτρία ρούβλια τó μήνα, αλλά κι’ απ’ αυτά μου κρατούν κάτι για τή σύνταξη, κι’ όμως, έγώ δέν φορώ μαύρα... (Κάθονται).

ΜΑΣΣΑ. Δέν είν’ αίτια τά λεφτά. “Ένας φτωχός, μπορεί νάναι κι’ εύτυχισμένος.

ΜΕΝΤΒΕΝΤΕΝΚΟ. Θεωρητικώς ναι· αλλά στην πράξη, ιδού τί συμβαίνει: Είμαστε σπίτι μου, οί δυο άδελφές μου, ή μητέρα μου, ο μικρός άδελφός μου κι’ έγώ. Και ο μισθός μου είναι μόνον είκοσιτρία ρούβλια. Πρέπει νά φάμε και νά πιουόμε, δέν είν’ έτσι ; Πρέπει νάχει κανείς σπίτι του

τσάι και ζάχαρη! Έχει ανάγκη ν' αγοράσει καπνό... "Ω, είναι πολύ δύσκολα !..

ΜΑΣΣΑ (κοιτάζοντας γύρω στη σκηνή). Σε λίγο θ' αμχίσει ή παράσταση...

MENTBENTENKO. Ναι. 'Η δεσποινίς Ζαρέτσου θα παίζει. Το έργο είναι του Κωνσταντίν Γαβρήλοβιτς. Είναι έρωτευμένοι. Σήμερα οί ψυχές τους θα ένωθοϋνε στην ίδια προσπάθεια νά δημιουργήσουν ένα καλλιτεχνικό αποτέλεσμα. "Ομως ή ψυχή σας και ή δική μου, δέν έχουν κανένα κοινό σημείο έπαφής. Σας αγαπώ !.. Είμαι τόσο δυστυχισμένος ! Δέ μπορώ νά μείνω σπίτι. Κάθε μέρα περπατώ τέσσερα βέρτσια για νάρθω ως έδω κι' άλλα τέσσερα για νά έπιστρέψω, και δέν συναντώ τίποτ' άλλο από την άδιαφορία σας. Δέ μπορώ νά τó καταλάβω... Βέβαια είμαι φτωχός... έχω μεγάλη οίκογένεια... 'Αλλά ποιά τó αποφασίζει νά παντρευτεί έναν άνθρωπο, πού δέν έχει μήτε τόν έαυτό του νά συντηρήσει ;...

ΜΑΣΣΑ. "Ω, κουταμάρες. (Ρουφά μιá πρέζα ταμπάκο). Τó αίσθημά σας με συγκινεί, αλλά δέ μπορώ ν' άνταποκριθώ — αυτό είν' όλο... (Τού προσφέρει ταμπάκο). 'Ορίστε.

MENTBENTENKO. Δέν έχω διάθεση. (Παύση).

ΜΑΣΣΑ. Τί σκοτεινά πού είναι!... Φαίνεται πώς θάχουμε μπόρα... Έσεϊς δέν κάνετε άλλο παρά νά φιλοσοφεΐτε και νά μιλάτε για χρήματα. Θαρρεΐτε πώς δέν ύπάρχει μεγαλύτερη δυστυχία από τή φτώχεια. Κατά τή γνώμη μου, είναι χίλιες φορές καλύτερο νάναι κανείς κουρελιάρης, ζητιάνος, παρά νά... 'Αλλά τί μπορεΐτε νά καταλάβετε σείς άπ' αυτά...

(Μπαΐνουν άπό δεξιά ό ΣΟΡΙΝ κι' ό ΤΡΕΠΛΕΒ).

ΣΟΡΙΝ. (άκουμπώντας στο μαστούνι του). Τό χωριό, παιδί μου... πώς νά στο πώ... δέ μ' αυτό... δέ με σηκώνει... και φυσικά δέ θά μπορέσω ποτέ μου νά τó συνηθίσω. Χτές βράδυ, πλιάγιασα στις δέκα, ξύπνησα σήμερα τó πρωΐ στις έννιά, κι' έννοιωθα σάμπως τó μυαλό μου

νά είχε κολλήσει στο κρανίο μου απ' τόν πολύ τόν ύπνο... και τὰ λοιπά... (γελᾷ). Τὸ ἀπόγεμα πάλι, χωρίς νὰ τὸ θέλω, τὸν ξαναπῆρα λιγουλάκι, καὶ τώρα σὰ νᾶμε ὀλότελα κομματιασμένους. Νοιώθω σὰ νὰ ξύπνησα ἀπὸ ἓνα ὄνειρο γεμάτο ἐφιάλτες... καί... τέλος πάντων... πῶς νὰ στοῦ πῶ...

ΤΡΕΠΛΕΒ. Ναί, πραγματικά, ἐσὺ θᾶπρεπε νὰ ζεῖς στὴν πόλη... (Βλέποντας τὴ ΜΑΣΣΑ καὶ τὸν ΜΕΝΤΒΕΝΤΕΝΚΟ) Ἄκουστε φίλοι μου, ὅταν θάρχισι τὸ ἔργο θὰ σᾶς καλέσουν, ἀλλὰ τώρα δὲν ἐπιτρέπεται νὰ κάθεστε δῶ... Σᾶς παρακαλῶ νὰ φύγετε.

ΣΟΡΙΝ (στὴ ΜΑΣΣΑ) Μαρία Ἡλιτσνα, θᾶχετε τὴν καλωσύνη νὰ πῆτε τοῦ πατερούλη σας νὰ λύσει τὸ σκύλο; Οὐρλιάζει. Ἡ ἀδελφή μου δὲ μπόρεσε πάλι ἀπόψε νὰ κοιμηθεῖ.

ΜΑΣΣΑ. Πέστε το ἐσεῖς τοῦ πατέρα μου. Ἐγὼ δὲν τὸ λέω. Σᾶς παρακαλῶ μὴ μοῦ τὸ ζητᾶτε. (Στὸν ΜΕΝΤΒΕΝΤΕΝΚΟ) Ἐλάτε, πᾶμε.

ΜΕΝΤΒΕΝΤΕΝΚΟ. Παρακαλῶ, πρὶν ἀρχίσει, στεῖλτε νὰ μᾶς καλέσουν. (Βγαίνουν).

ΣΟΡΙΝ. Κι' ἔτσι, ὑποθέτω πῶς ὅλη τὴ νύχτα πάλι, τὸ σκυλί θὰ οὐρλιάζει. Τὶ δουλιὰ κι' αὐτὴ!... Ποτὲ δὲν κατάφερα νὰ ζήσω στοῦ χωριῶ ὅπως ἐγὼ θέλω. Τὸν παλιὸ καιρὸ, ἔπερνα κανένα μῆνα ἄδεια κι' ἐρχόμουν ἐδῶ ν' ἀναπνεύσω λιγάκι, νὰ ξεκουραστῶ, καὶ τὰ λοιπά. Ἀλλὰ τόσο μὲ στεναχωροῦσαν μ' ὅλ' αὐτὰ τὰ μικροπράγματα καὶ τίς ἀνοησίες, ποὺ πρὶν ἀκόμα περάσουν δυὸ μέρες ποθοῦσα ὀλόψυχα νὰ φύγω... (γελᾷ). Καὶ πάντα, ὅταν ἐφευγα ἀπὸ δῶ, ἤμουνα τόσο χαρούμενος... Τώρα ὅμως, εἶμαι συνταξιούχος, δὲν ἔχω πουθενὰ ἄλλοῦ νὰ πάω... καί... τέλος πάντων, εἴτε μ' ἀρέσει εἴτε δὲ μ' ἀρέσει, ἐδῶ πρέπει νὰ ζήσω...

ΓΙΑΚΩΒΟΣ (στὸν ΤΡΕΠΛΕΒ). Ἐμεῖς πᾶμε γιὰ μπάνιο, Κωνσταντὶν Γαβρήλοβιτς.

ΤΡΕΠΛΕΒ. Καλά... Μὴν ἀργήσετε ὅμως περισσότερο

ἀπὸ δέκα λεφτά. (Κοιτάζει τὸ ρολοῖ του). Σὲ λίγο θάρχισουμε.

ΓΙΑΚΩΒΟΣ. Μάλιστα κύριε. (Φεύγει).

ΤΡΕΠΑΛΕΒ (κοιτάζοντας γύρω τὴ σκηνή). Λοιπόν, ἐδῶ εἶναι τὸ θεατράκι μας. Ἡ αὐλαία. Νά, ἡ μιὰ εἰσοδος, νά κι' ἡ ἄλλη. Στὸ βάθος, ἀνοιχτὸς χῶρος. Σκηνικὸ κανένα. Μονάχα ἡ θεά τῆς λίμνης καὶ τοῦ ὀρίζοντα. Θάνοίξουμε τὴν αὐλαία, ἀκριβῶς στὶς ὀχτώμιση, τὴν ὥρα ποὺ βγαίνει τὸ φεγγάρι.

ΣΟΡΙΝ. Θαυμάσια!

ΤΡΕΠΑΛΕΒ. Ἄν ἀργήσει ἡ Νίνα, ὅλη ἡ ἐντύπωση θὰ χαλάσει. Τώρα ἔπρεπε νάσαι δῶ. Ὁ πατέρας κι' ἡ μητριά της, τὴ φυλᾶνε μ' ἀγρυπνο μάτι. Εἶναι τόσο δύσκολο γι' αὐτὴν νὰ ξεφύγει ἀπὸ τὸ σπίτι της, σὰ νὰ δραπετεύει ἀπὸ φυλακὴ. (Διορθώνει τὸν λαιμοδέτη τοῦ θείου του). Τὰ μαλλιά σου, θεῖε, καὶ τὰ γένια σου, εἶναι ἀκατάστατα. Θέλουνε ψαλίδισμα...

ΣΟΡΙΝ (χαϊδεύοντας τὰ γένια του). Αὐτὴ 'ναι, παιδί μου, ἡ τραγωδία τῆς ζωῆς μου. Καὶ νέος ὅταν ἤμουνα, αὐτὸ ἦταν τὸ παρουσιαστικὸ μου. Ἐμοιάζα σὰ μπεκρούλιακας ἢ κάτι τέτοιο... Οἱ γυναῖκες ποτὲ δὲ μ' ἀγαποῦσαν... (Κάθεται). Γιατὶ ἡ μητέρα σου δὲν ἔχει σήμερα κέφι;

ΤΡΕΠΑΛΕΒ. Γιατί; Γιατί πλήττει! (Κάθεται δίπλα του). Ζηλεύει. Τᾶχει μαζί μου καὶ μὲ τὴν παράσταση, καὶ μὲ τὸ ἔργο μου, γιατί θὰ παίξει ἡ Νίνα κι' ὄχι αὐτή. Δὲν ξέρει τὸ ἔργο μου κι' ὅμως τὸ μισεῖ.

ΣΟΡΙΝ (γελᾷ). Τί ιδέα!

ΤΡΕΠΑΛΕΒ. Στενοχωριέται καὶ μὲ τὴ σκέψη μονάχα, πῶς ἡ Νίνα, ἀκόμη καὶ σ' αὐτὴ τὴ μικρὴ σκηνοῦλα, μπορεῖ νάχει ἐπιτυχία, κι' ὄχι αὐτή! (Κοιτάζει τὸ ρολοῖ του). Ἡ μητέρα μου εἶναι ἓνα φαινόμενο ψυχολογικόν. Ἄναμφισβήτητο ταλέντο βέβαια, ἔξυπνη, ἱκανὴ νὰ θρηνεῖ πάνω σ' ἓνα βιβλίον, νὰ σοῦ ἀπαγγεῖλει ὅλον τὸ Νεκράσωφ ἀπ'

δξω, και σα νοσοκόμα, για να φροντίζει τους αρρώστους, είναι άγγελος... Τόλμησε όμως, μπροστά της να παινέσεις την Ντουζε!... "Ω — ω!... Δεν πρέπει να μιλάς παρά μονάχα για αυτήν, για αυτήν μονάχα πρέπει να γράφεις, για αυτήν μονάχα πρέπει να ένθουσιάζεσαι, να εκθειάζεις το παίξιμό της στην «Κυρία με τας Καμελιās» και στο «Μεθύσι τής Ζωής». Άλλά δεν έχει κανένα άπ' αυτά τα ναρκωτικά έδω στο χωριό και για αυτό είναι στεναχωρημένη, έρεθισμένη. Είμαστε όλοι έχθροί της, είμαστε όλοι φταίχτες. "Επειτα είναι και προληπτική, φοβάται τα τρία κεριά, τονούμερο δεκατρία. Είναι τσιγκούνα. "Εχει έβδομηντα χιλιάδες ρούβλια σε μια Τράπεζα στην 'Οδησό — το ξέρω αυτό πολύ καλά — αλλά κάνε πώς τής ζητάς να σου δανείσει μερικά χρήματα — αρχίζει τα κλάματα.

ΣΟΡΙΝ. 'Εσύ φαντάζεσαι πώς το έργο σου δε θα τής άρέσει κι' αρχισες κι' όλας να στεναχωριέσαι και να ταραζέσαι. Μην άνησυχείς, παιδί μου, ή μητέρα σου σε λατρεύει.

ΤΡΕΠΛΕΒ (τραβώντας τα πέταλα ενός λουλουδιού). Μ' αγαπά — δε μ' αγαπά, μ' αγαπά — δε μ' αγαπά, μ' αγαπά — δε μ' αγαπά (γελά). Το βλέπεις; 'Η μητέρα μου δε μ' αγαπά. Και βέβαια δε μ' αγαπά! Αυτή θέλει να ζήσει, ν' αγαπήσει, να φορέσει φανταχτερές τουαλέττες. Κι' εγώ είμαι τώρα είκοσιπέντε χρονών. 'Η παρουσία μου την κάνει να θυμάται πώς δεν είναι πια νέα. "Οταν δεν είμαι παρών, είναι μόνον τριανταδύο χρονών, όμως όταν βρίσκομαι κοντά της γίνεται σαρατριών και για αυτό με μισεί. "Υστερα ξέρει πώς εγώ δεν πιστεύω στο θέατρο. 'Εκείνη αγαπά τη σκηνή, φαντάζεται πώς δουλεύει για την ανθρωπότητα, για τον ιερό σκοπό τής τέχνης, ένω, κατά τη γνώμη μου, το σημερινό θέατρο δεν είναι τίποτ' άλλο άπό στείρα παράδοση και ρουτίνα! "Οταν άνοίγει ή αύλαια και μέσα σε μια κάμαρα με τρεις τοίχους, με τεχνιτό φωτισμό, αυτές οι τεράστιες μεγαλοφυές, οι

άφοσιωμένοι, οί μῦστες τῆς ἱερῆς τέχνης, μᾶς παρουσιά-
ζουν τὸ πῶς οἱ ἄνθρωποι τρώνε, πῶς πίνουνε, πῶς ἀγα-
ποῦνε, πῶς κινουῦνται, πῶς βάζουν καὶ βγάζουν τὰ σακ-
κάκια τους· ὅταν μέσα ἀπ' αὐτὲς τὶς χυδαῖες φράσεις καὶ
τὶς εἰκόνες, προσπαθοῦν νὰ μᾶς δώσουν, νὰ μᾶς ζωγρα-
φίσουν, ἓνα ἠθικὸ συμπέρασμα — ἓνα τιποτένιο ἠθικὸ
συμπέρασμα, εὐκολονόητο καὶ βολικὸ γιὰ οἰκιακὴ χρῆση·
ὅταν μὲ χίλιες μικροεναλλαγὲς καὶ ποικιλίες μοῦ προσφέ-
ρουνε τὸ ἴδιο πρᾶγμα ξανά καὶ ξανά — ἔ, τότε φεύγω
τρεχάτος, καθὼς ὁ Μωπασάν τῆσκασε τρέχοντας ἀπὸ τὸν
πύργο τοῦ Ἄιφελ, γιὰτὶ τοῦ πλάκωνε τὴν ψυχὴ μὲ τὴ
χυδαιότητά του.

ΣΟΡΙΝ. Ναι, ἀλλὰ χωρὶς θέατρο δὲν γίνεται.

ΤΡΕΠΑΕΒ. Χρειαζόμαστε νέους τρόπους ἔκφρασης.
Χρειαζόμαστε νέους τρόπους, κι' ἂν δὲ μπορούμε νὰ τοὺς
δημιουργήσουμε, εἶναι καλλίτερα νὰ μὴν κάνουμε τίποτα.
(Κοιτάζει τὸ ρολοῖ του). Ἀγαπῶ τὴ μητέρα μου—τὴν ἀ-
γαπῶ πάρα πολὺ, ἀλλὰ αὐτὴ κάνει μιὰ ζωὴ ἄσκοπη. Πα-
ρασύρεται καὶ σπαταλᾷ τὸν καιρὸ τῆς μ' αὐτὸν τὸν δια-
νοούμενο κύριο, καὶ τῶνομά τῆς κάθε τόσο διασύρεται στὶς
ἐφημερίδες. Ὅλ' αὐτὰ μὲ κουράζουν. Κάποτε ὁ ἀπλοϊκὸς
ἐγωϊσμὸς τοῦ κοινοῦ ἀνθρώπου ξυπνᾷ μέσα μου, καὶ λυ-
ποῦμαι πὺ ἡ μητέρα μου εἶναι μιὰ διάσημη ἠθοποιός.
Στοχάζομαι πῶς ἂν ἡ μητέρα μου ἦταν μιὰ συνηθισμένη
γυναῖκα, θὰ ἤμουνα πιδ εὐτυχισμένος. Θεῖε, τί μπορεῖ νὰ
εἶναι πιότερο ἄθλιο κι' ἀπελπιστικὸ ἀπὸ τὴ θέση μου;
Πάντα συνήθιζε νὰ προσκαλεῖ στὸ σπίτι προσωπικότητες
—καλλιτέχνες, συγγραφεῖς—κι' ἀνάμεσά τους ἐγὼ ἤμουν
ὁ μόνος ἀσήμαντος. Μόλις καταδέχονταν νὰ μὲ προσέξουν
γιὰτὶ ἤμουνα ὁ γιὸς τῆς. Ποιὸς εἶμαι; Τί εἶμαι; Ἐνας
ποῦ ἄφισε τὸ Πανεπιστήμιο στὸν τρίτο χρόνο, «ἐνεκα περι-
στάσεων διὰ τὰς ὁποίας ἡμεῖς δὲν φέρομεν εὐθύνην», κα-
θὼς λένε. Δὲν ἔχω κανένα ταλέντο, δὲν ἔχω οὔτε καπὶκι
δικό μου καὶ τὸ διαβατήριό μου γράφει πῶς εἶμαι τεχνί-

της στο Κίεβο. 'Ο πατέρας μου, καθώς ξέρεις, ήταν τεχνίτης στο Κίεβο, μ' όλο που ήταν και πολύ γνωστός ήθοποιός. "Όταν λοιπόν, στο σαλόνι της μητέρας μου, δλοι αυτοί οί συγγραφείς και καλλιτέχνες, με κοίταζαν έτσι, τάχα μ' επίειχια κι' εύπλαχνία, στοχαζόμενα, βλέποντας τὰ πρόσωπά τους, πώς με καταμετροῦσαν με τὸ βλέμμα τους, γιὰ νὰ κρίνουνε τὸ μέγεθος τῆς ἀσημότητάς μου. 'Εμάντευα τὶς σκέψεις τους κι' ἐβασανίζόμενα και πο-νοῦσα ἀπὸ τὴν ταπείνωση...

ΣΟΡΙΝ. Δὲ μοῦ λές, ἀλήθεια, σὲ παρακαλῶ, τί σὸί ἀνθρωπος εἶναι αὐτὸς ὁ συγγραφέας; Δὲ μπορεῖ κανεὶς νὰ τὸν καταλάβει. "Όλο σωπαίνει.

ΤΡΕΠΛΑΕΒ. Φαίνεται ἐξυπνος ἀνθρωπος, πολὺ ἀπλὸς και, καθὼς ξέρεις, λιγάκι μελαγχολικός. "Ενας πολὺ καθὼς πρέπει κύριος. Δὲν ἐκλείσει ἀκόμη τὰ σαράντα, ὅμως εἶναι κι' ὄλας διάσημος, χορτασμένος, και ὅ,τι ἐπιθυμεῖ τὸ ἔχει. "Όσο γιὰ τὰ βιβλία του... τί νὰ σοῦ πῶ ;... Εἶναι γοητευτικά, γεμάτα ταλέντο, ἀλλὰ... ὕστερα ἀπὸ Τολστόϊ και Ζολᾶ, δὲ θᾶχεις δρεξη νὰ διαβάσεις Τριγκόριν.

ΣΟΡΙΝ. Λοιπόν, τί νὰ σοῦ πῶ παιδί μου, ἐμένα μ' ἀρέσουν οἱ λογοτέχνες. Κάποτε εἶχα μεγάλη ἐπιθυμία γιὰ δυὸ πράγματα : ἤθελα νὰ παντρευτῶ και ἤθελα νὰ γίνω συγγραφέας. Δὲν κατάφερα ὅμως οὔτε τὸ ἓνα, οὔτε τὸ ἄλλο. Μάλιστα... Εἶναι πολὺ εὐχάριστο νᾶναι κανεὶς ἔστω κι' ἓνας μικρὸς συγγραφέας, αὐτὸ εἶν' ἀλήθεια.

ΤΡΕΠΛΑΕΒ (ἀφουγκράζεται). 'Ακούω βήματα!... ('Αγαλιάζει τὸν θεῖο του). Χωρὶς αὐτὴν δὲ μπορῶ νὰ ζήσω!... 'Αγαπῶ και τὸν ἤχο που βγαίνει ἀπὸ τὰ βήματά της... Θεῖε, εἶμαι πολὺ, μὰ πολὺ εὐτυχισμένος!... (τρέχει νὰ συναντήσῃ τὴ ΝΙΝΑ ΖΑΡΕΤΣΝΥ, που ἔρχεται). Νεράιδα μου! "Όνειρό μου!...

ΝΙΝΑ (ταραγμένη). Δὲν ἄργησα, ἔ ;... Βέβαια, δὲν ἄργησα...

ΤΡΕΠΛΑΕΒ (φιλώντας τὰ χέρια της). "Όχι, ὄχι, ὄχι!...

NINA "Όλη τή μέρα άνησυχούσα. Φοβόμουνά τόσο πολύ... Φοβόμουνά μήπως ό πατέρας μου δέ μ' άφήσει... 'Αλλά πρίν λίγη ώρα βγήκε δζω μέ τή μητριά μου. Κόκκινος ό ούρανός, άρχιζε νά βγαίνει τό φεγγάρι κι' έγώ έτρεχα μέ τ' άλογο... (γελά). Είμαι τόσο εύχαριστημένη!... (σφίγγει θερμά τό χέρι τοῦ ΣΟΡΙΝ).

ΣΟΡΙΝ (γελά). Τά ματάκια σου μου φαίνονται κλαμένα... "Α—ά!... Αυτό δέν είναι καλό!...

NINA. "Ω, δέν είναι τίποτα... Βλέπετε πόσο λαχάνιασα... Πρέπει σέ μισή ώρα νά φύγω. Πρέπει νά βιαστούμε. Δέ μπορώ νά μείνω, δέ μπορώ... Για τδνομα τοῦ Θεοῦ, μή μέ κρατάτε! 'Ο πατέρας μου δέν τό ξέρει πώς βρίσκομαι δῶ!...

ΤΡΕΠΛΕΒ. 'Αλήθεια, είν' ώρα ν' άρχίσουμε. Πρέπει νά πάμε νά καλέσουμε και τούς άλλους.

ΣΟΡΙΝ. Πηγαίνω έγώ και τελείωσε. 'Αμέσως... (Προχωρεί δεξιά τραγουδώντας). «Γυρνούνε γρεναδιέροι δυό, αϊχμάλωτοι άπ' τή Ρωσία...» (Γυρίζει και τούς κοιτάζει). "Έτσι άρχισα νά τραγουδῶ μιá φορά κι' ένας άντισαγγελέας πού μ' άκουσε, γύρισε και μούπε: «Έχετε δυνατή φωνή, έξοχώτατε!...» "Υστερα σκέφτηκε μιá στιγμή και ξανάπε: «'Αλλά άποκρουστική, έξοχώτατε!...» (φεύγει γελώντας).

NINA. 'Ο πατέρας μου κι' ή γυναίκα του δέ μ' άφίνουν νάρχομαι. Λένε πώς έδῶ ζούνε τόσο μποέμικα... Φοβούνται μή βγῶ στό θέατρο. Μά έγώ νοιώθω πώς ή λίμνη μέ τραβάει έδῶ, σαν τό γλάρο. 'Η καρδιά μου είναι γεμάτη άπό σένα!.. (Κοιτάζει τριγύρω).

ΤΡΕΠΛΕΒ. Είμαστε μόνοι.

NINA. Θαρρώ πώς κάποιος είν' έδῶ.

ΤΡΕΠΛΕΒ. Κανείς δέν είναι. (Φιλιούνται).

NINA. Τι δέντρο είν' αυτό;

ΤΡΕΠΛΕΒ. Λεύκα.

NINA. Γιατί είν' έτσι σκοτεινό;

ΤΡΕΠΛΕΒ. Είναι βράδυ κι' δλα σκοτεινιάζουν. Μή φύγεις νωρίς, σὲ παρακαλῶ.

NINA. Δὲ μπορῶ. Πρέπει.

ΤΡΕΠΛΕΒ. Κι' ἂν ἔρθω κι' ἐγὼ μαζί σου, Νίνα ;...
Θὰ στέκομαι δλη νύχτα στὸν κῆπο καὶ θὰ κοιτάζω τὸ παράθυρό σου.

NINA. Ὅχι, μὴν τὸ κάνεις αὐτό! Θὰ σὲ δεῖ ὁ νυχτοφύλακας. Κι' ὁ Τρεζῶρ δὲ σὲ γνωρίζει ἀκόμη καὶ θὰ γαυγίζει.

ΤΡΕΠΛΕΒ. Σ' ἀγαπῶ.

NINA. Σσσσς!

ΤΡΕΠΛΕΒ (ἀκούγοντας βήματα). Ποιὸς εἶν' ἐκεῖ ;
Ἐσὸ Γιάκωβε ;

ΓΙΑΚΩΒΟΣ (πίσω ἀπ' τὴ σκηνή). Ναι, ἐγὼ.

ΤΡΕΠΛΕΒ. Πάρτε τὶς θέσεις σας. Εἶναι ὥρα ν' ἀρχίσουμε. Βγῆκε τὸ φεγγάρι ;

ΓΙΑΚΩΒΟΣ. Ναι, βγῆκε.

ΤΡΕΠΛΕΒ. Καλά. Ἐχετε τὸ οἰνόπνευμα ; Τὰ βεγγαλικὰ τὰ πῆρες ; Μόλις φανοῦνε τὰ κόκκινα μάτια, πρέπει νὰ μυρίζει θειάφι... (Στὴ ΝΙΝΑ). Πήγαινε, δλα εἶν' ἔτοιμα. Ἐχεις τράκ ;

NINA. Ναι, τρομερό! Ἡ μητέρα σου εἶναι καλὴ — ἐκείνη δὲν τὴ φοβοῦμαι, ἀλλὰ ἐδῶ εἶναι κι' ὁ Τριγκόριν... Φοβοῦμαι — ντρέπομαι νὰ παίξω μπροστά του... Ἐνας διάσημος συγγραφέας !... Εἶναι νέος ;

ΤΡΕΠΛΕΒ. Ναι.

NINA. Τί ὁμορφα πού εἶναι τὰ βιβλία του !...

ΤΡΕΠΛΕΒ (ψυχρά). Δὲν ξέρω. Δὲν τὰχω διαβάσει.

NINA. Τί δύσκολο νὰ παίξει κανεὶς στὸ ἔργο σου. Δὲν ὑπάρχουν μέσα σ' αὐτὸ ζωντανοὶ χαρακτῆρες.

ΤΡΕΠΛΕΒ. Ζωντανοὶ χαρακτῆρες ! Πρέπει νὰ ζωγραφίζουμε τὴ ζωὴ ὅχι ὅπως εἶναι, μῆτε ὅπως θάπρεπε νάναί, ἀλλὰ ὅπως τὴν ὄνειρευόμαστε.

NINA. Τὸ ἔργο σου δὲν ἔχει δράση — δὲν ἔχει τίποτ'

ἄλλο παρὰ λόγια. Κατὰ τὴ γνώμη μου, μέσα σ' ἓνα ἔργο πρέπει νὰ ὑπάρχει ἀγάπη, ἔρωτας.... (Προχωροῦν πρὸς τὴ σκηνή).

(Μπαίνουν ἡ ΠΩΛΙΝΑ ΑΝΤΡΕΓΕΒΝΑ κ' ὁ ΝΤΟΡΝ).

ΠΩΛΙΝΑ. Πέφτει ἀγιάζι. Δὲν πᾶτε νὰ βάλετε τίς γαλότσες σας ;

ΝΤΟΡΝ. Ζεσταίνομαι.

ΠΩΛΙΝΑ. Καθόλου δὲν προσέχετε τὸν ἑαυτό σας. Εἴστε πεισματάρης. Εἴστε γιατρός ! Ξέρετε πολὺ καλὰ πὼς ἡ ὑγρασία σᾶς κάνει κακό. Ἄλλὰ ἐσεῖς θέλετε νὰ μὲ κάnete νὰ ὑποφέρω. Καὶ χτὲς ὄλο τὸ βράδυ καθόσασταν ἐπίτηδες στὴ βεράντα γιὰ νά...

ΝΤΟΡΝ (σιγοτραγουδεῖ). «Μὴ λὲς πὼς ἔφθειρες τὴ νειότη)...

ΠΩΛΙΝΑ. Εἴσασταν τόσο προσηλωμένοι στὴν κουβέντα σας μὲ τὴν Εἰρήνη Νικολάγεβνα... Τὸ κρῦο μῆτε τὸ σκεπτόσασταν. Πέστε το, πέστε το... εἴστε ζετρελλαμένος μαζί της !...

ΝΤΟΡΝ. Εἶμαι πενηνταπέντε χρονῶν.

ΠΩΛΙΝΑ. Κουταμάρες ! Γιὰ ἓναν ἄντρα δὲν εἶναι πολὺ λά. Μάλιστα φαίνεστε πολὺ νέος γιὰ τὴν ἡλικία σας, καὶ στὶς γυναῖκες περνάει ἀκόμα ἡ μπογιά σας.

ΝΤΟΡΝ. Ὡραῖα. Καὶ τώρα τί θέλετε ;

ΠΩΛΙΝΑ. Ὅλοι ἐσεῖς οἱ ἄντρες εἴσαστ' ἔτοιμοι νὰ πέσετε στὰ πόδια καὶ νὰ λατρεύετε μιὰ θεατρίνα, ὄλοι σας !

ΝΤΟΡΝ (σιγοτραγουδεῖ). «Καὶ πάλι βρίσκομαι μπροστά σου...» Ἄν οἱ καλλιτέχνες ἀρέσουνε στὴν κοινωνία καὶ τοὺς φέρνονται διαφορετικὰ ἀπ' ὅτι φέρνονται, παραδειγματος χάριν, στοὺς ἐμπόρους, αὐτὸ εἶναι τὸ φυσικώτερο τῶν πραγμάτων. Εἶναι ἰδεαλισμός.

ΠΩΛΙΝΑ. Οἱ γυναῖκες πάντα σᾶς ἐρωτεύονται καὶ ρίχνονται στὴν ἀγκαλιά σας. Εἶναι κι' αὐτὸς ἰδεαλισμός ;

ΝΤΟΡΝ (κουνάει τοὺς ὤμους). Λοιπόν, στὶς σχέσεις τῶν γυναικῶν μαζί μου ὑπῆρχανε πολλὰ τ' ἀγαθὰ. Ἐκεῖνο,

πού κατά κύριο λόγο, αγαπούσαν σέ μένα ήταν ὁ πρώτης τάξεως γιατρός. Μὴν ξεχνάτε ὅτι πρὶν δέκα - δεκαπέντε χρόνια, ἤμουν, ὁ μόνος, καθὼς πρέπει, γυναικολόγος τῆς περιοχῆς. Ἐπειτα ἤμουν ἐπίσης κι' ἓνας τίμιος ἄνθρωπος, πρᾶγμα ἐπίσης σημαντικό.

ΠΩΛΙΝΑ (τὸν ἀρπάζει ἀπὸ τὸ χέρι). Ἀγαπημένε μου!..

ΝΤΟΡΝ. Σοσσο! Ἔρχονται.

(Μπαίνουν: ἡ ΜΑΝΤΑΜ ΑΡΚΑΝΤΙΝ, ἀγκαζέ μὲ τὸν ΣΟΡΙΝ, ὁ ΤΡΙΓΚΟΡΙΝ, ὁ ΜΕΝΤΒΕΝΤΕΝΚΟ, ὁ ΣΑΜΠΡΑΕΒ καὶ ἡ ΜΑΣΣΑ).

ΣΑΜΠΡΑΕΒ. Στὰ 1873 ἔπαιξε θαυμάσια στὸ πανηγύρι τῆς Πολτάβας. Μὰ ἦταν κάτι τὸ ἐξαιρετικό! Ἐπαιξε τέλεια!... Μήπως τυχαίνει νὰ ξέρετε, μαντάμ, πού βρίσκεται τώρα ὁ Πάβελ Σεμιώνοβιτς Τσάντιν, ὁ κωμικός ἠθοποιός; Στὸ ρόλο τοῦ Ρασπλιούεβ ἦταν ἀμίμητος, ἀκόμη πὺ θαυμασιώτερος κι' ἀπὸ τὸν Σαντόφσκυ, σᾶς ὀρκίζομαι, ἀξιοσέβαστη κυρία. Ποῦ εἶναι τώρα;

Μ. ΑΡΚΑΔΙΝ. Ἐξακολουθεῖς νὰ μὲ ρωτᾶς γιὰ πρῶκα-τακλυσμαίους. Ποῦ θέλεις νὰ ξέρω; (Κάθεται).

ΣΑΜΠΡΑΕΒ (ἀναστενάζει). Πάτσα Τσάντιν! Τέτιοι ἠθοποιοὶ δὲν ὑπάρχουνε σήμερα. Τὸ θέατρο ξέπεσε, Εἰρήνα Νικολάγεβνα! Τὸν παλιὸ καιρὸ ὑπῆρχανε δυνατὲς βαλανιδιές, μὰ τώρα δὲ βλέπουμε τίποτ' ἄλλο παρὰ κούτσουρα.

ΝΤΟΡΝ. Εἶναι ἀλήθεια πὼς δὲν ὑπάρχουνε σήμερα μεγάλα ταλέντα, ἀλλὰ τὸ παίξιμο τῶν ἠθοποιῶν, γενικὰ, ἀνέβηκε πολὺ.

ΣΑΜΠΡΑΕΒ. Δὲ μπορῶ νὰ συμφωνήσω μαζί σας. Τώρα βέβαια, αὐτὸ εἶναι καὶ ζήτημα γούστου. De gustibus aut bene, aut nihil!

(Ὁ ΤΡΕΠΛΑΕΒ παρουσιάζεται στὴ σκηνή).

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ (στὸ γιό της). Ἀγαπητὸ μου παιδί, πότε θ' ἀρχίσεις;

ΤΡΕΠΛΑΕΒ. Σ' ἓνα λεπτὸ. Παρακαλῶ νᾶχετε ὑπομονή.

M. ΑΡΚΑΝΤΙΝ (ἀπαγγέλλει ἀπὸ τὸν «*Ἄμλετ*»). «ὦ, γιέ μου, Ἄμλετ! Μὴ μιλάς πιά' μου γυρναῖς τὰ μάτια μέσ' στῆς ψυχῆς μου τὰ κατὰβαθα, πού βλέπω λεκέδες τόσο μελανοὺς πού δὲν ξεβάφουν!»

ΤΡΕΠΛΑΕΒ (ἀπὸ τὸν *Ἄμλετ*). «Ἄσε με νὰ ζουλήξω τὴν καρδιά σου, ἂν εἶναι ἀπὸ ὕλη εὐκολοπέραστη!»

(Πίσω ἀπὸ τὴ σκηνὴ ἀκούγεται σάλπισμα).

ΤΡΕΜΠΛΑΕΒ. Κυρίες καὶ κύριοι, ἀρχίζουμε! Παρακαλῶ νὰ προσέξετε!.. (Παύση) Ἀρχίζω!.. (Χτυπάει μ' ἓνα μπαστοῦνι καὶ ἀπαγγέλλει δυνατὰ). ὦ ἐσεῖς, σεβαστοὶ γέρικοι ἴσκιοι, πού πλανιέστε τὴν ὥρα τῆς νύχτας πάνω ἀπ' αὐτὴ τὴ λίμνη, νανουρίστε μας νὰ κοιμηθοῦμε κι ἀφήστε μας νὰ ὄνειρευτοῦμε τί μέλλεται νὰ γίνῃ ὕστερ' ἀπὸ διακόσιες χιλιάδες χρόνια.

ΣΟΡΙΝ. Τίποτα δὲ θὰ ὑπάρχει ὕστερ' ἀπὸ διακόσιες χιλιάδες χρόνια.

ΤΡΕΠΛΑΕΒ. Τότε ἀφήστε τους νὰ μᾶς παρουσιάσουν τὸ τίποτα!

M. ΑΡΚΑΝΤΙΝ. Καλά, ἄφησέ τους. Ἐμεῖς θὰ κοιμηθοῦμε.

(*Ἀνοίγει ἡ αὐλαία. Φαίνεται ἡ λίμνη. Τὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ στὸν ὀρίζοντα ἀντανεκλάται στὸ νερό. Ἡ ΝΙΝΑ ΖΑΒΕΤΣΝΥ, κάτασπρα ντυμένη, κἀθεται σὲ μιὰ μεγάλη πέτρα*).

ΝΙΝΑ. Ἄνθρωποι, λιοντάρια, ἀστοὶ καὶ πέρδικες, ἐλάφια, ἀγριόπαπιες, ἀράχνες, ψάρια βουβὰ πού ζοῦνε στὸ νερό, ἄστρα θαλασσινὰ καὶ πλάσματα πού τὸ μάτι δὲν τὰ θεωρεῖ, κι' ὅλα τὰ ζωντανὰ πλάσματα, ὅλα τὰ πλάσματα πού διάβηκαν μέσα ἀπὸ τὸν κύκλο τοῦ πόνου, εἶναι σβησμένα... Γιὰ χιλιάδες χρόνια ἡ γῆς δὲν γεννᾷ ζωντανὰ στὴν ἐπιφάνειά της καὶ τοῦτο τὸ φτωχὸ φεγγάρι ἀνάβει τὸ λύχνου του μάταια. Πάνω στὸ λειβάδι δὲν ἀκούγονται πιά τὰ κραξίματα τῶν γερανῶν πού ξυπνοῦνε καὶ μῆτε τὸ κελάιδισμα πού κάνουν οἱ γρύλλοι τὸ Μάη ἀνάμεσα στὶς φιλόρες ἀγροικιέται. Κάνει κρύο, κρύο, κρύο! Ἐρημιὰ, ἐρημιὰ, ἐρημιὰ! Τρόμος, τρόμος, τρόμος! (Παύση). Τὰ σώματα τῶν

ζωντανῶν πλασμάτων σκορπίστηκαν σὲ σκόνῃ καὶ ἡ αἰώνια ὕλη τὰ μεταμόρφωσε σὲ βράχους, σὲ νερό, σὲ νέφαλα, κι ὄλες οἱ ψυχές τους σμίξανε σὲ μιὰ καὶ μόνῃ ψυχῇ. Αὐτὴ ἡ ψυχὴ τοῦ Κόσμου εἶμαι — Ἐγώ... Μέσα μου ζεῖ ἡ ψυχὴ τοῦ Ἀλέξανδρου τοῦ Μεγάλου, τοῦ Καίσαρα, τοῦ Σαίξπηρ καὶ τοῦ Ναπολέοντα, ἀκόμη καὶ τῆς ταπεινώτερης βδέλλας. Μέσα μου ἡ συνείδηση τῶν ἀνθρώπων ἔμιξε μὲ τὰ ἔνστιχτα τῶν ζώων κι' ἀναθυμοῦμαι ὄλα, ὄλα, ὄλα ! Καὶ ξαναζῶ κάθε ζωὴ μέσα στὸν ἑαυτό μου.

(*Ἡ Λίμνη φωσφορίζει. Στὸ βάθος ἀνάβουν βεγγαλικά*).

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ (*σιγανά*). Αὐτὸ μυρίζει decadance !

ΤΡΕΠΛΕΒ (*μὲ παρακαλεστικὴ καὶ αὐστηρὴ φωνή*). Μητέρα !

NINA. Εἶμαι ὀλομόναχη. Κάθε ἑκατὸ χρόνια ἀνοίγω τὰ χεῖλη μου νὰ μιλήσω μὰ ἡ φωνή μου ἀντηχάει λυπητερά στὸ κενὸ — κανεὶς δὲ μ' ἀκούει... Μήτε καὶ σεῖς ἀχνόθωρες ψυχές δὲ μ' ἀκοῦτε... Ὁ λασπερὸς βάλτος σᾶς γεννᾷ πρὶν ἀπ' τὸ χάραμα καὶ σεῖς περιπλανιέστε ὥσπου νὰ ξημερώσει, χωρὶς λογισμούς, χωρὶς θέληση, χωρὶς τὸ σφρίγος τῆς ζωῆς. Ἀπὸ τὸ φόβο μὴν ἡ ζωὴ ἀνασθηθῆ στα σπλάχνα σας, ὁ κυρίαρχος τῆς αἰώνιας ὕλης, ὁ σατανᾶς, κρατεῖ τὰ μόρια ἐντός σας, καθὼς στὶς πέτρες καὶ στὸ νερό, σὲ παντοτινὴ ροή, πού αἰώνια σᾶς μεταμορφώνει. Γιατὶ μέσα στὸ σύμπαν τίποτα δὲν ἀπομένει σταθερὸ κι' ἀνάλλαχτο παρὰ τὸ πνεῦμα. Σὰν ἓνας φυλακισμένος, ριγμένος μέσα σὲ βαθὺ ἀδειανὸ πηγάδι, δὲν ξέρω ποῦθε εἶμαι καὶ τί μὲ περιμένει. Ἐκεῖνο μονάχα πού γνωρίζω εἶναι ὅτι στὸν ἐπίμονο κι' ἄγριο ἀγῶνα μου μὲ τὸ σαναῶ - τὸν κυρίαρχο τῶν δυνάμεων τῆς ὕλης - εἶναι γραμμένο νὰ νικήσω ἐγώ... Ὅστερα, πνεῦμα καὶ ὕλη, θ' ἀνταμωθοῦν μέσα σὲ δοξασμένη ἀρμονία καὶ ἡ Βασιλεία τῆς θέλησης τοῦ Κόσμου θὰ προβάλει. Ἀλλὰ τοῦτο θάρθει ἀγάλια-ἀγάλια, ὕστερ' ἀπὸ πολλές-πολλές χιλιάδες χρόνια, ὅταν τὸ φέγγαρι κι' ὁ λαμπερὸς Σείριος καὶ ἡ γῆς, γίνουνε στά-

χτη... "Ως τότε - τρόμος, τρόμος... (Παύση. Στο βάθος της λίμνης προβάλλουν δυο μεγάλα πύρινα μάτια) Και νά, ἐδῶ σιμώνει ὁ δυνατώτερος ἐχθρός μου ὁ Σατανᾶς... Θωρῶ τὰ φοβερά κόκκινα μάτια του...

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ. Μυρίζει θειάφι. "Ἐτσι πρέπει;

ΤΡΕΠΛΕΒ. Ναί.

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ (γελά). "Ὡ, μὰ αὐτὸ εἶναι σκηνικὸ εὑρημα!

ΤΡΕΠΛΕΒ. Μητέρα!

ΝΙΝΑ. Στεναχωριέται χωρὶς τὸν ἄνθρωπο...

ΠΩΛΙΝΑ (τοῦ ΝΤΟΡΝ). Βγάλατε τὸ καπέλλο σας. Φορέστε το. Θὰ κρυολογήσετε.

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ. Ὁ γιατρός ἔβγαλε τὸ καπέλλο του στὸ σατανᾶ, τὸν κυρίαρχο τῆς αἰώνιας ὕλης.

ΤΡΕΠΛΕΒ (θυμωμένος, δυνατά). Τὸ ἔργο τέλειωσε! Φτάνει! Αὐλαία!

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ. Μὰ γιατί θυμώνεις;

ΤΡΕΠΛΕΒ. Φτάνει! Αὐλαία!... Κλεῖστε τὴν αὐλαία! (Χτυπάει μὲ τὸ πόδι του). Εἶπα! Αὐλαία!... (Ἡ Αὐλαία κλείνει). Ζητῶ συγνώμη!... Λησμόνησα τὸ γεγονός, διὰ μόνον λίγοι ἀπὸ τοὺς προνομιούχους μποροῦν νὰ γράφουν ἔργα καὶ νὰ παίζουν στὴ σκηνή... "Ἐχω εἰσχωρήσει στὸ μονοπώλειο... Βλέπετε, ἐγώ... ἐγώ... (θέλει νὰ πεῖ κάτι μὰ δὲν τὸ καταφέρνει καὶ μ' ἓνα τίναγμα τοῦ χεριοῦ του φεύγει ἀριστερά).

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ. Μὰ τί ἔπαθε;

ΣΟΡΙΝ. Εἰρήνα, ἀκριβή μου, πρέπει νὰ δείχνεις πιότερη ἐπιείκεια στὴ νεανικὴ ματαιοδοξία.

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ. Μὰ καλὰ, τί τοῦ εἶπα;

ΣΟΡΙΝ. Τὸν πρόσβαλες.

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ. Αὐτὸς ὁ ἴδιος μᾶς εἶπε πρωτύτερα πὼς θὰ μᾶς ἔπαιζε κάτι ἀστεῖο κι' ἐγὼ θαρροῦσα πὼς τὸ ἔργο ἦτανε κωμωδία!...

ΣΟΡΙΝ. Παρ' ὄλ' αὐτά...

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ. Τώρα ἀποδείχεται πὼς ἔγραψε ἓνα με-

γάλο έργο !... Μή χειρότερα !... 'Ετοίμασε, δηλαδή, αυτή την παράσταση, μᾶς έπνιξε με τὸ θειάφι του, ὄχι για νὰ μᾶς διασκεδάσει, παρὰ για νὰ μᾶς κάνει επίδειξη !... 'Ηθελε νὰ μᾶς μάθει πῶς νὰ γράφουμε καὶ πῶς νὰ παίζουμε... 'Επιτέλους καταντάει ἀνυπόφορος. Καὶ κάθε τόσο αὐτὲς οἱ προκλήσεις του για τὰ ἔξοδά μου, αὐτοὶ οἱ ὑπαιτιγμοὶ του — πέστε ὅ,τι θέλετε, ἀλλὰ μὲ κάνουν νὰ βγαίνω ἀπὸ τὰ ρούχα μου ! Εἶναι ἓνα φαντασμένο καὶ κακότερο παιδί !

ΣΟΡΙΝ. Μὰ ἐκεῖνος ἤθελε νὰ σ' εὐχαριστήσει.

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ. Καλὲ τί μοῦ λές !... Τότε γιατί δὲν διᾶλεξε κανένα συνηθισμένο ἔργο παρὰ ἤθελε, σώνει καὶ καλά, ν' ἀκούσουμε αὐτὸ τὸ παραλήρημα τῆς παρακμῆς. 'Εγώ, για χάρη τοῦ ἀστείου, εἶμαι πρόθυμη νὰ κάτσω καὶ νὰ παρακολουθήσω τὸ παραλήρημά του, ἀλλὰ ἐδῶ ἔχουμε ἀπαιτήσεις νέων τρόπων ἔκφρασης καὶ νέων ἀπόψεων για τὴν Τέχνη. Κατὰ τὴ γνώμη μου αὐτὸ δὲν εἶναι δεῖγμα νέων τρόπων, ἀλλὰ κακοῦ χαρακτῆρα.

ΤΡΙΓΚΟΡΙΝ. 'Ο καθένας γράφει ὅπως τ' ἀρέσει καὶ ὅπως μπορεῖ.

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ. Τότε ἂς γράφει ὅπως τ' ἀρέσει καὶ ὅπως μπορεῖ, ἀλλὰ ἐμένα, νὰ μ' ἀφήσει στὴν ἡσυχία μου !

ΝΤΟΡΝ. 'Ο Δίας θύμωσε !...

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ. Δὲν εἶμαι Δίας—εἶμαι γυναῖκα !... ('Ανάβει τσιγάρο). Δὲν εἶμαι θυμωμένη—εἶμαι ὁμως ἔξω φρενῶν γιατί ἓνας ἀντρας νέος, ξοδεύει τὸν καιρὸ του ἔτσι ἀρρωστημένα. 'Εγώ δὲν ἤθελα νὰ τὸν πληγώσω...

ΜΕΝΤΒΕΝΤΕΝΚΟ. Κανεὶς δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ χωρίζει τὴν ὕλη ἀπὸ τὸ πνεῦμα. Γιατί καὶ τὸ πνεῦμα, αὐτὸ καθ' αὐτό, μπορεῖ νᾶναι μιὰ σύνθεση ἀπὸ μόρια ὕλης. (Ζωηρὰ, στὸν ΤΡΙΓΚΟΡΙΝ). Ξέρετε ὁμως, κάποιος θᾶπρεπε νὰ γράψει ἓνα ἔργο περὶ τοῦ πῶς ζοῦμε ἐμεῖς οἱ φτωχοὶ διδάσκαλοι, καὶ τὸ ὁποῖον θᾶπρεπε νὰ παιχτεῖ. Περινοῦμε μιὰ δύσκολη, μιὰ πολὺ δύσκολη ζωὴ !...

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ. Ναι, έχετε δίκιο, αλλά δε μιλούμε πιά για θέατρα και για μόρια. Ή βραδυά είναι τόσο ωραία! Άκούτε! Τραγουδοῦν! (Άφουγκράζεται). Τί όμορφα πού είναι!

ΠΩΛΙΝΑ. Είναι από την άλλη μεριά τής λίμνης. (Παύση).

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ (του ΤΡΙΓΚΟΡΙΝ). Έλα, κάθισε κοντά μου. Λοιπόν, πρίν δέκα, δεκαπέντε χρόνια, σχεδόν κάθε βράδυ, άκουγες πάνω σ' αυτή τή λίμνη μουσικές και τραγούδια. Στίς όχθες τής λίμνης βρίσκονται έξη σπίτια έξοχικά. Ουμᾶμαι γέλια, φασαρίες, κυνηγητά κι' έρωτοδουδιές χωρίς τέλος. Ό ζέν πρεμιέ και τó είδωλο τών έξη αὐτῶν σπιτιῶν, ήτανε εκείνον τόν καιρό, ό φίλος μας από δῶ, ό γιατρός, (δείχνει τόν ΝΤΟΡΝ) Εὐγένιος Σέργκιεβιτς. Είναι άκόμη γοητευτικός, όμως εκείνο τόν καιρό, ήταν άκαταμάχητος. Άλλά ή συνείδησή μου άρχίζει νά μ' άνησυχεί... Γιατί νά πικράνω τó καημένο μου τó παιδί;... Δέ μπορῶ νά ήσυχάσω... (Δυνατά). Κώστια, παιδί μου!... Κώστια!...

ΜΑΣΣΑ. Πηγαίνω έγώ νά τόν βρω.

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ. Σε παρακαλῶ χρυσή μου.

ΜΑΣΣΑ (πηγαίνει άριστερά). Άα - ου!... Κωνσταντίν Γαβρήλοβιτς! Άα - ου!.. (φεύγει).

ΝΙΝΑ (βγαίνει πίσω από τήν αύλαία). Φαίνεται πώς δέ θά συνεχίσουμε κι' έτσι μπορῶ νά βγῶ. Καλησπέρα σας!... (φιλεί τή Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ και τήν ΠΩΛΙΝΑ ΑΝΤΡΕΓΕΒΝΑ.)

ΣΟΡΙΝ. Μράβο! Μπράβο!

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ. Μπράβο! Μπράβο! Σε θαυμάσαμε! Με τέτοια ώραία εμφάνιση, τέτοια χαριτωμένη φωνή!... Δέν πρέπει νά μένεις έδῶ! Είναι άμαρτία... Έχεις ταλέντο, τ' άκούς; Έχεις καθήκον νά βγεις στο θέατρο.

ΝΙΝΑ. Ό, αυτό είναι τ' όνειρό μου! (Άναστενάζει). Άλλά ποτέ δέν θά γίνει.

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ. Ποιός ξέρει... Έλα νά σοῦ παρουσιάσω τόν Μπορίς Άλεξέγεβιτς Τριγκόριν.

NINA. "Ω, χαίρομαι τόσο πολύ... (σαστισμένη). Διαβάζω τὰ ἔργα σας...

M. APKANTIN (τὴν καθίζει πλάι της). Μὴ ντρέπεσαι, χρυσό μου. Εἶναι διάσημος, ἀλλὰ ἔχει ἀπλὴ καρδιά. Κοίταξε, κι' αὐτὸς εἶναι ντροπαλός.

ΝΤΟΡΝ. Νομίζω πὼς μπορούμε νὰ κλείσουμε τὴν αὐλαία. Εἶναι τόσο ἀπαίσιο.

ΣΑΜΠΡΑΕΒ (δυνατά). Γιάκωβε, κλεῖσε παιδί μου τὴν αὐλαία. (Ἡ αὐλαία κλείνει).

NINA. Εἶν' ἓνα παράξενο ἔργο, δὲ βρίσκετε ;

ΤΡΙΓΚΟΡΙΝ. Δὲν τὸ κατάλαβα καθόλου, ὅμως εὐχαριστήθηκα. Παίξατε τόσο ἀληθινά. Καὶ τὸ σκηنيκὸ ἦταν ἔξοχο... (Παύση). Πρέπει νὰ ὑπάρχουν πολλὰ ψάρια σ' αὐτὴ τὴ λίμνη.

NINA. Ναί.

ΤΡΙΓΚΟΡΙΝ. Ἀγαπῶ τὸ ψάρεμα. Δὲν ὑπάρχει γιὰ μένα μεγαλύτερη ἀπόλαυση ἀπὸ τὸ νὰ κάθομαι τὸ βράδυ στὴν ὄχθη καὶ νὰ παρακολουθῶ τὰ πλεούμενα.

NINA. Μὰ ἐγὼ θαρροῦσα πὼς ὅποιος ἔχει δοκιμάσει τὴν εὐχαρίστηση τῆς δημιουργίας, δὲν ὑπάρχει τίποτ' ἄλλο ποὺ νὰ τοῦ δίνει μεγαλύτερη εὐχαρίστηση.

M. APKANTIN (γελά). Καλέ, μὴν τοῦ μιλάτε ἔτσι ! Χάνει τὰ νερά του ὅταν τοῦ λένε ὠραῖα λόγια.

ΣΑΜΠΡΑΕΒ. Λοιπὸν, θυμοῦμαι, ἓνα βράδυ, στὴν Ὀπερα τῆς Μόσχας. Ὁ διάσημος Σίλβα εἶχε πιάσει τὸ κόντρα λά. Ἐτυχε νὰ κάθεται στὴ γαλαρία κι' ὁ μπάσος τοῦ κόρου τῆς ἐκκλησιᾶς μας. Ὅπου, λοιπὸν, ἔτσι, ἄξαφνα — φανταστεῖτε τὴν ἐκπληξή μας — ἀκούμε ἀπὸ τὴ γαλαρία : «Μπράβο Σίλβα !» σὲ μιὰ ὀλόκληρη ὀχτάβα χαμηλότερα, νὰ ἔτσι... (Μὲ μπάσα φωνή). «Μπράβο Σίλβα !» Οἱ θεατὲς ἔμειναν μ' ἀνοιχτὸ τὸ στόμα ! (Παύση).

ΝΤΟΡΝ. Ὁ ἄγγελος τῆς σιωπῆς, ἄπλωσε τὰ φτερά του.

NINA. Εἶναι ὥρα νὰ πηγαίνω. Χαίρετε.

M. APKANTIN. Ποῦ θὰ πᾶς ; Γιατί τόσο νωρίς ; "Α, δὲ θὰ σ' ἀφήσουμε νὰ φύγεις.

NINA. Μὰ ξέρετε, ὁ πατέρας μου θὰ περιμένει...

M. APKANTIN. Τί ἄνθρωπος κι' αὐτὸς ἀλήθεια !... (Τὴν φιλεῖ). Λοιπὸν, δὲ γίνεται τίποτα, δὲ σὲ κρατῶ. "Ο- μως λυποῦμαι — λυποῦμαι πού σ' ἀφίνω.

NINA. Νὰ ξέρατε πόσο λυποῦμαι κι' ἐγὼ πού φεύγω...

M. APKANTIN. Κάποιος θάπρεπε νὰ σὲ συνοδέψει, ἀ- γαπημένη μου μικρούλα.

NINA. "Ω, ὄχι, ὄχι !

ΣΟΡΙΝ (μὲ παρακλητικὴ φωνή). Μὴ φύγετε !...

NINA. Δὲ μπορῶ, Πιότρ Νικολάγεβιτς...

ΣΟΡΙΝ. Μείνετε γιὰ μιὰ ὥρα. Τί πειράζει ;

NINA (σκέφτεται λιγάκι, ἔστερα δακρυσμένη). "Οχι, δὲ μπορῶ. (Χαιρετᾷ βιαστικὰ καὶ φεύγει).

M. APKANTIN. Εἶν' ἀλήθεια πολὺ δυστυχισμένη κοπέλ- λα. Λένε πὼς ἡ μητέρα της ἄφισε στὸν πατέρα ὀλόκληρη τὴν περιουσία της — δὲν κράτησε οὔτε καπίκι. Τώρα ὁ πατέρας της ἔκανε τὴ διαθήκη του καὶ τ' ἀφίνει ὅλα στὴ δεύτερη γυναῖκα του. Τὸ κορίτσι τίποτα δὲν παίρνει... "Α, αὐτὸ εἶναι τερατῶδες !

ΝΤΟΡΝ. Μάλιστα, ὁ πατέρας της εἶναι ἕνας μεγάλος μασκαρᾶς ! Πρέπει κάποιος νὰ τοῦ κάνει τὴν τιμὴ νὰ τοῦ τὸ πεῖ.

ΣΟΡΙΝ (τρίβει τὰ παγωμένα χέρια του). "Ας πηγαί- νουμε κι' ἐμεῖς, κύριοι. Κάνει ὑγρασία. Τὰ πόδια μου πονοῦν.

M. APKANTIN. Τὰ πόδια σου εἶναι σὰν ξυλοπόδαρα. Μόλις μπορεῖς νὰ περπατήσεις. "Ας πηγαίνουμε λοιπὸν, ἄμοιρε, γερασμένη ἄνθρωπε ! (Τὸν παίρνει ἀγκαζέ).

ΣΑΜΠΡΑΕΒ (δίνοντας τὸ χέρι στὴ γυναῖκα του). Madame !

ΣΟΡΙΝ. Ἀκούω πάλι τὸ σκύλο νὰ οὐρλιάζει. Κάμετέ μου τὴ χάρη, Ἡλία Ἀθανάσεβιτς, πέστε τους νὰ τοῦ βγάλουν τὸ λουρί.

ΣΑΜΠΡΑΕΒ. Είναι αδύνατο, Πιότρ Νικολάγιεβιτς. Φοβούμαι μὴ μποῦνε κλέφτες στὴ σιταποθήκη. Τὸ κεχρί μας εἶναι ὄλο ἐκεῖ. (Στὸν ΜΕΝΤΒΕΝΤΕΝΚΟ πού περπατεῖ πλάι του). Ἔτσι πού λέτε, μιὰ ὀλόκληρη ὀχτάβα χαμηλότερα: «Μπράβο Σίλβα!» Καὶ δὲν εἶναι τραγουδιστῆς - ἀπλῶς ἓνας κορίστας τῆς ἐκκλησίας.

ΜΕΝΤΒΕΝΤΕΝΚΟ. Καὶ τί μισθὸν λαμβάνει ἄραγε ἓνας κορίστας τῆς ἐκκλησίας;... (Βγαίνουν ὄλοι ἐκτὸς ἀπὸ τὸν ΝΤΟΡΝ).

ΝΤΟΡΝ (μόνος). Δὲν ξέρω, ἴσως νὰ μὴν καταλαβαίνω τίποτα ἢ ἔχασα τὰ λογικά μου, ὅμως τὸ ἔργο μου ἄρесе. Ὑπάρχει κάτι σ' αὐτό. Ὅταν αὐτὸ τὸ κορίτσι μιλοῦσε γιὰ τὴ μοναξιά, κι' ὕστερα, ὅταν φανήκανε τοῦ δαίμονα τὰ μάτια, ἤμουνα τόσο ταραγμένος, πού τὰ χέρια μου τρέμανε. Εἶναι κάτι δροσερό... ἀγνό... Νά τος, ἔρχεται... Θέλω νὰ τοῦ μιλήσω. Θὰ τοῦ πῶ πράγματα εὐχάριστα.

ΤΡΕΠΛΑΕΒ (μπαίνει) Φύγανε;...

ΝΤΟΡΝ. Ἐγὼ εἴμ' ἐδῶ.

ΤΡΕΠΛΑΕΒ. Ἡ Μάσσεγκα μ' ἀναζητᾶ σ' ὄλο τὸν κῆπο. Εἶναι ἀνυπόφορη!

ΝΤΟΡΝ. Κωνσαντίν Γαβρήλοβιτς, ξέρετε, τὸ ἔργο σας μοῦ ἄρесе ὑπερβολικά. Εἶναι κάπως παράδοξο καὶ μ' ὄλο πού δὲν ἄκουσα τὸ τέλος, ὥστόσο μοῦκανε βαθιὰ ἐντύπωση. Ἐχετε ταλέντο. Πρέπει νὰ ἐπιμένετε. (Ὁ ΤΡΕΠΛΑΕΒ τοῦ σφίγγει τὸ χέρι του θερμὰ καὶ τὸν ἀγκαλιάζει ὀρμητικὰ).

ΝΤΟΡΝ. Πῶ, πῶ, τί ὕστερικὸς πού εἶστε!... Καὶ δάκρυα στὰ μάτια!... Αὐτὸ πού θέλω νὰ πῶ εἶναι τοῦτο: Πήρατε τὸ θέμα σας μέσ' ἀπὸ τὸν κόσμο τῶν ἀφηρημένων ιδεῶν. Καὶ πολὺ σωστά, γιὰτὶ ἓνα ἔργο τέχνης πρέπει νὰ ἐκφράζει μιὰ μεγάλη ιδέα. Εἶναι ὠραῖο, μόνον ὅ,τι εἶναι σοβαρό. Τί χλωμὸς πού εἴσαστε!...

ΤΡΕΠΛΑΕΒ. Λέτε, λοιπόν, νὰ ἐπιμένω;

ΝΤΟΡΝ. Ναι... Ἄλλὰ γράφετε μόνο γιὰ ὅ,τι εἶναι ση-

μαντικό, αιώνιο. Ξέρετε, ἐγὼ ἔζησα τὴ ζωὴ μου ποικιλόμορφα καὶ ἀπολαυστικά. Εἶμ' εὐχαριστημένος. "Ὁμως, ἂν ἦτανε νὰ νοιώσω τὰ πνευματικὰ ὕψη ποὺ οἱ καλλιτέχνες φτάνουν τὴ στιγμή τῆς δημιουργίας, πιστεύω πὼς θὰ περιφρονοῦσα τὸ ὑλικὸ σαρκίό μου κι' ὅ,τι σχετίζεται μ' αὐτό, καὶ θὰ προσπαθοῦσα ν' ἀνυψωθῶ πάνω ἀπὸ τὴ γῆ, ὅσο περισσότερο μποροῦσα.

ΤΡΕΠΛΕΒ. Μὲ συγχωρεῖτε, ποῦ εἶναι ἡ Νίνα ;

ΝΤΟΡΝ. Καὶ κάτι ἄλλο. Σὲ κάθε δημιούργημα πρέπει νὰ ὑπάρχει μιὰ καθαρὴ καὶ συγκεκριμένη ἰδέα. Πρέπει νὰ ξέρετε γιὰ τὶ γράφετε. Γιατὶ ἂν ἐξακολοθησέτε νὰ τραβᾶτε αὐτὸν τὸν γραφικὸ δρόμο, χωρὶς νᾶχετε ἕναν καθορισμένο σκοπὸ, θὰ χαθῆτε καὶ τὸ ταλέντο σας θὰ εἶναι ἡ καταστροφὴ σας.

ΤΡΕΠΛΕΒ. (ἀνυπόμονος). Ποῦ εἶναι ἡ Νίνα ;

ΝΤΟΡΝ. "Εφυγε.

ΤΡΕΠΛΕΒ. Τί νὰ κάνω τώρα ! Θέλω νὰ τὴν δῶ... Χωρὶς ἄλλο πρέπει νὰ τὴ δῶ !... Πρέπει νὰ φύγω !...

(Μπαίνει ἡ ΜΑΣΣΑ).

ΝΤΟΡΝ (τοῦ ΤΡΕΠΛΕΒ). 'Ἠσύχασε παιδί μου.

ΤΡΕΠΛΕΒ. Δὲ μπορῶ... πρέπει νὰ τὴ δῶ... Πρέπει νὰ φύγω !...

ΜΑΣΣΑ. Πηγαίνετε σπίτι, Κωνσταντὶν Γαβρήλοβιτς. Σᾶς περιμένει ἡ μητέρα σας. Εἶναι πολὺ στενοχωρημένη.

ΤΡΕΠΛΕΒ. Νὰ τῆς πῆτε πὼς ἔφυγα. Καὶ σᾶς παρακαλῶ—ὄλους ἐσᾶς—ἀφήστε με ἡσυχο ! 'Αἴψοστε με ! Μὴ μὲ κυνηγᾶτε !

ΝΤΟΡΝ. "Ελα, ἔλα, ἔλα καλὸ μου παιδί... Δὲ μπορεῖς νὰ φύγεις ἔτσι !... Αὐτὸ δὲν εἶναι σωστό.

ΤΡΕΠΛΕΒ (μὲ δάκρυα). Χαίρετε γιαντρέ. Εὐχαριστῶ ! (φεύγει).

ΝΤΟΡΝ (ἀναστενάζει). "Αχ αὐτὰ τὰ νειάνα ! Τὰ νειάτα !

ΜΑΣΣΑ. "Ὅταν οἱ ἄνθρωποι δὲν ἔχουν τίποτα καλύτε-

ρο νὰ ποῦνε, λένε : «'Αχ, αὐτὰ τὰ νειάτα ! τὰ νειάτα !»
(*Ρουφᾶ ταμπάκο*).

ΝΤΟΡΝ. (*τῆς παίρνει τὴν ταμπακιέρα καὶ τὴν πετᾷ
στοὺς θάμνους*). Αὐτὸ εἶναι ἀηδιαστικό ! (*Παύση*). Στὸ
σπίτι μοῦ φαίνεται πὼς θὰ παίζουσε πιάνο. Πρέπει κι' ἐ-
μεῖς νὰ πᾶμε.

ΜΑΣΣΑ. Σταθῆτε μιὰ στιγμή.

ΝΤΟΡΝ. Τί τρέχει ;

ΜΑΣΣΑ. Θέλω ἀκόμα μιὰ φορά νὰ σᾶς τὸ πῶ. Θέλω
νὰ σᾶς μιλήσω !... (*Ταραγμένη*). Τὸν πατέρα μου δὲν τὸν
ἀγαπῶ. Ἡ καρδιά μου κλείνει σὲ σᾶς. Δὲν ξέρω γιατί,
σᾶς νοιώθω μ' ὅλη μου τὴν ψυχὴ σὰν δικό μου ἄνθρωπο.
Βοηθῆστε με. Βοηθῆστε με γιατί δὲ θὰ βαστάξω. Θὰ κά-
νω καμιὰ τρέλλα, θὰ γίνω τὸ περίγελο τοῦ κόσμου, θὰ
καταστρέψω τὴ ζωὴ μου. Δὲ μπορῶ. Δὲ μπορῶ πιά !...

ΝΤΟΡΝ. Μὰ τί τρέχει ; Νὰ σᾶς βοηθήσω σὲ τί ;

ΜΑΣΣΑ. Ὑποφέρω... Κανείς, κανείς δὲν ξέρει πόσο
δυστυχισμένη εἶμαι ! (*Ἀκουμπᾷ τὸ κεφάλι τῆς στὸ στῆθος
του. Σιγανά*). Ἀγαπῶ τὸν Κωνσταντίν !...

ΝΤΟΡΝ. Τί ὑστερικοί πού εἶναι ὅλοι τους ! Τί ὑστερι-
κοί ! Καὶ τί πολὺ ἀγάπη !... ὦ, τὰ μάγια τῆς λίμνης !
(*Τρυφερά*). Ἀλλὰ τί μπορῶ νὰ κάνω, παιδί μου ; Τί ; Τί ;

Π Ρ Α Ξ Η Δ Ε Υ Τ Ε Ρ Η

“Υπαιθρο. Γήπεδο για κρίκετ. Δεξιά στο βάθος φαίνεται το σπίτι με μια μεγάλη βεράντα. Ἀριστερά ἡ λίμνη, με τὸν φλογερὸ ἥλιο ποὺ ἀντανακλᾶται στὸ νερό. Ἀνθρώπες. Μεσημέρι. Ζέστη.

Ἡ ΜΑΝΤΑΜ ΑΡΚΑΝΤΙΝ ὁ ΝΤΟΡΝ καὶ ἡ ΜΑΣΣΑ κάθονται σ’ ἓνα παγκάκι κάτω ἀπὸ τὸν ἴσκιο μιᾶς γέρικης φιλόρας πρὸς τὴ μεριά τοῦ γηπέδου. Ὁ ΝΤΟΡΝ κρατεῖ στὰ γόνατά του ἓνα βιβλίο ἀνοιχτό.

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ (στὴ ΜΑΣΣΑ). Ἔλα, ἄς σηκωθοῦμε (σηκώνονται). Στάσου δίπλα μου. Εἶσαι εἴκοσι δυὸ χρονῶν κι’ ἐγὼ εἶμαι δυὸ φορές πιὸ μεγάλη ἀπὸ σένα. Εὐγένιε Σέργκιεβιτς, ποιά ἀπὸ τίς δυὸ μας φαίνεται νεώτερη;

ΝΤΟΡΝ. Ἐσεῖς βέβαια.

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ. Ὅριστε! Καὶ γιατί; Γιατί ἐγὼ δουλεύω, αἰσθάνομαι, πάντα εἶμαι σὲ κίνηση... Ἐσύ ὅμως κάθεσαι πάντα στὸ ἴδιο μέρος, δὲ ζεῖς... Κι’ ἔχω πάντα τὴν ἀρχὴ νὰ μὴ σκοτιζομαι ποτὲ γιὰ τὸ μέλλον. Ποτὲ δὲ σκέφτομαι τὰ γηρατιά ἢ τὸ θάνατο. Ὅ,τι εἶναι γραμμένο νὰ γίνεῖ, θὰ γίνεῖ.

ΜΑΣΣΑ. Ἐγὼ νοιώθω σὰ νᾶχω γεννηθεῖ πρὶν ἀπὸ πολλὰ-πολλὰ χρόνια. Μοῦ φαίνεται πὼς σέρνω τὴ ζωὴ μου σ’ ἓνα δρόμο ἀτέλειωτο. Καὶ πολλές φορές δὲν ἔχω τὸ κουράγιο νὰ ζήσω ἄλλο. (Κάθεται). Βέβαια, ὅλ’ αὐτὰ εἶναι κουταμάρες. Πρέπει νὰ τὰ ξετινάξω ἀπὸ πάνω μου ὅλ’ αὐτά.

ΝΤΟΡΝ (σιγοτραγουδεῖ). «Μιλῆστε της λουλούδια μου ἔσεῖς...»

M. APKANTIN. "Επειτα ἐγὼ εἶμαι ταχτική σάν ἐγγλέζα. Ἐγὼ, ἀγαπητὴ μου, στέκομαι πάντα στὸ νύχι, καθὼς λένε. Εἶμαι πάντα καλοντυμένη, χτενίζω τὰ μαλλιά μου comme il faut. Νὰ ἐπιτρέψω στὸν ἑαυτὸ μου νὰ βγεῖ ἀπὸ τὸ σπίτι, μὰ ἄς εἶναι κι' ὡς ἐδῶ στὸν κῆπο, μονάχα μὲ τὴ ρόμπα μου ἢ ἀχτένιστη! Θεὸς φυλάξοι!.. Νὰ γιατί κρατιέμαι τόσο καλά, γιατί ποτὲ δὲν ἤμουν ἀκατάστατη, δὲν παραμελοῦσα τὸν ἑαυτὸ μου σάν μερικές... (Περπατεῖ γύρω μὲ τὰ χέρια στὴ μέση της). Γιὰ δέστε με — σάν πέρδικα! Καὶ ρόλο κοριτσιοῦ δεκαπέντε χρονῶν μπορῶ νὰ παίξω.

NTOPN. Στὸ μεταξύ, ἐγὼ συνεχίζω... (Παίρνει τὸ βιβλίο). Σταθήκαμε στὸν σιταρέμπορο καὶ τοὺς ποντικούς...

M. APKANTIN. Καὶ τοὺς ποντικούς. Διαβάστε... (Κάθεται). Ἡ καλλίτερα δῶστε μου νὰ διαβάσω ἐγὼ. Εἶναι ἡ σειρά μου. (Παίρνει τὸ βιβλίο καὶ ψάχνει). Καὶ τοὺς ποντικούς... ποντικούς... Ἐδῶ εἶναι... (Διαβάζει). «Καὶ βέβαια, γιὰ τοὺς ἀνθρώπους τῆς καλῆς κοινωνίας, τὸ νὰ παραχαϊδεύουν τοὺς μυθιστοριογράφους καὶ νὰ τοὺς κολακεύουν, εἶναι τόσο ἐπικίνδυνο, ὅσο εἶναι γιὰ ἓναν σιταρέμπορο νὰ τρέφει ποντικούς στὶς σιταποθήκες του. Παρ' ἄλλ' αὐτὰ τοὺς ἀγαποῦνε. Κι' ἔτσι, ὅταν μιὰ γυναῖκα ξεχωρίσει ἓναν συγγραφέα καὶ θέλει νὰ τὸν κάνει δικό της, προσπαθεῖ νὰ τὸν πολιορκήσῃ μὲ κομπλιμέντα, γλυκόλογα καὶ κολαχεῖες...» Χμ, αὐτὰ μπορεῖ νὰ τὰ κάνουν οἱ Γάλλοι. Ἐδῶ, σ' ἐμᾶς, τέτοια πράγματα δὲ γίνονται, δὲν ἔχουμε ὀρισμένους κανόνες καὶ πρωτόκολλα... Στὸν τόπο μας, πρὶν ἀκόμα μιὰ γυναῖκα βάλλει στὸ νοῦ της νὰ καταχτήσῃ ἓνα συγγραφέα εἶναι, τίς πιὸ πολλές φορές, ἐρωτευμένη μαζί του μέχρι τρέλλας! Καὶ γιὰ νὰ μὴν πᾶμε καὶ μακριά, ὁ Τριγκόριν κι' ἐγὼ...

(Μπαίνουν : ὁ ΣΟΡΙΝ ἀκουμπώντας στὸ μπιστοῦνι του καὶ μαζί του ἡ ΝΙΝΑ. Ὁ ΜΕΝΤΒΕΝΤΕΝΚΟ ἔρχεται πίσω τους σπρόχροντας μιὰ κυλιστὴ πολυθρόνα).

ΣΟΡΙΝ (μὲ γλυκὸ τρόπο, σὰν σὲ παιδί). Ἔ;.. Εἴμαστε πολὺ εὐχαριστημένοι, ἔτσι δὲν εἶναι; Σήμερα εἴμαστε χαρούμενοι τέλος πάντων! Ὁ πατέρας καὶ ἡ μητριὰ μας φύγανε γιὰ τὸ Τβέριν καὶ εἴμαστε ἐλεύθεροι γιὰ τρεῖς ὁλόκληρες μέρες!

ΝΙΝΑ (κάθεται δίπλα στὴν Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ καὶ τὴν ἀγκαλιάζει). Εἶμαι τόσο εὐτυχισμένη! Τώρα πιά θάμαι δική σας!

ΣΟΡΙΝ. Εἶναι ὁμορφούτσικη σήμερα!

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ. Ναί, καὶ πολὺ ὠραία ντυμένη! Καὶ μὲ τί γοῦστο!... Εἶναι ἓνα καλὸ κορίτσι. (Φιλεῖ τὴ ΝΙΝΑ). Μὰ δὲν πρέπει νὰ σὲ πολυπαινεύουμε γιὰτί θὰ σὲ ματιάσουμε. Ποῦ εἶναι ὁ Μπορίς Ἀλεξέγεβιτς;

ΝΙΝΑ. Εἶναι στὴ λίμνη καὶ ψαρεύει.

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ. Μὰ νὰ μὴ βαρυνεῖται αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος! (Ἐτοιμάζεται νὰ διαβάσει).

ΝΙΝΑ. Τί εἶναι αὐτό;

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ. Τὸ «Sur 1° aeu» τοῦ Μωπασάν, ἀγαπητή μου. (Διαβάζει ἀπὸ μέσα της μερικὲς γραμμές). Λοιπόν, τὸ πάρα κάτω δὲν εἶναι ἐνδιαφέρον, οὔτε ἀληθινό... (κλείνει τὸ βιβλίο). Δὲ μπορῶ νὰ ἤσυχάσω. Δὲ μοῦ λέτε, τί συμβαίνει μὲ τὸ γιό μου; Γιὰτί εἶναι τόσο κακόκεφος καὶ μελαγχολικός; Περνάει ὁλόκληρες μέρες στὴ λίμνη κι' ἐγὼ δὲν τὸν βλέπω σχεδὸν καθόλου.

ΜΑΣΣΑ. Κάτι βαραίνει τὴν καρδιά του. (Στὴ ΝΙΝΑ, δειλά). Σᾶς παρακαλῶ, ἀπαγγεῖλτε μας κάτι ἀπὸ τὸ ἔργο του.

ΝΙΝΑ (κουνάει τοὺς ὤμους της). Σᾶς ἀρέσει; Ἐγὼ δὲν τοῦ βρίσκω κανένα ἐνδιαφέρον...

ΜΑΣΣΑ (κρατώντας τὴ χαρὰ της). Ὅταν ἀπαγγέλλει ὁ ἴδιος κάτι, τὰ μάτια του λάμπουνε καὶ τὸ πρόσωπό του χλωμιάζει. Ἐχει μιὰ γλυκιὰ πονεμένη φωνή, καὶ τρόπους ἐνὸς ποιητῆ.

(Ὁ ΣΟΡΙΝ ροχαλίζει).

ΝΤΟΡΝ. Καληνύχτα σας !

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ. Πετρούσσα !

ΣΟΡΙΝ. "Ε ;...

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ. 'Αποκοιμήθηκες ;

ΣΟΡΙΝ. "Αμπά, καθόλου ! (Παύση).

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ. Τίποτα δὲν κάνεις γιὰ τὴν υγεία σου, ἀδελφέ μου. Αὐτὸ δὲν εἶναι καλὸ.

ΣΟΡΙΝ. Θᾶθελα νὰ κάνω κάτι, μετὰ χαρᾶς, ἀλλά, νά, ὁ γιατρὸς ἀπὸ δῶ δὲν θέλει...

ΝΤΟΡΝ. Θεραπεία στὰ ἐξῆντα σου χρόνια !

ΣΟΡΙΝ. Μὰ καὶ στὰ ἐξῆντα του κανεὶς θέλει νὰ ζήσει !

ΝΤΟΡΝ (μὲ πείσμα). "Ω, πολὺ καλὰ ! Πᾶρε λοιπὸν σταγόνες βαλεριάνα !

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ. Μοῦ φαίνεται θὰ τοῦκανε καλὸ νὰ πάει σὲ τίποτα λουτρά...

ΝΤΟΡΝ. Ξέρω γώ !... Μπορεῖ νὰ πάει. Μπορεῖ καὶ νὰ μὴν πάει.

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ. Τί νὰ καταλάβει κανεὶς ἀπ' αὐτό ;

ΝΤΟΡΝ. Δὲν ὑπάρχει τίποτα πού νὰ καταλάβει. Τὸ πρᾶγμα εἶναι ὀλοφάνερο.

ΜΕΝΤΒΕΝΤΕΝΚΟ. Πιὸτρ Νικολάγεβιτς, θᾶπρεπε νὰ κόψετε τὸν καπνὸ.

ΣΟΡΙΝ. Κουταμάρες !

ΝΤΟΡΝ. "Οχι, δὲν εἶναι κουταμάρες. Τὸ κρασί κι' ὁ καπνὸς καταστρέφουν τὴν προσωπικότητα. "Υστερ' ἀπὸ ἓνα ποῦρο κι' ἓνα ποτῆρι βότκα, δὲν εἶσαι πιά ὁ Πιὸτρ Νικολάγεβιτς, ἀλλὰ ὁ Πιὸτρ Νικολάγεβιτς σὺν κάποιος ἄλλος. Τὸ ἐγὼ σου διαστέλλεται κι' ἀρχίζεις νὰ συμπεριφέρεσαι στὸν ἑαυτό σου ὡς σὲ τρίτο πρόσωπο.

ΣΟΡΙΝ (γελά). Εὐκόλο εἶναι γιὰ σένα νὰ τὰ λές ὅλ' αὐτά. 'Εσὺ ἔζησες τὴ ζωὴ σου — ἀλλὰ ἐγὼ ; 'Εγὼ ὑπηρέτησα τὸν Δικαστικὸ κλάδο εἰκοσιοχτῶ χρόνια, ἀλλὰ δὲν ἔζησα, τίποτα δὲν ἔδοκίμασα, καὶ τέλος πάντων, εἶναι πολὺ φυσικό, ἔχω μεγάλη ἐπιθυμία νὰ ζήσω !... 'Εσὺ χόρτα-

σες ἀπ' ὄλα, δὲ σὲ νοιάζει, εἶσαι ἀδιάφορος καὶ φιλοσοφεῖς. Ἐγὼ ὁμως, πού θέλω νὰ ζήσω, πίνω στέρι στὸ φαγητό μου, καπνίζω ποῦρα καὶ τὰ λοιπά. Αὐτὸ εἶν' ὄλο.

ΝΤΟΡΝ. Καθένας βέβαια πρέπει νὰ παίρνει τὴ ζωὴ στα σοβαρά. Ἄλλὰ νὰ ζητάει κανεὶς θεραπείες στα ἐξήντα του χρόνια καὶ νὰ λέει πὼς δὲν χάρηκε τὰ νειάτα του, αὐτό, συμπαθαῖτε με, εἶναι ἀλαφρομυαλιά.

ΜΑΣΣΑ (σηκώνεται). Εἶναι ὥρα τοῦ φαγητοῦ. (Περπατάει σούρνοντας τὸ πόδι της). Μούδιασε τὸ πόδι μου... (βγαίνει).

ΝΤΟΡΝ. Ὅριστε, πάει τώρα νὰ τραβήξει κάνα—δύο ποτηράκια πρὶν τὸ φαγητό.

ΣΟΡΙΝ. Εἶναι πολὺ δυστυχισμένο τὸ κακόμοιρο.

ΝΤΟΡΝ. Κουταμάρες, ἐξοχώτατε.

ΣΟΡΙΝ. Εἶσαι χορτάτος γι' αὐτὸ μιλάς ἔτσι.

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ. Ἄχ, τί μπορεῖ νά'ναι πιότερο ἀνιαρὸ ἀπ' αὐτὴν τὴ γλυκειὰ ἐξοχικὴ βαρεμάρα. Ζέστη, μοναξιά. Δὲ μπορεῖ κανεὶς νὰ κάνει τίποτα. Ὅλοι φιλοσοφοῦνε. Τί νὰ σᾶς πῶ, φίλοι μου ; Εἶναι ὠραία ἡ ζωὴ μαζί σας, εὐχάριστο νὰ σᾶς ἀκούει κανεὶς, ἀλλά... νὰ κάθεσαι στὴν πόλη, στὸ δωμάτιο κάποιου ξενοδοχείου καὶ νὰ μαθαίνεις τὸ ρόλο σου, εἶναι χίλιες φορὲς πιὸ καλύτερο.

ΝΙΝΑ (μὲ χαρά). Ναί, αὐτὸ εἶναι ὠραῖο ! Τὸ καταλαβαίνω !

ΣΟΡΙΝ. Βεβαίως, στὴν πόλη εἶναι πολὺ πιὸ καλύτερα. Κάθεσαι στὸ δωμάτιό σου, μελετᾷς, κανεὶς δὲ σ' ἐνοχλεῖ. Ὁ ὑπρέτης δὲν ἐπιτρέπει σὲ κανέναν νὰ μπεῖ, χωρὶς πρῶτα νὰ τὸν ἀναγγεῖλει... Ἐχεις τὸ τηλέφωνο... Στους δρόμους περνοῦνε τ' ἀμάξια, καί, αὐτό... καὶ τὰ λοιπά...

ΝΤΟΡΝ (σιγοτραγουδεῖ) «Μιλήστε της λουλούδια μου ἐσεῖς»...

(Μπαίνει ὁ ΣΑΜΠΡΑΕΒ καὶ ἡ ΠΩΛΙΝΑ ΑΝΤΡΕΓΕΒΝΑ).

ΣΑΜΠΡΑΕΒ. Ἄ, ἐδῶ εἶναι ! Καλημέρα σας ! (Φιλεῖ τὸ

χέρι τῆς Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ κι' ὕστερα τῆς ΝΙΝΑΣ). Χαίρω πολὺ πού σᾶς βλέπω καλά. (Στὴν Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ). Ἡ γυναῖκα μου λέει, πὼς σκοπεύετε νὰ πᾶτε σήμερα στὴν πόλη. Εἶναι ἀλήθεια ;

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ. Ναί, ἐτοιμαζόμαστε.

ΣΑΜΠΡΑΕΒ Χμ!... Αὐτὸ εἶναι θαυμάσιο, ἀλλὰ πὼς θὰ πᾶτε, σεβαστὴ μου κυρία ; Σήμερα φορτώνουμε σίκαλη, ὅλοι οἱ ἐργάτες εἶναι στὴ δουλιά. Μὲ τί ἄλογα λοιπόν θὰ πᾶτε ; ἐπιτρέψτε μου νὰ σᾶς ρωτήσω.

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ. Μὲ τί ἄλογα ; Ξέρω κι' ἐγὼ μὲ τί ἄλογα ;

ΣΟΡΙΝ. Μὰ δὲν ἔχουμε τὰ ἄλογα τῆς ἱππασίας ;

ΣΑΜΠΡΑΕΒ (θυμωμένος). Τῆς ἱππασίας ; Καὶ ποῦ νὰ βρῶ χάμουρα, δὲ μοῦ λέτε ; Ποῦ νὰ βρῶ χάμουρα ; Παράξενο πρᾶμα ! Εἶναι ἀκατανόητο !... Σεβαστὴ μου κυρία, συγχωρέστε με, εἶμαι γεμάτος σεβασμὸ γιὰ τὸ ταλέντο σας, θὰ ἔδινά καὶ δέκα χρόνια τῆς ζωῆς μου γιὰ χάρη σας, ἄλογα ὅμως δὲ μπορῶ νὰ σᾶς δώσω.

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ. Μὰ ἀφοῦ πρέπει νὰ φύγω ; Περιέργο πρᾶμα !

ΣΑΜΠΡΑΕΒ. Ναί, σεβαστὴ μου κυρία, ἀλλὰ ἐσεῖς δὲν ξέρετε τί θὰ πεῖ νοικοκυριό.

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ (θυμωμένη). Αὐτὸ εἶναι παλιὰ ἱστορία ! Καλὰ λοιπόν, ἀφοῦ εἶν' ἔτσι, φεύγω ἀμέσως κι' ὅλας γιὰ τὴ Μόσχα. Δῶσε διαταγὴ νὰ μοῦ νοικιάσουν ἄλογα στὸ χωριό, εἰδ' ἄλλοιῶς θὰ πάω περπατώντας στὸ σταθμό !

ΣΑΜΠΡΑΕΒ (ξαναμένος). Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ἐγὼ σᾶς ὑποβάλλω τὴν παραίτησή μου ! Ψάξτε νὰ βρῆτε ἄλλον ἐπιστάτη ! (Φεύγει).

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ. Αὐτὸ γίνεται κάθε καλοκαῖρι. Κάθε καλοκαῖρι μὲ προσβάλλουν ἐδῶ πέρα. Δὲ θὰ ξαναπατήσω τὸ πόδι μου ! (φεύγει ἀριστερά, ὅπου ὑποτίθεται πὼς βρίσκεται τὸ ὑπόστεγο μὲ τὰ μπάνια. Ἐνα λεπτὸ ἀργότερα φαίνεται πού μπαίνει στὸ σπῆτι. Ὁ ΤΡΙΓΚΟΡΙΝ τὴν ἀκολουθεῖ

κρατώντας ένα ψαροκάλαμο, πετονιές κι' έναν κουβά).

ΣΟΡΙΝ (ξαναμένος). Αυτό είναι αθάδεια! Αυτό ξεπερνάει τὰ ὄρια! Εἶμαι ἔξω φρενῶν! Νὰ μοῦ φέρουν ἐδῶ ἀμέσως ὄλα τὰ ἄλογα!

ΝΙΝΑ (στὴν ΠΩΛΙΝΑ). Ἄκοῦς ἐκεῖ, ἐν' ἀρνηθεῖ στὴν Εἰρήνα Νικολάγεβνα, στὴ διάσημη ἡθοποιό! Κάθε δική της ἐπιθυμία, κάθε της ἰδιοτροπία, εἶναι πιὸ πολύτιμη ἀπ' ὄλο σας τὸ νοικοκυριό. Αυτό εἶναι ἀπίστευτο!

ΠΩΛΙΝΑ (στενοχωρημένη). Καὶ τί μπορῶ νὰ κάνω ἐγώ; Ἐλᾶτε στὴ θέση μου, τί μπορῶ νὰ κάνω;

ΣΟΡΙΝ (στὴ ΝΙΝΑ. Πᾶμε στὴν ἀδελφή μου. Θὰ τὴν παρακαλέσουμε ὄλοι νὰ μὴ φύγει, δὲν εἶν' ἔτσι; (Κοιτάζοντας πρὸς τὸ μέρος πού ἔφυγε ὁ ΣΑΜΠΡΑΕΒ). Ἄνυπόφορος ἄνθρωπος! Τύραννος!

ΝΙΝΑ (ἐμποδίζοντάς τον νὰ σηκωθεί). Καθῆστε, καθῆστε. Θὰ σᾶς πᾶμε ἐμεῖς... (Αὐτὴ κι' ὁ ΜΕΝΤΒΕΝΤΕΝΚΟ κυλοῦν τὴν πολυθρόνα) Τί τρομερό!... Τί τρομερό!...

ΣΟΡΙΝ. Ναί, ναί, εἶναι τρομερό. Ἄλλὰ δὲ θὰ φύγει. Ἐγὼ τώρα θὰ μιλήσω μαζί του... (Βγαίνουν ἔξω. Ὁ ΝΤΟΡΝ καὶ ἡ ΠΩΛΙΝΑ ΑΝΤΡΕΓΕΒΝΑ μένουν στὴ σκηνή).

ΝΤΟΡΝ. Πληκτικοὶ ἄνθρωποι! Εἶν' ἀλήθεια πῶς ὁ ἄντρας σου θᾶπρεπε νὰ πεταχτεῖ ὄξω ἀπὸ δῶ μὲ τὶς κλωτσιές. Ὅμως τὸ ἀποτέλεσμα θᾶναι, αὐτὴ ἡ παλιόγρηα ὁ Πιὸτρ Νικολάγιεβιτς καὶ ἡ ἀδερφή του νὰ τοῦ ζητήσουν καὶ συγνώμη, θὰ τὸ δεῖς!

ΠΩΛΙΝΑ. Καὶ τὰ ἄλογα τῆς ἱππασίας στὸν κάμπο τᾶστειλε. Κάθε μέρα οἱ ἴδιες παρεξηγήσεις. Ἄν ἤξερες πόσο μ' ἀναστατώνουν ὄλ' αὐτά! Μὲ κάνουν κι' ἀρρωσταίνω! Νά, κοίταξε πῶς τρέμω!... Δὲ μπορῶ πιὰ νὰ ὑποφέρω τὴ χωριατιά του! (Μὲ παρακλητικὴ φωνή) Εὐγένιε, ἀγαπημένη μου, φῶς τῶν ματιῶν μου, ἀκριβέ μου, πᾶρε με κοντά σου! Τὰ χρόνια μας περνοῦν, δὲν εἴμαστε πιὰ νέοι. Ἄς μὴν κρυβόμαστε πιὰ, τώρα στὰ τελευταῖα χρόνια τῆς ζωῆς μας, ἄς μὴ λέμε ψέματα. (Παύση).

ΝΤΟΡΝ. Είμαι πενηνταπέντε χρονῶν. Πολύ ἀργὰ γιὰ ν' ἀλλάξω ζωή.

ΠΩΛΙΝΑ. Τὸ ξέρω. Δὲ μὲ θέλεις γιὰτὶ ὑπάρχουνε κι' ἄλλες γυναῖκες πὺ ἐνδιαφέρεσαι. Μὰ δὲ μπορεῖς νὰ τὶς πάρεις ὅλες!... Μὲ συγχωρεῖς. Σὲ κουράζω...

(*Ἡ ΝΙΝΑ φαίνεται κοντὰ στὸ σπῖτι νὰ μαζεύει λουλούδια*).

ΝΤΟΡΝ. "Οχι — δὲν πειράζει.

ΠΩΛΙΝΑ. Ἡ ζήλεια μὲ βασανίζει. Βέβαια εἶσαι γιὰτρός, δὲ μπορεῖς ν' ἀποφύγεις τὶς γυναῖκες.... Καταλαβαίνω....

ΝΤΟΡΝ (*στὴ ΝΙΝΑ πὺ ἔρχεται κοντὰ τους*). "Ε, πῶς πᾶνε τὰ πράγματα;

ΝΙΝΑ. Ἡ Εἰρήνα Νικολάγιεβνα κλαίει καὶ ὁ Πιότρ Νικολάγιεβιτς ἔπαθε ἄσθμα.

ΝΤΟΡΝ. Πρέπει νὰ πηγαίνω γιὰ νὰ δώσω καὶ στοὺς δυὸ σταγόνες βαλεριάνα.

ΝΙΝΑ (*τοῦ δίνει τὰ λουλούδια*). Σᾶς παρακαλῶ, πάρτε αὐτά.

ΝΤΟΡΝ. Merci bien (*προχωρεῖ πρὸς τὸ σπῖτι*).

ΠΩΛΙΝΑ (*τὸν ἀκολουθεῖ*). Τί ὠραῖα λουλούδια!... (*Κοντὰ στὸ σπῖτι μὲ πνιγμένη φωνή*). Δὸς μου αὐτὰ τὰ λουλούδια!... Δὸς μου αὐτὰ τὰ λουλούδια!... (*Τῆς τὰ δίνει. Ἐκεῖνη τὰ κάνει κομμάτια καὶ τὰ πετᾷ. Μπαίνουνε στὸ σπῖτι*).

ΝΙΝΑ (*μόνη*). Τί παράξενο νὰ βλέπεις μιὰ διάσημη ἡθοποιὸ νὰ κλαίει, γιὰ μιὰ τόσο δὰ ἀσήμαντη ἀφορμή!... Καὶ δὲν εἶναι παράξενο, ἕνας ξακουσμένος συγγραφέας, πὺ τὸν λατρεύει ὁ λαός, πὺ γι' αὐτὸν γράφουνε ὅλες οἱ ἔφημερίδες, πὺ ἡ φωτογραφία του πουλιέται, πὺ τὰ ἔργα του μεταφράζονται στὶς ξένες γλώσσες—νὰ ξοδεύει τὴ μέρα του στὸ ψάρεμα καὶ νᾶναι καταχαρούμενος πὺ ἔπιασε δυὸ ψαράκια; Ἐγὼ θαρροῦσα πῶς οἱ διάσημοι εἶναι περήφανοι, ἀπλησίαστοι, ὅτι περιφρονοῦν τὸν ὄχλο καὶ πῶς μὲ

τῆ φήμη τους, μὲ τῆ δόξα τους, μὲ τ' ὄνομά τους, σὰ νὰ τὸν τιμωροῦνε, γιατί αὐτὸ τὸ χυδαῖο κοπάδι, βάζει τὴν κοινωνικὴ τάξη καὶ τὸν πλοῦτο πάνω ἀπ' ὄλα. Ἄλλὰ νά, κι' αὐτοὶ κλαῖνε καὶ ψαρεύουν, παίζουν χαρτιά, γελοῦνε, θυμώνουν, ὅπως ὄλοι...

ΤΡΕΠΛΕΒ (ἔρχεται μέσα, χωρὶς καπέλλο, κρατώντας ἕνα τουφέκι κι' ἕναν σκοτωμένο γλάρο). Εἶστε μόνη ἐδῶ;

NINA. Naί, μόνη.

(Ὁ ΤΡΕΠΛΕΒ ἀκουμπάει τὸ γλάρο στὰ πόδια της).

NINA. Τί σημαίνει αὐτό;

ΤΡΕΠΛΕΒ. Φάνηκα τόσο ποταπός, τόσο χυδαῖος σήμερα νὰ σκοτώσω αὐτὸν τὸ γλάρο!... Τὸν καταθέτω στὰ πόδια σου.

NINA. Μὰ τί ἔπαθες; (Παίρνει τὸ πουλί καὶ τὸ κοιτάζει).

ΤΡΕΠΛΕΒ (ἔστειρ' ἀπὸ παύση). Πολὺ σύντομα θὰ σκοτώσω καὶ τὸν ἑαυτό μου μὲ τὸν ἴδιο τρόπο.

NINA. Ἄλλαξες τόσο πολὺ... Δὲ σὲ ἀναγνωρίζω.

ΤΡΕΠΛΕΒ. Naί, ἀπὸ τότε πού κι' ἐγὼ ἔπαψα νὰ σ' ἀναγνωρίζω. Καὶ σὺ ἄλλαξες. Τὰ μάτια σου εἶναι ψυχρά. Ἡ παρουσία μου σὲ στενοχωρεῖ.

NINA. Γίνηκες νευρικός τώρα τελευταῖα. Μιλᾷς τόσο ἀκατανόητα, σὰ νὰ μιλᾷς συμβολικά. Νά, κι' αὐτὸς ὁ γλάρος, κάποιον σύμβολο θὰ εἶναι, ἀλλά, συγχώρεσέ με, ἐγὼ δὲν καταλαβαίνω... (Ἀφήνει τὸν γλάρο στὸ παγκάκι). Εἶμαι πολὺ ἀπλοϊκὴ γιὰ νὰ σὲ καταλάβω.

ΤΡΕΠΛΕΒ Αὐτὸ ἄρχισε ἀπὸ κείνη τῆ βραδυὰ πού τὸ ἔργο μου εἶχε τόσο ἄδοξο τέλος. Οἱ γυναῖκες ποτὲ δὲ συγχωροῦν τὴν ἀποτυχία. Τὸ ἔκαψα ὅλο, κάθε κομματάκι, κάθε φύλλο. Ἄν ἤξερες μονάχα πόσο δυστυχισμένος εἶμαι! Αὐτὴ σου ἡ ἀδιάφορη στάση εἶναι γιὰ μένα τρομερὴ, ἀπίστευτη, ἀκατανόητη. Σὰ νὰ ξύπνησα καὶ βρῆκα ξαφνικά τὴ λίμνη ξεραμένη ἢ σὰ νάχε βουλιάξει μέσα στὴ γῆ. Τώρα μοῦ λές πὼς εἶσαι πολὺ ἀπλοϊκὴ γιὰ νὰ μὲ καταλάβεις.

“Ω, μὰ τί ὑπάρχει γιὰ νὰ καταλάβεις ; Τὸ ἔργο μου δὲ σ’ ἄρесе. Καταφρόνεςες τὴν ἔμπνευσή μου καὶ τώρα μὲ θεωρεῖς κοινό, ἀσήμαντο, ὅπως τόσους ἄλλους... (Χτυπάει τὸ πόδι του). Πόσο καλὰ τὸ καταλαβαίνω αὐτό, πόσο καλὰ τὸ καταλαβαίνω ! Νοιώθω σὰ νάχω στὸ μυαλό μου μπηγμένο ἓνα καρφί. Στ’ ἀνάθεμα νὰ πάει κι’ αὐτὸ καὶ ἡ ματαιοδοξία πού μοῦ πιπιλίζει τὴ ζωή, πού μοῦ πιπιλίζει σὰν τὸ φεῖδι τὸ αἷμα μου... (Βλέπει τὸν ΤΡΙΓΚΟΡΙΝ, πού ἔρχεται διαβάζοντας ἓνα βιβλίο). Νά, ἔρχεται ἡ πραγματικὴ μεγαλοφυΐα, περπατώντας μ’ ἓνα βιβλίο στὸ χέρι, σὰν τὸ Ἄμλετο. (Μιμεῖται). «Λόγια, λόγια, λόγια...» Ὁ ἥλιος αὐτὸς μόλις σὲ φώτισε κι’ ἀρχίζεις κι’ ὄλας νὰ χαμογελάς. Τὰ μάτια σου λυώνουνε ἀπὸ τὶς ἀχτῖνες του. Δὲ θέλω νὰ σᾶς γίνομαι ἐμπόδιο... (φεύγει γρήγορα).

ΤΡΙΓΚΟΡΙΝ (γράφει στὸ σημειωματάριό του). Ρουφᾶ ταμπάκο... Πίνει βότκα... Φορεῖ πάντοτε μαῦρα... Ὁ δάσκαλος εἶναι ἐρωτευμένος μαζί της.

NINA. Καλημέρα σας, Μπορίς Ἀλεξέγιεβιτς.

ΤΡΙΓΚΟΡΙΝ. Καλημέρα σας. Τὰ πράγματα περιπλέχτηκαν χωρὶς νὰ τὸ περιμένουμε καὶ μοῦ φαίνεται πὼς σήμερα φεύγουμε. Εἶναι ἀμφίβολο ἂν θὰ ξαναἰδωθοῦμε. Λυποῦμαι πολὺ. Σπάνια μοῦ τυχαίνει νὰ συναντῶ κορίτσια νέα καὶ χαριτωμένα. Ἐχω ξεχάσει πὼς αἰσθάνεται κανεὶς στὰ δεκαοχτῶ - δεκαεννιά του χρόνια. Δὲ μπορῶ νὰ τὸ φανταστῶ, καὶ γι’ αὐτὸ οἱ νέες κοπέλλες πού βάζω στὰ διηγήματα καὶ στὰ μυθιστορήματά μου εἶναι συνήθως ψεύτικες. Θᾶθελα πολὺ νὰ βρεθῶ στὴ θέση σας, ἔστω καὶ γιὰ μιὰ ὥρα, γιὰ νὰ γνωρίσω τὸ πὼς σκεφτόσαστε καὶ γενικὰ τί εἶδους πρόσωπο εἴσαστε.

NINA. Μὰ κι’ ἐγὼ θᾶθελα νὰ βρεθῶ στὴ θέση σας.

ΤΡΙΓΚΟΡΙΝ. Καὶ γιατί ;

NINA. Γιὰ νὰ γνωρίσω πὼς αἰσθάνεται ἓνας μεγάλος, ἓνας διάσημος συγγραφέας. Πὼς αἰσθάνεται μιὰ διασημότης. Πὼς νοιώθετε τὴν ἀξία σας!

ΤΡΙΓΚΟΡΙΝ. Πῶς; Νομίζω δὲ νοιώθω καὶ σπουδαῖα πράγματα... Δὲν τὸ σκέφτηκα ποτὲ αὐτό. ("Υστερὸν ἀπὸ λίγη σκέψη). "Ἐνα ἀπὸ τὰ δυό: "Ἡ ἐσεῖς μεγαλοποιεῖτε τὴ φήμη μου ἢ ἐγὼ δὲν τὴν αἰσθάνομαι.

NINA. Καλά, κι' ὅταν γράφουν γιὰ σᾶς οἱ ἐφημερίδες;

ΤΡΙΓΚΟΡΙΝ. "Όταν μ' ἐγκωμιάζουν εἶμαι εὐχαριστημένος. "Όταν μὲ βρίζουν, ἐπὶ δυὸ μέρες δὲν ἔχω καθόλου κέφι.

NINA. Τί θαυμάσιος κόσμος; "Αν ξέρατε πόσο σᾶς ζηλεύω! Πόσο διαφορετικὲς εἶναι οἱ μοῖρες τῶν ἀνθρώπων! "Άλλοι σέρνουν μὲ κόπο τὴν ἀνιαρὴ, τὴ σκοτεινὴ τους ὑπαρξή, εἶναι ὅλοι ἴδιοι ὁ ἕνας μὲ τὸν ἄλλον, εἶναι ὅλοι δυστυχημένοι. "Ἐνῶ ἄλλοι — ὅπως ἐσεῖς παραδείγματος χάρι, ἕνας μέσα στοὺς χίλιους — ἔχετε μιὰ ἐνδιαφέρουσα ζωὴ, γεμάτη λάμψη καὶ σημασία, εἴστε εὐτυχημένοι...

ΤΡΙΓΚΟΡΙΝ. "Ἐγώ; (Κουνάει τοὺς ὄμους του). Χμ... Μιλᾶτε γιὰ φήμη καὶ εὐτυχία, γιὰ λαμπρὴ καὶ ἐνδιαφέρουσα ζωὴ, ἀλλὰ γιὰ μένα, ὅλες αὐτὲς οἱ θαυμάσιες λέξεις, συγχωρεῖστε τὰ λεγόμενά μου, εἶναι σὰν ἕνα ζαχαρωτὸ ποὺ ποτὲ δὲν ἐδοκίμασα. Εἴστε πολὺ νέα καὶ πολὺ ἀγαθὴ.

NINA. "Ἡ ζωὴ σας εἶναι μεγάλοπρητη!

ΤΡΙΓΚΟΡΙΝ. Τί τὸ ἰδιαίτερο βλέπετε σ' αὐτό; (Κοιτάζει τὸ ρολοῖ του). Πρέπει νὰ πάω τώρα ἀμέσως καὶ νὰ γράψω. Συγνώμη, δὲ μπορῶ νὰ μείνω περισσότερο... (Γελᾷ). Μὲ πατήσατε, ὅπως λένε, στὸν πιὸ εὐαίσθητο ἀλό μου καί, ὀρίστε, ἀρχίζω κι' ὅλας νὰ συγχίζομαι καὶ λιγάκι νὰ θυμῶνω. "Άς εἶναι. "Ἐλᾶτε νὰ μιλήσουμε. "Άς μιλήσουμε γιὰ τὴ λαμπρὴ, γιὰ τὴν ἐνδιαφέρουσα ζωὴ μου... Λοιπόν, ἀπὸ ποῦ θάρχισουμε; ("Υστερὸν ἀπὸ λίγη σκέψη). "Υπάρχουν κάποιες σκέψεις ἐπίμονες ποὺ τριγυρίζουν τὸ μυαλὸ τοῦ ἀνθρώπου μέρα καὶ νύχτα, παραδείγματος χάρι τὸ φεγγάρι. "Ἐχω κι' ἐγὼ τὸ δικό μου φεγγάρι. Μέρα καὶ νύχτα μὲ κυριεύει μιὰ ἐπίμονη σκέψη: Πρέπει νὰ γράψω, πρέπει νὰ γράψω, πρέπει... Μόλις ἔχω τελειώσει ἕνα μυθιστόρημα, δὲν ξέρω γιὰτί, πρέπει ν' ἀρχίσω ἀμέσως νὰ

γράφω ένα άλλο. "Υστερα ένα τρίτο, κι' ύστερα ένα τέταρτο. Γράφω αδιάκοπα, δὲ μπορῶ νὰ κάνω διαφορετικά. Τί λαμπρὸ καὶ ὠραῖο βρίσκετε ἐδῶ ; σᾶς ρωτῶ ! "Ὡ, εἶναι μιὰ ζωὴ ἐλευσινή ! Καὶ τώρα, ποῦ βρίσκομαι δῶ, μαζί σας, εἶμαι ἀνήσυχος. Οὔτε στιγμή δὲ φεύγει ἀπὸ τὸ νοῦ μου, πὼς τὸ ἀτέλειωτο μυθιστόρημά μου μὲ περιμένει. Τυχαίνει νὰ δῶ ἓνα σύννεφο ποῦ μοιάζει σὰν ἓνα μεγάλο πιάνο. Σκέφτομαι ἀμέσως πὼς κάπου στὸ μυθιστόρημά μου πρέπει νὰ βάλω ὅτι ἓνα σύννεφο ποῦ ἀρμένιζε στὸν οὐρανὸ ἔμοιαζε σὰν ἓνα μεγάλο πιάνο. Νοιώθω μυρωδιὰ ἡλιοτρόπιου. Κάνω βιαστικὰ τὴ σημείωση : Βαριὰ μυρωδιὰ — τὸ λουλουδι τῆς χήρας, νὰ μνημονευτεῖ στὴν περιγραφὴ καλοκαιρινῆς βραδυᾶς. Πιάνω τὸν ἑαυτό μου, πιάνω ἐσᾶς, σὲ κάθε λέξη, σὲ κάθε φράση καὶ βιάζομαι νὰ γράψω αὐτὲς τίς λέξεις καὶ τίς φράσεις μέσα στὸ φιλολογικὸ μου θησαυροφυλάκιο — μπορεῖ νὰ μοῦ χρειαστοῦν. "Ὅταν τελειώνω μιὰ δουλιὰ, τρέχω στὸ θέατρο ἢ στὸ ψάρεμα, μήπως μπορέσω νὰ ξεκουραστῶ, μήπως μπορέσω νὰ ξεχάσω, μὰ δὲ βαριέσαι ! Κάποιο νέο θέμα θὰ στριφογυρίζει στὸ κεφάλι μου σὰν μιὰ βαριὰ σιδερένια μπάλλα καὶ θὰ μὲ σέρνει πάλι στὸ γραφεῖο καὶ θὰ πρέπει νὰ βιαστῶ νὰ γράψω... νὰ γράψω... Κι' αὐτὸ γίνεται πάντα, πάντα ! Δὲν ἔχω καμμιὰ ξεκούραση. Νοιώθω πὼς φθείρω τὴ ζωὴ μου καὶ πὼς γιὰ χάρη τοῦ μελιοῦ, ποῦ δίνω σὲ κάποιον μέσα στὸ σύμπαν, ξεγυμνῶνω τὴ χρυσόσκονη τῶν καλυτέρων μου λουλουδιῶν, ξεσκίζοντάς τα καὶ τσαλαπατώντας τίς ρίζες τους. Δὲ νομίζετε πὼς εἶμαι τρελλός ; Μήπως οἱ φίλοι μου καὶ οἱ γνωστοί μου μὲ μεταχειρίζονται σὰ νὰ ἤμουν στὰ συγκαλά μου ; «Τί γράφετε ; Τί θὰ μᾶς δώσετε ;» Ἡ ἴδια ἐρώτηση ξανά καὶ ξανά, καὶ μοῦ φαίνεται : πὼς τῶν φίλων μου τὸ ἐνδιαφέρον, οἱ ἔπαινοί τους, οἱ ἐνθουσιασμοί τους, εἶναι ὅλα μιὰ ἀπάτη. Πᾶνε νὰ μὲ ξεγελάσουν, ὅπως θὰ ξεγελοῦσαν ἓναν ἄρρωστο. Καὶ κάποτε φοβοῦμαι πὼς θὰ μὲ ζυγώσουνε ὑπουλα ἀπὸ πίσω, θὰ μ'

ἀρπάξουνε καὶ θὰ μὲ ρίξουνε σὲ κανένα φρενοκομεῖο. Μὰ καὶ στὰ χρόνια ἐκεῖνα, τὰ καλύτερα χρόνια τῆς νιότης μου, ὅταν ἄρχιζα νὰ γράφω, ἦταν γιὰ μένα σωστὸ μαρτύριο. Ἔνας νέος συγγραφέας, ἰδιαίτερα ὅταν δὲν ἔχει τύχη, φαντάζει δειλός, ἀδέξιος, ἀχρηστος, τὰ νεῦρα του εἶναι τεντωμένα καὶ κουρασμένα... Περιπλανιέται στοὺς φιλολογικούς κύκλους, μ' αὐτοὺς ποὺ ἔχουν σχέση μὲ τὴν φιλολογία καὶ τὴν τέχνη, ἀγνωστος, ἀπαρατήρητος. Φοβᾶται ν' ἀντικρύσει κανέναν μὲ θάρρος στὰ μάτια, ὅπως ἕνας παθιασμένος παίχτης ποὺ δὲν ἔχει λεφτά. Δὲν ἐβλεπα τὸν ἀναγνώστη μου, ἀλλά, δὲν ξέρω γιατί, πάντα τὸν φανταζόμουνα ἐχθρικό δύσπιστο... Φοβόμουνα, τὸ κοινὸ μὲ τρόμαζε. Κι' ὅταν ἀνέβηκε τὸ πρῶτο μου ἔργο, μοῦ φαινότανε πὼς ὅλοι οἱ μελαχροῖνοι τὸ παρακολουθοῦσαν μὲ ἐχθρότητα καὶ ὅλοι οἱ ξανθοὶ ἦταν ψυχροὶ κι' ἀδιάφοροι! ὦ, τί φοβερὸ ποὺ ἦταν αὐτό! Τί μαρτύριο!

NINA. Συγνώμη, καὶ ἡ ἔμπνευση, ὁ τρόπος τῆς δημιουργίας, δὲν σᾶς δίνουν στιγμὲς θείας εὐτυχίας;

ΤΡΙΓΚΟΡΙΝ. Ναί!... Χαίρουμαι τὴν ὥρα ποὺ γράφω. Καὶ μ' ἀρέσει νὰ διαβάζω τὰ τυπογραφικὰ δοκίμια. Ἄλλά... μόλις τυπωθεῖ, μόλις γίνεῖ βιβλίο, δὲ μπορῶ νὰ τὸ ὑποφέρω. Βλέπω πὼς δὲν ἦταν αὐτὸ ποὺ ἤθελα, πὼς ἦτανε λάθος, πὼς δὲν ἔπρεπε καθόλου ν' ἄχει γραφτεῖ. Κι' ὀργίζομαι, κι' ἀρρωσταίνω μ' αὐτὰ ποὺ ἔγραψα... (Γελᾷ). Καὶ τὸ κοινὸ διαβάζει καὶ λέει: «Ναί, εἶναι χαριτωμένο... ἔξυπνο... ἀλλὰ κατώτερο ἀπὸ τοῦ Τολστόϊ...» ἢ «Εἶναι ὠραῖο, πολὺ καλό... ἀλλὰ τὸ «Πατέρες καὶ Παιδιὰ» τοῦ Τουργκιένιεφ, εἶναι πολὺ καλύτερο». Καὶ ὡς τὴν ἡμέρα τοῦ θανάτου μου αὐτὸ θὰ λένε: «Χαριτωμένο κι' ἔξυπνο, χαριτωμένο κι' ἔξυπνο» καὶ τίποτ' ἄλλο. Κι' ὅταν πεθάνω, οἱ φίλοι μου, περνώντας ἀπὸ τὸν τάφο μου, θὰ λένε: «Ἐδῶ κεῖται ὁ Τριγκόριν. Ἦταν ἕνας καλὸς συγγραφέας, ἀλλὰ κατώτερος ἀπὸ τὸν Τουργκιένιεφ».

NINA. Μὲ συγχωρεῖτε, ἀλλὰ δὲ μπορῶ νὰ σᾶς καταλάβω. Ἀπλούστατα σᾶς ἐχάλασε ἡ ἐπιτυχία.

ΤΡΙΓΚΟΡΙΝ. Ποιὰ ἐπιτυχία; Ἐγὼ ποτὲ δὲν ἤμουνα εὐχαριστημένος ἀπὸ τὸν ἑαυτό μου. Καὶ τὴ δουλειά μου δὲν τὴν ἀγαπῶ. Τὸ χειρότερο ἀπ' ὅλα εἶναι ὅτι βρίσκομαι συχνὰ σὲ μιὰ τέτοια παραζάλη, ποῦ δὲν καταλαβαίνω τί γράφω. Ἀγαπῶ αὐτὸ ἐδῶ τὸ νερό, τὰ δέντρα, τὸν οὐρανό. Νοιώθω τὴ φύση νὰ ξυπνᾷ μέσα μου τὸ πάθος, μιὰ ἀκατάσχετη ἐπιθυμία νὰ γράψω. Ἀλλὰ δὲν εἶμαι ἕνας τοπιογράφος, εἶμαι καὶ ἄνθρωπος τῆς πόλης. Ἀγαπῶ τὴν πατρίδα μου, τὸ λαό, νοιώθω πῶς ἂν εἶμαι συγγραφέας ἔχω καθήκον νὰ γράψω γιὰ τοὺς ἀνθρώπους, γιὰ τὰ βῆσάνα τους, γιὰ τὸ μέλλον τους, νὰ μιλήσω γιὰ τὴν ἐπιστήμη, γιὰ τὰ δικαιώματα τοῦ ἀνθρώπου, καὶ τὰ λοιπὰ καὶ τὰ λοιπὰ... Γράφω γιὰ ὅλα. Βιάζομαι, τρέχω, ἀπ' ὅλες τίς μεριές μὲ κυνηγοῦν, θυμώνουν, κι' ἐγὼ παραδέρνω ἀπὸ δῶ κι' ἀπὸ κεῖ σὰν μιὰ ἀλεποῦ περικυκλωμένη ἀπὸ λαγωνικά. Βλέπω τὴ ζωὴ καὶ τὴν ἐπιστήμη νὰ προχωροῦν, νὰ φεύγουν ὀλοένα ἀπὸ κοντά μου, κι' ἐγὼ μένω πίσω, σὰν ἕνας χωριάτης ποῦ ἔχασε τὸ τραῖνο. Καὶ τέλος πάντων, μοῦ φαίνεται πῶς μόνο τοπία μπορῶ νὰ περιγράψω, κατὰ τὰ ἄλλα εἶμαι ἕνας ψεύτης ὡς τὸ μεδοῦλι τῶν κοκκάλων μου.

NINA. Παραδουλέψατε καὶ δὲν σᾶς μένει πιά καιρὸς καὶ διάθεση νὰ ἐκτιμῆσετε τὴν ἀξία σας. Μπορεῖ ἐσεῖς νὰ μὴν εἴστε εὐχαριστημένος μὲ τὸν ἑαυτό σας, γιὰ τοὺς ἄλλους ὅμως εἴσαστε μέγας καὶ θαυμαστός! Ἄν ἤμουνα ἐγὼ συγγραφέας, σὰν κι' ἐσᾶς, θ' ἀφιέρωνα ὅλη μου τὴ ζωὴ στὸν ταπεινὸ ὄχλο. Ἀλλὰ ὁ ὄχλος αὐτὸς θάπρεπε νὰ ξέρει πῶς ἡ πιὸ μεγάλη του εὐτυχία θὰ εἶναι νὰ φτάσει ὡς τὸ ὄψος μου, νὰ δεθεῖ καὶ νὰ τραβήξει τὸ ἄρμα μου!

ΤΡΙΓΚΟΡΙΝ. Τὸ ἄρμα μου; Μὰ τί εἶμαι γώ; Ἀγαμέμνων;... (Κι' δύο χαμογελοῦν).

NINA. Γιὰ μιὰ τέτοια εὐτυχία — νὰ γινόμουν συγγρα-

φέας ἢ ἠθοποιὸς — ἐγὼ θάμουν ἔτοιμη νὰ ὑποφέρω στέρση, ἀπογοήτευση, τὴν ἀντιπάθεια τῶν συγγενῶν μου καὶ τῶν φίλων μου, θὰ μπορούσα νὰ ζήσω σὲ μιὰ σοφίτα καὶ νὰ τρώγω μονάχα μαῦρο ψωμί, θὰ ὑπόφερνα δυσσαρεστημένη μὲ τὸν ἑαυτό μου, ἀναγνωρίζοντας τὰ ἐλαττώματά μου, ἀλλὰ γιὰ ἀντάλλαγμα θὰ ζητοῦσα τὴ δόξα!... Ἀληθινή — ἡχηρὴ δόξα!... (Σκεπάζεται τὸ πρόσωπό της μὲ τὸ χέρια της). Ζαλιζομαι... Φοῦου!...

ΦΩΝΗ ΤΗΣ Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ (ἀπὸ τὸ σπίτι). Μπορὶ Ἀλεξέγιεβιτς!

ΤΡΙΓΚΟΡΙΝ. Μὲ φωνάζουν. Ἴσως γιὰ νὰ ἐτοιμάσω τὰ πράγματά μου. Κι' ὅμως δὲ θέλω νὰ φύγω. (Κοιτάει γύρω στὴ λίμνη). Κοιτᾶξετε, τὶ ἔξοχο θέαμα! Τὶ ὀμορφιά!

ΝΙΝΑ. Βλέπετε τὸ σπίτι μὲ τὸν κῆπο, στὴν ἄλλη μεριὰ τῆς λίμνης;

ΤΡΙΓΚΟΡΙΝ. Ναί.

ΝΙΝΑ. Εἶναι τὸ σπίτι τῆς μακαρίτισσας τῆς μητέρας μου. Ἐκεῖ γεννήθηκα. Ὅλη μου τὴ ζωὴ τὴν πέρασα πλάι σ' αὐτὴ τὴ λίμνη καὶ κάθε της νησάκι τὸ γνωρίζω.

ΤΡΙΓΚΟΡΙΝ. Τὶ καλὰ, τὶ ὀμορφα πού εἶστε ἐδῶ!... (Βλέπει τὸν γλάρο). Τί εἶν' αὐτό;

ΝΙΝΑ. Γλάρος. Ὁ Κωνσταντὶν Γαβρήλοβιτς τὸν ἐσκότωσε.

ΤΡΙΓΚΟΡΙΝ. Ἄ, τὶ ὀμορφο πουλί!... Ἀλήθεια δὲ μοῖ κάνει καρδιά νὰ φύγω. Πρέπει νὰ πείσετε τὴν Εἰρήνα Νικολάγιεβνα νὰ μείνει. (Γράφει στὸ σημειωματάριό του).

ΝΙΝΑ. Τί γράφετε;

ΤΡΙΓΚΟΡΙΝ. Ἄ, ἔτσι... Κάτι σημειώνω... Μοῦρθε στέ νοῦ ἓνα θέμα. (Κρύβει τὸ σημειωματάριον). Ἐνα θέμα γιὰ ἓνα μικρὸ διήγημα: Στὶς ὄχθες μιᾶς λίμνης ζοῦσε ἀπὸ μικρὴ μιὰ νέα κοπέλλα, σὰν κι' ἐσᾶς. Ἀγαπᾷ τὴ λίμνη σὰν τὸν γλάρο. Εἶναι τόσο ἐλεύθερη κι' εὐτυχισμένη, σὰν τὸν γλάρο. Ἀλλὰ ἓνας ἄνθρωπος, πέρασε κατὰ τύχη, τὴν εἶδε

καὶ μὴ ἔχοντας τίποτα καλύτερο νὰ κάνει, τὴν κατέστρεψε, ὅπως αὐτὸν ἐδῶ τὸν γλάρο. (Παύση).

(Ἡ Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ βγαίνει στὸ παράθυρο).

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ. Μπορὶς Ἀλεξέγιεβιτς, ποῦ εἶσαι ;

ΤΡΙΓΚΟΡΙΝ Ἀμέσως... (Προχωρεῖ κοιτάζοντας πίσω τῆ ΝΙΝΑ. Στὴν Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ) Τί συμβαίνει ;

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ. Θὰ μείνουμε.

(Ὁ ΤΡΙΓΚΟΡΙΝ μπαίνει στὸ σπίτι).

ΝΙΝΑ (προχωρεῖ στὸ προσκήνιο. Ὕστερ' ἀπὸ λιγόλεπτο στοχασμό). Εἶναι ὄνειρο !...

Α Υ Λ Α Ι Α

Π Ρ Α Ξ Η Τ Ρ Ι Τ Η

Τραπεζαρία στο σπίτι του ΣΟΡΙΝ. Πόρτες δεξιά κι' αριστερά. Ένας μπουφές. Ντουλαπάκι με γιατρικά. Ένα τραπέζι στη μέση τῆς κάμαρας. Κάτι βαλίτσες και καπελιέρες δείχνουν προετοιμασία για ταξίδι. Ο ΤΡΙΓΚΟΡΙΝ προγευματίζει. Η ΜΑΣΣΑ στέκει κοντά στο τραπέζι.

ΜΑΣΣΑ. "Όλα αυτά σᾶς τὰ λέω γιατί είστε συγγραφέας. Μπορεῖ νὰ σᾶς χρειαστοῦν. Σᾶς λέω τὴν ἀλήθεια: ἂν εἶχε πληγωθεῖ σοβαρά, δὲ θὰ μπορούσα νὰ ζήσω οὔτε στιγμή. Ἄλλὰ παρ' ὅλα αὐτά, ἔχω κουράγιο, εἶμαι γενναία. Εἶπα καὶ τὸ ἀποφάσισα: Θὰ ξεριζώσω ἀπ' τὴν καρδιά μου αὐτὸν τὸν ἔρωτα. Θὰ τὸν ξεριζώσω !

ΤΡΙΓΚΟΡΙΝ. Καὶ μὲ ποιὸν τρόπο ;

ΜΑΣΣΑ. Παντρεύομαι τὸ Μεντβεντένκο.

ΤΡΙΓΚΟΡΙΝ. Ποιὸν — τὸν δάσκαλο ;

ΜΑΣΣΑ. Ναί.

ΤΡΙΓΚΟΡΙΝ. Δὲν καταλαβαίνω. Καὶ γιὰ ποιό λόγο ;

ΜΑΣΣΑ. Ν' ἀγαπᾶς χωρὶς ἐλπίδα, νὰ σπαταλᾶς χρόνια ὀλόκληρα περιμένοντας γιὰ κάτι... "Όταν ὅμως παντρευτῶ, κάθε ἄλλο παρὰ τὸν ἔρωτα θὰ συλλογίζομαι. Οἱ νέες φροντίδες θὰ πνίξουν τὰ παλιὰ αἰσθήμαμα. Κι' ἔπειτα, ὅπως καὶ νᾶναι, τὸ ξέρετε, θᾶναι μιὰ ἀλλαγὴ... Θέλετε νὰ σᾶς τὰ ξαναπῶ ;

ΤΡΙΓΚΟΡΙΝ. Μὰ δὲν πάει πολὺ ;

ΜΑΣΣΑ. "Ω, μὰ τί λέτε !... (Γεμίζει δύο ποτηράκια). Μὴ μὲ κοιτᾶτε ἔτσι. Οἱ γυναῖκες πίνουνε συχνότερα ἀπ' ὅτι νομίζετε. Ἄλλες πίνουνε φανερά — ὅπως ἐγὼ — κι' οἱ

περισσότερες κρυφά. Μάλιστα. Και πάντοτε βότκα ή κοιναχ... (Τσουγκρίζει). Σ' ό,τι ποθείτε ! Είστε καλόκαρδος άνθρωπος. Τί κρίμα πού φεύγετε ! (Πίνουν).

ΤΡΙΓΚΟΡΙΝ. Μά κι' εγώ δέ θέλω νά φύγω.

ΜΑΣΣΑ. Και δέν τήν παρακαλάτε νά μείνει ;

ΤΡΙΓΚΟΡΙΝ. Όχι, τώρα πιά δέ θά μείνει. Ό γιός της φέρνεται πολύ άπρεπα. Πρώτα άποπειράθηκε ν' αυτοκτονήσει και τώρα λέει πώς θά με καλέσει σέ μονομαχία. Και τέλος πάντων, γιατί ; Έξάπτεται, θυμώνει, κηρύττει νέους τρόπους έκφρασης... Μά μήπως δέν ύπάρχει θέση για όλους, και για τούς παληούς και για τούς νέους ; Προς τί λοιπόν όλ' αύτά ;

ΜΑΣΣΑ. Δέν καταλαβαίνετε ; Ζήλεια είναι στή μέση. Άλλ' αύτά δέν είναι δική μου δουλιά. (Παύση).

(Ό ΓΙΑΚΩΒΟΣ περνά από δεξιά στ' άριστερά της σκηνης με μιá βαλίτσα. Μπαίνει ή ΝΙΝΑ και στέκει κοντά στο παράθυρο).

ΜΑΣΣΑ. Ό δάσκαλός μου δέν είναι πολύ ξυπνός, αλλά είναι καλός άνθρωπος και φτωχός και μ' αγαπάει πολύ. Τόν λυπάμαι. Λυπάμαι και τή γρηά μητέρα του... Λοιπόν, επιτρέψτε μου νά σάς ευχηθώ κάθε ευτυχία. Νά με θυμάστε καμιά φορά. (Τόν χαιρετά θερμά). Σας ευχαριστώ πολύ για τό φιλικό σας ενδιαφέρον. Νά μου στέλνετε τά βιβλία σας. Μήν ξεχνάτε νά μου γράφετε και αφιέρωση, αλλά νά μήν γράφετε: «Στή Μαρία, μ' εκτίμηση», άλλ' άπλώς νά γράφετε: «Στή Μαρία, πού δέν άνήκει πουθενά και δέν έχει κανέναν σκοπό στή ζωή της». Χαίρετε ! (Φεύγει).

ΝΙΝΑ (άπλώνει τό χέρι της στον ΤΡΙΓΚΟΡΙΝ με σφιγμένη γροθιά). Μονά ή ζυγά ;

ΤΡΙΓΚΟΡΙΝ. Ζυγά.

ΝΙΝΑ (μέ άναστεναγμό). Χάσατε ! Μόνο ένα ρεβύθι είχα

στό χέρι. Έβαλα στο νοῦ μου : Νά γίνω ἠθοποιός ἢ νά μή γίνω. Θάθελα κάποιον νά μέ συμβουλέψει.

ΤΡΙΓΚΟΡΙΝ. Σ' αὐτό συμβουλές δέ χωρᾶνε. (Παύση).

ΝΙΝΑ. Χωριζόμαστε καί... ποιός ξέρει ἂν θά ξαναϊδω-
θοῦμε. Σᾶς παρακαλῶ νά δεχτῆτε αὐτό τὸ μενταγιὸν γιὰ
ἐνθῦμιο. Τῶσα καὶ χάραξαν ἀπὸ τῆ μιὰ μεριά τὸ μονό-
γραμμά σας, καί... στὴν ἄλλη, ἐδῶ, τὸν τίτλο τοῦ βιβλίου
σας : «Μέρες καὶ νύχτες».

ΤΡΙΓΚΟΡΙΝ. Τὶ ὠραῖο πού εἶναι !... (Φιλεῖ τὸ μεντα-
γιόν). Χαριτωμένο δῶρο.

ΝΙΝΑ. Νά μέ θυμώσατε καμιὰ φορά.

ΤΡΙΓΚΟΡΙΝ. Ναί, θά σᾶς θυμᾶμαι. Θά σᾶς θυμᾶμαι,
ὅπως σᾶς εἶδα ἐκείνη τὴν ἡλιόλουστη μέρα—θυμᾶστε ;—
πρὶν μιὰ βδομάδα, πού φοροῦσατε ἓνα ἀνοιχτὸ φόρεμα...
Μιλοῦσαμε καὶ κοντά σας, πάνω στὸ παγκάκι, ἦταν ἓνας
ἄσπρος γλάρος...

ΝΙΝΑ (συλλογισμένη). Ναί, ὁ γλάρος... (Παύση). Δέ μπο-
ροῦμε πιά νά μιλήσουμε, κάποιος ἔρχεται... Πρὶν φύγετε,
σᾶς παρακαλῶ, θέλω γιὰ δυὸ λεπτὰ νά σᾶς μιλήσω...
(φεύγει ἀριστερά).

(Τὴν ἴδια στιγμή ἡ Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ, ὁ ΣΟΡΙΝ μὲ φράσκο
καὶ παράσημο, καὶ ὁ ΓΙΑΚΩΒΟΣ κουβαλώντας βαλίτσες,
μπαίνουνε ἀπὸ δεξιά).

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ. Κάτσε στὸ σπίτι γέρο. Μὲ τοὺς ρευμα-
τισμούς σου, μπορεῖς ἐσὺ νά περιπλανιέσαι ; (Στὸν
ΤΡΙΓΚΟΡΙΝ). Ποιός ἦτανε πού βγῆκε τώρα ; Ἡ Νίνα ;

ΤΡΙΓΚΟΡΙΝ. Ναί.

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ. Pardon, σᾶς διακόψαμε. (Κάθεται). Νο-
μίζω πὼς δὲν ξέχασα τίποτα. Κουράστηκα πολὺ.

ΤΡΙΓΚΟΡΙΝ (διαβάζει στὸ μενταγιόν). «Μέρες καὶ Νύ-
χτες», σελὶς 121, στίχοι 11 καὶ 12.

ΓΙΑΚΩΒΟΣ (καθαρίζοντας τὸ τραπέζι). Νά πακετάρω
καὶ τὰ ψαρικά σας, κύριε ;

ΤΡΙΓΚΟΡΙΝ. Ναί, θά μοῦ ξαναχρειαστοῦν. Τά ἀγγίστρια μπορεῖς νά τά πετάξεις.

ΓΙΑΚΩΒΟΣ. Μάλιστα, κύριε.

ΤΡΙΓΚΟΡΙΝ (μόνος του). Σελίς 121, στίχοι 11 καί 12. Τί νά λένε ἄραγε αὐτές οἱ γραμμές ; (Στήν Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ) Βρίσκονται δῶ στό σπίτι δικά μου βιβλία ;

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ. Ναί, στό γραφεῖο τοῦ ἀδελφοῦ μου, στή γωνιά τῆς βιβλιοθήκης.

ΤΡΙΓΚΟΡΙΝ. Σελίς 121... (φεύγει).

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ. Ἀλήθεια Πετρούσσα, θάκανες καλύτερα νά μείνεις στό σπίτι.

ΣΟΡΙΝ. Ἐσεῖς φεύγετε. Χωρίς ἐσαῶς εἶναι τόσο πληκτικό τό σπίτι !

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ. Καί μήπως στήν πόλη εἶναι καλύτερα ;

ΣΟΡΙΝ. Τίποτα τό σπουδαῖο, ἀλλά ὅπως καί νᾶναι... (Γεγᾶ). Θά δῶ τήν κατάθεση τοῦ θεμελίου λίθου τοῦ Ἀγροτικοῦ μεγάρου καί διάφορα ἄλλα πράματα. Θέλω νά ξεκουνηθῶ κανά—δυό ὥρες ἀπ' αὐτή τή νεκρωμένη ζωή. Παραμούχλιασα ἐδῶ, σάν κανένα παμπάλαιο τσιμποῦκι. Παράγγειλα τ' ἄλογα νᾶναι ἔτοιμα στή μία, κι' ἔτσι θά φύγουμε ὅλοι μαζί.

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ (ὕστερ' ἀπό παύση). Ἔλα, μείνε ἐδῶ. Μή στεναχωριέσαι. Νά φυλάγεις. Πρόσεχε τό γιό μου. Νά τόν περιποιεῖσαι. Νά τοῦ δίνεις καλές συμβουλές. (Παύση). Ὅριστε, φεύγω καί δέν κατάφερα ἀκόμη νά μάθω γιατί ὁ Κωνσταντίν θέλησε ν' αὐτοκτονήσει. Θαρρῶ πῶς ἡ πρώτη ἀφορμή εἶναι ἡ ζήλεια. Γι' αὐτό, ὅσο γρηγορώτερα πάρω ἀπό δῶ τόν Τριγκόριν — τόσο τό καλύτερο.

ΣΟΡΙΝ. Τί νά σοῦ πῶ... Ἦτανε κι' ἄλλες ἀφορμές... Εὐκόλο νά τό καταλάβεις. Εἶναι νέος ἄνθρωπος, ξευπνος, καί κάθεται στό χωριό, στήν ἐρημιά, χωρίς χρήματα, χωρίς θέση καί χωρίς μέλλον. Δέν ἔχει καμιᾶ ἀπασχόληση. Ντρέπεται, φοβᾶται πού δέν κάνει τίποτα... Ἐγὼ τόν

ἀγαπῶ πολύ, κι' ἐκεῖνος εἶναι ἀφοσιωμένος σὲ μένα, ἀλλὰ ὅπως καὶ νᾶναι... Τέλος πάντων, τοῦ φαίνεται πὼς εἶναι περιττός ἐδῶ στὸ σπίτι, πὼς εἶναι παρείσακτος... "Ένας φτωχὸς συγγενής... Εἶναι εὐνόητο... ἡ φιλοτιμία του...

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ. Τί μελεᾷς αὐτὸ τὸ παιδί! (Σκέφτεται). "Αν μποροῦσε νὰ διοριστεῖ σὲ καμιὰ δημόσια θέση...

ΣΟΡΙΝ (ἀρχίζει νὰ σφυρίζει, ἔπειτα δειλά). Μοῦ φαίνεται πὼς τὸ καλύτερο θὰ ἦταν, ἂν μποροῦσες... νὰ τοῦ δώσεις λίγα λεφτά... Πρῶτ' ἀπ' ὅλα ἔχει ἀνάγκη νὰ ντυθεῖ, καὶ τὰ λοιπά... Κοίταξέ τον, τρία χρόνια τώρα γυρίζει μὲ τὸ ἴδιο παλιὸ σακκάκι... καὶ χωρὶς παλτό... Ἄλλὰ καὶ νὰ διασκεδάσει λιγάκι τὸ παιδί, δὲ θὰ τοῦκανε κακό... Νὰ πάει λίγο στὴν Εὐρώπη λόγου χάρη... "Οὐ" αὐτὰ τέλος πάντων, δὲν κοστίζουν καὶ πολλὰ...

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ. Καὶ ὅμως... "Ε, ὅσο γιὰ ροῦχα μπορῶ κάτι νὰ τοῦ οικονομήσω, ἀλλὰ γιὰ νὰ πάει στὴν Εὐρώπη... "Οχι, αὐτὴ τὴ στιγμή δὲ μπορῶ μῆτε γιὰ ροῦχα νὰ τοῦ δώσω... (Ἀποφασιστικά). Δὲν ἔχω χρήματα!

(Ὁ ΣΟΡΙΝ γελά).

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ. "Οχι εἶπα!...

ΣΟΡΙΝ (σφυρίζει). Ὁραῖα... Συγνώμη, ἀγαπητὴ μου. Μὴ θυμώνεις. Σὲ πιστεῦω... Εἶσαι μεγαλόψυχη, εὐγενικὴ γυναίκα...

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ (κλαίει). Δὲν ἔχω χρήματα!

ΣΟΡΙΝ. "Αν ἐγὼ εἶχα χρήματα, βεβαίως, θὰ τοῦδυνα μερικὰ ἀπὸ τὰ δικά μου... Ἄλλὰ δὲν ἔχω τίποτα. Μῆτε καπίκι. (Γελά). Ὁ ἐπιστάτης μοῦ παίρνει ὅλη τὴ σύνταξη καὶ τὴν ξοδεύει στὴ γεωργία, στὴν κτηνοτροφία, στὴ μελισσοκομία... Τὰ χρήματά μου ὅλα σπαταλιοῦνται, φεύγουνε. Οἱ μέλισσες ψοφοῦν, οἱ ἀγελάδες ψοφοῦν, ἔλογά σταν θέλω ποτέ μου δὲ μοῦ δίνουν...

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ. Ναι, ἔχω χρήματα, ἀλλὰ βλέπεις εἶμαι

ἤθοποιός. Μόνο τὰ ἐξοδα γιὰ τὰ φορέματά μου εἶναι ἄρκε-
τὰ γιὰ νὰ μὲ καταστρέψουν.

ΣΟΡΙΝ. Εἶσαι καλὴ ἀγαπητὴ μου... Ἐγὼ σ' ἐκτιμῶ...
Μάλιστα... Κάτι ἔχω πάλι... (Κλονίζεται). Τὸ κεφάλι μου
γυρίζει... (Κρατιέται στὸ τραπέζι). Δὲν αἰσθάνομαι καλά,
καὶ τὰ λοιπά...

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ (τρομαγμένη). Πετροῦσσα!... (προσπα-
θεῖ νὰ τὸν στηρίξει). Πετροῦσσα, ἀκριβέ μου!... (Φωνάζει)
Βοήθεια! Βοήθεια!

(Μπαίνουν ὁ ΤΡΕΠΛΑΕΒ, μὲ ἐπίδεσμο δεμένο στὸ κεφάλι
του, καὶ ὁ ΜΕΝΤΒΕΝΤΕΝΚΟ).

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ. Λιγοθυμᾶει!

ΣΟΡΙΝ. Δὲν εἶναι τίποτα, δὲν εἶναι τίποτα! (Χαμογε-
λάει καὶ πίνει νερό). Πέρασε... πάει... καὶ τὰ λοιπά...

ΤΡΕΠΛΑΕΒ (στὴ μητέρα του). Μὴν τρομάξεις, μητέρα,
δὲν εἶναι σοβαρό. Ὁ θεῖος τώρα τελευταῖα παθαίνει τα-
χτικά τέτοιες κρίσεις. (Στὸ θεῖο του). Θεῖε, πρέπει νὰ πλα-
γιάσεις.

ΣΟΡΙΝ. Ναί, ναί, λιγάκι... Ἄλλὰ θὰ πάω στὴ χώρα
μολαταῦτα... Θὰ πλαγιάσω λιγάκι κι ἔπειτα θὰ ξεκινήσω...
Εἶναι πολὺ φυσικό. (Προχωρεῖ ἀκουμπώντας στὸ μπα-
σταῦνι του).

ΜΕΝΤΒΕΝΤΕΝΚΟ (τοῦ δίνει τὸ χέρι του). Ὑπάρχει ἓνα
αἰνίγμα: τὸ πρῶτ' μὲ τὰ τέσσερα, τὸ μεσημέρι μὲ τὰ δύο
καὶ τὸ βράδυ μὲ τὰ τρία...

ΣΟΡΙΝ (γελᾷ). Ἀκριβῶς. Καὶ τὴ νύχτα μὲ τὴ ράχη.
Εὐχαριστῶ, μπορῶ νὰ περπατήσω καὶ μόνος μου...

ΜΕΝΤΒΕΝΤΕΝΚΟ. ὦ, ἐλάτε τώρα, γιὰτὶ αὐτὲς οἱ τσι-
ριμόνιες;...

(Βγαίνει μὲ τὸν ΣΟΡΙΝ)

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ. Πῶς μὲ τρόμαξε!

ΤΡΕΠΛΑΕΒ. Δὲν τοῦ κάνει καλὸ πού ζεῖ στὸ χωριό.

Στενοχωριέται. "Αν μποροῦσες, μητέρα, νὰ φανεῖς λιγάκι γεναιόδωρη καὶ νὰ τοῦ δάνειζες χίλια πεντακόσια ὡς δυὸ χιλιάδες ρούβλια, θὰ μποροῦσε νὰ ζήσει κανένα χρόνο στὴν πόλη.

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ. Δὲν ἔχω χρήματα! Εἶμαι ἠθοποιός, δὲν εἶμαι τραπεζίτης. (Παύση).

ΤΡΕΠΛΑΕΒ. Μητέρα, ἄλλαξε μου τὸν ἐπίδεσμο. Τὸν φτιάχνεις τόσο καλά.

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ (παίρνει ἀπ' τὸ συρτάρι μὲ τὰ φάρμακα μπαμπάκι, ἰώδιο κι' ἓνα κοντί μὲ ἐπίδεσμοις). 'Ο γιατρός ἄργησε.

ΤΡΕΠΛΑΕΒ. Ναί, εἶπε πὼς θά'ναι δῶ στὶς δέκα κι' εἶναι τώρα μεσημέρι.

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ. Κάθησε. (Ξετυλίγει ἀπ' τὸ κεφάλι του τὸν ἐπίδεσμο). Σὰ νὰ φορεῖς σαρίκι. Χτές, ἓνας περαστικός, ρωτοῦσε στὸ μαγεριὸ τί ὑπηκούτητα ἔχεις. Μὰ ἐσὺ κοντεύεις νὰ γιαιτρευτεῖς. "Ἐχεις μονάχα ἓνα μικρὸ σημάκι ἀκόμα. (Τὸν φιλεῖ στὸ κεφάλι). "Ἄμα θὰ φύγω, δὲ θὰ κάνεις πάλι καμιὰ ἀταξία, ἔτσι δὲν εἶναι;

ΤΡΕΠΛΑΕΒ. "Ὅχι μητέρα. "Ἦτανε μιὰ στιγμή τρελλῆς ἀπελπισίας, πού δὲ μποροῦσα νὰ συγκρατήσω τὸν ἑαυτὸ μου. Αὐτὸ δὲ θὰ ξαναγίνει. (Τῆς φιλεῖ τὸ χέρι). "Ἐχεις χρυσὰ χεράκια. Θυμοῦμαι, πρὶν ἀπὸ καιρὸ, ὅταν ἔπαιζες στὸ Κρατικὸ Θέατρο — ἤμουν τότε μικρός — στὴν αὐλὴ πού καθόμασταν, ἔγινε καυγάς καὶ μιὰ πλύστρα τὶς ἔφαγε ἄσχημα. Τὸ θυμᾶσαι; Τὴ σηκώσανε ἀναίσθητη... 'Ἐσὺ τὴν ἐφρόντιζες, τῆς πήγαινες φάρμακα, κι' ἔλουζες τὰ παιδιὰ τῆς στῆ σκάφη. Δὲν τὸ θυμᾶσαι;

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ. "Ὅχι. (Τυλίγει κι' ἄλλον ἐπίδεσμο).

ΤΡΕΠΛΑΕΒ. Δυὸ μπαλαρίνες ζοῦσαν τότε στὸ ἴδιο σπίτι πού καθόμασταν κι' ἐμεῖς. 'Ἐρχόντουσαν σ' ἐμᾶς γιὰ νὰ πιοῦνε καφέ...

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ. Αὐτὸ τὸ θυμᾶμαι.

ΤΡΕΠΛΑΕΒ. "Ἦτανε τόσο θεοφοβούμενες... (Παύση).

Αὐτὲς τὶς τελευταῖες μέρες σ' ἀγαπῶ τόσο τρυφερά, τόσο εἰλικρινά, ὅπως ὅταν ἤμουνα μικρὸ παιδί. Τώρα δὲ μ' ἀπόμεινε κανείς, παρὰ μονάχα ἐσύ. Ἄλλὰ γιατί ἀφήνεις τὸν ἑαυτό σου στὴν ἐπιρροή αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου;

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ. Ἐσύ δὲν τὸν καταλαβαίνεις Κωνσταντίν. Εἶναι ἕνας πολὺ εὐγενικὸς χαρακτῆρας.

ΤΡΕΠΛΕΒ Κι' ὅμως, ὅταν ἔμαθε πὼς τὸν κάλεσα σὲ μονομαχία, ἡ εὐγένεια τοῦ χαρακτῆρα του δὲν τὸν ἐμπόδισε νὰ μὴν' τῆ δεχτεῖ. Τώρα ἐτοιμάζεται νὰ φύγει. Ἄτιμη δραπέτευση!

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ. Τί κουταμάρες! Ἐγὼ εἶμαι πού τοῦ ζητῶ νὰ φύγει.

ΤΡΕΠΛΕΒ «Ἐνας πολὺ εὐγενικὸς χαρακτῆρας!». Ἐδῶ, ἐγὼ κι' ἐσύ σχεδὸν τσακωνόμαστε γιὰ κείνον, καὶ τὴν ἴδια στιγμή αὐτὸς βρίσκεται κάπου στὸ σαλόνι ἢ στὸν κῆπο καὶ μᾶς περιγεῖ... Φουσκώνει τὰ μυαλὰ τῆς Νίνας, προσπαθώντας νὰ τὴν πείσει τελειωτικὰ πὼς εἶναι μεγαλοφυΐα.

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ. Σοῦ κάνει εὐχαρίστηση νὰ με πικραίνεις. Ἐγὼ ἐκτιμῶ αὐτὸν τὸν ἄνθρωπο καὶ σὲ παρακαλῶ νὰ μὴ μιᾶς ἔτσι γι' αὐτὸν μπροστά μου.

ΤΡΕΠΛΕΒ. Ἐγὼ ὅμως δὲν τὸν ἐκτιμῶ. Ἐσύ θέλεις νὰ μοῦ τὸν παραστήσεις γιὰ μεγαλοφυΐα, ἀλλὰ με συγχωρεῖς, δὲ μπορῶ νὰ πῶ ψέματα: Τὰ βιβλία του με κάνουν κι' ἀηδιάζω.

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ. Αὐτὸ εἶναι ζήλεια. Γιὰ ἀνθρώπους πού ἔχουνε ἀξιώσεις, χωρὶς νάχουνε προσόντα, τίποτ' ἄλλο δὲν τοὺς ἀπομένει, παρὰ νὰ κατακρίνουνε αὐτοὺς πού ἔχουνε ἀληθινὸ ταλέντο. Γι' αὐτοὺς εἶναι καλὴ παρηγοριά, μὰ τὴν ἀλήθεια!

ΤΡΕΠΛΕΒ (εἰρωνικά). Ἀληθινὸ ταλέντο! (Ὁργισμένος). Ἐχω πιότερο ταλέντο ἀπ' ὅλους σας, ἂν εἶν' ἔτσι!... (Τραβᾷ τὸν ἐπίδεσμο ἀπ' τὸ κεφάλι του). Ἐσεῖς, μὲ τὶς παραδόσεις σας τὶς ξεπερασμένες, ἔχετε ἀρπάξει τὴν κυ-

ριαρχία στην τέχνη και δὲ θεωρεῖτε τίποτα ἀληθινὸ καὶ νόμιμο παρὰ μόνον ὅ,τι κάνετε σεῖς. Κάθε τι ἄλλο τὸ καταπνίγετε καὶ τὸ σταματᾶτε ! Δὲ σᾶς ἀναγνωρίζω ! Δὲν ἀναγνωρίζω μῆτε ἐσένα, μῆτε αὐτόν !

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ. Decadent !

ΤΡΕΠΛΑΕΒ. Πήγαине στὸ ἀγαπημένο σου θέατρο καὶ παῖξε ἐκεῖ τὰ ἐλεεινὰ καὶ βλακώδη ἐργα σου !

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ. Δὲν ἐπαίξα ποτὲ σὲ τέτοια ἐργα ! "Ἄφησέ με ἡσυχῇ ! Δὲν εἶσαι ἄξιος μῆτε μιὰ φτηνὴ παρωδία νὰ γράψεις ! Παλιοαστέ ! Χαραμοφάη !

ΤΡΕΠΛΑΕΒ. Τσιγκούνα !

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ. Κουρελιάρη !

(Ὁ ΤΡΕΠΛΑΕΒ κάθεται καὶ κλαίει σιγανά).

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ. Τιποτένιε !... (Προπατάει ἀπάνω—κάτω ταραγμένη). Μὴν κλαῖς !... Δὲν πρέπει νὰ κλαῖς !... (Κλαίει). Δὲν πρέπει... (Τὸν φιλεῖ στὸ μέτωπο, στὰ μάγουλα, στὸ κεφάλι). Συγχώρεσέ με, ἀγαπημένο μου παιδί... Συγχώρεσε τὴν ἀμαρτωλὴ σου μητέρα. Συγχώρεσέ με, ξέρεις πόσο εἶμαι δυστυχημένη.

ΤΡΕΠΛΑΕΒ (τὴν ἀγκαλιάζει). "Ἄν ἤξερες !... "Ἐχασα τὰ πάντα. Αὐτὴ δὲ μ' ἀγαπᾶ. Δὲ μπορῶ νὰ γράψω... Κάθε μου ἐλπίδα πάει χαμένη...

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ. Μὴν ἀπελπίζεσαι... "Ὅλα θὰ διορθωθοῦν, Αὐτὸς θὰ φύγει σήμερα κι' αὐτὴ θὰ σὲ ξαναγαπήσει. (Σκουπίζει τὰ δάκρυά της). "Ἐλα, φτάνει. Ἀγαπήσαμε τῶρα, δὲν εἶν' ἔτσι ;

ΤΡΕΠΛΑΕΒ. Ναί, μητέρα.

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ (τρυφερά). Νὰ συμφιλιωθεῖς καὶ μαζί του. Δὲ θὰ ζητήσεις μονομαχία, ἔτσι δὲν εἶναι ;

ΤΡΕΠΛΑΕΒ. Καλά. Μόνον, μητέρα, θὰ μοῦ ἐπιτρέψεις νὰ μὴ συναντηθῶ μαζί του. Αὐτὸ μοῦ κάνει κακὸ—δὲν μπορῶ νὰ τὸ βαστάξω. (Μπαίνει ὁ ΤΡΙΓΚΟΡΙΝ) Νάτος... ἐγὼ φεύγω... (μαζεύει γρήγορα τοὺς ἐπιδέσμους καὶ τὰ γιατρι-

κὰ καὶ τὰ βάζει στὸ συρτάρι). Ὁ γιατρός θὰ μοῦ δέσει τὸν ἐπίδεσμο.

ΤΡΙΓΚΟΡΙΝ (φάχνει στὸ βιβλίο). Σελὶς 121, στοίχοι II καὶ 12... Ἐδῶ εἶναι... (Διαβάζει). «Ἄν ποτὲ ἡ ζωὴ μου μπορεῖ νὰ σοῦ χρειαστεῖ, ἔλα καὶ πάρτηνε».

(Ὁ ΤΡΕΠΛΕΒ μαζεύει ἕναν ἐπίδεσμο ἀπὸ τὸ πάτωμα καὶ βγαίνει).

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ (κοιτάζει τὸ ρολοῖ της). Τὰ ἄλογα σὲ λίγο θὰ εἶναι ἔτοιμα.

ΤΡΙΓΚΟΡΙΝ (μόνος του). «Ἄν ποτὲ ἡ ζωὴ μου μπορεῖ νὰ σοῦ χρειαστεῖ, ἔλα καὶ πάρτηνε».

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ. Ἐλπίζω καὶ τὰ πράγματά σου νὰ εἶν' ἔτοιμα.

ΤΡΙΓΚΟΡΙΝ (ἀνυπόμονα). Ναί, ναί. (Συλλογισμένος). Γιατί, στὴν παράκληση μιᾶς ἀγνῆς ψυχῆς, νὰ νοιώθω τόση θλίψη καὶ ἡ καρδιά μου νὰ σφίγγεται τόσο σπαραχτικά;... «Ἄν ποτὲ ἡ ζωὴ μου μπορεῖ νὰ σοῦ χρειαστεῖ, ἔλα καὶ πάρτηνε». (Στὴν Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ.). Ἄς μείνουμε μιὰ μέρα ἀκόμη!...

(Ἡ Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ κουνάει τὸ κεφάλι της ἀρηθτικά).

ΤΡΙΓΚΟΡΙΝ. Ἄς μείνουμε!..

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ. Ἀγαπητέ μου, ἐγὼ ξέρω τί σὲ κρατᾷ ἐδῶ. Ἀλλὰ συγκράτησε τὸν ἑαυτὸ σου. Εἶσαι λιγάκι μεθυσμένος, προσπάθησε νὰ συνέλθεις.

ΤΡΙΓΚΟΡΙΝ. Κι' ἐσύ νὰ συνέλθεις. Γίνου φρόνιμη καὶ λογικὴ, σὲ παρακαλῶ. Κοίταξέ τα ὅλα αὐτά, ὅπως θάκανε ἕνας ἀληθινὸς φίλος. (Τῆς πιάνει τὸ χέρι). Ἐσύ μπορεῖς νὰ κάνεις θυσίες. Γίνου φίλη μου. Ἄφησέ με νὰ μείνω.

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ (σὲ μεγάλη ταραχῇ). Εἶσαι τόσο γοητευμένος!

ΤΡΙΓΚΟΡΙΝ. Μὲ τραβᾷ! Ἴσως εἶναι αὐτὸ ἀκριβῶς ποῦ μοῦ χρειάζεται!

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ. Ἡ ἀγάπη μιᾶς ἐπαρχιωτοπούλας; ὦ, πόσο λίγο ξέρεις τὸν ἑαυτό σου!

ΤΡΙΓΚΟΡΙΝ. Κάποτε οἱ ἄνθρωποι κοιμούνται καθὼς μιλοῦνε. Λοιπόν, κι' ἐγώ, τώρα πού μιῶ μαζί σου, κοιμοῦμαι... Βλέπω αὐτὴν στὸν ὕπνο μου... Εἶμαι παραδομένος σὲ γλυκά, θεσπέσια ὄνειρα... Ἄφησέ με νὰ μείνω...

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ (τρέμοντας). Ὅχι, ὄχι!... Ἐγώ 'μαι μιὰ συνηθισμένη γυναίκα, δὲ μπορεῖς νὰ μοῦ μιᾶς ἐμένα ἔτσι... Μὴ μὲ βασανίζεις, Μπορίς... Μὲ κάνεις καὶ τρομάζω!

ΤΡΙΓΚΟΡΙΝ. Ἄν ἤθελες μποροῦσες νὰ μὴν εἶσαι συνηθισμένη... Ἄγάπη! νέα, ὠραία, ποιητική, πού νὰ σ' ἀνεβάξει στὸν κόσμο τῶν ὀνείρων... Νὰ τὸ μόνο πρᾶγμα στὴ ζωὴ, πού κάνει τὸν ἄνθρωπο εὐτυχισμένο. Ἐγώ τέτοιον ἔρωτα δὲν ἐδοκίμασα ἀκόμα. Στὰ νειάτα μου ποτὲ δὲν εἶχα καιρό. Πάντα βολόδερνα στὰ γραφεῖα τῶν ἔφημερίδων, παλεύοντας μὲ τὴ φτώχεια. Τώρα αὐτὸς ὁ ἔρωτας ἦρθε, εἶναι δῶ, μοῦ γνέφει! Γιατὶ νὰ τὸν ἀποφύγω;

Μ ΑΡΚΑΝΤΙΝ (ὀργισμένα). Τρελλάθηκες;

ΤΝΙΓΚΟΡΙΝ. Ἔστω! Ἄφησέ με...

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ. Ὅλοι βαλθήκατε σήμερα νὰ μὲ βασανίσετε; (Κλαίει).

ΤΡΙΓΚΟΡΙΝ (ἀρπάζει τὸ κεφάλι του). Δὲν μὲ καταλαβαίνει! Δὲ θέλει νὰ μὲ καταλάβει!...

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ. Εἶμαι, λοιπόν, τόσο γρηᾶ κι ἄσκημη, πού νὰ μιᾶς ἔτσι χωρὶς ντροπὴ μπροστά μου γι' ἄλλες γυναῖκες; (Τὸν ἀγκαλιάζει καὶ τὸν φιλεῖ). ὦ, μὰ ὄχι, ἐσύ ἔχασες τὰ λογικά σου! Καλέ μου, χρυσέ μου, ἀγαπημένη μου!... Ἐσύ 'σαι ἡ τελευταία σελίδα τῆς ζωῆς μου. (Γονατίζει μπροστά του). Ἡ χαρὰ μου, τὸ καμάρι μου, ἡ εὐτυχία μου!... (Ἀγκαλιάζει τὰ γόνατά του). Ἄν ἐσύ μ' ἀφήσεις, ἔστω καὶ μιὰ ὥρα, ἐγώ δὲν θὰ ζήσω, θὰ τρελλαθῶ, ἀκριβέ μου, μοναδικέ μου, ἀφέντη μου!...

ΤΡΙΓΚΟΡΙΝ. Σήκω. Μπορεί νάρθει κανείς... (τῆ βοηθᾶ νὰ σηκωθεί).

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ. "Ας ἔρθουν ; 'Εγὼ δὲν ντρέπομαι τὴν ἀγάπη μου γιὰ σένα. (Φιλεῖ τὰ χέρια του). Θεσαυρέ μου!... Θεότρελλε, θέλεις νὰ κάνεις τρέλλες, ἀλλὰ ἐγὼ δὲ τὸ θέλω, δὲ θὰ σ' ἀφήσω ! (Γελᾷ). Εἶσαι δικός μου... δικός μου!... Τὸ μέτωπο αὐτὸ εἶναι δικό μου, αὐτὰ τὰ μάτια εἶναι δικὰ μου, αὐτὰ τὰ ὄμορφα μεταξένια μαλλιά εἶναι δικὰ μου... Εἶσαι ὀλόκληρος δικός μου... Εἶσαι τόσο μεγάλος, τόσο ἐξυπνος. 'Ο καλύτερος ἀπ' ὅλους τοὺς μοντέρνους συγγραφεῖς, ἡ μοναδικὴ ἐλπίδα τῆς Ρωσσίας. "Ἐχεις τόση εὐλικρίνεια, τόση ἀπλότητα, δροσεράδα, ἀληθινὸ χιουῦμορ... Μὲ μιά σου γραμμὴ μπορεῖς νὰ παραστήσεις ἀκριβῶς τὰ χαρακτηριστικὰ ἐνὸς προσώπου, ἐνὸς τοπίου... Οἱ ἄνθρωποι σου εἶναι ζωντανοί. 'Εσένα κανεὶς δὲ μπορεῖ νὰ σὲ διαβάσει χωρὶς νὰ ἐνθουσιαστεῖ. Θαρρεῖς πὼς σὲ κολακεύω ; Μὰ κοίταξέ με λοιπὸν στὰ μάτια... κοίταξέ με... Μοιάζω γιὰ ψεύτρα ; Τὸ βλέπεις, εἶμαι ἡ μόνη πού ξέρει τὴν ἀξία σου, εἶμαι ἡ μόνη πού σοῦ λέω τὴν ἀλήθεια, μονάκριβέ μου, θαυμαστέ μου ἀγαπημένε !... Θάρθεις μαζί μου ;... Ναι ;... Δὲ θὰ μ' ἀφήσεις ;

ΤΡΙΓΚΟΡΙΝ. Δὲν ἔχω θέληση... Δὲν εἶχα ποτὲ δικιά μου θέληση... Μαλθακός, ἀδύνατος, πάντα πειθήνιος — πῶς μπορεῖ μιά γυναῖκα ν' ἀγαπᾷ τέτοιον ἄντρα ; Πᾶρε με, τράβα με, ἀλλὰ μὴ μ' ἀφήσεις νὰ κουνήσω ἀπὸ κοντὰ σου οὔτε βῆμα...

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ (μόνη). Τώρα εἶναι δικός μου ! (Σὲ μαλακὸ τόνο, σὰ νὰ μὴν ἔγινε τίποτα) "Ἐξ ἄλλου, ἂν σ' ἀρέσει μπορεῖς νὰ μείνεις. 'Εγὼ θὰ φύγω μόνη μου κι' ἐσὺ μπορεῖς νάρθεις, ἀργότερα, σὲ καμιὰ βδομάδα. Κι' ἐπειτα γιὰτὶ νὰ βιαστεῖς ;

ΤΡΙΓΚΟΡΙΝ. "Οχι, μποροῦμε πολὺ ὥραϊα νὰ φύγουμε μαζί !

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ. "Όπως σ' άρέσει .. "Άς φύγουμε μαζί... (Παύση).

(*Ο ΤΡΙΓΚΟΡΙΝ κάνει μιὰ σημείωση*).

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ. Τί γράφεις ;

ΤΡΙΓΚΟΡΙΝ. "Άκουσα τὸ πρῶτ' μιὰ ὠραία φράση: «Τὸ δάσος τῆς παρθένας». Μπορεῖ νὰ μοῦ χρειαστεῖ... (Τεντώ-
νεται). Λοιπόν, φύγουμε... Πάλι οἱ σιδηρόδρομοι, οἱ στα-
θμοί, τὰ ἀναφυκτικά, τὰ σουβλάκια, οἱ συζητήσεις...

ΣΑΜΠΡΑΕΒ (*μπαίνει*). Λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ σᾶς ἀναγγείλω μετὰ λύπης μου, ὅτι τὰ ἄλογα εἶν' ἔτοιμα. Ἄξιόσεβαστη κυρία, εἶναι ὥρα νὰ ξεκινήσετε γιὰ τὸ σταθμό. Τὸ τραῖνο περνάει στὶς δύο καὶ πέντε. Καὶ σᾶς παρακαλῶ, Εἰρήνα Νικολάγιεβνα, μὴν ξεχάστε νὰ ρωτή-
σετε ποῦ βρίσκεται τώρα ὁ ἠθοποιὸς Σουλδάτσεφ. Ζεῖ ἀκόμη ; Εἶναι καλὰ ; Κάποτε τὰ κοπανούσαμε μαζί... Στὸ «Ληστευθὲν Ταχυδρομεῖον» ἔπαιζε ἀσύγκριτα... Ου-
μᾶμαι καὶ τὸν τραγωδὸ Ἰσμαήλωφ—ἐπίσης μιὰ ἀξιοση-
μειωτὴ προσωπικότης—ποῦ ἔπαιζε μαζί του στὸ Ἑλισα-
βέτογκραντ... Μὴ βιάζεστε ἀξιόσεβαστη κυρία, ἔχομε ἀκόμη πέντε λεφτὰ καιρὸ. Μιὰ φορὰ λοιπόν, σ' ἓνα μελό-
δραμα, ἔπαιζαν τοὺς συνωμότες καὶ τὴν ὥρα ποῦ ξαφνικά
τοὺς τσακώνουν ἐπ' αὐτοφόρῳ, ὁ Ἰσμαήλωφ ἀντὶ νὰ πεῖ:
«Πέσαμε στὴν παγίδα» εἶπε «Πέσαμε στὴν μπουγάδα !»
(*γελᾷ*). Ἄκοῦς ἐκεῖ—στὴν μπουγάδα !...

(*Τὴν ὥρα ποὺ μιλάει, ὁ ΓΙΑΚΩΒΟΣ ετοίμαζι τις βαλίτσες.*
Ἡ ΥΠΗΡΕΤΡΙΑ φέρνει στὴν Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ τὸ καπέλλο
της, τὸ παλτό της, τὴν ὀμπρέλα της καὶ τὰ γάντια της.
"Ολοι βοηθοῦν τὴν Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ νὰ ντυθεῖ. Ὁ ΜΑΓΕΡΑΣ
στέκεται γιὰ λίγο κι' ὕστερα δισταχτικὰ ἔρχεται μέσα.
Μπαίνει ἡ ΠΩΛΙΝΑ ΑΝΤΡΕΓΕΒΝΑ, ὕστερα ὁ ΣΟΡΙΝ κι' ὁ
ΜΕΝΤΒΕΝΤΕΝΚΟ).

ΠΩΛΙΝΑ (*μὲ ἓνα καλάθκι*). Ἐδῶ σᾶς ἔχω μερικὰ δα-

μάσκηνα για τὸ ταξίδι... Εἶναι πολὺ γλυκά. Μπορεῖ νὰ σᾶς ἔρθει ἢ ὄρεξη...

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ. Εἶσαι πολὺ καλή, Πωλίνα Ἀντρέγεβνα.

ΠΩΛΙΝΑ. Ἀντίο χρυσή μου! Ἄν ἔγινε καὶ τίποτα ποῦ σᾶς πείραξε, συγχωρέστε μας... (κλαίει).

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ (τὴν ἀγκαλιάζει). Ὅλα ἔγιναν ὅπως πρέπει, ὄλα! Ἄλλὰ σὺ δὲν πρέπει νὰ κλαῖς.

ΠΩΛΙΝΑ. Τὰ χρόνια περνοῦν τόσο γρήγορα!

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ. Ἔ, τί νὰ γίνει!

ΣΟΡΙΝ (φορώντας παλτὸ μὲ μπέριτα, μὲ τὸ καπέλλο του καὶ μὲ μπαστοῦνι, μπαίνει ἀπὸ τὴν ἀριστερὴ πόρτα διασχίζοντας τὴ σκηνή). Ἀδελφή μου, εἶναι καιρὸς-καιρὸς τέλος πάντων νὰ φεύγουμε, ἀλλοιῶς θὰργήσουμε. Ἐγὼ πηγαίνω στ' ἀμάξι νὰ πιάσω καμιὰ θέση... (βγαίνει).

ΜΕΝΤΒΕΝΤΕΝΚΟ. Ἐγὼ θὰ πάω περπατώντας ὡς τὸ σταθμὸ... νὰ σᾶς προβοδίσω. Ἐγὼ ξέρετε δὲν ἀργῶ καὶ πολὺ... (βγαίνει).

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ. Χαίρετε, ἀγαπητοί μου φίλοι. Ἄν ζήσουμε, κι' εἴμαστε καλά, θὰ συναντηθοῦμε πάλι τὸ καλοκαῖρι. (Ἡ ΥΠΗΡΕΤΡΙΑ, ὁ ΜΑΓΕΡΑΣ κι' ὁ ΓΙΑΚΩΒΟΣ φιλοῦν τὸ χέρι της). Μὴ μὲ ξεχνᾶτε. (Δίνει τοῦ ΜΑΓΕΡΑ ἓνα ροῦβλι). Πᾶρε ἐδῶ ἓνα ροῦβλι. Νὰ τὸ μοιραστεῖτε οἱ τρεῖς σας.

Ο ΜΑΓΕΡΑΣ. Σᾶς εὐχαριστοῦμε, κυρία. Καλὸ ταξίδι! Εἴμαστε ὑπόχρεοι γιὰ τὴν καλωσύνη σας!

ΓΙΑΚΩΒΟΣ. Ὡρα σας καλή, ὁ Θεὸς νὰ σᾶς βοηθάει.

ΣΑΜΠΡΑΕΒ. Θὰ δώσετε μεγάλη χαρὰ στὶς καρδιές μας μ' ἓνα σας γραμματάκι! Χαίρετε Μπορίς Ἀλεξέγεβιετς!

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ. Ποῦ εἶναι ὁ Κωνσταντῖν; Πέστε του πὼς φεύγω. Πρέπει νὰ τὸν ἀποχαιρετήσω. Λοιπὸν, μὴ μᾶς ξεχνᾶτε... (Στὸ ΓΙΑΚΩΒΟ). Ἐδῶσα τοῦ μάγερα ἓνα ροῦβλι. Εἶναι καὶ γιὰ τοὺς τρεῖς σας.

(Ὅλοι βγαίνουν ἀπὸ δεξιά. Ἡ σκηνὴ ἀπομένει ἀδειανή.

Πίσω από τή σκηνή ακούγεται ὁ συνηθισμένος θόρυβος ὅταν ξεπροβοδοῦν ἄνθρώπους. Ἡ ΥΠΗΡΕΤΡΙΑ ἔρχεται πίσω γιὰ νὰ πάρει τὸ καλάθι μὲ τὰ δαμάσκηνα ποὺ ἄφησαν ἀπάνω στοὺς τραπέζι καὶ ξαναβγαίνει).

ΤΡΙΓΚΟΡΙΝ (ἐπιστρέφει). Ἐέχασα τὸ μαστοῦνι μου. Θαρρῶ πὼς τᾶφησα στὴ βεράντα... (προχωρώντας πρὸς τὴν πόρτα συναντᾷ τὴν ΝΙΝΑ ποὺ μπαίνει). Εἶστε σεῖς ; Ἐμεῖς φεύγουμε...

ΝΙΝΑ. Προαισθανόμουν πὼς θὰ σᾶς ἔβλεπα καὶ πάλι πρὶν φύγετε. (Ταραγμένη). Μπορὶς Ἄλεξέγεβιτς, πῆρα τὴν ἀπόφαση. Ὁ κύβος ρίχτηκε. Θὰ βγῶ στοὺς θεάτρο. Θὰ φύγω ἀπὸ δῶ αὔριο. Ἀφήνω τὸν πατέρα μου, τὰ παρατάω ὅλα, ἀρχίζω μιὰ καινούργια ζωὴ. Ὅπως κι' ἐσεῖς, φεύγω γιὰ τὴ Μόσχα. Θὰ συναντηθοῦμε ἐκεῖ.

ΤΡΙΓΚΟΡΙΝ (κοιτάζει τριγύρω). Νὰ μείνετε στοὺς ξενοδοχεῖο «Σλαβικὴ Ἀγορά»... Εἰδοποιεῖστε με ἀμέσως... Ὅδὸς Μολτσάνωφ, οἰκία Γκροχόλσκυ... Βιάζομαι... (Παύση).

ΝΙΝΑ. Μιὰ στιγμή ἀκόμη.

ΤΡΙΓΚΟΡΙΝ (χαμηλόφωνα). Εἶστε τόσο ὠραία ! ὦ, τὶ εὐτυχία, νὰ σκέφτεται κανεὶς πὼς γρήγορα θὰ ξαναϊδωθοῦμε ! (Ἡ ΝΙΝΑ γέρνει ἀπάνω στοὺς στῆθος του). Θὰ δῶ καὶ πάλι αὐτὰ τὰ ἄμορφα μάτια, τὸ ἀνείπωτα ὠραῖο καὶ γλυκὸ χαμόγελο, αὐτὴ τὴν ἀγγελικὴ μορφή... Ἀγαπημένη μου ! (Παρατεταμένο φιλή).

Α Υ Λ Α Ι Α

Στὸ μεταξὺ Τρίτης καὶ Τέταρτης πράξης ἔχουν περάσει δυὸ χρόνια.

Π Ρ Α Ξ Η Τ Ε Τ Α Ρ Τ Η

(Μιά σάλα στὸ σπίτι τοῦ ΣΟΡΙΝ πὸν εἶναι διασκευασμένη σὲ γραφεῖο τοῦ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝ ΤΡΕΠΛΕΒ. Δεξιὰ κ' ἀριστερὰ πόρτες πὸν ὀδηγοῦν στὰ ἐσωτερικὰ δωμάτια. Στὴ μέση στὸ βάθος, μιὰ τζαμόπορτα πὸν βγάζει στὴν βεράντα. Ἐκτὸς ἀπὸ τὴ συνηθισμένη ἐπίπλωση σαλονιοῦ, ὑπάρχει στὴ γωνιά δεξιὰ ἓνα γραφεῖο, κοντὰ στὴν πόρτα ἀριστερὰ ἓνα τούρκικο ντιβάνι, μιὰ βιβλιοθήκη, καὶ βιβλία σκόρπια στὰ πρεβάζια τῶν παραθύρων καὶ στὶς καρέκλες. Βράδυ. Μιὰ λάμπα μὲ ἀμπαζοῦρ εἶναι ἀναμμένη. Μισόφωτο. Ἀκούεται ὁ ἤχος ἀπὸ τὸ θροῖσμα τῶν δέντρων καὶ τὸ σφύριγμα τοῦ ἀνέμου στὴν καπνοδόχο. Ἐνας νυχτοφύλακας χτυπάει μὲ τὴ ροκάνα του¹. Μπαίνουν ὁ ΜΕΝΤΒΕΝΤΕΝΚΟ καὶ ἡ ΜΑΣΣΑ).

ΜΑΣΣΑ (φωνάζει). Κωνσταντὶν Γαβρήλοβιτς! Κωνσταντὶν Γαβρήλοβιτς! (Κοιτάζει τριγύρω). Δὲν εἶναι κανεὶς. Ὁ γέρος κάθε λίγο καὶ λιγάκι ρωτᾷει : ποῦ εἶναι ὁ Κώστια ; ποῦ εἶναι ὁ Κώστια ; Χωρὶς αὐτὸν δὲ μπορεῖ νὰ ζήσει οὔτε στιγμὴ.

ΜΕΝΤΒΕΝΤΕΓΚΟ. Φοβᾶται τὴ μοναξιά. (Ἀφουγκράζεται). Τὶ φοβερός καιρός! Εἶναι ἡ δευτέρη μέρα καὶ δὲν ἡσυχάζει.

ΜΑΣΣΑ (ἀνεβάζει τὸ φῶς τῆς λάμπας). Ἡ λίμνη εἶναι φουρτουνιασμένη. Κάτι κύματα τεράστια!

ΜΕΝΤΒΕΝΤΕΝΚΟ. Τὶ σκοτεινὰ πὸν εἶναι στὸν κήπο!

1. Σ. τ. Μ. Ἄλλοτε οἱ νυχτοφύλακες τῶν ὑποστατικῶν χρησιμοποιοῦσαν τὴ ροκάνα γιὰ νὰ φοβίζουσαν τοὺς ἀπαρτήρητους κλέφτες.

Θάπρεπε νὰ τοὺς ποῦμε νὰ χαλάσουν ἐκεῖνη τὴ σκηνή. Στέκετ' ἐκεῖ τόσο γυμνὴ καὶ ἄσκημη, σὰ σκελετός, κι' ἡ αὐλαία χτυπιέται στὸν ἀέρα. Χτὲς βράδυ περνοῦσα ἀπὸ κεῖ κοντὰ καὶ μοῦ φάνηκε πὼς κάποιος ἐκεῖ μέσα ἔκλαιγε.

ΜΑΣΣΑ. Κουταμάρες... (Παύση).

MENTBENTENKO. Πᾶμε σπίτι, Μάσσα!

ΜΑΣΣΑ. Ἐγὼ θὰ μείνω. Θὰ κοιμηθῶ ἐδῶ!

MENTBENTENKO. Πᾶμε, Μάσσα! Ὁ μπέμπης μας θὰ πεινάει.

ΜΑΣΣΑ. Δὲ χάλασε ὁ κόσμος. Ἡ Ματριώνα θὰ τότε ταῖσει. (Παύση).

MENTBENTENKO. Τὸν λυπᾶμαι τὸν καημένο. Τρεῖς νύχτες τώρα εἶναι χωρὶς τὴ μαμά του.

ΜΑΣΣΑ. Εἶσαι βαρετός, τὸ κατάλαβες; Ἐναν καιρὸ φιλοσοφοῦσες τοῦλάχιστον λιγάκι μὰ τώρα, ὄλο τὸ σπίτι—ὁ μπέμπης, ὁ μπέμπης καὶ τὸ σπίτι—τίποτ' ἄλλο δὲν ἀκούει κανεὶς ἀπὸ σένα.

MENTBENTENKO. Ἐλα, πᾶμε, Μάσσα.

ΜΑΣΣΑ. Πήγαινε μονάχος σου!

MENTBENTENKO. Ὁ πατέρας σου δὲ θὰ μοῦ δώσει ἄλογο.

ΜΑΣΣΑ. Θὰ σοῦ δώσει. Ζήτα του καὶ θὰ σοῦ δώσει.

MENTBENTENKO. Καλά, θὰ τοῦ ζητήσω. Λοιπόν, ἐσὺ θάρθεις αὔριο;

ΜΑΣΣΑ (ρουφᾷ ταμπάκο). Ἐ καλά, αὔριο. Μ' ἐσκότισες!...

(Μπαίνουν ὁ ΤΡΕΠΛΕΒ καὶ ἡ ΠΩΛΙΝΑ ΑΝΤΡΕΓΕΒΝΑ. Ὁ ΤΡΕΠΛΕΒ κουβαλᾷ ἓνα μαξιλάρι κι' ἓνα πάπλωμα, κι' ἡ ΠΩΛΙΝΑ κλινοσκεπάσματα. Τὰ βάζουν πάνω στὸ ντιβάνι, ἔπειτα ὁ ΤΡΕΠΛΕΒ πηγαίνει στὸ γραφεῖο του καὶ κάθεται).

ΜΑΣΣΑ. Γιὰ ποιὸν εἶν' αὐτά, μητέρα;

ΠΩΛΙΝΑ. Ὁ Πιὸτρ Νικολάγιεβιτς μᾶς παρακάλεσε νὰ

τοῦ στρώσουμε νὰ πλαγιάσει του ἐδῶ, στὴν κάμαρα τοῦ Κώστια.

ΜΑΣΣΑ. Ἄφησε, μητέρα. Θὰ τοῦ στρώσω ἐγώ... (Στρώνει στὸ ντιβάνι).

ΠΩΛΙΝΑ (ἀναστενάζει). Οἱ γέροι εἶναι σὰν τὰ μωρά. (Πηγαίνει στὸ γραφεῖο, ἀκουμπάει τοὺς ἀγκῶνες της καὶ κοιτάζει τὰ χειρόγραφα. Παύση).

MENTBENTENKO. Λοιπόν, ἐγὼ πηγαίνω. Addio, Μάσσα. (Φιλεῖ τὸ χέρι τῆς γυναίκας του, πάει νὰ φιλήσει καὶ τῆς πεθερᾶς του).

ΠΩΛΙΝΑ (δυσανεστημένη). Ἔλα τώρα, ἂν θὰ φύγεις - φύγε!

MENTBENTENKO. Χαίρετε Κωνσταντὶν Γαβρήλοβιτς.

(Ὁ ΤΡΕΠΛΕΒ τοῦ δίνει τὸ χέρι του χωρὶς νὰ μιλήσει. Ὁ ΜΕΝΤΒΕΝΤΕΝΚΟ βγαίνει).

ΠΩΛΙΝΑ (κοιτάζοντας τὰ χειρόγραφα). Κανείς δὲ θὰ τὸ πίστευε, μήτε θὰ τὸ φανταζότανε ποτέ, Κώστια, πὼς θὰ γινόνσουν ἕνας πραγματικὸς συγγραφέας. Καὶ ὅμως, νά, δόξα τῷ Θεῷ, ἀκόμη καὶ λεφτὰ ἄρχισαν νὰ σοῦ στέλνουν ἀπὸ τὰ περιοδικά. (Τοῦ χαϊδεύει τὰ μαλλιά). Γίνηκες κι' ὁμορφος... Ἀγαπημένε μου, καλέ μου Κώστια, γίνε πιὸ τρυφερὸς μὲ τὴ Μάσσεγκά μου!

ΜΑΣΣΑ (καθὼς στρώνει τὸ κρεββάτι). Ἄφησέ τονε, μητέρα.

ΠΩΛΙΝΑ (στὸν ΤΡΕΠΛΕΒ). Εἶναι νοστιμούλα... (Παύση). Μιὰ γυναίκα Κώστια, δὲ θέλει τίποτ' ἄλλο παρὰ νὰ τὴν κοιτάξεις μὲ λίγη στοργή. Ἀπὸ τὸν ἑαυτὸ μου τὸ ξέρω.

(Ὁ ΤΡΕΠΛΕΒ σηκώνεται καὶ βγαίνει χωρὶς νὰ μιλήσει).

ΜΑΣΣΑ. Ὅριστε, τὸν ἔκανες καὶ θύμωσε. Μὰ τί σοῦρθε τώρα νὰ τὸν στενοχωρέσεις!

ΠΩΛΙΝΑ. Λυπᾶμαι τόσο πολὺ γιὰ σένα, Μάσσεγκα!

ΜΑΣΣΑ. 'Ωραϊα, κι' έπειτα;

ΠΩΛΙΝΑ. 'Η καρδιά μου πονεῖ για σένα. Θαρρεῖς πώς δὲν τὰ βλέπῳ ὅλα, δὲν τὰ καταλαβαίνω;

ΜΑΣΣΑ. Κουταμάρες! 'Αγάπη χωρίς ἐλπίδα δὲν ὑπάρχει παρὰ μονάχα στὰ μυθιστορήματα. Δὲ βαρυνέσαι... φτάνει μονάχα νὰ μὴ χάνει κανεὶς τὸ κουράγιο του καὶ πάντα κάτι νὰ περιμένει. Νὰ περιμένει τὸ γύρισμα τοῦ τροχοῦ. Ρίξωσε ἡ ἀγάπη στὴν καρδιά σου;—Ξερίζωσέ την μιὰ κι' ὄξω! Νά, τώρα μοῦ λένε πὼς θὰ μεταθέσουνε τὸν ἄντρα μου. Μόλις φύγουμε ἀπὸ δῶ, θὰ τὰ ξεχάσω ὅλα... Θὰ τὰ ξεριζώσω ὅλα ἀπ' τὴν καρδιά μου.

(Κάπου, στὸ βάθος τοῦ σπιτιοῦ, ἀκούγεται ἓνα μελαγχολικὸ βάλς).

ΠΩΛΙΝΑ. 'Ο Κώστια παίζει. Φαίνεται πὼς εἶναι λυπημένος.

ΜΑΣΣΑ (κάνει ἀθόρυβα δυὸ - τρεῖς γύρους βάλς). Τὸ κυριώτερο εἶναι, μητέρα, νὰ μὴν τὸν ἔχει κανεὶς μπροστὰ του, νὰ μὴν τὸν βλέπει. Νὰ μεταθεθεῖ μονάχα ὁ Συμεών μου καὶ σὲ βεβαιώνω, σ' ἓνα μῆνα μέσα, θὰ τὸν ἔχω ξεχάσει. "Ὅλα αὐτὰ εἶναι κουταμάρες.

('Η πόρτα ἀριστερὰ ἀνοίγει. 'Ο ΝΤΟΡΝ καὶ ὁ ΜΕΝΤΒΕΝΤΕΝΚΟ κυλοῦν μέσα τὸν ΣΟΡΙΝ μὲ τὴν πολυθόνα του).

ΜΕΝΤΒΕΝΤΕΝΚΟ. "Ἐχω στὸ σπίτι μου τώρα ἕξι νομάτους. Καὶ τὸ ἀλεύρι κοστίζει πέντε καπίκια τὸ κιλό.

ΝΤΟΡΝ. 'Ἐδῶ σὲ θέλω. Σὰν μπορεῖς βγάλτα πέρα!

ΜΕΝΤΒΕΝΤΕΝΚΟ. 'Ἐσᾶς βέβαια τί σᾶς μέλει; γελᾶτε. Χρήματα ἔχετε ὅσα θέλετε...

ΝΤΟΡΝ. Χρήματα; Τριάντα χρόνια δουλιὰ, φίλε μου, καὶ τί δουλιὰ; γεμάτη βάσανα—ἦταν ἐποχὴ πού δὲν ἀνῆκα στὸν ἑαυτὸ μου οὔτε μέρα, οὔτε νύχτα—καὶ τὸ μόνο πού κατάφερα ἦταν νὰ ἐξοικονομίσω δυὸ χιλιάδες ρούβλια.

Μὰ κι' αὐτὰ τὰ ξόδεψα ἐδῶ και λίγον καιρὸ στὴν Εὐρώπη.
Τώρα δὲν ἔχω τίποτα.

ΜΑΣΣΑ (στὸν ἄντρα της). Δὲν ἔφυγες ἀκόμα;

MENTBENTENKO (σὰν ἔνοχος). Πῶς νὰ φύγω; Ἄφοῦ
δὲ μοῦ δίνουνε ἄλογο.

ΜΑΣΣΑ (χαμηλόφωνα). Δὲ μπορῶ πιά νὰ σὲ ὑποφέρω!

(Ἡ κυλιστὴ πολυθρόνα σταματᾷ στὴν ἀριστερὴ πόρτα
τοῦ δωματίου. Ἡ ΠΩΛΙΝΑ ΑΝΤΡΕΓΕΒΝΑ, ἡ ΜΑΣΣΑ καὶ
ὁ ΝΤΟΡΝ στέκονται κοντὰ στὴν πολυθρόνα. Ὁ ΜΕΝ-
ΤΒΕΝΤΕΝΚΟ λυπημένος ἀποσύρεται παρέκει).

ΝΤΟΡΝ. Μὰ ἐδῶ βλέπω γινήκανε πολλὲς ἀλλαγές! Τὴ
σάλα τὴν κάνατε γραφεῖο!

ΜΑΣΣΑ. Ναί, ἐδῶ ὁ Κωνσταντὶν Γαβρήλοβιτς ἐργάζεται
πιο ἄνετα. Ὅποτεν θέλει μπορεῖ νὰ βγαίνει στὸν κήπο
καὶ ἐκεῖ νὰ σκέφτεται.

(Ὁ Νυχτοφύλακας χτυπάει τὴ ροκάνα).

ΣΟΡΙΝ. Ποῦ εἶναι ἡ ἀδελφὴ μου;

ΝΤΟΡΝ. Πῆγε στὸ σταθμὸ νὰ ὑποδεχθῇ τὸν Τριγκόριν.
Σὲ λίγο θὰ γυρίσει.

ΣΟΡΙΝ. Ἄφοῦ κρίνατε σκόπιμο νὰ τῆς παραγγείλετε
νὰ ῥθει, σημαίνει πὼς εἶμαι βαριά ἄρρωστος. (Ἔστερ'
ἀπὸ λίγη σιωπῇ). Παράξενο κι' αὐτό. Εἶμαι βαριά ἄρρωστος
κι ὅμως δὲ μοῦ δίνουν κανένα γιατρικό!

ΝΤΟΡΝ. Τί θὰ θέλατε νὰ σᾶς δώσω; Σταγόνες βαλε-
ριάνα; Σόδα; Κινίνο;

ΣΟΡΙΝ. Ἄχ, πάλι ἀρχίζει ἡ φιλοσοφία! Τί βάσανο κι'
αὐτό! (Στρέφοντας τὸ κεφάλι του πρὸς τὸ ντιβάνι). Τὸ
κρεββάτι αὐτὸ εἶναι γιὰ μένα;

ΠΩΛΙΝΑ. Ναί, γιὰ σᾶς Πιὸτρ Νικολάγεβιτς.

ΣΟΡΙΝ. Σᾶς εὐχαριστῶ.

ΝΤΟΡΝ (σιγοτραγουδεῖ). «Φέγγει στὰ οὐράνια τὸ φεγ-
γὰρι χλωμό».

ΣΟΡΙΝ. Θέλω νὰ δώσω τοῦ Κώστια μιὰ ὑπόθεση γιὰ ἓνα διήγημα. Πρέπει νὰ ὀνομαστεῖ ἔτσι: «Ὁ Ἄνθρωπος ποὺ θέλησε»—L' homme qui a voulu. Κάποτε στὰ νειάτα μου θέλησα νὰ γίνω συγγραφέας, καὶ δὲν ἔγινα. Ἦθελα νὰ μιῶ ὠραῖα, καὶ μιλοῦσα ἀηδιαστικά. (Περιπαίζει τὸν ἑαυτό του). Καὶ αὐτό... καὶ τέτοιο... καὶ ποφτό... καὶ τὰ λοιπά... Καὶ νὰ ξαναλέω τὰ ἴδια καὶ τὰ ἴδια, νὰ μπερδεύομαι καὶ κρύος ἰδρώτας νὰ μὲ περιχύνει... Ἦθελα νὰ παντρευτῶ—καὶ δὲν παντρεύτηκα. Ἦθελα νὰ ζῶ πάντα στὴν πόλη καί, ὀρίστε, θὰ τελειώσω τὴ ζωὴ μου στὸ χωριό... καὶ τὰ λοιπά...

ΝΤΟΡΝ. Θέλησες νὰ γίνης Σύμβουλος τῆς Ἐπικρατείας καὶ ἔγινες.

ΣΟΡΙΝ (γελαῖ). Μὰ αὐτὸ δὲν τὸ ἤθελα—ἦρθε μονάχο του.

ΝΤΟΡΝ. Νὰ ἐκφράζεις δυσaráσκεια γιὰ τὴ ζωὴ σου, σὲ ἡλικία ἐξηνταδυὸ χρονῶν, πρέπει νὰ τὸ ὁμολογήσεις—δὲν εἶναι καθόλου γεναιόψυχο!

ΣΟΡΙΝ. Τὶ ἐπίμονος ἄνθρωπος! Μὰ κατάλαβέ το ἐπιτέλους, θέλω νὰ ζήσω!

ΝΤΟΡΝ. Μὰ αὐτὸ εἶναι ἐπιπολαιότης! Σύμφωνα μὲ τοὺς νόμους τῆς φύσης κάθε ζωὴ πρέπει νάχει κι' ἓνα τέλος.

ΣΟΡΙΝ. Μιλᾶς σὰν ἄνθρωπος χορτασμένος. Ἐχόρτασες τὴ ζωὴ καὶ γι' αὐτὸ ἀδιαφορεῖς, δὲ σὲ νοιάζει τίποτα. Ὅμως κι' ἐσὺ ἀκόμα φοβᾶσαι τὸ θάνατο.

ΝΤΟΡΝ. Ὁ φόβος τοῦ θανάτου εἶναι χτηνώδης φόβος. Ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ τὸν καταπνίγει. Ὁ μόνος λογικὸς φόβος τοῦ θανάτου, εἶναι ἐκείνων ποὺ πιστεύουν στὴν αἰώνια ζωὴ καὶ τρέμουν γιὰ τὶς ἁμαρτίες τους. Ἐσὺ ὅμως, κατὰ πρῶτο λόγο, δὲν πιστεύεις καὶ κατὰ δεύτερο—ποιὲς εἶναι οἱ ἁμαρτίες σου; Γιατί ἀνησυχεῖς; Ὑπὲρτέησες τὸν δικαστικὸ κλάδο εἴκοσι πέντε χρόνια—αὐτὸ ἦταν ὄλο.

ΣΟΡΙΝ (γελαῖ). Εἴκοσι ὀχτώ χρόνια...

(Ὁ ΤΡΕΠΑΛΕΒ ἔρχεται μέσα καὶ κάθεται σ' ἓνα σκαμπῶ)

στά πόδια του ΣΟΡΙΝ. Ἡ ΜΑΣΣΑ δὲν ξεκολλάει τὸ βλέμμα της ἀπὸ πάνω του).

ΝΤΟΡΝ. Ἀνησυχούμε τὸν Κωνσταντὶν Γαβρήλοβιτς ἀπὸ τὴ δουλιά του.

ΤΡΕΠΛΑΕΒ. Ἀμπά, ὄχι, δὲν πειράζει. (Παύση).

ΜΕΝΤΒΕΝΤΕΝΚΟ. Ἐπιτρέψτε μου νὰ σᾶς ρωτήσω, γιατρέ, ποιά πόλις σᾶς ἄρεσε περισσότερο στὴν Εὐρώπη;

ΝΤΟΡΝ. Ἡ Γένοβα.

ΤΡΕΠΛΑΕΒ. Καὶ γιατί ἡ Γένοβα;

ΝΤΟΡΝ. Ἐκεῖ πέρα, τὸ πλῆθος μέσα στοὺς δρόμους, εἶναι κάτι τὸ καταπληκτικό. Ὅταν βγαίνεις ἀπὸ τὸ ξενοδοχεῖο σου τὸ βράδυ, ὅλοι οἱ δρόμοι εἶναι πλημμυρισμένοι ἀπὸ ἀνθρώπους. Κινεῖσαι κι' ἐσὺ ἀνάμεσά τους, ἀπὸ δῶ κι' ἀπὸ κεῖ, χωρὶς κανέναν σκοπό... Ζεῖς μαζὶ τους, σμίγεις μ' αὐτοὺς ψυχικὰ καὶ ἀρχίζεις νὰ πιστεύεις πὼς πραγματικά, μπορεῖ νὰ ὑπάρχει μιὰ παγκόσμια ψυχὴ—τέτοια σὰν κι' αὐτὴ ποὺ ἔπαιξε ἡ Νίνα Ζαρέτση στὸ ἔργο σας. Ἀλήθεια, ποῦ βρίσκεται τώρα ἡ Ζαρέτση; Πῶς εἶναι; Εἶναι καλὰ;

ΤΡΕΠΛΑΕΒ. Φαίνεται πὼς εἶναι πολὺ καλὰ.

ΝΤΟΡΝ. Μοῦ εἶπανε πὼς τελευταῖα κάνει μιὰ κάπως παράξενη ζωὴ. Τί συμβαίνει;

ΤΡΕΠΛΑΕΒ. Εἶναι μιὰ μεγάλη ἱστορία, γιατρέ!

ΝΤΟΡΝ. Ὁραῖα, πέστε τὴν μὲ λίγα λόγια. (Παύση).

ΤΡΕΠΛΑΕΒ. Ἐφυγε ἀπὸ τὸ σπίτι της κι' ἔγινε ἐρωμένη τοῦ Τριγκόριν. Τὰ ξέρετε αὐτά;

ΝΤΟΡΝ. Τὰ ξέρω.

ΤΡΕΠΛΑΕΒ. Εἶχε ἓνα παιδί. Τὸ παιδί πέθανε. Ὁ Τριγκόριν τὴ βαρέθηκε καί, ὅπως ἔπρεπε νὰ τὸ περιμένουμε, ξαναγύρισε στοὺς παλῆους του δεσμούς. Ἄν καὶ πραγματικά αὐτὸς ποτὲ δὲν εἶχε διακόψει, παρὰ μὲ τὸν ἀδύνατο χαρακτῆρα του, καταφέρνε νὰ τὰ συνταιριάζει κι' ἐδῶ κι' ἐκεῖ. Τώρα, ἀπ' ὅ,τι μπορῶ νὰ κρίνω, κι' ἀπ' ὅ,τι ξέρω,

τῆς Νίνας ἡ ἰδιαίτερη ζωὴ ἦταν μιὰ τέλεια ἀποτυχία.

ΝΤΟΡΝ. Καὶ τὸ θέατρο ;

ΤΡΕΠΑΕΒ. Θαρρῶ πὼς αὐτὸ στάθηκε ἀκόμα χειρότερο γι' αὐτήν. Ἔκανε τὸ ντεμποῦτο της σὲ κάποιον ἐξοχικὸ θέατρο, κοντὰ στὴ Μόσχα. Ἐπειτα γύριζε στὶς ἐπαρχίες. Τὴν παρακολούθησα τότε κάμποσο διάστημα. Ὅπου κι' ἂν πήγαινε τὴν ἀκολουθοῦσα. Τῆς ἔδιναν πάντα μεγάλους ρόλους, ἀλλὰ ἔπαιζε βάρβαρα, ἀκαλαίσθητα, μὲ πολλὰ ξεφωνητὰ καὶ ἀπότομες χειρονομίες. Ἦταν στιγμὲς πού ἔβγαζε μιὰ φωνὴ πετυχημένη ἢ πέθαινε πετυχημένα—ἀλλὰ ἦταν μόνο στιγμὲς.

ΝΤΟΡΝ. Θὰ πεῖ λοιπόν, πὼς ἔχει ὅπωςδήποτε κάποιον ταλέντο.

ΤΡΕΠΑΕΒ. Ἦτανε δύσκολο νὰ τὸ καταλάβει κανεὶς. Φαίνεται πὼς ἔχει. Ἐγὼ τὴν ἔβλεπα, ἀλλὰ ἐκείνη ἀπόφευγε νὰ μὲ δεῖ. Κι' οἱ ὑπηρετές δὲ μοῦ ἐπέτρεπαν νὰ τὴ δῶ στὸ ξενοδοχεῖο της. Ἐννοιωθα τὴν ψυχικὴ της κατάσταση καὶ δὲν ἐπέμενα νὰ τὴν ἀνταμῶσω. (Παύση). Τί ἄλλο νὰ σᾶς πῶ ; Ἐπειτα πιά, σὰν γύρισα στὸ σπίτι, ἔλαβα ἀπ' αὐτὴν μερικὰ γράμματα. Ἦτανε γράμματα θερμά, ἔξυπνα, ἐνδιαφέροντα. Δὲν παραπονιόταν, μὰ ἐγὼ ἐνοιωθα πὼς ἦταν πολὺ δυστυχημένη. Κάθε της γραμμὴ ἐπρόδιδε ἄρρωστα, παρακουρασμένα νεῦρα. Καὶ ἡ φαντασία της ἦταν λιγάκι ταραγμένη... Ὑπόγραφε : ὁ Γλάρος. Στὴ «Νεράϊδα» τοῦ Ποῦσκιν ὁ μυλωνᾶς λέει πὼς εἶναι κόρακας. Ἔτσι κι' αὐτὴ στὰ γράμματά της ἔγραφε ὀλοένα πὼς εἶναι γλάρος. Τώρα εἶν' ἐδῶ.

ΝΤΟΡΝ. Ἐδῶ ; Τί θέλετε νὰ πῆτε ;

ΤΡΕΠΑΕΒ. Στὴν πόλη, σ' ἓνα πανδοχεῖο. Εἶναι κάπου πέντε μέρες πού κάθεται κεῖ. Πῆγα νὰ τὴ δῶ... καὶ ἡ Μαρία ἤλιτσα πῆγε κι' αὐτὴ, μὰ δὲν ἤθελε νὰ δεχτεῖ κανέναν. Ὁ Συμεὼν Συμεώνοβιτς λέει πὼς τὴν εἶδε χτὲς τὸ ἀπόγευμα στὸν κάμπο, δυὸ βέρστια μακριὰ ἀπὸ δῶ.

ΜΕΝΤΒΕΝΤΕΝΚΟ. Ναί, τὴν εἶδα. Πήγαινε πρὸς τὴν πό-

λη. Ὑποκλίθηκα μπροστά της καὶ τὴ ρώτησα γιατί δὲν ἔρχεται νὰ μᾶς δεῖ. Μοῦ εἶπε πὼς θᾶρθαι.

ΤΡΕΠΛΕΒ Δὲ θᾶρθη. (Παύση). Ὁ πατέρας της κι' ἡ μητριά της δὲ θέλουνε μῆτε νὰ τὴν ξέρουνε. Βάλανε παντοῦ φύλακες, ἔτσι πού νὰ μὴ μπορεῖ μῆτε στὸ χτήμα τους νὰ πλησιάσει. (Ξεμακραίνει μὲ τὸ γιατρὸ πρὸς τὸ γραφεῖο). Τί εὐκολο πρᾶμα εἶναι, γιατρέ, νὰ κάνει κανεὶς τὸ φιλόσοφο στὸ χαρτί. Καὶ πόσο δύσκολο εἶναι στὴν πραγματικότητα.

ΣΟΡΙΝ. Ἦταν ἓνα χαριτωμένο κορίτσι.

ΝΤΟΡΝ. Πὼς εἶπατε;

ΣΟΡΙΝ. Ἦτανε λέω ἓνα χαριτωμένο κορίτσι. Ὁ Σύμβουλος τῆς Ἐπικρατείας Σόριν, ἦτανε γιὰ κάμποσο καιρὸ ἐρωτευμένος μαζί της.

ΝΤΟΡΝ. Χμ... Γερο-μουρντάρη!

(Ἀκούγεται τὸ γέλιο τοῦ ΣΑΜΠΡΑΕΒ.)

ΠΩΛΙΝΑ. Θαρρῶ πὼς οἱ δικοὶ μας ἔφτασαν ἀπὸ τὸ σταθμό...

ΤΡΕΠΛΕΒ. Ναί, ἄκουσα τὴ μητέρα μου.

(Μπαίνουν ἡ ΜΑΝΤΑΜ ΑΡΚΑΝΤΙΝ ὁ ΤΡΙΓΚΟΡΙΝ καὶ μαζί τους ὁ ΣΑΜΠΡΑΕΒ).

ΣΑΜΠΡΑΕΒ (μπαίνοντας). Ἐμεῖς γερνᾶμε, μᾶς δέρνουν οἱ ἀνέμοι καὶ τὰ στοιχειά, ἐσεῖς ὅμως, ἀξιοσέβαστη κυρία, πάντοτε νέα... κομψή... ζωηρή... χαριτωμένη...

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ. Θέλεις πάλι νὰ με ματιάσεις, ὀχληρὲ ἄνθρωπε.

ΤΡΙΓΚΟΡΙΝ (στὸν ΣΟΡΙΝ). Τί γίνεστε, Πιὸτρ Νικολάγιεβιτς! Μὰ τί πάθατε; Πάλι ἄρρωστος! Ἦ κακό, πολὺ κακό! (Βλέπει τὴ ΜΑΣΣΑ, χαρούμενος) Μαρία Ἦλιτσνα!

ΜΑΣΣΑ. Μὲ γνωρίσατε, δὲν εἶν' ἔτσι; (Τὸν χαιρετᾷ).

ΤΡΙΓΚΟΡΙΝ. Παντρεμένη;

ΜΑΣΣΑ. Πρὸ πολλοῦ.

ΤΡΙΓΚΟΡΙΝ. Εὐτυχισμένη; (Ὑποκλίνεται στὸν ΝΤΟΡΝ καὶ στὸν ΜΕΝΤΒΕΝΤΕΝΚΟ, ἔπειτα δισταχτικὰ πλησιάζει τὸν ΤΡΕΠΛΑΕΒ). Ἡ Εἰρήνα Νικολάγιεβνα μοῦ εἶπε πῶς ξεχάσατε τὰ παλιὰ καὶ δὲν εἶστε πιὰ θυμωμένος μαζί μου,

(Ὁ ΤΡΕΠΛΑΕΒ τοῦ δίνει τὸ χέρι του).

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ (στοῦ γιό της). Ὁ Μπορίς Ἀλεξέγεβιτς σοῦ ἔφερε αὐτὸ τὸ περιοδικὸ μὲ τὸ τελευταῖο σου διήγημα.

ΤΡΕΠΛΑΕΒ. (παίρνοντας τὸ περιοδικό). Εὐχαριστῶ. Εἶστε πολὺ εὐγενής. (Κάθονται).

ΤΡΙΓΚΟΡΙΝ. Οἱ θαυμαστές σας σᾶς στέλνουν χαιρετίσματα. Στὴν Πετρούπολη καὶ στὴν Μόσχα ἐνδιαφέρονται πολὺ γιὰ σᾶς καὶ ὀλοένα μὲ ρωτᾶνε... τί ἄνθρωπος εἶστε, πόσο χρονῶν εἶστε, ἂν εἶστε ξανθὸς ἢ μελαχροινός... Δὲν ξέρω γιατί, ὅλοι σᾶς φαντάζονται ἠλικιωμένο. Καὶ κανεὶς δὲν ξέρει τὸ ἀληθινὸ σας ὄνομα γιατί πάντα δημοσιεύετε μὲ ψευδώνυμο. Εἶστε τόσο μυστηριώδης, σὰν τὸ Σιδηροῦν Προσωπεῖον.

ΤΡΕΠΛΑΕΒ. Θὰ μείνετε μαζί μας πολὺ καιρό;

ΤΡΙΓΚΟΡΙΝ. Ὁχι. Αὔριο κι' ὅλας πρέπει νὰ φύγω γιὰ τὴ Μόσχα. Εἶναι ἀνάγκη. Βιάζομαι νὰ τελειώσω ἓνα μυθιστόρημα, κι' ἔπειτα ἔχω ὑποσχεθεῖ νὰ δώσω κάτι σὲ μιὰ ἀνθολογία διηγημάτων πού θὰ ἐκδοθεῖ. Μ' ἓνα λόγο τὰ συνηθισμένα.

(Τὴν ὥρα πού μιλοῦν, ἡ Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ καὶ ἡ ΠΩΛΙΝΑ ΑΝΤΡΕΓΕΒΝΑ, ἐτοιμάζουν ἓνα τραπέζι γιὰ χαρτιὰ στὴ μέση τῆς κάμαρας. Ὁ ΣΑΜΠΡΑΕΒ ἀνάβει κεριά, τοποθετεῖ καρέκλες. Βγάζουν μιὰ τόμπολλα ἀπὸ τὸ συρτάρι).

ΤΡΙΓΚΟΡΙΝ. Ὁ καιρὸς δὲ μοῦ ἔκανε καλὴ ὑποδοχή. Φυσάει τσουχτερὸς ἄερας. Ἄν ἔχει πέσει ὡς αὔριο τὸ πρωτὶ, θὰ πάω στὴ λίμνη νὰ ψαρέψω. Ἐχω κάποιον θέμα στὸ μυαλό μου, γιὰ ἓνα διήγημα. Θέλω μονάχα νὰ ξανα-

ζωντανέψω στή μνήμη μου τὸ μέρος ἐκεῖνο πού ἔγιναν τὰ γεγονότα.

ΜΑΣΣΑ (στὸν πατέρα της). Πατέρα, πές τους νὰ δώσουνε ἄλογο στὸν ἄντρα μου. Πρέπει νὰ πάει σπίτι.

ΣΑΜΠΡΑΕΒ (τὴν περιπαίζει). "Ἄλογο!... Πρέπει νὰ πάει σπίτι!... Τῶδες καὶ μοναχὴ σου πὼς τώρα δὰ γύρισαν ἀπὸ τὸ σταθμό. Δὲ μπορῶ νὰ τὰ ξαναστείλω.

ΜΑΣΣΑ. Μὰ ὑπάρχουν κι' ἄλλα ἄλογα στὸ σταῦλο! (Βλέπει τὸν πατέρα της πὸ σωμαίνει). Τί μπορεῖ κανεὶς νὰ κάνει μαζί σας!

ΜΕΝΤΒΕΝΤΕΝΚΟ. "Ἐννοια σου, Μάσσα, πηγαίνω μὲ τὰ πόδια. 'Αλήθεια...

ΠΩΛΙΝΑ (ἀναστενάζει). Ποδαρόδρομο μὲ τέτοιον καιρὸ... (Κάθεται στὸ τραπέζι). Κύριοι, κοπιᾶστε!...

ΜΕΝΤΒΕΝΤΕΝΚΟ. "Ἀμπά, δὲν πειράζει, εἶναι μόλις τέσσερα βέρστια... 'Ἀντίο. (Φιλεῖ τὸ χέρι τῆς γυναίκας του). Καληνύχτα, μητέρα... ('Ἡ πεθερὰ τοῦ δίνει ἀπρόθυμα τὸ χέρι της νὰ τὸ φιλήσει). 'Εγὼ δὲν ἤθελα ν' ἀνησυχήσω κανένα, ἀλλὰ βλέπετε, ὁ μπέμπης... ('Υποκλίνεται σὲ ὄλους). Χαίρετε... (Φεύγει μὲ δισταχτικὸ, ἔνοχο περπάτημα).

ΣΑΜΠΡΑΕΒ. "Ἄς πάει ποδαρόδρομο! Δὲν εἶναι δὰ καὶ κανένας στρατηγός!

ΠΩΛΙΝΑ (χτυπᾷ τὸ τραπέζι). 'Ορίστε λοιπόν, κύριοι. Μὴ χάνουμε τὴν ὥρα μας. Σὲ λίγο θὰ μᾶς φωνάξουν γιὰ τὸ δεῖπνο.

(Ὁ ΣΑΜΠΡΑΕΒ, ἡ ΜΑΣΣΑ καὶ ὁ ΝΤΟΡΝ κάθονται στὸ τραπέζι).

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ (στὸν ΤΡΙΓΚΟΡΙΝ). "Ὅταν ἀρχίζουν τ' ἀτελειώτα φθινοπωρινὰ βράδια, ἐδῶ παίζουνε τόμπολα. Κοίταξε, εἶναι ἡ ἴδια ἡ παλιὰ τόμπολα, πού εἴχαμε τὸν καιρὸ πού ἡ μακαρίτισσα ἡ μητέρα μας ἔπαιζε μαζί μας, ὅταν εἴμασταν παιδιά. Θέλεις κι ἐσύ νὰ παίξεις μαζί μας καμιὰ παρτίδα ὥσπου ν'ἄρθει ἡ ὥρα τοῦ φαγητοῦ; (Κάθε-

ται στο τραπέζι με τὸν ΤΡΙΓΚΟΡΙΝ). Εἶναι πληχτικὸ παι-
χνίδι, ἀλλὰ ἅμα τὸ συνηθίσεις δὲ σὲ πειράζει καὶ πολὺ.
(Μοιράζει σὲ ὄλους ἀπὸ τρεῖς καρτέλες).

ΤΡΕΠΛΑΕΒ (γυρίζει τις σελίδες τοῦ περιοδικοῦ). Τὸ δικό
του διήγημα τὸ διάβασε, τὸ δικό μου—οὔτε τὰ φύλλα δὲν
ἔκοψε. (Ἀφήνει τὸ περιοδικὸ στὸ γραφεῖο καὶ πηγαίνει πρὸς
τὴν πόρτα ἀριστερά. Καθὼς περνᾷ κοντὰ ἀπὸ τὴ μητέρα
του τὴ φιλεῖ στὸ κεφάλι).

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ. Ἔλα κι' ἐσὺ Κώστια.

ΤΡΕΠΛΑΕΒ. Μὲ συγχωρῆς, μητέρα, δὲν ἔχω διάθεση...
Θὰ κάνω μιὰ βόλτα... (Βγαίνει).

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ. Μίτζα — δέκα καπίκια. Βάλτε καὶ γιὰ
μένα γιατρέ.

ΝΤΟΡΝ. Εὐχαρίστως.

ΜΑΣΣΑ. Βάλτε ὄλοι; Ἀρχίζω... Εἴκοσι δύο!

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ. Τὸ ἔχω.

ΜΑΣΣΑ. Τρία!...

ΝΤΟΡΝ. Μάλιστα.

ΜΑΣΣΑ. Βάλτε τὸ τρία; Ὅχτώ! Ὅγδόντα ἓνα! Δέκα!

ΣΑΜΠΡΑΕΒ. Σιγὰ - μὴ βιάζεσαι!

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ. Τί ὑποδοχὴ πού μοῦ κάνανε στὸ Χάρ-
κοβο! Θεέ μου! Ἀκόμα γυρίζει τὸ κεφάλι μου!

ΜΑΣΣΑ. Τριαντατέσσερα!

(Πίσω ἀπὸ τὴ σκηνὴ ἀκούγεται ἓνα μελαγχολικὸ βάλς).

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ. Οἱ φοιτητὲς μοῦ κάνανε ὀλόκληρη δια-
δήλωση... Τρία καλάθια λουλούδια... δύο στεφάνια, κι'
αὐτὸ ἐδῶ... κοιτᾶτε... (βγάζει μιὰ καρφίτσα ἀπὸ τὸ στη-
θος της καὶ τὴ ρίχνει στὸ τραπέζι).

ΣΑΜΠΡΑΕΒ. Ἄ, εἶναι ὠραῖο πρᾶμα!..

ΜΑΣΣΑ. Πενήντα!

ΝΤΟΡΝ. Ἀκριβῶς πενήντα;

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ. Φοροῦσα μιὰ ἔξοχη τουαλέττα... Μπορεῖ

νά μὴν ξέρω τίποτα, ἀλλὰ στὸ ντύσιμο εἶμαι ἀσυναγώ-
νιστη.

ΠΩΛΙΝΑ. Ὁ Κώστια παίξει πιάνο. Ὁ καημένος εἶναι
πολὺ λυπημένος.

ΣΑΜΠΡΑΕΒ. Οἱ ἐφημερίδες τὸν κοπανᾶνε πολὺ ἄσχημα.

ΜΑΣΣΑ. Ἐβδομήντα ἐφτά!

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ. Τί θέλει καὶ τοὺς δίνει σημασία!

ΤΡΙΓΚΟΡΙΝ. Δὲν ἔχει κατασταλλάξει. Δὲ βρῆκε ἀκόμα τὸ
δικό του δρόμο. Πάντα ὑπάρχει κάτι παράδοξο καὶ ἀπροσ-
διόριστο στὸ γράψιμό του. Πολλὲς φορές, μοιάζει σὰν πα-
ραλήρημα. Δὲν πλάθει οὔτε ἓναν ζωντανὸ χαρακτήρα.

ΜΑΣΣΑ. Ἐντεκα!

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ (στρέφεται πρὸς τὸν ΣΟΡΙΝ). Πετρούσσα,
στενοχωριέσαι; (Παύση). Ἀποκοιμήθηκε!

ΝΤΟΡΝ. Ὁ ἐξοχώτατος Σύμβουλος τῆς Ἐπικρατείας,
ἀποκοιμήθηκε!

ΜΑΣΣΑ. Ἐφτά! Ἐενήντα!

ΤΡΙΓΚΟΡΙΝ. Ἄν ζοῦσα σ' ἓνα τέτοιο μέρος, κοντὰ σὲ
μιὰ λίμνη, νομίζετε πὼς θᾶγραφα; Ὅχι. Θὰ κατανικοῦσα
μέσα μου αὐτὸ τὸ πάθος καὶ δὲ θᾶκανα τίποτ' ἄλλο παρὰ
νά ψαρεύω.

ΜΑΣΣΑ. Εἴκοσι ὀχτώ!

ΤΡΙΓΚΟΡΙΝ. Νὰ πιάνεις σαργοὺς καὶ πέρκες! Τί εὐ-
τυχία!

ΝΤΟΡΝ. Κι ὁμως, ἐγὼ πιστεύω στὸν Κωνσταντὶν Γα-
βρήλοβιτς. Κάτι ἔχει μέσα του! Κάτι ἔχει μέσα του! Σκέ-
φεται μὲ εἰκόνες. Τὰ διηγήματά του εἶναι ζωντανά, γε-
μάτα χρῶμα, κι ἐγὼ τὰ αἰσθάνομαι πολὺ. Κρίμα μόνο
ποὺ δὲν ἔχει ὀρισμένους σκοποὺς. Προξενεῖ ἐντύπωση—αὐ-
τὸ εἶν' ὄλο. Ἀλλὰ μονάχα μὲ τὴν ἐντύπωση δὲν πηγαίνει
κανεὶς μπροστά! Εἰρήνα Νικολάγιεβνα, χαίρεστε ποὺ ὀ
γιό σας εἶναι συγγραφέας;

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ. Φανταστεῖτε, δὲν ἐδιάβασα ἀκόμα
τίποτα δικό του. Ποτὲ δὲν ἔχω καιρό.

ΜΑΣΣΑ. Είκοσι έξι !

(*Ο ΤΡΕΠΛΕΒ μπαίνει ήσυχα και κάθεται στο γραφείο του*).

ΣΑΜΠΡΑΕΒ (στὸν ΤΡΙΓΚΟΡΙΝ). Ξέρετε, Μπορίς 'Αλεξέεβιτς, έχουμε κάτι έδῶ, πὸ εἶναι δικό σας.

ΤΡΙΓΚΟΡΙΝ. Τί πράγμα ;

ΣΑΜΠΡΑΕΒ 'Ο Κωνσταντίν Γαβρήλοβιτς εἶχε σκοτώσει κάποτε έναν γλάρο και μᾶς παραγγείλατε τότε νά τὸν δώσουμε για νά σᾶς τὸν βαλσαμώσουν.

ΤΡΙΓΚΟΡΙΝ. Δὲν θυμᾶμαι... (Συλλογιέται). Δὲ θυμᾶμαι!...

ΜΑΣΣΑ. 'Εξήντα έξι ! 'Ένα !

ΤΡΕΠΛΕΒ (*ἀνοίγει τὸ παράθυρο κι' ἀφουγκράζεται*). Τί σκοτάδι !... Δὲν ξέρω γιατί εἶμαι τόσο ἀνήσυχος !..

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ. Κώστια, κλείσε τὸ παράθυρο, κάνει ρεῦμα.

(*Ο ΤΡΕΠΛΕΒ κλείνει τὸ παράθυρο*).

ΜΑΣΣΑ. "Ογδόντα ὀχτώ !

ΤΡΙΓΚΟΡΙΝ. Τόμπολα, κύριοι ! Κέρδισα.

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ (*χαρούμενη*). Μπράβο ! Μπράβο !

ΣΑΜΠΡΑΕΒ. Μπράβο !

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ. Αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος παντοῦ και πάντοτε κερδίζει. (*Σηκώνεται*). Και τώρα πᾶμε νά τσιμπήσουμε κάτι. 'Ο μεγάλος μας συγγραφέας δὲν ἔφαγε τίποτα σήμερα. Μετὰ τὸ δεῖπνο θά παίξουμε πάλι. (*Στὸν γιό της*). Κώστια, ἄφησε τὰ χειρόγραφέ σου κι' ἔλα νά φᾶμε.

ΤΡΕΠΛΕΒ. Δὲν θέλω, μητέρα, δὲν πεινώ.

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ. "Οπως θέλεις. (*Ευπνᾶ τὸν ΣΟΡΙΝ*). Πετροῦσσα, ἔλα νά φᾶμε. (*Παίρνει ἀπ' τὸ χέρι τὸν ΣΑΜΠΡΑΕΒ*). Θά σοῦ μιλήσω για τὴν ὑποδοχή μου στὸ Χάρκοβο.

(*Η ΠΩΝΙΝΑ ΑΝΤΡΕΓΕΒΝΑ σβήνει τὰ κεριὰ τοῦ τρα-*

πεζιοῦ. "Επειτα μαζί με τὸν ΝΤΟΡΝ κυλοῦν ἔξω τὴν πολυθρόνα. "Ολοι βγαίνουν ἀπὸ τὴν πόρτα ἀριστερά. Στὴ σκηνὴ ἀπομένει μονάχα ὁ ΤΡΕΠΑΕΒ καθισμένος στὸ γραφεῖο του).

ΤΡΕΠΑΕΒ (ἐτοιμάζεται νὰ γράφει. Ρίχνει μιὰ ματιὰ σ' αὐτὰ ποῦχε γραμμένα). Τόσα πολλὰ εἶπα γιὰ τοὺς νέους τρόπους ἔκφρασης, καὶ τώρα νοιώθω πὼς κι' ἐγὼ ἀρχίζω σιγὰ—σιγὰ νὰ πέφτω στὴ ρουτίνα. (Διαβάζει). «Ἡ ταμπέλλα, κρεμασμένη στὸν τοῖχο, διαλαλοῦσε... Τὸ χλωμὸ πρόσωπο μέσα στὸ φόντο τῶν μαύρων μαλλιῶν»... Διαλαλοῦσε, φόντο... Σαχλά... (τὰ σβήνει). Θάβρισω ἀπὸ κεῖ ποῦ ὁ ἥρωας ξυπνάει μετὰ τὸ θύρυβο τῆς βροχῆς, ὅλα τ' ἄλλα σβήσιμο. Ἡ περιγραφή τῆς φεγγαρόλουστος βραδυᾶς εἶναι μεγάλη κι' ἐξεζητημένη. Ὁ Τριγκόριν ἐπλασε μιὰ δική του μέθοδο, καὶ τώρα δουλεύει μ' εὐκολία... Κατὰ τὴ μέθοδό του: ὁ σπασμένος λαιμὸς μιᾶς μπουκάλας ποῦ λάμπει στὸ βυθὸ τῆς στέρνας καὶ ὁ τροχὸς τοῦ μύλου, ποῦ ρίχνει μιὰ μαύρη σκιά—εἶναι ἡ φεγγαρόλουστη βραδυά. Ἐνῶ ἐγὼ ἔχω: τὸ τρεμουλιαστὸ φῶς καὶ τὸ ἥρεμο λαμπύρισμα τῶν ἀστρων καὶ οἱ ἀπόμακροὶ ἤχοι πιάνου, ποῦ ἀργοσβύνουν στὴ γλυκειὰ εὐωδιὰ τοῦ αἰθέρα... Εἶναι μαρτύριο! (Παύση). Ὅλοένα ἀρχίζω νὰ πιστεύω πὼς δὲν ὑπάρχει ζήτημα νέων τρόπων ἢ παληῶν, ἀλλὰ πὼς ὁ ἄνθρωπος ἀπλούστατα γράφει. Γράφει, χωρὶς νὰ σκέφτεται τοὺς τρόπους καὶ τοὺς κανόνες. Γράφει γιὰτὶ αὐτὸ ξεπηδᾷ λεύτερα μέσα ἀπὸ τὴν ψυχὴ του. (Κάποιος χτυπᾷ στὸ παράθυρο, ποῦ εἶναι κοντὰ στὸ γραφεῖο). Ποιὸς νᾶναι; (Κοιτάζει ἔξω ἀπὸ τὸ παράθυρο). Δὲ φαίνεται κανεὶς. (Ἀνοίγει τὴν τζαμόπορτα καὶ κοιτάζει στὸν κῆπο). Κάποιος κατέβηκε τὴ σκάλα. (Φωνάζει). Ποιὸς εἶν' ἐκεῖ; (Βγαίνει ἔξω. Ἀκούγονται γρήγορα βήματα στὴ βεράντα. Σὲ μισὸ λεπτὸ ἐπιστρέφει μαζί μετὰ τὴ ΝΙΝΑ ΖΑΡΕΤΣΗΗ). Νίνα! Νίνα!

(*Η ΝΙΝΑ γέρνει τὸ κεφάλι της στὸ στῆθος του καὶ κλαίει*).

ΤΡΕΠΛΑΕΒ (*συγκινημένος*). Νίνα ! Νίνα ! Εἶσαι σύ ;... Ἐσύ ;... Σὰ νὰ τὸ περίμενα, ὅλη τὴν ἡμέρα ἡ καρδιά μου πονοῦσε κι' ἦταν ἀνήσυχη. (*Τῆς βγάζει τὸ καπέλλο καὶ τὴν ἀπά*). ὦ, καλή μου, ἀγαπημένη μου, ἦρθες ἐπιτέλους ! Ἄς μὴν κλαίμε ὁμως, ἄς μὴν κλαίμε !

ΝΙΝΑ. Κάποιος εἶν' ἐδῶ !

ΤΡΕΠΛΑΕΒ. Ὅχι, κανεὶς.

ΝΙΝΑ. Κλείδωσε τὶς πόρτες, μπορεῖ ν' ἄρθει κανεὶς.

ΤΡΕΠΛΑΕΒ. Κανεὶς δὲ θ' ἄρθει.

ΝΙΝΑ. Ξέρω, ἡ Εἰρήνα Νικολάγεβνα εἶναι δῶ. Κλείδωσε τὶς πόρτες.

ΤΡΕΠΛΑΕΒ (*κλειδώνει τὴν πόρτα δεξιά, ἔπειτα πάει στὴν ἀριστερή*). Αὐτὴ δὲν ἔχει κλειδαριά. Θὰ βάλω μιὰ καρέκλα. (*Βάζει πίσω ἀπὸ τὴν πόρτα μιὰ πολυθρόνα*). Μὴ φοβᾶσαι, κανεὶς δὲ θ' ἄρθει.

ΝΙΝΑ (*κοιτάζοντάς τον προσεχτικὰ στὸ πρόσωπο*). Στάσου νὰ σὲ κοιτάξω. (*Κοιτάζει τριγύρω*). Εἶναι ζεστὰ ἐδῶ, εἶναι καλὰ... Ἐδῶ ἦταν τότε σαλόνι. Εἶμαι πολὺ ἀλλαγμένη ;

ΤΡΕΠΛΑΕΒ. Ναί... Εἶσαι πιὸ ἀδύνατη, καὶ τὰ μάτια σου μεγάλωσαν. Νίνα, μοῦ φαίνεται τόσο παράξενο πού σὲ βλέπω... Γιατί δὲν ἤθελες νὰ μὲ δεχτεῖς ; Γιατί δὲν ἦρθες ὅλον αὐτὸν τὸν καιρό ; Ξέρω πὼς βρῖσκεσαι δῶ σχεδὸν μιὰ βδομάδα... Ἐγὼ ἐρχόμουν κάμποσες φορὲς τὴν ἡμέρα γιὰ νὰ σὲ δῶ. Στεκόμουν κάτω ἀπὸ τὸ παράθυρό σου σὰ ζητιάνος.

ΝΙΝΑ. Θαρροῦσα πὼς μὲ μισοῦσες. Κάθε νύχτα σὲ βλέπω στ' ὄνειρό μου, πὼς μὲ κοιτάξεις καὶ δὲ μ' ἀναγνωρίζεις. ὦ, ἂν ἤξερες ! Ἄπὸ τὴν ἡμέρα πού ἔφτασα πηγαينوέρχομαι ἐδῶ τριγύρω... κοντὰ στὴ λίμνη. Πέρασα πολλὰς φορὲς ὄξω ἀπὸ τὸ σπίτι σου, μὰ δὲν ἀποφάσιζα νὰ

μπῶ. Ἄς καθίσουμε. (Κάθονται). Ἄς κάτσουμε καὶ νὰ μιλήσουμε, νὰ μιλήσουμε. Ὁραῖα εἶναι δῶ, ζεστά, ἀναπαυτικά... Ἄκους τὸν ἀέρα; Ὑπάρχει μιὰ φράση τοῦ Τουργκένιεφ πού λέει: «Χαρὰ στὸν ἄνθρωπο πού σέ τέτοιες νύχτες ἔχει μιὰ στέγη, ἕνα σπίτι νὰ καθήσει, μιὰ ζεστὴ γωνιά νὰ ζεσταθεῖ!»... Ἐγὼ εἶμαι γλάρος... Ὁχι, ἄλλο ἤθελα νὰ πῶ... (Τρίβει τὸ μέτωπό της). Τί ἤθελα νὰ πῶ; Ναί... Ὁ Τουργκιένιεφ... «Καὶ ὁ θεὸς νὰ βοηθᾷει ὅλους τοὺς ἄστεγους καὶ περιπλανώμενους»... Δὲν εἶναι τίποτα... (κλαίει).

ΤΡΕΠΛΕΒ. Νίνα, πάλι κλαῖς;... Νίνα!

ΝΙΝΑ. Δὲν πειράζει, αὐτὸ μ' ἀνακουφίζει... Εἶχα δυὸ χρόνια νὰ κλάψω. Χτές, ἀργὰ τὸ βράδυ, πῆγα στὸν κῆπο γιὰ νὰ δῶ ἂν ὑπάρχει ἀκόμα τὸ θέατρό μας. Καὶ εἶδα πὼς ἀκόμα ὑπάρχει. Ἦταν ἡ πρώτη φορά, ὕστερ' ἀπὸ δυὸ χρόνια, πού ἔκλαψα κι' ἀλάφρωσε τὸ βάρος τῆς καρδιάς μου. Βλέπεις, δὲν κλαίω πιά... (Τὸν πιάνει ἀπὸ τὸ χέρι).. Ἔτσι λοιπόν, ἐσὺ ἔγινες συγγραφέας... Ἐσὺ ἔγινες συγγραφέας κι' ἐγὼ ἦθοποιός. Πέσαμε κι' οἱ δυὸ μας στὴ ρουφήχτρα. Ζοῦσα χαρούμενα, σὰν τὸ παιδί. Ευπνοῦσα τὸ πρωτὶ μὲ τραγούδια, ἀγαποῦσα ἐσένα κι' ὄνειρευόμουνα τὴ δόξα, καὶ τώρα; Νωρίς—νωρίς αὔριο τὸ πρωτὶ πρέπει νὰ σηκωθῶ καὶ νὰ ταξιδέψω ὡς τὸ Γιέλιετς τρίτη θέση... μὲ τοὺς χωριάτες. Καὶ στὸ Γιέλιετς οἱ μορφωμένοι ἔμποροι θὰ μοῦ γίνονται φόρτωμα μὲ τὰ σαχλά τους κομπλιμέντα. Τὶ βαριά πού εἶν' ἡ ζωὴ!

ΤΡΕΠΛΕΒ. Καὶ γιατί στὸ Γιέλιετς;

ΝΙΝΑ. Εἶμαι ἀγκαζαρισμένη ἐκεῖ γιὰ ὅλο τὸ χειμῶνα. Εἶναι ὥρα νὰ φεύγω.

ΤΡΕΠΛΕΒ. Νίνα, σ' ἔβριζα, σὲ μισοῦσα, ἔσκιζα τίς φωτογραφίες σου καὶ τὰ γράμματά σου, ἀλλὰ κάθε στιγμή ἔνοιωθα πὼς ἡ ψυχὴ μου ἦταν γιὰ πάντα ἐνωμένη μὲ τὴ δική σου. Δὲν ἔχω τὴ δύναμη νὰ πάψω νὰ σ' ἀγαπῶ, Νίνα. Ἀφότου σ' ἔχασα κι' ἄρχισαν νὰ δημοσιεύονται τὰ ἔργα

μου, ἡ ζωὴ μου γίνηκε ἀνυπόφορη, — εἶμαι δυστυχισμέ-
νος... Τὰ νειάτα μου σὰ νὰ σβύσανε μονομιᾶς καὶ μοῦ
φαίνεται πὼς ἔχω ζήσει ἐνενήντα χρόνια. Σὲ φωνάζω,
φιλῶ τὸ χῶμα ποὺ πάτησαν τὰ πόδια σου, ὅπου κι ἂν
κοιτάξω, βλέπω τὸ πρόσωπό σου, βλέπω τὸ γλυκό σου
χαμόγελο, τὸ χαμόγελο ποὺ φώτισε τὶς καλύτερες μέρες
τῆς ζωῆς μου...

NINA (σὲ *μεγάλῃ ταραχῇ*). Μὰ γιατί μοῦ μιλάει ἔτσι,
γιατί μοῦ μιλάει ἔτσι;

ΤΡΕΠΑΕΒ. Εἶμαι ἔρημος στὸν κόσμο, χωρὶς καμιὰ
στοργή. Εἶμαι τόσο παγωμένος, σὰ νὰ ζῶ σὲ κανένα ὑπό-
γειο καὶ κάθε τι ποὺ γράφω εἶναι κρύο, σκληρὸ καὶ σκο-
τεινὸ. Μεῖνε δῶ, Νίνα, σὲ παρακαλῶ, ἢ ἀλλοιῶς ἄσε με
νᾶρθω μαζὶ σου;

(*Ἡ ΝΙΝΑ βάζει γρήγορα τὸ καπέλλο καὶ τὴν κάπα της*).

ΤΡΕΠΑΕΒ. Νίνα, γιατί αὐτό; Γιὰ τῆνομα τοῦ θεοῦ,
Νίνα; (*Τὴν κοιτάζει ποὺ ντόνεται. Παύση*).

NINA. Τὸ ἀμάξι περιμένει στὴν αὐλόπορτα. Μὴ μὲ συ-
νοδέψεις. Θὰ πάω μόνη μου... Δός μου λίγο νερό...

ΤΡΕΠΑΕΒ (*τῆς δίνει νερό*). Ποῦ θὰ πᾶς τώρα;

NINA. Στὴν πόλη. (*Παύση*). Ἡ Εἰρήνα Νικολάγεβνα
εἶναι δῶ;

ΤΡΕΠΑΕΒ. Ναί... Ὁ θεῖος χειροτέρεψε τὴν Πέμπτη καὶ
τῆς τηλεγραφήσαμε νᾶρθει.

NINA. Γιατί λὲς πὼς φιλεῖς τὸ χῶμα ποὺ πατῶ; Ἐγὼ
θέλω σκότωμα. (*Γέρνει πάνω στὸ τραπέζι*). Εἶμαι τόσο
κουρασμένη! Ἄν μποροῦσα νὰ ξερουραστῶ... Ἄν μποροῦ-
σα νὰ ἡσυχάσω!... (*Σηκώνει τὸ κεφάλι της*). Εἶμαι γλά-
ρος... Ὅχι, ἄλλο ἤθελα νὰ πῶ... Εἶμαι ἡθοποιός... ὦ,
μάλιστα! (*Ἀκούει τὴν ΜΑΝΤΑΜ ΑΡΚΑΝΤΙΝ καὶ τὸν ΤΡΙ-
ΓΚΟΡΙΝ ποὺ γελοῦν. Ἀφουγκράζεται μὴ στιγμῇ, ὅστερα
τρέχει στὴν πόρτα ἀριστερὰ καὶ κρυφακούει ἀπὸ τὴν κλει-
δαρότρυπα*). Εἶναι κι' αὐτὸς ἐδῶ!... (*Γυρνώντας πίσω στὸν*

ΤΡΕΠΛΕΒ). Καλά... "Ας είναι... Δέν πειράζει. Δέν ἐπίστευε στοῦ θέατρο, πάντα γελοῦσε μὲ τὰ ὄνειρά μου, ὥσπου σιγά-σιγά ἔπαψα κι' ἐγὼ νὰ πιστεύω, ἔχασα τὸ θάρρος μου... "Ἐπειτα, οἱ ἀμφιβολίες γιὰ τὴν ἀγάπη μου, ἡ ζήλεια, ὁ φόβος κι' ἡ ἀγωνία γιὰ τὸ παιδί μου... "Ἐγίνα ποταπή, ἀσήμαντη, ἔπαιζα κουτά... Δέν ἤξερα τί νὰ κάνω τὰ χέρια μου, δέν ἤξερα νὰ σταθῶ στὴ σκηνή, δὲ μπορούσα νὰ κανόνισω τὴ φωνή μου. Ἐσὺ δὲ μπορεῖς νὰ φανταστεῖς τί νοιώθει ἐκεῖνος πού ξέρει πὼς παίζει ἐλεεινά. Εἶμαι ἓνας γλάρος. "Ὅχι, δέν εἶν' αὐτό... Θυμᾶσαι πού σκότωσες κάποτε ἓνα γλάρο; "Ἐνας ἄνθρωπος πέρασε κατὰ τύχη, τὸν εἶδε, καὶ μὴ ἔχοντας τίποτα καλύτερο νὰ κάνει τὸν κατάστρεψε... "Ἐνα θέμα γιὰ μικρὸ διήγημα... "Ὅχι, δέν εἶν' αὐτό... μ' ὄλο πού... (Τρίβει τὸ μέτωπό της). Τί ἔλεγα;... "Α, γιὰ τὴ σκηνή. Ναί, τώρα πιά δέν εἶμ' ἔτσι. Τώρα εἶμαι μιὰ πραγματικὴ ἡθοποιός, παίζω μὲ πάθος, μ' ἐνθουσιασμό, μεθῶ πάνω στὴ σκηνή, νοιώθω πὼς εἶμαι ὠραία... Καὶ τώρα, ἀφ' ὅτου βρίσκομαι δῶ, περπατῶ τρίγυρω καὶ σκέφτομαι, σκέφτομαι, καὶ νοιώθω πὼς ἡ ψυχὴ μου γίνεται κάθε μέρα καὶ πιὸ δυνατὴ! Τώρα τὸ ξέρω, τὸ καταλαβαίνω, Κώστια, πὼς στὴ δουλιὰ μας—στοῦ παίξιμο ἢ στοῦ γράψιμο—κεῖνο πού ἀξίζει δέν εἶναι ἡ φήμη, δέν εἶναι ἡ δόξα, μήτε κεῖνα πού ὀνειρευόμασταν, ἀλλὰ τὸ νὰ μάθεις πὼς νὰ κάνεις ὑπομονή... Νὰ μάθεις νὰ σηκώνεις τὸ σταυρό σου καὶ νὰ χεῖς πίστη. Ἐγὼ τώρα πιστεύω, κι' αὐτὸ μὲ κάνει νὰ πονῶ λιγώτερο. Κι' ὅταν σκέφτομαι τὴν τέχνη μου, τὴν ἀποστολή μου, δὲ φοβᾶμαι τὴ ζωή.

ΤΡΕΠΛΕΒ (λυπημένα). Ἐσὺ βρῆκες τὸ δρόμο σου, ξέρεις πού βαδίζεις, ἀλλὰ ἐγὼ—ἐγὼ πετῶ ἀκόμα σ' ἓνα χάος ἀπὸ ὄνειρα καὶ φαντασίες, μὴ ξέροντας σὲ ποιὸν καὶ τί χρειάζονται ὅλα αὐτά. Ἐγὼ δέν ἔχω πίστη καὶ ποια εἶναι ἡ ἀποστολή μου δέν ξέρω.

NINA (ἀφουγκράζεται). Σσσς... Φεύγω. Ἀντίο. "Ὅταν γίνω μεγάλη ἡθοποιός ἔλα νὰ μὲ βρεῖς. Μοῦ τὸ ὑπόσχε-

σαι ; Τώρα όμως... (Του σφίγγει τὸ χέρι). Εἶναι πιά ἀργά.
Δὲ μπορῶ νὰ σταθῶ στὰ πόδια μου... Εἶμαι κουρασμένη.
Πεινῶ, καὶ θέλω νὰ φάω...

ΤΡΕΠΑΕΒ. Μεῖνε, ἐγὼ θὰ σοῦ φέρω νὰ φᾶς.

NINA. Ὅχι, ὄχι... Μὴ μ' ἀποβγάλεις, θὰ φύγω μόνη μου. Τὸ ἀμάξι μου εἶναι δῶ κοντά... Ἔτσι λοιπόν, τὸν ἔφερε μαζί της !... Καλά... δὲν πειράζει. Ὅταν δεῖς τὸν Τριγκόριν νὰ μὴ τοῦ πεῖς τίποτα... Τὸν ἀγαπῶ... Τὸν ἀγαπῶ περισσότερο ἀπὸ πρὶν... Ἐνα θέμα γιὰ μικρὸ διήγημα... Τὸν ἀγαπῶ... Τὸν ἀγαπῶ μ' ὅλη μου τὴ δύναμη... Τὴ καλὰ ποῦ ἦτανε πρὶν, Κώστια ! Θυμᾶσαι ; Πόσο φωτεινὴ, πόσο θερμὴ, πόσο χαρούμενη κι' ἀγνή ποῦ ἦταν ἡ ζωὴ ! Τὴ αἰσθήματα ποῦ εἶχα τότε... αἰσθήματα τρυφερὰ κι' ὁμορφα σὰν τὰ λουλούδια... Θυμᾶσαι ; (Ἀπαγγέλλει). «Ἄνθρωποι, λιοντάρια, ἄετοι καὶ πέρδικες, ἐλάφια, ἀγριόπαπιες, ἀράχνες, ψάρια βουβὰ ποῦ ζοῦνε στὸ νερό, ἄστρα θαλασσινὰ καὶ πλάσματα ποῦ τὸ μάτι δὲν τὰ θεωρεῖ, κι' ὅλα τὰ ζωντανὰ πλάσματα, ὅλα τὰ πλάσματα ποῦ διάβηκαν μέσα ἀπὸ τὸν κύκλο τοῦ πόνου, εἶναι σφυμένα... Γιὰ χιλιάδες χρόνια ἡ γῆς δὲ γεννᾷ ζωντανὰ στὴν ἐπιφάνειά της καὶ τοῦτο τὸ φτωχὸ φεγγάρι ἀνάβει τὸ λύχνο του μάταια. Πάνω στὸ λειβάδι δὲν ἀκούγονται πιά τὰ κραξίματα τῶν γερανῶν ποῦ ξυπνοῦνε καὶ μῆτε τὸ κελάτιδισμα ποῦ κάνουν οἱ γρύλλοι τὸ Μάη ἀνάμεσα στὶς φιλῦρες ἀγροικιέται...». (Ἀγκαλιάζει ὀρμητικὰ τὸν ΤΡΕΠΑΕΒ. Ὑστερα φεύγει τρεχάτη ἀπὸ τὴν τζαμόπορτα).

ΤΡΕΠΑΕΒ (ἕστερ' ἀπὸ μιὰ παύση). Θᾶναι κρῖμα νὰ τὴ δεῖ κανεὶς στὸν κῆπο καὶ νὰ τὸ πεῖ τῆς μητέρας μου. Αὐτὸ θὰ τὴν ἐπίκρανε πολὺ. (Χάνει δυὸ λεπτὰ σχίζοντας ὄλα τὰ χειρόγραφα του. Τὰ πετάει κάτω ἀπὸ τὸ γραφεῖο. Ἐπειτα ξεκλειδώνει τὴν πόρτα δεξιὰ καὶ βγαίνει).

ΝΤΟΡΝ (προσπαθώντας ν' ἀνοίξει τὴν ἀριστερὴν πόρτα). Παράξενο, τούτῃ ἢ πόρτα λὲς κι' εἶναι κλειδωμένη...

(Μπαίνει και βάζει τήν πολυθρόνα στη θέση της). Δρόμος μετ' εμποδίων.

(Μπαίνουν ή ΜΑΝΤΑΜ ΑΡΚΑΝΤΙΝ και ή ΠΩΛΙΝΑ ΑΝΤΡΕΓΕΒΝΑ, ακολουθεί ό ΓΙΑΚΩΒΟΣ κρατώντας ένα δίσκο με μπουκάλια, έπειτα ή ΜΑΣΣΑ, ό ΣΑΜΠΡΑΕΒ και ό ΤΡΙΓΚΟΡΙΝ).

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ. Τό μαύρο κρασί και ή μπύρα είναι για τόν Μπορίς 'Αλεξέγεβιτς. Βάλτα εδώ στο τραπέζι! Θα παίζουμε και θα πίνουμε. Έλατε, καθήστε κύριοι.

ΠΩΛΙΝΑ (στόν ΓΙΑΚΩΒΟ). Νά σερβίρετε άμέσως και τό τσάι. (Ανάβει τὰ κεριά και κάθεται στό τραπέζι).

ΣΑΜΠΡΑΕΒ (τραβά τόν ΤΡΙΓΚΟΡΙΝ πρός τή βιβλιοθήκη). Νά, γι' αυτό σᾶς έλεγα πρωτύτερα. (Βγάζει από τό ντουλάπι τόν βαλσαμωμένο γλάρο). Αυτή είναι ή παραγγελια σας.

ΤΡΙΓΚΟΡΙΝ (κοιτάζει τό γλάρο). Δέν τό θυμάμαι... (Συλλογίζεται). Δέν τό θυμάμαι...

(Δεξιά, πίσω από τήν σκηνή, άκούγεται ένας πυροβολισμός. "Όλοι τινάζονται ξαφνιασμένοι).

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ (τρομαγμένη). Τί ήταν αυτό;

ΝΤΟΡΝ. Τίποτα. Κάτι θάσπασε φαίνεται στό όδοιπορικό μου φαρμακείο. Μήν άνησυχείτε... (Βγαίνει από τή δεξιά πόρτα και σέ μισό λεπτό επιστρέφει). Αυτό ήταν— μέσα στην κασετίνα μου έσπασε τό μπουκαλάκι με τόν αιθέρα. (Σιγοτραγουδεί). «Στέκομαι μπροστά σου μαγεμένος ξανά...»

Μ. ΑΡΚΑΝΤΙΝ (κάθεται στό τραπέζι). Ούφ, πόσο τρομαξα! Αυτό μου θύμισε όταν ό... (Κρύβει τό πρόσωπό της με τὰ χέρια της). "Ός και τὰ μάτια μου σκοτείνιασαν...

ΝΤΟΡΝ (γυρνώντας τὰ φύλλα ενός περιοδικού, στόν ΤΡΙΓΚΟΡΙΝ). Έδώ, πριν από δυό μήνες, είχε δημοσιευτεί ένα άρθρο... ένα γράμμα από τήν 'Αμερική... και ήθελα νά

σ'ας ρωτήσω και για κάτι άλλα πράγματα... (πιάνει από τη μέση τον ΤΡΙΓΚΟΡΙΝ και τον τραβά στο προσκήνιο) γιατί αυτό το ζήτημα μ' ενδιαφέρει πολύ... (Σ' έναν τόνο χαμηλότερα, με σιγανή φωνή). Πάρτε από δω με τρόπο την Ειρήνα Νικλάγιεβνα... 'Η αλήθεια είναι πως ο Κωνσταντίν Γαβρήλοβ.τς αυτοκτόνησε....

Α Υ Λ Α Ι Α

ΘΕΙΟΣ ΒΑΝΙΑΣ

ΣΚΗΝΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΖΩΗ
ΣΕ ΤΕΣΣΕΡΙΣ ΠΡΑΞΕΙΣ

Πρωτοπαίχθηκε τὸ 1899

ΤΑ ΠΡΟΣΩΠΑ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

ΣΕΡΕΜΠΡΙΑΚΩΦ, Ἀλεξάντρ Βλαντιμήροβιτς, συνταξιούχος
καθηγητής.

ΕΛΕΝΑ ΑΝΤΡΕΓΕΒΝΑ, γυναῖκα του, 27 χρονῶν.

ΣΟΝΙΑ, Σοφία Ἀλεξαντρόβνα, κόρη του ἀπὸ τὸν πρῶτο
γάμο.

ΒΟ-Ι-ΝΙΤΣΚΑΓΙΑ, Μαρία Βασίλιεβνα, χήρα μυστικοσύμβου-
λου καὶ μητέρα τῆς πρώτης γυναῖκα τοῦ Καθηγητῆ.

ΒΟ-Ι-ΝΙΤΣΚΥ, Ἰβάν Πετρόβιτς, (Βάνιας), γιὸς τῆς.

ΑΣΤΡΩΒ, Μιχαήλ Λβόβιτς, γιατρός.

ΤΕΛΕΓΙΝ, Ἡλιὰ Ἡλίτς, (ὁ Βλογιάρης), ξεπεσμένος χτη-
ματίας.

ΜΑΡΙΝΑ, γρηὰ παραμάνα.

ΕΝΑΣ ΕΡΓΑΤΗΣ.

Τὸ ἔργο ἐκτυλίσσεται στὸ ὑποστατικὸ τοῦ
ΣΕΡΕΜΠΡΙΑΚΩΦ

Π Ρ Α Ξ Η Π Ρ Ω Τ Η

Κήπος. Φαίνεται ένα μέρος του σπιτιού με τη βεράντα. Στη δευτροστοιχία, κάτω από μια παλιά λεύκα, ένα τραπέζι στρωμένο για το τσάι. Καρέκλες και πάγκοι. Πάνω σ' ένα πάγκο βρίσκεται μια κιθάρα. Λίγο πιο πέρα από το τραπέζι μια κούνια. Ή ώρα είναι κοντά τρεῖς — ένα απόγευμα συννεφιασμένο.

Ἡ ΜΑΡΙΝΑ, μιὰ παχιά και δυσκολοκούνητη γρηούλα, κάθεται κοντά στο σαμοβάρι και πλέκει κάλτσες. Ὁ ΑΣΤΡΩΒ πηγαυοέροχεται κοντά της.

ΜΑΡΙΝΑ (γεμίζει ένα φλυτζάνι τσάι). Ὅριστε, πιές το, ἀγαπητέ μου.

ΑΣΤΡΩΒ (παίρνει ἀνόρεχτα τὸ φλυτζάνι). Δὲν ἔχω και πολὺ ὄρεξη γιὰ τσάι...

ΜΑΡΙΝΑ. Σίγουρα θᾶθελες νὰ πιεῖς καμιά στάλα βότκα, ἔ;

ΑΣΤΡΩΒ. Ὅχι, ὄχι. Δὲν πίνω κάθε μέρα βότκα. Κι' ὁμως, νοιώθω τόση πλήξη... (Παύση). Δὲ μοῦ λές, νταντά, πόσα χρόνια γνωριζόμαστε;

ΜΑΡΙΝΑ (σὲ σκέψη). Πόσα;... ὦ, Θεέ μου — γιὰ νὰ θυμηθῶ... Ἦρθες ἐδῶ, σ' αὐτὰ τὰ μέρη... πότε; Ἡ Βέρα Πετρόβνα, ἡ μάνα τῆς Σόνιας, ζοῦσε ἀκόμα... Ἐσὺ ἦρθες ἐδῶ, δυὸ χειμῶνες πρὶν πεθάνει ἐκείνη... Τὸ λοιπόν, θᾶναι κάπου ἔντεκα χρόνια... (Ἐστερ' ἀπὸ σκέψη). Μὰ μπορεῖ και παραπάνω...

ΑΣΤΡΩΒ. Ἄλλαξα πολὺ ἀπὸ τότε;

ΜΑΡΙΝΑ. Οὐ, πάρα πολὺ. Τότε ἦσουνα νηὸς, ἴμορφος,

μὰ τώρα γέρασες. Δὲν εἶσαι πιά νοστιμούλης. Ἄλλὰ νὰ ποῦμε τὴν ἀλήθεια, τὸ τσοῦζεις καὶ λιγούλακι...

ΑΣΤΡΩΒ Ναί... Μέσα σὲ δέκα χρόνια ἕγινα ἄλλος ἄνθρωπος. Καὶ ποιά ἡ αἰτία; Κουράστηκα, νταντά, παραδούλεψα. Ἀπὸ τὴν αὐγὴ ὡς τὴ νύχτα εἶμαι στὸ πόδι. Δὲν ἔχω μιὰ στιγμή ἡσυχία. Καὶ τὸ βράδου πού πέφτω κατακουρασμένος στὸ κρεβάτι μου, τρέμω ἀπὸ τὸ φόβο πὼς ὅπου νᾶναι θὰ μὲ ξεσηκώσουνε πάλι γιὰ νὰ τρέξω νὰ δῶ κανέναν ἄρρωστο. Ὅλα αὐτὰ τὰ χρόνια, ἀπὸ τότε πού σὲ γνώρισα, δὲν εἶχα οὔτε μιὰ μέρα λεύτερη. Πῶς νὰ μὴ γεράσω; Μὰ κι' ἡ ζωὴ, αὐτὴ καθ' ἑαυτή, ἐδῶ πέρα, εἶναι κουτὴ, ἀνιαρὴ, βρώμικη... Σὲ πνίγει αὐτὴ ἡ ζωὴ. Γύρω σου δὲ βλέπεις παρὰ ἀνθρώπους παράξενους—ὄλοι τους εἶναι παράξενοι—γκρινιάρηδες. Κι' ἅμα ζήσεις κοντὰ τους δυὸ—τρία χρόνια, σιγά—σιγά, δίχως νὰ τὸ νοιώσεις, καταντᾶς κι' ἐσὺ τὸ ἴδιο—γκρινιάρης, παράξενος. Εἶναι ἀναπόφευκτο. (Στρίβει τὸ μουστάκι του). Ὅριστε, ἄφησα ἓνα πελώριο μουστάκι, καὶ γιατί;... Ἄχ, νταντά, κατάντησα κι' ἐγὼ γκρινιάρης. Ὡστόσο, ἀκόμα δὲν ἀποβλακώθηκα, δόξα τῷ Θεῷ! Τὰ μυαλά μου εἶναι στὴ θέση τους. Ὅμως οἱ αἰσθήσεις μου σὰ νὰ νεκρώθηκαν. Τίποτα δὲ θέλω, τίποτα δὲ μ' ἐνδιαφέρει, κανέναν δὲ ἀγαπῶ... ἐκτὸς ἴσως ἀπὸ σένα. Ἐσένα θαρρῶ πὼς σ' ἀγαπῶ. (Τὴ φιλεῖ στὸ κεφάλι). Ὅταν ἤμουνα παιδί εἶχα μιὰ παραμάνη σὰν κι' ἐσένα.

ΜΑΡΙΝΑ. Θεὸς τίποτα νὰ φᾶς;

ΑΣΤΡΩΒ. Ὅχι. Τὴν τρίτη βδομάδα τῆς μεγάλης σαρκοστῆς, πῆγα στὸ Μαλίτσκογιε γιὰ κάποια ἐπιδημία... ἐξανθηματικὸς τύφος... Οἱ ἄνθρωποι ἦτανε στιβασμένοι μέσα στὶς καλύβες... Λέρα, βρώμα, καπνοί, τὰ μοσχάρια κατὰ γῆς, μαζὶ μὲ τοὺς ἀρρώστους. Τὰ γουρούνια νὰ κυλιοῦνται κι' αὐτὰ ἐκεῖ μέσα... Δούλεψα ὅλη τὴ μέρα, δὲν κάθησα οὔτε μ' ἀ στιγμή, δὲν ἔβαλα μπουκιὰ στὸ στόμα μου... Κι' ὅταν γύρισα σπίτι τὸ βράδου, πάλι δὲ

μ' ἀφήσανε νὰ ἡσυχάσω. Μοῦ φέρανε ἀπὸ τὸ σιδηρόδρομο ἓνα σηματορό. Τὸν ξάπλωσα στὸ τραπέζι νὰ τοῦ κάνω ἐγχείρηση, καὶ πέθανε μέσα στὰ χέρια μου, χλωροφορμ-σμένος. Τότε, χωρὶς νὰ τὸ θέλω, ξύπνησαν πάλι οἱ αἰσθήσεις μέσα μου, κ' ἄρχισε νὰ μὲ βασανίζει ἡ συνείδησή μου, σὰ νὰ τὸν σκότωσα ἐγώ, ἐκ προμελέτης. Κάθισα κάτω, ἔκλεισα τὰ μάτια μου — νά, ἔτσι — κι' ἄρχισα νὰ σκέφτομαι: "Ἀραγε, ἐκεῖνοι ποὺ θὰ ζήσουν μετὰ ἀπὸ ἓκατὸ—διακόσια χρόνια ὕστερ' ἀπὸ μᾶς, καὶ ποὺ ἐμεῖς τώρα παλεύουμε γιὰ νὰ τοὺς ἀνοίξουμε τὸ δρόμο, θὰ μᾶς θυμοῦνται καθόλου, θὰ λένε γιὰ μᾶς κανέναν καλὸ λόγο; (Παύση). Κι' ὅμως, ὄχι, νταντά, θὰ μᾶς ξεχάσουν.

ΜΑΡΙΝΑ. Οἱ ἄνθρωποι δὲ θυμοῦνται. Μόνο ὁ θεὸς θυμᾶται.

ΑΣΤΡΩΒ. "Α, εὐχαριστῶ. Κάτι μοῦ εἶπες.

(Μπαίνει ὁ ΒΟ·Ι·ΝΙΤΣΚΥ).

ΒΟ·Ι·ΝΙΤΣΚΥ (βγαίνει ἀπὸ τὸ σπῆτι. Πῆρε ἓναν ὑνᾶκο μετὰ τὸ δεῖπνο καὶ εἶναι λίγο μαχμούρης, Κάθεται στὸ πάγκο καὶ διορθώνει τὸ λαίμοδέτη του). Μάλιστα!... (Παύση). Μάλιστα!...

ΑΣΤΡΩΒ. "Ε, τὸν πῆρες καμὶὰ στάλα;

ΒΟ·Ι·ΝΙΤΣΚΥ. Ναί... κάμποσο. (Χασμουριέται). 'Απ' τὸν καιρὸ ποὺ πάτησε τὸ πόδι του ἐδῶ ὁ καθηγητῆς καὶ τὸ ταῖρι του, ἡ ζωὴ μας γίνηκε ἄνω—κάτω. Δὲν κοιμᾶμαι στὴν ὥρα μου, γιὰ πρωῖνὸ καὶ μεσημεριανὸ τρώγω διάφορα παλιόφαγα, πίνω κρασί... Αὐτὰ δὲν εἶναι ὑγιεινά! "Ἄλλοτε δὲν εἶχα οὔτε μιὰ στιγμὴ καιρὸ. 'Η Σόνια κι' ἐγὼ δουλεύαμε ἀδιάκοπα. Τώρα δουλεῖει μονάχα ἡ Σόνια κι' ἐγὼ κοιμᾶμαι, τρώγω, πίνω... Αὐτὸ δὲν εἶναι καλὸ!

ΜΑΡΙΝΑ (κουνώντας τὸ κεφάλι). Τί συνήθειες, θεέ μου! 'Ο καθηγητῆς σηκώνεται στὶς δώδεκα ἢ ὥρα καὶ τὸ σαμβάρι βράζει ἀπὸ τὸ πρωτὶ καὶ τὸν περιμένει. Πρὶν ἔρθουν ἐκεῖνοι, τρώγαμε πάντα στὴ μία ἢ ὥρα—ὅπως ὄλοι.

οί άνθρωποι—μά τώρα πού ἤρθαν, τρώμε στίς ἔξι, στίς ἑφτά... Ὁ καθηγητής κάθεται τῆ νύχτα καὶ διαβάζει, γράφει... Καὶ καμιὰ φορά, ἔτσι ξαφνικά, στίς δύο ἢ ὦρα τὰ μεσάνυχτα, χτυπᾷ τὸ κουδοῦνι. Παναγιὰ μου! Πετιέμαι ἀπάνω, τρέχω!... Τί εἶναι; τοῦ λέω! Τσαΐ!.. μοῦ λέει! Ὅριστε! Ἄντε τώρα, ξύπνα ὅλο τὸν κόσμο γιὰ τὴν ἀφεντιὰ του καὶ βάλε τὸ σαμοβάρι... Τί συνήθειες, θεέ μου, τί συνήθειες!

ΑΣΤΡΩΒ. Θὰ μείνουν ἀκόμα πολὺν καιρὸ ἐδῶ;

ΒΟ-Ι-ΝΙΤΣΚΥ (σφυρίζει). Ἰσαμ' ἑκατὸ χρόνια! Ὁ καθηγητής πῆρε τὴν ἀπόφαση νὰ ἐγκατασταθεῖ ἐδῶ.

ΜΑΡΙΝΑ. Ὅριστε! Τὸ σαμοβάρι εἶναι δυὸ ὧρες τώρα πού βράζει ἐδῶ χάμου, κι' ἐκεῖνοι μοῦ πήγανε γιὰ περίπατο!

ΒΟ-Ι-ΝΙΤΣΚΥ. Ἔρχονται, ἔρχονται! Μὴ στενοχωριέσαι!

(Ἀκούγονται διάφορες φωνές. Ἀπὸ τὸ βάθος τοῦ κήπου μπαίνουν ὁ ΣΕΡΕΜΠΡΙΑΚΩΦ, ἡ ΕΛΕΝΑ ΑΝΤΡΕΓΕΒΝΑ, ἡ ΣΟΝΙΑ καὶ ὁ ΤΕΛΕΓΙΝ, γυρνώντας ἀπὸ περίπατο).

ΣΕΡΕΜΠΡΙΑΚΩΦ. Ὁραῖα, ὠραῖα!... Ἐξοχη θέα!

ΤΕΛΕΓΙΝ. Ἐξάισια, ἐξοχώτατε!

ΣΟΝΙΑ. Πατέρα, αὔριο νὰ πᾶμε ὡς τὸ δασονομεῖο, θέλεις;

ΒΟ-Ι-ΤΣΚΥ. Κύριοι, τὸ τσαΐ εἶν' ἔτοιμο!

ΣΕΡΕΜΠΡΙΑΚΩΦ. Φίλοι μου, θάχετε τὴν καλωσύνη νὰ μοῦ στείλετε τὸ τσαΐ στὸ γραφεῖο μου. Ἐχω κάτι ἀκόμα νὰ κάνω σήμερα.

ΣΟΝΙΑ. Θὰ σοῦ ἀρέσει πολὺ στὸ δασονομεῖο, εἶμαι βέβαιη.

(Ἡ ΕΛΕΝΑ ΑΝΤΡΕΓΕΒΝΑ, ὁ ΣΕΡΕΜΠΡΙΑΚΩΦ κι' ἡ ΣΟΝΙΑ μπαίνουν στὸ σπίτι. Ὁ ΤΕΛΕΓΙΝ πλησιάζει στὸ τραπέζι καὶ κάθεται κοντὰ στὴ ΜΑΡΙΝΑ).

ΒΟ-Ι-ΝΙΤΣΚΥ. Κάνει ζέστη, σκάει ὁ τζίτζιρας, κι' ὅμως

ὁ μεγάλος μας σοφὸς εἶναι μὲ τὸ παλτό, τὴν ὀμπρέλλα καὶ τὰ γάντια του!

ΑΣΤΡΩΒ. Αὐτὸ θὰ πεῖ πὼς προσέχει τὴν ὑγεία του.

ΒΟ·Ι·ΝΙΤΣΚΥ, Ἄλλὰ τί ὁμορφὴ ποῦ εἶναι ἐκεῖνη! Τὶ ὁμορφὴ! Δὲν ἔχω ξαναδεῖ πὺδ ὠραία γυναῖκα!

ΤΕΛΕΓΙΝ. Ξέρεις, Μαρίνα Τιμοθέγιεβνα, ὅταν τριγυρίζω στὰ χωράφια, εἴτε περπατῶ μέσα στὸν ἰσκιωμένο κῆπο εἴτε ἀκόμα κοιτάζω πάνω σὲ τοῦτο τὸ τραπέζι, πάντω νοιώθω μέσα μου μιὰ ἀπερίγραπτη εὐτυχία. Ὁ καιρὸς εἶναι τόσο μαγευτικός... Τὰ πουλάκια κελαῖδουνε, ὅλοι μας ζοῦμε μέσα σὲ εἰρήνη καὶ ὁμόνοια—τί παραπάνω θέλουμε; (*Παίροντας τὸ φλυτζάνι, του*). Ἄ, σ' εὐχαριστῶ πάρα πολὺ.

ΒΟ·Ι·ΝΙΤΣΚΥ (*ὄνειροπόλα*). Τί μάτια!... Μιὰ θαυμάσια γυναῖκα!

ΑΣΤΡΩΒ. Πές μας τίποτα, Ἰβάν Πετρόβιτς.

ΒΟ·Ι·ΝΙΤΣΚΥ (*ἀδιάφορα*). Τί νὰ σᾶς πῶ;

ΑΣΤΡΩΒ. Δὲν ὑπάρχει κανένα νέο;

ΒΟ·Ι·ΝΙΤΣΚΥ. Τίποτα. Ὅλα εἶναι παλιά. Εἶμαι ἀκριβῶς ὁ ἴδιος ποῦ ἤμουν, ἴσως καὶ χειρότερος, γιατί ἔγινα τεμπέλης. Δὲν κάνω τίποτα, παρὰ μουρμουρίζω ὅλη τὴν ὥρα, σὰν κανένα ραμολιμέντο. Κι' ἡ γρηὰ νυφίτσα, ἡ μαμάκα μου, ὅλο καὶ φλυαρεῖ γιὰ τὰ δικαιώματα τῆς γυναίκας. Τόνα πόδι της εἶναι στὸ λάκκο κι' ὅμως μὲ τ' ἀδύνατα ματάκια της, ψάχνει μέσα στὰ σοφά της βιβλιαράκια, ν' ἀνακαλύψει τὴν αὐγὴ μᾶς καινούργιας ζωῆς!

ΑΣΤΡΩΒ. Κι' ὁ καθηγητής;

ΒΟ·Ι·ΝΙΤΣΚΥ. Ὁ καθηγητής, ὅπως πάντα, κάθετα στὸ γραφεῖο του ἀπὸ τὸ πρῶτ' ὡς τὰ μεσάνυχτα καὶ γράφει. «Βιάζοντας τὸ μυαλό, ζαρώνοντας τὸ μέτωπο, ὅλο γράφουμε, γράφουμε, γράφουμε. Κι' ὅμως, οὔτε γιὰ μᾶς οὔτε γι' αὐτὰ ποῦ γράφουμε, πουθενὰ ἐπαίνους δὲν ἀκοῦμε!» Φτωχὸ χαρτί! Καλύτερα θᾶκανε νᾶγραφε τὴν αὐτοβιο-

γραφία του. Τί υπέροχο θέμα! "Ένας συνταξιούχος καθηγητής—καταλαβαίνεις—ένας αποξηραμένος και σκοροφαγωμένος σοφολογιότατος... Ποδάγρα, ρευματισμοί, ήμικρανία... άπ' τή ζήλεια κι' άπ' τήν κακία πρίστηκε και τò συκώτι του... Αὐτòς λοιπὸν ὁ γεροφαφούτης, εἶναι ἀναγκασμένος νὰ ζεῖ στὸ χτῆμα τῆς πρώτης του γυναίκας, γιατί δὲ βαστάει ἡ τσέπη του νὰ πάει νὰ ζήσει στὴν πόλη. Ὀλοένα γκρινιάζει γιὰ τὴ δυστυχία του, ἂν και στὴν οὐσία εἶναι ἀπόλυτα εὐτυχησμένος. (Νευριάζει). Γιὰ σκέψου ἀλήθεια τί τύχη! Γιὸς ἑνὸς ἀπλοῦ καντηλανάφτη, παίρνει ὑποτροφία γιὰ τὴ Θεολογικὴ Σχολή. Ἀποχτᾶ γρήγορα τίτλους ἐπιστημονικούς, πανεπιστημιακὲς διακρίσεις, και τέλος τὴν ἔδρα τοῦ Καθηγητῆ. Γίνεται ἀμέσως «Αὐτοῦ ἑξοχότης», γαμπρὸς γερουσιαστῆ και τὰ λοιπὰ και τὰ λοιπὰ. Αὐτὰ ὅμως δὲν εἶναι τίποτα. Ἄκουσε τώρα και τὰ παρακάτω : Αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος ἐπὶ εἰκοσιπέντε χρόνια, διαβάζει και γράφει γιὰ τὴν τέχνη. Κι' ὅμως, οὔτε ξέρει, οὔτε καταλαβαίνει τίποτα γιὰ τέχνη. Ἐπὶ εἰκοσιπέντε χρόνια κάθεται κι' ἀναμασάει ξένες ιδέες γιὰ τὸ ρεαλισμὸ, τὸ νατουραλισμὸ και γι' ἄλλες τέτοιες κουταμάρες. Ἐπὶ εἰκοσιπέντε χρόνια κάθεται και διαβάζει και γράφει γιὰ ὅλ' αὐτὰ—πού γιὰ τοὺς μορφωμένους ἀνθρώπους εἶναι πιά ἀπὸ καιρὸ γνωστὰ και γιὰ τοὺς ἀμόρφωτους εἶναι κουτὰ κι' ἀδιάφορα. Μ' ἄλλα λόγια ἐπὶ εἰκοσιπέντε χρόνια δὲν ἔκανε τίποτ' ἄλλο παρὰ μιὰ τρύπα στὸ νερό. Κι' ὅμως, παρ' ὅλ' αὐτὰ, τί ξιπασιά! Τί ἀξιώσεις! Πῆρε τὴ σύνταξή του ὕστερ' ἀπὸ τόσα χρόνια και δὲν ὑπάρχει οὔτε μιὰ ζωντανὴ ψυχὴ πού νὰ τὸν ξέρει. Εἶναι ὀλότελα ἄγνωστος. Κι' ἔτσι, ἐπὶ εἰκοσιπέντε χρόνια ἔπιανε τὴ θέση κάποιου ἄλλου, πού ἴσως αὐτὸς θᾶτανε καλύτερος. Ἄλλὰ γιὰ κοιτάξτε τον—περπατάει σὰν ἡμίθεος!

ΑΣΤΡΩΒ. Ἔλα, ἔλα, μοῦ φαίνεται πὼς τὸν ζηλεύεις.

ΒΟ-Ι-ΝΙΤΣΚΥ. Ναί, πὼς, τὸν ζηλεύω!... Και τί ἐπιτυ-

χία στίς γυναῖκες! Μήτε Δὸν Ζουὰν νᾶτανε! Ἡ πρώτη του γυναῖκα — ἡ ἀδερφή μου — ἓνα ὠραῖο, γλυκομίλητο πλάσμα, καθάρια ὅπως αὐτὸς ὁ γαλάζιος οὐρανός, εὐγενικιά, μεγαλόψυχη, πού εἶχε περισσότερους θαυμαστὲς παρά ὄσους εἶχε αὐτὸς μαθητὲς, τὸν ἀγάπησε ἔτσι, ὅπως μποροῦν ν' ἀγαποῦν μονάχα οἱ ἄγγελοι — πλάσματα ἀγνά κι' ὠραῖα σὰν τοὺς ἀγγέλους τοὺς ἴδιους. Ἡ μάνα μου — ἡ πεθερά του — ὡς τὰ σήμερα τὸν λατρεύει κι' ὡς τὰ σήμερα δὲν παύει νὰ τῆς ἐμπνέει ἓναν ἱερὸ φόβο. Ἡ δευτέρη του γυναῖκα, ὁμορφη, ἔξυπνη — αὐτὴ πού εἶδατε τώρα — τὸν παντρέφτηκε γέρο. Θυσίασε γι' αὐτὸν τὰ νειάτα της, τὴν ὁμορφιά της, τὴν ἐλευθερία της, τὴ λάμπη της... Κι' αὐτὸ γιατί; Γιατί;

ΑΣΤΡΩΒ. Μὰ εἶναι πιστὴ στὸν καθηγητή;

ΒΟΙΝ-Ι-ΤΣΚΥ. Δυστυχῶς, ναί.

ΑΣΤΡΩΒ. Καὶ γιατί δυστυχῶς;

ΒΟ-Ι-ΝΙΤΣΚΥ. Γιατὶ αὐτὴ ἡ πίστη εἶναι ψεύτικη ἀπ' τὴν ἀρχὴ ὡς τὸ τέλος. Ὑπάρχει σ' αὐτὴ τὴν πίστη πολὺ αἰσθηματολογία καὶ καθόλου λογική. Τὸ ν' ἀπατήσεις ἓναν γέρο ἄντρα, πού δὲ μπορεῖς νὰ τὸν ὑποφέρεις, αὐτὸ εἶναι ἀνήθικο. Κι' ἂν ὁ γέρος κάνει ὅ,τι μπορεῖ γιὰ νὰ καταπνίξει μέσα της τὰ νειάτα καὶ τὸ ζωντανὸ αἶσθημα; — αὐτὸ δὲν εἶναι ἀνήθικο!

ΤΕΛΕΓΙΝ (μὲ κλαψιάρικη φωνή). Βάνια, δὲ μπορῶ νὰ σ' ἀκούω νὰ μιλᾷς ἔτσι. Ἔ, λοιπόν, ναί. Ὅποιος ἀπατᾷ, εἴτε γυναῖκα εἶναι εἴτε ἄντρας, αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἄπιστος. Ἐνας τέτοιος ἄνθρωπος, μπορεῖ νὰ προδώσει καὶ τὴν πατρίδα!

ΒΟ-Ι-ΝΙΤΣΚΥ (μὲ ἀγανάκτηση). Σώπα σύ, βλογιάρη!

ΤΕΛΕΓΙΝ. Μὲ συγχωρεῖς Βάνια. Ἡ γυναῖκα μου μ' ἐγκατάλειψε κι' ἔφυγε μὲ τὸν ἄντρα πού ἀγαποῦσε, μιὰ μέρα μετὰ τὸ γάμο μας — κι' αὐτὸ ἐξ αἰτίας πού τὸ παρουσιαστικὸ μου δὲν ἦτανε καὶ τόσο ἐλκυστικὸ. Ὅμως ἐγὼ ποτὲ δὲν ἀθέτησα τὸν ὄρκο πού ἔδωκα. Μέχρι σήμερα τὴν

ἀγαπῶ καὶ τῆς εἶμαι πιστός. Τῆ βοηθῶ ὅσο μπορῶ. Ἔδωκα ὅ,τι εἶχα καὶ δὲν εἶχα γιὰ ν' ἀναθρέψει τὰ παιδάκια, ποῦ ἀπόκτησε μὲ κείνον ποῦ ἀγαποῦσε. Ἔχασα βέβαια τὴν εὐτυχία μου, μὰ μοῦ ἔμεινε ἡ περιφάνεια. Ἐνῶ αὐτή; Τὰ νειάτα της πέρασαν, ἡ ὁμορφιά της—σύμφωνα μὲ τοὺς φυσικοὺς νόμους—μαράθηκε, καὶ ὁ ἄνθρωπος ποῦ ἀγάπησε πέθανε... Τί τῆς ἀπόμεινε;

(Μπαίνουν ἡ ΣΟΝΙΑ καὶ ἡ ΕΛΕΝΑ ΑΝΤΡΕΓΕΒΝΑ. Σὲ λίγο μπαίνει καὶ ἡ ΜΑΡΙΑ ΒΑΣΙΛΙΕΒΝΑ κρατώντας ἓνα βιβλίο. Τῆς δίνουν τσαί καὶ πίνει χωρὶς νὰ σηκώνει τὰ μάτια της ἀπ' τὸ βιβλίο).

ΣΟΝΙΑ (βιαστικὰ στὴν παραμάνα). Καλή μου Νταντά, ἦρθανε κάτι χωριάτες. Πήγαινε νὰ δεῖς τί θέλουν. Θὰ σερβίρω ἐγὼ τὸ τσαί. (Σερβίρει τὸ τσαί).

(Ἡ ΠΑΡΑΜΑΝΑ βγαίνει. Ἡ ΕΛΕΝΑ ΑΝΤΡΕΓΕΒΝΑ παίρνει τὸ φλυτζάνι της, πηγαίνει καὶ κάθεται στὴν κούνια καὶ πίνει).

ΑΣΤΡΩΒ (στὴν ΕΛΕΝΑ ΑΝΤΡΕΓΕΒΝΑ). Ἦρθα νὰ δῶ τὸν σύζυγό σας. Μοῦ γράψατε πὼς εἶναι πολὺ ἄρρωστος—ρευματισμούς καὶ κάτι ἄλλο—ἀλλὰ τὸν εἶδα καὶ μοῦ φαίνεται ἐντελῶς καλά.

ΕΛΕΝΑ. Naί, χτὲς τὸ βράδυ ἦτανε πολὺ ἀδιάθετος. Παραπονιότανε γιὰ πόνους στὰ πόδια, ἀλλὰ σήμερα εἶναι καλά.

ΑΣΤΡΩΒ. Κι' ἐγὼ ἔκανα τρέχοντας τὰ τριάντα βέρτσια. Ἦρθα ὅλο τὸ δρόμο καλπάζοντας γιὰ νὰ προλάβω... Ἀλλὰ δὲν ἔχει σημασία—δὲν εἶναι δὲ κι' ἡ πρώτη φορά. Θὰ μείνω μαζί σας ὡς αὔριο γιὰ νὰ συνέλθω, κι' ἔτσι θὰ κοιμηθῶ τοῦλάχιστον quantum satis.

ΣΟΝΙΑ. Ἄ, αὐτὸ εἶναι ἔξοχο! Περνάτε τόσο σπάνια τὴ νύχτα σας μαζί μας! . Δὲ φαντάζομαι νὰ δειπνήσατε;

ΑΣΤΡΩΒ. Ὁχι, δὲν ἔφαγα.

ΣΟΝΙΑ. Ἄ, τότε θά δειπνήσετε μαζί μας. Τώρα συνηθίσαμε νά τρῶμε κατὰ τίς ἑξι μ' ἑφτά. (Πίνει τσαί). Τό τσαί κρύωσε !

ΤΕΛΕΓΙΝ. Ἡ θερμοκρασία στό σαμοβάρι κατέβηκε πολύ.

ΕΛΕΝΑ. Δέν πειράζει, Ἰβάν Ἰβάνιτς, θά τὸ πιοῦμε κρύο.

ΤΕΛΕΓΙΝ. Παρακαλῶ... ὄχι Ἰβάν Ἰβάνιτς, ἀλλὰ Ἡλιά Ἡλίτς—Ἡλιά Ἡλίτς Τελέγιν ἤ—ὅπως μὲ φωνάζουσε μερικοὶ ἐξ αἰτίας τοῦ βλογιοκομένου προσώπου μου—Βλογιάρη. Ἐγὼ βάφτισα τὴ Σόνιουτσα κι' ἡ ἐξοχότητά του, ὁ ἄντρας σας, μὲ ξέρει πολὺ καλά. Τώρα ζῶ ἐδῶ κοντὰ στό χτῆμα σας. Ἡ εὐγενεία σας θάχει παρατηρήσει πῶς κάθε μέρα ἔρχομαι καὶ δειπνῶ μαζί σας.

ΣΟΝΙΑ. Ὁ Ἡλιά Ἡλίτς εἶναι ὁ βοηθός μας, τὸ δεξὶ μας χέρι. (Τρυφερά). Νονούλη, δὸς τὸ φλυτζάνι σου νά σοῦ βάλω κι' ἄλλο.

ΜΑΡΙΑ. Ἄχ !...

ΣΟΝΙΑ. Τί πάθατε γιαγιά ;

ΜΑΡΙΑ. Ἐχασα νά πῶ στό Ἀλέξαντρο—ἐχασα τὸ μνημονικό μου—ἐλαβα σήμερα ἓνα γράμμα ἀπ' τὸ Χάρκοβο, ἀπὸ τὸν Παῦλο Ἀλεξέγεβιτς... ἔστειλε τὸ καινούργιο του βιβλίο.

ΑΣΤΡΩΒ. Εἶναι ἐνδιαφέρον ;

ΜΑΡΙΑ. Ἐνδιαφέρον εἶναι, ἀλλὰ καὶ κάπως παράξενο. Ἄναιρεῖ ὄλ' αὐτὰ πού ὑποστήριζε αὐτὸς ὁ ἴδιος πρὶν ἀπὸ ἑφτά χρόνια. Εἶναι φοβερό !

ΒΟ-Ι-ΝΙΤΣΚΥ. Δέν ὑπάρχει τίποτα τὸ φοβερό. Πιὲς τὸ τσαί σου, maman !

ΜΑΡΙΑ. Μὰ θέλω νά μιλήσω !

ΒΟ-Ι-ΝΙΤΣΚΥ. Πενῆντα χρόνια τώρα λέμε καὶ λέμε καὶ διαβάζουμε βιβλιαράκια. Καιρὸς πιά νά τὸ βουλώσουμε !

ΜΑΡΙΑ. Δέν ξέρω γιατί δὲν σοῦ ἀρέσει νά μ' ἀκοῦς νά μιλάω ! Μὲ συγχωρεῖς, Ζάν, ἀλλὰ τὸν τελευταῖο καιρὸ

ἄλλαξες τόσο πολύ !... Σχεδὸν δὲν σὲ ἀναγνωρίζω... Ἦσουν ἓνας ἄνθρωπος μὲ ὀρισμένες πεποιθήσεις, μὲ ὑψηλὲς καὶ φωτεινὲς ἰδέες.

ΒΟ Ι-ΝΙΤΣΚΥ. ὦ, μάλιστα !... Ἦμουν ἓνας ἄνθρωπος μὲ φωτεινὲς ἰδέες πού κανέναν δὲ φώτιζαν. (Παύση). Ἄνθρωπος μὲ φωτεινὲς ἰδέες !... Δὲν εὕρισκες κανένα ἄστεϊο μὲ λιγώτερο φαρμάκι ; Εἶμαι τώρα σαράντα ἑπτὰ χρονῶν. Ὡς τὸν περασμένο χρόνον πάσκιζα σὰν κι' ἐσᾶς νὰ στραβῶνω τὸν ἑαυτό μου μ' ὄλες αὐτὲς τὶς σχολαστικὲς ἀνοησίες σας, γιὰ νὰ μὴ μπορῶ νὰ βλέπω τὴ ζωὴ ἔτσι ὅπως εἶναι. Φανταζόμουνα πὼς ἔκανα καλὰ. Μὰ τώρα, ἂν ξέρατε ! Δὲν κοιμᾶμαι τὴ νύχτα, ἀπὸ τὴν ἀγανάκτηση κι' ἀπὸ τὴν κακία, γιὰτι ἔχασα ἔτσι ἄσκοπα κι' ἀνόητα τὸν καιρό μου, ἐνῶ θὰ μπορούσα νάχω ὅλ' αὐτὰ πού τὰ γεράματά μου μὲ κάνουνε τώρα νὰ τὰ στεροῦμαι.

ΣΟΝΙΑ. Θεῖε Βάνια, εἶσαι βαρετός !

ΜΑΡΙΑ (στὸ γιό της). Κατηγορᾶς ἴσια—ἴσια τὶς ἴδιες σου τὶς πεποιθήσεις. Δὲ φταῖνε ὅμως αὐτὲς ἀλλὰ ἐσὺ ὁ ἴδιος. Ξεχνᾶς πὼς οἱ πεποιθήσεις, αὐτὲς καθ' ἑαυτὲς, εἶναι τίποτα—εἶναι ἓνα νεκρὸ γράμμα. Ἐπρεπε νὰ κάνεις ἔργα...

ΒΟ Ι-ΝΙΤΣΚΥ. Νὰ κάνω ἔργα ; Μὰ δὲ μπορεῖ ὁ καθένας νὰ γίνῃ *perpetuum mobile* πού γράφει, ὅπως ὁ ἐξοχότατος καθηγητὴς σας !

ΜΑΡΙΑ Τί θεὸς νὰ πεῖς μ' αὐτό ;

ΣΟΝΙΑ (ἰκετευτικά). Γιαγιά, γιαγιά ! Θεῖε Βάνια ! Σωπάστε, σᾶς παρακαλῶ !

ΒΟ Ι-ΝΙΤΣΚΥ. Ἐγὼ σωπαίνω. Σωπαίνω καὶ ζητῶ συγγνώμη.

(Παύση).

ΕΛΕΝΑ. Τί ὠραία μέρα ! Δὲν κάνει ζέστη.

(Παύση).

ΒΟ Ι-ΝΙΤΣΚΥ. Ναί, ὠραία μέρα νὰ κρεμαστεῖ κανεὶς !

(*Ο ΤΕΛΕΓΙΝ κουρντίζει την κιθάρα. Ἡ ΜΑΡΙΝΑ πηγαυοέρχεται κοντά στο σπίτι καὶ κράζει τίς κότες*).

ΜΑΡΙΝΑ. Πούλ-πούλ, πούλ-πούλ, πούλ-πούλ, πούλ...

ΣΟΝΙΑ. Νταντά μου, τί ζητοῦσαν οἱ χωριάτες;

ΜΑΡΙΝΑ. Τὰ ἴδια καὶ τὰ ἴδια—ζητοῦνε τὰ ἀκαλλιέργητα χωράφια. Πούλ-πούλ, πούλ-πούλ, πούλ-πούλ...

ΣΟΝΙΑ. Γιατί τὰ φωνάζεις, Νταντά;

ΜΑΡΙΝΑ. Ἡ παρδαλή πουλάδα ἔφυγε πάλι μὲ τὰ κλωσσοπούλια της... Θὰ τῆς τὰ φᾶνε οἱ καρακάξες... (*Χάνεται στο βάθος*).

(*Ο ΤΕΛΕΓΙΝ παίζει πόλκα. Ὅλοι ἀκοῦνε σιωπηλοί. Μπαίνει ἕνας ΕΡΓΑΤΗΣ*).

ΕΡΓΑΤΗΣ. Δὲν εἶναι δῶ ὁ γιατρός; (*Στὸν ΑΣΤΡΩΒ*). Μὲ συγχωρεῖτε, Μιχαὴλ Λβόβιτς, σᾶς ζητᾶνε.

ΑΣΤΡΩΒ. Ἄπο ποῦ;

ΕΡΓΑΤΗΣ. Ἄπο τὸ ἐργοστάσιο.

ΑΣΤΡΩΒ (*μὲ ἀγανάκτηση*). Σᾶς εἶμαι ὑπόχρεος!... Ἔ, λοιπόν, πρέπει νὰ φεύγω... (*Ψάχνει γύρω γιὰ τὸ καπέλλο του*). Δουλεῖα κι' αὐτή, νὰ πάρει ὁ διάολος!

ΣΟΝΙΑ. Τὶ δυσάρεστο, ἀλήθεια! Νάρθητε πάλι ἀπὸ τὸ ἐργοστάσιο γιὰ νὰ δειπνήσουμε.

ΑΣΤΡΩΒ. Ὅχι. Θᾶναι πιά ἀργά. «Τί θέλω;... Τί ζητάω;»... (*Στὸν ΕΡΓΑΤΗ*). Ἄκουσε, φίλε μου, φέρε μου ὅπως μπορεῖς ἕνα ποτηράκι βότκα. (*Ο ΕΡΓΑΤΗΣ βγαίνει*). «Τί θέλω;... Τί ζητάω;»... (*Βρίσκει τὸ καπέλλο του*). Σὲ κάποιο ἔργο τοῦ Ὀστρόφσκυ, ὑπάρχει ἕνας ἄνθρωπος μὲ μεγάλα μουστάκια καὶ μὲ μικρὲς ἱκανότητες—τέτοιος εἶμαι κι' ἐγώ. Λοιπόν, σᾶς χαιρετῶ καὶ στοὺς ἐπανιδεῖν. (*Στὴν ΕΛΕΝΑ*). Ἄν θέλατε νὰ μ' ἐπισκεφθῆτε καμιά φορὰ, μαζί μὲ τὴ Σοφία Ἀλεξαντρόβνα, θὰ χαιρόμουν εἰλικρινά. Ἐχω ἕνα μικρὸ χτηματάκι, κάπου ἐνενηντα στρέματα, ἀλλὰ ἔχει ἕναν πρωτότυπο κῆπο κι' ἕνα φυτώριο

που τέτοιο δὲ θὰ βρῆτε οὔτε σὲ χίλια μίλλια ὀλόγυρα ἀπὸ δῶ—ἀν αὐτὸ σᾶς ἐνδιαφέρει. Δίπλα ἀκριβῶς στὸ χτῆμα μου εἶναι τὸ δασονομεῖο. Ὁ δασονόμος εἶναι γέρος καὶ πάντα ἄρρωστος, ἔτσι, οὐσιαστικά, ὅλες τὶς δουλιές τὶς διευθύνω ἐγώ.

ΕΛΕΝΑ. Ἐχω μάθει κι' ὅλας πὼς ἀγαπᾶτε πολὺ τὰ δάση. Βέβαια αὐτὸ μπορεῖ νᾶναι πολὺ ὠφέλιμο, ἀλλὰ δὲ σᾶς ἐμποδίζει ἄραγε ἀπὸ τὴν πραγματικὴ σας ἀποστολή; Εἴσαστε γιатρός.

ΑΣΤΡΩΒ. Μόνο ἓνας θεὸς ξέρει ποιά εἶναι ἡ πραγματικὴ μας ἀποστολή.

ΕΛΕΝΑ. Καὶ ἔχει ἐνδιαφέρον αὐτό;

ΑΣΤΡΩΒ. Ναί, εἶναι μιὰ δουλιὰ ἐνδιαφέρουσα.

ΒΟΪΝΙΤΣΚΥ (εἰρωνικά). Βέβαια, πάρα πολὺ!

ΕΛΕΝΑ. Εἶστε ἀκόμα νέος—δὲν φαίνεστε παράπάνω ἀπὸ τριανταεξί—τριανταεπτὰ χρονῶν... καὶ δὲ μπορεῖ νᾶναι γιὰ σᾶς αὐτὴ ἡ δουλιὰ τόσο ἐνδιαφέρουσα ὅσο λέτε. Ὅλο τὰ δέντρα, τὰ δέντρα... Φαντάζομαι μιὰ τέτοια ἀσχολία θᾶναι μονότονη.

ΣΟΝΙΑ. Ὅχι, ἔχει φοβερὸ ἐνδιαφέρον. Ὁ Μιχαὴλ Λβόβιτς φυτεῖει κάθε χρόνο καινούργια δάση. Τοῦ στείλανε κι' ὅλας ἓνα χαλκοῦν μετάλιο κι' ἓνα δίπλωμα. Προσπαθεῖ νὰ προφυλάξει τὰ παλιὰ δάση, νὰ μὴν τὰ καταστρέφουν. Ἄν τὸν ἀκούσετε θὰ συμφωνήσετε κι' ἐσεῖς μαζί του. Λέει πὼς τὰ δάση στολίζουν κι' ὁμορφαίνουν τὴ γῆ, πὼς μαθαίνουν τὸν ἄνθρωπο νὰ καταλαβαίνει τὴν ὁμορφιὰ καὶ πλουτίζουν τὴν ψυχὴ του μὲ ὠραῖα αἰσθήματα. Τὰ δάση μαλακώνουν τὸ σκληρὸ κλίμα. Κι' ἐκεῖ πού τὸ κλίμα εἶναι μαλακό, ὁ ἄνθρωπος σπαταλᾷ λιγώτερες δυνάμεις στὸν ἀγῶνα μὲ τὴ φύση καὶ γίνεται πιὸ καλός, πιὸ τρυφερός. Ἐκεῖ οἱ ἄνθρωποι εἶναι ὁμορφοί, λυγεροί, εὐαίσθητοι. Ἡ γλῶσσα τους εἶναι ὠραία, οἱ κινήσεις τους χαριτωμένες... Σὲ τέτοιους τόπους ἀκμάζουν οἱ Τέχνες καὶ οἱ ἐπιστῆμες, ἡ φιλοσοφία τους δὲν εἶναι

ἀπαισιόδοξη και οί σχέσεις τους με τή γυναῖκα εἶναι ὄλο λεπτότητα, εὐγένεια...

ΒΟ·Ι·ΝΙΤΣΚΥ (γελώντας). Μπράβο, μπράβο! "Ὀλ' αὐτά εἶναι πολὺ ὠραῖα, ἀλλὰ δὲν εἶναι πειστικά. Ἐπομένως (στὸν ΑΣΤΡΩΒ) ἐπίτρεψέ μου, ἀγαπητέ μου φίλε, νὰ καίω τή σόμπα μου με ξύλα και νὰ χτίζω τίς ἀποθήκες μου με ξυλεία.

ΑΣΤΡΩΒ. Μπορεῖς νὰ καῖς τή σόμπα σου με πετροκάρβουνο και νὰ χτίζεις τίς ἀποθήκες σου με τοῦβλα! Λοιπόν, ἐγὼ παραδέχομαι νὰ κόψης ξύλα, ἀφοῦ ἔχεις ἀνάγκη, ἀλλὰ γιατί νὰ καταστρέφεις τὰ δάση; Τὰ Ρωσικά δάση τρίζουνε κάτω ἀπὸ τὸ τσεκοῦρι. Καταστρέφονται δισεκατομμύρια δέντρα, ἐρημώνονται οἱ φωλιές τῶν ἄγριων ζῶων και τῶν πουλιῶν, τὰ ποτάμια λιγοστεύουνε και ξεραίνονται και θαυμάσια τοπία ἀφανίζονται γιὰ πάντα. Κι' ὄλ' αὐτά γιατί; Γιατί τοῦ τεμπέλη τοῦ ἀνθρώπου δὲν τοῦ κόβει τὸ μυαλὸ νὰ σκύψει και νὰ βγάλει μέσα ἀπὸ τή γῆ τὴν καύσιμη ὕλη. (Στὴν ΕΛΕΝΑ). Δὲν ἔχω δίκαιο, κυρία μου; Πρέπει νά ναι κανεῖς ἀπερίσκεπτος, βάρβαρος, γιὰ νὰ καίει στή σόμπα του αὐτὴ τὴν ὁμορφιά, νὰ καταστρέφει ἐκεῖνο ποὺ δὲ μπορεῖ νὰ δημιουργήσει. Ὁ ἄνθρωπος εἶναι προικισμένος με λογικὸ και δημιουργικὴ δύναμη γιὰ νὰ μεγαλώνει και νὰ πληθαίνει αὐτὸ ποὺ τοῦ δόθηκε. Ὅμως ὡς τώρα δὲν ἐδημιούργησε τίποτα—κατάστρεψε μόνο. Τὰ δάση ὄλο και λιγοστεύουνε, τὰ ποτάμια ξεραίνονται, τὰ ἄγρια ζῶα ἐξαφανίζονται, τὸ κλίμα κατάστρέφεται και ἡ γῆ ἀπὸ μέρα σὲ μέρα γίνεται ὄλο και πιὸ φτωχὴ, πιὸ ἄσχημη. (Στὸν ΒΟ·Ι·ΝΙΤΣΚΥ). Ἐσὺ ὅμως κάθεσαι κεῖ πέρα, με κοιτάζεις με εἰρωνία κι' ὄλα αὐτά ποὺ λέω δὲ σοῦ φαίνονται σοβαρά. Νομίζεις πὼς εἶναι ἰδιοτροπίες και παραξενιές. Μὰ ὅταν περνᾶω κοντὰ ἀπὸ τὰ χωριάτικα δάση, ποὺ τᾶσωσα ἀπὸ τὸ πελέκημα και τὴν καταστροφή, κι' ὅταν ἀκούω νὰ βουίζει τὸ καινούργιο μου δάσος, ποὺ τὸ

φύτεψα με τὰ ἴδια μου τὰ χέρια, νοιώθω πὼς τὸ κλιῖμα αὐτὸ εἶναι λιγάκι καὶ στὴ δική μου ἐξουσία, καὶ πὼς ἂν ὁ ἄνθρωπος σὲ χίλια χρόνια θᾶναι εὐτυχισμένος, θᾶχω βάλει κι' ἐγὼ λίγο τὸ χεράκι μου. "Όταν φυτεύω τὴ σημύδα καὶ τὴ βλέπω ὕστερα νὰ πρασινίζει, νὰ φουντώνει καὶ νὰ κουνιέται στὸν ἀέρα, ἡ ψυχὴ μου γιομίζει ἀπὸ περηφάνεια καί... (βλέποντας τὸν ΕΡΓΑΤΗ πὸν τοῦ ἔφερε στὸ δίσκο ἕνα ποτηράκι βότκα). Ναί... ὥστόσο... (πίνει)... Εἶναι ὥρα νὰ πηγαίνω. Τώρα βέβαια, ὄλ' αὐτὰ μπορεῖ νᾶναι καὶ ἰδιοτροπίες, δὲ λέω... Λοιπὸν, ἔχω τὴν τιμὴ νὰ σᾶς χαιρετήσω ! (Προχωρεῖ πρὸς τὸ σπίτι).

ΣΟΝΙΑ (τὸν πιάνει ἀπὸ τὸ μπράτσο καὶ προχωρεῖ μαζί του). Πότε θὰ μᾶς ξανάρθετε ;

ΑΣΤΡΩΒ. Δὲν ξέρω.

ΣΟΝΙΑ. Πάλι ὕστερ' ἀπὸ κανένα μῆνα ;

(Ὁ ΑΣΤΡΩΒ κι' ἡ ΣΟΝΙΑ μπαίνουν στὸ σπίτι. Ἡ ΜΑΡΙΑ ΒΑΣΙΛΙΕΒΝΑ κι' ὁ ΤΕΛΕΓΙΝ μένουν κοντὰ στὸ τραπέζι. Ἡ ΕΛΕΝΑ ΑΝΤΡΕΓΕΒΝΑ κι' ὁ ΒΟΪ-ΝΙΤΣΚΥ προχωροῦν στὴ βεράντα).

ΕΛΕΝΑ. Φερθήκατε πάλι ἐλεεινά, Ἰβάν Πετρόβιτς. Ἦταν ἀνάγκη νὰ πειράζετε ἔτσι τὴ Μαρία Βασίλιεβνα καὶ νὰ τῆς μιλάτε γιὰ *perpetum mobile* ; Καὶ σήμερα πάλι στὸ τραπέζι τσακωθήκατε μετὸν Ἀλέξαντρο. Τί μικροπρέπεια !

ΒΟΪ-ΝΙΤΣΚΥ. Μὰ ἀφοῦ τὸν μισῶ ;

ΕΛΕΝΑ. Δὲν ὑπάρχει κανεὶς λόγος νὰ μισεῖτε τὸν ἄντρα μου. Εἶναι κι' αὐτὸς ἄνθρωπος ὅπως ὅλοι. Δὲν εἶναι χειρότερος ἀπὸ σᾶς.

ΒΟΪ-ΝΙΤΣΚΥ. ὦ, ἂν μπορούσατε νὰ δεῖτε τὸ πρόσωπό σας, τίς κινήσεις σας !... Εἶναι τόσο βαρετὸ νὰ ζῆτε ἔτσι !... ὦ, τόσο βαρετό !...

ΕΛΕΝΑ, ὦχ !... βαρετὸ καὶ πληκτικὸ μαζί ! Ὅλοι ἀποπέρνουν τὸν ἄντρα μου, ὅλοι με κοιτάζουν με συμπόνια,

σὰ νὰ λένε : « Ἡ καημένη, ἔχει ἓνα γέρο ἄντρα ! » Ὡ, αὐτὴ ἢ συμπάθεια γιὰ μένα, πόσο καλὰ τὴν καταλαβαί-
νω ! Ὅλοι σας, ὅπως εἶπε τώρα ὁ γιατρός, καταστρέφετε
ἄσκεφτα τὰ δάση καὶ πολὺ γρήγορα δὲν θὰ μείνη τί-
ποτα πάνω στὴ γῆ. Μὲ τὸν ἴδιο τρόπο καταστρέφετε
ἄσκεφτα τὸν ἄνθρωπο, καὶ γρήγορα, χάρις σὲ σᾶς, δὲ θὰ
μείνει πάνω στὴ γῆ οὔτε πίστη, οὔτε ἀγνότητα, οὔτε
ικανότητα γι' αὐτοθυσία. Γιατί νὰ μὴ μπορεῖτε νὰ κοι-
τάζετε ἀδιάφορα τὴ γυναῖκα ὅταν δὲν εἶναι δική σας ;
Γιατί—ἔχει δίκιο σ' αὐτὸ ὁ γιατρός—μέσα σ' ὅλους σας
φωλιάζει ὁ δαίμονας τῆς καταστροφῆς. Δὲ λυπόσαστε
οὔτε τὰ δάση, οὔτε τὰ πουλιά, οὔτε τίς γυναῖκες, οὔτε ὁ
ἕνας τὸν ἄλλον !...

ΒΟ·Ι·ΝΙΤΣΚΥ. Δὲν μ' ἀρέσουν αὐτὲς οἱ ἠθικολογίες.

(Παύση).

ΕΛΕΝΑ Αὐτὸς ὁ γιατρός ἔχει ἓνα πρόσωπο κουρασμένο,
νευρικό... Ἐνα ἐνδιαφέρον πρόσωπο. Φαίνεται πῶς τῆς
Σόνιας τῆς ἀρέσει πολὺ. Εἶναι ἐρωτευμένη μαζί του—τὴν
καταλαβαίνω... Ἀπὸ τότε ποὺ εἶμαι ἐδῶ ἐγώ, ἔχει ἔρθει
τρεῖς φορές, ἀλλὰ εἶμαι τόσο ντροπαλὴ ποὺ καμιὰ φορὰ
δὲ μπόρεσα νὰ μιλήσω μαζί του ὅπως πρέπει, νὰ τοῦ πῶ
ἓναν καλὸ λόγο. Ὅα μὲ νομίζει κακιὰ, ἀκατάδεχτη. Ἴσως
ἐμεῖς οἱ δυὸ νὰ συμφωνοῦμε, Ἰβάν Πετρόβιτς, γιατί εἶμα-
στε κι' οἱ δυὸ κουραστικοί, πληχτικοὶ ἄνθρωποι. Ναι,
πληχτικοί... Μὴ μὲ κοιτάζετε ἔτσι, δὲ μ' ἀρέσει !

ΒΟ·Ι·ΝΙΤΣΚΥ. Πῶς ἀλλοιῶς νὰ σᾶς κοιτάζω ἀφοῦ σᾶς
ἀγαπῶ ; Εἴσαστε ἢ εὐτυχία μου, ἢ ζωὴ μου, ἢ νιότης μου !
Τὸ ξέρω, γιὰ νὰ μ' ἀγαπήσετε κι' ἐσεῖς δὲν ὑπάρχει ἐλ-
πίδα—καμιὰ ! Ὅμως δὲ ζητῶ τίποτα. Μόνον νὰ μοῦ ἐπι-
τρέπετε νὰ σᾶς βλέπω—ν' ἀκούω τὴ φωνή σας...

ΕΛΕΝΑ. Σσσο ! Μπορεῖ νὰ σᾶς ἀκούσουν ! (Προχωροῦν
πρὸς τὸ σπίτι).

ΒΟ·Ι·ΝΙΤΣΚΥ (προχωρώντας πίσω της). Ἀφήστε με νὰ

σας μιλήσω για την αγάπη μου, μη με διώχνετε—αυτό για μένα είναι ή μεγαλύτερη εύτυχία !...

ΕΛΕΝΑ. Είναι μαρτύριο !... (Μπαίνουν στο σπίτι).

(*Ο ΤΕΛΕΓΙΝ χτυπάει τις χορδές παίζοντας πόλκα. Η ΜΑΡΙΑ ΒΑΣΙΛΙΕΒΝΑ κάτι σημειώνει στο περιθώριο της μπροσούρας*).

Α Υ Λ Α Ι Α

Π Ρ Α Ξ Η Δ Ε Υ Τ Ε Ρ Η

Τραπεζαρία στὸ σπίτι τοῦ ΣΕΡΕΜΠΡΙΑΚΩΦ. Νύχτα. Στὸν κῆπο ἓνας φύλακας χτυπάει τὴ ροκάνα του.

Ὁ ΣΕΡΕΜΠΡΙΑΚΩΦ κάθεται σὲ μιὰ πολυθρόνα μπροστὰ στὸ ἀνοιχτὸ παράθυρο, μισοκοιμισμένος. Ἡ ΕΛΕΝΑ ΑΝΤΡΕΓΕΒΝΑ κάθεται κοντά του—νοστάζει κι' αὐτή.

ΣΕΡΕΜΠΡΙΑΚΩΦ (ξυπνώντας). Ποιὸς εἶναι ;... Σόνια, ἐσύ σαι ;

ΕΛΕΝΑ. Ἐγὼ εἶμαι.

ΣΕΡΕΜΠΡΙΑΚΩΦ. Ἄ, ἐσύ σαι Λένοτσκα ;... Ἀβάσταχτος πόνος !

ΕΛΕΝΑ. Σοῦπεσε τὸ σκέπασμα... (Τοῦ τυλίγει τὰ πόδια). Θὰ κλείσω τὸ παράθυρο Ἀλέξαντρε.

ΣΕΡΕΜΠΡΙΑΚΩΦ. Ὅχι, ὄχι, πνίγομαι, δὲ μπορῶ... Ἀποκοιμήθηκα τώρα δὰ κι' ὄνειρεύτηκα πὼς τὸ ἀριστερό μου πόδι ἦτανε ξένο. Εὔπνησα μ' αὐτὸ τὸν ἀνυπόφορο πόνο. Ὅχι, ὄχι, αὐτὸ δὲν εἶναι ποδάγρα, εἶναι μᾶλλον ρευματισμός. Τί ὥρα εἶναι τώρα ;

ΕΛΕΝΑ. Δώδεκα καὶ εἴκοσι. (Παύση).

ΣΕΡΕΜΠΡΙΑΚΩΦ. Τὸ πρωτὶ ψάξε στὴ βιβλιοθήκη γιὰ τὸν Μπάτιουσκωφ. Μοῦ φαίνεται πὼς τὸν ἔχουμε.

ΕΛΕΝΑ. Τί ;

ΣΕΡΕΜΠΡΙΑΚΩΦ. Τὸ πρωτὶ ψάξε γιὰ τὸν Μπάτιουσκωφ στὴ βιβλιοθήκη. Θυμᾶμαι πὼς εἶχαμε τὰ ἔργα του. Μὰ γιατί ἀναπνέω τόσο βαριά ;

ΕΛΕΝΑ. Εἶσαι κουρασμένος. Εἶναι ἡ δευτέρα νύχτα ποὺ δὲν κοιμᾶσαι.

ΣΕΡΕΜΠΡΙΑΚΩΦ. Λένε πὼς ὁ Τουργκέγιεφ, ἔπαθε ἀπὸ

τὴν ποδάγρα στηθάγχη. Φοβᾶμαι πὼς κι' ἐγὼ τὸ ἴδιο θὰ πάθω. Καταραμμένα, ἀντιπαθητικὰ γερατειά. Στὸ διάολο νὰ πᾶτε ! Ἀφότου γέρασα, ἄρχισα νὰ μισῶ τὸν ἑαυτὸ μου. Μὰ καὶ γιὰ σᾶς θᾶμαι μισητὸς νὰ με βλέπετε, τὸ ξέρω...

ΕΛΕΝΑ. Μιλᾶς γιὰ τὰ γερατειά σου με τέτοιον τρόπο, σὰ νὰ σοῦ φταῖμε μεῖς.

ΣΕΡΕΜΠΡΙΑΚΩΦ. Μὰ πιότερο ἀπ' ὅλους, ἐσὺ με μισεῖς.

(*Ἡ ΕΛΕΝΑ σηκώνεται καὶ κάθεται σὲ ἀπόσταση*).

ΣΕΡΕΜΠΡΙΑΚΩΦ. Βέβαια, ἔχεις δίκιο. Δὲν εἶμαι βλάκας, καταλαβαίνω. Εἶσαι νέα, γερή, ὁμορφη. Θέλεις νὰ ζήσεις κι' ἐγὼ εἶμαι γέρος, σχεδὸν ἓνα πτώμα. Νομίζεις πὼς δὲν καταλαβαίνω ; Μὰ τί νὰ γίνει ; Βέβαια εἶναι κουταμάρα πού ζῶ ἀκόμα. Ἀλλὰ περιμένετε λίγο, σύντομα θὰ εἴστε ὅλοι ἐλεύτεροι. Δὲ θὰ βαστάξω καὶ πολὺν καιρό.

ΕΛΕΝΑ. Εἶμαι κουρασμένη, ἐξαντλημένη... Γιὰ τῆνομα τοῦ θεοῦ, πᾶψε !

ΣΕΡΕΜΠΡΙΑΚΩΦ. Ἔτσι εἶναι, ἔτσι εἶναι... Γιὰ χατήρι μου ὅλοι κουράζονται, ὑποφέρουν, καταστρέφουν τὰ νειάτα τους, καὶ ὁ μόνος πού ἀπολαβαίνει, πού χαίρεται τὴ ζωὴ, εἶμ' ἐγὼ ! Ἔ, μὰ βέβαια, βέβαια !

ΕΛΕΝΑ. Πᾶψε ! Μὲ κάνεις δυστυχισμένη !

ΣΕΡΕΜΠΡΙΑΚΩΦ. Ὅλους τοὺς κάνω δυστυχισμένους ! Βέβαια !...

ΕΛΕΝΑ (*μὲ δάκρυα στὰ μάτια*). Εἶναι ἀνυπόφορο ! Πές μου, τί θέλεις ἀπὸ μένα ;

ΣΕΡΕΜΠΡΙΑΚΩΦ. Τίποτα.

ΕΛΕΝΑ. Τότε λοιπόν, πᾶψε, σὲ παρακαλῶ ;

ΣΕΡΕΜΠΡΙΑΚΩΦ. Παράξενο, μὰ τὴν ἀλήθεια... Μιλᾷει ὁ Ἰβάν Πετρόβιτς ἢ ἐκείνη ἢ κουτόγρηα ἢ Μαρία Βασίλιεβνα κι' αὐτὸ δὲν ἐνοχλεῖ κανέναν, ὅλοι ἀκοῦνε— ἀλλὰ σὰν πῶ ἐγὼ ἔστω καὶ μιὰ λέξη, τότε ὅλοι ἀρχίζουν νὰ αἰσθάνονται δυστυχισμένοι. Κι' ἡ φωνή μου ἀκόμα

τούς εἶναι ἀντιπαθητική. Ἄς παραδεχτοῦμε, λοιπόν, πῶς εἶμαι ἀντιπαθητικός, ἐγωϊστής, τύραννος—μὰ δὲν ἔχω κι' ἐγὼ τὸ δικαίωμα, ἀκόμα καὶ στὰ γερατεῖά μου, νὰ σκέπτομαι τὸν ἑαυτό μου; Δὲν τῶχω κερδίσει αὐτὸ τὸ δικαίωμα; Σὲ ρωτῶ, δὲν ἔχω κι' ἐγὼ δικαίωμα στὰ ξεκούραστα γεράματα καὶ στὴν ἐκτίμηση τῶν ἀνθρώπων γιὰ τὸ ἄτομό μου;

ΕΛΕΝΑ. Δὲν ἀρνιέται κανεὶς τὰ δικαιώματά σου. (Τὸ παράθυρο χτυπάει μὲ τὸν ἄερα). Σηκώθηκε ἄερας. Θὰ κλείσω τὸ παράθυρο. (Κλείνει τὸ παράθυρο). Σὲ λίγο θὰ βρέξει. Κανένας δὲν ἀρνιέται τὰ δικαιώματά σου.

(Παύση. Ὁ ΦΥΛΑΚΑΣ στὸν κῆπο χτυπάει τὴ ροκάνα του καὶ τραγουδάει ἓνα δημοτικὸ τραγούδι).

ΣΕΡΕΜΠΡΙΑΚΩΦ. Νὰ δουλεύεις ὅλη σου τὴ ζωὴ γιὰ τὴν ἐπιστήμη, νᾶσαι συνηθισμένος στὸ γραφεῖο σου, στὸ ἀκροατήριό σου, νὰ μιλᾷς μὲ ἀξιοσέβαστους συναδέλφους, κι' ἔτσι ξαφνικά, στὰ καλὰ καθούμενα, νὰ βρεθεῖς μέσα σ' αὐτὸν τὸν τάφο; Νᾶσαι ὑποχρεωμένος νὰ βλέπεις κάθε μέρα κουτούς ἀνθρώπους, ν' ἀκοῦς τιποτένιες κουβέντες... Θέλω νὰ ζήσω. Ἀγαπῶ τὴν πρόοδο, ἀγαπῶ τὴ φήμη, τὸ θόρυβο—κι' ἐδῶ εἶμαι σὰν ἐξόριστος. Νὰ νοσταλγεῖς κάθε στιγμή τὸ παρελθόν, νὰ παρακολουθεῖς τὶς ἐπιτυχίες τῶν ἄλλων, νὰ φοβᾶσαι τὸ θάνατο... Δὲ μπορῶ νὰ τὰ ὑποφέρω αὐτά! Δὲν ἔχω τίς δυνάμεις! Κι' ὅμως, ἐδῶ μῆτε τὰ γεράματα δὲ θέλουν νὰ μοῦ συγχωρέσουν!

ΕΛΕΝΑ. Περίμενε, ἔχε ὑπομονή. Σὲ πέντε—ἔξι χρόνια θάμαι κι' ἐγὼ γρηά.

(Μπαίνει ἡ ΣΟΝΙΑ).

ΣΟΝΙΑ. Πατέρα, ἐσὺ ὁ ἴδιος μᾶς εἶπες νὰ καλέσουμε τὸν γιατρό Ἀστρώβ καὶ τώρα πού ἤρθε δὲ θέλεις νὰ τὸν δεχτεῖς. Αὐτὸ δὲν εἶναι εὐγενικό. Μονάχα πού τὸν ἀνησυχίσαμε τὸν ἀνθρωπο...

ΣΕΡΕΜΠΡΙΑΚΩΦ. Τί ανάγκη τὸν ἔχω τὸν Ἀστρώβ σου; Τόσο νοιώθει αὐτὸς ἀπὸ γιατρικὴ ὅσο ἐγὼ ἀπὸ ἀστρονομία.

ΣΟΝΙΑ. Μὰ δὲ θὰ καλέσουμε δῶ γιὰ τὴν ποδάγρα σου ὀλάκερη τὴν ἰατρικὴ ἀκαδημία!

ΣΕΡΕΜΠΡΙΑΚΩΦ. Ἐγὼ μ' αὐτὸν τὸ παλαβὸ δὲ θέλω νᾶχω κουβέντες.

ΣΟΝΙΑ. Κάνε ὅπως σοῦ ἀρέσει! (Κάθεται). Μοῦ εἶναι ἀδιάφορο.

ΣΕΡΕΜΠΡΙΑΚΩΦ. Τί ὥρα εἶναι;

ΕΛΕΝΑ. Κοντεύει μία.

ΣΕΡΕΜΠΡΙΑΚΩΦ. Πνίγομαι... Σόνια, φέρε μου τίς σταγόνες μου, εἶναι στὸ τραπέζι.

ΣΟΝΙΑ. Ἀμέσως. (Τοῦ φέρνει τίς σταγόνες).

ΣΕΡΕΜΠΡΙΑΚΩΦ (ἐρεθισμένος). Ἄχ, ὄχι αὐτές! Τίποτα δὲν πρέπει νὰ σᾶς ζητάει κανεῖς!

ΣΟΝΙΑ. Μὴν εἶσαι δύστροπος, σὲ παρακαλῶ. Αὐτὸ μπορεῖ ν' ἀρέσει σὲ μερικοὺς ἀλλὰ ἐμένα νὰ μοῦ κάνεις τὴ χάρη νὰ μ' ἀπαλλάξεις! Αὐτὰ ἐμένα δὲ μ' ἀρέσουνε. Καὶ δὲν ἔχω καιρό. Αὔριο πρέπει νὰ σηκωθῶ πρωτὶ - πρωτὶ, ἔχουμε θέρισμα τοῦ σανοῦ.

(Μπαίνει ὁ ΒΟΙ ΝΙΤΣΚΥ μὲ τὸ νυχτικὸ του κρατώντας ἓνα κερὶ).

ΒΟΙ-ΝΙΤΣΚΥ. Σὲ λίγο θὰ ξεσπάσει μπόρα. (Μιὰ ἀστροπή). Νά, βλέπετε! Ἐλενα, Σόνια, πηγαίνεται νὰ κοιμηθῆτε. Ἦρθα νὰ σᾶς ἀλλάξω.

ΣΕΡΕΜΠΡΙΑΚΩΦ (τρομαγμένος). Ὅχι, ὄχι! Μὴ μ' ἀφήνετε μ' αὐτόν! Ὅχι! Θὰ μὲ πεθάνει μὲ τὴν πολυλογία!

ΒΟΙ-ΝΙΤΣΚΥ. Μὰ πρέπει νὰ ἡσυχάσουν κι' αὐτές! Εἶναι ἡ δευτέρα νύχτα ποὺ μένουν ἄγρυπνες.

ΣΕΡΕΜΠΡΙΑΚΩΦ. Ἄς πᾶνε νὰ κοιμηθοῦνε, μὰ φύγε κι' ἐσύ! Σοῦ εἶμαι ὑπόχρεος. Σὲ ἰκετεύω, σὲ παρακαλῶ, στὸ

ὄνομα τῆς παλιᾶς μας φιλίας, μὴ φέρνεις ἀντίρρηση, μὴ διαμαρτύρεσαι ! Θὰ τὰ ποῦμε ἄλλη φορά...

ΒΟΪΝΙΤΣΚΥ (χαμογελώντας εἰρωνικά). Τῆς παλιᾶς μας φιλίας... τῆς παλιᾶς μας...

ΣΟΝΙΑ. Ἔλα, πᾶψε θεῖτε Βάνια !

ΣΕΡΕΜΠΡΙΑΚΩΦ (στὴ γυναῖκα του). Ἀγάπη μου, μὴ μ' ἀφήνεις μόνον μ' αὐτόν ! Θὰ μὲ ξεθεώσει στὴν πολυλογία !

ΒΟΪΝΙΤΣΚΥ. Μὰ αὐτὸ πιὰ καταντάει γελοῖο !

(Μπαίνει ἡ ΜΑΡΙΝΑ μ' ἓνα κερί).

ΣΟΝΙΑ. Θᾶπρεπε νὰ πλαγιάσεις, νταντὰ μου. Εἶναι πιὰ ἀργά.

ΜΑΡΙΝΑ. Ἀκόμα δὲν ξέστρωσα τὸ τραπέζι, τὸ σαμοβάρι βράζει. Πῶς νὰ κοιμηθεῖ κανεὶς ;

ΣΕΡΕΜΠΡΙΑΚΩΦ. Ὅλοι δὲν κοιμοῦνται, ὅλοι εἶναι ἐξαντλημένοι... Μονάχα ἓνας, μονάχα ἐγὼ εἶμ' εὐτυχησμένος !

ΜΑΡΙΝΑ (πλησιάζει τὸν ΣΕΡΕΜΠΡΙΑΚΩΦ, τρυφερά). Τί ἔχεις καλὲ μου ἀφέντη ; τί ἔχεις ;... Πονᾶς ; πονᾶς πολὺ ; Ἄχ, κι' ἐμένα τὰ πόδια μου πονᾶνε, ὄλο σουβλιές, πόνους... (Σιάζει τὸ τύλιγμα στὰ πόδια του). Κι' εἶναι πολλὰ χρόνια πού τὴν ἔχεις αὐτὴ τὴν ἀρρώστεια. Θυμᾶμαι τὴ μακαρίτισσα τὴ Βέρα Πετρόβνα, τὴ μανούλα τῆς Σόνιας, πού ξενοχτοῦσε στὸ πλάι σου. Καὶ πόσο ὑπόφερε ἡ καμμένη... Πολὺ σᾶς ἀγαποῦσε !... (Παύση). Οἱ γέροι λυποῦνται τοὺς μικροὺς καὶ τοὺς πονᾶνε, μὰ τοὺς ἴδιους τοὺς γέρους, κανένας δὲν τοὺς λυπᾶται... (Φιλεῖ τὸν ΣΕΡΕΜΠΡΙΑΚΩΦ στὸν ὄμο). Πᾶμε χρυσέ μου... Πᾶμε μάτια μου... Θὰ σὲ ποτίσω τσάι ἀπὸ φλαμουῖρι, θὰ ζεστάνω τὰ ποδαρᾶκια σου... Θὰ προσευχηθῶ στὸ θεὸ γιὰ σένα...

ΣΕΡΕΜΠΡΙΑΚΩΦ (συγκινημένος). Πᾶμε, Μαρίνα...

ΜΑΡΙΝΑ. Κι' ἐμένα τὰ πόδια μου πονᾶνε... Ὅλο σουβλιές, πόνους... (Τὸν σηκώνουν μαζί μὲ τὴ ΣΟΝΙΑ καὶ προχωροῦν). Ἡ μακαρίτισσα ἡ Βέρα Πετρόβνα ὄλο ἐκλαιγε,

όλο υπέφερε για σένα, γιατί σ' αγαπούσε πολύ... 'Εσύ, Σονιούλα, μου ήσουν αμωρουδάκι ακόμα, ποῦ νὰ τὰ θυ-
μᾶσαι... "Έλα, ἔλα, πᾶμε ἀφέντη μου...

(*Ο ΣΕΡΕΜΠΡΙΑΚΩΦ, ἡ ΣΟΝΙΑ κ' ἡ ΜΑΡΙΝΑ βγαίνουν*).

ΕΛΕΝΑ. Κουράστηκα τόσο μ' αὐτόν... Δὲ μπορῶ νὰ στα-
θῶ στὰ πόδια μου.

ΒΟ·Ι·ΝΙΤΣΚΥ. 'Εσεῖς μ' αὐτόν καὶ γὰ μὲ τὸν ἑαυτό μου.
Αὐτὴ εἶναι ἡ τρίτη νύχτα ποῦ δὲν ἐκλεισα μάτι.

ΕΛΕΝΑ. Δὲν ὑπάρχει εὐτυχία σ' αὐτὸ τὸ σπίτι. Εἶναι
τρομερό! 'Η μάνα σας ὅλα τὰ μισεῖ, ἐκτός ἀπὸ τὰ βιβλια-
ράκια της καὶ τὸν καθηγητὴ. 'Ο καθηγητὴς εἶν' ἐκνευρι-
σμένος, δὲ μοῦχει ἐμπιστοσύνη καὶ σᾶς φοβᾶται. 'Η Σό-
νια εἶναι κακιωμένη μὲ τὸν πατέρα της, κακιωμένη μαζί
μου—ἔχει μιὰ βδομάδα νὰ μοῦ μιλήσει. 'Εσεῖς πάλι μι-
σεῖτε τὸν ἄντρα μου καὶ καταφρονεῖτε φανερὰ τὴ μητέρα
σας. Εἶμαι ἐκνευρισμένη καὶ σήμερα εἴκοσι φορὲς ἐκλαψα...
Δὲν ὑπάρχει εὐτυχία σ' αὐτὸ τὸ σπίτι!

ΒΟ·Ι·ΝΙΤΣΚΥ. Δὲν ἀφήνουμε καλλίτερα τὴν ἠθικολογία;

ΕΛΕΝΑ. 'Εσεῖς εἶστε μορφωμένος ἄνθρωπος, 'Ιβάν Πε-
τρόβιτς, εἶστε τόσο ἐξυπνος... Θᾶπρεπε νομίζω νὰ κατα-
λαβαίνετε καὶ νὰ ξέρετε πὼς ὁ κόσμος δὲν καταστρέφεται
ἀπ' τὶς ληστεῖες ἢ ἀπὸ τὶς πυρκαγιές, μὰ ἀπὸ τὸ μῖσος,
ἀπὸ τὴν ἐχθρα κ' ἀπ' ὅλες αὐτὲς τὶς μικρὲς κ' ἀσήμαν-
τες λογομαχίες. 'Η δουλειά ἡ δική σας θᾶπρεπε νᾶναι
ἄξι νὰ γκρινιάζετε, μὰ νὰ κοιτάζετε πὼς νὰ τοὺς μονιά-
σετε ὅλους.

ΒΟ·Ι·ΝΙΤΣΚΥ. Μονιάστε πρῶτα ἐμένα μὲ τὸν ἑαυτό μου!
'Ακριβὴ μου... (Σκύβει νὰ φιλήσει τὸ χέρι της).

ΕΛΕΝΑ. "Όχι, μὴ! (Τραβᾷ τὸ χέρι της). Φύγετε!

ΒΟ·Ι·ΝΙΤΣΚΥ. 'Η βροχὴ σὲ λίγο θὰ περάσει κ' ὅλα στὴ
φύση θὰ ξαναζωντανέψουν, θὰ ξανασάνουν... Μονάχα ἐγὼ
δὲν θὰ ξανασάνω ἀπ' αὐτὴ τὴ μπόρα. Μέρα καὶ νύχτα, ἡ
σκέψη πὼς χάθηκε ἡ ζωὴ μου ἄσκοπα, θὰ μὲ πνίγει σὰν

ἐφιάλτης. Δὲν ἔχω παρελθὸν—ξοδεύτηκε ἀνόητα, σὲ τιποτένια πράγματα—καὶ τὸ παρόν μου εἶναι ἀπαίσιο μὲ τὸν παραλογισμό καὶ τὴν κουταμάρα του. Αὐτὰ εἶναι ὅλα κι' ὅλα ἡ ζωὴ μου καὶ ἡ ἀγάπη μου! Τί νὰ τὰ κάνω αὐτά; Τί μπορῶ νὰ κάνω μ' αὐτά; Ἡ ἀγάπη μου γιὰ σᾶς χάνεται καὶ σβύνει, σὰν μιὰ ἀχτίδα τοῦ ἡλίου ποῦπεσε στὸ λάκκο. Μὰ κι' ἐγὼ ὁ ἴδιος εἶμαι ὀλότελα χαμένος.

ΕΛΕΝΑ. Ὅταν μοῦ μιλάτε γιὰ τὴν ἀγάπη σας, αἰσθάνομαι τόσο κουτὴ ποῦ δὲν ξέρω τί νὰ σᾶς πῶ. Μὲ συγχωρεῖτε, ἀλλά, δὲ μπορῶ νὰ σᾶς πῶ τίποτα. (Κάνει νὰ φύγει). Καληνύχτα.

ΒΟΪ-ΝΙΤΣΚΥ (φράζοντάς της τὸ δρόμο). Ἄν ξέρατε πόσο μὲ κάνει δυστυχισμένο ἢ σκέψη, πὼς πλάι μου, μέσα στὸ ἴδιο αὐτὸ σπίτι, μιὰ ἄλλη ζωὴ πάει χαμένη—ἡ δική σας! Τί περιμένετε; Ποιὰ καταραμένη θεωρία σᾶς ἐμποδίζει; Νοιώστε με ἐπιτέλους, καταλάβετε με!...

ΕΛΕΝΑ (τὸν κοιτάζει προσεχτικά). Ἰβάν Πετρόβιτς, εἶστε μεθυσμένος!

ΒΟΪ-ΝΙΤΣΚΥ. Ἴσως, ἴσως...

ΕΛΕΝΑ. Ποῦ εἶν' ὁ γιατρός;

ΒΟΪ-ΝΙΤΣΚΥ. Εἶναι μέσα κεῖ... Κοιμᾶται στὴν κάμαρά μου τὴ νύχτα... Ναι, ἴσως... Ἴσως... Ὅλα εἶναι πιθανά!

ΕΛΕΝΑ. Ἦπιατε πάλι σήμερα. Γιατί αὐτό;

ΒΟΪ-ΝΙΤΣΚΥ. Μ' αὐτὸ ξεγελιέμαι ὅτι ζῶ... Μὴ μοῦ τὸ ἀπαγορεύετε, Héλέne!

ΕΛΕΝΑ. Πρῶτα δὲν πίνατε ποτὲ καὶ ποτὲ δὲ μιλούσατε τόσο πολὺ... Πηγαίνετε νὰ κοιμηθῆτε... Μὲ κάνετε νὰ πλήττω.

ΒΟΪ-ΝΙΤΣΚΥ (σκύβει νὰ φιλήσῃ τὸ χέρι της). Ἄκριβή μου!... Μοναδική μου!...

ΕΛΕΝΑ (μ' ἀγανάκτηση). Ἀφῆστε με! Αὐτὸ ἐπὶ τέλους καταντᾷ συχαμερό! (Βγαίνει).

ΒΟΪ-ΝΙΤΣΚΥ (μόνος). Ἐφυγε... (Παύση). Πρὶν δέκα

χρόνια τὴν συναντοῦσα στῆς μακαρίτισσας τῆς ἀδερφῆς μου. Τότε αὐτὴ ἦταν δεκαεφτά χρονῶν κι' ἐγὼ τριάντα ἐφτά. Γιατί νὰ μὴν τὴν ἐρωτευόμουνα τότε καὶ νὰ τῆς ἔκανα πρόταση; Θᾶταν εὐκολώτερο νὰ γίνεи. Καὶ θὰ ἦταν γυναῖκα μου... Ναί... Θὰ ξυπνοῦσαμε τώρα μαζί ἀπ' αὐτὴ τὴν μπόρα, ἐκείνη θὰ τρόμαζε μὲ τὸν κεραινὸ καὶ θάπεφτε στὴν ἀγκαλιά μου. Κι' ἐγὼ θὰ τὴν κράταγα σφιχτὰ καὶ θὰ τῆς ψιθύριζα στ' αὐτί: «Μὴ φοβᾶσαι, ἐγὼ εἶμ' ἐδῶ». Ὡ, θαυμάσιες σκέψεις, τί εὐτυχία!... Μοῦρχειται νὰ γελάσω ἀπὸ χαρά... Μά, ὦ θεέ μου, οἱ σκέψεις μου μπερδεύονται... Γιατί νᾶμαι γέρος; Γιατί νὰ μὴ μὲ νοιώθει αὐτὴ; Τῆ ρητορική της, τῆ σχολαστική ἠθική της, τίς στενοκέφαλες θεωρίες της γιὰ τὴν καταστροφή τοῦ κόσμου—ὄλ' αὐτὰ τὰ μισῶ βαθειά. (Παύση). Ὡ, πόσο ξεγελάστηκα! Λάτρευα αὐτὸν τὸν Καθηγητὴ, αὐτὸν τὸν ἐλεινὸ ποδαγρικὸ συνταξιούχο, καὶ δούλευα γι' αὐτὸν σὰν βόδι. Ἡ Σόνια κι' ἐγὼ στραγγίζαμε ὀλότελα τὸ χτήμα. Ἐμπορευόμαστε τὸ λάδι, τὰ μπιζέλια, τὴ μυζήθρα, σὰν ἀληθινοὶ κερδοσκόποι. Ἐμεῖς οἱ ἴδιοι δὲν καλοτρῶγαμε, κόβαμε ἀπὸ τὸ ψωμί μας, γιὰ νὰ μαζέψουμε καπίκι-καπίκι νὰ τὰ κάνουμε χιλιάδες ρούβλια καὶ νὰ τοῦ τὰ στέλνουμε. Ἡμουνα περήφανος γι' αὐτόν, γιὰ τὴ μὀρφωσή του—αὐτὸς ἦταν γιὰ μένα ἡ ζωὴ μου, ἡ ἀνάσα μου. Ὅ,τι ἔγραφε, ὅ,τι πρόφερνε, μοῦ φαινόταν ἐμπνευσμένο ἀπὸ μιὰ μεγαλοφυΐα... Θεέ μου, καὶ τώρα; Βρίσκεται δῶ, συνταξιούχος, καὶ φανερώνεται τώρα τὸ συνολικὸ ἀποτέλεσμα τῆς ζωῆς του: Δὲ θὰ μείνει πίσω του οὔτε μιὰ σελίδα ἀπὸ τὸ ἔργο του, εἶναι ὀλότελα ἄγνωστος, εἶν' ἓνα μηδενικὸ—μιὰ σαπουνόφουσκα! Κι' ἐγὼ πόσο ξεγελάστηκα... Τώρα τὸ βλέπω—ξεγελάστηκα σὰ βλάκας!..

(Μπαίνει ὁ ΑΣΤΡΩΒ μὲ ρεντικότα, μὰ χωρὶς γελέκο καὶ χωρὶς λαιμοδέτη. Εἶναι λίγο πιωμένος, Τὸν ἀκολουθεῖ ὁ ΤΕΛΕΤΙΝ μὲ τὴν κιθάρα του).

ΑΣΤΡΩΒ. Παῖξε κάτι !

ΤΕΛΕΓΙΝ. Μὰ ὅλοι κοιμοῦνται !

ΑΣΤΡΩΒ. Παῖξε !

(*Ὁ ΤΕΛΕΓΙΝ παίξει σιγανά*).

ΑΣΤΡΩΒ (στὸν ΒΟ Ι·ΝΙΤΣΚΥ). Μόνος εἶσαι ; Ποῦ εἶναι οἱ ντάμες ; (*Βάζει τὰ χέρια στοὺς γοφούς του καὶ σιγοτραγουδάει*). «Χορεύει τὸ σπιτάκι μου, χορεύει κι' ἡ φωτιά μου, κι' ὁ νοικοκύρης τοῦ σπιτιοῦ δὲν ἔχει νὰ πλαγιάσει»... Ἡ μόρα μ' ἐξύπνησε κι' ἐμένα. Ἄ, δυνατὴ βροχούλα !... Τί ὥρα εἶναι ;

ΒΟ Ι·ΝΙΤΣΚΥ. Ὁ διάλογος ξέρει !

ΑΣΤΡΩΒ. Σὰ νάκουσα τὴ φωνὴ τῆς Ἑλενας Ἀντρέγεβνας.

ΒΟ Ι·ΝΙΤΣΚΥ. Ναι, ἦταν ἐδῶ πρὶν ἀπὸ λίγο.

ΑΣΤΡΩΒ. Σπουδαία γυναῖκα ! (*Βλέπει τὰ μπουκαλάκια πάνω στὸ τραπέζι καὶ τὰ ἐξετάζει*). Πόσα φάρμακα ! Καὶ πόσες συνταγές ! Ἀπὸ τὸ Χάρκοβο, ἀπὸ τὴ Μόσχα, ἀπὸ τὴν Τούλα... Ὅλες οἱ πόλεις τὸν βαρέθησαν μ' αὐτὴ τὴν ποδάγρα του. Μὰ εἶν' ἀλήθεια ἄρρωστος ἢ ὑποκρίνεται ;

ΒΟ Ι·ΝΙΤΣΚΥ. Εἶναι ἄρρωστος. (*Παύση*).

ΑΣΤΡΩΒ. Γιατί εἶσαι σήμερα τόσο μελαγχολικός ; Λυπᾶσαι τὸν καθηγητὴ, ἦ...

ΒΟ Ι·ΝΙΤΣΚΥ. Ἄφησέ με.

ΑΣΤΡΩΒ. Ἡ μήπως εἶσαι ἐρωτευμένος μὲ τὴν καθηγητίνα ;

ΒΟ Ι·ΝΙΤΣΚΥ. Εἶναι φίλη μου.

ΑΣΤΡΩΒ. Κι ὄλας ;

ΒΟ Ι·ΝΙΤΣΚΥ. Τί σημαίνει αὐτὸ τὸ «κι ὄλας» ;

ΑΣΤΡΩΒ. Μιὰ γυναῖκα μπορεῖ νὰ γίνει φίλη ἑνὸς ἄντρα σὲ τρία στάδια : Πρῶτα εὐνοουμένη του, ὕστερα ἐρωμένη του, καὶ τέλος φίλη του.

ΒΟ Ι·ΝΙΤΣΚΥ. Πρόστυχη θεωρία.

ΑΣΤΡΩΒ. Πῶς ; Ἄ, μάλιστα... Πρέπει νὰ παραδεχτῶ

πὼς ἔγινα καὶ πρόστυχος. Βλέπεις, εἶμαι καὶ λιγάκι πιωμένος... Τῶχ'ω σὰν κανόνα, νᾶρχομαι ἔτσι στὸ κέφι μιὰ φορὰ τὸ μῆνα. Κι' ὅταν εἶμαι σ' αὐτὴ τὴν κατάσταση, γίνομαι ἀδιάντροπος, βάνουσος, ὅσο δὲν παίρνει. Τότε δὲ λογαριάζω τίποτα ! Ἀναλαβαίνω τὶς πιὸ δύσκολες ἐγχειρήσεις καὶ τὶς κάνω θαυμάσια. Χαράζω τὰ πιὸ πλατειὰ σχέδια γιὰ τὸ μέλλον. Σὲ τέτοιες στιγμὲς δὲ θεωρῶ τὸν ἑαυτό μου οὔτε παράξενο, οὔτε γκρινιαρή. Ἀπεναντίας, πιστεύω ὅτι προσφέρω στὴν ἀνθρωπότητα μιὰ τεράστια ὠφέλεια—τεράστια ! Ἔχω καὶ δική μου φιλοσοφία τῆς ζωῆς σὲ τέτοιες στιγμὲς. Κι' ὅλοι ἐσεῖς φιλαράκο μου, μοῦ φαίνεστε σὰν ἔντομα... σὰν μικρόβια ! (Στὸν ΤΕΛΕΓΙΝ).
Βλογιάρη, παῖξε !

ΤΕΛΕΓΙΝ. Χρυσή μου ψυχὴ, θὰ χαιρόμουνα νὰ κάνω ὅ,τι ἀγαπᾶς, μὰ κατάλαβέ το, στὸ σπίτι ὅλοι κοιμούνται !
ΑΣΤΡΩΒ. Παῖξε εἶπα !

(Ὁ ΤΕΛΕΓΙΝ παίζει σιγανὰ).

ΑΣΤΡΩΒ. Πρέπει νὰ μεθύσουμε. Ἔλα μαζί μου, μοῦ φαίνεται πὼς ἔχει ἀκόμα λίγο κονιάκ. Κι' ἄμα ξημερώσει θὰ πᾶμε σπίτι μου. Σὺμφωνοι ; Ἔχω ἕναν βοηθὸ πού ποτὲ δὲ λέει «σὺμφωνοι», ἀλλὰ «ἐντάξει». Εἶν' ἕνας φοβερὸς κατεργάρης. Λοιπὸν, θὰ πᾶμε ;—ἐντάξει ; (Βλέποντας τὴ ΣΟΝΙΑ πού μπαίνει). Μὲ συγχωρεῖτε, εἶμαι δίχως γραβάτα. (Βγαίνει βιαστικά, τὸν ἀκολουθεῖ ὁ ΤΕΛΕΓΙΝ).

ΣΟΝΙΑ. Θεῖε Βάνια, ἔπινες πάλι μὲ τὸ γιατρό ; Ὁραῖο ζευγάρι ! Ἐκεῖνος εἶναι πάντα του ἔτσι. Μὰ ἐσὺ γιατί τὸ κάνεις ; Αὐτὸ δὲν ταιριάζει στὴν ἡλικία σου !

ΒΟ-Ι ΝΙΤΣΚΥ. Ἡ ἡλικία δὲν ἔχει νὰ κάνει. Ὅταν κανεὶς δὲν ἔχει μιὰ πραγματικὴ ζωὴ, πρέπει νὰ ζεῖ μὲ αὐταπάτες. Ὅπως καὶ νᾶναι, αὐτὸ εἶναι καλύτερο ἀπὸ τὸ τίποτα.

ΣΟΝΙΑ. Τὸ χόρτο τὸ θερίσαμε, κάθε μέρα βρέχει, θὰ

σαπίσει ὄλο στὸ τέλος κι' ἐσύ κάθεσαι καὶ ζεῖς μὲ αὐτά-
πάτες. Παράτησες ὀλότελα τὸ νοικοκυριὸ κι' ἐγὼ δουλεύω
μοναχὴ μου... Μὰ δὲ μπορῶ πιά, ἀπόκαμα... (Τρομαγμέ-
νη). Θεῖε, δακρῦζουν τὰ μάτια σου !

ΒΟ·Ι·ΝΙΤΣΚΥ. Δακρῦζουνε ;... Μπά, δὲν εἶναι τίποτα...
Κουταμάρες... Μὲ κοίταζες τώρα ἔτσι, ὅπως ἡ μακαρίτισ-
σα ἢ μητέρα σου... Χρυσό μου κορίτσι... (τὴ φιλάει ὀρη-
τικὰ στὰ χέρια καὶ στὸ πρόσωπο). Ἀδελφή μου... ἀγαπη-
μένη μου ἀδερφή... Ποῦ εἶναι τώρα ; Ἄν ἤξερε ! Ἄχ,
ἂν ἤξερε !

ΣΟΝΙΑ. Τί, θεῖε ; Τί ἂν ἤξερε ;

ΒΟ·Ι·ΝΙΤΣΚΥ. Εἶναι σκληρό... δὲν εἶναι καλό... Δὲν
εἶναι τίποτα... Ὑστερα... Δὲν εἶναι τίποτα... (Βγαίνει).

ΣΟΝΙΑ (χτυπᾷ τὴν πόρτα). Μιχαὴλ Λβόβιτς, δὲν κοιμό-
σαστε, ἔ ; Ἐλᾶτε δῶ ἓνα λεπτό !

ΑΣΤΡΩΒ (πίσω ἀπὸ τὴν πόρτα). Ἐφτασα ! (Σὲ λίγο
μπαίνει φορώντας καὶ τὸ γιλέκο καὶ τὴ γραβάτα του). Σὲ
τί μπορῶ νὰ σᾶς φανῶ χρήσιμος ;

ΣΟΝΙΑ. Ἐσεῖς μεθᾶτε, ἂν αὐτὸ δὲ σᾶς κάνει ν' ἀηδιά-
ζετε, ἀλλὰ σᾶς παρακαλῶ, μὴν ἀφήνετε τὸ θεῖο μου νὰ
πίνει. Τοῦ κάνει κακό.

ΑΣΤΡΩΒ. Πολὺ καλά. Δὲ θὰ ξαναπιοῦμε. (Παύση). Φεύ-
γω ἀμέσως γιὰ τὸ σπίτι. Τελεία καὶ παῦλα. Ὡσπου νὰ
ζέψουν τ' ἄλογα θᾶχει ξημερώσει.

ΣΟΝΙΑ. Βρέχει ἀκόμα. Περιμένετε ὡς τὸ πρωτῆ.

ΑΣΤΡΩΒ. Ἡ μόρα περνᾷ. Τώρα θᾶχει ξεθυμάνει. Μο-
νάχα τὸ τέλος της θὰ μᾶς βρεῖ. Φεύγω... Καὶ σᾶς παρα-
καλῶ, μὴ μὲ ξανακαλέσετε νὰ δῶ τὸν πατέρα σας. Ἐγὼ
τοῦ λέω πὼς εἶναι ποδάγρα, κι' αὐτὸς μοῦ λέει, ὄχι, εἶ-
ναι ρευματισμοί. Τοῦ λέω νὰ ξαπλώνει στὸ κρεβάτι κι'
αὐτὸς κάθεται στὴν καρέκλα. Καὶ σήμερα ὅλη μέρα δὲ
μοῦπε οὔτε μιὰ λέξη.

ΣΟΝΙΑ. Εἶναι κακοσυνηθισμένος. (Ψάχνει στὸν μπουφέ).
Θέλετε νὰ τσιμπήσετε τίποτα ;

ΑΣΤΡΩΒ. Ναι, μάλλον.

ΣΟΝΙΑ. Έμένα μ' άρέσει νά τσιμπῶ κάτι τῆ νύχτα. Πιστεύω κάτι θά βρούμε ἐδῶ στό μπουφέ. Λένε πῶς ἦτανε μεγάλος κατακτητῆς τῶν γυναικῶν καί οἱ γυναῖκες τόν χαλάσανε. Όρίστε, πᾶρτε τυρί. (Κι' οἱ δυό στέκονται μπροστά στό μπουφέ καί τρώνε).

ΑΣΤΡΩΒ. "Όλη μέρα σήμερα δέν ἔφαγα τίποτα, μονάχα ἦπια. Ό πατέρας σας ἔχει κακό χαραχτῆρα. (Παίρνει ἀπ' τὸ μπουφέ μιὰ μπουτίλια). Έπιτρέπετε; (Γεμίζει ἕνα ποτηράκι καί τὸ πίνει). Δέν εἶναι κανεῖς ἐδῶ, μπορούμε νά μιλήσουμε ἀνοιχτά. Ξέρετε κάτι; Μοῦ φαίνεται πῶς δὲ θά μπορούσα νά μείνω στίτι σας οὔτε ἕνα μῆνα... Θά πάθαινα ἀσφυξία μέσα σ' αὐτῆ τὴν ἀτμόσφαιρα... Ό πατέρας σας ὀλότρελα ἀποροφημένος μὲ τὴν ποδάγρα του καί τὰ βιβλία του, ὁ θεῖος Βάνιας μὲ τὴ μελαγχολία του, ἡ γιαγιά σας, καί τέλος ἡ μητριὰ σας...

ΣΟΝΙΑ. Ἡ μητριὰ μου;... Τί;

ΑΣΤΡΩΒ. "Όλα στὸν ἄνθρωπο πρέπει νᾶναι ὠραῖα : πρόσωπο, ροῦχα, ψυχὴ καί ιδέες. Ἐκείνη εἶναι ὁμορφη, δέν ὑπάρχει καμιὰ ἀμφιβολία, ἀλλά... καταλαβαίνετε, δέν κάνει τίποτ' ἄλλο παρὰ νά τρώει, νά κοιμᾶται, νά πέρπατᾶ, νά μᾶς μαγεύει ὅλους μὲ τὴν ὁμορφιά της καί... τίποτα παραπάνω. Δέν ἔχει καμιὰ ὑποχρέωση—γι' αὐτὴν δουλεύουν ἄλλοι... Αὐτὸ εἶν' ἀλήθεια, δέν εἶναι; Ἄλλὰ μιὰ ζωὴ ἀργόσχολη δὲ μπορεῖ νᾶναι καί ἀγνή. (Παύση). Τώρα, βέβαια, ἴσως εἶμαι καί πολὺ αὐστηρός. Γιατὶ κι' ἐγὼ δέν εἶμαι ἱκανοποιημένος ἀπὸ τὴ ζωὴ, ὅπως ὁ θεῖος ὁ Βάνιας, κι' εἶμαστε κι' οἱ δυό γκρινιαρήδες.

ΣΟΝΙΑ. Κι' ἐσεῖς δέν εἴστε ἱκανοποιημένος ἀπ' τὴ ζωὴ;

ΑΣΤΡΩΒ. Ἀγαπῶ τὴ ζωὴ, γενικά, ἀλλὰ τὴ δικὴ μας, τὴν ἐπαρχιακὴ ζωὴ, τὴ Ρώσικη, τὴ μονότονη, δὲ μπορῶ νά τὴν ὑποφέρω. Τὴν περιφρονῶ μ' ὅλη τὴ δύναμη τῆς ψυχῆς μου. Κι' ὅσο γιὰ τὴ δικὴ μου, τὴν προσωπικὴ μου ζωὴ, σ' αὐτὴν ἴσια-ἴσια δέν ὑπάρχει τίποτα τὸ καλὸ, σᾶς

βεβαιώνω. Νά, καμιά φορά περπατᾶτε στο δάσος, σὲ μιὰ σκοτεινὴ νύχτα, καὶ ξάφνου βλέπετε ἀπὸ μακριὰ μιὰ μικρὴ λάμψη. Ξεχνᾶτε τότε τὴν κούραση καὶ τὸ σκοτάδι καὶ τ' ἀγκαθωτὰ κλαριά πού σᾶς γρατζουνᾶνε τὸ πρόσωπο... Δουλεύω—αὐτὸ τὸ ξέρετε—περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλον μέσα στὴν περιφέρεια, ἢ τύχη μὲ χτυπάει ἀσταμάτητα, πότε-πότε ὑποφέρω ἀβάσταχτα, κι' ὅμως, γιὰ μένα, δὲν ὑπάρχει μακριὰ καμιά λάμψη. Δὲν περιμένω τίποτα πιὰ γιὰ τὸν ἑαυτό μου. Δὲν ἀγαπῶ τοὺς συνανθρώπους μου. Εἶναι χρόνια τώρα πού δὲν μ' ἐνδιαφέρει κανένας.

ΣΟΝΙΑ. Δὲ σᾶς ἐνδιαφέρει κανένας, κανένας ;

ΑΣΤΡΩΒ. Κανένας ! Νοιώθω μονάχα μιὰ κάποια τρυφερότητα γιὰ τὴν παραμάνα σας—κι' αὐτὸ γιὰτι ἔναι γιὰ μένα σὰν μιὰ παλιὰ θύμηση. Οἱ χωριάτες εἶναι ὅλοι τους ἴδιοι, ἀμόρφωτοι, βρώμικοι κι' εἶναι δύσκολο νὰ τοὺς μονιάσεις μὲ τοὺς διανοούμενους. Οἱ διανοούμενοι πάλι, εἶναι κουραστικοί. Οἱ καλοὶ μας φίλοι οἱ διανοούμενοι, εἶναι μικροὶ στὶς ιδέες τους, μικροὶ στὰ αἰσθηματά τους καὶ δὲ βλέπουνε πιὸ πέρα ἀπὸ τὴ μύτη τους—ἢ νὰ τὸ ποῦμε πιὸ καθαρά, εἶναι στενοκέφαλοι. Μὰ κι' αὐτοὶ πού θεωροῦνται πιὸ ἔξυπνοι, πιὸ ἀνώτεροι πνευματικά, εἶναι ὅλοι τους ὑστερικοί, κουρασμένοι, παθιασμένοι ἀπὸ τὴν ἀναζήτηση καὶ τὴν ἀνάλυση... Εἶναι φαντασιόπληκτοι, ἔχουνε μέσα τους τὸ μίσος καὶ τὴ συκοφαντία. Σὲ πλησιάζουνε ὑπουλα, σὲ κοιτᾶνε λοξὰ καὶ βγάνουν ἀπόφαση : «'Α, αὐτὸς εἶναι ψυχοπαθής !» ἢ «Αὐτὸς εἶναι πολὸ ποζάτος !» Κι' ὅταν δὲν ξέρουνε τί ἐτικέττα νὰ σοῦ κολήσουνε στο μέτωπο, τότε λένε : «'Α, αὐτὸς εἶναι παράξενος ! πολὺ παράξενος». Ἀγαπῶ τὰ δάση—αὐτὸ εἶναι παράξενο ! Δὲν τρώγω κρέας—κι' αὐτὸ εἶναι παράξενο ! Κανεὶς δὲν ὑπάρχει πού νὰ κρατᾶ μιὰ στάση γνήσια, καθαρὴ, λεύτερη πρὸς τὴ φύση καὶ τοὺς ἀνθρώπους... Κανεὶς, κανεὶς... (Ἐτοιμάζεται νὰ πιεῖ).

ΣΟΝΙΑ (τὸν σταματάει). "Όχι, σᾶς παρακαλῶ, σᾶς ικετεύω, μὴν πίνετε ἄλλο!

ΑΣΤΡΩΒ. Γιατί;

ΣΟΝΙΑ. Νά, δὲ σᾶς ταιριάζει! Εἶστε τόσο εὐγενικός, ἔχετε τόσο τρυφερὴ φωνή... Καὶ κάτι περισσότερο: ἐσεῖς δὲ μοιάζετε μὲ κανέναν ἄλλον ἀπ' ὅσους ξέρω—ἐσεῖς εἶστε ὠραῖος. Γιατί ὁμως θέλετε νὰ μοιάζετε μὲ τοὺς κοινούς ἀνθρώπους, ποὺ πίνουν καὶ παίζουν χαρτιά; "Ω, μὴν τὸ κάνετε αὐτό, σᾶς παρακαλῶ! 'Εσεῖς λέτε πάντα πὼς οἱ ἄνθρωποι δὲν δημιουργοῦν ἀλλὰ καταστρέφουνε αὐτὸ ποὺ τοὺς δόθηκε ἀπὸ τὸν οὐρανό. Τότε γιατί κι' ἐσεῖς καταστρέφετε τὸν ἑαυτὸ σας; Γιατί; Δὲν πρέπει, δὲν πρέπει, σᾶς παρακαλῶ, σᾶς ἐξορκίζω!

ΑΣΤΡΩΒ. (τῆς δίνει τὸ χέρι του). Δὲ θὰ ξαναπιῶ.

ΣΟΝΙΑ. Δόστε μου τὸ λόγο σας.

ΑΣΤΡΩΒ. Λόγο τιμῆς.

ΣΟΝΙΑ (τοῦ σφίγγει τὸ χέρι). Εὐχαριστῶ!

ΑΣΤΡΩΒ. 'Αρκετά! Ξεμέθυσα... Τὸ βλέπετε; Εἶμαι τώρα ὀλότελα ξεμέθυστος καὶ ἔτσι θὰ μείνω ὡς τὸ τέλος τῶν ἡμερῶν μου. (Κοιτάζει τὸ ρολόι του). Λοιπόν, ὅπως ἔλεγα καὶ πρὶν, ὁ καιρὸς μου πέρασε, εἶναι ἀργὰ πιὰ γιὰ μένα... Γέρασα, παρακουράστηκα, κατάντησα χυδαῖος, ὅλες μου οἱ αἰσθήσεις νεκρώθηκαν... Κανέναν δὲν ἀγαπῶ... Καὶ θαρρῶ πὼς ποτὲ δὲ θ' ἀγαπήσω. Κεῖνο ποὺ μὲ τραβάει ἀκόμα εἶν' ἡ ὁμορφιά. 'Η ὁμορφιά μὲ συγκινεῖ πάντα. Φαντάζομαι πὼς ἂν ἡ "Ελενα 'Αντρέγεβνα, παραδείγματός χάριν, ἤθελε, θὰ μποροῦσε νὰ μοῦ γυρίσει τὰ μυαλὰ μέσα σὲ μιὰ μέρα... Κι' ὁμως, αὐτὸ δὲν εἶναι ἀγάπη, δὲν εἶναι ἀφοσίωση... (Σκεπάζει μὲ τὰ χέρια του τὰ μάτια καὶ τρεμουλιάζει τὸ κεφάλι του σὰ ν' ἀνατριχιάζει).

ΣΟΝΙΑ. Τί πάθατε;

ΑΣΤΡΩΒ. Τίποτα... Τῆ μεγάλη σαρακοστή ἕνας ἀπὸ τοὺς ἀρρώστους μου, πέθανε χλωροφορμισμένος.

ΣΟΝΙΑ. Αὐτὸ πιὰ εἶναι καιρὸς νὰ τὸ ξεχάσετε. (Παύση).

Γιὰ πέστε μου, Μιχαήλ Λβόβιτς... ἂν εἶχα μιὰ φίλη ἢ μιὰ μικρότερη ἀδερφή, καὶ μαθαίνατε ξαφνικά πὼς... καὶ μαθαίνατε, ἄς ποῦμε, ξαφνικά, πὼς σᾶς ἀγαπάει—τί ἐντύπωση θὰ σᾶς ἔκανε;

ΑΣΤΡΩΒ (κουνώντας τοὺς ὤμους). Δὲν ξέρω... Φαντάζομαι δὲ θὰ μοῦκανε καμιὰ ἐντύπωση. Θὰ τῆς ἔδινα νὰ καταλάβει πὼς δὲ μπορῶ ν' ἀνταποκριθῶ στὸν ἔρωτά της καὶ πὼς... τὸ μυαλό μου εἶναι ἀπασχολημένο μ' ἄλλα πράγματα. Λοιπόν, ἂν εἶναι νὰ φύγω, πρέπει νὰ τοῦ δίνω. Ἄντιο καλό μου κοριτσάκι. Πρέπει νὰ φύγω, γιὰτι ἀλλοιῶς οὔτε ὡς τὸ πρῶτὸ δὲν τελειώνουμε. (Τῆς σφίγγει τὸ χέρι). Θὰ περάσω μέσα ἀπὸ τὴ σάλα, ἂν ἐπιτρέπετε, γιὰτι φοβᾶμαι μὴ μὲ δεῖ ὁ θεῖος σας ὁ Βάνιας καὶ μὲ κρατήσῃ. (Φεύγει).

ΣΟΝΙΑ (μόνη). Τίποτα δὲ μοῦπε... Ἡ ψυχὴ του κι' ἡ καρδιά του εἶναι κλειστὴ γιὰ μένα. Γιὰτι ὅμως νοιώθω τόσο εὐτυχισμένη; (Γελᾷ ἀπὸ εὐτυχία). Τοῦ εἶπα: εἶστε ὠραῖος, εἶστε εὐγενικός, ἔχετε τόσο τρυφερὴ φωνή... Μήπως δὲν ἔκανα καλὰ; Ἡ φωνὴ του ἀνατριχιάζει, χαϊδεύει... Τὴ νοιώθω ἀκόμα στὸν ἀέρα... Κι' ὅταν τοῦ μίλησα γιὰ τὴ μικρότερη ἀδερφή, δὲν κατάλαβε... (Πλέκοντας τὰ χέρια της). ὦ, τί φοβερὸ νὰ μὴν εἶμαι ὁμορφη. Τί φοβερὸ! Καὶ τὸ ξέρω πὼς δὲν εἶμαι, τὸ ξέρω, τὸ ξέρω!... Τὴν περασμένη Κυριακὴ, καθὼς βγαίναμε ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν, ἄκουσα πίσω μου πού μιλοῦσαν γιὰ μένα καὶ κάποια κυρία ἔλεγε: Εἶναι τόσο καλὴ αὐτὴ ἡ κοπέλλα, τόσο μεγαλόψυχη, ὅμως τί κρῖμα νᾶναι τόσο ἄσχημη... (Παύση). Ἄσχημη...

(Μπαίνει ἡ ΕΛΕΝΑ ΑΝΤΡΕΓΕΒΝΑ).

ΕΛΕΝΑ (ἀνοίγει τὸ παράθυρο). Ἡ μπόρα πέρασε. Τὶ δροσερὸ ἀεράκι! (Παύση). Ποῦ εἶν' ὁ γιαιτρός;

ΣΟΝΙΑ. Ἐφυγε! (Παύση).

ΕΛΕΝΑ. Sophie!

ΣΟΝΙΑ. Ὅρῖστε.

ΕΛΕΝΑ. Πόσον καιρό ἀκόμα θᾶσαι κακιωμένη μαζί μου ; Δὲν ἔκαμε κανένα κακὸ ἢ μιὰ στὴν ἄλλη. Γιατί νᾶμαστε ἐχθρές ; Φτάνει πιά—ἄς τὰ ξαναφτιάξουμε.

ΣΟΝΙΑ. Ναί, τῶθελα κι' ἐγὼ ἢ ἴδια μά... (Τὴν ἀγκαλιάζει). Ἄς μὴν εἶμαστε πιά θυμωμένες !...

ΕΛΕΝΑ. Μά, αὐτὸ εἶναι ἔξοχο !... (Κι' οἱ δύο εἶναι συγκινημένες).

ΣΟΝΙΑ. Ξάπλωσε ὁ πατέρας ;

ΕΛΕΝΑ. Ὅχι, κάθεται στὴ σάλα... Ἔχουμε νὰ μιλήσουμε ἢ μιὰ στὴν ἄλλη ὀλόκληρες βδομάδες, καὶ γιατί ; ὁ θεὸς τὸ ξέρει... (Βλέποντας ἀνοιχτὸ τὸ μπουφέ). Τί εἶναι αὐτὰ ἐδῶ ;

ΣΟΝΙΑ. Ὁ Μιχαὴλ Λβόβιτς τοίμπησε κάτι, ἔτσι γιὰ βραδυνό.

ΕΛΕΝΑ. Βλέπω καὶ κρασί... Ἔλα, ἄς πιοῦμε λίγο, στὴ φιλία μας.

ΣΟΝΙΑ. Ναί, ἄς πιοῦμε.

ΕΛΕΝΑ. Θὰ πιοῦμε ἀπὸ τὸ ἴδιο ποτήρι... (Γεμίζει ἓνα ποτηράκι). Ἔτσι εἶναι καλλίτερα. Λοιπόν, φίλοι ;

ΣΟΝΙΑ. Φίλοι ! (Πίνουν κι' ἔπειτα ἀγκαλιάζονται καὶ φιλιοῦνται). Ἀπὸ καιρὸ τώρα ἤθελα τόσο νὰ ξαναγαπήσουμε... ὅμως, σὰ νὰ ντρεπόμενα... (κλαίει).

ΕΛΕΝΑ. Μὰ γιατί κλαῖς ;

ΣΟΝΙΑ. Δὲν εἶναι τίποτα !...

ΕΛΕΝΑ. Ἔλα, φτάνει, φτάνει... (Κλαίει). Τί παράξενη πού εἶμαι, κλαίω κι' ἐγὼ... (Παύση). Εἶσαι θυμωμένη μαζί μου γιατί νομίζεις πὼς παντρέφτηκα τὸν πατέρα σου ἀπὸ συμφέρον, ἀπὸ ὑπολογισμό... Ἄν πιστεύεις στοὺς ὄρκους, τότε σοῦ ὀρκίζομαι πὼς τὸν παντρεύτηκα μόνο ἀπὸ ἀγάπη. Μὲ τράβηξε σὰν ἐπιστήμονας, σὰν ἓνας διάσημος ἄνθρωπος. Δὲν ἦταν ἀληθινὴ ἀγάπη, ἦταν ψεύτικη, μὰ ἐκεῖνο τὸν καιρὸ φανταζόμουν πὼς ἦταν ἀληθινὴ. Δὲ φταίω ἐγώ. Ἐσὺ ὅμως ἀπὸ τὴν ἡμέρα τοῦ γάμου μας

δὲν ἔπαψες νὰ μὲ καρφώνεις κάθε τόσο μ' αὐτὰ τὰ ἔξυ-
πνα καὶ φιλύποπτα ματάκια σου.

ΣΟΝΙΑ. "Ἐλα τώρα, εἰρήνη, εἰρήνη! "Ἄς τὰ ξεχάσουμε!

ΕΛΕΝΑ. Δὲν πρέπει νὰ κοιτάξεις ἔτσι τοὺς ἀνθρώπους
—αὐτὸ δὲ σοῦ ταιριάζει. Πρέπει νάχεις σ' ὄλους ἐμπιστο-
σύνη—ἀλλοιῶς δὲ μπορεῖς νὰ ζήσεις. (Παύση).

ΣΟΝΙΑ. Πές μου τὴν ἀλήθεια, σὰ φίλη... Εἶσαι εὐ-
τυχησμένη;

ΕΛΕΝΑ. "Ὅχι!

ΣΟΝΙΑ. Τῶξερα. Ἀκόμα μιὰ ἐρώτηση. Πές μου εἰλι-
κρινά, δὲ θάθελες ὁ ἄντρας σου νὰ ἦτανε νέος;

ΕΛΕΝΑ. Τί παιδί πού εἶσαι! Καὶ βέβαια θάθελα!
(Γελᾷ) Ἐμπρός, ρώτησέ με τίποτ' ἄλλο, ρώτησέ με...

ΣΟΝΙΑ. Σοῦ ἀρέσει ὁ γιατρός;

ΕΛΕΝΑ. Ναί, πολύ.

ΣΟΝΙΑ (γελᾷ). Φαίνομαι κουτή, ἔ;... Ναί;... Ἐφυγε
κι' ὅμως ἐγὼ ἀκούω τὴ φωνή του καὶ τὰ βήματά του,
κι' ἂν κοιτάξω στὸ σκοτεινὸ παράθυρο, μπορῶ νὰ δῶ τὸ
πρόσωπό του. Ἄσε με νὰ σοῦ μιλήσω... Ἀλλὰ δὲν πρέπει
νὰ μιλάω τόσο δυνατά. Ντρέπομαι... Πᾶμε στὴν κάμαρά
μου, ἐκεῖ μπορούμε νὰ μιλήσουμε. Σοῦ φαίνομαι κουτή,
ἔ;... Πές μου κάτι γι' αὐτόν!

ΕΛΕΝΑ. Τί νὰ σοῦ πῶ;

ΣΟΝΙΑ. Εἶναι ἔξυπνος... Ὅλα τὰ καταλαβαίνει, ὅλα
μπορεῖ νὰ τὰ κάνει... Γιατρεύει ἀνθρώπους, φυτεύει δάση!...

ΕΛΕΝΑ. Δὲν πρόκειται μόνο γιὰ τὰ δάση καὶ τὴν για-
τρική. Ἀγαπητή μου, πρέπει νὰ τὸ καταλάβεις, εἶναι
μιὰ μεγαλοφυΐα! Καὶ ξέρεις τί σημαίνει αὐτό; Τόλμη, ἐ-
λεύθερη σκέψη, πλατὺς ὀρίζοντας... Φυτεύει ἓνα δεντράκι
καὶ ξέρει κι' ὅλας τί θὰ βγεῖ ἀπ' αὐτὸ ὕστερ' ἀπὸ χίλια
χρόνια. Ὅραματίζεται τὴ μελλοντικὴ εὐτυχία τῆς ἀνθρω-
πότητας. Τέτοιοι ἀνθρώποι εἶναι σπάνιοι καὶ πρέπει νὰ
τοὺς ἀγαπᾷ κανεὶς. Βέβαια πίνει, καμιά φορὰ φέρνεται
βάνουσα, ἀλλὰ τί σημασία ἔχει αὐτό; Ἐνας ἀνθρώπος μὲ

ταλέντο δὲ μπορεῖ νᾶναι ἄψογος στὴ Ρωσία. Σκέψου μονάχα, τὶ ζωὴ κάνει αὐτὸς ὁ γιατρός! Ὅλη μέρα γυρίζει στοὺς λασπωμένους δρόμους—παγωνιές, χιονοθύελλες, ἀποστάσεις τεράστιες, λαὸς ἀπολίτιστος, βάρβαρος, ὀλόγυρά του φτώχεια, κακομοιριά, ἀρρώστειες... Ὅταν δουλεύει κανεὶς ἀπὸ τὸ πρωτὶ ὠς τὸ βράδυ, τόσο σκληρά, μέσα σὲ τέτοιο περιβάλλον, δύσκολα μπορεῖ νὰ μείνει ἀγνὸς καὶ ἄσπιλος ὡς τὰ σαράντα του χρόνια. (Τὴ φιλεῖ). Σοῦ εὐχομαι νὰ εὐτυχήσεις, μ' ὅλη μου τὴν ψυχὴ. Σοῦ ἀξίζει ἡ εὐτυχία. (Σηκώνεται). Ὅσο γιὰ μένα, εἶμαι μιὰ γυναίκα κουραστικὴ—ἀσήμαντη. Στὸ Ὠδεῖο, στὸ σπίτι τοῦ ἄντρα μου, στὸν ἔρωτα καὶ παντοῦ, ἡμουν πάντα ἓνα πρόσωπο χωρὶς σημασία. Ἀλήθεια, Σόνια, ἂν τὸ καλοσκευτεῖς, εἶμαι πολὺ—πολὺ δυστυχισμένη! (Πηγαινοέρχεται στὴ σκηνὴ ταραγμένη). Δὲν ὑπάρχει γιὰ μένα εὐτυχία σ' αὐτὸ τὸν κόσμο. Δὲν ὑπάρχει! Γιατὶ γελαῶ;

ΣΟΝΙΑ (γελαῶ, κρῦβοντας τὸ πρόσωπό της). Εἶμαι τόσο εὐτυχισμένη!... τόσο εὐτυχισμένη!

ΕΛΕΝΑ. Θέλω μουσικὴ. Θᾶθελα νὰ παίξω κάτι στὸ πιάνο.

ΣΟΝΙΑ. Ναί, παῖξε κάτι! (Τὴν ἀγκαλιάζει). Δὲ μπορῶ νὰ κοιμηθῶ. Παῖξε κάτι!...

ΕΛΕΝΑ. Μιὰ στιγμὴ! Ὁ πατέρας σου δὲν κοιμᾶται. Ὅταν εἶναι ἄρρωστος, ἡ μουσικὴ τὸν ἐκνευρίζει. Πήγαινε καὶ ζήτα του τὴν ἄδεια. Ἄν δὲν ἔχει ἀντίρρηση, θὰ παίξω. Πήγαινε!

ΣΟΝΙΑ. Καλά. (Βγαίνει).

(Ὁ ΦΥΛΑΚΑΣ στὸν κῆπο χτυπᾷ).

ΕΛΕΝΑ. Ἔχω τόσον καιρὸ νὰ παίξω πιάνο... Τώρα θὰ παίξω. Θὰ παίξω καὶ θὰ κλάψω. Θὰ κλάψω σὰν κουτὴ. (Στὸ παράθυρο). Ἐσὺ χτυπᾷς, Ἐφίμ;

ΦΩΝΗ ΦΥΛΑΚΑ. Ἐγώ.

ΕΛΕΝΑ. Μὴ χτυπᾷς, ὁ ἀφέντης σου εἶναι ἄρρωστος.

ΦΩΝΗ ΦΥΛΑΚΑ. Καλά, φεύγω. (Τραγουδάει και σφουρίζει). «Έ, έσύ, καλό σκυλί! Έλα μικρό μου καλό σκυλάκι!» (Παύση).

ΕΛΕΝΑ (στη ΣΟΝΙΑ που επιστρέφει). Λοιπόν;

ΣΟΝΙΑ Δέν έπιτρέπεται!...

Α Τ Λ Α Ι Α

Π Ρ Α Ξ Η Τ Ρ Ι Τ Η

Σαλόνι στο σπίτι του ΣΕΡΕΜΠΡΙΑΚΩΦ. Τρεις πόρτες, δεξιά, ἀριστερά και στη μέση. Ἡμέρα.

Ὁ ΒΟ·Ι·ΝΙΤΣΚΥ κι' ἡ ΣΟΝΙΑ κάθονται. Ἡ ΕΛΕΝΑ ΑΝΤΡΕΓΕΒΝΑ πηγαινοέρχεται στὴ σκηνή, συλλογισμένη.

ΒΟ·Ι·ΝΙΤΣΚΥ. Ὁ ἐξοχώτατος κύριος Καθηγητῆς εὐαρεστήθηκε νὰ ἐκφράσει τὴν ἐπιθυμία, νὰ συγκεντρωθοῦμε ὅλοι ἐδῶ, σ' αὐτὴ τὴ σάλα, σήμερα στὴ μία ἢ ὥρα. (Κοιτάει τὸ ρολοῖ του) Εἶναι μία παρὰ τέταρτο. Θέλει νὰ κάνει κάποια σοβαρότατη ἀνακοίνωση στὸν κόσμο.

ΕΛΕΝΑ. Ἴσως νὰ πρόκειται γιὰ καμιὰ δουλειά.

ΒΟ·Ι·ΝΙΤΣΚΥ. Αὐτὸς δὲν κάνει καμιὰ δουλειά. Γράφει μονάχα κουταμάρες, γκρινιαίνει, ζηλεύει καὶ τίποτα πάρα πάνω.

ΣΟΝΙΑ (ἐπιτιμητικὰ). Θεῖε !

ΒΟ·Ι·ΝΙΤΣΚΥ. Καλά, καλά, συγνώμη. (Δείχνοντας τὴν ΕΛΕΝΑ ΑΝΤΡΕΓΕΒΝΑ) Γιὰ δές την ! Περπατεῖ κι' ἀπ' τὴν τεμπελιά της τρικλίζει. Ἄ, πολὺ χαριτωμένο αὐτό ! Πάρα πολὺ χαριτωμένο !

ΕΛΕΝΑ. Ὅλη μέρα μουρμουρίζετε, ὅλο μουρμουρίζετε - δὲν τὸ βαρεθίκατε αὐτό ; (Ἀπελπισμένα) Πεθαίνω ἀπὸ πλήξη ! Δὲν ξέρω τί νὰ κάνω.

ΣΟΝΙΑ (κουνάει τοὺς ὤμους της). Λίγες δουλειές ὑπάρχουνε ; Φτάνει νὰ θέλεις.

ΕΛΕΝΑ. Δηλαδή ;

ΣΟΝΙΑ. Νά, θὰμποροῦσες νὰ μᾶς βοηθήσεις στὸ νοικοκυριό. Θὰμποροῦσες νὰ διδάξεις τὰ παιδιά, νὰ κοιτάξεις τοὺς ἀρρώστους... Λίγα εἶν' αὐτά ; Πρὶν ἔρθετε δῶ ἐσὺ

κι' ὁ πατέρας, ἐγὼ κι' ὁ θεῖος Βάνιας, πηγαίναμε μόνοι μας στὴν ἀγορὰ γιὰ νὰ πουλήσουμε τὸ ἀλεῦρι...

ΕΛΕΝΑ. Δὲν ξέρω ἂν θὰ μπορούσα ἐγὼ νὰ κάνω τέτοιες δουλειές. Κι' ἔπειτα δὲν ἔχουνε κανένα ἐνδιαφέρον. Μονάχα στὰ ἰδεαλιστικά μυθιστορήματα μπορεῖ ὁ καθένας νὰ διδάσκει καὶ νὰ γιατρεύει τοὺς χωριάτες. Τί εἶμαι γὰρ πού θὰ πάω, ἔτσι ξαφνικά, στὰ καλὰ καθούμενα, νὰ τοὺς διδάξω καὶ νὰ τοὺς γιατρέψω ;

ΣΟΝΙΑ. Ἔ, λοιπὸν δὲν καταλαβαίνω γιατί νὰ μὴ μπορεῖς νὰ τοὺς διδάξεις ; Μὲ τὸν καιρὸ θὰ συνηθίσεις. (Τὴν ἀγκαλιάζει). Μὴ στενοχωριέσαι, ἀγαπητή μου ! (Γελάει) Στενοχωριέσαι, πλήττεις, δὲν σὲ χωράει ὁ τόπος... Καὶ ξέρεις, ἡ πλήξη καὶ ἡ τεμπελιά εἶναι κολλητική. Κοίταξε τὸ θεῖο Βάνια — τίποτα δὲν κάνει. Τρέχει μονάχα πίσω σου σὰν ἴσκιος. Ἐγὼ πάλι παράτησα τίς δουλειές μου κι' ὅλη τὴν ὥρα τρέχω κοντὰ σου γιὰ νὰ κουβεντιάσω. Παρατεμπέλισα—αὐτὸ δὲ μ' ἀρέσει ! Ὁ γιατρός, ὁ Μιχαὴλ Λβόβιτς, ἐρχότανε δῶ σπάνια—μιὰ φορὰ τὸ μῆνα. Μὲ δυσκολία καταφέραμε νὰ τὸν πείσουμε νάρθει. Καὶ τώρα, ἔρχεται δῶ κάθε μέρα. Παράτησε καὶ τὰ δάση του καὶ τοὺς ἀρρώστους του. Ἐσὺ παιδί μου πρέπει νᾶσαι μάγισσα.

ΒΟΪ-ΝΙΤΣΚΥ. Γιατί νὰ ὑποφέρετε ; (Ζωηρά). Ἀγαπητή μου, χρυσή μου, λογικευτεῖτε ! Στὸ αἷμα σας τρέχει αἷμα νεράϊδας—εἶστε μιὰ νεράϊδα ! Ἀφήστε καὶ μιὰ φορὰ τὸν ἑαυτὸ σας νὰ ζήσει τὴ δική του ζωὴ ! Ἐρωτευτεῖτε παράφορα μὲ κανένα δαίμονα τοῦ ποταμοῦ—ριχτεῖτε μὲ τὸ κεφάλι μέσα στὴν ἄβυσσο, ἔτσι πού, κι' ἐγὼ κι' ὁ ἐξοχότατος Καθηγητῆς καὶ ὅλοι μας, νὰ σηκώσουμε ψηλά τὰ χέρια !...

ΕΛΕΝΑ (θυμωμένη). Ἀφήστε με ἡσυχῆ !... Αὐτὸ εἶναι ἀνυπόφορο !... (Πάει νὰ φύγει).

ΒΟΪ-ΝΙΤΣΚΥ (τὴν ἐμποδίζει). Ἐλᾶτε, ἐλᾶτε, ἀγαπητή

μου, συγχωρεΐστε με.. Ζητώ συγνώμη... (Φιλεί τὸ χέρι της). Εἰρήνη!..

ΕΛΕΝΑ. Ἐσεῖς μπορεῖτε νὰ κάνετε κι' ἕναν ἄγγελο νὰ χάσει τὴν ὑπομονή του!

ΒΟ ΓΙΝΙΤΣΚΥ. Εἰς ἔνδειξιν εἰρήνης καὶ ὁμόνοιας, θὰ σᾶς προσφέρω ἀμέσως ἕνα μπουκέττο τριαντάφυλλα. Τὰ μάζεψα γιὰ σᾶς, σήμερα τὸ πρωτὶ. Φθινοπωρινὰ τριαντάφυλλα—ώραῖα, μελαγχολικὰ τριαντάφυλλα!.. (Βγαίνει).

ΣΟΝΙΑ. Φθινοπωρινὰ τριαντάφυλλα—ώραῖα μελαγχολικὰ τριαντάφυλλα... (Κοιτάζουν κι' οἱ δύο τους ἔξω ἀπὸ τὸ παράθυρο).

ΕΛΕΝΑ. Μπήκαμε κι' ὄλας στὸ Σεπτέμβρη. Πῶς θὰ περάσουμε δῶ ὄλο τὸ χειμῶνα ; (Παύση). Ποῦ εἶναι ὁ γιατρός ;

ΣΟΝΙΑ. Εἶναι στὴν κάμαρα τοῦ θείου Βάνια. Κάτι γράφει. Χαίρομαι πού ἔφυγε ὁ θεῖος Βάνιας. Θέλω νὰ σοῦ μιλήσω.

ΕΛΕΝΑ. Γιὰ τί πρᾶμα ;

ΣΟΝΙΑ. Γιὰ τί πρᾶμα!.. (Γέρνει τὸ κεφάλι της στὸ στήθος τῆς ΕΛΕΝΑΣ).

ΕΛΕΝΑ. Ἐλα, ἔλα, ἔλα... (Τῆς χαιδεύει τὰ μαλλιά).

ΣΟΝΙΑ. Δὲν εἶμαι ὁμορφη.

ΕΛΕΝΑ. Ἐχεις ὠραῖα μαλλιά.

ΣΟΝΙΑ. Ὁχι! (Βλέπει πρὸς τὰ πίσω γιὰ νὰ κοιταχτεῖ στὸν καθρέφτη). Ὁχι! Πάντα ὅταν μιὰ γυναῖκα δὲν εἶναι ὁμορφη τῆς λένε : «ἔχεις ὠραῖα μάτια» ἢ «ἔχεις ὠραῖα μαλλιά»..; Ἐξί χρόνια τώρα τὸν ἀγαπῶ. Τὸν ἀγαπῶ πιότερο κι' ἀπὸ τὴ μητέρα μου. Κάθε στιγμή θαρρῶ πῶς τὸν ἀκούω. Νοιώθω τὸ σφίξιμο τοῦ χεριοῦ του. Κοιτάζω τὴν πόρτα καὶ καρτερῶ τὴ στιγμή πού θ' ἀνοίξει καὶ θὰ μπεῖ. Καὶ νά, βλέπεις, ὄλη τὴν ὠρα ἔρχομαι σ' ἐσένα νὰ σοῦ μιλήσω γιὰ κεῖνον. Τώρα ἔρχεται δῶ κάθε μέρα, μὰ δὲ μὲ κοιτάζει—δὲ μὲ βλέπει... Τὶ μαρτύριο!... Δὲν ἔχω καμιὰ ἐλπίδα—καμιὰ, καμιὰ! (Σὲ ἀτελεισιὰ). ὦ, θεέ μου,

δός μου δύναμη!... "Όλη νύχτα προσευχόμουν... Συχνά τὸν πλησιάζω, τοῦ πιάνω κουβέντα, τὸν κοιτάζω στὰ μάτια... Δὲν ἔχω πιά περηφάνεια οὔτε δύναμη νὰ συγκρατήσω τὸν ἑαυτό μου. Χτὲς δὲ βάσταξα κι' εἶπα στὸ θεῖο Βάνια πὼς τὸν ἀγαπῶ... Κι' οἱ ὑπηρέτες ἀκόμα ξέρουνε πὼς τὸν ἀγαπῶ. "Όλοι τὸ ξέρουν.

ΕΛΕΝΑ. Κι' αὐτός;

ΣΟΝΙΑ. "Όχι. Δὲ μὲ προσέχει.

ΕΛΕΝΑ (σκεπτική). Παράξενος ἄνθρωπος... "Έχω μιὰ ιδέα! Νὰ μ' ἀφήσεις νὰ τοῦ μιλήσω ἐγώ... Θὰ τοῦ μιλήσω προσεκτικὰ—μὲ ὑπαινιγμούς... (Παύση). Ναί, βέβαια, ὡς πότε πιά θὰ ζεῖς σ' αὐτὴ τὴν ἀβεβαιότητα!... Θέλεις;

(Ἡ ΣΟΝΙΑ κουνάει τὸ κεφάλι της καταφατικά).

ΕΛΕΝΑ. Πολὺ ὠραῖα. Δὲν εἶναι δὰ καὶ τόσο δύσκολο νὰ μάθουμε ἂν σ' ἀγαπᾷ ἢ δὲν σ' ἀγαπᾷ. Μὴ στενοχωριέσαι, ἀγαπητὴ μου, μὴν ἀνησυχεῖς. Θὰ τὸν ἀνακρίνω τόσο προσεκτικὰ, πού δὲ θὰ καταλάβει τίποτα. Τὸ πᾶν εἶναι νὰ μάθουμε ναί ἢ ὄχι; (Παύση). "Αν ὄχι, τότε καλὰ θὰ κάνει νὰ μὴ συχνάζει ἐδῶ, ἔτσι δὲν εἶναι;

(Ἡ ΣΟΝΙΑ κουνάει τὸ κεφάλι της καταφατικά).

ΕΛΕΝΑ. Ἄλλοιῶς ὑποφέρει κανεὶς ὅταν δὲ βλέπει τὸ πρόσωπο πού ἀγαπᾷ. Δὲ θὰ χάσουμε καιρό, θὰ τὸν ἀνακρίνουμε τώρα ἀμέσως. Πρὸ ὀλίγου μοῦπε πὼς ἤθελε νὰ μοῦ δείξει κάτι σχέδια. Πήγαινε νὰ τοῦ πεῖς πὼς θέλω νὰ τὸν δῶ.

ΣΟΝΙΑ (σὲ μεγάλη ταραχή). Θὰ μοῦ πεῖς ὅλη τὴν ἀλήθεια, ἔ;

ΕΛΕΝΑ. Ναί, βέβαια. Μοῦ φαίνεται πὼς ἡ ἀλήθεια, ὅποια κι' ἂν εἶναι, δὲν εἶναι τόσο φοβερὴ ὅσο ἡ ἀβεβαιότητα. Στηρίξου σὲ μένα, μικρούλα μου.

ΣΟΝΙΑ. Ναί, ναί... θὰ τοῦ πῶ πὼς θέλεις νὰ δεῖς τὰ σχέδιά του. (Προχωρεῖ γὰ νὰ φύγει, ἀλλὰ σταματᾷ μπροστὰ

στην πόρτα). "Όχι... καλύτερα ἢ ἀβεβαιότητα... ἔχει κανείς τουλάχιστο μιὰ ἐλπίδα...

ΕΛΕΝΑ. Τί λές;

ΣΟΝΙΑ. Τίποτα. (Βγαίνει).

ΕΛΕΝΑ (μόνη). Δὲν ὑπάρχει τίποτα χειρότερο ἀπὸ τὸ νὰ ξέρεις τὸ μυστικὸ κάποιου ἄλλου καὶ νὰ μὴ μπορεῖς νὰ τὸν βοηθήσεις. (Σκέφτεται). Ἐκεῖνος δὲν τὴν ἀγαπᾷ—εἶναι φανερό... Ὅμως μποροῦσε ὅμως νὰ τὴν παντρευτεῖ. Δὲν εἶναι ὁμορφη, ἀλλὰ γιὰ ἕναν γιατρὸ τοῦ χωριοῦ καὶ μάλιστα τῆς ἡλικίας του, θὰ ἦτανε μιὰ πρώτης τάξεως σύζυγος. Εἶναι τόσο γνωστικὴ, εὐγενικιά, καλόκαρδη... "Όχι, ὄχι, δὲν εἶν' ἔτσι... (Παύση). Τὸ καταλαβαίνω αὐτὸ τὸ καημένο τὸ κορίτσι. Μέσα σ' αὐτὴ τὴν ἀπελπιστικὴ πλῆξη, ποὺ ἀντὶ γιὰ ἀνθρώπους, βλέπει μόνο κάτι γκριζοὺς ἴσκιους ποὺ περιπλανιοῦνται, ποὺ δὲν ἀκοῦς παρὰ μονάχα ἡλίθιες κουβέντες, ἀνάμεσα σὲ ἀνθρώπους ποὺ δὲν ξέρουν τίποτ' ἄλλο παρὰ νὰ τρῶνε, νὰ πίνουν καὶ νὰ κοιμοῦνται—παρουσιάζεται καμιά φορά, αὐτός, ποὺ δὲ μοιάζει μὲ τοὺς ἄλλους, ποὺ εἶναι ὁμορφος, ἐνδιαφέρων, ἐλκυστικὸς, σὰν ἕνα λαμπρὸ φεγγάρι μέσα στὴ σκοτεινὴ νύχτα... Νὰ παραδοθεῖς στὴ μαγεία ἐνὸς τέτοιου ἀνθρώπου... Νὰ ξεχαστεῖς... Μοῦ φαίνεται πὼς κι' ἐγὼ εἶμαι λιγάκι γοητευμένη μαζί του. Ναι, νοιώθω κάτι σὰν στενοχώρια ὅταν δὲν ἔρχεται καὶ τώρα ποὺ τὸν σκέφτομαι χαμογελῶ... Αὐτὸς ὁ θεῖος Βάνιας, λέει πὼς στὶς φλέβες μου τρέχει αἷμα νεράϊδας. Ἄφῃστε καὶ μιὰ φορά τὸν ἑαυτὸ σας νὰ ζήσει τὴ δική του ζωὴ. Ναι, λοιπόν, ἴσως αὐτὸ θὰπρεπε νὰ κάμω... Ἄν μποροῦσα νὰ πετάξω ἐλεύθερη σὰν τὸ πουλί, μακριὰ ἀπ' ὅλους σας—ἀπὸ τὶς κοιμισμένες σας φυσιογνωμίες, ἀπὸ τὶς κουβέντες σας, νὰ ξεχάσω πὼς ὅλοι ἐσεῖς ὑπάρχετε... Ἄλλὰ εἶμαι τόσο δειλὴ, τόσο δὺσπιστη... Νοιώθω τύψεις στὴ συνειδήσή μου... Αὐτὸς ἔρχεται δῶ κάθε μέρα... Μαντεύω γιὰ ποιοὺ λόγους ἔρχεται καὶ νοιώθω κι' ὅλας πὼς εἶμαι ἔνοχη.

Εἶμαι ἔτοιμη νὰ πέσω στὰ γόνατα μπροστά στὴ Σόνια καὶ νὰ ζητήσω συγγνώμη, νὰ κλάψω...

ΑΣΤΡΩΒ (μπαίνει κρατώντας ἕναν πίνακα σὲ ρουλό). Καλημέρα σας! (Τῆ χαιρετᾷ). Ζητήσατε νὰ δεῖτε τὴ ζωγραφικὴ μου.

ΕΛΕΝΑ. Μοῦ ὑποσχεθήκατε χτὲς πὼς θὰ μοῦ δείξετε κάτι σχέδια... Ἔχετε τώρα καιρό.

ΑΣΤΡΩΒ. ὦ, βεβαίως! (Ξετυλίγει τὸ ρουλό, τὸ ἀπλώνει πάνω σ' ἕνα τραπέζι πὸν παίζουν χαρτιὰ καὶ τὸ στερώνει μὲ πινέξες). Ποῦ γεννηθήκατε;

ΕΛΕΝΑ (τὸν βοηθᾷ). Στὴν Πετρούπολη.

ΑΣΤΡΩΒ. Καὶ ποῦ σπουδάσατε;

ΕΛΕΝΑ. Στὸ Ὀδεῖο.

ΑΣΤΡΩΒ. Δὲ φαντάζομαι νὰ σᾶς ἐνδιαφέρουν καὶ πολὺ τοῦτα δῶ.

ΕΛΕΝΑ. Γιατί ὄχι; Εἶναι ἀλήθεια πὼς δὲν ξέρω τὴν ἐπαρχία, ἀλλὰ ἔχω διαβάσει πάρα πολὺ.

ΑΣΤΡΩΒ. Ἐδῶ σ' αὐτὸ τὸ σπίτι ἔχω ἕνα ιδιόκτητο τραπέζι, στὴν κάμαρα τοῦ Ἰβάν Πετρόβιτς. Ὅταν κουράζομαι τόσο, πὸν νὰ νοιώθω τὸν ἑαυτὸ μου ὀλότελα ἀποχαυνωμένο, τὰ παρατῶ ὅλα καὶ τρέχω ἐδῶ νὰ διασκεδάσω μ' αὐτὴ τὴ δουλειὰ μιὰ-δυὸ ὥρες... Ὁ Ἰβάν Πετρόβις κι' ἡ Σοφία Ἀλεξαντρόβνα παίζουν τὸ τάβλι τους, κι' ἐγὼ κάθομαι κοντὰ τους στὸ τραπέζι μου καὶ μουντζουρώνω... Ἔτσι μοῦ φαίνεται πὼς ξεκουράζομαι, ἡσυχάζω καὶ τὸ τριζόνι κελαῖδεῖ. Ἀλλὰ δὲν ἐπιτρέπω πολὺ συχνὰ στὸν ἑαυτὸ μου αὐτὴ τὴν εὐχαρίστηση—μόνο μιὰ φορὰ τὸ μῆνα... (Δείχνοντας πάνω στὸν πίνακα). Τώρα, κοιτᾶτε! Αὐτὸ ἐδῶ εἶναι μιὰ εἰκόνα τῆς περιφέρειᾶς μας, ὅπως ἦταν πρὶν ἀπὸ πενήντα χρόνια. Τὸ σκοῦρο καὶ ἀνοιχτὸ πράσινο δείχνει τὸ δάσος—καθὼς βλέπετε ὁ μισὸς σχεδὸν χῶρος ἦτανε σκεπασμένος μὲ δάση. Ὅπου ὑπάρχει κόκκινο δῖχτυ πάνω ἀπὸ τὸ πράσινο χρῶμα, ἐκεῖ βόσκανε ἄγρια καὶ ἡμερα γίδια... Ἔτσι δείχνω ἐδῶ καὶ τὴ βλάστηση καὶ

τὸ βασιλείο τῶν ζῶων. Σ' αὐτὴ τῇ λίμνῃ ζοῦσαν βατράχια, χῆνες, πάπιες καὶ ὅπως μᾶς λένε οἱ γέροι, ἦταν ἓνα «βασιλείο» ἀπὸ κάθε λογῆς πουλιά, πού σὰν ἓνα τεράστιο σύννεφο πετάγανε πάνω ἀπὸ τὴ λίμνη. Ἐκτὸς ἀπὸ τὰ χωριουδάκια καὶ τὶς ἐξοχές, βλέπετε σκόρπια ἐδῶ κι' ἐκεῖ, διάφορα σπίτια ξεμοναχιασμένα... Εἶναι μετόχια, μονές Αἰρετικῶν, νερόμυλοι... Ἄγελάδες κι' ἄλογα ἦταν ἀμέτρητα... Αὐτὸ τὸ δείχνω μὲ τὸ μπλὲ χρῶμα. Παραδείγμα-τος χάρη τὸ μπλὲ χρῶμα ἀπλώνεται πυκνὸ σὲ τούτη δῶ τὴν περιοχὴ. Εἶναι γιατί ἐδῶ εἶχανε ὀλάκερα κοπάδια ἄλογα καὶ σὲ κάθε ἀρχοντικὸ ἐπεφταν, κατὰ μέσον ὄρο, τρία ἄλογα. (Παύση). Τώρα κοιτᾶτε ἐδῶ πιὸ κάτω! Ἐδῶ εἶναι ἡ ἴδια περιοχὴ πρὶν ἀπὸ εἰκοσιπέντε χρόνια. Βλέπετε κι' ὄλας ἀπὸ ὀλόκληρο τὸ χῶρο, μονάχα τὸ ἓνα τρίτο εἶναι δάσος. Ἡμερα γίδια δὲν ὑπάρχουν πιά, ὑπάρχουνε μόνο ἄγρια. Καὶ τὸ πράσινο χρῶμα καὶ τὸ γαλάζιο εἶναι τώρα πιὸ χλωμά, καὶ τὰ λοιπά, καὶ τὰ λοιπά... Ἄς πᾶμε τώρα στὸ τρίτο μέρος. Ἡ εἰκόνα τῆς περιφέρειας στὸ παρόν. Τὸ πράσινο χρῶμα ὑπάρχει ποῦ καὶ ποῦ, ἀλλὰ μόνο σὲ μπαλώματα. Τὰ ἄγρια γίδια ἐξαφανίστηκαν, καθὼς καὶ τὰ βατράχια, οἱ ἀγριοπετεινοί... Ἀπὸ τὰ παλιά σπιτάκια, τὰ μετόχια, τὰ μοναστήρια καὶ τοὺς μύλους, δὲν ὑπάρχει οὔτε σημάδι. Γενικὰ εἶναι ἡ εἰκόνα τοῦ βαθμιαίου καὶ ἀναμφίβολου ἐκφυλισμοῦ, πού, ὡς φαίνεται, μένουν ἀκόμα δέκα-δεκαπέντε χρόνια γιὰ νὰ ὀλοκληρωθεῖ. Θὰ μοῦ πῆτε ἴσως πὼς εἶναι κι' αὐτὸ μιὰ ἐπίδραση τοῦ πολιτισμοῦ—πὼς ἡ παλιά ζωὴ ἔπρεπε φυσικὰ νὰ κάνει τόπο στὴν καινούργια. Ναι, τὸ καταλαβαίνω αὐτό, ἀλλὰ ἂν στὴ θέση αὐτῶν τῶν ξεριζωμένων δασῶν ἀπλωνόνταν λιθόστρωτοι δρόμοι, σιδηρόδρομοι, ἂν ὑπῆρχαν ἐργοστάσια καὶ σχολεῖα, τότε βέβαια κι' ὁ λαὸς θὰ ἦτανε πιὸ γερός, πιὸ πλούσιος, πιὸ γνωστικός—ἀλλὰ, βλέπετε, δὲν ὑπάρχει τίποτ' ἀπ' ὅλα αὐτὰ ἐδῶ! Τὸ μόνο πού ἐξακολουθεῖ νὰ ὑπάρχει στὴν περιφέρεια εἶναι οἱ ἴδιοι βάλτοι, τὰ κουνούπια, ἡ ἴδια

ἔλλειψη δρόμων, ἡ φτώχεια, ὁ τύφος, ἡ διφθερίτις, οἱ πυρκαγιές... Ἐδῶ ἔχουμε ἕναν ἐκφυλισμὸ πού εἶναι συνέπεια τοῦ ἄνισου ἀγῶνα γιὰ τὴν ὑπαρξή... Ὁ ἐκφυλισμὸς αὐτὸς ὀφείλεται στὴν μοιρολατρεία, στὴν ἀμορφωσιά, στὴν ἔλλειψη κάθε συνείδησης. Ὅταν ἕνας ἄνθρωπος ξεπαγιασμένος, πεινασμένος, ἄρρωστος, γιὰ νὰ σώσει τὴ ζωὴ του, νὰ προφυλάξει τὰ παιδιά του, ἐνστικτώδεια, ἀσυνείδητα, πιάνεται ἀπὸ τὸ κάθε τι γιὰ νὰ κόψει τὴν πείνα του καὶ νὰ ζεσταθεῖ, τὰ καταστρέφει ὅλα, χωρὶς νὰ σκέφτεται τὸ αὔριο... Κι' ἔτσι σχεδὸν ὅλα καταστράφηκαν, ὅμως στὴ θέση τους τίποτα δὲν δημιουργήθηκε ἀκόμα. (Ψυχρά). Στὸ πρόσωπό σας βλέπω πῶς ὄλ' αὐτὰ δὲ σᾶς ἐνδιαφέρουν.

ΕΛΕΝΑ. Μὰ ἀπ' αὐτὰ καταλαβαίνω τόσο λίγο...

ΑΣΤΡΩΒ. Δὲν ὑπάρχει τίποτα πού νὰ καταλάβετε— ἀπλούστατα δὲ σᾶς ἐνδιαφέρουν.

ΕΛΕΝΑ. Γιὰ νὰ μιλήσω εἰλικρινά, αὐτὴ τὴν ὥρα σκεπτόμουν κάτι ἄλλο. Μὲ συγχωρεῖτε. Θέλω νὰ σᾶς κάνω μιὰ μικρὴ ἀνάκριση καὶ εἶμαι ἀνήσυχη, δὲν ξέρω πῶς ν' ἀρχίσω.

ΑΣΤΡΩΒ. Ἀνάκριση;

ΕΛΕΝΑ. Ναί, ἀνάκριση, μὰ... ὄχι καὶ τόσο τρομερή!... Ἄς καθίσουμε! (Κάθονται). Ἡ ὑπόθεση ἀφορᾷ ἕνα νεαρὸ πρόσωπο. Θὰ μιλήσουμε σὰν τίμιοι ἄνθρωποι, σὰν φίλοι, χωρὶς ὑπαινιγμούς. Θὰ μιλήσουμε καὶ θὰ ξεχάσουμε ἔπειτα γιὰ ποῖο πρᾶγμα ἔγινε κουβέντα. Σύμφωνοι;

ΑΣΤΡΩΒ. Σύμφωνοι.

ΕΛΕΝΑ. Πρόκειται γιὰ τὴν προγονή μου, τὴ Σόνια. Σᾶς ἀρέσει;

ΑΣΤΡΩΒ. Ναί, τὴν ἐκτιμῶ.

ΕΛΕΝΑ. Σᾶς ἀρέσει σὰν γυναῖκα;

ΑΣΤΡΩΒ (ἄστερ' ἀπὸ παύση). Ὅχι.

ΕΛΕΝΑ. Δυὸ λόγια ἀκόμα καὶ τελειώνουμε. Δὲν παρατήρησατε τίποτα;

ΑΣΤΡΩΒ. Ὅχι, τίποτα.

ΕΛΕΝΑ (του πιάνει τὸ χέρι). Δὲν τὴν ἀγαπάτε... Τὸ βλέπω ἀπὸ τὰ μάτια σας... Ἐκείνη ὑποφέρει... Νοιώστε το αὐτὸ καὶ... πάψετε νὰ συχνάζετε ἐδῶ.

ΑΣΤΡΩΒ (σηκώνεται). Ὁ καιρὸς μου πέρασε... Κι' ἐπειτα ἔχω τόσα πολλὰ νὰ κάμω. (Κουνάει τοὺς ὄμους του). Ποῦ νὰ βρῶ καιρὸ γιὰ τέτοια πράματα ; (Εἶναι συγχισμένος).

ΕΛΕΝΑ. Οὐο ! Τί δυσάρεστη κουβέντα ! Εἶμαι τόσο ταραγμένη, σὰν νὰ σηκώνω ἀπάνω μου ἓνα τόννο βάρος. Ὠραῖα, δόξα τῷ θεῷ ! τέλειωσε κι' αὐτό ! Ἄς τὸ ξεχάσουμε. Ἄς κάνουμε σὰ νὰ μὴ μιλήσαμε καθόλου γι' αὐτό. Καί... τώρα μπρός, φύγετε ! Εἶστε ἔξυπνος ἄνθρωπος... πρέπει νὰ καταλαβαίνετε. (Παύση). Νοιώθω σὰ νὰ κοκκίνισα ὀλόκληρη.

ΑΣΤΡΩΒ. Ἄν μοῦ μιλούσατε πρὶν ἓνα—δύο μῆνες, τότε, ἴσως θὰ τὸ σκεφτόμουν, μὰ τώρα... (Κουνάει τοὺς ὄμους του). Καὶ ἀφοῦ ὑποφέρει, τότε φυσικὰ ἐγώ... Ἐνα πρᾶγμα δὲν καταλαβαίνω, γιὰτί ἐσεῖς εἰδικὰ νὰ μοῦ κάνετε αὐτὴ τὴν ἀνάκριση ; (Τὴν κοιτάζει μέσα στὰ μάτια καὶ τὴ φοβερίζει μὲ τὸ δάχτυλο). Εἶστε μιὰ πονηρὴ ἐσεῖς !

ΕΛΕΝΑ. Τί σημαίνει αὐτό ;

ΑΣΤΡΩΒ (γελώντας). Πονηροῦλα ! Ἄς ὑποθέσουμε πῶς ἡ Σόνια ὑποφέρει—εἶμαι πρόθυμος νὰ τὸ παραδεχτῶ—ποιά ἡ ἀνάγκη ὅμως νὰ μοῦ κάνετε ἐσεῖς αὐτὴ τὴν ἀνάκριση ; (Ἐμποδίζοντάς τὴν νὰ μιλήσει, ζωνηρά). Σᾶς παρακαλῶ, μὴν κάνετε τὴν κατάπληκτη. Ξέρετε πολὺ καλὰ γιὰτί ἔρχομαι δῶ κάθε μέρα... Γιὰτί καὶ γιὰ ποιὸν ἔρχομαι δῶ, τὸ ξέρετε πάρα πολὺ καλὰ. Ἄ, ἐσύ, χαριτωμένο ἀρπακτικὸ γεράκι !... Μὴ μὲ κοιτάζεις ἔτσι, εἶμαι ἔξυπνος σπουργίτης ἐγώ...

ΕΛΕΝΑ (μ' ἀπορία). Ἀρπακτικὸ γεράκι ! Τίποτα δὲν καταλαβαίνω ;

ΑΣΤΡΩΒ. Ὁμορφὴ χνουδάτῃ νυφίτσα !... Ψάχνεις γιὰ θύματα. ἔ ; Ἐνα ὀλόκληρο μῆνα δὲν κάνω τίποτα. Τὰ

παράτησα ὅλα καὶ τρέχω πίσω σου. Σ' ἀναζητῶ παντοῦ, ἀχόρταγα—κι' αὐτὸ ἐσένα σ' ἀρέσει τρομερὰ—τρομερὰ!...
 "Ἐ, λοιπόν, ναί, εἶμαι νικημένος. Αὐτὸ δὰ τῶξερес καὶ πρὶν τὴν ἀνάκριση. (Σταυρώνει τὰ χέρια καὶ σκύβει τὸ κεφάλι). Ὅρῖστε, παραδίνομαι. "Ἐλα καὶ κατασπάρραξε με!

ΕΛΕΝΑ. Τρελλαθήκατε ;

ΑΣΤΡΩΒ (γελαῖ μέσ' ἀπ' τὰ δόντια του). Δειλῆ...

ΕΛΕΝΑ. "ὦ, δὲν εἶμαι τόσο ἄμυαλη καὶ κακιὰ ὅσο με νομίζετε. Σᾶς ὀρκίζουμαι, δὲν εἶμαι! (πάει νὰ φύγει).

ΑΣΤΡΩΒ (τῆς φράζει τὸ δρόμο). Σήμερα θὰ φύγω. Δὲ θὰ ξανάρθω ἐδῶ, ἀλλά... (Τὴν πιάνει ἀπὸ τὸ χέρι καὶ κοιτάζει γύρω του). Ποῦ θὰ συναντηθοῦμε ; Λέγε γρήγορα, ποῦ ; Μπορεῖ νάρθει κανεὶς, πές μου γρήγορα... (Μὲ πάθος). Τί ὠραῖα, τί ἐξαισία πού εἶσαι ! "Ἐνα φιλί... Μονάχα νὰ φιλήσω τὰ μυρωδάτα σου μαλλιά...

ΕΛΕΝΑ. Σᾶς ὀρκίζουμαι πῶς...

ΑΣΤΡΩΒ (τὴν ἐμποδίζει νὰ μιλήσει). Μὰ γιατί νὰ ὀρκίζεσαι ; Δὲν ὑπάρχει λόγος. Δὲ χρειάζονται περίσσια λόγια... "Ἄ, τί ἄμορφη πού εἶσαι ! Τί χέρια ! (Φιλεῖ τὰ χέρια τῆς).

ΕΛΕΝΑ. "Ἄ, μὰ φτάνει πιά !... Φύγετε... (Τραβᾷ τὰ χέρια τῆς). Ἐξασθήκατε μοῦ φαίνεται !

ΑΣΤΡΩΒ. Μίλησε, πές μου ! Ποῦ θὰ συναντηθοῦμε αὔριο ; (Τὴν παίρνει ἀπ' τὴ μέση). Βλέπεις, εἶναι ἀναπόφευκτο, πρέπει νὰ συναντηθοῦμε... (Τὴ φιλεῖ. Τὴν ἴδια στιγμή μπαίνει ὁ ΒΟΙ-ΝΙΤΣΚΥ κρατώντας ἓνα μπουκέττο τριαντάφυλλα. Σταματᾷ μπροστὰ στὴν πόρτα).

ΕΛΕΝΑ (μὴ βλέποντας τὸν ΒΟΙ-ΝΙΤΣΚΥ). Λυπηθῆτε με... Ἀφῆστε με... (Γέρνει τὸ κεφάλι τῆς στὸ στήθος τοῦ ΑΣΤΡΩΒ). "Ὅχι !... (προσπαθεῖ νὰ φύγει).

ΑΣΤΡΩΒ συγκρατώντας τὴν ἀπὸ τὴ μέση). "Ἐλα αὔριο στὸ δασονομεῖο... στίς δύο ἢ ὦρα... Ναί ; Ναί ; ... Θαρθεῖς ;

ΕΛΕΝΑ (βλέποντας τὸ ΒΟ·Ι·ΝΙΤΣΚΥ). Ἀφῆστε με !... (Σὲ μεγάλη ταραχὴ τραβιέται στὸ παράθυρο).

ΒΟ·Ι·ΝΙΤΣΚΥ (ἀκουμπᾷ τὸ μπουκέττο σὲ μιὰ καρτέλα. Ταραγμένος σκουπίζει μ' ἓνα μαντήλι τὸ πρόσωπό του καὶ τὸ λαιμὸ γύρω στὸ κολλάρο). Δὲν πειράζει... ὄχι... δὲν πειράζει...

ΑΣΤΡΩΒ (θαρραλέα). Σήμερα, ἐντιμότητα Ἴβάν Πετρόβιτς, ὁ καιρὸς δὲν εἶναι καὶ τόσο ἄσχημος. Τὸ πρωτὶ εἶχε συννεφιά, ἔλεγε κανεὶς πὼς θὰ βρέξει, ἀλλὰ τώρα ἔχει ἥλιο. Νὰ ποῦμε τὴν ἀλήθεια, ἐφέτος τὸ φθινόπωρο πέρασε θαυμάσια... καὶ τὰ χειμωνιάτικα σπαρτὰ ὑπόσχονται πολλά... (Διπλώνει τὸν πίνακα σὲ ρουλό). Μόνο πού, οἱ μέρες ἀρχίζουν νὰ μικραίνουν... (Βγαίνει).

ΕΛΕΝΑ (πλησιάζει ὀρμητικὰ τὸν ΒΟ·Ι·ΝΙΤΣΚΥ). Θὰ προσπαθήσετε, θὰ κάνετε ὅ,τι μπορεῖτε, γιὰ νὰ φύγουμε ἀπὸ δῶ ἐγὼ κι' ὁ ἄντρας μου σήμερα ! Τ' ἀκούτε ; Σήμερα κι' ὄλας !

ΒΟ·Ι·ΝΙΤΣΚΥ (σκουπίζοντας τὸ πρόσωπό του). Πῶς ; Ἄ, ναί, ναί... Πολὺ καλὰ... Τὰ εἶδα ὄλα, Ἔλεν, ὄλα !

ΕΛΕΝΑ (νευρικά). Μ' ἀκούσατε ; Πρέπει νὰ φύγω ἀπὸ δῶ σήμερα κι' ὄλας !

(Μπαίνουν ὁ ΣΕΡΕΜΠΡΙΑΚΩΦ, ὁ ΤΕΛΕΓΙΝ, ἡ ΣΟΝΙΑ κι' ἡ ΜΑΡΙΝΑ).

ΤΕΛΕΓΙΝ. Κι' ἐγὼ δὲν αἰσθάνομαι ἀρκετὰ καλὰ, ἐξοχότατε. Δυὸ μέρες τώρα εἶμαι ἀδιάθετος. Τὸ κεφάλι μου κάτι ἔχει...

ΣΕΡΕΜΠΡΙΑΚΩΦ. Μὰ πού εἶναι οἱ ἄλλοι ; Δὲ μ' ἀρέσει αὐτὸ τὸ σπίτι. Εἶναι σὰ λαβύρινθος. Εἰκοσιέξι τεράστιες κάμαρες, ἄνθρωποι πού περιπλανιοῦνται σὲ διάφορες κατευθύνσεις καὶ οὐδεὶς τρόπος ν' ἀνακαλύψεις κανέναν. (Χτυπᾷ τὸ κουδοῦνι). Καλέστε ἐδῶ τὴ Μαρία Βασιλιεβνα καὶ τὴν Ἔλενα Ἀντρέγεβνα !

ΕΛΕΝΑ. Ἐδῶ εἶμαι.

ΣΕΡΕΜΠΡΙΑΚΩΦ. Παρακαλῶ, καθίστε, φίλοι μου.

ΣΟΝΙΑ (πλησιάζει τὴν ΕΛΕΝΑ ΑΝΤΡΕΓΕΒΝΑ). Τί εἶπε; ΕΛΕΝΑ. Ὑστερα.

ΣΟΝΙΑ. Ἐσὺ τρέμεις! Εἶσαι ταραγμένη! (Τὴν κοιτάζει ἐρευνητικὰ στὸ πρόσωπο). Καταλαβαίνω... Εἶπε πῶς δὲ θὰ ξανάρθει... ναί; (Παύση). Πές μου, ναί.

(Ἡ ΕΛΕΝΑ κουνάει τὸ κεφάλι τῆς καταφατικὰ).

ΣΕΡΕΜΠΡΙΑΚΩΦ (στὸν ΤΕΛΕΓΙΝ). Τὴν ἀδιαθεσία μπορεῖ κανεὶς νὰ τὴν περάσει ὅπως-ὅπως. Ἄλλὰ ἐκεῖνο ποῦ δὲ μπορῶ νὰ ὑποφέρω ἐγώ, εἶναι ἡ ὄλη ὀργάνωσις τῆς ἐπαρχιακῆς ζωῆς. Ἐχω τὸ συναίσθημα σὰ νᾶχω πέσει ἀπὸ τὴ γῆ σὲ κάποιον ἄλλο πλανήτη. Καθίστε φίλοι μου, σᾶς παρακαλῶ! Σόνια! (Ἡ ΣΟΝΙΑ δὲν τὸν ἀκούει. Στέκει ἐκεῖ μὲ τὸ κεφάλι κατεβασμένο λυπητερά). Σόνια! (Παύση). Δὲν ἀκούει. (Στὴ ΜΑΡΙΝΑ). Κάτσε κάτω νταντά. (Ἡ παραμὰνα κάθεται καὶ πλέκει μιὰ κάλτσα). Φίλοι μου σᾶς παρακαλῶ νὰ κρεμᾶστε τ' αὐτιά σας στὸ καρφί τῆς προσοχῆς, ὅπως λένε (γελᾷ).

ΒΟ·Ι ΝΙΤΣΚΥ (ταραγμένος). Ἐγὼ ἴσως δὲ χρειάζομαι. Μπορῶ νὰ φύγω;

ΣΕΡΕΜΠΡΙΑΚΩΦ. Ὅχι, ἐσένα ἴσα-ἴσα χρειάζομαστε περισσότερο ἀπ' ὄλους.

ΒΟ·Ι ΝΙΤΣΚΥ. Μὰ ἐπιτέλους, τί ζητᾶτε ἀπὸ μένα;

ΣΕΡΕΜΠΡΙΑΚΩΦ. Τί ζητᾶμε ἀπὸ σένα; Μὰ γιατί θυμώνεις; (Παύση). Ἄν σοῦ ἔφταιξα σὲ τίποτα, σὲ παρακαλῶ νὰ μὲ συγχωρέσεις.

ΒΟ·Ι ΝΙΤΣΚΥ. Παράτα αὐτὸ τὸ ὕφος. Ἄς ἔρθουμε στὸ προκείμενο. Τί θέλεις;

(Μπαίνει ἡ ΜΑΡΙΑ ΒΑΣΙΛΙΕΒΝΑ).

ΣΕΡΕΜΠΡΙΑΚΩΦ. Ἄ, νά κι' ἡ μαμά. Λοιπόν, φίλοι μου, ἀρχίζω. (Παύση). Σᾶς κάλεσα ἐδῶ, κυρίες καὶ κύριοι, νὰ σᾶς ἀναγγείλω ὅτι ἔρχεται ὁ κύριος Ἐπιθεωρητής! Ἄλλὰ

ἄς ἀφήσουμε τ' ἄστεϊα. Ἡ ὑπόθεση εἶναι σοβαρή. Σᾶς κάλεσα ὅλους ἐδῶ γιὰ νὰ ζητήσω τὴ συμβουλή σας καὶ τὴ βοήθειά σας—καὶ ξέροντας τὴ μεγάλη σας εὐγένεια καὶ καλωσύνη, ἐλπίζω νὰ τὴν ἔχω. Εἶμαι ἓνας σοφός, ἓνας ἄνθρωπος τοῦ βιβλίου καὶ ποτὲ δὲν ἔμαθα τίποτα ἀπ' τὴν πρακτικὴ ζωὴ. Δὲ μπορῶ νὰ κάνω τίποτα χωρὶς τὴ βοήθεια ἐμπείρων ἀνθρώπων, ἀνθρώπων ποὺ καταλαβαίνουν. Καὶ σὲ παρακαλῶ, Ἰβάν Πετρόβιτς κι' ἐσένα Ἥλιὰ Ἥλιτς κι' ἐσᾶς μαμά... Γεγονὸς εἶναι ὅτι *manet omnes una vox*, δηλαδὴ ὅλοι μας εἶμαστε θνητοί. Εἶμαι γέρος καὶ ἄρρωστος καὶ γι' αὐτὸ νομίζω πῶς εἶναι καιρὸς νὰ τακτοποιήσω τὰ πρακτικὰ καὶ περιουσιακὰ ζητήματα ποὺ ἀφοροῦν τὴν οἰκογένειά μου. Ἡ ζωὴ μου ἐμένα τέλειωσε. Δὲ σκέφτομαι πιά τὸν ἑαυτὸ μου, ἀλλὰ ἔχω νέα γυναῖκα καὶ κόρη ἀνύπαντρη. (Παύση). Γιὰ μένα εἶναι ἀδύνατο νὰ ἐξακολουθήσω νὰ ζῶ στὸ χωριό. Δὲν εἶμαστε καμωμένοι γιὰ τὴ χωριάτικη ζωὴ. Νὰ ζήσουμε ὅμως στὴν πόλη μὲ τὸ εἰσόδημα ποὺ παίρνουμε ἀπ' αὐτὸ τὸ χτῆμα, εἶναι ἐπίσης ἀδύνατο. Πρέπει νὰ ληφθοῦν μέτρα. Ἄν πουλήσουμε παραδείγματος χάρις τὸ δάσος, αὐτὸ εἶναι ἓνα μέτρο βέβαια, ἀλλὰ ποὺ δὲ μπορεῖ νὰ ἐπαναλαμβάνεται κάθε χρόνος. Πρέπει νὰ ληφθοῦν τέτοια μέτρα, ὥστε νὰ μᾶς ἐξασφαλίζουν ἓνα μόνιμο καὶ—λίγο-πολύ—καθορισμένο χρηματικὸ εἰσόδημα. Ἐγὼ σκέφτηκα καὶ ἀνακάλυψα ἓνα τέτοιο μέτρο κι' ἔχω τὴν τιμὴ νὰ σᾶς τὸ προτείνω γιὰ νὰ τὸ συζητήσετε. Παραλείποντας τὶς λεπτομέρειες, θὰ σᾶς τὸ ἀναλύσω στὶς γενικὲς γραμμές. Τὸ χτῆμα μας, κατὰ μέσον ὄρο, ἀποδίδει περίπου δύο τοῖς ἑκατὸ τῆς ἀξίας του. Προτείνω νὰ πουληθεῖ. Ἄν τὰ χρήματα ποὺ θὰ πάρουμε τὰ μετατρέψουμε σὲ ἔντοκα γραμματία, ἢ ἀπόδοσή τους θὰ φτάσει στὰ τέσσερα ὡς πέντε τοῖς ἑκατό. Ἔτσι, φαντάζομαι, ὄχι μόνο θὰ φτάσουν, ἀλλὰ καὶ θὰ μᾶς περισσέψουν κάμποσες χιλιάδες, μὲ τὶς ὁποῖες μποροῦμε ν' ἀγοράσουμε μιὰ μικρὴ βίλλα στὴ Φιλανδία.

ΒΟ·Ι·ΝΙΤΣΚΥ. Μὲ συγχωρεῖς... Μιὰ στιγμή... Μοῦ φαίνεται πὼς μὲ γελοῦν τ' αὐτιά μου. Γιὰ ξαναπέστο αὐτὸ πὺ εἶπες.

ΣΕΡΕΜΠΡΙΑΚΩΦ. Νὰ μετατρέψουμε τὰ χρήματα σὲ ἔντοκα γραμμάτια καὶ μ' αὐτὰ πὺ θὰ περισσέψουν ν' ἀγοράσουμε ἓνα ἐξοχικὸ σπίτι στὴ Φιλανδία.

ΒΟ·Ι·ΝΙΤΣΚΥ. Ὅχι Φιλανδία... Κάτι ἄλλο εἶπες.

ΣΕΡΕΜΠΡΙΑΚΩΦ. Προτείνω νὰ πουληθεῖ τὸ χτῆμα.

ΒΟ·Ι·ΝΙΤΣΚΥ. Αὐτὸ εἶναι. Νὰ πουλήσεις τὸ χτῆμα! Περὶφημη, ἔξοχη ἰδέα!... Καὶ πὺ προτείνετε νὰ καθήσω ἐγώ, ἡ γρηὰ μητέρα σας καὶ ἡ Σόνια;

ΣΕΡΕΜΠΡΙΑΚΩΦ. Ὅλ' αὐτὰ θὰ συζητηθοῦν στὴν ὥρα τους. Ἐνα—ἔνα, μὴ βιάζεσαι. Δὲ μπορεῖ κανεὶς νὰ τὰ ξεκαθαρίσει ὅλα μαζί!

ΒΟ·Ι·ΝΙΤΣΚΥ. Γιὰ στάσου. Μιὰ στιγμή. Φαίνεται πὼς ὅλον αὐτὸ τὸν καιρὸ δὲν εἶχα κουκούτσι μυαλό! Ὡς τώρα εἶχα τὴ βλακεία νὰ νομίζω πὼς τὸ χτῆμα αὐτὸ ἀνήκει στὴ Σόνια. Ὁ μακαρίτης ὁ πατέρας μου, τῷχε ἀγοράσει προῖκα γιὰ τὴν ἀδελφή μου. Ὡς τώρα ἤμουν ἀπλοϊκός. Δὲν ἐξηγοῦσα τὸ νόμο ἀλλὰ—Τούρκα. Νόμιζα πὼς τὸ χτῆμα αὐτὸ θὰ περνοῦσε ἀπὸ τὴν ἀδελφή μου στὴ Σόνια.

ΣΕΡΕΜΠΡΙΑΚΩΦ. Μὰ ναί, τὸ χτῆμα ἀνήκει στὴ Σόνια. Ποιὸς τῆς τὸ ἀμφισβητεῖ; Δίχως τὴ συγκατάθεση τῆς Σόνιας δὲ θὰ ἀποφασίσω νὰ τὸ πουλήσω. Καὶ γι' αὐτὸ ἴσια—ἴσια προτείνω νὰ πουληθεῖ, γιὰ τὸ καλὸ τῆς Σόνιας.

ΒΟ·Ι·ΝΙΤΣΚΥ. Αὐτὸ εἶναι ἀκατανόητο—ἀκατανόητο! Ἡ ἐγὼ τρελλάθηκα, ἦ... ἦ...

ΜΑΡΙΑ ΒΑΣΙΛΙΕΒΝΑ. Ζάν, μὴν ἀντιμιλᾶς στὸν Ἀλέξαντρο. Πίστεψέ με, ἐκεῖνος ξέρεي καλλίτερα ποιὸ εἶναι τὸ καλὸ γιὰ ὅλους μας.

ΒΟ·Ι·ΝΙΤΣΚΥ. Ὅχι!... Δόστε μου λίγο νερό. (Πίνει νερό). Πέστε ὅ,τι θέλετε—πέστε ὅ,τι θέλετε!...

ΣΕΡΕΜΠΡΙΑΚΩΦ. Δὲν καταλαβαίνω γιὰτὶ ταραζέσαι.

Δὲ λέω πὼς τὸ σχέδιό μου εἶναι ἰδεῶδες. Ἄν κανεῖς τὸ νομίζει ἀκατάλληλο, ἐγὼ δὲν ἐπιμένω.

(Παύση).

ΤΕΛΕΓΙΝ (σὲ σύγχυση). Ἐγὼ, ἐξοχότατε, τρέφω γιὰ τὴν ἐπιστήμη, ὄχι μόνον αἰσθήματα σεβασμοῦ ἀλλὰ καὶ κάτι σὰν ἓνα εἶδος, συγγενικά, νὰ ποῦμε, αἰσθήματα. Ὁ ἀδελφὸς τῆς γυναίκας τοῦ ἀδελφοῦ μου—ἴσως νὰ τὸν ξέρετε, ὁ Κωνσταντῖν Τροφίμοβιτς Λακεδέμονωφ—ἦτανε πτυχιούχος κλασικῶν σπουδῶν καί...

ΒΟ-Ι-ΝΙΤΣΚΥ. Στάσου, Βλογιάρη! Τώρα μιλάμε γιὰ δουλειές... Περίμενε λίγο—ἀργότερα. (Στὸν ΣΕΡΕΜΠΡΙΑΚΩΦ). Νὰ, ρώτησέ τον. Τὸ χτῆμα αὐτὸ ἀγοράστηκε ἀπὸ τὸν θεῖο του.

ΣΕΡΕΜΠΡΙΑΚΩΦ. Σωστά. Μὰ γιατί νὰ τὸν ρωτήσω ;
Γιὰ ποιὸ λόγο ;

ΒΟ-Ι-ΝΙΤΣΚΥ. Τὸ χτῆμα ἀγοράστηκε κείνη τὴν ἐποχὴ ἐνενήντα πέντε χιλιάδες. Ὁ πατέρας πλήρωσε μονάχα τὶς ἑβδομήντα κι' ἔμεινε χρέος εἰκοσιπέντε χιλιάδες. Τώρα ἀκουσε... Τὸ χτῆμα αὐτὸ δὲ θ' ἀγοραζότανε ἂν ἐγὼ δὲν ἐδῆλωνα παραίτηση ἀπὸ τὴν κληρονομιά γιὰ χάρη τῆς ἀδελφῆς μου, ποὺ τὴν ἀγαποῦσα πολὺ. Κι' ἐκτὸς ἀπ' αὐτό, ἐγὼ δούλεψα ἐπὶ δέκα χρόνια σὰ σκλάβος, γιὰ νὰ πληρώσω τὸ χρέος ποὺ ἄφησε ὁ πατέρας.

ΣΕΡΕΜΠΡΙΑΚΩΦ. Ἀρχίζω νὰ μετανοιῶνω ποὺ ἄνοιξα αὐτὴ τὴ συζήτηση.

ΒΟ-Ι-ΝΙΤΣΚΥ. Τὸ χτῆμα εἶναι τώρα ξεχρεωμένο καὶ σὲ καλὴ κατάσταση μονάχα χάρη στὶς προσωπικὲς μου προσπάθειες. Καὶ τώρα ποὺ γέρασα, ἔρχονται νὰ μὲ πετάξουν ἀπὸ μέσα μὲ τὶς κλωτσιές !

ΣΕΡΕΜΠΡΙΑΚΩΦ. Δὲν καταλαβαίνω ποῦ θέλεις νὰ καταλήξεις !

ΒΟ-Ι-ΝΙΤΣΚΥ. Εἰκοσιπέντε χρόνια διευθύνω αὐτὸ τὸ χτῆμα. Δούλευα καὶ σοῦστελνα τὰ λεφτὰ σὰν ἓνας εὐσυν-

είδητος ἐπιστάτης σου. Κι' ὅλα αὐτὰ τὰ χρόνια δὲ μοῦ-
 πες οὔτε ἓνα εὐχαριστῶ. Σ' ὅλα αὐτὰ τὰ χρόνια—ἀπὸ
 τότε πού ἤμουν νέος ὡς τώρα πού γέρασα—μοῦδινες γιὰ
 μισθὸ πεντακόσια ρούβλια τὸ χρόνο—λεφτὰ διακονιάς!
 Καὶ ποτὲ δὲ σκέφθηκες νὰ προσθέσεις οὔτε ἓνα ρούβλι
 παραπάνω!

ΣΕΡΕΜΠΡΙΑΚΩΦ. Μά, Ἰβάν Πετρόβιτς, πῶς μποροῦσα
 νὰ τὸ σκεφθῶ; Ἐγὼ δὲν εἶμαι πρακτικὸς ἄνθρωπος, δὲν
 καταλαβαίνω τίποτα ἀπ' αὐτὰ τὰ πράγματα. Μποροῦσες
 νὰ προσθέσεις ὁ ἴδιος γιὰ τὸν ἑαυτὸ σου ὅσα κι' ἂν ἤ-
 θελες.

ΒΟ·Ι·ΝΙΤΣΚΥ. Ναί, γιατί νὰ μὴν κλέψω, ἔ; Κι' ἐπειδὴ
 δὲν ἔκλεψα, ὅλοι σας μὲ περιφρονᾶτε; Αὐτὸ θάτανε τὸ
 σωστό, ἔπρεπε νὰ κλέψω γιὰ νὰ μὴν εἶμαι σήμερα φτω-
 χὸς καὶ κακομοίρης!

ΜΑΡΙΑ ΒΑΣΙΛΙΕΒΝΑ (αὐστηρά). Ζάν!

ΤΕΛΕΓΙΝ (ταραγμένος). Βάνια, χρυσή μου ψυχή, δὲν
 πρέπει... δὲν πρέπει... Τρέμω ὀλόκληρος... δὲν ξέρω τί νὰ
 πῶ... Γιατὶ νὰ χαλάσεις τίς καλές μας σχέσεις... (Τὸν φι-
 λεῖ). Δὲν πρέπει, δὲν πρέπει...

ΒΟ·Ι·ΝΙΤΣΚΥ. Εἰκοσιπέντε χρόνια ζοῦσα μὲ τὴ μάνα μου
 μέσα σ' αὐτοὺς τοὺς τέσσερις τοίχους, σὰν τυφλοπόντικας.
 Ὅλες μας οἱ σκέψεις, ὅλα μας τὰ αἰσθήματα, ἀνήκανε σὲ
 σένα μονάχα. Ὅλη μέρα μιλοῦσαμε γιὰ σένα καὶ γιὰ τὰ
 ἔργα σου. Περιφανευόμασταν γιὰ σένα, μὲ εὐλάβεια προ-
 φέραμε τὸνομά σου. Τὸ βράδυ ξενυχτοῦσαμε νὰ διαβάζου-
 με βιβλία καὶ περιοδικά, πού τώρα νοιώθω γι' αὐτὰ τὴ
 μεγαλύτερη περιφρόνηση!...

ΤΕΛΕΓΙΝ. Ὅχι, Βάνια, ὄχι... Δὲν πρέπει... ὦ, δὲ
 μπορῶ...

ΣΕΡΕΜΠΡΙΑΚΩΦ (θυμωμένος). Δὲν καταλαβαίνω τί θέ-
 λεις; Τί ζητᾶς;

ΒΟ·Ι·ΝΙΤΣΚΥ. Ἦσουνα γιὰ μᾶς ἓνα πλᾶσμα ἀνώτερης
 ἀξίας, μαθαίναμε τὰ ἄρθρα σου ἀπ' ἔξω... Μὰ τώρα, τὰ

μάτια μου άνοιξαν! Τά βλέπω όλα! Γράφεις για τέχνη; μά τίποτα δέ νοιώθεις από τέχνη! "Όλα κείνα τά έργα σου, που άγαπούσα, δέν άξιζουν πεντάρα τσακιστή! Μάς έξαπάτησες!

ΣΕΡΕΜΠΡΙΑΚΩΦ. Σταματήστε τον! Σταματήστε τον!
'Εγώ φεύγω!

ΕΛΕΝΑ. 'Ιβάν Πετρόβιτς, άπαιτώ νά σωπάσετε! 'Ακούτε;

ΒΟ·Ι·ΝΙΤΣΚΥ. Δέν άκούω τίποτα! (Φράζοντας τó δρόμο στον ΣΕΡΕΜΠΡΙΑΚΩΦ). Στάσου! Δέν τέλειωσα άκόμα! 'Εσύ κατάστρεφες τή ζωή μου! Δέν έξησα! Δέν έξησα! Για χάρη σου έχασα και κατάστρεψα τά καλλίτερα χρόνια τής ζωής μου! Είσαι ó χειρότερός μου έχθρός!

ΤΕΛΕΓΙΝ. Δέ μπορώ νά τó υποφέρω... Δέ μπορώ!... Φεύγω... (Φεύγει σέ μεγάλη ταραχή).

ΣΕΡΕΜΠΡΙΑΚΩΦ. Τί θέλεις από μένα; Και με τί δικαιώμα μιλάς σ' έμένα μ' αυτό τόν τρόπο; Τιποτένιε! "Αν είναι δικό σου τó χτῆμα, πάρτο. Δέν τó θέλω!

ΕΛΕΝΑ. Θα φύγω στή στιγμή άπ' αυτή τήν κόλαση! (Φωνάζει). Δέ μπορώ νά υποφέρω άλλο, δέ μπορώ!

ΒΟ·Ι·ΝΙΤΣΚΥ. Χάθηκε ή ζωή μου! Είχα ταλέντο, είχα θάρρος, είχα έξυπνάδα! "Αν έκανα μιá ζωή κανονική, θα γινόμωνα ίσως ένας Σοπενχάουερ, ένας Ντοστογιέφσκυ... "Ω!... Μιλώ σαν ήλίθιος!... Θα τρελλαθώ... Μητέρα, άπελπίστηκα! Δέ μπορώ, μητέρα!

ΜΑΡΙΑ ΒΑΣΙΛΙΕΒΝΑ (αόστηρά). Νά κάνεις ό,τι σου λέει ó 'Αλέξαντρος!

ΣΟΝΙΑ (γονατίζει μπροστά στήν παραμάνα και σφίγγεται άπάνω της). Χρυσή μου Νταντά! Καλή μου Νταντά!

ΒΟ·Ι·ΝΙΤΣΚΥ. Μητέρα! Τί νά κάνω;... Μη μου πεις, δέν είν' ανάγκη. Ξέρω τί πρέπει νά κάμω! (Φεύγει από τή μεσιανή πόρτα).

(Η ΜΑΡΙΑ ΒΑΣΙΛΙΕΒΝΑ τόν άκολουθει).

ΣΕΡΕΜΠΡΙΑΚΩΦ Αὐτὸ ξεπερνάει τὰ ὄρια! Πάρτε μακριὰ ἀπὸ μένα αὐτὸν τὸν τρελλό! Δὲ μπορῶ νὰ ζήσω μ' αὐτὸν κάτω ἀπὸ τὴν ἴδια στέγη. Μένει ἐκεῖ — (δείχνει τὴ μεσιανὴ πόρτα) σχεδὸν δίπλα ἀπὸ τὴν κάμαρά μου... Ἄς πάει νὰ μείνει στὸ χωριὸ ἢ στὸ ἄλλο σπίτι, ἀλλοιῶς θὰ φύγω ἐγώ! Νὰ μείνω στὸ ἴδιο σπίτι μαζί του μοῦ εἶναι ἀδύνατο!...

ΕΛΕΝΑ (στὸν ἄντρα της). Θὰ φύγουμε ἀπ' αὐτὸν τὸ τόπο σήμερα κι' ὄλας! Πρέπει νὰ ἐτοιμαστοῦμε αὐτὴ τὴ στιγμή!

ΣΕΡΕΜΠΡΙΑΚΩΦ. Ἕνας ἀσήμαντος, ἕνας τιποτένιος!

ΣΟΝΙΑ (γονατισμένη, στρέφει τὸ κεφάλι της πρὸς τὸν πατέρα της—ὕστερικά, μέσ' ἀπὸ τὰ δάκρυά της). Πρέπει νᾶσαι σπλαχνικός, πατέρα! Ὁ θεῖος Βάνιας κι' ἐγώ, εἴμαστε τόσο δυστυχισμένοι! Θυμήσου τότε ποῦ ἤσουνα νέος, ὁ θεῖος Βάνιας κι' ἡ γιαιγιά καθόντουσαν τὶς νύχτες καὶ μεταφράζανε τὰ βιβλία σου, κι' ἀντιγράφανε τὰ χαρτιά σου... Ὅλες τὶς νύχτες... ὄλες τὶς νύχτες... Ὁ θεῖος Βάνιας κι' ἐγώ δουλεύαμε χωρὶς ξεκούραση—φοβόμαστε νὰ ξοδέψουμε γιὰ τὸν ἑαυτὸ μας ἕνα καπίκι κι' ὄλα τὰ στέλναμε σὲ σένα... Δὲν τρώγαμε χαράμι τὸ ψωμί... Ὅχι, δὲν τὰ λέω καλά... δὲν τὰ λέω καλά... μὰ πρέπει καὶ σὺ νὰ μᾶς καταλαβαίνεις, πατέρα. Πρέπει νᾶσαι σπλαχνικός!

ΕΛΕΝΑ (ταραγμένη, στὸν ἄντρα της). Ἀλέξαντρε, γιὰ χάρη τοῦ θεοῦ, ἐξηγήσου μαζί του, μίλησέ του... Σὲ παρακαλῶ!

ΣΕΡΕΜΠΡΙΑΚΩΦ. Καλά, θὰ ἐξηγηθῶ μαζί του. Δὲν τὸν κατηγορῶ γιὰ τίποτα, δὲν εἶμαι θυμωμένος μαζί του... Ἄλλὰ πρέπει κι' ἐσεῖς νὰ παραδεχθῆτε πὼς τὸ φέρισμό του εἶναι τοῦλάχιστον παράξενο. Καλὰ λοιπόν, πηγαίνω νὰ τὸν βρῶ. (Φεύγει ἀπὸ τὴ μεσιανὴ πόρτα).

ΕΛΕΝΑ. Νᾶσαι μαλακὸς μαζί του, ἡσύχασέ τον... (Βγαίνει πίσω του).

ΣΟΝΙΑ (σφίγγεται πάνω στην παραμάνα). "Ω, Νταντά μου! Χρυσή μου, καλή μου Νταντά!

ΜΑΡΙΝΑ. Δέν πειράζει, παιδί μου, δέν είναι τίποτα. Θα κακαρίσουνε λιγάκι οι σερνικές χήνες και θα πάψουν... Μή φοβάσαι. Θα κακαρίσουν και θα πάψουν. .

ΣΟΝΙΑ. Γλυκειά μου Νταντά!

ΜΑΡΙΝΑ (τῆς χαϊδεύει τὰ μαλλιά). Μὰ ἐσὺ τρέμεις, σὰν νᾶσαι ξεπαγιασμένη. "Ελα, ἔλα μικρούλι μου ὄρφανό, κι' ὁ θεὸς εἶναι πολυέλειος! Θα σοῦ φτιάσω ἐγὼ τώρα ἓνα τσαγάκι ἀπὸ φλαμούρι ἢ ἀπὸ φασκόμηλο κι' ὄλα θα περάσουν... "Ελα, μὴ λυπᾶσαι, ὄρφανούλα μου... (Κοιτάζοντας τὴ μεσιανὴ πόρτα, θυμωμένη). Τί φασαρία ποὺ κάνουν αὐτὲς οἱ σερνικές χήνες! Στὴν ὀργὴ νὰ πᾶνε!...

(Πίσω ἀπὸ τὴ σκηνὴ ἓνας πυροβολισμὸς. Ἀκούγεται μιὰ κραυγὴ τῆς ΕΛΕΝΑΣ ΑΝΤΡΕΓΕΒΝΑΣ. Ἡ ΣΟΝΙΑ ἀνατριχιάζει).

ΜΑΡΙΝΑ. Οὐου!... Στὰ κομμάτια νὰ πᾶνε!...

ΣΕΡΕΜΠΡΙΑΚΩΦ (μπαίνει τρεχάτος, τρεκλίζοντας ἀπὸ τὸν τρόμο του). Πιάστε τον! Πιάστε τον! Εἶναι τρελλὸς!

(Ἡ ΕΛΕΝΑ ΑΝΤΡΕΓΕΒΝΑ κι' ὁ ΒΟ·Ι ΝΙΤΣΚΥ παλεύουν στὴν πόρτα).

ΕΛΕΝΑ (προσπαθώντας νὰ τοῦ πάρει τὸ πιστόλι). Δώστε μοῦ το!... Δώστε μοῦ το, σᾶς λέω!

ΒΟ·Ι ΝΙΤΣΚΥ. Ἀφῆστε με, "Ελεν! Ἀφῆστε με! (Τῆς ξεφεύγει, τρέχει μέσα καὶ ψάχνει νὰ βρεῖ τὸν ΣΕΡΕΜΠΡΙΑΚΩΦ). Ποῦ εἶναι αὐτός; "Α, νάτος! (Πυροβολεῖ καταπάνω του). Μπάμ! (Παύση). Δέν τὸν πῆρε! Ἀστόχησα πάλι! (Θυμωμένος). Νὰ πάρει ὁ διάολος!... Ὁ διάολος!... (Πετᾶ τὸ πιστόλι στὸ πάτωμα καὶ κάθεται σὲ μιὰ καρέκλα, ἐξαντλημένος. Ὁ ΣΕΡΕΜΠΡΙΑΚΩΦ στέκει σὰ χαμένος. Ἡ ΕΛΕΝΑ ΑΝΤΡΕΓΕΒΝΑ ἀκουμπᾶ στὸν τοῖχο, ἔτοιμη νὰ λιποθυμήσει).

ΕΛΕΝΑ. Πάρτε με από δω !... Σκοτώστε με... Δέ μπο-
ρῶ νὰ μείνω ἐδῶ, δὲ μπορῶ !...

ΒΟ-Ι ΝΙΤΣΚΥ (μὲ ἀπελπισία). Ἄχ !... Τί κάνω ! Τί
κάνω !...

ΣΟΝΙΑ (σιγανά). Νταντά μου ! Νταντά μου !

Α Υ Λ Α Ι Α

Π Ρ Α Ξ Η Τ Ε Τ Α Ρ Τ Η

Ἡ κάμαρα τοῦ ΒΟ-Ι-ΝΙΤΣΚΥ. Εἶναι ἡ κρεβατοκάμαρα καὶ τὸ γραφεῖο του. Στὸ παράθυρο ἓνα μεγάλο τραπέζι γεμάτο λογιστικὰ βιβλία καὶ κάθε λογῆς χαρτιά. Ἐνα ἄλλο γραφεῖο, βιβλιοθήκες, μιὰ ζυγαριά. Ἐνα μικρότερο τραπέζι γιὰ τὸν ΑΣΤΡΩΒ. Πάνω σ' αὐτὸ ἔχει τὰ χρώματά του καὶ τὰ χρειαζόμενα τῆς ζωγραφικῆς καὶ ἰχνογραφίας. Δίπλα σ' αὐτὰ ἓνας μεγάλος χαρτοφύλακας. Ἐνα κλουβὶ μ' ἓνα μαυροπούλι. Στὸν τοῖχο ἓνας χάρτης τῆς Ἀφρικῆς — εἶναι φανερὸ πὼς δὲν χρειάζεται ὄω σὲ κανέναν. Ἐνας μεγάλος καναπὲς ταπετσαρισμένος μὲ ἀμερικάνικο μουσαμά. Ἀριστερὰ μιὰ πόρτα πὸν ὀδηγεῖ στὰ ἄλλα διαμερίσματα. Δεξιὰ ἄλλη πόρτα πὸν ὀδηγεῖ στὸν προθάλαμο. Μπροστὰ στὴ δεξιὰ πόρτα, ἓνα χαλὶ γιὰ τὰ πόδια — γιὰ νὰ μὴ λερώνονν τὸ πάτωμα οἱ χωριάτες. Φθινοπωρινὴ βραδυνά. Ἡσυχία.

Ὁ ΤΕΛΕΓΙΝ κι' ἡ ΜΑΡΙΝΑ κάθονται ὁ ἓνας ἀντίκρου στὸν ἄλλον καὶ τυλιγαδιάζουν μαλλί.

ΤΕΛΕΓΙΝ. Κάνε γρήγορα, Μαρίνα Τιμοθέγεβνα. Ὅπου νᾶναι θὰ μᾶς φωνάζουν νὰ μᾶς ἀποχαιρετήσουν. Ἐδῶσαν κι' ὄλας διαταγὴ νὰ ἐτοιμαστοῦν τ' ἄλογα.

ΜΑΡΙΝΑ (προσπαθεῖ νὰ τυλίξει πὸ γρήγορα). Ἐλα, λίγο ἀπόμεινε.

ΤΕΛΕΓΙΝ. Φεύγουν γιὰ τὸ Χάρκοβο. Ἐκεῖ θὰ ἐγκατασταθοῦνε.

ΜΑΡΙΝΑ. Καλύτερα ἔτσι.

ΤΕΛΕΓΙΝ. Τρομάξανε... Ἡ Ἐλενα Ἀντρέγεβνα λέει ὁ-

λη τὴν ὥρα: «Δὲ μὲνω δῶ οὔτε ὥρα παρ' ἀπάνω. Νὰ φύγουμε, νὰ φύγουμε μακριά». «Θὰ πᾶμε στὸ Χάρκοβο», λέει. «Θὰ τακτοποιηθοοῦμε ἐκεῖ καὶ μετὰ θὰ στείλουμε γιὰ τὰ πράματα!» Ἄς πᾶνε στὸ καλὸ. Φαίνεται, Μαρίνα Τιμοθέγεβνα, πὼς δὲν ἦτανε γραφτὸ τους νὰ ζήσουν ἐδῶ. Δὲν ἦτανε γραφτὸ... Τῆς μοίρας τὰ γραμμένα...

ΜΑΡΙΝΑ. Καλύτερα ἔτσι. Θυμήσου τὸν πρωῖνὸ καυγᾶ καὶ τὶς πιστολιές—σωστὸ ρεζιλίκι!

ΤΕΛΕΓΙΝ. Ναί, ἓνα θέμα ποῦ θὰ ἄξιζε τὸ πινέλο τοῦ Ἀϊβαζόφσκυ.

ΜΑΡΙΝΑ. Κάλιο νὰ μὴν ἔβλεπαν τὰ μάτια μου τέτοια ντροπή. (Παύση). Θὰ ζοῦμε πάλι ὅπως πρῶτα—μὲ τὸ δικό μας τρόπο. Θὰ τρῶμε τὸ πρωῖνὸ μας στὶς ὀχτῶ, θὰ δειπνοῦμε στὴ μία τὸ μεσημέρι καὶ τὸ βράδυ θὰ καθόμαστε νὰ φᾶμε στὴν ὥρα μας. Ὅλα μὲ τὴ σειρά τους, ὅπως κάνουν οἱ ἄνθρωποι—χριστιανικά. (Ἀναστενάζοντας). Ἄχ, ἔχω τόσον καιρὸ νὰ νηστεύω—νὰ βάλω στὸ στόμα μου μανέστρα... Τέτοια ἀμαρτωλὴ ποῦ εἶμαι...

ΤΕΛΕΓΙΝ. Ναί, ἀλήθεια, ἔχουμε πολὺν καιρὸ νὰ φᾶμε μανέστρα. (Παύση). Βέβαια, πολὺ καιρὸ... Σήμερα τὸ πρῶτ, Μαρίνα Τιμοθέγεβνα, καθὼς περνοῦσα μὲς' ἀπ' τὸ χωριό, ὁ ἔμπορος μοῦ φώναξε ἀπὸ πίσω: «Ἔ, ἐσύ, παράσιτε!» Αὐτὸ μὲ πίκρανε τόσο πολὺ!

ΜΑΡΙΝΑ. Μὴν τοὺς δίνεις σημασία, ἀγαπητέ μου. Ὅλοι μας εἶμαστε παράσιτα τοῦ θεοῦ. Κι' ἐσύ, κι' ὁ Ἰβάν Πετρόβιτς... κανεὶς δὲν κάθεται. Ὅλοι μας δουλεύουμε, ὅλοι μας... Ποῦ εἶναι ἡ Σόνια;

ΤΕΛΕΓΙΝ. Στὸν κῆπο. Εἶναι μὲ τὸν γιατρὸ καὶ ψάχνουν γιὰ τὸν Ἰβάν Πετρόβιτς. Φοβοῦνται μὴν πάει κι' αὐτοκτονήσει.

ΜΑΡΙΝΑ. Καλά, τὸ πιστόλι του ποῦ εἶναι;

ΤΕΛΕΓΙΝ (σιγά). Ἐγὼ τῶχυφα στὸ ὑπόγειο!

ΜΑΡΙΝΑ (χαμογελώντας). Τί πράματα!

(*Έρχονται ἀπ' ὄξω ὁ ΒΟ·Ι·ΝΙΤΣΚΥ κι' ὁ ΑΣΤΡΩΒ*).

ΒΟ·Ι·ΝΙΤΣΚΥ. Ἄφησέ με ! (Στὴ ΜΑΡΙΝΑ καὶ τὸν ΤΕΛΕΓΙΝ). Φευγάτε ἀπὸ δῶ ! Ἄφῃστε με μόνο — ἔστω καὶ γιὰ μιὰ ὥρα ! Δὲν ἀνέχουμε αὐτὴν τὴν κηδεμονία !

ΤΕΛΕΓΙΝ. Μὰ καὶ βέβαια, Βάνια, ἀμέσως... (Βγαίνει πατώντας στὶς μύτες τῶν ποδιῶν του).

ΜΑΡΙΝΑ Ἡ χήνα κακαρίζει, κουὰ—κουὰ—κουὰ ! (Μαζεύει τὸ μαλλὶ καὶ βγαίνει).

ΒΟ·Ι·ΝΙΤΣΚΥ. Παράτα με κι' εἰς !

ΑΣΤΡΩΒ. Πολὺ εὐχαρίστως. Θᾶπρεπε μάλιστα νᾶχω φύγει ἀπὸ καιρό, ἀλλὰ σοῦ ἐπαναλαμβάνω, δὲ φεύγω ἂν δὲν μοῦ δώσεις πίσω αὐτὸ ποῦ μοῦ πῆρες.

ΒΟ·Ι·ΝΙΤΣΚΥ. Ἄπὸ σένα δὲν πῆρα τίποτα.

ΑΣΤΡΩΒ. Μιλῶ σοβαρά. Μὴ μὲ καθυστερεῖς. Ἐπρεπε νᾶχω φύγει ἀπὸ ὥρα.

ΒΟ·Ι·ΝΙΤΣΚΥ. Δὲν πῆρα τίποτα ἀπὸ σένα. (Κάθονται κι' οἱ δύο).

ΑΣΤΡΩΒ. Ὅχι ; Καλά, θὰ περιμένω λίγο ἀκόμα κι' ἔπειτα, λυπᾶμαι, ἀλλὰ θὰ μεταχειριστῶ βία. Θὰ σὲ δέσουμε καὶ θὰ σὲ ψάξουμε. Αὐτὸ τὸ λέω πολὺ σοβαρά.

ΒΟ·Ι·ΝΙΤΣΚΥ. Ὅπως ἀγαπᾶτε. (Παύση). Μὰ νὰ τὴν πάθω σὰ βλάκας ; Νὰ πυροβολήσω δυὸ φορές καὶ νὰ μὴν πετύχω οὔτε μιὰ ! Αὐτὸ δὲ θὰ τὸ συγχωρέσω στὸν ἑαυτό μου ποτέ !

ΑΣΤΡΩΒ. Ἄν εἶχες ὄρεξη γιὰ σκοποβολή, δὲν εἶχες παρὰ νὰ σημαδέψεις τὸν ἑαυτό σου.

ΒΟ·Ι·ΝΙΤΣΚΥ (κουνάει τοὺς ὄμους του). Παράξενο πράμα ! Ἐκαμα ἀπόπειρα φόνου καὶ δὲ μὲ φυλακίζουν. Κανεὶς δὲν πῆγε νὰ φωνάξει τὴν ἀστυνομία. Αὐτὸ θὰ πεῖ πῶς μὲ παίρνουνε γιὰ τρελλό ! (Γελώντας μὲ πίκρα καὶ κακία). Ἐγὼ εἶμαι ὁ τρελλός !... Καὶ δὲν εἶναι τρελλοὶ αὐτοὶ ποῦ κάτω ἀπὸ τὴ μάσκα τοῦ προφέσσορα, τοῦ σοφοῦ μάγου, κρύβουν τὴν ἀνικανότητά τους, τὴ βλακεία τους, τὴ φοβε-

ρή τους άναισθησία. Δέν είναι τρελλοί αύτοί πού παντρεύονται γέρους κι' ύστερα τούς άπατοϋνε μπροστά στα μάτια όλωνών ! Σέ είδα πού τήν άγκάλιαζες ! Σέ είδα !

ΑΣΤΡΩΒ. Μάλιστα, κύριε, τήν άγκάλιασα, τί θέλετε δηλαδή ;

ΒΟ·Ι·ΝΙΤΣΚΥ (κοιτάζοντας προς τήν πόρτα). "Οχι, ή γής είναι τρελλή πού άκόμα σās κρατάει !

ΑΣΤΡΩΒ. "Ελα, έλα, πāψε τίς κουταμάρες !

ΒΟ·Ι·ΝΙΤΣΚΥ. Μά είμαι τρελλός, παράλογος ! "Εχω λοιπόν τó δικαίωμα νά λέω κουταμάρες !

ΑΣΤΡΩΒ. Παλιά τερτίπια ! Δέν είσαι τρελλός ! Είσαι άπλουστάτα γκρινιάρης. "Ενας παλιάτσος. Κάποτε θεωρούσα τούς γκρινιάρηδες ως άρρωστους — άνώμαλους τύπους; Τώρα όμως έχω τή γνώμη πώς ή όμαλή κατάσταση του άνθρώπου είναι άκριβώς αύτή — νά είναι γκρινιάρης.

ΒΟ·Ι·ΝΙΤΣΚΥ (κρύβει τó πρόσωπό του μέσα στα χέρια του). Ντρέπομαι ! "Αν ήξερες πόσο ντρέπομαι ! Αυτό τó βαθύ αίσθημα τής ντροπής είναι χειρότερο από κάθε πόνο. Δέν ύποφέρεται ! (Γέρονει πάνω στο τραπέζι). Τί νά κάνω ; Τί νά κάνω ;

ΑΣΤΡΩΒ. Τίποτα.

ΒΟ·Ι·ΝΙΤΣΚΥ. Δός μου κάτι ! "Ω, θεέ μου !... Είμαι σαρανταεφτά χρονών. "Αν ζήσω ως τά έξήντα, μου μένουν άκόμα δεκατρία χρόνια. Είναι πολλά ! Πώς θά περάσω αύτά τά δεκατρία χρόνια ; Τί θά κάμω ; Με τί θά τά γεμίσω ; Δέν καταλαβαίνεις !... (Σφίγγει σπασμωδικά τó χέρι του ΑΣΤΡΩΒ). Δέν καταλαβαίνεις !... "Αν μπορούσε κανείς νά ζήσει τ' άπομεινάρια τής ζωής του κάπως αλλοιώς, μ' ένα νέο τρόπο ... Νά ξύπναγε κανείς ένα ήσυχο, φωτεινό πρωινό και νάνοιωθε πώς ξαναρχίζει μιá καινούργια ζωή, πώς τó παρελθόν του ξεχάστηκε κι' έσβυσε σαν καπνός... (Κλαίει). Ν' άρχίσω μιá καινούργια ζωή... Πές μου, πώς ν' άρχίσω ;... Με τί ν' άρχίσω ;

ΑΣΤΡΩΒ (μὲ ἀγανάχτησιν). ὦ, μὰ πᾶψε λοιπόν ! Σὲ καλό σου ! Μιὰ καινούργια ζωὴ ! Χμ !... Ἡ θέση μας, φίλε μου—ἡ δική σου καὶ ἡ δική μου—εἶναι ἀπελπιστικὴ.

ΒΟΙΝΙΤΣΚΥ. Ἀλήθεια ;

ΑΣΤΡΩΒ. Ναί, γι' αὐτὸ εἶμαι βέβαιος.

ΒΟΙΝΙΤΣΚΥ. Δώσε μου κάτι... (Δείχνοντας τὴν καρδιά του). Ἔχω ἓναν πόνο δῶ, κάτι μὲ καίει.

ΑΣΤΡΩΒ (φρονάζει θυμωμένος). Πᾶψε ἐπὶ τέλους ! (Μαλακώνει). Ἐκεῖνοι ποὺ θάρθουν ἑκατὸ-διακόσια χρόνια ὕστερ' ἀπὸ μᾶς—καὶ ποὺ θὰ μᾶς περιφρονοῦνε γιὰ τὴν ζήσασαμε τὴ ζωὴ μας τόσο κουτά, τόσο ἄχαρα—ἐκεῖνοι, ἴσως ἀνακαλύψουν τὸν τρόπο νᾶναι εὐτυχισμένοι... Ἀλλὰ ἐμεῖς... Γιὰ σένα καὶ γιὰ μένα μονάχα μιὰ ἐλπίδα ὑπάρχει. Ἡ ἐλπίδα πὼς ὅταν θ' ἀναπαυόμαστε μέσα στὰ κιβούρια μας. Ἴσως τότε νὰ μᾶς ἐπισκέπτονται εὐχάριστες ὀπτασίες. (Ἀναστενάζει). Ναί, ἀδελφέ μου, μέσα σ' ὅλη αὐτὴ τὴν περιφέρεια, δυὸ ἄνθρωποι μονάχα ὑπῆρξαν διανοούμενοι καὶ καθὼς πρέπει : ἐγὼ κι' ἐσύ. Ἀλλὰ μέσα σὲ δέκα χρόνια, αὐτὴ ἡ ρουτινιέρικη, ἡ ταπεινὴ καὶ ἀσήμαντὴ ἐπαρχιακὴ ζωὴ, μᾶς ἐπνίξε κι' ἐμᾶς. Ἡ σαπίλα καὶ ἡ βρωμιὰ τῆς δηλητηρίασε τὸ αἷμα μας. Κι' ἔτσι καταντήσαμε κι' ἐμεῖς μικροί, ταπεινοί, ἀσήμαντοι, ὅπως ὅλοι. (Ζωηρά). Μὰ μὴ θές νὰ μὲ παιδεύεις ἄλλο ! Δώσε μου πίσω αὐτὸ ποὺ μοῦ πῆρες !

ΒΟΙΝΙΤΣΚΥ. Δὲ σοῦ πῆρα τίποτα.

ΑΣΤΡΩΒ. Μοῦ πῆρες ἀπ' τὸ ὀδοιπορικὸ μου φαρμακεῖο ἓνα μπουκαλάκι μὲ μορφίνη. (Παύση). Ἄκουσε, ἂν θέλεις ναὶ καὶ σώνει ν' αὐτοκτονήσεις, πῆγαινε στὸ δάσος καὶ σκοτώσου ἐκεῖ μὲ τὸ πιστόλι. Τὴ μορφίνη ὅμως τὴ θέλω, γιὰτὶ μπορεῖ νὰ γίνουν κουβέντες καὶ νὰ ὑποφιαστοῦν πὼς ἐγὼ σοῦ τὴν ἔδωσα... Φτάνει ποὺ θᾶμαι ἀναγκασμένος νὰ κάνω τὴ νεκροψία σου. Νομίζεις πὼς αὐτὸ θὰ μοῦ εἶναι εὐχάριστο ;

(Μπαίνει ἡ ΣΟΝΙΑ).

ΒΟΪΝΙΤΣΚΥ. Φευγάτε ! Ἀφήστε με !

ΑΣΤΡΩΒ (στή ΣΟΝΙΑ). Σοφία Ἀλεξαντρόβνα, ὁ θεῖος σας μοῦ πῆρε ἀπὸ τὸ σάκκο μου ἓνα μπουκαλάκι μὲ μορφίνη καὶ δὲ μοῦ τὸ δίνει. Πέστε του πὼς αὐτὸ τέλος πάντων εἶναι κουταμάρα. Κι' ἐγὼ βιάζομαι. Δὲν ἔχω καιρὸ. Πρέπει νὰ φεύγω.

ΣΟΝΙΑ. Θεῖε Βάνια, ἐσὺ πῆρες τὴ μορφίνη ; (Παύση).

ΑΣΤΡΩΒ. Αὐτὸς τὴν πῆρε. Εἶμαι βέβαιος.

ΣΟΝΙΑ. Δὸς τὴν πίσω. Γιατί μᾶς τρομάζεις ; (Τρυφερά). Δὸς τὴν πίσω, θεῖε Βάνια ! Κι' ἐγὼ εἶμαι δυστυχισμένη σὰν κι' ἐσένα, ὅμως δὲν ἀφήνω τὴν ἀπελπισία νὰ με κυριέψει. Κάνω ὑπομονὴ καὶ θὰ κάνω ὑπομονὴ ὥσπου ἡ ζωὴ μου νὰ τελειώσει μοναχὴ της... Πρέπει κι' ἐσὺ νὰ γίνεις ὑπομονετικὸς. (Παύση). Δὸς τὴν πίσω. (Φιλεῖ τὰ χέρια του). Χρυσέ μου, ἀγαπημένε μου, καλέ μου θεῖε, δὸς τὴν πίσω ! (Κλαίει). Εἶσαι τόσο καλὸς, θὰ μᾶς λυπηθεῖς καὶ θὰ τὴν δώσεις πίσω. Κάνε ὑπομονή, θεῖε ! Κάνε ὑπομονή !...

ΒΟΪΝΙΤΣΚΥ (βγάζει ἀπ' τὸ συρτάρι τοῦ τραπέζιοῦ τὸ μπουκαλάκι καὶ τὸ δίνει στὸν ΑΣΤΡΩΒ). Ὅριστε, πᾶρτο ! (Στὴ ΣΟΝΙΑ). Μὰ τώρα, ἄς βιαστοῦμε. Πρέπει νὰ δουλέψουμε. Πρέπει τὸ γρηγορώτερο νὰ κάνουμε κάτι, γιατί ἄλλοιῶς, δὲ μπορῶ... δὲ μπορῶ...

ΣΟΝΙΑ. Ναί, ναί, νὰ δουλέψουμε. Μόλις ἀποβγάλουμε τοὺς δικούς μας, θὰ στρωθοῦμε στὴ δουλειά !... (Ταχτοποιεῖ νευρικὰ τὰ χαρτιά πάνω στὸ τραπέζι). Ἐδῶ ὅλα εἶν' ἄνω-κάτω.

ΑΣΤΡΩΒ (βάζει τὸ μπουκαλάκι μέσα στὴ σάκκα του καὶ σφίγγει τὰ λουριά). Καὶ τώρα, ἔτοιμος γιὰ φευγάλα...

(Μπαίνει ἡ ΕΛΕΝΑ).

ΕΛΕΝΑ. Ἰβάν Πετρόβιτς, ἐδῶ εἰστε ; Ἐμεῖς φεύγουμε. Πηγαίνετε στὸν Ἀλέξαντρο, κάτι θέλει νὰ σᾶς πεῖ.

ΣΟΝΙΑ. Πήγαινε, θεΐε Βάνια... (Παίρνει από τὸ χέρι τὸν ΒΟΙΝΙΤΣΚΥ). Πᾶμε... ὁ πατέρας κι' ἐσὺ πρέπει νὰ συμφιλιωθεῖτε. Πρέπει...

(*Ἡ ΣΟΝΙΑ κι' ὁ ΒΟΙΝΙΤΣΚΥ βγαίνουν*).

ΕΛΕΝΑ. Φεύγω. (Δίνει τὸ χέρι της στὸν ΑΣΤΡΩΒ). Ἔχετε γειά.

ΑΣΤΡΩΒ. Κι' ὄλας;

ΕΛΕΝΑ. Τὸ ἀμάξι περιμένει.

ΑΣΤΡΩΒ. Στὸ καλό.

ΕΛΕΝΑ. Σήμερα μοῦ ὑποσχεθήκατε πὼς θὰ φύγετε κι' ἐσεῖς ἀπὸ δῶ.

ΑΣΤΡΩΒ. Ναί, θυμᾶμαι. Φεύγω ἀμέσως. (Παύση). Τρομάξατε; (Τὴν παίρνει ἀπὸ τὸ χέρι). Ἦτανε τόσο τρομερό;

ΕΛΕΝΑ. Ναί.

ΑΣΤΡΩΒ. Μοῦ φαίνεται ὅμως πὼς καλύτερα θάτανε νὰ μένατε. Ἔ; Τί λέτε; Θὰ ἐρχόσασταν αὔριο στὸ δασονομεῖο...

ΕΛΕΝΑ. Ὅχι. Τέλειωσε. Καί γι' αὐτὸ μπορῶ καὶ σᾶς ἀντικρίζω τόσο ἄφοβα, γιατί ξέρω πὼς ὅλα τέλειωσαν. Μονάχα μιὰ χάρη θέλω νὰ σᾶς ζητήσω: νὰ μὲ σκέψετε καλύτερα, νᾶχετε καλύτερη ἰδέα γιὰ μένα.

ΑΣΤΡΩΒ. Οὔχ!... (κάνει μιὰ χειρονομία ἀνυπομονησίας). Μείνετε δῶ, σᾶς τὸ ζητῶ! Πρέπει νὰ παραδεχτεῖτε πὼς δὲν ἔχετε τίποτα νὰ κάνετε σ' αὐτὸν τὸν κόσμο, δὲν ἔχετε κανένα σκοπὸ στὴ ζωὴ σας, δὲν ἔχετε τίποτα πού ν' ἀπασχολεῖ τὸ μυαλό σας, κι' ἀργὰ ἢ γρήγορα θὰ ὑποταχτεῖτε στὸ αἶσθημα—εἶναι ἀναπόφευκτο. Καὶ ἀντὶ νὰ γίνεи αὐτὸ στὸ Χάρκοβο ἢ κάπου ἐκεῖ στὸ Κούρσκ, δὲ νομίζετε πὼς εἶναι καλύτερα νὰ γίνεи ἐδῶ, μέσα στὴν ἀγκαλιὰ τῆς φύσης... Θάταν τοῦλάχιστο ποιητικὸ, καὶ τὸ φθινόπωρο ἐδῶ εἶναι τόσο ὠραῖο... Ἐδῶ ὑπάρχει καὶ τὸ δάσος, τὸ δασονομεῖο, διάφορες μισοχαλασμένες ἐπαύλεις, ἀκριβῶς σύμφωνα μὲ τὸ γούστο τοῦ Τουργκένιεφ...

ΕΛΕΝΑ. Τί ἀστείος πού εἶστε!... Εἶμαι θυμωμένη μαζί

σας κι' όμως .. Θά σᾶς θυμᾶμαι μ' εὐχαρίστηση. Εἶστε ἓνας ἄνθρωπος ἐνδιαφέρων, προτότυπος. Δέ θά ξαναϊδωθοῦμε κι' ἔτσι—γιατί νά σᾶς τὸ κρύψω ;—ἤμouνα λιγάκι ἐρωτευμένη μαζί σας. Ἐλᾶτε, ἄς σφίξουμε τὰ χέρια καὶ ἄς χωριστοῦμε σὰν φίλοι. Μὴ θυμώσαστε κακὸ γιὰ μένα.

ΑΣΤΡΩΒ (τῆς σφίγγει τὸ χέρι). Ναί, καλύτερα νά φύγετε... (Στοχαστικά). Φαινόσαστε καλὸ κι' εὐγενικὸ πλᾶσμα, κι' ὅμως μέσα σ' ὀλόκληρη τὴν προσωπικότητά σας ὑπάρχει κάτι παράξενο. Ὅριστε, ἔρχεστε δῶ μὲ τὸν ἄντρα σας, κι' ὅλοι ἐμεῖς πού βρισκόμαστε στὶς δουλειές μας, πού βασανιζόμαστε καὶ μοχθοῦμε κάτι νά δημιουργήσουμε, τὰ παρατᾶμε ὅλα, κι' ὅλο τὸ καλοκαῖρι δὲ σκεφτόμαστε τίποτ' ἄλλο παρὰ τὴν ποδάγρα τοῦ συζύγου σας κι' ἐσᾶς. Ἐσεῖς οἱ δυὸ μᾶς μολύνετε ὅλους μὲ τὴν τεμπελιά σας. Ἐγὼ ἤμουν καταγοητευμένος μαζί σας καὶ ὀλάκερο μῆνα δὲν ἔκανα τίποτα. Καὶ στὸ μεταξὺ οἱ ἄνθρωποι ἀρρωσταίνουν κι' οἱ χωριάτες μ' ὅλη τους τὴν ἡσυχία βόσκουνε τὰ ζωντανά τους μέσα στὰ δάση μου καὶ στὶς δασοφυτεῖες μου... Ἔτσι, ὅπου κι' ἂν πᾶτε ἐσεῖς κι' ὁ ἄντρας σας, παντοῦ φέρνετε τὴν καταστροφή!... Ἀστειεύομαι βέβαια... ὥστόσο... εἶναι παράξενο. Εἶμαι βέβαιος πὼς ἂν μένατε δῶ, ἡ καταστροφή θά ἦταν τεράστια. Κι' ἐγὼ θά χανόμουν... μὰ κι' ἐσεῖς δὲ θά τὴ γλυτώνατε φτηνώτερα. Λοιπόν, φύγετε!... *Finita la commedia!*

ΕΛΕΝΑ (παίρνει γρήγορα ἀπ' τὸ τραπέζι τοῦ ἑνα μολύβι τοῦ καὶ τὸ κρύβει στὴν τσέπη της). Σᾶς παίρνω αὐτὸ τὸ μολύβι γιὰ ἐνθύμιο.

ΑΣΤΡΩΒ. Τὶ παράξενο... Γνωριστήκαμε, γινήκαμε φίλοι κι' ἔτσι ξαφνικά, ἄγνωστο γιατί... δὲ θά ξαναϊδωθοῦμε ποτέ. Ἔτσι γίνονται ὅλα στὸ κόσμο αὐτόν... Τώρα πού δὲν εἶναι κανεὶς ἐδῶ—πρὶν ἔρθει ὁ θεῖος Βάνιας μὲ κανένα μπουκέττο—ἐπιτρέψτε μου νά σᾶς ἀποχαιρετήσω μ' ἓνα φιλί... Ναί;... (Τὴ φιλεῖ στὸ μάγουλο). Ὠραῖα... ἐν τάξει.

ΕΛΕΝΑ. Σᾶς εὐχομαι κάθε εὐτυχία! (Κοιτάζει γύρω).
 "Όμως... ἄς εἶναι καὶ γιὰ μιὰ φορὰ στὴ ζωὴ μου!... (Τὸν ἀγκαλιάζει παρὰφορα. Κι' οἱ δυὸ ταυτοχρόνως χωρίζονται ἀπότομα). Πρέπει νὰ φύγω!...

ΑΣΤΡΩΒ. Φύγετε τὸ γρηγορότερο. "Αν εἶν' ἔτοιμο τὸ ἀμάξι φύγετε ἀμέσως. Αὐτὸ εἶναι τὸ καλύτερο.

ΕΛΕΝΑ. Θαρρῶ πὼς κάποιος ἔρχεται! (Κι' οἱ δυὸ ἀφουγκράζονται).

ΑΣΤΡΩΒ. Φινίτα!

(Μπαίνουν ὁ ΣΕΡΕΜΠΡΙΑΚΩΦ, ὁ ΒΟΪ ΝΙΤΣΚΥ, ἡ ΜΑΡΙΑ ΒΑΣΙΛΙΕΒΝΑ μὲ τὸ βιβλίο της, ἡ ΣΟΝΙΑ κι' ὁ ΤΕΛΕΓΙΝ).

ΣΕΡΕΜΠΡΙΑΚΩΦ (στὸν ΒΟΪ-ΝΙΤΣΚΥ). Περασμένα ξεχασμένα. "Υστερ' ἀπ' αὐτὰ ποὺ ἔγιναν ἔνοιωσα καὶ σκέφτηκα τόσα πολλὰ σ' αὐτὲς τὶς λίγες ὥρες, ποὺ μοῦ φαίνεται πὼς θὰ μπορούσα νὰ γράψω ἓνα δλόκληρο σύγγραμμα περὶ τῆς τέχνης τοῦ νὰ ζεῖ κανεὶς, γιὰ τὴν διαπαιδαγώση τῶν ἀπογόνων. Μὲ μεγάλη μου χαρὰ δέχομαι τὴ συγνώμη σου καὶ σὲ παρακαλῶ κι' ἐγὼ νὰ μὲ συγχωρέσεις. "Ἐχε γειά! (Αὐτὸς κι' ὁ ΒΟΪ ΝΙΤΣΚΥ ἀγκαλιάζονται καὶ φιλιοῦνται τρεῖς φορές).

ΒΟΪ-ΝΙΤΣΚΥ. Θὰ λαβαίνεις τακτικὰ τὰ ἴδια λεφτὰ ποὺ σοῦ στέλναμε καὶ πρὶν. "Όλα θὰ γίνονται ὅπως τὸν παλιὸ καιρό.

(Ἡ ΕΛΕΝΑ ΑΝΤΡΕΓΕΒΝΑ ἀγκαλιάζει τὴ ΣΟΝΙΑ).

ΣΕΡΕΜΠΡΙΑΚΩΦ (φιλεῖ τὸ χέρι τῆς ΜΑΡΙΑΣ ΒΑΣΙΛΙΕΒΝΑΣ). Μαμά...

ΜΑΡΙΑ (τὸν φιλεῖ). 'Αλέξαντρε, φωτογραφηθῆτε ξανά καὶ στείλτε μου τὴ φωτογραφία σας. Ξέρετε πόσο ἀγαπητοὶ μοῦ εἶσαστε.

ΤΕΛΕΓΙΝ. "Ἐχετε γειά, ἐξοχότατε! Μὴ μᾶς ξεχνᾶτε!

ΣΕΡΕΜΠΡΙΑΚΩΦ (φιλεῖ τὴν κόρη του). 'Αντίο... 'Αντίο

σέ δλους. (Σφίγγει τὸ χέρι τοῦ ΑΣΤΡΩΒ). Σᾶς εὐχαριστῶ γιὰ τὴν εὐχάριστη συντροφιά σας. Σέβομαι τὴ νοοτροπία σας, τοὺς ἐνθουσιασμοὺς σας, τοὺς πόθους σας, ἀλλὰ ἐπιτρέψτε καὶ σέ μένα τὸ γέρο νὰ κάνω στὴν ἀποχαιρετιστήρια προσλαλιά μου μονάχα μιὰ παρατήρηση: πρέπει νὰ ἐργάζεσθε φίλοι μου! Πρέπει νὰ ἐργάζεσθε! (Ὑποκλίνεται σέ δλους). Ἔχετε γειά. Εὐχομαι σέ δλους σας κάθε εὐτυχία! (Φεύγει. Τὸν ἀκολουθοῦν ἡ ΜΑΡΙΑ ΒΑΣΙΛΙΕΒΝΑ κ' ἡ ΣΟΝΙΑ).

ΒΟ-Ι-ΝΙΤΣΚΥ (φιλάει ὀρμητικὰ τὸ χέρι τῆς ΕΛΕΝΑΣ ΑΝΤΡΕΓΕΒΝΑΣ). Ἔχετε γειά!... Συγχωρέστε με... Ποτέ πιά δὲν θὰ ξαναἰδωθοῦμε...

ΕΛΕΝΑ (συγκινημένη). Ἔχετε γειά, ἀγαπητέ μου Ἰβάν Πετρόβιτς! (Τὸν φιλεῖ στὸ κεφάλι καὶ φεύγει).

ΑΣΤΡΩΒ (στὸν ΤΕΛΕΓΙΝ). Βλογιάρη, πές τους μ' αὐτὴ τὴν εὐκαιρία νὰ ἐτοιμάσουν καὶ τὸ δικό μου ἀμάξι.

ΤΕΛΕΓΙΝ. Καὶ βέβαια, ἀμέσως ἀγαπητέ μου. (Βγαίνει).
(Στὴ σκηνὴ ἀπομένουν μόνον ὁ ΑΣΤΡΩΒ κ' ὁ ΒΟ-Ι ΝΙΤΣΚΥ).

ΑΣΤΡΩΒ (μαζεύει τὰ χρώματα καὶ τὰ πινέλα ἀπὸ τὸ τραπέζι καὶ τὰ βάζει μέσα στὴ βαλιτσούλα του). Καλά, γιατί δὲν πᾶς κι' ἐσύ νὰ τοὺς ἀποβγάλεις;

ΒΟ-Ι-ΝΙΤΣΚΥ. Ἄς πᾶνε στὸ καλό... Ἐγὼ... ἐγὼ δὲ μπορῶ. Νοιώθω ἕνα βάρος στὴν καρδιά. Πρέπει τὸ γρηγορότερο νὰ καταπιαστῶ μὲ κάτι... Δουλειά!... Δουλειά!
(Σκαλίζει τὰ χαρτιά ποῦναι στὸ τραπέζι).

(Παύση. Ἀκούγονται κουδονίσματα ἀμαξιῶν).

ΑΣΤΡΩΒ. Φύγανε. Ὁ κύριος καθηγητὴς εἶναι σίγουρα ἰκανοποιημένος. Αὐτὸν τώρα δὲν τὸν ξανατραβάς ἐδῶ οὔτε μὲ καμάκι.

ΜΑΡΙΝΑ (μπαίνει). Ἐφυγαν... (Κάθεται σὲ μιὰ καρέκλα καὶ πλέκει κάλτσες).

ΣΟΝΙΑ (μπαίνει). Ἐφυγαν!... (Σκονπιίζει τὰ μάτια τῆς).

"Ας πᾶνε στὸ καλὸ. (Στὸ θεῖο της). "Ἐλα, θεῖε Βάνια, ἄς ἀρχίσουμε κάτι.

ΒΟ-Ι ΝΙΤΣΚΥ. Ναί, δουλειά!... δουλειά!...

ΣΟΝΙΑ. "Ἐχουμε τόσο καιρὸ νὰ κάτσουμε μαζὶ σ' αὐτὸ ἐδῶ τὸ τραπέζι. (Ἀνάβει τὴ λάμπα στὸ τραπέζι). Εἶμαι βέβαιη πὼς τὸ μελάνι θάχει στεγνώσει... Βέβαια... (παίρνει τὸ μελανοδοχεῖο, πηγαίνει στὸ ντουλάπι καὶ βάζει μελάνι). Κι' ὅμως λυπήθηκα τόσο ποὺ φύγανε...

(*Ἡ ΜΑΡΙΑ ΒΑΣΙΛΙΕΒΝΑ μπαίνει ἀργά—ἀργά*).

ΜΑΡΙΑ. "Ἐφυγαν!... (Κάθεται καὶ βυθίζεται στὸ διάβασμα).

ΣΟΝΙΑ (κάθεται στὸ τραπέζι καὶ φυλλομετρεῖ ἓνα τεφτέρι). Πρῶτα—πρῶτα, θεῖε Βάνια, πρέπει νὰ κοιτάξουμε τοὺς λογαριασμούς. Τοὺς ἀφήσαμε' τόνον καιρὸ κι' ὅλα ἐδῶ μέσα εἶναι φοβερὰ ἀνακατωμένα. Κάποιος σήμερα ἔστειλε πάλι καὶ ζητοῦσε τὸ λογαριασμὸ του. Πρέπει νὰ τοῦ τὸν βγάλουμε. Γράφε ἐσὺ τὸν ἓναν λογαριασμὸ κι' ἐγὼ θὰ γράφω τὸν ἄλλον.

ΒΟ Ι ΝΙΤΣΚΥ (γράφει). Λογαριασμὸς... Πρὸς τὸν κύριον... (Κι' οἱ δύο γράφουν σιωπηλά).

ΜΑΡΙΝΑ (χασμουριέται). "Ὡρα νὰ πάω στὸ κρεβατάκι μου...

ΑΣΤΡΩΒ. Τὶ ἤσυχία!... Οἱ κονδυλοφόροι τρίζουν, οἱ γρύλλοι κελαῖδουῦν... Εἶναι ζεστά, ἀναπαυτικά... Δὲ θέλω νὰ φύγω. (Ἀκούγονται κουδονίσματα). Μοῦ φέρουν τ' ἄλογα... Λοιπὸν, δὲ μένει τίποτ' ἄλλο, φίλοι μου, παρὰ νὰ σᾶς ἀποχαιρετήσω — ν' ἀποχαιρετήσω καὶ τὸ τραπέζι μου — καὶ δρόμο! (Μαζεύει τὰ σχέδιά του καὶ τὰ βάζει μέσα στὴν τσάντα).

ΜΑΡΙΝΑ. Μὰ γιατί βιάζεσαι; Δὲν κάθεται;

ΑΣΤΡΩΒ. Δὲ μπορῶ...

ΒΟ-Ι-ΝΙΤΣΚΥ (γράφει). «Ἐπόλοιπον ἐκ παλαιοῦ χρέους, δύο ρούβλια κι' ἑβδομήντα πέντε καπίκια».

(Μπαίνει ένας ΕΡΓΑΤΗΣ).

ΕΡΓΑΤΗΣ. Μιχαήλ Λβόβιτς, τ' ἄλογά σας εἶν' ἔτοιμα.
ΑΣΤΡΩΒ Τ' ἄκουσα. (Τοῦ δίνει τὸ φορητὸ φαρμακεῖο,
τὴ βαλιτσούλα καὶ τὴν τσάντα του). Νά, πᾶρε κι' αὐτά.
Πρόσεξε νὰ μὴ διπλώσεις τὴν τσάντα.

ΕΡΓΑΤΗΣ. Μάλιστα κύριε. (Βγαίνει).

ΑΣΤΡΩΒ (πλησιάζει νὰ τοὺς ἀποχαιρετήσῃ). Λοιπόν...

ΣΟΝΙΑ. Πότε θὰ σᾶς ξαναἰδοῦμε;

ΑΣΤΡΩΒ. Ὅχι πρὶν ἂπ' τὸ καλοκαῖρι νομίζω. Τὸ χει-
μῶνα μᾶλλον ἀποκλείεται... Ἐννοεῖται, ἂν τύχει τίποτα
μὲ εἰδοποιεῖτε κι' ἔρχομαι. (Τῆς σφίγγει τὸ χέρι). Σᾶς
εὐχαριστῶ γιὰ τὴ φιλοξενία, γιὰ τὴ φιλία—τέλος πάντων
γιὰ ὅλα. (Προχωρεῖ στὴν παραμάνα καὶ τὴ φιλεῖ στὸ κε-
φάλι). Ἔχε γειά, γρηούλα.

ΜΑΡΙΝΑ. Μὰ τί, θὰ φύγεις χωρὶς νὰ πιεῖς τσάϊ;

ΑΣΤΡΩΒ. Δὲ θέλω, νταντά.

ΜΑΡΙΝΑ. Θᾶθελες μήπως λίγη βοτκούλα;

ΑΣΤΡΩΒ (ἀναποφάσιστα). Καλά, ἄς εἶναι...

(Ἡ ΜΑΡΙΝΑ βγαίνει).

ΑΣΤΡΩΒ (ὕστερ' ἀπὸ παύση). Τ' ἄλογό μου ἄρχισε νὰ
κουτσαίνει λιγάκι. Χτὲς τὸ πρόσεξα, τὴν ὥρα πού ὁ
Πετρούσκα πήγαινε νὰ τὸ ποτίσει.

ΒΟΪ-ΝΙΤΣΚΥ. Πρέπει νὰ τὸ ξαναπεταλώσεις.

ΑΣΤΡΩΒ. Ναί, πρέπει νὰ τὸ πάω στὸν πεταλωτή. Δὲ
γίνεται ἄλλοιῶς. (Πλησιάζει στὸ χάρτη τῆς Ἀφρικῆς καὶ
τὸν κοιτάζει). Χμ, φαντάζομαι σ' αὐτὴν ἐδῶ τὴ φαλακρὴ
Ἀφρικὴ, θὰ κάνει τώρα ζέστη φοβερή.

ΒΟΪ-ΝΙΤΣΚΥ. Ναί, πολὺ πιθανό.

ΜΑΡΙΝΑ (ἔρχεται κρατώντας ἓνα δίσκο πού ἔχει ἀπάνω
ἓνα ποτήρι βότκα κι' ἓνα κομμάτι ψωμί). Ὅριστε...

(Ὁ ΑΣΤΡΩΒ πίνει τὴ βότκα).

ΜΑΡΙΝΑ. Μὲ τίς ὑγεῖες σας, ἀγαπητέ μου (κάνει μιὰ ὑπόκλιση). Δὲν τρῶς καὶ κομματάκι ψωμάκι ;

ΑΣΤΡΩΒ. Ὁχι, τὸ προτιμῶ ἔτσι. Καὶ τώρα, καλὴ τύχη σὲ ὄλους σας. Μὴ μ' ἀποβγάλεις, νταντά, δὲ χρειάζεται. (Φεύγει. Ἡ ΣΟΝΙΑ πάει πίσω τοῦ μ' ἓνα κερὶ νὰ τὸν ἀποβγάλει. Ἡ ΜΑΡΙΝΑ ξανακάθεται στὴν καρέκλα της).

ΒΟ-Ι ΝΙΤΣΚΥ (γράφει). «Τὴν δευτέραν Φεβρουαρίου, λάδι εἴκοσι ὀκάδες. Τὴν δεκάτην ἕκτην Φεβρουαρίου, λάδι εἴκοσι ὀκάδες .. Ἀρακᾶς...» (Παύση).

(Ἀκούγονται τὰ κουδούνια).

ΜΑΡΙΝΑ. Ἐφυγε... (Παύση).

ΣΟΝΙΑ (ἐπιστρέφει κι' ἀκουμπᾷ τὸ κερὶ στὸ τραπέζι). Ἐφυγε...

ΒΟ-Ι ΝΙΤΣΚΥ (λογαριάζει πάνω σ' ἓνα φύλλο τοῦ ἡμερολογίου καὶ μετὰ γράφει). «Σύνολον... δεκαπέντε... εἴκοσι πέντε...»

(Ἡ ΣΟΝΙΑ κάθεται καὶ γράφει).

ΜΑΡΙΝΑ (χασμουριέται). Ἄχ, θεέ μου παντοδύναμέ μου...

(Ὁ ΤΕΛΕΓΙΝ μπαίνει πατώντας στὰ δάχτυλα. Κάθεται κοντὰ στὴν πόρτα καὶ κουρντίζει σιγανὰ νὴν κιθάρα του).

ΒΟ-Ι ΝΙΤΣΚΥ (στὴ ΣΟΝΙΑ, χαϊδεύοντας τὰ μαλλιά της). Παιδί μου, πόσο πονάει ἡ καρδιά μου ! Ἄχ, ἂν ἤξερες μονάχα πόσο πονάει ἡ καρδιά μου !

ΣΟΝΙΑ. Τί νὰ κάνουμε ; Πρέπει νὰ ζήσουμε ! (Παύση). Θὰ ζήσουμε, θεῖε Βάνια ! Θὰ ζήσουμε πολλές—πολλές μέρες ἀράδα κι' ἀτέλειωτα βράδουα. Θὰ ὑποφέρουμε ὑπομονετικά τίς δοκιμασίες πού μᾶς στέλνει ἡ μοῖρα. Ἐμεῖς θὰ δουλέψουμε γιὰ τοὺς ἄλλους καὶ τώρα καὶ στὰ γερατιὰ μας—χωρὶς ξεκουράση. Κι' ὅταν ἔρθη ἡ ὥρα μας, θὰ πεθάνουμε ἥσυχα—ἥσυχα, χωρὶς κανένα παράπονο. Κι'

ἐκεῖ, πέρα ἀπ' τὸν τάφο μας, θὰ ποῦμε πὼς ὑποφέραμε, πὼς κλάψαμε, πὼς ἡ ζωὴ μᾶς πίκρανε, κι' ὁ θεὸς θὰ μᾶς σπλαχνιστεῖ. Καὶ τότε κι' ἐγὼ κι' ἐσύ, θεῖε μου ἀγαπημένε, θὰ δοῦμε τὴ ζωὴ φωτεινὴ, χαρούμενη, ὠραία. Θὰ χαιρόμαστε τότε καὶ θὰ κοιτάζουμε πίσω τὰ τωρινὰ μας βάσανα καὶ τίς πίκρες μὲ καλωσύνη, μὲ χαμόγελο—καὶ θ' ἀναπαυτοῦμε. Ἔχω πίστη, θεῖε μου. Πιστεύω θερμά, μὲ πάθος! (Γονατίζει μπροστά του καὶ βάζει τὸ κεφάλι της στὰ χέρια του. Μὲ κουρασμένη φωνή). Θ' ἀναπαυτοῦμε!

(Ἡ ΤΕΛΕΓΙΝ παίξει σιγανὰ κιθάρα).

ΣΟΝΙΑ. Θ' ἀναπαυτοῦμε! Θάκοῦμε τοὺς ἀγγέλους. Θὰ δοῦμε ὅλο τὸν οὐρανὸ φωτισμένο μὲ ἀστέρια σὰ διαμάντια. Θὰ δοῦμε πὼς ὅλη μας ἡ κακία ἐδῶ κάτω στὴ γῆ, ὅλα μας τὰ πάθη, ὅλοι μας οἱ πόνοι, θ' ἀφανιστοῦνε μέσα στὸν οἶκτο πού θὰ πλημμυρίσει ὅλο τὸν κόσμον. Καὶ ἡ ζωὴ μας θὰ γίνῃ ἡσυχία, τρυφερή, γλυκεῖα, σὰ χάδι. Πιστεύω!... Πιστεύω!... (Σκουπίζει τὰ δάκρυα του μὲ τὸ μαντήλι της). Φτωχέ μου, θεῖε Βάνια, κλαῖς... (Μέσ' ἀπ' τὰ δάκρυα της). Δὲ γνώρισες στὴ ζωὴ σου χαρές. Ὅμως περίμενε, θεῖε Βάνια, περίμενε... Θ' ἀναπαυτοῦμε. (Τὸν ἀγκαλιάζει). Θ' ἀναπαυτοῦμε!...

(Ἡ ΦΥΛΑΚΑΣ χτυπάει).

(Ἡ ΤΕΛΕΓΙΝ παίξει σιγανὰ. Ἡ ΜΑΡΙΑ ΒΑΣΙΛΙΕΒΝΑ κάνει σημειώσεις στὸ περιθώριον τοῦ βιβλίου της. Ἡ ΜΑΡΙΝΑ πλέκει κάλτσες).

ΣΟΝΙΑ. Θ' ἀναπαυτοῦμε!

ΑΥΛΑΙΑ

(κλείνει ἀργὰ)

ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΑΔΕΛΦΕΣ

ΔΡΑΜΑ ΣΕ ΤΕΣΣΕΡΙΣ ΠΡΑΞΕΙΣ

Πρωτοπαίχτηκε τὸ 1901

ΤΑ ΠΡΟΣΩΠΑ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΟΖΟΡΩΦ, Ἀντρέϊ Σεργκέγεβιτς.

ΝΑΤΑΣΣΑ, Νατάλια Ἰβάνοβνα, μνηστή του, ὕστερα γυ-
ναῖκα του.

ΟΛΓΑ

ΜΑΣΣΑ

ΕΙΡΗΝΑ

| ἀδελφές του.

ΚΟΥΛΙΓΚΙΝ, Φιόντορ Ἡλίτς, καθηγητῆς γυμνασίου, σύζυ-
γος τῆς Μάσσας.

ΒΕΡΣΙΝΙΝ, Ἀλεξάντρ Ἰγνάτιεβιτς, ἀντισυνταγματάρχης,
Διοικητῆς Πυροβολαρχίας.

ΤΟΥΖΕΜΠΑΧ, Νικολάϊ Αβόβιτς, Βαρῶνος, ὑπολοχαγός.

ΣΑΛΙΟΝΙΥ, Βασίλη Βασίλιεβιτς, λοχαγός ἐπιτελείου.

ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ, Ἰβάν Ρωμάνιτς, στρατιωτικὸς γιατρός.

ΦΕΝΤΟΤΙΚ, Ἀλεξέϊ Πετρόβιτς, ἀνθυπολοχαγός.

ΡΟΝΤΕ, Βλαντίμιρ Κάρλοβιτς, ἀνθυπολοχαγός.

ΦΕΡΑΠΟΝΤ, γέρο-φύλακας, στὴν ὑπηρεσία τοῦ Ἐπαρχια-
κοῦ Συμβουλίου.

ΑΝΦΙΣΣΑ, ἡ παραμάννα—γρηθὰ ὀγδόντα χρονῶν.

*Τὸ ἔργο ἐκτυλίσσεται σὲ μιὰ ἐπαρχιακὴ πόλη τῆς Ρωσίας
γύρω στὰ 1900.*

Π Ρ Α Ξ Η Π Ρ Ω Τ Η

Στὸ σπῖτι τῶν ΠΡΟΖΩΡΩΦ. Ἔνα μεγάλο σαλόνι μὲ κολῶνες. Στὸ βάθος, ἀνάμεσα ἀπὸ τις κολῶνες, φαίνεται μιὰ ἄλλη μεγάλη σάλα. Μεσημέρι. Μέρα ἡλιόλουστη. Στὴ μέσα κάμαρα ἐτοιμάζουν τὸ τραπέζι γιὰ τὸ γεῦμα.

Ἡ ΟΛΓΑ, μὲ μπλὲ σκούρα στολή καθηγήτριας τοῦ γυμνασίου, διορθώνει τετράδια τῶν ἐκθέσεων. Πότε στέκεται καὶ πότε κάνει βόλτες ἀπάνω—κάτω. Ἡ ΜΑΣΣΑ, μὲ μαῦρο φόρεμα καὶ τὸ καπέλλο στὰ γόνατά της, κάθεται καὶ διαβάζει ἕνα βιβλίο. Ἡ ΕΙΡΗΝΑ, μὲ ἄσπρο φόρεμα, στέκει παρέκει βυθισμένη σὲ σκέψεις.

ΟΛΓΑ. Ὁ πατέρας πέθανε πρὶν ἕνα χρόνο, ἀκριβῶς σὰν σήμερα—στις*πέντε τοῦ Μάη—τὴν ἡμέρα τῆς γιορτῆς σου, Εἰρήνα. Ἐκανε κρῦο πολὺ τότε, ἔρριχνε χιόνι. Ἐγὼ ἔνοιωθα πῶς δὲ θὰ μπορούσα νὰ τὸ βαστάξω... Κι' ἐσὺ εἶχες λιποθυμήσει κι' ἤσουν αὐτὴν χλωμὴ, σὰν πεθαμένη. Ἄλλὰ νά, πέρασε ἕνας χρόνος καὶ τὸ σκεφτόμαστε πιά χωρὶς ταραχὴ. Ἐσὺ φόρεσες τᾶσπρα σου καὶ τὸ πρόσωπάκι σου λάμπει. (Τὸ ρολοῖ χτυπάει δώδεκα). Καὶ τότε χτυποῦσε τὸ ρολοῖ. (Παύση). Θυμᾶμαι ὅταν σηκώσανε τὸν πατέρα, ἔπαιζε ἡ μουσικὴ, καὶ στὸ νεκροταφεῖο πέφτανε κανονιές. Ἦτανε στρατηγὸς καὶ Διοικητὴς Ταξιαρχίας. Κι' ὅμως δὲν ἤρθε πολὺς κόσμος στὴν κηδεῖα. Ἐβρεχε πολὺ. Μιὰ βαριά βροχὴ καὶ χιόνι.

ΕΙΡΗΝΑ. Τὶ τὰ ξαναθυμόμαστε!...

(Ὁ ΒΑΡΩΝΟΣ ΤΟΥΖΕΜΠΑΧ, ὁ ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ κι' ὁ ΣΑΛΙΟΝΙΥ παρουσιάζονται μέσα στὴ σάλα, κοντὰ στὸ τραπέζι).

ΟΛΓΑ. Σήμερα κάνει τόση ζέστη. Μπορούμε νάχουμε τὰ παράθυρα ανοιχτά. Κι' ὅμως οἱ σημύδες ἀκόμα δὲν πρασίτισαν. Ὁ πατέρας εἶχε ἀναλάβει τὴ διοίκηση τῆς ταξιαρχίας πρὶν ἔντεκα χρόνια, καὶ ἤρθαμε δῶ τότε ὅλοι μαζί ἀπ' τὴ Μόσχα. Θυμᾶμαι καλά, τέτοια ἐποχὴ στὴ Μόσχα ὅλα ἦταν ἀνθισμένα. Ἐκανε ζέστη καὶ ὅλα ἦταν λουσιμένα στοῦ ἡλίου τὸ φῶς. Πέρασαν ἔντεκα χρόνια ἀπὸ τότε, κι' ὅμως τὰ θυμᾶμαι ὅλα αὐτὰ σὰ νάχιναν χτές. ὦ, θεέ μου! Σὰν ξύπνησα σήμερα τὸ πρωτὶ κι' εἶδα τίς ἀχτίνες τοῦ ἡλίου, κι' εἶδα τὴν ἀνοιξή, ἐνοιωσα τέτοια συγκίνηση, τέτοια χαρά! Καὶ μέσα μου γεννήθηκε ἕνας πόθος—ἕνας μεγάλος πόθος—νὰ ξαναγυρίσω στὸ σπίτι μας!

ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ. Πάλι ὁ πειρασμός!

ΤΟΥΖΕΜΠΑΧ. Κουταμάρες βέβαια.

(Ἡ ΜΑΣΣΑ διαβάζοντας ἀφηρημένη τὸ βιβλίον σιγοσφυρίζει ἕνα τραγούδι).

ΟΛΓΑ. Μὴ σφυρίζεις, Μάσσα! Πῶς μπορεῖς; (Παύση). Μὲ τὸ νᾶμαι ὅλη μέρα στὸ σχολειὸ κι' ὕστερα νὰ δίνω μαθήματα ὡς ἀργὰ τὸ βράδυ, ἔχω ἕναν αἰῶνιο πονοκέφαλο κι' οἱ σκέψεις μου εἶναι τόσο σκοτεινές σὰ νάχω γεράσει. Κι' ἀλήθεια, σ' αὐτὰ τὰ τέσσερα χρόνια πού δουλεύω στὸ γυμνάσιο, κάθε μέρα πού περνᾶ νοιώθω τίς δυνάμεις μου καὶ τὴν νιότη μου νὰ σβύνουν. Καὶ μονάχα ἕνας πόθος μεγαλώνει μέσα μου ὀλοένα καὶ περισσότερο...

ΕΙΡΗΝΑ. Νὰ γυρίσουμε πίσω στὴ Μόσχα! Νὰ πουλήσουμε τὸ σπίτι, νὰ δώσουμε ἕνα τέλος σ' ὅλα ἐδῶ πέρα καὶ δρόμο γιὰ τὴ Μόσχα!...

ΟΛΓΑ. Ναί! Στὴ Μόσχα κι' ὅσο πιὸ γρήγορα μποροῦμε!

(Ὁ ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ κι' ὁ ΤΟΥΖΕΜΠΑΧ γελοῦν).

ΕΙΡΗΝΑ. Ὁ Ἄντρέϊ σίγουρα μιὰ μέρα θὰ γίνῃ καθηγητής, κι' ἐκεῖνος δὲν θὰ μείνῃ ἐδῶ πέρα μὲ κανέναν τρόπο... Ἡ μόνη δυσκολία εἶναι ἡ καμμένη ἡ Μάσσα.

ΟΛΓΑ. Ἡ Μάσσα θάρχεται κάθε χρόνο καὶ θὰ περνᾷ τὸ καλοκαῖρι τῆς στῆ Μόσχα.

(Ἡ ΜΑΣΣΑ σιγοσφυρίζει ἕνα σκοπό).

ΕΙΡΗΝΑ. Πρῶτα ὁ θεός, ὅλα θὰ πᾶνε καλά! (Κοιτάζει ἔξω ἀπὸ τὸ παράθυρο). Τὶ ὠραῖα μέρα σήμερα!... Δὲν ξέρω γιατί εἶμαι τόσο χαρούμενη! Τὸ πρῶτ' θυμήθηκα πὼς ἦταν ἡ γιορτῆ μου κι' ἐνοιωσα μιὰ τέτοια χαρά... Θυμήθηκα τὰ παιδικά μου χρόνια, τότε πού ζοῦσε ἀκόμα ἡ μαμά, κι' ἔκανα τόσες σκέψεις, τόσες ὠραῖες σκέψεις!...

ΟΛΓΑ. Ἀλήθεια, σήμερα λάμπεις! Φαίνεσαι πιὸ ὁμορφη ἀπὸ κάθε ἄλλη φορά. Κι' ἡ Μάσσα εἶναι ὁμορφη. Ὁ Ἄντρέι μας θᾶταν κι' αὐτὸς χαριτωμένος, μὰ πάχυνε πολὺ κι' αὐτὸ δὲν τοῦ πάει. Ἐγὼ πάλι γερνάω—ὀλοένα ἀδυνατίζω. Ἴσως γιατί νευριάζω μὲ τὰ κορίτσια στὸ σχολειό. Σήμερα ὅμως, τώρα, εἶμαι ἐλεύθερη, εἶμαι στὸ σπίτι μου, τὸ κεφάλι μου δὲν πονάει καὶ νοιώθω σὰ νᾶμαι πιὸ νέα ἀπὸ χτές! Εἶμαι μονάχα εἴκοσι ὀχτῶ χρονῶν... Ὅλα πᾶνε καλά, ὅλα δόξα τῷ θεῷ—κι' ὅμως, θαρρῶ πὼς ἂν ἤμουν παντρεμένη καὶ καθόμουν ὅλη μέρα σπίτι μου, θᾶταν ἀκόμα καλύτερα. (Παύση). Ναί, θάγαποῦσα τὸν ἄντρα μου.

ΤΟΥΖΕΜΠΑΧ (στὸν ΣΑΛΙΟΝΙΥ). Λέτε τόσες κουταμάρες. Βαριέται κανεὶς νὰ σᾶς ἀκούει. (Μπαίνοντας στὴν τραπεζαρία). Ἐέχασα νὰ σᾶς τὸ πῶ. Σήμερα θὰ σᾶς κάνει ἐπίσκεψη ὁ Βερσίνιν, ὁ νέος Διοικητῆς τῆς πυροβολαρχίας μας. (Κάθεται στὸ πιάνο).

ΟΛΓΑ. Ὁραῖα, μὲ πολὺ εὐχαρίστηση...

ΕΙΡΗΝΑ. Εἶναι γέρος;

ΤΟΥΖΕΜΠΑΧ. Ὅχι, ὄχι καὶ τόσο. Σαράντα-σαρανταπέντε τὸ πολὺ. (Παίζει σιγανὰ πιάνο). Φαίνεται σοβαρὸς ἄνθρωπος. Δὲν εἶναι κουτός, εἶναι βέβαιο. Μόνο πού λέει πολλὰ.

ΕΙΡΗΝΑ. Εἶναι ἐνδιαφέρων;

ΤΟΥΖΕΜΠΙΑΧ. Ναι, αρκετά. Μόνο πώς έχει γυναίκα, πεθερά και δυο κοριτσάκια. 'Η γυναίκα του είναι από δεύτερο γάμο. Κάνει επισκέψεις και λείει παντού πώς έχει γυναίκα και δυο κοριτσάκια. Θα σ'ας τὸ πει κι' ἐσ'ας, χωρίς ἄλλο. 'Η γυναίκα του μοιάζει σὰ μισότρελλη, μὲ μακριὰ κοτσίδα, σὰν τοῦ μικροῦ κοριτσιοῦ, λείει πάντα μεγάλα λόγια, κάνει φιλοσοφικούς συλλογισμούς και κάθε τόσο αποπειρᾶται ν' αὐτοκτονήσει γιὰ νὰ τρομάξει τὸν ἄντρα της. 'Εγὼ μιὰ τέτοια γυναίκα θὰ τὴν ἄφηνα ἀπὸ καιρὸ, αὐτὸς ὅμως τὴν ὑποφέρει και μοναχὰ παραπονιέται.

ΣΑΛΙΟΝΙΥ (μπαίνοντας στὸ σαλόνι μὲ τὸν ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ). Μὲ τὸνα χέρι σηκώνω μονάχα μισὸ καντάρι, μὲ τὰ δυὸ χέρια σηκώνω ἐνάμισυ καντάρι ἢ ἓνα καντάρι και τρία τέταρτα. 'Απ' αὐτὸ λοιπὸν συμπεραίνω ὅτι δυὸ ἄνθρωποι δὲν εἶναι μόνο δυὸ φορές δυνατώτεροι ἀπὸ ἓνα, ἀλλὰ τρεῖς φορές και ἀκόμα περισσότερο...

ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ (διαβάζοντας τὴν ἐφημερίδα καθὼς ἐρρεχεται). «Διὰ τὴν πτώσιν τῶν τριχῶν... δύο γραμμάρια ναφθαλίνης ἐντὸς φιάλης οἰνοπνεύματος! 'Αναμειγνύετε καλῶς!... 'Εντριβαὶ καθημερινῶς!... (Τὸ γράφει στὸ σημειωματάριό του). Στάσου νὰ τὸ γράψουμε... 'Α, μπά, ὄχι, δὲ μοῦ χρειάζεται... (Σχίζει τὸ χαρτί). Δὲν ἔχει σημασία!

ΕΙΡΗΝΑ. 'Ιβάν Ρωμάνιτς, χρυσέ μου 'Ιβάν Ρωμάνιτς!

ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ. Τί 'ναι μικρούλα μου, τί 'ναι χαρὰ μου!

ΕΙΡΗΝΑ. Πέστε μου, γιατί εἶμαι σήμερα τόσο εὐτυχησμένη; Σὰ νὰ πετᾶω, κι' ἀπὸ πάνω μου ἀπλώνεται ὁ ἀπέραντος γαλαξίος οὐρανὸς και κάτι μεγάλα ἄσπρα πουλιά πὸυ πετᾶνε! Γιατί αὐτό; Γιατί:

ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ (τῆς φιλάει τὰ δυὸ της χέρια τρυφερά). 'Ἄσπρο μου περιστέρακι!...

ΕΙΡΗΝΑ. "Όταν ξύπνησα σήμερα τὸ πρωτὶ, σηκώθηκα και πλύθηκα, και ξαφνικὰ μοῦ φάνηκε σὰ ν'ἄβλεπα τὸν κό-

σμο τόσο καθαρά, σὰν νᾶξερα πῶς πρέπει κανέναν νὰ ζεῖ. Χρυσέ μου Ἰβὰν Ρωμάνιτς, τὰ ξέρω ὅλα ! Ὁ ἄνθρωπος, ὅποιος καὶ νᾶναι, πρέπει νὰ δουλεύει, νὰ μοχθεῖ, νὰ ιδρώνει ! Μέσα σ' αὐτὸ βρίσκεται τὸ νόημα, ὁ σκοπὸς τῆς ζωῆς του, ἡ εὐτυχία του, ἡ χαρὰ του ! Τὶ εὐχαρίστηση νᾶναι κανέναν ἐργάτη, νὰ σηκώνεται τὰ χαράματα καὶ νὰ σπάζει πέτρες στὸ δρόμο, ἢ ἓνας βοσκὸς ἢ ἓνας δάσκαλος ποὺ διδάσκει τὰ παιδιὰ ἢ ἓνας μηχανοδηγός ! Ὡ θεέ μου, τί εἶναι ὁ ἄνθρωπος ! Καλύτερα νᾶναι κανεὶς μιὰ γελάδα, ἓνα ταπεινὸ ἄλογο καὶ νὰ δουλεύει, παρὰ μιὰ γυναῖκα νέα, ποὺ ξυπνᾷ στὶς δώδεκα τὸ μεσημέρι, πίνει τὸν καφέ στὸ κρεβάτι της καὶ χάνει δυὸ ὥρες στὸ ντύσιμό της... Ὡ, τί τρομερὸ ποὺ εἶναι ! Σὰν ἓνας, ποὺ ὅταν κάνει ζέστη ποθεῖ τὸ νερό, ἔτσι κι' ἐγὼ ποθῶ νὰ δουλέψω ! Κι' ἂν δὲ σηκωθῶ αὐριο πρωτὶ-πρωτὶ νὰ πιάσω δουλειά, νὰ μὴ μὲ ξαναπεῖς φίλη σου Ἰβὰν Ρωμάνιτς !

ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ (τρυφερά). Δὲ θὰ σὲ ξαναπῶ, δὲ θὰ σὲ ξαναπῶ !...

ΟΛΓΑ. Ὁ πατέρας μᾶς ἔμαθε νὰ ξυπνᾷμε στὶς ἑπτὰ τὸ πρωτὶ. Τώρα ἡ Εἰρήνα, ξυπνᾷ στὶς ἑπτὰ, ἀλλὰ κάθεται στὸ κρεβάτι της τοῦλάχιστον ὡς τὶς ἔννια κι' ὅλο σκέφτεται... Φαίνεται τόσο σοβαρὴ !... (γελά).

ΕΙΡΗΝΑ. Συνήθισες νὰ μὲ περνᾷς γιὰ μικρὸ κοριτσάκι, γι' αὐτὸ σοῦ φαίνεται παράξενο ὅταν μὲ βλέπεις σοβαρὴ. Εἶμαι εἴκοσι χρονῶν !...

ΤΟΥΖΕΜΠΑΧ. Ὁ Πόθος γιὰ ἐργασία !... Ὡ, θεέ μου, πόσο καλὰ τὸ καταλαβαίνω αὐτό !... Δὲν δούλεψα ποτὲ στὴ ζωὴ μου. Γεννήθηκα στὴν παγερὴ, τὴν ἀργόσχολη Πετρούπολη, σὲ μιὰ οἰκογένεια ποὺ δὲν ἤξερε τί θὰ πεῖ δουλειά, δὲν σκοτίζονταν γιὰ τίποτα. Οὐμᾶμαι, ὅταν γύριζα στὸ σπίτι ἀπὸ τὸ στρατό, ἓνας λακὸς μοῦβγαζε τὶς μπότες κι' ἐγὼ νευρίαζα ἐκείνη τὴ στιγμή, ἐνῶ ἡ μητέρα μου μὲ κοίταζε μὲ λατρεία κι' ἀποροῦσε ὅταν οἱ ἄλλοι δὲν ἔκαναν τὸ ἴδιο. Μὲ προφυλάγανε ἀπὸ κάθε δουλειά. Ἄμ-

φιβάλλω όμως αν έχουν καταφέρει να με προφυλάξουν ολοκληρωτικά—άμφιβάλλω! 'Η ώρα έφτασε! Μια χιονοστιβάδα κυλά κι' έρχεται κατά πάνω μας, μιá δυνατή άνεμομπόρα πλησιάζει... είναι κι' ένας κοντά μας κι' όπου νάναι θα σαρώσει την τεμπελιά, την άδιαφορία, την άποστροφή προς την εργασία και τη σαπίλα από την κοινωνία μας. 'Εγώ θα δουλέψω! Και σέ καμιά είκοσιπενταριάτριάντα χρόνια, όλοι θα πρέπει να δουλεύουν—όλοι!

ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ. 'Εγώ δε θα δουλέψω.

ΤΟΥΖΕΜΠΑΧ. 'Εσεΐς δε λογαριάζεστε.

ΣΑΛΙΟΝΙΓ. Σε είκοσιπέντε χρόνια έσύ δε θα ύπάρχεις, δόξα τώ θεώ. Σε δυό-τρία χρόνια ή έσύ θα τινάξεις τά πέταλα, άγγελουδι μου, ή έγώ θα χάσω την ύπομονή μου και θα σου φυτέψω καμιά σφαΐρα στο κεφάλι. (*Βγάζει ένα μπουκαλάκι με άρωμα από την τσέπη του και ραντίζει τó στΐθος και τά χέρια του*).

ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ (*γελά*). Κι' έγώ, μα την άλήθεια, δέν έκανα ποτέσ μου τίποτα. Δέν έχω κάνει την παραμικρή δουλειά από τότε που τέλειωσα τó Πανεπιστήμιο. Δέ διάβασα μήτε ένα βιβλίο— διαβάζω μοναχά έφημερίδες... (*Τραβά μιá άλλη έφημερίδα από την τσέπη του*). 'Ορίστε!... Ξέρω παραδείγματος χάριν από τις έφημερίδες, πώς υπήρξε κάποιος διάσημος Ντομπρολιούμπωβ. 'Αλλά τί έγραψε, αυτό δέν τó ξέρω... Μόνο ό θεός τó ξέρει... (*'Ακούγεται ένας χτύπος κάτω από τó πάτωμα*). 'Ορίστε... με φωνάζουν από κάτω. Κάποιος θα ήρθε στίτι μου. Θα γυρίσω άμέσως... Μιá στιγμούλα... (*βγαίνει βιαστικός χαϊδεύοντας τó γένι του*).

ΕΙΡΗΝΑ. Κάτι σοφίστηκε πάλι!

ΤΟΥΖΕΜΠΑΧ. Νάι, βγήκε με πολύ έπίσημο ύφος... Σίγουρα θα σάς φέρι σε λίγο κανένα δώρο.

ΕΙΡΗΝΑ. Τί ένοχλητικός που είναι!

ΟΛΓΑ. Νάι, είναι τρομερό. Κάθε φορά κάνει και μιá κουταμάρα.

ΜΑΣΣΑ Πλάι στην άκροποταμιά, πράσινη βελανιδιά... Πάνω στη βελανιδιά, άλυσίδα κρεμαστή... κι' ή άλυσίδα είναι χρυσή... (Σηκώνεται μουρμουρίζοντας σιγά)

ΟΛΓΑ. Σήμερα δέν είσαι πολύ χαρούμενη, Μάσσα. (Η ΜΑΣΣΑ μουρμουρίζοντας βάζει τὸ καπέλλο της). Ποῦ θὰ πᾶς ;

ΜΑΣΣΑ. Σπίτι.

ΕΙΡΗΝΑ. Τὶ παράξενο !

ΤΟΥΖΕΜΠΑΧ. Ἐχετε γιορτὴ στὸ σπίτι κι' ἐσεῖς φεύγετε ;

ΜΑΣΣΑ. Δέν πειράζει... Θάρθῶ τὸ βράδυ. Ἄντιο χρυσή μου. (Φιλáει τὴν ΕΙΡΗΝΑ). Ἄκόμα μιὰ φορὰ σοῦ εὐχομαι χρόνια πολλὰ κι' εὐτυχισμένα. Τὸν καιρὸ πού ζοῦσε ὁ μακαρίτης ὁ πατέρας, εἶχαμε πάντα στὶς γιορτὲς τριάντα-σαράντα ἀξιωματικούς. Γινότανε φασαρία... φωνές... Σήμερα εἶμαστε μονάχα ἐμεῖς κι' ἐμεῖς, κι' εἶναι τόση ἡσυχία σὰ νάμαστε στὴν ἔρημο... Φεύγω... Δέν ἔχω κέφι σήμερα, εἶμαι στὶς κακές μου. Μὴ σὲ πειράζουν αὐτὰ πού λέω... (Γελᾷ μέσ' ἀπ' τὰ δάκρυά της). Θὰ τὰ ποῦμε ἄλλη φορὰ... Γιὰ τὴν ὥρα, ἀντίο χρυσή μου... Φεύγω...

ΕΙΡΗΝΑ (δυσαρεστημένη). Ἄχ, τί κουραστικὴ πού εἶσαι !...

ΟΛΓΑ (δακρυσμένη). Ἐγὼ σὲ καταλαβαίνω, Μάσσα.

ΣΟΛΙΟΝΙΥ. Ὅταν ἓνας ἄντρας φιλοσοφεῖ, ἀκοῦς τέλος πάντων μιὰ φιλοσοφία. Ἄλλὰ ὅταν μιὰ γυναῖκα ἢ δυὸ γυναῖκες φιλοσοφοῦνε, φέξε μου καὶ γλίστησα.

ΜΑΣΣΑ. Τί θές νὰ πεῖς μ' αὐτό, τρομερὲ ἄνθρωπε ;

ΣΟΛΙΟΝΙΥ. Τίποτα. «Κίχ δέν πρόκανε νὰ πεῖ γιατί ἡ ἀρκοῦδα τοῦχε πιὰ ριχτεῖ» ! (Παύση).

ΜΑΣΣΑ (στὴν ΟΛΓΑ, θυμωμένη). Πᾶψε νὰ κλαψουρίζεις !

(Μπαίνουν ἡ ΑΝΦΙΣΣΑ καὶ ὁ ΦΕΡΑΠΟΝΤ, φέροντας μιὰ τούρτα).

ΑΝΦΙΣΣΑ. Ἄπὸ δῶ, καλέ μου ἄνθρωπε. Πέρασε, τὰ

παπούτσια σου είναι καθαρά. (Στήν *ΕΙΡΗΝΑ*). 'Από την Νομαρχία, από τον Μιχαήλ 'Ιβάνιτς Πρωτοπωπώφ... Μιά τούρτα.

ΕΙΡΗΝΑ. Εύχαριστῶ. Νά τον εύχαριστήσεις. (*Παίρνει τήν τούρτα*).

ΦΕΡΑΠΟΝΤ. Τί ;...

ΕΙΡΗΝΑ (πυθ δυνατά). Νά τον εύχαριστήσεις από μέρους μου !

ΟΛΓΑ. Χρυσή μου νταντά, δός του λίγη τούρτα. *Φεράποντ*, πήγαινε μαζί της, θά σοῦ δώσει τούρτα.

ΦΕΡΑΠΟΝΤ. "Ε ;...

ΑΝΦΙΣΣΑ. "Ελα μαζί μου, *Φεράποντ* Σπυρίδωνιτς, χρυσή μου ψυχή, έλα μαζί μου... (*βγαίνει με τον Φεράποντ*).

ΜΑΣΣΑ. Δέν τον χωνεύω αυτόν τον Πρωτοπωπώφ, αυτόν τον Μιχαήλ 'Ιβάνιτς ή Ποτάπιτς. Δέ θάπρεπε νά τον καλέσετε.

ΕΙΡΗΝΑ. Μά δέν τον προσκάλεσα.

ΜΑΣΣΑ. Πολύ καλά έκανες.

(*Μπαίνει ο ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ, τον ακολουθει ή ορντινάτσα του κρατώντας ένα άσημένο σαμοβάρι. "Ενας ψίθυρος έκπληξης και δυσαρέσκειας*).

ΟΛΓΑ (σκεπάζει με τὰ χέρια της τὸ πρόσωπό της). "Ενα σαμοβάρι ! Μή χειρότερα !... (*πηγαίνει μέσα στην τραπεζαρία*).

ΕΙΡΗΝΑ. Καλέ μου 'Ιβάν Ρωμάνιτς, τί εἶν' αυτά ;

ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ (γελᾷ). Σᾶς προειδοποίησα !

ΜΑΣΣΑ. 'Ιβάν Ρωμάνιτς, μά δέν ντρεπόσαστε ; !

ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ. 'Αγαπημένες μου, καλές μου, εἴσαστε ή μόνη μου χαρά, ὅ,τι πολυτιμότερο έχω στὸν κόσμο. Σε λίγο θά γίνω ἐξήντα χρονῶν. Εἶμαι πιᾶ γέρος, ὀλομόναχος στὸν κόσμο, ἕνας ἄχρηστος γεροντᾶκος... Δέν υπάρχει τίποτα καλὸ μέσα μου, ἐκτὸς ἀπ' αὐτὴ τὴν ἀγάπη μου γιὰ σᾶς. Κι' ἂν δέν εἴσασταν ἐσεῖς, θάχα πεθάνει ἐδῶ

καὶ χρόνια. (Στὴν Εἰρήνα). Ἀγαπημένο μου, μικρό μου κοριτσάκι, σὲ ξέρω ἀπὸ τότε ποὺ ἤσουν αὐρουδάκι... Σὲ βαστοῦσα στὰ χέρια μου... Ἀγαποῦσα τὴν καλή σου μη-τερούλα...

ΕΙΡΗΝΑ. Μὰ γιατί τέτοια πολυέξοδα δῶρα!

ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ (θυμωμένος καὶ δακρυσμένος). Πολυέξοδα δῶρα!... Ἔ, δὲν εἶμαστε καλά!... (Στὸν στρατιώτη). Πήγαινε το ἐκεῖ μέσα τὸ σαμοβάρι... (Περιγελαστικά). Ἀκοῦς ἐκεῖ! Πολυέξοδα δῶρα!

(Ὁ στρατιώτης πάει τὸ σαμοβάρι στὴν τραπεζαρία).

ΑΝΦΙΣΣΑ (διασχίζοντας τὴ σκηνή). Ἀγαπημένες μου, ἦρθε κάποιος συνταγματάρχης, ξένος... Παιδιά μου, ἔβγαλε κι' ὄλας τὸ μαντύα του κι' ἔρχεται μέσα. Εἰρήνουσκα, ἀγαπούλα μου, νὰ τὸν δεχτεῖς καὶ νὰ τοῦ φερθεῖς εὐγενικά. (Καθὼς βγαίνει). Κι' εἶναι κι' ὄλας ὦρα τοῦ φαγητοῦ... δόξα σοι ὁ θεός...

ΤΟΥΖΕΜΠΑΧ. Θὰ εἶναι ὁ Βερσίνιν!

(Μπαίνει ὁ ΒΕΡΣΙΝΙΝ)

ΤΟΥΖΕΜΠΑΧ. Ὁ συνταγματάρχης Βερσίνιν!

ΒΕΡΣΙΝΙΝ (στὴν ΜΑΣΣΑ καὶ ΕΙΡΗΝΑ). Ἔχω τὴν τιμὴ νὰ παρουσιαστῶ: Βερσίνιν! Χαίρομαι, χαίρομαι πάρα πολὺ ποὺ ἐπὶ τέλους βρίσκομαι σπῆτι σας. Πόσο μεγαλώσατε! Ἄϊ! Ἄϊ! Ἄϊ!...

ΕΙΡΗΝΑ. Σᾶς παρακαλῶ καθίστε. Χαιρόμαστε πολὺ γιὰ τὴ γνωριμία σας.

ΒΕΡΣΙΝΙΝ (μὲ ζωηρότητα). Πόσο χαίρομαι, πόσο χαίρομαι!... Μὰ εἴσατε θαρρῶ, τρεῖς ἀδελφές! Θυμᾶμαι τρία κοριτσάκια. Δὲ θυμᾶμαι τὰ πρόσωπά σας, ἀλλὰ ὁ πατέρας σας, ὁ συνταγματάρχης Προζόρφωφ, εἶχε τρία μικρὰ κοριτσάκια, τὸ θυμᾶμαι πολὺ καλὰ καὶ τίς ἔχω δεῖ ἄλλωστε μὲ τὰ ἴδια μου τὰ μάτια. Πῶς περνᾷ ὁ καιρός! Πῶ, πῶ, πόσο γρήγορα περνᾷ!

ΤΟΥΖΕΜΠΙΑΧ. Ὁ Ἀλέξανδρος Ἰγνάτιεβιτς, ἔρχεται ἀπὸ τὴ Μόσχα.

ΕΙΡΗΝΑ. Ἀπὸ τὴ Μόσχα; Ἔρχεστε ἀπὸ τὴ Μόσχα;

ΒΕΡΣΙΝΙΝ. Ναί. Ὁ πατέρας σας ὑπηρετοῦσε ἐκεῖ, διοικητὴς τοῦ Πυροβολικοῦ. Ἐγὼ ἤμουν ἀξιωματικὸς στὸ ἴδιο σύνταγμα. (Στὴν ΜΑΣΣΑ). Τὸ πρόσωπό σας μοῦ φαίνεται τώρα πῶς τὸ θυμᾶμαι.

ΜΑΣΣΑ. Ἐγὼ δὲ σᾶς θυμᾶμαι.

ΕΙΡΗΝΑ. Ὀλγα, Ὀλγα! (Φωνάζει πρὸς τὴν τραπεζαρία). Ὀλγα, ἔλα... (Ἡ ΟΛΓΑ ἔρχεται μέσα ἀπὸ τὴ σάλα). Ἀπὸ δῶ ὁ συνταγματάρχης Βερσίνιν. Εἶναι ἀπὸ τὴ Μόσχα.

ΒΕΡΣΙΝΙΝ. Ἄ, νὰ λοιπόν, ἐσεῖς πρέπει νὰ εἶστε ἡ Ὀλγα Σεργκέγεβνα, ἡ μεγαλύτερη... Κι' ἐσεῖς ἡ Μάσσα... Κι' ἐσεῖς ἡ Εἰρήνα, ἡ μικρότερη...

ΟΛΓΑ. Ἔρχεστε ἀπὸ τὴ Μόσχα;

ΒΕΡΣΙΝΙΝ. Ναί. Ἐκπαιδευτήκα στὴ Μόσχα. Ἀρχισα τὴν ὑπηρεσία μου ἐκεῖ. Ὑπηρετήσα ἐκεῖ κάμποσα χρόνια καὶ τώρα τελευταῖα μοῦ ἀνέθεσαν τὴ διοίκηση τῆς Πυροβολαρχίας ἐδῶ, καὶ... καθὼς βλέπετε, ἤρθα. Θυμᾶμαι καλὰ τὸν πατέρα σας. Ἄν κλείσω τώρα τὰ μάτια μου, μπορῶ νὰ τὸν δῶ σὰ νᾶναι ζωντανός. Στὴ Μόσχα ἔρχομαι ταχτικά στὸ σπίτι σας...

ΟΛΓΑ. Θαρροῦσα πῶς τοὺς θυμᾶμαι ὅλους καὶ τώρα μονομιᾶς...

ΒΕΡΣΙΝΙΝ. Λέγομαι Ἀλέξανδρος Ἰγνάτιεβιτς.

ΕΙΡΗΝΑ. Ἀλέξανδρος Ἰγνάτιεβιτς, καὶ ἔρχεστε ἀπὸ τὴ Μόσχα, ἔ;... Τὶ ἐκπληξή!

ΟΛΓΑ. Ξέρετε, ἐμεῖς ἐτοιμαζόμαστε τώρα νὰ πᾶμε ἐκεῖ.

ΕΙΡΗΝΑ Ἐλπίζουμε νᾶμαστε ἐκεῖ κατὰ τὸ φθινόπωρο. Εἶναι ἡ πατρίδα μας. Ἐκεῖ γεννηθήκαμε... Στὴν Στάραγια Μπασμάναγια. (Γελοῦν κι' οἱ δύο τους εὐχαριστημένοι).

ΜΑΣΣΑ. Φαντάσου νὰ δοῦμε, χωρὶς νὰ τὸ περιμένουμε, ἕναν συντοπίτη μας... (Ζωηρά). Ἄ, ναί! Τώρα θυμᾶ-

μαι !... Θυμᾶσαι, "Όλγα, πού μιλούσανε συχνά για κάποιον έρωτοχτυπημένο ταγματάρχη; Είσαστε εκείνο τόν καιρό άνθυπολοχαγός κι' είχατε έρωτευθεϊ κάποια κοπέλλα, αλλά δέν ξέρω γιατί, σᾶς λέγανε όλοι ταγματάρχη για νά σᾶς πειράζουν.

ΒΕΡΣΙΝΙΝ (γελάει). Νάί, νάί, άκριβῶς !... 'Ο έρωτοχτυπημένος ταγματάρχης !... Αυτό είναι !...

ΜΑΣΣΑ. Μόνο πού τότε δέν είχατε μουστάκι... "Ω, πόσο γεράσατε !... (Μέσα από δάκρυα). Πόσο γεράσατε...

ΒΕΡΣΙΝΙΝ. Νάί, όταν με λέγανε έρωτοχτυπημένο ταγματάρχη ήμουν νέος άκόμη, ήμουν έρωτευμένος. Τώρα όμως τά πράγματα είναι πολú διαφορετικά.

ΟΛΓΑ. Μά δέν έχετε ούτε μιá άσπρη τρίχα. Φαίνεστε μεγάλος, αλλά δέν είστε γέρος.

ΒΕΡΣΙΝΙΝ. Κι' όμως βρίσκομαι στο τεσσαρακοστό τρίτο έτος τῆς ήλικίας μου. Είναι πολúς καιρός πού φύγατε από τῆ Μόσχα ;

ΕΙΡΗΝΑ. "Έντεκα χρόνια. Μά γιατί κλαῖς Μάσσα, παράξενο κορίτσι !... (Μέσα από δάκρυα). Νά, θά με πάρουνε κι' έμένα τά κλάματα...

ΜΑΣΣΑ. Μοῦ πέρασε. Καί σέ ποιá όδó μένατε ;

ΒΕΡΣΙΝΙΝ. Μά, στή Στάραγια Μπασμánaγια.

ΟΛΓΑ. Κι' εμεῖς εκεί μέναμε !

ΒΕΡΣΙΝΙΝ. "Έναν καιρό έμενα στήν όδó Νυμεσκάγια. 'Από κεῖ πήγαινα στήν Κράσναγια, στή στρατána... Στο δρόμο ύπάρχει ένα σκοτεινό-πένθιμο γιοφύρι και τó νερό από κάτω βουίξει. Σάν περνάει κανείς μονάχος από κεῖ πέρα τόν πιάνει μελαγχολία. (Πάυση). 'Εδῶ όμως, τί πλατύ, τί μεγαλόπρεπο ποτάμι ! "Ένα ποτάμι θαυμάσιο !

ΟΛΓΑ. Νάί, αλλά κάνει κρύο. Κάνει κρύο έδῶ και έχει και κουνούπια...

ΒΕΡΣΙΝΙΝ. Μά πῶς αυτό ; "Έχετε δῶ ένα τόσο θαυμάσιο, υγιεινό Ρούσικο κλίμα... Δάσος, ποταμό... "Έχετε και σημύδες. 'Ωραιές, άγνές σημύδες ! Τίς άγαπῶ περισσό-

τερο ἀπ' ὅλα τ' ἄλλα δέντρα! Εἶναι εὐχάριστο νὰ ζεῖ κανεὶς ἐδῶ. Τὸ μόνο παράξενο εἶναι ὅτι ὁ σταθμὸς τοῦ σιδηροδρόμου ἀπέχει περὶ τὰ εἴκοσι βέρτσια. Καὶ κανεὶς δὲν ξέρει γιατί εἶναι τόσο μακριά.

ΣΟΛΙΟΝΙΥ. Ἐγὼ ξέρω. ("Ὀλοι τὸν κοιτάζουν). Διότι ἂν ὁ σταθμὸς ἦτανε κοντὰ—δὲ θάτανε τόσο μακριά. Καὶ μιὰ καὶ εἶναι μακριά, θὰ πεῖ ὅτι δὲν εἶναι κοντὰ.

(Μιὰ ἀδέξια σιωπή).

ΤΟΥΖΕΜΠΑΧ. Τοῦ ἀρέσουν τ' ἀστεῖα τοῦ Βασίλη Βασίλιεβιτς.

ΟΛΓΑ. Τώρα σᾶς θυμᾶμαι κι' ἐγώ! Ναί, ναί, θυμᾶμαι...

ΒΕΡΣΙΝΙΝ. Ἦξερα καὶ τὴ μητέρα σας...

ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ. Ἦτανε σπουδαία γυναῖκα, θεὸς σχωρέστην.

ΕΙΡΗΝΑ. Ἡ μητέρα εἶναι θαμμένη στὴ Μόσχα.

ΟΛΓΑ. Στὸ Νόβο-Ντέβιτσκι...

ΜΑΣΣΑ. Θὰ τὸ πιστέψετε, ἄρχισα κι' ὅλας νὰ ξεχνῶ τὸ πρόσωπό της. Ἔτσι θὰ πάφουν νὰ μᾶς θυμοῦνται κι' ἐμᾶς... Θὰ μᾶς ξεχάσουν.

ΒΕΡΣΙΝΙΝ. Ναί, θὰ μᾶς ξεχάσουν. Αὐτὴ εἶναι ἡ μοῖρα μας. Δὲν γίνεται διαφορετικά. Αὐτὸ πού μᾶς φαίνεται σήμερα σπουδαῖο, σοβαρό, πολὺ σημαντικό, θ' ἀρθεῖ καιρὸς πού θὰ ξεχαστεῖ ἢ θὰ μᾶς φαίνεται ἀσήμαντο. (Παύση). Καὶ τὸ περίεργο εἶναι ὅτι ἐμεῖς εἶναι ἀδύνατο νὰ ξέρουμε ἀπὸ τώρα, τί θὰ λογαριάζεται ἀργότερα σπουδαῖο καὶ ὑψηλὸ καὶ τί ποταπὸ καὶ γελοῖο. Σάμπως οἱ ἀνακαλύψεις τοῦ Κοπέρνικου καὶ τοῦ Κολόμβου, λόγου χάριν, δὲν θεωρηθῆκανε ἄχρηστες καὶ γελοῖες στὴν ἐποχὴ τους, ἐνῶ τὰ ἀνόητα γραψίματα μερικῶν τσαρλατάνων τὰ περνοῦσανε γιὰ μεγάλες ἀλήθειες; Τὸ ἴδιο μπορεῖ νὰ συμβεῖ καὶ μὲ τὴν τωρινὴ μας ζωὴ, πού τὴν θεωροῦμε τόσο σπουδαία. Μὲ τὸν καιρὸ μπορεῖ νὰ φανεῖ παράξενη, δυσάρεστη, ὄχι

φρόνιμη, όχι τόσο άγνή, μπορεί ακόμα και άμαρτωλή...

ΤΟΥΖΕΜΠΑΧ. Ποιός ξέρει; Ίσως ή εποχή μας να θεωρηθῆ σαν μιὰ από τις μεγαλύτερες και να τῆ θυμουῦνται με σεβασμό. Σήμερα δὲν υπάρχουν βασανιστήρια, δὲν υπάρχουν ἐκτελέσεις και ἐπιδρομές... κι' ὅμως πόσα βάσανα τραβάει ὁ κόσμος!

ΣΟΛΙΟΝΙΓ (με μιὰ ψιλή φωνή). Κούκ-κούκ-κούκ... Τοῦ Βαρώνου μὴν τοῦ δώσεις κρέας και ψωμί, κι' ἄστονε μονάχα να φιλοσοφεῖ!

ΤΟΥΖΕΜΠΑΧ. Βασίλη Βασίλιεβιτς, σᾶς παρακαλῶ να μ' ἀφήσετε ἤσυχο! (Πηγαίνει σὲ μιὰ ἄλλη καρέκλα). Αὐτὸ ἐπιτέλους καταντάει ἐνοχλητικό!

ΣΑΛΙΟΝΙΓ (με ψιλή φωνή). Κούκ-κούκ-κούκ...

ΤΟΥΖΕΜΠΑΧ (στὸν ΒΕΡΣΙΝΙΝ). Ἡ δυστυχία πού ὑπάρχει σήμερα—και ὑπάρχει πάρα πολὺ—φανερώνει ὡστόσο ὅτι ἡ κοινωνία μας ἔχει φτάσει σ' ἓνα ὀρισμένο ἠθικό ἐπίπεδο πού...

ΒΕΡΣΙΝΙΝ. Ναι, ναι, βέβαια...

ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ. Εἶπατε πρίν, βαρῶνε, πὼς ἡ εποχή μας θὰ θεωρηθεῖ μεγάλη και τρανή. Κι' ὅμως οἱ ἄνθρωποι εἶναι τόσο μικροί! (Σηκώνεται). Για δέστε τι μικρὸς πού εἶμαι!

(Ἐνα βιολὶ παίζει πίσω ἀπὸ τῆ σκηνή).

ΜΑΣΣΑ. Ὁ Ἄντρέι παίζει, ὁ ἀδελφός μας.

ΕΙΡΗΝΑ. Εἶναι ὁ σοφὸς τῆς οἰκογένειας. Πάει για καθηγητής. Ὁ πατέρας ἦτανε στρατιωτικός, ἀλλὰ ὁ γιός του θὰ γίνει ἄνθρωπος τῶν γραμμάτων.

ΜΑΣΣΑ. Ἦτανε ἡ ἐπιθυμία τοῦ πατέρα.

ΟΛΓΑ Σήμερα τὸν κοροϊδεύαμε. Φαίνεται πὼς εἶναι λιγάκι ἐρωτευμένος.

ΕΙΡΗΝΑ. Με μιὰ δεσποινίδα ἀπὸ δῶ. Θάρθεῖ κι' ἐκείνη σήμερα σπῆτι μας χωρὶς ἄλλο.

ΜΑΣΣΑ. Ἄχ, μὰ πὼς ντύτεται! Τὰ φορέματά της δὲν

είναι μόνο ἀκαλαίσθητα ἢ παλιᾶς μόδας, εἶναι ἀπλούστατα ἔλεεινά! Φοράει μιὰ ἀλλόκοτη παρδαλή κίτρινη φούστα, μὲ μιὰ φράντζα ἀπαίσια κι' ἓνα κίτρινο μπλουζάκι. Καὶ τὰ μαγουλάκια τῆς γυαλίζουνε ἀπὸ τὸ πολὺ τὸ τρίψιμο. Ὁ Ἀντρέϊ δὲν εἶναι ἐρωτευμένος μαζί τῆς, δὲ μπορῶ νὰ τὸ παραδεχτῶ. Ὅσο νᾶναι, ἔχει κάποιον γοῦστο! Ἄμπὰ τὸ κάνει ἔτσι, γι' ἄστεῖο. Θέλει νὰ μᾶς πικάρει καὶ μᾶς κάνει τὸν κουτό. Ἔμαθα χτὲς γι' αὐτὴν, πὼς πατρεύεται τὸν Πρωκοπωπῶφ, τὸν Πρόεδρο τοῦ Ἐπαρχιακοῦ Συμβουλίου. Θὰ κάνει πολὺ καλὰ... (Στὴν πλαϊνὴ πόρτα, φωνάζει). Ἀντρέϊ, ἔλα μέσα μιὰ στιγμὴ, χρυσέ μου...

(Μπαίνει ὁ ΑΝΤΡΕΪ).

ΟΛΓΑ. Ἀπὸ δῶ ὁ ἀδελφός μου Ἀντρέϊ Σεργκέγεβιτς. ΒΕΡΣΙΝΙΝ. Βερσίνιν.

ΑΝΤΡΕΪ. Προζόρωφ. (Σκουπίζει τὸ ἰδρωμένο του πρόσωπο). Εἶστε ὁ νέος διοικητὴς τῆς Πυροβολαρχίας μας;

ΟΛΓΑ. Φαντάσου, ὁ Ἀλέξανδρος Ἰγνάτιεβιτς ἔρχεται ἀπ' τὴ Μόσχα!

ΑΝΤΡΕΪ. Ἀλήθεια; Τὰ συγχαρητήριά μου. Οἱ ἀδελφές μου δὲν πρόκειται νὰ σᾶς ἀφήσουν σὲ ἡσυχία...

ΒΕΡΣΙΝΙΝ. Μὰ κι' ἐγὼ ἐνόχλησα ἀρκετὰ τὶς ἀδελφές σας τόση ὥρα...

ΕΙΡΗΝΑ. Κοιτᾶξτε μιὰ ὠραία κορνίτσα ποῦ μοῦ χάρισε ὁ Ἀντρέϊ! (Δείχνει ἓνα κάρδο). Τὴν ἔφτιαξε μόνος του.

ΒΕΡΣΙΝΙΝ (κοιτάζοντας τὸ κάρδο καὶ μὴ ξέροντας τί νὰ πεῖ). Ναί... ναί... Εἶναι κάτι πολὺ...

ΕΙΡΗΝΑ. Καὶ τὸ κάρδο πάνω ἀπὸ τὸ πιάνο, ὁ ἴδιος τ'όφτιαξε!

(Ὁ ΑΝΤΡΕΪ κουνάει τὰ χέρια του μὲ ἀπελπισία καὶ πάει νὰ φύγει).

ΟΛΓΑ. Εἶναι πολὺ μορφωμένος, παίζει βιολί καὶ μπορεῖ καὶ σκαρώνει διάφορα πραιματάκια! Εἶναι πολυτεχνίτης.

Ἄντρέϊ, μὴ φεύγεις! Πάντα θέλει νὰ τὸ σκάει! Ἔλα δῶ!...

(Ἡ ΜΑΣΣΑ καὶ ἡ ΕΙΡΗΝΑ τὸν πιάνουν ἀπ' τὰ χέρια καὶ γελώντας τὸν ξαναφέρνουν πίσω).

ΜΑΣΣΑ. Ἔλα, ἔλα!...

ΑΝΤΡΕΪ. Ἀφῆστε με σᾶς παρακαλῶ!

ΜΑΣΣΑ. Τὶ κουτὸς ποὺ εἶσαι! Καὶ τὸν Ἀλέξαντρο Ἰγνάτιεβιτς τὸν φωνάζανε κάποτε ἐρωτοχτυπημένο ταγματάρχη, ὅμως ἐκεῖνος δὲ θύμωνε!

ΒΕΡΣΙΝΙΝ. Ἄ, ὄχι, καθόλου!

ΜΑΣΣΑ. Κι' ἐγὼ θάθελα νὰ σὲ βγάλω ἐσένα ἐρωτοχτυπημένο βιολιστὴ!...

ΕΙΡΗΝΑ. Ἡ ἐρωτοχτυπημένο καθηγητὴ!

ΟΛΓΑ. Εἶναι ἐρωτευμένος! Ὁ Ἄντριούσσα εἶναι ἐρωτευμένος!...

ΕΙΡΗΝΑ (χτυπάει τὰ χέρια της). Μπράβο! Μπράβο! Μπρί! Ὁ Ἄντριούσσα εἶναι ἐρωτευμένος!

ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ (ἔρχεται πίσω ἀπὸ τὸν ΑΝΤΡΕΪ καὶ τὸν πιάνει ἀπὸ τὴ μέση). Ὁ πλάστης γιὰ τὸν ἔρωτα ἐπλασε τὴν καρδιά μας! (Γελάει. Ἐπειτα κάθεται καὶ διαβάζει τὴν ἐφημερίδα ποὺ βγάζει ἀπὸ τὴν τσέπη του).

ΑΝΤΡΕΪ. Ἐλάτε, φτάνει! Φτάνει! (Σκουπίζει τὸ πρόσωπό του). Δὲν ἔκλεισα μάτι ὅλη νύχτα καὶ σήμερα δὲν εἶμαι στὶς καλὲς μου, ὅπως λένε. Διάβαζα ὡς τὶς τέσσερις, ὕστερα ξάπλωσα, μὰ ποῦ νὰ μὲ πάρει ὁ ὕπνος. Σκεφτόμουν τὸ ἓνα πρᾶμα, σκεφτόμουν τὸ ἄλλο... Κι' ἐδῶ ξέρετε ξημερώνει πολὺ νωρίς... Ὁ ἥλιος πρωτ-πρωτ' ξεχύθηκε στὴν κάμαρά μου. Θέλω, ὅσο θὰ μείνω ἐδῶ τὸ καλοκαῖρι, νὰ μεταφράσω ἓνα βιβλίον ἀπ' τὰ Ἀγγλικά...

ΒΕΡΣΙΝΙΝ. Ὡστε ξέρετε Ἀγγλικά;

ΑΝΤΡΕΪ. Ναί. Ὁ πατέρας μας, θεὸς σχωρέσοι τὴν ψυχὴ του, μᾶς τρέλλαινε στὸ διάβασμα. Εἶναι γελοῖο καὶ κουτό, μὰ πρέπει νὰ τ' ὁμολογήσω, ἄρχισα νὰ χοντραίνω

μετὰ τὸ θάνατό του. Πάχυνα τόσο πολὺ μέσα σ' ἓνα χρό-
νο, σὰ ν' ἄφυγε κάποιο βᾶρος ἀπὸ πάνω μου. Χάρης στὸν
πατέρα μας, ἐγὼ καὶ οἱ ἀδελφές μου ξέρουμε Ἀγγλικά,
Γαλλικά, Γερμανικά. Ἡ Εἰρήνα μάλιστα ξέρει καὶ Ἰτα-
λικά !... Ἀλλὰ πόσο ἀκριβὰ τὰ πληρώσαμε ὅλ' αὐτά !

ΜΑΣΣΑ. Σ' αὐτὴ τὴν πόλη τὸ νὰ ξέρει κανεὶς τρεῖς
γλῶσσες εἶναι περιττὴ πολυτέλεια ! Κι' οὔτε κὰν πολυτέ-
λεια—ἓνα περιττὸ ἐξάρτημα, σὰν ἓνα ἕκτο δάκτυλο. Ξέ-
ρουμε ἓνα σωρὸ πράγματα πού εἶναι ἄχρηστα.

ΒΕΡΣΙΝΙΝ. Μὰ τί λέτε ; (Γελάει). Ξέρετε ἓνα σωρὸ
πράγματα πού εἶναι ἄχρηστα ; Δὲ νομίζω πὼς μπορεῖ νὰ
υἰάρξει ἓνας τόπος τόσο πληκτικὸς καὶ μελαγχολικὸς,
πού οἱ ἔξυπνοι καὶ μορφωμένοι ἄνθρωποι νᾶναι ἄχρηστοι.
Ἄς υποθέσουμε ὅτι ἀνάμεσα σᾶς ἑκατὸ χιλιάδες κατοί-
κους πού ζοῦνε σ' αὐτὴ τὴν πόλη—καὶ πού φυσικά εἶναι
ὅλοι τους ἀγροῖκοι καὶ καθυστερημένοι—υἰάρχουν μόνο
τρεῖς ἄνθρωποι ἀπὸ τὸ εἶδος τὸ δικό σας. Δὲ χωρεῖ ἀμφι-
βολία πὼς ἐσεῖς, μόνοι σας, δὲ θὰ μπορέσετε νὰ κατανι-
κήσετε τὴν ἀμόρφωτη μᾶζα πού σᾶς περιστοιχίζει. Λίγο—
λίγο, ἔτσι ὅπως θὰ κυλᾷ ἡ ζωὴ σας, θὰ ἀπορροφηθῆτε
θέλοντας καὶ μὴ, θὰ χαθῆτε μέσα σ' αὐτὸ τὸ πλῆθος. Ἡ
ζωὴ ὅμως θάχει πάρει ἀπὸ σᾶς ὅ,τι καλύτερο ἔχετε. Δὲν
θὰ σβύσετε χωρὶς ν' ἀφήσετε πίσω σας ἴχνη. Ὑστερα ἀπὸ
σᾶς μπορεῖ νὰ βγοῦν ἄλλοι ἔξι, ὕστερα δώδεκα καὶ πλῆ-
θος ἄλλοι, ὡσότου τέτοιοι σὰν ἐσᾶς ἀποτελέσουνε τὴν
πλειοψηφία. Σὲ διακόσια—τριακόσια χρόνια ἡ ζωὴ ἐπὶ
τῆς γῆς θὰ εἶναι ἀφάνταστα ωραία, μεγαλειώδης ! Ὁ
ἄνθρωπος ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ μιὰ τέτοια ζωὴ καὶ μ' ὅλο
πού ἀκόμα δὲν ὑπάρχει, ἔχει χρέος νὰ τὴν προαισθάνεται,
νὰ τὴν περιμένει, νὰ τὴν ὀνειρεύεται, νὰ προετοιμάζεται
γι' αὐτήν. Γι' αὐτὸ πρέπει νὰ βλέπει καὶ νὰ ξέρει περισ-
σότερα ἀπὸ τὸν πατέρα του κι' ἀπ' τὸν παπποῦ του.
(Γελάει). Κι' ἐσεῖς παραπονιέστε πὼς ξέρετε ἓνα σωρὸ
πράγματα πού εἶναι ἄχρηστα ;

ΜΑΣΣΑ (βγάζει τὸ καπέλλο της). Θὰ μείνω γιὰ τὸ φαγητό...

ΕΙΡΗΝΑ (μ' ἓνα στεναγμό). "Ὀλ' αὐτὰ ἀλήθεια θάπρεπε νὰ τὰ γράψει κανεὶς...

(Ὁ ΑΝΤΡΕΪ· ἔχει ξεγλυστρήσει χωρὶς νὰ τὸν καταλάβουν).

ΤΟΥΖΕΜΠΑΧ. Λέτε πὼς ὕστερ' ἀπὸ πολλὰ χρόνια, ἡ ζωὴ θὰ γίνεи ὠραία καὶ μεγαλειώδης. Αὐτὸ εἶναι σωστό. "Ὀμως γιὰ νὰ συμμετέχουμε σ' αὐτή, ὅσο μακριὰ κι' ἂν εἶναι, πρέπει νὰ προετοιμαζόμαστε, πρέπει νὰ δουλεύουμε...

ΒΕΡΣΙΝΙΝ (σηκώνεται). Ναί... "ὦ! Τί πολλὰ λουλούδια πού ἔχετε! (Κοιτάζει γύρω). Καὶ ὠραῖο σπίτι! Σᾶς ζηλεύω! 'Εγὼ σ' ὅλη μου τὴ ζωὴ βολοδέρνω σὲ διάφορα σπιτάκια μὲ δυὸ καρέκλες, ἓνα ντιβάνι καὶ σόμπες πού καπνίζουνε. Αὐτὸ πού μοῦ ἔλειψε πάντα στὴ ζωὴ μου ἦταν ἀκριβῶς τέτοια λουλούδια... (Τρίβει τὰ χέρια του). "Αχ!... τί νὰ γίνεи;

ΤΟΥΖΕΜΠΑΧ. Ναί, πρέπει νὰ δουλέψουμε! Χωρὶς ἄλλο θὰ σκέφτεστε τώρα πὼς, πάει, συγκινήθηκε αὐτὸς ὁ Γερμαναῆς. 'Αλλὰ σᾶς βεβαιώνω, στὴν τιμὴ μου, εἶμαι Ρῶσος κι' οὔτε κἀν μπορῶ νὰ μιλήσω Γερμανικά. 'Ὁ πατέρας μου ἦταν ὀρθόδοξος... (Παύση).

ΒΕΡΣΙΝΙΝ (βηματίζει τὴ σκηνή). Συχνὰ σκέφτομαι, τὶ θὰ γινόταν ἂν ξανάρχιζε κανεὶς τὴ ζωὴ του, ἔχοντας πλήρη συνείδηση τοῦ τί ὑπῆρξε. Δηλαδή, ἂν μιὰ ζωὴ πού τὴν ἔζησε πιά κανεὶς ἦταν, ὅπως θὰ λέγαμε, ἓνα προσχέδιο, ἐνῶ ἡ δευτέρη ζωὴ θὰ ἦταν ἡ ὀριστικὴ της μορφή. Φαντάζομαι τότε, καθένας ἀπὸ μᾶς, θὰ προσπαθοῦσε πρῶτ' ἀπ' ὅλα νὰ μὴν ἐπαναλάβει τὸν παλιό του ἑαυτό, θὰ δημιουργοῦσε ὅπωςδήποτε μιὰ διαφορετικὴ κατάσταση γιὰ τὴ ζωὴ του. Θὰ εἶχε ἓνα σπίτι σὰν κι' αὐτό, μὲ πολὺ φῶς καὶ μὲ πολλὰ—πολλὰ λουλούδια... "Ἐχω μιὰ γυναῖκα καὶ δυὸ κοριτσάκια. 'Η υἰεία τῆς γυναίκα μου εἶναι πολὺ

λεπτή, και τὰ λοιπά και τὰ λοιπά, ἀλλ' ἂν ἦτανε νὰ ξαναρχίσω τὴ ζωὴ μου δὲ θὰ παντρευόμουνα, ὄχι, ὄχι !

(Μπαίνει ὁ ΚΟΥΛΙΓΚΙΝ μὲ στολὴ καθηγητοῦ).

ΚΟΥΛΙΓΚΙΝ (προχωρεῖ στὴν ΕΙΡΗΝΑ). Ἀγαπητὴ μου ἀδελφή, θὰ μοῦ ἐπιτρέψεις νὰ σοῦ πῶ τὰ χρόνια πολλὰ γιὰ τὴν ὀνομαστικὴ σου γιορτὴ καὶ μὲ ὅλη μου τὴν καρδιά νὰ σοῦ εὐχηθῶ καλὴν ὑγεία καὶ ὅ,τι ἄλλο μπορεῖ νὰ ἐπιθυμήσει μιὰ κοπέλλα τῆς ἡλικίας σου. Καὶ ἔπειτα νὰ σοῦ προσφέρω ὡς δῶρο αὐτὸ ἐδῶ τὸ βιβλιαράκι. (Τῆς δίνει ἓνα βιβλίο). Τὴν ἱστορία τοῦ Γυμνασίου μας ἀπὸ πεντηκονταετίας γραμμμένη ἀπὸ μένα. Ἐνα ἀσήμαντο μικρὸ βιβλιαράκι, πού τ'ῶγραψα γιὰτὶ δὲν εἶχα τίποτα καλύτερο νὰ κάνω, ὡστόσο μπορεῖς νὰ τὸ διαβάσεις. Καλημέρα σας φίλοι μου. (Στὸν ΒΕΡΣΙΝΙΝ). Κουλίγκιν, καθηγητῆς τοῦ ἐνταῦθα Γυμνασίου. (Στὴν ΕΙΡΗΝΑ). Μέσα σ' αὐτὸ τὸ βιβλίο θὰ βρεῖς τὸν κατάλογο ὅλων τῶν ἀποφοίτων τοῦ Γυμνασίου μας κατὰ τὴ διάρκειά τῆς τελευταίας πεντηκονταετίας. Feci, quod potui, faciant meliora potentes ! (Φιλᾶει τὴ ΜΑΣΣΑ).

ΕΙΡΗΝΑ. Μὰ... μοῦ χάρισατε ἓνα παρόμοιο βιβλίο τὸ Πάσχα !

ΚΟΥΛΙΓΚΙΝ (γελάει). Ἀδύνατον ! Τότε δόστο μου πίσω, ἢ μᾶλλον δόστο καλύτερα στὸν συνταγματάρχη. Παρακαλῶ δεχθῆτε το, συνταγματάρχά μου. Καμιὰ μέρα πού θὰ πλῆττετε μπορεῖτε νὰ τὸ διαβάσετε.

ΒΕΡΣΙΝΙΝ. Εὐχαριστῶ. (Ἐτοιμάζεται νὰ φύγει). Χάρηκα πάρα πολὺ πού ἔκανα τὴ γνωριμία σας...

ΟΛΓΑ. Μὰ τί, φεύγετε ; Ἄ, ὄχι, ὄχι !

ΕΙΡΗΝΑ. Θὰ καθίσετε νὰ φᾶτε μαζί μας. Σᾶς παρακαλοῦμε !

ΒΕΡΣΙΝΙΝ (ἐποκλίνεται). Μὰ μοῦ φαίνεται πὼς ἔπεσα πάνω σὲ γιορτὴ. Μὲ συγχωρεῖτε, δὲν τ'ῶξερα καὶ δὲν σᾶς

εὐχθήθηκα. Χρόνια πολλά... (Προχωρεῖ μετὰ τὴν ΟΔΓΑ στὴν τραπεζαρία).

ΚΟΥΛΙΓΚΙΝ. Σήμερα, κύριοι, εἶναι ἡμέρα ἀργίας, ἡμέρα ἀναπαύσεως. Ἄς ἀναπαυθοῦμε λοιπόν καὶ ἄς χαροῦμε, ὁ καθένας μας σύμφωνα μετὰ τὴν ἡλικία του καὶ μετὰ τὴν θέσιν του. Τὰ χαλιὰ πρέπει νὰ μαζευτοῦν καὶ νὰ φυλαχτοῦν ὡς τὸ χειμῶνα... Περσικὴ σκόνη ἢ ναφθαλίνη... Οἱ Ρωμαῖοι ἦταν ὑγιεῖς διότι ἤξεραν πῶς νὰ ἐργάζονται καὶ ἤξεραν καὶ πῶς ν' ἀναπαύονται. Εἶχαν τὸ mens sana in corpore sano. Τὴ ζωὴ τους τὴν εἶχαν ὑποτάξει μέσα σὲ ὀρισμένα καλοῦπια. Ὁ διευθυντὴς μας λέει ὅτι τὸ σπουδαιότερο πρᾶγμα στὴ ζωὴ εἶναι ἡ φόρμα. Ὅ,τι χάνει τὴ φόρμα του, τελειώνει. Καὶ στὴν κοινωνικὴ μας ζωὴ τὸ ἴδιο συμβαίνει. (Βάζει τὰ χέρια του γύρω στὴ μέση τῆς ΜΑΣΣΑΣ, γελώντας). Ἡ Μάσσα μου μετὰ ἀγαπᾶ, ἡ γυναικούλα μου μετὰ ἀγαπᾶ... Καὶ οἱ κουρτίνες πρέπει νὰ φυλαχτοῦν μαζί μετὰ τὰ χαλιὰ... Σήμερα εἶμαι χαρούμενος, ἔχω θαυμάσιο κέφι!... Μάσσα, σήμερα στίς τέσσερις τὸ ἀπόγευμα θὰ πᾶμε στὸ σπίτι τοῦ Γυμνασιάρχου. Διοργανώνεται ἐκεῖ μιὰ ἐκδρομούλα τῶν ἐκπαιδευτικῶν μετὰ τῶν οἰκογενειῶν των.

ΜΑΣΣΑ Ἐγὼ δὲν θᾶρθω!

ΚΟΥΛΙΓΚΙΝ (λυπημένος). Μάσσα, ἀγαπητὴ μου, γιατί;

ΜΑΣΣΑ Ὅτι τὰ ποῦμε ἀργότερα... (Θυμωμένη). Πολὺ καλά, θᾶρθω. Μονάχα σὲ παρακαλῶ, ξεφορτώσου με!... (Ξεμακραίνει).

ΚΟΥΛΙΓΚΙΝ. Ἐπειτα θὰ περάσουμε τὴ βραδυὰ μας στοῦ Γυμνασιάρχου. Αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος, παρ' ὅλη τὴ λεπτὴ κατὰστασι τῆς υγείας του, προσπαθεῖ πρὶν ἀπ' ὅλα νὰ εἶναι κοινωνικός. Ὑπέροχη, εὐγενικὴ προσωπικότης! Ἐνας θαυμάσιος ἄνθρωπος! Χτές, μετὰ τὴν συνεδρίαση, μοῦ λέει: «Κουράστηκα, Φιόντορ Ἡλίτς, κουράστηκα!» (Κοιτάζει τὸ ρολοῖ τοῦ τοίχου, ἔπειτα τὸ δικό του). Τὸ ρολοῖ σας πηγαίνει ἑπτὰ λεπτὰ μπροστά. «Ναί», μοῦ λέει, «κουράστηκα!»

(*Ἦχοι βιολιού πίσω ἀπὸ τὴν σκηνή*).

ΟΛΓΑ. Περάστε στὸ τραπέζι σᾶς παρακαλῶ, ἔχουμε καὶ τούρτα !

ΚΟΥΛΙΓΚΙΝ. "Αχ, "Ολγα, ἀγαπητή μου "Ολγα ! Χθὲς ἐργαζόμουν ἀπὸ τὸ πρωτὶ ὡς τὶς ἔντεκα τὸ βράδυ. Παρακουράστηκα. Σήμερα ὁμως αἰσθάνομαι τόσο εὐτυχισμένος ! (*Προχωρεῖ στὸ τραπέζι μέσα στὴ σάλα*). "Ω ! ἀγαπητή μου !...

ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ (*βάζει τὴν ἐφημερίδα στὴν τσέπη του καὶ χαϊδεύει τὸ γένι του*). Καὶ τούρτα !... Περίφημα !...

ΜΑΣΣΑ (*στὸν ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ, σοβαρά*). Μόνο τὸ νοῦ σας, σήμερα δὲ θὰ πιῆτε ! Γ' ἀκοῦτε ; Σᾶς κάνει κακὸ νὰ πίνετε !

ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ. "Ελα τώρα ! Αὐτὸ ἀνήκει πιά στὸ παρελθόν. "Εχω δυὸ χρόνια νὰ μεθύσω ! (*Νευρικά*). Κι' ὁμως, καλὸ μου κορίτσι, τί σημασία ἔχει ;

ΜΑΣΣΑ. "Εχει δὲν ἔχει σημασία, νὰ μὴν τολμήσετε νὰ πιῆτε ! Νὰ μὴν τολμήσετε ! (*Θυμωμένη, ἀλλὰ ἔτσι πού νὰ μὴν τὴν ἀκούει ὁ ἄντρας της*). Πάλι—πού νὰ πάρει ὁ διάολος—πάλι πρέπει νὰ σκάσω ὅλο τὸ βράδυ στοῦ Γυμνασιάρχῃ !

ΤΟΥΖΕΜΠΑΧ. "Εγὼ στὴ θέση σας δὲ θὰ πῆγαίνα... 'Απλούστατα.

ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ. Μὴν πᾶς ψυχούλα μου.

ΜΑΣΣΑ. Ναί, μάλιστα, μὴν πᾶς !... Εἶναι μιὰ ζωὴ ἔλεινῃ, ἀβάσταχτη !... (*Προχωρεῖ στὴ σάλα*).

ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ (*τὴν ἀκολουθεῖ*). 'Ελᾶτε, ἐλᾶτε !...

ΣΟΛΙΟΝΙΓ (*πηγαίνοντας στὴ σάλα*). Κούκ, κούκ, κούκ...

ΤΟΥΖΕΜΠΑΧ. Φτάνει, Βασίλη Βασιλίεβιτς. 'Αφῆστε με ἤσυχο !

ΣΟΛΙΟΝΙΓ. Κούκ, κούκ, κούκ...

ΚΟΥΛΙΓΚΙΝ (*εὐθυμα*). Εἰς ὑγίαν σας, Συνταγματάρχα μου ! Εἶμαι δάσκαλος καὶ μέλος τῆς οἰκογενείας, ὁ σύζυ-

γος τῆς Μάσσας... Εἶναι ἀλήθεια πολὺ εὐγενική, πάρα πολὺ εὐγενική.

ΒΕΡΣΙΝΙΝ. Θὰ πιῶ λίγη ἀπ' αὐτὴ τὴν σκούρα βότκα... Εἰς ὑγείαν σας. (Πίνει. Στὴν ΟΛΓΑ). Εἶμαι τόσο εὐτυχησμένος μαζί σας!

(Δὲν ἀπομένει κανεὶς στὸ σαλόνι ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ΕΙΡΗΝΑ καὶ τὸν ΤΟΥΖΕΜΠΑΧ).

ΕΙΡΗΝΑ. Ἡ Μάσσα δὲν ἔχει σήμερα κέφι. Παντρεύτηκε στὰ δέκα ὀχτῶ της χρόνια, τότε ποὺ νόμιζε πὼς αὐτὸς ἦταν ὁ ἐξυπνότερος ἀπ' ὅλους τοὺς ἄντρες. Τώρα ὁμως δὲν εἶναι τὸ ἴδιο. Εἶναι ὁ εὐγενικότερος, ἀλλὰ ὄχι καὶ ὁ ἐξυπνότερος.

ΟΛΓΑ (ἀνυπόμονα). Ἄντρέϊ, ἔλα ἐπιτέλους!

ΑΝΤΡΕΪ· (πίσω ἀπὸ τὴ σκηνή). Ἔρχομαι... (Ἔρχεται καὶ πηγαίνει στὸ τραπέζι).

ΤΟΥΖΕΜΠΑΧ. Τί σκεφτόσαστε;

ΕΙΡΗΝΑ. Τίποτα. Αὐτὸς ὁ Σαλιόνι σας δὲ μ' ἀρέσει καθόλου. Τὸν φοβᾶμαι... Λέει τέτοιες βλακειῖες...

ΤΟΥΖΕΜΠΑΧ. Εἶναι παράξενος ἄνθρωπος. Ἐγὼ τὸν λυπᾶμαι καὶ τὸν ἀντιπαθῶ, πιότερο ὁμως τὸν λυπᾶμαι. Μοῦ φαίνεται πὼς εἶναι ὑποχονδριακός. Ὅταν εἶμαστε οἱ δύο μας μόνοι, εἶναι πολὺ ἔξυπνος καὶ τρυφερός. Ἀλλὰ μέσα σὲ κόσμος γίνεται ἀγροῖκος, ἔτοιμος γιὰ καυγᾶ. Μὴ φεύγετε. Ἀφῆστε πρῶτα νὰ καθίσουν στὸ τραπέζι. Ἀφῆστε με νὰ μείνω κοντά σας. Τί σκέφτεστε; (Παύση). Εἶστε εἴκοσι χρονῶν, ἐγὼ δὲν εἶμαι ἀκόμα τριάντα. Πόσα χρόνια ἔχουμε μπροστά μας! Μιὰ ἀτέλειωτη σειρὰ ἀπὸ μέρες, γεμᾶτες ἀπὸ τὴν ἀγάπη μου γιὰ σᾶς!

ΕΙΡΗΝΑ. Νικολάι Λβόβιτς, μὴ μοῦ μιλάτε γι' ἀγάπη.

ΤΟΥΖΕΜΠΑΧ (χωρὶς νὰ τὴν ἀκούσει). Ἔχω μέσα μου τέτοια δίψα γιὰ τὴ ζωὴ, γιὰ τὸν ἀγῶνα, γιὰ τὴ δουλειά. Κι' αὐτὴ ἡ δίψα μέσα στὴν ψυχὴ μου ἔσμιξε μὲ τὴν ἀγά-

πη μου για σās, Ειρήνα. Και μόνο γιατί είστε ώραία και ή ζωή μου φαίνεται ώραία ! Τι σκέφτεστε ;

ΕΙΡΗΝΑ. Λέτε πώς ή ζωή είναι ώραία... Ναι, αλλά τι κι' αν φαίνεται ώραία ! 'Η ζωή για μās τις τρεις αδελφές δεν στάθηκε ως τώρα ώραία. Μās έπνιξε, όπως τὰ λουλούδια πνίγονται από τ' άγριόχορτα... Δακρúζουν τὰ μάτια μου και δέν κάνει... (Σκουπίζει γρήγορα τὰ δάκρυά της και χαμογελάει). Πρέπει νά δουλέψω, πρέπει νά δουλέψω ! 'Ο λόγος που είμαστε μελαγχολικοί και βλέπουμε τή ζωή τόσο σκοτεινή, είναι γιατί δέν ξέρουμε τι θά πει δουλειά. Γεννηθήκαμε από ανθρώπους που περιφρονούσανε τή δουλειά...

(Μπαίνει ή ΝΑΤΑΛΙΑ ΙΒΑΝΟΒΝΑ, Φοράει ένα ρόζ φόρεμα με πράσινη κεντητή ζώνη).

ΝΑΤΑΣΣΑ. Κάθισαν κι' όλας στο τραπέζι... "Αργησα... (Ρίχνει μιὰ ματιὰ στόν καθρέφτη και ταχτοποιείται). Τὰ μαλλιά μου δέν είναι άσχημα... (Βλέπει τήν ΕΙΡΗΝΑ). "Ω, χρυσή μου Ειρήνα Σεργκέγεβνα, χρόνια πολλά ! (Τής δίνει ένα ζωηρό και παρατεταμένο φιλί). "Έχεις βλέπω κάμποσους καλεσμένους. Μά τήν αλήθεια ντρέπομαι... Καλημέρα βαρῶνε !

ΟΛΓΑ (έρχεται στη σάλα). "Ω, νά κι' ή Νατάλια 'Ιβάνοβνα ! Τι κάνεις χρυσή μου ! (Τή φιλάει).

ΝΑΤΑΣΣΑ. Χρόνια πολλά, νά τή χαιρέστε ! "Έχετε τόσο κόσμο... Ντρέπομαι φοβερά...

ΟΛΓΑ. Κουταμάρες, έχουμε μονάχα τούς ανθρώπους μας. (Χαμηλόφωνα και με ταραχή). "Έβαλες πράσινη ζώνη ! Χρυσή μου, δέν έκανες καλά !

ΝΑΤΑΣΣΑ. Γιατί ; Φέρνει γρουσουζιά ;

ΟΛΓΑ. "Όχι, αλλά δέν ταιριάζει με τὸ φόρεμά σου... Χτυπάει τόσο άσχημα...

ΝΑΤΑΣΣΑ (κλαψάρικα). 'Αλήθεια ; Μά ξέρεις δέν είναι

πράσινη, εἶναι μᾶλλον σκοτωμένο χρῶμα. (Ἀκολουθεῖ τὴν ΟΛΓΑ στὴ σάλα).

(Κάθονται ὅλοι γιὰ νὰ φᾶνε. Δὲν ἔχει ἀπομείνει κανεὶς στὸ σαλόνι).

ΚΟΥΑΙΓΚΙΝ. Σοῦ εὐχομαι ἕναν καλὸ γαμπρό, Εἰρήνα !
Καιρὸς πιά νὰ σκφτεῖς καὶ τὴν παντρειά !

ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ. Νατάλια Ἰβάνοβνα, ἐλπίζω σύντομα
ν' ἀκούσουμε καὶ τοὺς δικούς σας ἀρραβῶνες !

ΚΟΥΑΙΓΚΙΝ. Ἡ Νατάλια Ἰβάνοβνα τὸν βρῆκε κι' ὅλας
τὸν γαμπρό !

ΜΑΣΣΑ (χτυπώντας τὸ πιάτο μὲ τὸ πιρουνί της). Κυ-
ρίες καὶ κύριοι, θέλω νὰ βγάλω λόγο !

ΚΟΥΑΙΓΚΙΝ. Μάσσα, θὰ σοῦ βάλω μηδὲν γιὰ τὴ δια-
γωγὴ σου !

ΒΕΡΣΙΝΙΝ. Νόστιμο αὐτὸ τὸ ποτό ! Ἄπὸ τί εἶναι κα-
μωμένο ;

ΣΟΛΙΟΝΙΥ. Ἄπὸ κατσαρίδες !

ΕΙΡΗΝΑ (μὲ κλαψιάρικη φωνή). Πούφ ! πούφ ! ἀηδία !

ΟΛΓΑ. Στὸ δεῖπνο θᾶχουμε γαλοπούλα ψητὴ καὶ μηλό-
πητα. Δόξα τῷ θεῷ, εἶμαι σπίτι ὅλημέρα καὶ θᾶμαι σπίτι
καὶ τὸ βράδυ. Φίλοι μου, θᾶρθετε ἀπόψε ;

ΒΕΡΣΙΝΙΝ. Ἐμένα θὰ μοῦ ἐπιτρέψετε νὰ ξανάρθω.

ΕΙΡΗΝΑ. Σᾶς παρακαλῶ !

ΝΑΤΑΣΣΑ. Ἐδῶ ξέρετε δὲν κάνουν τσιριμόνιες...

ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ. Ὁ πλάστης γιὰ τὸν ἔρωτα ἔπλασε τὴν
καρδιά μας !... (γελάει).

ΑΝΤΡΕ Ι· (θυμωμένος). Πᾶψτε λοιπόν ! Δὲν τὸ βαρεθή-
κατε πιά αὐτό !

(Ὁ ΦΕΝΤΟΤΙΚ καὶ ὁ ΡΟΝΤΕ μπαίνουν κρατώντας ἕνα
μεγάλο καλάθι λουλούδια).

ΦΕΝΤΟΤΙΚ Ὡ, κάθισαν κι' ὅλας νὰ φᾶνε !

PONTE (μιλάει δυνατά και φευδίζει). Νά φᾶνε ; "Α, ναί, κάθισαν κι' ἄλας νά φᾶνε...

ΦΕΝΤΟΤΙΚ. Στάσου μιὰ στιγμή... (Τραβᾷ μιὰ φωτογραφία). Μιά ! Στάσου ἄκόμα... (Τραβᾷ κι' ἄλλη φωτογραφία). Δυό ! Καί τώρα ἐντάξει ! (Παίρνουν τὸ καλάθι και προχωροῦν στὴ σάλα. Τοὺς ὑποδέχονται μὲ μεγάλη φασαρία).

PONTE (δυνατά). Χγόνια πολλά ! Σᾶς εὐχομαι ὅ,τι ποθεῖτε ! "Ο,τι ποθεῖτε ! "Ο καιγὸς εἶναι θαυμάσιος σήμερα, ὡγαιότατος ! "Ημουν τὸ πρῶτ' ἐκδρομὴ μὲ τὰ παιδιὰ τοῦ γυμνασίου. Τοὺς κάνω μαθήματα γυμναστικῆς.

ΦΕΝΤΟΤΙΚ. Μὴν κινηθεῖτε, Εἰρήνα Σεργκέγεβνα. Προσέχετε ! (Τῆς παίρνει φωτογραφία). Σήμερα εἶστε χαριτωμένη. (Βγάζει ἀπὸ τὴν τσέπη του μιὰ σβούρα). "Αλήθεια, νά και μιὰ σβούρα ! Βγάζει ἕναν ἤχο καταπληκτικὸ !...

ΒΕΡΣΙΝΙΝ. "Α, τί ὠραία !

ΜΑΣΣΑ. Πλάϊ στὴν ἀκροποταμιὰ πράσινη βαλανιδιά. Πάνω στὴ βαλανιδιά, ἄλυσίδα κρεμαστὴ κι' ἡ ἄλυσίδα εἶναι χρυσοῦ... (Παραπονιάρικα). Μὰ γιατί τὸ λέω αὐτό ; Αὐτὴ ἡ φράση ἀπὸ τὸ πρῶτ' μὲ κυνηγáει...

ΚΟΥΛΙΓΚΙΝ. Δέκα τρεῖς στὸ τραπέζι !

PONTE. Δὲ φαντάζομαι νά δίνετε σημασία σὲ τέτοιες πγολήψεις ! (Γέλια).

ΚΟΥΛΙΓΚΙΝ. "Αφοῦ εἶναι δέκα τρεῖς στὸ τραπέζι, σημαίνει ὅτι κάποιος ἀπὸ μᾶς εἶναι ἐρωτευμένος ! Μήπως κατὰ τύχην εἶστε σεῖς "Ιβάν Ρωμάνιτς ; (Γέλια).

ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ. "Εγὼ εἶμαι ἕνας γερο-κολασμένος. "Αλλὰ γιατί ἡ Νατάλια "Ιβάνοβνα κοκκίνησε ; Δὲ φαντάζομαι νά... (Δυνατὰ γέλια. "Η ΝΑΤΑΣΣΑ φεύγει τρέχοντας ἀπὸ τὴν τραπεζαρία κι' ἔρχεται στὸ σαλόνι. "Ο ΑΝΤΡΕ Ι τρέχει πίσω της).

ΑΝΤΡΕ Ι. "Ελα, μὴ δίνεις σημασία !... Περίμενε μιὰ στιγμή... Στάσου σὲ παρακαλῶ...

ΝΑΤΑΣΣΑ. Ντρέπομαι... Δὲν ξέρω τί λόγο ἔχουνε νά

παίζουμε μαζί μου. Τὸ ξέρω, δὲν εἶναι σωστὸ πού σηκώθηκα ἀπ' τὸ τραπέζι, ὅμως δὲ μπορῶ πιά... Δὲ μπορῶ... (σκεπάζει μὲ τὰ χέρια της τὸ πρόσωπο της).

ΑΝΤΡΕΪ. Ἀγαπημένη μου, σὲ παρακαλῶ, σὲ ἱκετεύω, μὴ συγχίζεσαι. Σὲ βεβαιώνω πὼς ἀστειεύονται, δὲν τὸ κάνουν ἀπὸ κακία. Ἀγαπημένη μου, γλυκειά μου, εἶναι ὅλοι τους εὐγενικοί, καλόκαρδοι ἄνθρωποι καὶ ὅλοι τους μᾶς ἀγαποῦν κι' ἐμένα καὶ σένα. Ἐλα δῶ στὸ παράθυρο, ἀπὸ δῶ δὲ μᾶς βλέπουν... (Κοιτάζει τριγύρω).

ΝΑΤΑΣΣΑ. Εἶμαι τόσο ἀσυνείθηστη στὸν καλὸ κόσμο...

ΑΝΤΡΕΪ. ὦ, νεότης—χαριτωμένη, ὠραία νεότης! Ἀγαπημένη μου, γλυκειά μου, μὴν εἶσαι τόσο λυπημένη! Πίστεψέ με, πίστεψέ με. . Εἶμαι τόσο εὐτυχισμένος. Ἡ ψυχὴ μου εἶναι γεμάτη ἀγάπη καὶ χαρά... Ὅχι, δὲν μᾶς βλέπουν, δὲ μᾶς βλέπουν! Γιατί... γιατί σ' ἀγαπῶ!... Πότε σὲ πρωτοαγάπησα δὲν ξέρω... Γλυκειά μου, ἀκριβή μου, ἀγνή μου ψυχὴ, γίνου γυναῖκα μου! Σ' ἀγαπῶ... Σ' ἀγαπῶ τόσο... ὅσο ποτέ μου δὲν ἀγάπησα!... (Ἐνα φιλί).

(Δυὸ ἀξιωματικοὶ μπαίνουν καὶ βλέποντας τὸ ζευγάρι νὰ φιλιέται σταματοῦν κατάπληκτοι).

Α Υ Λ Α Ι Α

Π Ρ Α Ξ Η Δ Ε Υ Τ Ε Ρ Η

Ἡ ἴδια σκηνή, ὅπως καὶ στὴν πρώτη πράξι. Βράδν—ὄχτῶ ἢ ὦρα. Ἀπὸ τὸ δρόμο πίσω ἀπὸ τὴ σκηνή ἀκούγονται ἀπόμακροὶ ἤχοι φνσσαρμόνικας. Ἡ Σκηνή χωρὶς φῶς. Ἡ ΝΑΤΑΛΙΑ IBANOBNA μπαίνει μὲ ρόμπα τοῦ σπιτιοῦ, κρατώντας ἓνα κερὶ ἀναμμένο. Προχωρεῖ καὶ σταματᾷ μπροστὰ στὴν πόρτα τῆς κάμαρας τοῦ ΑΝΤΡΕΪ.

ΝΑΤΑΣΣΑ. Ἀντριούσσα!... Τί κάνεις; Διαβάξεις;... Δὲν πειράζει... Ἔτσι, ρώτησα... (Προχωρεῖ σὲ μιὰ ἄλλη πόρτα, τὴν ἀνοίγει, κοιτάζει μέσα καὶ ξανακλείνει). Μπὰς κι' ἀφήσανε δῶ κανένα κερὶ;...

ΑΝΤΡΕΪ. (μπαίνει μ' ἓνα βιβλίον στὸ χέρι). Τί τρέχει Νατάσσα;

ΝΑΤΑΣΣΑ. Κοίταζα νὰ δῶ μήπως ἀφήσανε κανένα κερὶ ἀναμμένο... Εἶναι καρναβάλι, οἱ ὑπηρέτες δὲν ἔχουνε τὸ νοῦ τους... Πρέπει κανεὶς νὰ ξαγρυπνᾷ καὶ νὰ προσέχει μπὰς καὶ συμβεῖ κανένα κακό. Χτὲς τὴ νύχτα, δώδεκα ἢ ὦρα, περνοῦσα ἀπὸ τὴ τραπεζαρία καὶ βρῆκα ἐκεῖ ἓνα κερὶ ἀναμμένο. Δὲ μπόρεσα νὰ μάθω ποιὸς τὸ ἀναψε. (Ἀκουμπᾷ τὸ κερὶ). Τί ὦρα εἶναι;

ΑΝΤΡΕΪ. (κοιτάζει τὸ ρολοῖ του). Ὅχτῶ καὶ τέταρτο.

ΝΑΤΑΣΣΑ. Ἡ Ὀλγα καὶ ἡ Εἰρήνα δὲν ἤρθαν ἀκόμα. Δὲ γύρισαν. Οἱ καχημενοῦλες, ὅλο δουλεύουν. Ἡ Ὀλγα στὸ ἐκπαιδευτικὸ Συμβούλιον κι' ἡ Εἰρήνα στὸ τηλεγραφεῖο... (Ἀναστενάζει). Σήμερα τὸ πρωτὶ λέω στὴν ἀδελφή σου: Πρόσεχε τὸν ἑαυτό σου, χρυσή μου Εἰρήνα, τῆς λέω, μὰ ποῦ νὰ μ' ἀκούσει! Ὅχτῶ καὶ τέταρτο εἶπες; Φοβᾶμαι πὼς ὁ Μπέμπης μας δὲν εἶναι καθόλου καλά.

Γιατί είναι έτσι παγωμένος ; Χτὲς εἶχε πυρετὸ καὶ σήμε-
ρα εἶναι δλότελα παγωμένος... Πόσο φοβᾶμαι !...

ΑΝΤΡΕΪ. Μὴ φοβᾶσαι, Νατάσσα. Τὸ παιδὶ εἶναι μιὰ
χαρά.

ΝΑΤΑΣΣΑ. Ὅπως καὶ νᾶναι, καλύτερα νὰ προσέχουμε
τὴ δίαίτά του. Ἐγὼ ἀνησυχῶ. Καὶ λέγανε πὼς ἀπόψε
κατὰ τὶς δέκα θάρθοῦν οἱ μασκαρᾶδες. Καλύτερα νὰ μὴν
ἔρθουν Ἐντριούσσα, ἔ ;

ΑΝΤΡΕΪ. Δὲν ξέρω τί νὰ σοῦ πῶ. Μὰ θαρρῶ πὼς
τοὺς καλέσανε.

ΝΑΤΑΣΣΑ. Ὁ Μπέμπης μας ξύπνησε σήμερα τὸ πρωτῆ,
μὲ κοίταξε καὶ ξαφνικὰ ἔσκασε ἕνα γελᾶκι. Φαίνεται πὼς
μὲ γνώρισε... «Καλημέρα Μπεμπούλη μου» τοῦ λέω, «κα-
λημέρα χρυσό μου». Κι' αὐτὸς μοῦ χαμογέλασε. Τὰ παι-
διὰ καταλαβαίνουνε, καταλαβαίνουνε πάρα πολὺ. Ἐτσι
λοιπόν, Ἐντριούσσα, θὰ τοὺς πῶ νὰ μὴν ἀφήσουνε τοὺς
μασκαρᾶδες νὰ μπουῖνε, ἔ ;

ΑΝΤΡΕΪ. (δισταχτικῶς). Αὐτὸ θὰ τὸ ποῦν οἱ ἀδελφές
μου. Αὐτὲς εἶναι νοικοκυρὲς ἐδῶ μέσα...

ΝΑΤΑΣΣΑ. Ναί, θὰ τὸ πῶ καὶ σ' αὐτέες. Θὰ τοὺς μιλή-
σω. Εἶναι τόσο καλές... (Πάει νὰ βγεῖ). Παράγγειλα για-
οὔρι για τὸ δεῖπνο. Ὁ γιατρὸς εἶπε νὰ τρῶς μονάχα για-
οὔρι, ἀλλοιῶς δὲ θ' ἀδυνατίσεις. (Σταματάει). Ὁ Μπέμ-
πης εἶναι παγωμένος. Φοβᾶμαι πὼς ἡ κάμαρά του εἶναι
πολὺ ψυχρή. Θάπρεπε νὰ τὸν βάλουμε σὲ κανένα ἄλλο δω-
μάτιο ὡσπου νὰ ζεσταθεῖ λιγάκι ὁ καιρός. Ἡ κάμαρα τῆς
Εἰρήνας—νὰ ποῦμε—εἶναι ὅ,τι χρειάζεται για τὸ παιδί.
Δὲν ἔχει ὑγρασία καὶ ὁ ἥλιος τὴ φωτίζει ὅλη μέρα. Πρέ-
πει νὰ τῆς τὸ πῶ. Για τὴν ὥρα, ἐκεῖνη μπορεῖ νὰ μένει
μὲ τὴν Ὀλγα στὴν κάμαρά της. Ἐτσι κι' ἀλλοιῶς λείπει
ὅλη μέρα ἀπὸ τὸ σπῆτι, δὲν ἔρχεται παρὰ τὸ βράδου. (Παύ-
ση). Ἐντριούσσα, γιατί δὲ μιλάς ;

ΑΝΤΡΕΪ. Τίποτα... Σκεφτόμουν... Κι' ἔπειτα, δὲν ἔχω
τίποτα νὰ πῶ.

ΝΑΤΑΣΣΑ. Ναί... τί ἤθελα νὰ σοῦ πῶ;... Ἄ, ναί ! Ὁ Φεράποντ ἤρθε ἀπὸ τὴ Νομαρχία καὶ σὲ ζητάει.

ΑΝΤΡΕΙ (χασμουριέται). Πές του νάρθει μέσα.

(Ἡ ΝΑΤΑΣΣΑ βγαίνει. Ὁ ΑΝΤΡΕΙ σκύβει στὸ κερί πὸν ἄφησε ἐκείνη κάπου ἐκεῖ ἀναμμένο καὶ διαβάζει. Μπαίνει ὁ ΦΕΡΑΠΟΝΤ. Φοράει ἓνα παλιὸ παλτὸ μὲ τὸ γιὰκὰ σηκωμένο καὶ κουκοῦλα πὸν σκεπάζει τ' αὐτιά του).

ΑΝΤΡΕΙ. Καλησπέρα, γεροντᾶκο μου, τί τρέχει ;

ΦΕΡΑΠΟΝΤ. Ὁ Πρόεδρος σᾶς στέλνει ἓνα βιβλίο καὶ κάτι χαρτιά ἐδῶ... Ὅριστε... (Τοῦ δίνει τὸ βιβλίο κι' ἓνα φάκελλο).

ΑΝΤΡΕΙ. Εὐχαριστῶ... Πολὺ καλά... Μὰ γιατί ἄργησες τόσο ; Κοντεύει ἔννια ἢ ὦρα.

ΦΕΡΑΠΟΝΤ. Ἔ;...

ΑΝΤΡΕΙ (δυνατώτερα). Λέω, γιατί ἄργησες νάρθεις ; Κοντεύει ἔννια !

ΦΕΡΑΠΟΝΤ. Ἄ, ναί, σωστά. Μὰ ἐγὼ ἤρθα πρὶν σκοτεινιάσει, ἀλλὰ δὲ μ' ἀφήνανε νὰ μῶ. Ὁ Ἀφέντης ἔχει δουλειά, μοῦ εἶπανε. Ἔ, λοιπὸν, μιὰ καὶ ἔχετε ἑσεῖς δουλειὰ ἐγὼ δὲ βιάζομαι... (Νομίζοντας πὸς κάτι τὸν ρώτησε ὁ ΑΝΤΡΕΙ). Ἔ;...

ΑΝΤΡΕΙ. Τίποτα. (Ξεφυλλίζει τὸ βιβλίο). Αὔριο εἶναι Παρασκευή. Δὲν ἔχουμε συνεδρίαση, ἐγὼ ὡστόσο θάρθω καὶ θὰ δουλέψω. Στὸ σπίτι πλήττω... (Παύση). Ἄχ, καημένε μου γεροντᾶκο, τί παράξενη πὸν εἶναι ἡ ζωὴ. Πῶς ἀλλάζει καὶ μᾶς ξεγελᾷ ! Σήμερα βαριόμουνα—δὲν εἶχα τίποτα νὰ κάνω. Πῆρα, λοιπὸν στὰ χέρια μου τοῦτο τὸ βιβλίο—εἶναι παλιές παραδόσεις τοῦ Πανεπιστημίου—καὶ μὲ πῆραν τὰ γέλια... ὦ, Θεέ μου ! Εἶμαι ὁ Γραμματέας τοῦ Ἐπαρχιακοῦ Συμβουλίου. Πρόεδρος εἶναι ὁ Πρωτοπαιψῶφ. Εἶμαι ὁ Γραμματέας... Καὶ τὸ περισσότερο πὸν μπορῶ νὰ ἐλπίζω, εἶναι νὰ γίνω ἓνα μέλος τοῦ Συμβουλίου. Ἐγὼ, μέλος τοῦ Ἐπαρχιακοῦ μας Συμβου-

λίου ! 'Εγώ, πού κάθε βράδυ όνειρεύομαι πώς εἶμαι καθηγητής τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Μόσχας, ἕνας διάσημος σοφός, πού γι' αὐτόν ὅλη ἡ Ρωσία εἶναι περήφανη !...

ΦΕΡΑΠΟΝΤ. Δέν ξέρω, κύριε... δέν ἀκούω καλά...

ΑΝΤΡΕΪ. "Αν ἀκουγες καλά δὲ θά σοῦ μιλοῦσα. "Ἐχω ἀνάγκη νά κουβεντιάσω μὲ κάποιον, ὅμως ἡ γυναῖκα μου δὲ μὲ καταλαβαίνει. Τίς ἀδελφές μου τίς φοβᾶμαι. Φοβᾶμαι πώς θά μὲ κοροϊδέψουν καὶ θά μὲ κάνουν ρεζίλι... Δέν πίνω, δὲ μ' ἀρέσουν οἱ ταβέρνες, ἀλλὰ μὲ πόση εὐχαρίστηση θά καθόμουνα τώρα στὸ μεγάλο ζαχαροπλαστεῖο τοῦ Τεστώβ στῆ Μόσχα, καλέ μου γεροντάκο !

ΦΕΡΑΠΟΝΤ. "Ενας ἐργολάβος ἔλεγε μιὰ μέρα στῆ Νομαρχία, πώς στῆ Μόσχα κάτι ἔμποροι τρώγανε λέει τηγανίτες. "Ενας ἀπὸ δαύτους ἔφαγε, λέει, καμιὰ σαρανταριά καὶ φαίνεται πώς τὰ κακάρωσε. Τώρα, σαράντα ἔφαγε—πενῆντα ἔφαγε, δέν τὸ καλοθυμᾶμαι.

ΑΝΤΡΕΪ. Στῆ Μόσχα, κάθεται σὲ μιὰ ἀπέραντη αἵθουσα ἐστιατορίου, δέν ξέρεις κανέναν καὶ κανεὶς δέν σὲ ξέρει, κι' ὅμως δέν αἰσθάνεται ξένος... 'Ἐνῶ ἐδῶ, τοὺς ξέρεις ὅλους, σὲ ξέρουνε ὅλοι κι' ὅμως εἶσαι ξένος—ξένος... ξένος καὶ ὀλομόναχος...

ΦΕΡΑΠΟΝΤ. "Ε ;... (Παύση). 'Ο ἴδιος πάλι ἐργολάβος ἔλεγε—μὰ μπορεῖ καὶ νᾶλεγε ψέμματα—πώς ὑπάρχει, λέει, ἕνα σκοινὶ τεζαρισμένο ἀπὸ τὴν μιὰν ἄκρη τῆς Μόσχας ὡς τὴν ἄλλη.

ΑΝΤΡΕΪ. Καὶ γιατί ;

ΦΕΡΑΠΟΝΤ. Δέν ξέρω, κύριε. 'Ο ἐργολάβος τῶλεγε.

ΑΝΤΡΕΪ. Κουταμάρες. (Διαβάζει). Πῆγες ποτέ σου στῆ Μόσχα ;

ΦΕΡΑΠΟΝΤ (ὕστερ' ἀπὸ παύση). "Οχι, δέν πῆγα. Δὲ μ' ἀξίωσε ὁ θεός. (Παύση). Νὰ φύγω τώρα ;

ΑΝΤΡΕΪ. Μπορεῖς νά πηγαίνεις. Γειά σου. ('Ο ΦΕΡΑΠΟΝΤ βγαίνει). Γειά σου. (Διαβάζει). Πέρνα αὔριο τὸ πρωτὶ νά πᾶς κάτι ἔγγραφα... Πῆγαίνε... (Παύση). "Α, ξ-

φυγε... (Ένα κουδούνι χτυπάει). Μάλιστα... Δουλειά κι' αυτή!... (Τεντώνεται και πάει σουρνάμενος στην κάμαρά του).

(Πίσω από τή σκηνή ἀκούγεται ἡ παραμάνα πού νανουρίζει τὸ παιδί γιὰ νὰ κοιμηθεῖ. Μπαίνουν ἡ ΜΑΣΣΑ καὶ ὁ ΒΕΡΣΙΝΙΝ. Ὅσο αὐτοὶ κουβεντιάζουν, μιὰ ΥΠΗΡΕΤΡΙΑ ἀνάβει τὴ λάμπα καὶ τὰ κεριά στὴν τραπεζαρία).

ΜΑΣΣΑ. Δὲν ξέρω... (Παύση). Δὲν ξέρω. Βέβαια ἡ συνήθεια κάνει πολλά. Παραδείγματος χάριν, ὕστερα ἀπὸ τὸν θάνατο τοῦ πατέρα, γιὰ πολὺν καιρὸ δὲ μποροῦσαμε νὰ συνηθίσουμε στὸ σπίτι μας χωρὶς ὄρντινάτσα. Ἄλλὰ ἐκτὸς ἀπὸ τὴ συνήθεια, νομίζω πὼς εἶναι κι' ἓνα αἴσθημα δικαιοσύνης πού μὲ κάνει νὰ μιλάω ἔτσι. Ἴσως νὰ μὴ γίνεται αὐτὸ σ' ἄλλα μέρη, στὴν πόλη μας ὅμως οἱ πιὸ καθῶς πρέπει, οἱ πιὸ εὐγενικοὶ καὶ ἀξιόλογοι ἄνθρωποι, εἶναι στρατιωτικοί.

ΒΕΡΣΙΝΙΝ. Διψῶ. Θᾶθελα λίγο τσάι.

ΜΑΣΣΑ (ρίχνει μιὰ ματιὰ στὸ ρολόι). Σὲ λίγο θὰ τὸ φέρουν. Μὲ παντρέψανε ὅταν ἤμουν δεκαοχτῶ χρονῶν. Φοβόμουνα τὸν ἄντρα μου, γιατί ἦτανε καθηγητὴς κι' ἐγὼ μόλις εἶχα τελειώσει τὸ γυμνάσιο. Κεῖνο τὸν καιρὸ μοῦ φαινότανε τρομερὰ σοφός, μυαλωμένος καὶ σπουδαῖος. Τώρα ὅμως δὲν εἶναι τὸ ἴδιο, δυστυχῶς...

ΒΕΡΣΙΝΙΝ. Ναί... καταλαβαίνω...

ΜΑΣΣΑ. Καὶ δὲν μιλῶ γιὰ τὸν ἄντρα μου—ἐκεῖνον τὸν ἔχω συνηθίσει—ἀλλὰ γενικά, ἀνάμεσα στοὺς πολίτες, ὑπάρχουν τόσοι χυδαῖοι, κακότροποι, ἀγροῦκοι... Κι' ἐμένα ἢ προστυχιά μ' ἀναστατώνει καὶ μὲ πληγώνει. Ὑποφέρω ὅταν βλέπω ἓναν ἄνθρωπο νὰ μὴν εἶναι ὅσο πρέπει λεπτός, νὰ μὴν εἶναι ὅσο πρέπει εὐγενικός, περιποιητικός. Κι' ὅταν τυχαίνει νὰ βρίσκομαι ἀνάμεσα σὲ δασκάλους, τοὺς συναδέλφους τοῦ ἄντρα μου, ὑποφέρω φοβερὰ.

ΒΕΡΣΙΝΙΝ. Ναί, βέβαια... Ἄλλὰ κατὰ τὴ γνώμη μου,

δὲν ἔχει νὰ κάνει ἂν εἶναι πολίτες ἢ στρατιωτικοί. Ὅλοι τοὺς εἶναι τὸ ἴδιο, χωρὶς κανένα ἐνδιαφέρον. Τουλάχιστο σ' αὐτὴ τὴν πόλη. Δὲν ὑπάρχει διαφορὰ. Ἄν ἀκούσετε ἐδῶ ἕναν ὁποιοιδήποτε ἄνθρωπο τῆς μορφωμένης τάξης, εἴτε πολίτη εἴτε στρατιωτικό, θὰ σᾶς πεῖ πὼς βασανίζεται μὲ τὴ γυναῖκα του, πὼς βασανίζεται μὲ τὸ σπίτι του, βασανίζεται μὲ τὰ χτήματά του, βασανίζεται μὲ τ' ἄλογά του... Ὁ Ρῶσος ἔχει πάντα μιὰ ἰδιαίτερη κλίση στὶς ὑψηλὲς ιδέες, ἀλλὰ γιατί στὴ ζωὴ του νὰ πέφτει πάντα τόσο χαμηλά; Γιατί αὐτό, γιατί;

ΜΑΣΣΑ. Γιατί;

ΒΕΡΣΙΝΙΝ. Γιατί τὰ παιδιά του καὶ ἡ γυναῖκα του νὰ τὸν βασανίζουν τόσο πολὺ; Καὶ γιατί τὰ παιδιά του καὶ ἡ γυναῖκα του νὰ βασανίζονται τόσο πολὺ ἀπ' αὐτόν;

ΜΑΣΣΑ. Σήμερα εἶστε μᾶλλον στὶς κακές σας.

ΒΕΡΣΙΝΙΝ. Ἴσως... Δὲν ἔφαγα τὸ μεσημέρι κι' ἀπ' τὸ πρῶτ' εἶμαι νηστικός. Ἡ κόρη μου δὲν εἶναι καὶ τόσο καλὰ κι' ὅταν τὰ κοριτσάκια μου εἶναι ἄρρωστα μὲ πιάνει τρομερὴ ἀνησυχία. Μὲ βασανίζει ἡ συνειδήσή μου γιατί τοὺς ἔδωσα μιὰ τέτοια μητέρα. ὦ, ἂν τὴ βλέπατε σήμερα! Εἶναι ἕνα ἐλεεινὸ πλᾶσμα! Ἀρχίσαμε τὸν καυγᾶ στὶς ἑπτὰ τὸ πρῶτ' καὶ στὶς ἑννιά βρόντηξα τὴν πόρτα πίσω μου κι' ἔφυγα! (Παύση). Δὲν μιλῶ γι' αὐτὰ ποτέ. Περὶεργο, μόνο σὲ σᾶς λέω τὰ παράπονά μου. (Τῆς φιλάει τὸ χέρι). Μὴ θυμώνετε μαζί μου. Ἐξω ἀπὸ σᾶς δὲν ἔχω κανέναν... κανέναν στὸν κόσμο... (Παύση).

ΜΑΣΣΑ. Τὶ θόρυβο ποὺ κάνει ἡ σόμπα. Λίγο πρὶν πεθάνει ὁ πατέρας ἡ καμινάδα βούιζε. Νά, ἔτσι, ὅπως τώρα.

ΒΕΡΣΙΝΙΝ. Εἶστε προληπτικὴ;

ΜΑΣΣΑ. Ναί.

ΒΕΡΣΙΝΙΝ. Τὶ παράξενο... (Τῆς φιλάει τὸ χέρι). Εἶστε μιὰ θαυμάσια, μιὰ ὑπέροχη γυναῖκα. Θαυμάσια! Ὑπέροχη! Εἶναι σκοτεινὰ κι' ὁμως ἐγὼ βλέπω τὸ φῶς στὰ μάτια σας!

ΜΑΣΣΑ (πηγαίνει σὲ μιὰ ἄλλη καρέκλα). Ἐδῶ εἶναι φωτεινότερα.

ΒΕΡΣΙΝΙΝ. Ἄγαπῶ, ἀγαπῶ, ἀγαπῶ... Ἄγαπῶ τὰ μάτια σας, τὶς κινήσεις σας, τὰ βλέπω στὰ ὄνειρά μου!... Θαυμάσια, ἀσύγκριτη γυναῖκα!

ΜΑΣΣΑ (γελάει σιγά). Ὅταν μοῦ μιλάτε ἔτσι, δὲν ξέρω γιατί γελάω, μ' ἔλο πού φοβᾶμαι... Σᾶς παρακαλῶ, μὴν τὸ ξαναπῆτε αὐτό... (Μὲ σιγανή φωνή). Ἄν καὶ μπορεῖτε νὰ τὸ ξαναπῆτε... τὸ ἴδιο μοῦ κάνει... (Σκεπάζει μὲ τὰ χέρια τὸ πρόσωπό της). Τὸ ἴδιο μοῦ κάνει... Κάποιοι ἔρχεται! Πῆτε τίποτ' ἄλλο.

(Ἡ ΕΙΡΗΝΑ καὶ ὁ ΤΟΥΖΕΜΠΑΧ μπαίνουν ἀπ' τὴν τραπέζαριά).

ΤΟΥΖΕΜΠΑΧ. Ἐχω ἓνα τριπλὸ ἐπίθετο. Μὲ λένε Βαρῶνο Τούζεμπαχ-Κρούε-Ἄλτσάουερ. Ὅμως εἶμαι Ρῶσος καὶ ὀρθόδοξος σάν κι' ἐσᾶς. Δὲ μοῦμεινε τίποτα Γερμανικὸ μέσα μου. Ἐκτὸς ἴσως ἀπ' τὴν ὑπομονὴ καὶ τὴν ἐπιμονή, μὲ τὰ ὅποια σᾶς ἐνοχλῶ. Σᾶς συνοδεύω κάθε βράδυ.

ΕΙΡΗΝΑ. Εἶμαι τόσο κουρασμένη...

ΤΟΥΖΕΜΠΑΧ. Καὶ κάθε μέρα θάρχομαι στὸ Τηλεγραφεῖο γιὰ νὰ σᾶς συνοδεύω στὸ σπίτι. Θὰ τὸ κάνω αὐτὸ δέκα, εἴκοσι χρόνια, ὥσπου νὰ μὲ διώξετε... (Βλέποντας τὴ ΜΑΣΣΑ καὶ τὸν ΒΕΡΣΙΝΙΝ, χαρούμενος). Ἐσεῖς εἶστε; Καλησπέρα σας!

ΕΙΡΗΝΑ. Ἐπὶ τέλους εἶμαι στὸ σπίτι! (Στὴ ΜΑΣΣΑ). Μιὰ γυναῖκα ἤρθε πρὸ ὀλίγου νὰ τηλεγραφήσει στὸν ἀδελφὸ της στὸ Σαράτωβ, πῶς ὁ γιὸς της πέθανε σήμερα. Καὶ τῆς ἦταν ἀδύνατο νὰ θυμηθεῖ τὴ διεύθυνσή του. Τῶστειλε, λοιπόν, χωρὶς διεύθυνση—στὸ Σαράτωβ. Καὶ νὰ κλαίει ὅλη τὴν ὥρα. Κι' ἐγὼ τῆς φέρθηκα ἑλεεινά, χωρὶς κανένα λόγο. «Δὲν ἔχω καιρὸ γιὰ χάσιμο»! τῆς φώναξα. Ἦτανε τόσο κουτό... Θάρθουν ἀπόψε οἱ μασκαράδες;

ΜΑΣΣΑ. Ναί.

ΕΙΡΗΝΑ (κάθεται σὲ μιὰ πολυθρόνα). Πρέπει νὰ ξεκουραστώ. Εἶμαι τόσο κουρασμένη...

ΤΟΥΖΕΜΠΑΧ (μ' ἕνα χαμόγελο). "Όταν γυρίζετε ἀπὸ τὸ γραφεῖο σας, φαίνεστε τόσο νέα καὶ τόσο δυστυχισμένη... (Παύση).

ΕΙΡΗΝΑ. Κουράστηκα. "Όχι, δὲ μ' ἀρέσει ἡ δουλειὰ τοῦ τηλεγραφείου, δὲ μ' ἀρέσει.

ΜΑΣΣΑ. Ἄδυνατίσες... (Σφυρίζει). Φαίνεσαι νεώτερη καὶ μοιάζεις στὸ πρόσωπο σὰν ἀγοράκι.

ΤΟΥΖΕΜΠΑΧ. Εἶναι ἀπὸ τὴν χτενισιά.

ΕΙΡΗΝΑ. Πρέπει νὰ βρῶ καμιὰν ἄλλη δουλειά, αὐτὴ δὲν εἶναι γιὰ μένα. "Ό,τι ποθοῦσα, ὅ,τι ὄνειρευόμουν, αὐτὸ ἴσα—ἴσα εἶναι πού τῆς λείπει... Εἶναι μιὰ δουλειὰ χωρὶς ποίηση, χωρὶς νόημα... ("Ένας χτύπος στὸ πάτωμα). Θά-ναι ὁ γιατρός πού χτυπάει... (Στὸν ΤΟΥΖΕΜΠΑΧ). Χτυπεῖστε του ἐσεῖς, ἀγαπητέ μου. Ἐγὼ δὲ μπορῶ... Εἶμαι τόσο κουρασμένη...

(Ὁ ΤΟΥΖΕΜΠΑΧ χτυπάει τὸ πάτωμα).

ΕΙΡΗΝΑ. Σὲ λίγο θάρθεῖ. Πρέπει κάτι νὰ κάνουμε γι' αὐτὸ τὸ ζήτημα. Ὁ γιατρός κι' ὁ Ἄντρέι, πῆγαν χθὲς στὴ λέσχη κι' ἔχασαν πάλι στὰ χαρτιά. Μοῦπαν πὼς ὁ Ἄντρέι ἔχασε διακόσια ρούβλια.

ΜΑΣΣΑ (ἀδιάφορη). Τί νὰ κάνουμε ;

ΕΙΡΗΝΑ. Πρὶν δυὸ βδομάδες ἔχασε λεφτά, τὸν Δεκέμβριο ἔχασε λεφτά. Μακάρι νὰ προκόψει καὶ νὰ τὰ χάσει ὅλα. Τότε ἴσως νὰ φύγουμε ἀπ' αὐτὸν τὸν τόπο. "Ό, θεέ μου, κάθε βράδυ ὄνειρεύομαι τὴ Μόσχα... Μὲ πιάνει τρέλλα... (Γελάει). Θὰ πᾶμε ἐκεῖ τὸν Ἰούνιο, κι' εἶναι ἀκόμα Φλεβάρης. Μάρτης, Ἀπρίλης, Μάης... σχεδὸν μισὸς χρόνος...

ΜΑΣΣΑ. Φτάνει νὰ μὴ μάθει ἡ Νατάσσα τίς χασοῦρες του.

ΕΙΡΗΝΑ. Μοῦ φαίνεται πὼς δὲν πολυσκοτίζεται.

(*Ο ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ, πού μόλις σηκώθηκε από τόν ύπνο—είχε πλαγιάσει μετά τò γεῦμα—έρχεται μέσα στην τραπεζαρία χαϊδεύοντας τò γένι του. Κάθεται μέσα κοντά στό τραπέζι και βγάξει από τήν τσέπη του μιὰ εφημερίδα).*

ΜΑΣΣΑ. Όρίστε... Θροιάστηκε !... Πλήρωσε τò νοῦκι του ;

ΕΙΡΗΝΑ (γελάει). "Όχι... Τώρα και όχτώ μῆνες δέν έχει δώσει ούτε καπίκι. Φαίνεται πώς τò ξέχασε.

ΜΑΣΣΑ (γελάει). Τί επίσημα πού κάθεται !... ("*Όλοι γελοῦν. Παύση*).

ΕΙΡΗΝΑ. Γιατί εἴστε τόσο σιωπηλός, 'Αλεξάντρ 'Ιγνάτιεβιτς ;

ΒΕΡΣΙΝΙΝ. Δέν ξέρω. Θέλω τσαΐ. Δίνω τή μισή μου ζωή για ένα φλυτζάνι τσαΐ. 'Από τò πρωτὸ δέν έφαγα τίποτα.

ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ. Ειρήνα Σεργέγεβνα !

ΕΙΡΗΝΑ. Τί τρέχει ;

ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ. "Έλα δῶ, venez ici. ("*Η ΕΙΡΗΝΑ πηγαίνει και κάθεται κοντά του στό τραπέζι*). Δέ μπορῶ νά κάνω χωρίς έσένα.

(*Η ΕΙΡΗΝΑ άπλώνει τὰ χαρτιά για πασιέντσα*).

ΒΕΡΣΙΝΙΝ. Λοιπόν, μιὰ και δέ μᾶς φέρνουν τσαΐ, ᾶς φιλοσοφήσουμε λιγάκι.

ΤΟΥΤΣΕΜΠΑΧ. 'Ελάτε... Για τί ζήτημα θά μιλήσουμε ;

ΒΕΡΣΙΝΙΝ. Για τί ζήτημα ; "Άς όνειροπαλήσουμε λόγου χάρη, για τή ζωή πού θᾶρθει ύστερα από μᾶς. "Υστερα από διακόσια—τριακόσια χρόνια.

ΤΟΥΤΣΕΜΠΑΧ. Λοιπόν, ύστερ' από μᾶς, οἱ άνθρωποι θά πετοῦν με άερόστατο, θᾶχουν αλλάξει τή μόδα στά σακάκια τους, θ' ανακαλύψουν ίσως τήν έκτη αἴσθηση και θά τήν καλλιεργήσουν, όμως ή ζωή θά μένει πάντα ίδια, δύσκολη, γεμάτη μυστήριο και εύτυχία. 'Ακόμα και σέ χί-

λια χρόνια, ὁ ἄνθρωπος θ' ἀναστενάζει ὅπως τώρα. « Ἄχ, τὶ δύσκολη πού εἶναι ἡ ζωὴ ! Καὶ ἀκριβῶς ὅπως τώρα, θὰ φοβᾶται τὸ θάνατο καὶ δὲ θὰ τὸν ἐπιθυμεῖ.

ΒΕΡΣΙΝΙΝ (ὕστερ' ἀπὸ λιγόλεπτο στοχασμό). Ἔ, λοιπόν, δὲν ξέρω... Ἐγὼ νομίζω πὼς ὅλα πάνω στὴ γῆ πρόκειται ν' ἀλλάξουν σιγὰ-σιγὰ, καὶ μάλιστα ἄρχισαν κι' ὄλας ν' ἀλλάζουν μπρὸς στὰ μάτια μας. Σὲ διακόσια-τρακόσια χρόνια, μπορεῖ καὶ σὲ χίλια χρόνια—ὁ χρόνος δὲν ἔχει σημασία—μιὰ νέα, μιὰ εὐτυχισμένη ζωὴ θὰ προβάλει. Ἐμεῖς φυσικὰ δὲν θὰ τὴν προφτάσουμε αὐτὴ τὴ ζωὴ, ὅμως γι' αὐτὴν ζοῦμε σήμερα, γι' αὐτὴν δουλεύουμε, ναί, ναί, γι' αὐτὴν ὑποφέρουμε—τὴν δημιουργοῦμε !... Καὶ μονάχα σ' αὐτὸ βρῖσκεται ὁ σκοπὸς τῆς ὑπαρξῆς μας καὶ ἡ εὐτυχία μας, ἂν ἀγαπᾶτε !

(Ἡ ΜΑΣΣΑ γελάει σιγὰ).

ΤΟΥΖΕΜΠΑΧ. Γιατί γελάτε ;

ΜΑΣΣΑ. Δὲν ξέρω. Σήμερα ὅλη μέρα γελάω.

ΒΕΡΣΙΝΙΝ. Σπούδασα στὴν ἴδια σχολὴ πού σπουδάσατε κι' ἐσεῖς, δὲν πῆγα στὴ Στρατιωτικὴ Ἀκαδημία. Διαβάζω πάρα πολύ, ὅμως δὲν ξέρω νὰ διαλέγω τὰ βιβλία μου καὶ συχνὰ διαβάζω πράγματα πού δὲ χρειάζονται. Κι' ὅμως, ὅσο περισσότερο ζῶ, τόσα περισσότερα θέλω νὰ μαθαίνω. Τὰ μαλλὰ μου ἀσπρίζουν, κοντεύω νὰ γεράσω, κι' ὅμως ξέρω τόσο λίγα, ὦ, τόσο λίγα !... Μοῦ φαίνεται ὡστόσο πὼς τὸ πιὸ σπουδαῖο, τὸ πιὸ οὐσιαστικό, τὸ ξέρω—τὸ ξέρω καλά. Πόσο θάθελα νὰ σᾶς ἀποδείξω πὼς εὐτυχία δὲν ὑπάρχει γιὰ μᾶς, δὲ μπορεῖ νὰ ὑπάρξει καὶ δὲ θὰ ὑπάρξει ποτέ... Ἐχομε χρέος μονάχα νὰ δουλέψουμε, νὰ δουλέψουμε ! Ὅσο γιὰ τὴν εὐτυχία, αὐτὴ εἶναι μιὰ κληρονομιά γιὰ τοὺς μακρινούς ἀπογόνους μας. (Παύση). Ἄν ἐγὼ δὲν τὴν γνωρίσω, τουλάχιστο θὰ τὴ γνωρίσουν οἱ ἀπόγονοι τῶν ἀπογόνων μου...

(*Ο ΦΕΝΤΟΤΙΚ και ο ΡΟΝΤΕ παρουσιάζονται μέσα στη σάλα. Κάθονται και σιγοτραγουδούν παίζοντας κιθάρα.*)

ΤΟΥΖΕΜΠΑΧ. "Ωστε, κατά τη γνώμη σας, δέν πρέπει ούτε νά όνειρευόμαστε τήν εύτυχία ; Κι' άν έγώ είμαι εύτυχισμένος ;

ΒΕΡΣΙΝΙΝ. "Οχι !...

ΤΟΥΖΕΜΠΑΧ (*άνοίγει τά χέρια του γελώντας*). "Ε, είναι φανερό πώς δέν καταλαβαινόμαστε ! Μά πώς νά σᾶς πείσω ;

(*Η ΜΑΣΣΑ γελάει σιγανά*).

ΤΟΥΖΕΜΠΑΧ (*τή δείχνει μέ τὸ δάχτυλο*). Γελᾶστε !... (*Στόν ΒΕΡΣΙΝΙΝ*). "Οχι μόνον ἔπειτα ἀπό διακόσια-τρακόσια χρόνια, ἀλλά κι' ἔπειτα ἀπό ἓνα ἑκατομμύριο χρόνια, ἡ ζωῆ θά εἶναι ἀκριβῶς ἡ ἴδια, ὅπως ἦτανε πάντα. Ἡ ζωῆ δέν ἀλλάζει. Μένει ἀμετάβλητη, ἀκολουθώντας δικούς της νόμους, τούς ὁποίους ἐμεῖς δέν ξέρουμε καί οὔτε θά τούς μάθουμε ποτέ. Τά ἀποδημητικά πουλιά, οἱ πελαργοί, λόγου χάρη, πετᾶνε κι' ὄλο πετᾶνε. Κι' ὅποιος-δήποτε σκέψεις ἀνώτερες ἢ κατώτερες κι' άν στριφογυρίζουν στά κεφάλια τους, θά ἐξακολουθοῦν πάντα νά πετᾶνε, δίχως νά ξέρουνε τὸ ποῦ καί τὸ γιατί. Πετᾶνε καί θά πετᾶνε, ὅσοι φιλόσοφοι κι' άν ξεφυτρώσουν ἀνάμεσά τους. Ἄς φιλοσοφοῦν αὐτοὶ ὅσο θέλουνε, φτάνει μονάχα νά πετᾶνε...

ΜΑΣΣΑ. Κι' ὁμως ἡ ζωῆ ἔχει κάποιον νόημα !

ΤΟΥΖΕΜΠΑΧ. Νόημα ; Ὅριστε : χιονίζει. Τί νόημα ὑπάρχει σ' αὐτό ;

ΜΑΣΣΑ. Θαρρῶ πώς ὁ ἄνθρωπος πρέπει νά πιστεύει καί ν' ἀναζητᾶ κάποια πίστη, ἀλλοιῶς ἡ ζωῆ του εἶναι ἄδεια, ὀλότελα ἄδεια. Νά ζεῖς καί νά μὴν ξέρεις γιατί πετοῦν οἱ πελαργοί, γιατί γεννιοῦνται τά παιδιά, γιατί ὑπάρχουν ἄστρα στόν οὐρανό... Πρέπει κανεῖς νά ξέρε

γιατί ζει, ἀλλοιῶς εἶναι ὅλα κουταμάρες καὶ χαμένος καιρός. (Παύση).

ΒΕΡΣΙΝΙΝ. Ἔπειτα, λυπᾶται κανεὶς πού φεύγουν τὰ νειάτα...

ΜΑΣΣΑ. Ὁ Γκόγκολ λέει κάπου : «Εἶναι πληκτικὴ ἡ ζωὴ σ' αὐτὸν τὸν κόσμον, κύριοι».

ΤΟΥΖΕΜΠΑΧ. Κι' ἐγὼ λέω : Εἶναι δύσκολο νὰ συνεννοηθεῖ κανεὶς μαζί σας, κύριοι ! Συγχωρεμένοι νᾶστε !

ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ (διαβάζοντας τὴν ἐφημερίδα). Ὁ Μπαλζάκ παντρεύτηκε στὸ Μπερντίτσεβ...

(Ἡ ΕΙΡΗΝΑ σιγοτραγουδάει).

ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ. Ἀλήθεια, πρέπει νὰ τὸ γράψω στὸ τεφτέρι μου. (Γράφει). Ὁ Μπαλζάκ παντρεύτηκε στὸ Μπερντίτσεβ. (Διαβάζει πάλι τὴν ἐφημερίδα του).

ΕΙΡΗΝΑ (ἀπλώνοντας τὰ χαρτιά γιὰ πασιέντσα, ὄνειροπόλα) : Ὁ Μπαλζάκ παντρεύτηκε στὸ Μπερντίτσεβ...

ΤΟΥΖΕΜΠΑΧ. Ὁ κύβος ἐρρίφθη ! Ξέρετε Μαρία Σεργκέγεβνα, ὑπέβαλα τὴν παραίτησή μου.

ΜΑΣΣΑ. Ναί, ἔτσι ἄκουσα. Καὶ δὲν τὸ βρίσκω καθόλου σωστό. Δὲ μ' ἀρέσουν οἱ πολίτες.

ΤΟΥΖΕΜΠΑΧ. Δὲ βαρύνετε... (Σηκώνεται). Καὶ σὰν στρατιωτικὸς δὲν εἶμαι ὠραῖος. Ἐξ ἄλλου τί σημασία ἔχει ; Θὰ δουλέψω ! Θέλω νὰ δουλέψω ἔστω καὶ γιὰ μιὰ μέρα στὴ ζωὴ μου, ἔτσι πού νὰ γυρίσω στὸ σπίτι μου κατὰκοπος τὸ βράδυ, νὰ πέσω πτώμα στὸ κρεβάτι μου καὶ νὰ ἀποκοιμηθῶ ἀμέσως. (Πηγαίνοντας πρὸς τὴν σάλα). Οἱ ἐργάτες σίγουρα θὰ κοιμοῦνται βαθεῖά !

ΦΕΝΤΟΤΙΚ (στὴν ΕΙΡΗΝΑ). Τώρα πού περνοῦσα ἀπὸ τὸ χαρτοπωλεῖο, σᾶς ἀγόρασα τοῦτα τὰ χρωματιστὰ μολύβια... Ὅριστε καὶ μιὰ ξύστρα...

ΕΙΡΗΝΑ. Συνηθίσατε νὰ μὲ μεταχειρίζεστε σὰν κανένα κοριτσάκι. Ὅμως μεγάλωσα πιά... (Παίρνει τὰ μολύβια καὶ τὴν ξύστρα). Τὶ ὠραῖα πού εἶναι !...

ΦΕΝΤΟΤΙΚ. Ἀγόρασα καὶ γιὰ τὸν ἑαυτό μου αὐτὸ τὸ σουγιά... Κοιτᾶξτε... Ἀπὸ δῶ μιὰ λεπίδα, ἐδῶ ἄλλη λεπίδα. Ἐδῶ μιὰ τρίτη. Αὐτὸ εἶναι γιὰ τ' αὐτιά, κι' αὐτὸ ἐδῶ εἶναι ψαλίδι. Καὶ τοῦτο δῶ γιὰ νὰ καθαρίζουμε τὰ νύχια.

ΡΟΝΤΕ (δυνατά). Γιατγέ, πόσο χγρονῶν εἴστε;

ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ. Ἐγώ; Τριανταδύο. (Γέλια).

ΦΕΝΤΟΤΙΚ. Θὰ σᾶς δείξω μιὰ ἄλλη πασιέντσα. (Ἀπλώνει τὰ χερτιά).

(Φέρνονν μέσα τὸ σαμοβάρι. Ἡ ΑΜΦΙΣΣΑ στέκει κοντὰ στὸ σαμοβάρι. Σὲ λίγο μπαίνει ἡ ΝΑΤΑΣΣΑ καὶ ἐτοιμάζει τὸ τραπέζι. Μπαίνει ὁ ΣΑΛΙΟΝΙΥ καὶ ἀφοῦ χαιρετίζει τοὺς ἄλλους κάθεται στὸ τραπέζι).

ΒΕΡΣΙΝΙΝ. Μὰ τί ἀέρας πού φυσάει!

ΜΑΣΣΑ. Ναί. Βαρέθηκα τὸ χειμῶνα. Ἐχῶ ξεχάσει πῶς εἶναι τὸ καλοκαίρι...

ΕΙΡΗΝΑ. Θὰ βγεῖ ἡ πασιέντσα... Θὰ πᾶμε στὴ Μόσχα!...

ΦΕΝΤΟΤΙΚ. Ὁχι, δὲ θὰ βγεῖ. Βλέπετε τὸ ὀχτῶ εἶναι πάνω ἀπὸ τὸ δύο μπαστούνι! (Γελάει). Αὐτὸ σημαίνει πῶς δὲ θὰ πᾶτε στὴ Μόσχα.

ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ (διαβάζει ἀπὸ τὴν ἐφημερίδα). «Τσι-τσι-κάρ... Ἡ ἰλαρὰ κάνει θραύση στὴν περιφέρεια»...

ΑΜΦΙΣΣΑ (προχωρᾷ στὴ ΜΑΣΣΑ). Μάσσα, ἔλα χρυσή μου νὰ πιεῖς τὸ τσαῖ σου. (Στὸν ΒΕΡΣΙΝΙΝ). Κοπιᾶστε, ἐξοχώτατε... συγχωρέστε με, ξεχνῶ τ' ὄνομά σας...

ΜΑΣΣΑ. Φέρτο δῶ, Νταντά, δὲν ἔρχομαι κεῖ.

ΕΙΡΗΝΑ. Νταντά!...

ΑΜΦΙΣΣΑ. Ἐρχομαι!...

ΝΑΤΑΣΣΑ (στὸν ΣΑΛΙΟΝΙΥ). Τὰ μωρὰ καταλαβαίνουνε πολὺ καλά. «Καλημέρα, Μπεμπούλι μου» τοῦ εἶπα, «καλημέρα χρυσό ρου». Κι' ἐκεῖνος μὲ κοίταξε ἔτσι, μ' ἓναν παράξενο τρόπο. Θαρρεῖτε πῶς σᾶς τὰ λέω αὐτὰ γιὰτι εἶ-

μαι μητέρα; "Αμπά, όχι, σᾶς βεβαιώνω. Είναι ένα καταπληκτικό παιδί.

ΣΑΛΙΟΝΙΥ. "Αν αυτό τὸ παιδί ἦτανε δικό μου, θὰ τῷ φηνα στὸ τιγάνι καὶ θὰ τῷ τρωγα. (Παίρνει τὸ φλυτζάνι του καὶ κάθεται σὲ μιὰ γωνιά).

ΝΑΤΑΣΣΑ (σκεπάζοντας τὸ πρόσωπό της μὲ τὰ χέρια της). "ὦ! βάνουσε, ἀνάγωγε ἄνθρωπε!

ΜΑΣΣΑ. Σὰν εἶναι κανεὶς εὐτυχισμένος δὲν τὸν ἐνδιαφέρει ἂν εἶναι χειμῶνας ἢ καλοκαῖρι. Μοῦ φαίνεται πὼς ἂν ζοῦσα στὴ Μόσχα, δὲ θὰ μ' ἐνοιαζε καθόλου τι καιρὸ κάνει.

ΒΕΡΣΙΝΙΝ. Τὶς προάλλες διάβαζα τὸ ἡμερολόγιο ἐνὸς Γάλλου ὑπουργοῦ. Τῷ χει γράφει μέσα στὴ φυλακὴ. Ὁ ὑπουργὸς αὐτὸς ἔχει καταδικαστεῖ γιὰ τὴν ὑπόθεση τοῦ Παναμά. Μὲ τὴν εὐχαρίστηση λοιπὸν καὶ ἐνθουσιασμὸ περιγράφει τὰ πουλιά ποὺ βλέπει μέσα ἀπὸ τὸ παράθυρο τῆς φυλακῆς του, ποὺ πρὶν, ὅταν ἦταν ὑπουργός, ποτὲ δὲν τᾶχε προσέξει. Βέβαια τώρα ποὺ εἶναι ἐλεύθερος, τὰ πουλιά δὲν τὸν ἐνδιαφέρουν περισσότερο ἀπὸ πρῶτα. Κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο, δὲ θὰ σᾶς ἐνδιαφέρει κι' ἐσᾶς ἢ Μόσχα ὅταν θὰ ζῆτε ἐκεῖ. Δὲν ὑπάρχει εὐτυχία γιὰ μᾶς κι' οὔτε θὰ ὑπάρξει. Θὰ τὴν ποθοῦμε μονάχα.

ΤΟΥΖΕΜΠΑΧ (παίρνει ἓνα κουτί ἀπὸ τὸ τραπέζι). Ποῦ εἶναι λοιπὸν τὰ σοκολατάκια;

ΕΙΡΗΝΑ. Τᾶφαγε ὁ Σαλιόνιυ.

ΤΟΥΖΕΜΠΑΧ "Ὀλα;

ΑΜΦΙΣΣΑ (προσφέροντας τσάι). "Ἐνα γράμμα γιὰ σᾶς κύριε.

ΒΕΡΣΙΝΙΝ. Γιὰ μένα; (Παίρνει τὸ γράμμα). "Απὸ τὴν κόρη μου... (Διαβάξει). Ναί, βέβαια... Μὲ συγχωρεῖτε, Μαρία Σεργκέγεβνα, πρέπει νὰ φύγω ἀμέσως... Δὲ θὰ πιῶ τὸ τσάι μου. (Σηκώνεται ταραγμένος). Πάντα αὐτὲς οἱ ἱστορίες...

ΜΑΣΣΑ. Τὶ τρέχει; Εἶναι τίποτα μυστικὸ;

ΒΕΡΣΙΝ Ν (χαμηλόφωνα). Ἡ γυναῖκα μου πῆρε πάλι δηλητήριο. Πρέπει νὰ φύγω. Θὰ φύγω χωρὶς νὰ μὲ καταλάβουν. Εἶναι φοβερὰ δυσάρεστα ὅλ' αὐτά... (Φιλáει τὸ χέρι τῆς ΜΑΣΣΑΣ). Γλυκειά μου, χρυσή μου, ὑπέροχη γυναῖκα! Θὰ φύγω ἀπὸ δῶ χωρὶς νὰ μὲ δοῦνε... (βγαίνει).

ΑΜΦΙΣΣΑ. Ποῦ πηγαίνει; Κι' ἐγὼ τοῦ ἔφερα τὸ τσαΐ του... Τὶ ἄνθρωπος καλέ...

ΜΑΣΣΑ (θυμωμένη). Παράτα με. Μ' ἐσκοτίσες! Δὲν ἀφήνεις κανένα στὴν ἡσυχία του. (Προχωρεῖ μὲ τὸ φλυτζάνι τῆς στὸ τραπέζι). Σὲ βαρέθηκα, παλιόγρηα.

ΑΜΦΙΣΣΑ. Τὶ λόγια εἶν' αὐτά, χρυσή μου;

(Ἡ φωνὴ τοῦ ΑΝΤΡΕΙ: «Ἀμφίσσα!...»).

ΑΜΦΙΣΣΑ (τὸν μιμεῖται) «Ἀμφίσσα!...» Κάθεται κεῖ μέσα... (βγαίνει).

ΜΑΣΣΑ (στὴν τραπεζαρία κοντὰ στὸ τραπέζι, θυμωμένη). Κάντε μου τόπο! (Σπρώχνει τὰ χαρτιά στὸ τραπέζι). Πιάσατε ὅλο τὸ τραπέζι μὲ τὰ χαρτιά σας. Πιέστε τὸ τσαΐ σας!

ΕΙΡΗΝΑ. Τὶ κακιὰ ποὺ εἶσαι, Μάσσα.

ΜΑΣΣΑ. Ἄν εἶμαι κακιὰ μὴ μοῦ μιλάτε. Πᾶψτε νὰ μὲ πειράζετε.

ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ (γελώντας). Μὴν τὴν πειράζετε, μὴν τὴν πειράζετε.

ΜΑΣΣΑ. Εἶστε ἐξῆντα χρονῶ κι' ὅλο σαλιαρίζετε σὰν κανένα σκολιαρόπαιδο.

ΝΑΤΑΣΣΑ (ἀναστενάζει). Χρυσή μου Μάσσα, γιατί μεταχειρίζεσαι στὶς κουβέντες σου τέτοιες ἐκφράσεις; Μὲ τέτοιο παρουσιαστικό, πίστεψέ με, θὰ ἦσουν πολὺ γοητευτικὴ μέσα στὰ σαλόνια ἂν δὲν εἶχες αὐτὴ τὴν κακὴ συνήθεια νὰ μιᾶς ἔτσι. Je vous prie, pardonnez moi, Marie, mais vous avez des manières un peu grossières

ΤΟΥΖΕΜΠΑΧ (πνίγοντας ἕνα γέλιο). Δῶστε μου... δῶστε μου τό... Θαρρῶ πὼς ἐκεῖ εἶναι τὸ κονιάκ.

ΝΑΤΑΣΣΑ. Il parait que mon Bobik déjà ne dort pas, είναι ξυπνητός. Δεν είναι και πολύ καλά σήμερα. Πρέπει να πάω κοντά του, με συγχωρείτε... (βγαίνει).

ΕΙΡΗΝΑ. Ποῦ πῆγε ὁ Ἀλεξάντρ Ἰγνάτιεβιτς;

ΜΑΣΣΑ. Σπίτι του. Κάτι συνέβει πάλι με τὴ γυναίκα του.

ΤΟΥΖΕΜΠΑΧ (προχωρεῖ πρὸς τὸν ΣΑΛΙΟΝΙΥ, μετὸ μπουκάλι τὸ κονιάκ στὸ χέρι). Ἔσεῖς ὄλο κάθεστε μονάχος. Σκέφτεστε, καὶ τί σκέφτεστε, κανεὶς δὲ μπορεῖ νὰ καταλάβει. Ἐλάτε λοιπὸν νὰ τὰ ξαναφτιάξουμε. Ἄς πιούμε λίγο κονιάκ. (Πίνου). Ἀπόψε θὰ παίζω πιάνο ὅλη νύχτα. Καὶ σίγουρα θὰ παίξω κάθε λογῆς σαχλαμάρες. Τί νὰ γίνει;

ΣΑΛΙΟΝΙΥ. Μὰ γιατί νὰ τὰ ξαναφτιάξουμε; Ἐγὼ δὲν τσακώθηκα μαζί σας.

ΤΟΥΖΕΜΠΑΧ. Μὲ κάνετε νὰ νοιώθω σὰ νὰ ὑπάρχει κάτι μεταξύ μας. Ἐχετε παράξενο χαρακτῆρα, πρέπει νὰ τ' ὁμολογήσετε.

ΣΑΛΙΟΝΙΥ (ἀπαγγέλλει). Εἶμαι ἓνας παράξενος, ποιὸς δὲν εἶναι παράξενος; Μὴ χολοσκᾶς Ἀλέκο!

ΤΟΥΖΕΜΠΑΧ. Μὰ τί σχέση ἔχει ἐδῶ πέρα ὁ Ἀλέκος; (Παύση).

ΣΑΛΙΟΝΙΥ. Λοιπὸν, σὰν εἶμαι μόνος μετὸ κάποιον, τέτ-α-τέτ, εἶμαι πολὺ ἐντάξει, ὅπως ὁ καθέννας. Ὅταν ὅμως βρισκομαι μετὸ κόσμον, γίνομαι μελαγχολικός... ντρέπομαι... καὶ λέω κάθε λογῆς σαχλαμάρες. Ὅμως παρ' ὅλ' αὐτὰ εἶμαι πιὸ εὐλιχρινῆς, πιὸ τίμιος, ἀπὸ πολλοὺς - πολλοὺς ἄλλους. Καὶ αὐτὸ μπορῶ νὰ σᾶς τὸ ἀποδείξω...

ΤΟΥΖΕΜΠΑΧ. Συχνὰ φουρκίζομαι μαζί σας, γιατί σὰν εἶμαστε μετὰ παρέα, ἐννοεῖς νὰ με προκαλεῖς. Καὶ ὅμως ἐγὼ, δὲν ξέρω γιατί, σὲ συμπαθῶ. Ὅ,τι κι' ἂν γίνει, ἀπόψε θὰ μεθύσω. Ἄς πιούμε!

ΣΑΛΙΟΝΙΥ. Ἄς πιούμε! (Πίνει). Ἐναντίον σας, βαρῶνε, δὲν εἶχα ποτὲ μου τίποτα. Ἀλλὰ ἔχω ξέρετε τὸν χαρα-

κτῆρα τοῦ Λέρμοντωφ. (*Μὲ σιγανὴ φωνή*). Ἀλήθεια, τοῦ μοιάζω κι' ἄλλας καθὼς λένε... (*Βγάζει ἓνα μπουκαλάκι μὲ μυρωδιὰ καὶ ραντίζει τὰ χέρια του*).

ΤΟΥΖΕΜΠΑΧ. Θὰ ὑποβάλω παραίτηση! Μπάστα! Τὸ σκέφτομαι ἐδῶ καὶ πέντε χρόνια, κι' ἐπὶ τέλους τ' ἀποφάσισα. Θὰ δουλέψω!

ΣΑΛΙΟΝΙΥ (*ρητορικά*). Μὴ χολοσκᾶς Ἀλέκο! Ξέχνα, ξέχνα τὰ ὄνειρά σου!... (*Τὴν ὥρα ποὺ αὐτοὶ μιλοῦν ὁ ΑΝΤΡΕΪ ἔρχεται μ' ἓνα βιβλίο καὶ κάθεται κοντὰ στὸ ἀναμμένο κερὶ*).

ΤΟΥΖΕΜΠΑΧ. Θὰ δουλέψω!

ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ (*προχωρώντας στὸ σαλόνι μὲ τὴν ΕΙΡΗΝΑ*). Λοιπὸν ποὺ λές, τὰ φαγητὰ τους ἦτανε γνήσια Καυκασιανὰ. Κρεμμυδόσουπα καὶ ψητὸ «τσεχαρτμά».

ΣΑΛΙΟΝΙΥ. Ἡ «τσερεμσὰ» δὲν εἶναι κρέας, εἶναι χορταρικό. Κάτι σὰν τὸ δικό μας τὸ κρεμμύδι.

ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ. Ὅχι, ἄγγελέ μου, ἡ «τσεχαρτμά» δὲν εἶναι κρεμμύδι, εἶναι κρέας μαγειρεμένο μὲ εἰδικὸ τρόπο.

ΣΑΛΙΟΝΙΥ. Ἐγὼ σᾶς λέω πὼς ἡ «τσερεμσὰ» εἶναι κρεμμύδι.

ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ. Κι' ἐγὼ σοῦ λέω πὼς ἡ «τσεχαρτμά» εἶναι κρέας.

ΣΑΛΙΟΝΙΥ. Κι' ἐγὼ σοῦ λέω πὼς ἡ «τσερεμσὰ» εἶναι κρεμμύδι.

ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ. Μὰ τί κάθομαι τώρα καὶ τσακώνομαι μαζί σου! Ἐσὺ οὔτε στὸν Καύκασο πῆγες ποτέ, οὔτε ἔφαγες ποτέ σου «τσεχαρτμά».

ΣΑΛΙΟΝΙΥ. Δὲν ἔφαγα ποτέ μου γιατί δὲ μπορῶ νὰ τὴν ὑποφέρω. Ἡ «τσερεμσὰ» βρωμάει σὰ σκόρδο!

ΑΝΤΡΕΪ·Ι· (*παρακλητικά*). Φτάνει πιά κύριοι, σᾶς παρακαλῶ!

ΤΟΥΖΕΜΠΑΧ. Πότε θάρθουν οἱ μασκαράδες;

ΕΙΡΗΝΑ. Μᾶς ὑποσχέθηκαν πὼς θάρθουν κατὰ τὶς ἐννιά. Δηλαδή σὲ λίγο θᾶναι δῶ.

ΤΟΥΖΕΜΠΑΧ (ἀγκαλιάζει τὸν ΑΝΤΡΕΪ· καὶ τραγουδάει):
«Λιακωτό μου, λιακωτό μου, ὀλοκαίνουργιο»...

ΑΝΤΡΕΪ· (χορεύει καὶ τραγουδάει). «Λιακωτό μου, καινούργιο καὶ σφεντάμινο»!...

ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ (χορεύει). «Λιακωτό, καφασωτό»!..
(Γέλια).

ΤΟΥΖΕΜΠΑΧ (φιλάει τὸν ΑΝΤΡΕΪ·). Νὰ πάρει ὁ διάολος! ἔλατε νὰ πιοῦμε! Ἄντριουσσα, ἔλατε νὰ πιοῦμε στὴν παντοτινὴ μας φίλια! Ἄντριουσσα, θάρρω καὶ γὼ μαζί σου στὴ Μόσχα, στὸ Πανεπιστήμιο!...

ΣΑΛΙΟΝΙΥ. Σὲ ποιοῦ; Ὑπάρχουν δυὸ Πανεπιστήμια στὴ Μόσχα.

ΑΝΤΡΕΪ·. Στὴ Μόσχα ὑπάρχει μόνο ἓνα Πανεπιστήμιο.

ΣΑΛΙΟΝΙΥ. Κι' ἐγὼ σᾶς λέω πὼς ὑπάρχουν δυὸ.

ΑΝΤΡΕΪ·. Ἔ, τώρα θ' ἀκούσουμε πὼς ὑπάρχουν τρία! Τόσο τὸ καλύτερο!

ΣΑΛΙΟΝΙΥ. Ἡ Μόσχα ἔχει δυὸ Πανεπιστήμια! (Μουρμουρίζει καὶ ξεφυσάει). Ἡ Μόσχα ἔχει δυὸ Πανεπιστήμια: τὸ παλιὸ καὶ τὸ καινούργιο. Κι' ἂν δὲν ἔχετε δρεξὴ νὰ μ' ἀκοῦτε, ἂν αὐτὰ ποὺ σᾶς λέω σᾶς χτυποῦν στὰ νεῦρα, μπορῶ νὰ σωπάσω. Μπορῶ ἀκόμα νὰ πάω καὶ σὲ ἄλλο δωμάτιο... (βγαίνει ἀπὸ μιὰ πόρτα).

ΤΟΥΖΕΜΠΑΧ. Μπράβο! Μπράβο! (Γελάει). Φίλοι μου, ἀρχίστε. Θὰ καθίσω νὰ παίξω. Ἄστειος ἄνθρωπος αὐτὸς ὁ Σαλιόνιου... (Κάθεται στὸ πιάνο καὶ παίξει ἓνα βάλς).

ΜΑΣΣΑ (χορεύει μόνη τῆς βάλς). Ὁ Βαρῶνος εἶναι μεθυσμένος! Ὁ Βαρῶνος εἶναι μεθυσμένος! Ὁ Βαρῶνος εἶναι μεθυσμένος!...

(Μπαίνει ἡ ΝΑΤΑΣΣΑ).

ΝΑΤΑΣΣΑ (στὸν ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ). Ἰβάν Ρωμάνιτς!... (Λέει κάτι στ' αὐτὸ τοῦ ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ κι' ὕστερα βγαίνει σιγοπερπατώντας. Ὁ ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ ἀκουμπάει στὸν ὄμο τοῦ ΤΟΥΖΕΜΠΑΧ καὶ κάτι τοῦ ψιθυρίζει).

ΕΙΡΗΝΑ. Τί τρέχει ;

ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ. Είναι ώρα νά φεύγουμε. Καληνύχτα σας.

ΤΟΥΖΕΜΠΑΧ. Καληνύχτας σας. Είναι ώρα νά φεύγουμε.

ΕΙΡΗΝΑ. Μά για σταθεΐτε... Και οί μασκαράδες ;

ΑΝΤΡΕ·Ι (σέ άμηχανία). Οί μασκαράδες δέ θάρθουν. Ξέρεις Είρήνα, ή Νατάσσα λέει πώς ό Μπέμπης είναι λιγάκι άδιάθετος καί... 'Αλήθεια, έγώ δέν ξέρω, δέ μου πέφτει λόγος...

ΕΙΡΗΝΑ (κουνάει τούς ώμους της). 'Ο Μπέμπης είναι άδιάθετος !...

ΜΑΣΣΑ. Τί νά γίνει ; Δέν είναι ή πρώτη φορά !... Πρίν μās διώξουν πρέπει νά φεύγουμε. (Στήν ΕΙΡΗΝΑ). Δέν είναι άρρωστος ό Μπέμπης, παρά αύτή ή ΐδια είναι λιγάκι... (δείχνει με τó δάχτυλο στο μέτωπό της). 'Ανάγωγη ! Μικροαστή !

('Ο ΑΝΤΡΕ·Ι. προχωράει προς τήν πόρτα δεξιά στήν κάμαρά του κι' ό ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ τόν ακολουθεΐ. Στη σάλα μέσα άποχαιρετιούνται).

ΦΕΝΤΟΤΙΚ. Τί κριμα ; Εΐχα σκοπό νά περάσουμε τή βραδυά μας έδώ, αλλά βέβαια, άφοϋ τó παιδι είναι άρρωστο... Θα τού φέρω αύριο ένα παιχνιδάκι !...

ΡΟΝΤΕ (δυνατά). Κι' έγώ σήμεγα έπήγα έναν ύπνᾶκο μετά τó φαγητό, γιατί νόμιζα πώς θα χογεύω όλη νύχτα... Κι' ακόμα είναι έννεά ή ώγα. Πώ ! Πώ !

ΜΑΣΣΑ. Πᾶμε στο δρόμο, εκεί μπορούμε νά μιλήσουμε. Θα δοϋμε τι θα φτιάξουμε...

(Φωνές από «Γειά σας», «Καληνύχτα σας». 'Ακούγεται τó εϋθυμο γέλιο τού ΤΟΥΖΕΜΠΑΧ "Ολοι βγαίνουν. 'Η ΑΜΦΙΣΣΑ και ή ύπηρέτρια συγγυρίζουν τó τραπέζι και σβύνουν τά φᾶτα. 'Ακούγεται ή ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΠΑΡΑΜΑΝΑΣ, πού ναγουρίζει. Μπαίνουν σιγά ό ΑΝΤΡΕ·Ι με καπέλλο και παλτό, κι' ό ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ).

ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ. Δὲν πρόφτασα νὰ παντρευτῶ, γιατί ἡ ζωὴ μου πέρασε σὰν ἀστραπή, καὶ γιατί ἤμουνα σφόδρα ἐρωτευμένος μὲ τὴ μητέρα σου, ποὺ ἦταν παντρεμένη.

ΑΝΤΡΕΙ. Δὲν πρέπει νὰ παντρεύεται κανεὶς. Δὲν πρέπει. Ὁ γάμος εἶναι τὸ πιὸ ἀνιαρὸ πρᾶμα!

ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ. Ἔτσι εἶναι. Πολὺ σωστά. Ἀλλὰ τί γίνεται μὲ τὴ μοναξιά; Λέγε ὅ,τι θέλεις, μικρέ μου, ὅμως εἶναι φοβερὸ νᾶναι κανεὶς μόνος... Ἀλλὰ δὲ βαριέσαι, τίποτα δὲν ἔχει σημασία...

ΑΝΤΡΕΙ. Πρέπει νὰ βιαστοῦμε.

ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ. Τὶ ἀνάγκη νὰ βιαστεῖς. Ἐχομε μπόλικο καιρὸ.

ΑΝΤΡΕΙ. Φοβᾶμαι μήπως μὲ σταματήσει ἡ γυναῖκα μου.

ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ. Ἄ!

ΑΝΤΡΕΙ. Ἀπόψε δὲ θὰ παίξω. Θὰ κάτσω μονάχα καὶ θὰ κοιτάζω. Δὲν αἰσθάνομαι καλά!... Τί νὰ κάνω Ἰβάν Ρωμάνιτς, ἔχω δύσπνοια.

ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ. Τί μὲ ρωτᾷς; Δὲ θυμᾶμαι τίποτα, καλὸ μου παιδί... Δὲν ξέρω...

ΑΝΤΡΕΙ. Πᾶμε ἀπὸ τὴν κουζίνα. (Βγαίνουν).

(Χτυπάει ἓνα κουνδοῦνι, ἔπειτα ξαναχτυπάει. Ἀκούγονται ἀπ' ἔξω φωνές καὶ γέλια).

ΕΙΡΗΝΑ (μπαίνει). Τί εἶναι;

ΑΜΦΙΣΣΑ (ψιθυριστά). Ἦρθαν οἱ μασκαράδες!

(Τὸ κουνδοῦνι χτυπάει).

ΕΙΡΗΝΑ. Καλή μου Νταντά, πές τους πῶς δὲν εἶναι κανέννας στὸ σπίτι. Ἄς μᾶς συγχωρέσουν.

(Ἡ ΑΜΦΙΣΣΑ βγαίνει. Ἡ ΕΙΡΗΝΑ πηγαινοέρχεται στὴν κάμαρα συλλογισμένη. Εἶναι ἐκνευρισμένη. Μπαίνει ὁ ΣΑΛΙΟΝΙΥ).

ΣΑΛΙΟΝΙΥ (σὲ ἀμηχανία). Δὲν εἶναι κανέννας ἐδῶ ; Ποῦ πῆγανε ;

ΕΙΡΗΝΑ. Πᾶνε σπίτια τους.

ΣΑΛΙΟΝΙΥ. Παράξενο ! Εἴσαστε μόνη ἐδῶ ;

ΕΙΡΗΝΑ. Ναί. (Παύση). Καληνύχτα.

ΣΑΛΙΟΝΙΥ. Φέρθηκα ἄπρεπα καὶ ἀσυλλόγιστα πρὶν λίγη ὥρα. "Ὅμως ἐσεῖς δὲν εἴστε σὰν τοὺς ἄλλους, εἴστε ἀγνή καὶ ἀνώτερη, ἐσεῖς βλέπετε τὴν ἀλήθεια. Μονάχα ἐσεῖς μπορεῖτε νὰ μὲ νοιώσετε. Σᾶς ἀγαπῶ, σᾶς ἀγαπῶ βαθείᾳ, ἀπέραντα !...

ΕΙΡΗΝΑ. Καληνύχτα. Πηγαίνετε !...

ΣΑΛΙΟΝΙΥ. Δὲ μπορῶ νὰ ζήσω χωρὶς ἐσᾶς. (Τρέχει ἀπὸ πίσω της). Λατρεία μου ! (Μέσα ἀπὸ δάκρυα). "ὦ, εὐτυχία μου ! Τὶ ὑπέροχα, τὶ ἐξαισία μάτια ! Τέτοια μάτια δὲν τᾶχω ξαναδεῖ σ' ἄλλη γυναῖκα !

ΕΙΡΗΝΑ (ψυχρά). Πᾶψτε, Βασίλη Βασιλίεβιτς !

ΣΑΛΙΟΝΙΥ. Πρώτη φορὰ μιλῶ ἔτσι γιὰ τὸν ἔρωτά μου ! Νοιώθω σὰν νὰ μὴ βρίσκομαι στὴ γῆ, μὰ σὲ κάποιον ἄλλον πλανήτη... (Τρίβει τὸ μέτωπό του). 'Αλλὰ δὲ βαριέσαι ! Μὲ τὸ στανιδὲ μπορεῖ ν' ἀγαπηθεῖ κανεὶς, φυσικά... 'Αλλὰ δὲν πρέπει νὰ ὑπάρχουν κι' εὐτυχισμένοι ἀντρασταί... Δὲ θὰ ὑπάρξουν... Παίρνω ὄρκο σὲ ὅ,τι ἔχω ἱερό. Θὰ σκοτώσω κάθε ἀντραστή... "ὦ, ἐξαισιο πλᾶσμα !

(Ἡ ΝΑΤΑΣΣΑ περνᾷ κρατώντας ἓνα κερὶ, προχωράει ἀνοίγει μιὰ πόρτα καὶ κοιτάζει μέσα, ὕστερα μιὰ ἄλλη, καὶ τέλος περνᾷ στὴν πόρτα ποὺ μπάζει στὴν κάμαρα τοῦ ἄντρα της).

ΝΑΤΑΣΣΑ. 'Ο 'Αντρέι εἶναι μέσα... Πρέπει νὰ τὸν ἀφήσουμε νὰ διαβάσει. Μὲ συγχωρεῖτε Βασίλη Βασιλίεβιτς, δὲν τῶξερα πὼς εἴστε δῶ. Καὶ εἶμαι μὲ τὴ νυχτικιά μου.

ΣΑΛΙΟΝΙΥ. Δὲ μ' ἐνδιαφέρει ! Χαίρετε ! (βγαίνει).

ΝΑΤΑΣΣΑ. Εἴσαι κουρασμένη ! Φτωχό μου, μικρό μου

κοριτσάκι. *(Φιλάει τὴν ΕΙΡΗΝΑ)*. Πρέπει νὰ πᾶς νὰ πλαγιάσεις νωρίς.

ΕΙΡΗΝΑ. Ὁ Μπέμπης κοιμᾶται ;

ΝΑΤΑΣΣΑ. Κοιμᾶται, μὰ δὲν κοιμᾶται ἤσυχα. Ἀλήθεια χρυσή μου, ἤθελα κάτι νὰ σοῦ πῶ, μὰ πότε λείπεις ἐσὺ καὶ πότε ἐγὼ δὲν ἔχω καιρό... Ξέρεις, μοῦ φαίνεται πῶς ἡ κάμαρα τοῦ Μπέμπη εἶναι ψυχρὴ κι' ἔχει ὑγρασία. Καὶ ἡ κάμαρά σου εἶναι τόσο καλὴ γιὰ τὸ παιδί... Γλυκειά μου, καλοῦλα μου, θὰ μπορούσες νὰ μετακομήσεις προσωρινὰ στὴν κάμαρα τῆς Ὑλγας ;

ΕΙΡΗΝΑ *(σὰ νὰ μὴν καταλαβαίνει)*. Ποῦ ;...

(Ἀκούγεται μιὰ τρούικα, πὸν σταματᾷ στὴν πόρτα τοῦ σπιτιοῦ).

ΝΑΤΑΣΣΑ. Θὰ μπορούσες ἐσὺ νὰ μείνεις γιὰ λίγον καιρὸ στὴν κάμαρα τῆς Ὑλγας καὶ νὰ βάλουμε τὸν Μπέμπη στὴ δικιά σου ; Εἶναι τόσο χαριτωμένο μωρουδάκι... Τοῦλεγα σήμερα: «Μπέμπη μου, εἶσαι δικός μου, δικός μου!» Κι' ἐκεῖνος μὲ κοίταζε ἔτσι μὲ τὰ γλυκά του τὰ ματάκια... *(Τὸ κουδοῦνι χτυπάει)*. Ἡ Ὑλγα θάναι. Πόσο ἄργησε !

(Μπαίνει ἡ ΚΑΜΑΡΙΕΡΑ, πλησιάζει τὴ ΝΑΤΑΣΣΑ καὶ τῆς ψιθυρίζει κάτι στ' αὐτή).

ΝΑΤΑΣΣΑ. Ὁ Πρωτοπωπῶφ! Τὶ ἀλλόκοτος ἄνθρωπος!... Ἦρθε ὁ Πρωτοπωπῶφ καὶ θέλει λέει νὰ πάω μιὰ βόλτα μαζί του μὲ τὴν τρούικα ! *(Γελάει)*. Τὶ παράξενος ἄνθρωπος ! *(Κουδοῦνι)*. Κάποιος ἦρθε. Λές νὰ πάω μιὰ βολτίτσα γιὰ κανένα τεταρτάκι ;... *(Στὴν ΥΠΗΡΕΤΡΙΑ)*. Πές του πῶς ἔρχομαι... *(Κουδοῦνι)* Ἄκου !... Τώρα θάναι ἡ Ὑλγα... *(βγαίνει)*.

(Ἡ ΚΑΜΑΡΙΕΡΑ βγαίνει γρήγορα. Ἡ ΕΙΡΗΝΑ κάθεται συλλογισμένη. Μπαίνουν ὁ ΚΟΥΛΙΓΚΙΝ, ἡ ΟΛΓΑ καὶ ὁ ΒΕΡΣΙΝΙΝ).

ΚΟΥΛΙΓΚΙΝ. Μπά ! Τί εκπληξη ! Καί λέγανε πώς απόψε θάχανε βεγγέρα !

ΒΕΡΣΙΝΙΝ. Τί παράξενο ! "Όταν έφυγα πριν από μισή ώρα, περίμεναν όλοι τούς μασκαράδες...

ΕΙΡΗΝΑ. "Έφυγαν όλοι.

ΚΟΥΛΙΓΚΙΝ. "Έφυγε κι' ή Μάσσα ; Ποϋ πήγε ; Καί ό Πρωτοπωπώφ περιμένει κάτω μέ την τρόικά του. Ποιόν περιμένει ;

ΕΙΡΗΝΑ. "Αφήστε τις έρωτήσεις ! Είμαι τόσο κουρασμένη ...

ΚΟΥΛΙΓΚΙΝ. "Αχ, έσύ, μικρή ναζιάρα !

ΟΛΓΑ. Μόλις τέλειωσε ή συνεδρίαση. Είμαι τόσο κουρασμένη. "Η Διευθύντριά μας είναι άρρωστη κι' έπρεπε νά πάρω τή θέση της. "Αχ, τό κεφάλι μου. Τό κεφάλι μου πονάει, τό κεφάλι μου !.. (Κάθεται). "Ο "Αντρέϊ έχασε χτές στα χαρτιά διακόσια ρούβλια. "Όλη ή πόλη μιλάει γι' αυτό...

ΚΟΥΛΙΓΚΙΝ. Νάι, και γώ κουράστηκα μ' αύτή τή συνεδρίαση. (Κάθεται).

ΒΕΡΣΙΝΙΝ. "Η γυναίκα μου βάλθηκε πάλι νά μέ κάνει νά τρομάξω. Παραλίγο νά φαρμακωθῆ. Τώρα είναι καλά. Είμαι εύχαριστημένος. "Ησύχασα... "Ε, λοιπόν, πρέπει νά φεύγουμε ;... Πολύ καλά. "Εγώ σās καληνυχτίζω. Φιόντορ "Ηλίτς, δέν έρχεστε νά πᾶμε πουθενά μαζί !... Δέ μπορώ νά μείνω σπίτι... Μοϋ είναι έντελώς αδύνατο... Πᾶμε ;

ΚΟΥΛΙΓΚΙΝ. Είμαι κουρασμένος. Δέ θάρθω. (Σηκώνεται). Κουράστηκα. "Η γυναίκα μου πήγε σπίτι ;

ΕΙΡΗΝΑ. Μοϋ φαίνεται.

ΚΟΥΛΙΓΚΙΝ (φιλάει τό χέρι τῆς ΕΙΡΗΝΑΣ). Αύριο όλη μέρα και μεθαύριο, ανάπαυσις ! Καληνύχτα σας ! (Προχωράει). Είχα όρεξη για τσάι. Λογάριαζα νά περάσω τή βραδυά μου μέ εύχάριστη συντροφιά... Ο fallacem hominum spem ! Αίτιατική μετ' έπιφωνήματος...

ΒΕΡΣΙΝΙΝ. Ὠραῖα, τότε λοιπὸν φεύγω μόνος. (Βγαίνει μὲ τὸν ΚΟΥΛΙΓΚΙΝ σφυρίζοντας).

ΟΛΓΑ. Τὸ κεφάλι μου πονάει! Ἄχ, πῶς πονάει τὸ κεφάλι μου!... Ὁ Ἄντρέϊ ἔχασε στὰ χαρτιά... Ὅλη ἡ πόλη μιλάει γι' αὐτό... Πάω νὰ πλαγιάσω. (Προχωρεῖ). Αὔριο εἶμαι ἐλεύθερη... ὦ, θέε μου, τὶ εὐχάριστο... Αὔριο ἐλεύθερη, μεθαὔριο ἐλεύθερη... Τὸ κεφάλι μου πονάει. Ἄχ, τὸ κεφάλι μου... (βγαίνει).

ΕΙΡΗΝΑ (μόνη). Φύγανε ὅλοι, δὲν ἔμεινε κανένας.

(Ἡ φουσαρμόνικα παίξει στὸ δρόμο. Ἡ ΠΑΡΑΜΑΝΑ να-νουρίζει).

ΝΑΤΑΣΣΑ (μὲ γούνινο παλτὸ καὶ καλπάκι, ἔρχεται ἀπὸ τὴ σάλα. Ἡ ΚΑΜΑΡΙΕΡΑ τὴν ἀκολουθεῖ). Θὰ γυρίσω σὲ μισὴ ὥρα. Θὰ πάω μιὰ βολτίτσα μονάχα. (Βγαίνει).

ΕΙΡΗΝΑ (ποὺ ἀπόμεινε ὀλομόναχη. Μ' ἀπελπισία). Στὴ Μόσχα! Στὴ Μόσχα! Στὴ Μόσχα!

Α Υ Α Α Ι Α

Π Ρ Α Ξ Η Τ Ρ Ι Τ Η

Ἡ κρεβατοκάμαρα τῆς ΟΛΓΑΣ καὶ τῆς ΕΙΡΗΝΑΣ. Δεξιά κι' ἀριστερὰ κρεβάτια μὲ κουρτίνες δλόγυρα. Τρεῖς ἢ ὄρα τὴν νύχτα. Πίσω ἀπὸ τὴ σκηνὴ χτυπάει τὸ καμπανάκι τῆς Πυροσβεστικῆς Ὑπηρεσίας. Μιὰ πυρκαγιὰ ἔχει ἀνάψει στὴν πόλιν ἐδῶ καὶ κάμποση ὄρα. Εἶναι φανερὸ πὼς μέσα στὸ σπῆτι κανεὶς δὲν ἐπλάγιασε ἀκόμα. Ἡ ΜΑΣΣΑ εἶναι ξαπλωμένη στὸ ντιβάνι, ντυμένη ὅπως πάντα στὰ μαῦρα. Μπαίνουν ἡ ΟΛΓΑ καὶ ἡ ΑΜΦΙΣΣΑ.

ΑΜΦΙΣΣΑ. Κάθονται τώρα κάτω ἀπὸ τὴ σκάλα... Τοὺς λέω: «Ἐλᾶτε πάνω, δὲν κάνει νὰ κάθεστε δῶ...» Ὅλο κλαῖνε. «Δὲν ξέρουμε ποῦ εἶναι ὁ μπαμπᾶς», μοῦ λένε, «κι' ἂν κάηκε στὴν πυρκαγιὰ;»... Ἄκου λόγια! Κι' ἡ αὐτὴ εἶναι γεμάτη ἀπὸ μισόγυμνους ἀνθρώπους...

ΟΛΓΑ (βγάζοντας διάφορα ροῦχα ἀπὸ ἓνα ντουλάπι). Νά, πᾶρε αὐτὸ τὸ ροῦχο... νὰ κι' αὐτό... Κι' αὐτὴ τὴ ζακέτα... Νά κι' αὐτὴ τὴ φοῦστα, νταντά. Ὑψιστε Κύριε! τὶ ἦταν αὐτό! Φαίνεται πὼς ὅλο τὸ τετράγωνο στὴν ὁδὸ Κιρσάνωβ κάηκε συθέμελα. Πᾶρε καὶ τοῦτο... Κι' αὐτό... (Τῆς πετάει τὰ ροῦχα στὴν ἀγκαλιά της). Οἱ Βερσίνιν πήρανε μιὰ τέτοια τρομάρα, οἱ κακόμοιροι... Τὸ σπῆτι τοὺς λίγο ἔλειψε νὰ καεῖ κι' αὐτό. Ἄς μείνουν ἐδῶ ἀπόψε, δὲν πρέπει νὰ τοὺς ἀφήσουμε νὰ πᾶνε σπῆτι τοὺς... Τοῦ καημένου τοῦ Φεντότικ τοῦ κάηκαν ὅλα. Τίποτα δὲν τ' ἀπόμεινε...

ΑΜΦΙΣΣΑ. Ὅλγα χρυσή μου, φώναξε τὸν Φεράποντ, δὲ μπορῶ νὰ τὰ σηκώσω μόνη μου ὅλ' αὐτά.

ΟΛΓΑ (χτυπάει τὸ κονδοῦμι). Ποιὸς ν' ἀκούσει τώρα τὸ

κουδοῦνι; (Πάει στὴν πόρτα). "Ἄς ἔρθει λοιπὸν κανεὶς ἐδῶ— ὅποιος καὶ νᾶναι!

(Ἀπὸ τὴν ἀνοιχτὴ πόρτα διακρίνεται ἕνα παράθυρο κόκκινο ἀπὸ τὶς φλόγες. Ἀκούγεται ἡ Πυροσβεστικὴ Ὑπηρεσία πὸν περνᾷ ἔξω ἀπὸ τὸ σπίτι).

ΟΛΓΑ. Τί φρικτὸ πρᾶμα; Πόσο μ' ἔχει ἐκνευρίσει;

(Μπαίνει ὁ ΦΕΡΑΠΟΝΤ)

ΟΛΓΑ. Νά, πᾶρε αὐτά. Πήγαινε τα κάτω... Τὰ κορίτσια τοῦ Καλοτίλιν εἶναι κάτω, στὴ σκάλα... δός τους τα... Νά, δός τους κι αὐτά...

ΦΕΡΑΠΟΝΤ. Στοὺς ὀρισμούς σας. Καὶ στὰ 1812 ἔτσι καιγότανε ἡ Μόσχα !.. Θεὲ καὶ κύριε!! Οἱ Φραντζέζοι τᾶχανε ὀλότελα χαμένα...

ΟΛΓΑ. Ἔλα, πήγαινε τώρα.

ΦΕΡΑΠΟΝΤ. Στοὺς ὀρισμούς σας... (Βγαίνει).

ΟΛΓΑ. Χρυσὴ μου νταντά, νὰ τοὺς τὰ μοιράσεις ὅλα. Ἐμᾶς δὲ μᾶς χρειάζεται τιποτα, δῶστα ὅλα... Κουράστηκα, δὲ μπορῶ νὰ σταθῶ στὰ πόδια μου... Δὲν πρέπει ν' ἀφήσουμε τοὺς Βερσίιν νὰ γυρίσουνε σπίτι τους... Τὰ κοριτσάκια θὰ πλαγιάσουν στὴν τραπεζαρία κι ὁ Ἄλεξάντρ Ἰγνάτιεβιτς κάτω στοῦ βαρώνου... Ὁ Φεντότικ μπορεῖ νὰ κοιμηθεῖ κι' αὐτὸς στοῦ βαρώνου ἢ νὰ πλαγιάσει στὸ σαλόνι μας. Κι' ὁ γιατρὸς εἶναι μεθυσμένος, φοβερὰ μεθυσμένος, σὰ νὰ τῶκανε ἐπίτηδες! Ἀδύνατο νὰ μείνει κανεὶς μαζὶ του. Ἡ γυναῖκα τοῦ Βερσίιν μπορεῖ νὰ πλαγιάσει κι' αὐτὴ στὴν τραπεζαρία.

ΑΜΦΙΣΣΑ (ἀποκαμωμένη). Ὅλια χρυσὴ μου, μὴ με διώξετε, μὴ με διώξετε!...

ΟΛΓΑ. Αὐτὰ εἶναι κουταμάρες, Νταντά. Κανεὶς δὲ σὲ διώχνει.

ΑΜΦΙΣΣΑ (γέρνει τὸ κεφάλι της στὸ στήθος τῆς ΟΛΓΑΣ). Γλυκειά μου, χρυσὴ μου, ἐγὼ δουλεύω, κάνω ἔ,τι

μπορῶ... Μὰ ἀρχίζω πιά νὰ γερνῶ... "Ὀλοι σας μπορεῖτε νὰ μοῦ πῆτε. «Ξεφορτώσου μας». Καὶ πού θὰ πάω ; Ποῦ ;... Εἶμαι πιά ὀγδόντα χρονῶ—ὀγδόντα ἔνα...

ΟΛΓΑ. Κάτσε καλή μου Νταντά... Φτωχούλα μου, εἶσαι κουρασμένη... (Τῆ βάζει νὰ καθήσει). "Ἐλα, ξεκουράσου - καλή μου, χρυσή μου παραμάνα... Τὶ χλωμὴ πού εἶσαι !...

(Μπαίνει ἡ ΝΑΤΑΣΣΑ).

ΝΑΤΑΣΣΑ. Κάτω λένε πὼς πρέπει ἀμέσως νὰ ὀργανώσουμε μιὰ ἐπιτροπὴ βοηθείας γιὰ τοὺς πυροπαθεῖς. Τί λέτε ; δὲν εἶναι ἄσχημη ἰδέα ! Πρέπει ὅσο μπορεῖ κανεὶς νὰ βοηθάει τοὺς φτωχοὺς. Εἶναι τὸ καθήκον τῶν πλουσίων. Ὁ Μπέμπης καὶ ἡ Μπεμπούλα μου ἢ Σόφοτσκα κοιμοῦνται, σὰ νὰ μὴ συμβαίνει τίποτα. "Ἐχουμε τόσον κόσμον !... Ὅπου καὶ νὰ πάει κανεὶς τὸ σπίτι εἶναι γεμᾶτο. Καὶ στὴν πόλη σέρνεται ἡ γρίππη—φοβᾶμαι τόσο μὴν τὴ κολήσουν τὰ παιδιὰ...

ΟΛΓΑ (χωρὶς νὰ τὴν ἀκούει). Ἐπ' αὐτὴν τὴν κάμαρα δὲ φαίνεται ἡ πυρκαγιὰ. Εἶναι ἤσυχα ἐδῶ.

ΝΑΤΑΣΣΑ. Ναι... "Ἀχ, θαρρῶ πὼς τὰ μαλλιὰ μου εἶν' ἀχτένιστα ! (Κοιτάζει στὸν καθρέφτη). Λένε πὼς πάχυνα... Δὲν εἶν' ἀλήθεια. Καθόλου ! Ἡ Μάσσα κοιμᾶται. Κουράστηκε ἡ φτωχιά... (Στὴν ΑΜΦΙΣΣΑ, ψυχρά). Πὼς τολμᾶς ἐσὺ νὰ κάθῃσαι μπροστὰ μου ; Σήκω ἐπάνω ! Ξεκουμπίσου ἀπὸ δῶ ! (Ἡ ΑΜΦΙΣΣΑ βγαίνει. Παύση). Τί τὴν κρατᾶς ἐδῶ αὐτὴν τὴν παληόγρια ; Δὲν τὸ καταλαβαίνω !

ΟΛΓΑ (σαστισμένη). Μὲ συγχωρεῖς, μὰ κι' ἐγὼ δὲν καταλαβαίνω...

ΝΑΤΑΣΣΑ. Τί μᾶς χρειάζεται δῶ ; Εἶναι χωριάτισσα, πρέπει νὰ ζεῖ στὸ χωριό... Ἐσὺ τὴν κακομαθαίνεις !... Ἐμένα μ' ἀρέσει ἡ τάξη στὸ σπίτι ! Οἱ περιττοὶ νὰ λείπουν ἀπὸ δῶ μέσα ! (Τῆς χαϊδεύει τὸ μάγουλο). Καλὲ ἐσὺ εἶσαι κουρασμένη ! Φτωχούλα μου ! Ἡ Διευθύντριά μας

κουράστηκε! Ἀλήθεια, όταν μεγαλώσει ἡ Σόφοτσα μου κι' ἀρχίσει νὰ πηγαίνει στοὺς Γυμνάσιο, θὰ σὲ φοβᾶμαι!

ΟΛΓΑ. Δὲ θὰ γίνω ποτὲ Διευθύντρια...

ΝΑΤΑΣΣΑ. Θὰ σὲ ἐκλέξουν, Ὀλιουτσα, αὐτὸ εἶναι βέβαιο...

ΟΛΓΑ. Θ' ἀρνηθῶ!... Δὲ μπορῶ... Εἶναι πάνω ἀπὸ τὶς δυνάμεις μου... (Πίνει νερό). Φέρθηκες τόσο πρόστυχα στὴν παραμάνα... Μὲ συγχωρεῖς, μὰ αὐτὸ δὲ μπορῶ νὰ τὸ βαστάξω... Πονάει ἡ ψυχὴ μου...

ΝΑΤΑΣΣΑ (ταραγμένη). Συγχώρεσέ με Ὀλια, συγχώρεσέ με. Δὲν ἤθελα νὰ σὲ πικράνω.

(Ἡ ΜΑΣΣΑ σηκώνεται, παίρνει τὸ μαξιλάρι της καὶ βγαίνει τρομερὰ θυμωμένη).

ΟΛΓΑ. Πρέπει νὰ μὲ νοιώσεις, ἀγαπητὴ μου... Ἐμεῖς μπορεῖ ν' ἀνατραφήκαμε ἀλλοιωτικά... ἀλλὰ αὐτὸ δὲ μπορῶ νὰ τὸ ὑποφέρω!... Τέτοια συμπεριφορὰ μὲ πνίγει ἐμένα, μὲ κάνει ν' ἀρρωσταίνω... Μὲ κάνει ἴσα - ἴσα νὰ χάνω τὸ ἥθικό μου...

ΝΑΤΑΣΣΑ. Συγχώρεσέ με, συγχώρεσέ με... (Τὴν φιλάει).

ΟΛΓΑ. Ἡ παραμικρότερη προστυχιά, ἕνας ἄπρεπος λόγος, μὲ κάνει ἄνω - κάτω!...

ΝΑΤΑΣΣΑ. Συχνὰ λέω πράματα πού δὲν πρέπει, αὐτὸ εἶν' ἀλήθεια. Μὰ κι' ἐσύ πρέπει νὰ τὸ παραδεχτεῖς, χρυσή μου, πὼς αὐτὴ ἡ γρηὰ θὰ μποροῦσε νάμεινε στοὺς χωριό.

ΟΛΓΑ. Τὴν ἔχουμε μαζί μας τριάντα χρόνια!..

ΝΑΤΑΣΣΑ. Τώρα ὅμως δὲ μπορεῖ πιὰ νὰ δουλέψει. Ἡ ἐγὼ δὲν καταλαβαίνω ἢ ἐσύ δὲ θέλεις νὰ μὲ καταλάβεις. Εἶναι ἀνίκανη γιὰ δουλειά! Ἡ θὰ κοιμᾶται ἢ θὰ κάθεται!

ΟΛΓΑ. Ὁραῖα, ἄστηνε νὰ κάθεται!

ΝΑΤΑΣΣΑ (ἐκπληκτικῶς). Τὶ θὰ πεῖ νὰ κάθεται; Ἀφοῦ εἶναι ὑπέρτρια! (Μέσ' ἀπὸ τὰ δάκρυα). Δὲ σὲ καταλαβαίνω, Ὀλια... Ἐχω Νταντά, Παραμάνα, ἔχουμε Καμα-

ριέρα, Μαγειρίσσα... Τί τή θέλουμε αὐτὴ τὴ γρηά ; Τί μᾶς χρειάζεται ;

(Τὸ καμπανάκι τῆς Πυροσβεστικῆς χτυπάει πίσω ἀπὸ τὴ σκηνή).

ΟΛΓΑ. Τούτῃ τὴ νύχτα γέρασα δέκα χρόνια.

ΝΑΤΑΣΣΑ. Πρέπει νὰ συνεννοηθοῦμε, "Ολια. 'Εσύ' σαι στὸ γυμνάσιο, ἐγὼ στὸ σπίτι. 'Εσύ' ἔχεις τὰ μαθήματά σου, ἐγὼ κοιτάζω τὸ νοικοκυριό. Κι' ὅταν ἐγὼ λέω κάτι γιὰ τοὺς ὑπηρέτες, ξέρω γιὰτὶ τὸ λέω. 'Εγὼ ξέρω γιὰτὶ τὸ λέω !. Αὐτὴ ἡ παλιοκλέφτρα, ἡ παλιοστρίγγλα... (χτυπάει τὸ πόδι της)... αὐτὴ ἡ παλιόγρηα, θὰ ξεκουμπιστεῖ ἀπὸ τὸ σπίτι αὔριο κι' ὄλας!... Καὶ σοῦ ἀπαγορεύω νὰ μὲ νευριάζεις ! Στὸ ἀπαγορεύω !... (Νοιώθοντας πὼς παραπῆρε φόρα). 'Αλήθεια, "Ολια, ἂν δὲ μετακομίσεις στὸ κάτω διαμέρισμα, ὀλοένα θὰ τσακωνόμαστε. Εἶναι τρομερό.

(Μπαίνει ὁ ΚΟΥΛΙΓΚΙΝ)..

ΚΟΥΛΙΓΚΙΝ. Ποῦ εἶναι ἡ Μάσσα ; Εἶναι ὦρα πιά νὰ πᾶμε σπίτι. 'Η πυρκαγιὰ λένε πὼς ἄρχισε νὰ κοπάζει. (Τεντώνεται). Κάηκε μονάχα ἓνα τετράγωνο. Κι' ὅμως φουσοῦσε ἓνας ἀέρας πού στὴν ἀρχὴ ἔλεγε κανεὶς πὼς ὀλη ἡ πόλη θὰ γινόταν παρανάλωμα τοῦ πυρός. (Κάθεται). Εἶμαι κατάκοπος... "Ολια, ἀγαπητὴ μου, σκέφτομαι συχνὰ πὼς ἂν δὲν ἦταν ἡ Μάσσα, θὰ παντρευόμουνα ἐσένα, "Ολια... Εἶσαι τόσο καλὴ !... "Α ! Εἶμαι πτώμα ἀπὸ τὴν κούραση. ('Αφουγκράζεται).

ΟΛΓΑ. Τί εἶν' αὐτό ;

ΚΟΥΛΙΓΚΙΝ. Δυστυχῶς θᾶναι ὁ γιαιτρὸς πού τῶρριξε πάλι στὸ πιετό. Εἶναι στουπὶ στὸ μεθύσι... Λὲς καὶ τὸ κάνει ἐπίτηδες. (Σηκώνεται). Νάτος, θαρρῶ πὼς ἔρχεται δῶ. Τὸν ἀκοῦτε ;.. Ναί, αὐτὸς εἶναι, ἔρχεται. (Γελᾷ). Τί ἄνθρωπος ἀλήθεια. 'Εγὼ θὰ κρυφτῶ ἐδῶ... (Πηγαίνει στὴ ντουλάπα καὶ κρύβεται στὴ γωνιά). Βρὲ τὸ μασκαρᾶ τὸ γιαιτρό!

ΟΛΓΑ. Δυὸ χρόνια εἶχε νὰ μεθύσει καὶ τώρα τὸν ἐπίασε. (Τραβιέται μὲ τὴ ΝΑΤΑΣΣΑ στὸ βάθος τῆς κάμαρας).

(Μπαίνει ὁ ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ. Περπατᾷ σταθερά, ὄχι μεθυσμένα. Προχωρεῖ μέσα στὴν κάμαρα, σταματᾷ, κοιτάζει γύρω, ἔπειτα πηγαίνει στὸ λαβομάνο καὶ πλένει τὰ χέρια του).

ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ (σκυθρωπά). Νὰ τοὺς πάρει ὅλους ὁ διάολος!... ὁ διάολος!... Θαρροῦνε πὼς εἶμαι γιατρός, πὼς ξέρω νὰ γιατρεύω ὅλες τὶς ἀρρώστιες. Κι' ἐγώ, μὰ τὴν ἀλήθεια, δὲν ξέρω τίποτα! "Ὅσα ἤξερα τὰ ξέχασα ὅλα. Δὲν θυμᾶμαι τίποτα! Ἀπολύτως τίποτα!...

(Ἡ ΟΛΓΑ κι' ἡ ΝΑΤΑΣΣΑ βγαίνουν ἀπὸ τὴ σκηνὴ χωρὶς ἐκεῖνος νὰ τὶς καταλάβει).

ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ. Ἄς πᾶνε ὅλοι στὸ διάολο!... Τὴν περασμένη Τετάρτη, ἔκανα θεραπεία σὲ κάποια γυναῖκα στὸ Ζάσεπ... Πέθανε... Καὶ πέθανε ἀπὸ δικό μου λάθος... Μάλιστα... Πρὶν εἰκοσιπέντε χρόνια κάτι ἤξερα, μὰ τώρα δὲ θυμᾶται τίποτα, τίποτα! Μπορεῖ νὰ μὴν εἶμαι κὰν ἄνθρωπος, παρὰ μονάχα καμώνομαι πὼς ἔχω χέρια, πόδια, κεφάλι... Μπορεῖ κι' ὅλας νὰ μὴν ὑπάρχω διόλου, καὶ μονάχα φαντάζομαι πὼς περπατάω, τρώγω, κοιμοῦμαι... (Κλαίει). Ἄχ, ἄς ἦτανε νὰ μὴν ὑπάρχω!... (Παύει νὰ κλαίει. Σκυθρωπάζει). Δὲ μ' ἐνδιαφέρει!... Δὲ μ' ἐνδιαφέρει ποσῶς... (Παύση). Ὁ διάολος ξέρει... Προχτὲς στὴ λέσχη γινόταν κάποια συζήτηση. Μιλοῦσαν γιὰ Σαίξπηρ, γιὰ Βολταῖρο... Δὲν ἔχω διαβάσει τίποτα—μὰ τίποτα δικό τους, κι ὅμως ἔπαιρνα τὴν ἐκφραση σὰ νὰ τοὺς εἶχα διαβάσει... Τὸ ἴδιο ἔκαναν κι οἱ ἄλλοι... Τί προστυχιά... Τί ἐξευτελισμός!... Ἦρθε στὸ νοῦ μου κείνη ἡ γυναῖκα ποὺ τὴν πέθανα τὴν Τετάρτη... Τὰ θυμήθηκα ὅλα... κι ἐννοίωσα τόση ἀγρία... συχαμάρα... Πῆγα λοιπὸν καὶ τὰ κοπάνησα!...

(Μπαίνουν η ΕΙΡΗΝΑ, ο ΒΕΡΣΙΝΙΝ και ο ΤΟΥΖΕΜΠΑΧ.
 'Ο ΤΟΥΖΕΜΠΑΧ φοράει μιὰ μοντέρνα καινούργια πολιτική
 φορεσιά).

ΕΙΡΗΝΑ. "Ας κάτσουμε δῶ. 'Εδῶ δὲ θάρθει κανένας.

ΒΕΡΣΙΝΙΝ. "Αν δὲν ἦταν οἱ στρατιῶτες, ὀλόκληρη ἡ πό-
 λη θὰ καιγόταν. Σπουδαῖα παλληκάρια! (Τρίβει μ' εὐχα-
 ρίστηση τὰ χέρια του). Χρυσὰ παιδιὰ!... Λεβεντόπαιδα!...

ΚΟΥΛΙΓΚΙΝ (πάει κοντά τους). Τί ὥρα ἔχετε;

ΤΟΥΖΕΜΠΑΧ. Κοντεύει τέσσερις. "Αρχισε νὰ χαράζει.

ΕΙΡΗΝΑ. Κάθονται ἄλλοι στὴν τραπεζαρία. Κανείς δὲν
 τῶχει στὸ νοῦ του νὰ φύγει. Καὶ κεῖνος ὁ Σαλιόνιου σας,
 κάθεταί κι' αὐτὸς ἐκεῖ πέρα... (Στὸν ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ).
 Γιατρέ, δὲν πᾶτε καλύτερα νὰ κοιμηθῆτε;

ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ. Δὲν πειράζει... Εὐχαριστῶ... (Χαϊ-
 δεύει τὸ γένι του).

ΚΟΥΛΙΓΚΙΝ (γελᾷ). Τὰ κοπανίσατε λοιπὸν πάλι, 'Ιβὰν
 Ρωμάνιτς! (Τὸν κτυπάει στὸν ὄμο). Μπράβο! In vino
 veritas, ἔλεγαν οἱ ἀρχαῖοι!

ΤΟΥΖΕΜΠΑΧ. "Ολοι μὲ παρακαλοῦν νὰ ὀργανώσουμε
 μιὰ συναυλία ὑπὲρ τῶν Πυροπαθῶν.

ΕΙΡΗΝΑ. Οὐφ, ποιὸς θὰ κάτσει τώρα νά...

ΤΟΥΖΕΜΠΑΧ. Δὲν εἶναι δύσκολο νὰ γίνει. Φτάνει νὰ
 θέλουμε. 'Η Μαρία Σεργκέγεβνα, κατὰ τὴ γνώμη μου,
 παίζει θαυμάσιο πιάνο.

ΚΟΥΛΙΓΚΙΝ. Ναί, ναί, παίζει περίφημα!

ΕΙΡΗΝΑ. Τῶχει ξεχάσει. "Ἐχει νὰ παίζει τρία χρόνια,
 μπορεῖ καὶ τέσσερα.

ΤΟΥΖΕΜΠΑΧ. 'Εδῶ δὲν ὑπάρχει κανένας ποὺ νὰ νοιώ-
 θει ἀπὸ μουσική. Οὔτε ψυχὴ. "Ομως ἐγὼ καταλαβαίνω
 καὶ σᾶς βεβαιώνω, στὸ λόγο τῆς τιμῆς μου, πὼς ἡ Μαρία
 Σεργκέγεβνα παίζει ὑπέροχα—ἔχει πραγματικὸ ταλέντο
 μπορῶ νὰ πῶ.

ΚΟΥΛΙΓΚΙΝ. Ἐχετε δίκιο, Βαρῶνε. Τὴν ἀγαπῶ πάρα πολὺ... Τὴ Μάσσα ἐνοῶ. Εἶναι ὑπέροχη!

ΤΟΥΖΕΜΠΑΧ. Νὰ μπορεῖς νὰ παίζεις τόσο ἄμορφα καὶ νὰ ξέρεις πὼς κανένας, μὰ κανένας δὲ σὲ νοιώθει...

ΚΟΥΛΙΓΚΙΝ (ἀναστενάζει). Ναί, Βέβαια... Μὰ θάταν ἄραγε σωστὸ νὰ πάρει μέρος σὲ μιὰ συναυλία; (Παύση). Ἐγὼ δὲν ξέρω τίποτα ἀπ' αὐτὰ τὰ πράγματα, φίλοι μου... Μπορεῖ βέβαια νᾶναι κάτι πάρα πολὺ ὠραῖο... Ἀλλά, ξέρετε, μολοντὶ ὁ Διευθυντὴς μας εἶναι ἓνας θαυμάσιος ἄνθρωπος, πραγματικὰ ἓνας ἄνθρωπος ἐξαιρετος, πολὺ ἐξυπνος, ἔχει ὥστόσο κάτι περιεργές ἀντιλήψεις... Φυσικὰ αὐτὸ δὲν τὸν ἀφορᾷ, ὥστόσο, ἂν δὲν σᾶς πειράζει, θὰ τοῦ θέσω ὑπ' ὄψιν τοῦ αὐτοῦ τὸ ζήτημα...

(Ὁ ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ παίρνει ἓνα ρολοῖ ἀπὸ πορσελάνη καὶ τὸ περιεργάζεται).

ΒΕΡΣΙΝΙΝ. Ἐγίνα χάλια στὴν πυρκαγιά. Ὅλο μουντζούρα. (Παύση). Χτὲς ἄκουσα ἐντελῶς τυχαῖα μιὰν εἰδηση, πὼς τάχα ἡ ταξιαρχία μας πρόκειται νὰ μετατεθεῖ. Ἄλλοι λένε στὸ Πόλαντ, ἄλλοι στὴν Τσίτα...

ΤΟΥΖΕΜΠΑΧ. Κι' ἐγὼ ἄκουσα νὰ τὸ λένε. Τί νὰ γίνε; Τότε πιά θὰ ἐρημωθεῖ ὀλότελα ἡ πόλη.

ΕΙΡΗΝΑ. Θὰ φύγουμε κι' ἐμεῖς...

ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ (τοῦ πέφτει τὸ ρολοῖ καὶ σπάζει). Θρύψαλα!...

(Παύση. Ὅλοι εἶναι ξαφνιασμένοι καὶ στενοχωρημένοι).

ΚΟΥΛΙΓΚΙΝ (μαζεύει τὰ κομάτια). Σπάσατε ἓνα τέτοιο πολυτίμο ἀντικείμενο! Ἄ!... Ἰβάν Ρωμάνιτς, θὰ σᾶς βάλω μὴδὲν γιὰ τὴ διαγωγὴ σας!

ΕΙΡΗΝΑ. Ἦτανε τὸ ρολοῖ τῆς μακαρίτισσας τῆς μητέρας...

ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ. Μπορεῖ... Ἐ, λοιπόν, τί κι' ἂν ἦταν τῆς μητέρας;... Μπορεῖ καὶ νὰ μὴν τῶσπασα... Μπορεῖ

νά σᾶς φαίνεται πῶς τῶσπασα... Μπορεῖ νά μᾶς φαίνεται πῶς ὑπάρχουμε, ἐνῶ στήν πραγματικότητα δέν ὑπάρχουμε καθόλου... Τίποτα δέν ξέρω. Κανείς δέν ξέρει τίποτα... (Κοντά στήν πόρτα). Τί με κοιτᾶτε ; Ἡ Νατάσσα πάει ραντεβουδάκια με τόν Πρωτοπωπῶφ, ἐσεῖς ὁμως δέν βλέπετε τίποτα... Κάθεστε δῶ χάμω καί δέν βλέπετε τίποτα, ἐνῶ ἡ Νατάσσα πάει ραντεβουδάκια με τόν Πρωτοπωπῶφ... (Σιγοτραγουδεῖ). «Αὐτὴ ἡ μέρα εἶναι γιά σένα»... (Βγαίνει).

ΒΕΡΣΙΝΙΝ. Μάλιστα... (Γελᾷ). Τί παράξενα πού εἶναι ὄλ' αὐτά μὰ τήν ἀλήθεια. (Παύση). "Όταν ἄρχισε ἡ πυρκαγιά, ἔτρεξα γρήγορα στό σπίτι. Πλησιάζω, κοιτάζω, τὸ σπίτι μας στέκει σῶο καί ἀβλαβές—ἐκτός κινδύνου. "Όμως τὰ δύο κοριτάκια μου στεκόντουσαν στήν ἐξώπορτα, ὀλομόναχα, με τὰ νυχτικά τους. Ἡ μητέρα τους δὲ φαινότανε πουθενά. Οἱ ἄνθρωποι ἀνάστατοι, ἄλογα, σκύλοι, τρέχανε δῶ καί κεῖ, καί τὰ προσωπάκια τῶν παιδιῶν μου γεμάτα φρίκη, ἀγωνία, ἰκεσία καί δέν ξέρω τί ἄλλο. Μάτωνε ἡ καρδιά μου νά βλέπω τὰ μουτράκια τους. Θεέ μου, σκέφτηκα, τί ἄλλο ἀκόμα θὰ περάσουν αὐτὰ τὰ παιδιά στό διάβα τῆς ζωῆς τους ; Τ' ἄρπαξα στήν ἀγκαλιά μου, ἄρχισα νά τρέχω κι ὀλοένα σκεφτόμουν τὸ ἴδιο πρᾶμα : τί ἄλλο ἀκόμα τοὺς εἶναι γραφτὸ νά τραβήξουν σὲ τοῦτον τὸν κόσμο. (Παύση) "Όταν ἔφτασα ἐδῶ, βρῆκα τὴ μάνα τους νά περιμένει, στριγγλίζοντας μανιασμένη. (Ἡ ΜΑΣΣΑ ἔρχεται μέσα με τὸ μαξιλάρι της καί καθεταί στό σοφᾶ).

ΒΕΡΣΙΝΙΝ. Καί ὅταν τὰ κοριτσάκια μου στεκόντουσαν στήν εἴσοδο τοῦ σπιτιοῦ με τὰ νυχτικά τους, κι' ὁ δρόμος ἦταν κατακόκκινος ἀπὸ τὴν πυρκαγιά καί γίνονταν ὄλη ἐκείνη ἡ τρομερὴ φασαρία, σκέφτηκα πῶς κάτι παρόμοιο θὰ συνέβαινε κι' ἄλλοτε, πρὶν ἀπὸ πολλὰ χρόνια, ὅταν ἄξαφνα ἔκανε ἐπιδρομὲς ὁ ἐχθρὸς κι' ἄρχιζε νά λεηλατεῖ καί νά καίει. Κι' ὁμως, στήν οὐσία, πόση διαφορὰ ὑπάρχει

ἀνάμεσα σ' αὐτὸ πού γίνεται τώρα καὶ σ' αὐτὸ πού γινόταν ἄλλοτε. Κι' ὅταν περάσει ἀκόμα λίγος καιρὸς— ἄλλα διακόσια - τριακόσια χρόνια — οἱ ἄνθρωποι θὰ βλέπουν τὴ σημερινὴ ζωὴ μας μὲ φρίκη καὶ μ' εἰρωνία! "Ὅλα τὰ τωρινὰ θὰ τοὺς φαίνονται στραβά, ἀφόρητα, ἄβολα καὶ παράξενα. "Ἄ, τὶ ὑπέροχη ζωὴ πού θᾶναι τότε, τὶ θαυμάσια ζωὴ!... (Γελᾷ). Μὲ συγχωρεῖτε, τόρριζα πάλι στὴ φιλοσοφία! Ἐπιτρέψτε μου νὰ ἐξακολουθήσω. Ἐχω τρομερὴ ἐπιθυμία νὰ μιλῶ γιὰ τὸ μέλλον. Ἐχω κέφι αὐτὴ τὴ στιγμή. (Παύση). Σὰ νὰ κοιμοῦνται ὄλοι! Λέω λοιπόν, τὶ ὠραῖα πού θᾶναι τότε ἡ ζωὴ! Μπορεῖτε νὰ τὴν φανταστεῖτε ;... Τώρα ἐδῶ στὴν πόλη μας ὑπάρχουν μονάχα τρεῖς σὰν κι' ἐσᾶς. Ἄλλὰ στὶς ἐρχόμενες γενεές θᾶναι περισσότεροι, ὄλο καὶ περισσότεροι, ὄλο καὶ περισσότεροι... Καὶ θᾶρθει καιρὸς πού ὄλα θ' ἀλλάξουν ὅπως ἐσεῖς θὰ θέλετε! Οἱ ἄνθρωποι θὰ ζοῦν μὲ τὸν τρόπο πού ἐσεῖς θὰ θέλετε! Κι' ἔπειτα θὰ γεράσετε κι' ἐσεῖς, θὰ ξεπεραστεῖτε, καὶ θὰ γεννηθοῦν ἄλλοι ἄνθρωποι, πού θᾶναι καλύτεροι ἀπὸ σᾶς!... (Γελᾷ). Ἀπόψε ἔχω διαβολεμένο κέφι... Λαχταρῶ νὰ ζήσω, νὰ ζήσω!... (Τραγουδάει). «Στὴν ἀγάπη νιοὶ καὶ γέροι εἶναι δεμένοι, εἶναι δεμένοι, εἶναι δεμένοι...». (Γελάει).

ΜΑΣΣΑ. Τράμ, τάμ, τάμ, τάμ!

ΒΕΡΣΙΝΙΝ. Τάμ, τάμ, τάμ, τάμ!

ΜΑΣΣΑ. Τρά, ρά, ρά, ρά!

ΒΕΡΣΙΝΙΝ. Τρά, τά, τά, τά! (Γελάει).

(Μπαίνει ὁ ΦΕΝΤΟΤΙΚ).

ΦΕΝΤΟΤΙΚ (χορεύει). Στάχτη!... Στάχτη!... ὅ,τι εἶχα καὶ δὲν εἶχα ἔγινε στάχτη!... (Γέλια).

ΕΙΡΗΝΑ. Σᾶς φαίνεται ἀστεῖο αὐτό; Κἀηκαν ὄλα;

ΦΕΝΤΟΤΙΚ (γελάει). "Ὅλα, ὄλα, ὅ,τι εἶχα! Δὲ μ' ἀπομεινε τίποτα! Ἡ κιθάρα μου κἀηκε, ἡ φωτογραφικὴ μηχανὴ κἀηκε, κι' ὄλα μου τὰ πράγματα. Καὶ τὸ λεύκωμα πού ἤθελα νὰ σᾶς κάνω δῶρο, κἀηκε κι' αὐτό!...

(Μπαίνει ο ΣΑΛΙΟΝΙΥ).

ΕΙΡΗΝΑ. "Α, όχι, σᾶς παρακαλῶ, Βασίλη Βασιλίεβιτς, φύγετε! Δὲ μπορεῖτε νὰ μείνετε ἐδῶ!

ΣΑΛΙΟΝΙΥ. Ὁ Βαρῶνος πῶς μένει; Ἐγὼ γιατί δὲ μπορῶ;

ΒΕΡΣΙΝΙΝ. Ἀλήθεια, πρέπει νὰ φεύγουμε. Πῶς πάει ἡ πυρκαγιά;

ΣΑΛΙΟΝΙΥ. Λένε πῶς κοντεύει νὰ σβύσει. "Όχι, δὲν καταλαβαίνω μὰ τὴν ἀλήθεια, γιατί ὁ Βαρῶνος μπορεῖ νὰ μένει κι' ἐγὼ δὲ μπορῶ... (Βγάζει τὸ μπουκαλάκι μὲ τὸ ἄρωμα κι' ἀρωματίζεται).

ΒΕΡΣΙΝΙΝ. Τράμ-τάμ-τάμ!...

ΜΑΣΣΑ. Τράμ-τάμ!...

ΒΕΡΣΙΝΙΝ (Γελάει. Στὸν ΣΑΛΙΟΝΙΥ). Πᾶμε στὸ σαλόνι.

ΣΑΛΙΟΝΙΥ. Πολὺ καλά! Αὐτὸ θὰ τὸ σημειώσουμε. Τὴ σκέψη μου δὲ θὰ φωνάξω, τίς πάπιες γιὰ νὰ μὴν τρομάξω!... (Στὸν ΤΟΥΖΕΜΠΑΧ). Κούκ-κούκ-κούκ... (Βγαίνει μαζί μὲ τὸν ΒΕΡΣΙΝΙΝ καὶ τὸν ΦΕΝΤΟΤΙΚ).

ΕΙΡΗΝΑ. Μᾶς γιόμισε μυρουδιὲς αὐτὸς ὁ Σαλιόνιυ σας! ("Ἐκπληκτῆ). Μπά!.. Ὁ Βαρῶνος ἀποκοιμήθηκε! Βαρῶνε... Βαρῶνε... Βαρῶνε!

ΤΟΥΖΕΜΠΑΧ (ξυπνώνοντας). Κουράστηκα μὰ τὴν ἀλήθεια... Τὸ ἐργοστάσιο κεραμοποιίας... Δὲν παραμιλῶ. Γρήγορα θὰ πιάσω δουλειὰ στὸ ἐργοστάσιο κεραμοποιίας. Ἐγινε κι' ἄλας ἡ σχετικὴ συζήτηση. (Στὴν ΕΙΡΗΝΑ, τρυφερά). Εἴστε τόσο χλωμὴ, ὠραία, γοητευτικὴ... Μοῦ φαίνεται σάμπως ἡ χλωμάδα σας νὰ φέγγει στὸ σκοτάδι... Εἴστε θλιμμένη, ἀνικανοποίητη ἀπὸ τὴ ζωὴ... "Ω, ἐλάτε μαζί μου, πᾶμε νὰ δουλέψουμε μαζί!

ΜΑΣΣΑ. Νικολαΐ Λβόβιτς, πηγαίνετε!...

ΤΟΥΖΕΜΠΑΧ (γελάει). "Α, εἴστε δῶ, δὲν σᾶς εἶδα!... (Φιλᾶει τὸ χέρι τῆς ΕΙΡΗΝΑΣ). Χαίρετε. Φεύγω... Σᾶς κοιτάζω τώρα καὶ θυμᾶμαι πρὶν ἀπὸ καιρὸ, τὴν ἡμέρα

τῆς γιορτῆς σας, πού χαρούμενη καί γεμάτη ζωή, μιλούσατε γιά τή χαρὰ τῆς δουλειᾶς. Καί τί εὐτυχισμένη ζωὴ πού ὄνειρευόμουνα τότε! Ποῦ εἶναι; Ποῦ;.. (Φιλáει τὸ χέρι της). Τὰ μάτια σας εἶναι δακρυσμένα... Πηγαίνετε νὰ πλαγιάσετε, ἀρχίζει νὰ χαράζει... ἔρχεται ἡ αὐγή... Ἄν μοῦ δίνατε τὸ δικαίωμα, νὰ θυσιάσω γιά σᾶς τὴ ζωὴ μου!

ΜΑΣΣΑ. Νικολάι Λβόβιτς, σᾶς εἶπα νὰ πηγαίνετε! Ἐπι τέλους!...

ΤΟΥΖΕΜΠΑΧ. Φεύγω... (βγαίνει).

ΜΑΣΣΑ (ξαπλώνει). Φιόντορ, κοιμᾶσαι;

ΚΟΥΛΙΓΚΙΝ. Ἐ;...

ΜΑΣΣΑ. Καλύτερα νὰ πᾶς στὸ σπίτι.

ΚΟΥΛΙΓΚΙΝ. Ἀγαπημένη μου Μάσσα! Γλυκειά μου Μάσσα!...

ΕΙΡΗΝΑ. Φέντια, εἶναι κουρασμένη. Ἄφησέ την ν' ἀναπαυτεῖ.

ΚΟΥΛΙΓΚΙΝ. Θὰ φύγω, ἀμέσως... Ἀγαπημένη μου γυναικούλα, ἀκριβή μου, μοναδική μου, σ' ἀγαπῶ!...

ΜΑΣΣΑ (θυμωμένη). Amo, amas, amat — amamus, amatis, amant!..

ΚΟΥΛΙΓΚΙΝ (γελάει). Μὰ ναι, ἀλήθεια, εἶναι καταπληκτική! Εἶναι γυναῖκα μου ἑφτά χρόνια, κι' ὅμως νοιώθω σὰν νὰ παντρευτήκαμε χτές. Στὴν τιμὴ μου!... Εἶσαι μιὰ θαυμάσια γυναῖκα. Εἶμαι εὐχαριστημένος, εὐχαριστημένος, εὐχαριστημένος!

ΜΑΣΣΑ. Πλήττω! Πλήττω! Πλήττω! (Ἀνασηκώνεται καὶ μιλά καθιστή). Καί εἶναι καί κάτι πού δὲ μπορεῖ νὰ μοῦ φύγει ἀπ' τὸ μυαλό. Εἶναι κάτι ἀφόρητο. Ἐχει καρφωθεῖ στὸ μυαλό μου! Δὲ μπορῶ, πρέπει νὰ μιλήσω... Γιά τὸν Ἀντρέι θέλω νὰ πῶ. Ἐβαλε τοῦτο τὸ σπίτι ὑποθήκη στὴν Τράπεζα, κι' ἡ γυναῖκα του ἄρπαξε ὄλα τὰ λεφτά, κι' ὅμως τὸ σπίτι αὐτὸ δὲν ἀνήκει μονάχα σ' αὐτόν, ἀνήκει καί στοὺς τέσσερις μας! Κι' ὤφειλε νὰ τὸ ξέρει αὐτό, ἂν εἶναι ἄντρας καθὼς πρέπει...

ΚΟΥΛΙΓΚΙΝ. Μὰ τί σκοτίζεσαι τώρα γι' αὐτό, Μάσσα ; Τί τὸ θέλεις ; Ὁ Ἀντριούσσα εἶναι καταχρεωμένος. Ἄστον νὰ πάει στὸ καλό.

ΜΑΣΣΑ. Ὅπως καὶ νᾶναι, εἶμαι ἀγαναχτισμένη ! (Ξαπλώνει).

ΚΟΥΛΙΓΚΙΝ. Δὲν εἶμαστε φτωχοί. Ἐγὼ δουλεύω — εἶμαι στὸ γυμνάσιο. Δίνω καὶ ἰδιωτικὰ μαθήματα. Εἶμαι ἓνας ἥσυχος ἄνθρωπος... Δὲν κάνω ἀνοησίες. Omnia mea mecum porto, καθὼς λένε.

ΜΑΣΣΑ. Ἐγὼ δὲ θέλω τίποτα. Ὅμως ἡ ἀδικία μὲ κάνει κι' ἀγαναχτῶ ! (Πάσση). Πήγαινε Φιόντορ.

ΚΟΥΛΙΓΚΙΝ (τὴν φιλάει). Εἶσαι κουρασμένη. Πλάγιασε μισὴ ὥριτσα. Ἐγὼ θὰ μείνω καὶ θὰ σὲ περιμένω... Κοιμήσου... (Προχωρεῖ). Εἶμ' εὐχαριστημένος, εἶμ' εὐχαριστημένος, εἶμ' εὐχαριστημένος !... (βγαίνει).

ΕΙΡΗΝΑ. Ἀλήθεια, πῶς χάλασε ὁ Ἀντρέι μας !... Πόσο γέρασε κι' ἀποβλακώθηκε πλαί σ' αὐτὴν τὴ γυναῖκα. Κάποτε πάλευε νὰ γίνεи καθηγητής, καί... χθὲς καυχότανε πῶς πέτυχε στὸ τέλος νὰ γίνεи μέλος τοῦ Ἐπαρχιακοῦ μας Συμβουλίου. Αὐτὸς ἓνα μέλος κι' ὁ Πρωτοπώφ πρόεδρος... Ὅλη ἡ πόλις μιλάει γι' αὐτὸν καὶ τὸν κοροϊδεύει, κι' ὁ μόνος πού δὲ βλέπει καὶ δὲν ξέρει τίποτα εἶναι ὁ ἴδιος. Ὅριστε, ὅλοι τρέξανε στὴν πυρκαγιά, αὐτὸς κάθεται κλεισμένος στὴν κάμαρά του καὶ καρφὶ δὲν τοῦ καίγεται. Ἄλλο δὲν κάνει παρὰ νὰ γρατζουνάει τὸ βιολί του... (Ἵστερικά). ὦ, εἶναι τρομερό, τρομερό, τρομερό !... (Κλαίει). Δὲ μπορῶ νὰ βαστάξω ἄλλο, δὲ μπορῶ, δὲ μπορῶ, δὲ μπορῶ !...

(Ἡ ΟΛΓΑ ἔρχεται μέσα. Πηγαίνει στὸ κομοδίνο τῆς καὶ τὸ τακτοποιεῖ).

ΕΙΡΗΝΑ (κλαίει δυνατά). Διῶξτε με, διῶξτε με, δὲν ἀντέχω ἄλλο !... Δὲν ἀντέχω !...

ΟΛΓΑ (τρομαγμένη). Τί τρέχει ; Τί έχεις αγαπούλα μου ;

ΕΙΡΗΝΑ (κλαίγοντας). Ποῦ ;... Ποῦ πῆγαν ὅλα ; Ποῦ εἶναι ;... ὦ θεέ μου, θεέ μου ! Τὰ ξέχασα ὅλα, ὅλα !... Ὅλα μπερδεύονται μέσα στὸ μυαλό μου... Δὲ θυμᾶμαι πιά πῶς λένε Ἰταλικά τὸ παράθυρο, τὸ ταβάνι... Ὅλα τᾶχω ξεχάσει... Κάθε μέρα ξεχνῶ κι' ἀπὸ κάτι, κι' ἡ ζωὴ φεύγει καὶ ποτὲ δὲν ξαναγυρίζει κι' ἐμεῖς δὲ θὰ φύγουμε γιὰ τὴ Μόσχα... Τὸ νοιώθω, ποτὲ δὲ θὰ φύγουμε...

ΟΛΓΑ. Ἀγάπη μου, Χρυσή μου...

ΕΙΡΗΝΑ (ἠσυχάζει). ὦ, εἶμαι τόσο δυστυχισμένη... Δὲ μπορῶ νὰ δουλέψω. Θὰ πάψω νὰ δουλεύω. Φτάνει πιά, φτάνει ! Ἦμουν υπάλληλος στὸ Τηλεγραφεῖο, τώρα δουλεύω στὴ Νομαρχία. Μισῶ καὶ περιφρονῶ κάθε δουλειὰ ποὺ μοῦ δίνουν νὰ κάνω... Κοντεύω εἴκοσι τεσσάρων χρόνων, δουλεύω τόσα χρόνια, τὸ μυαλό μου στέγνωσε, ἀρχίζω ν' ἀδυνατίζω, ν' ἀσχημαίνω, καὶ τίποτα, τίποτα, καμιὰ ἱκανοποίηση. Κι' ὁ καιρὸς περνάει, κι' ὅσο περνάει ὁ καιρὸς τόσο νοιώθει κανεὶς νὰ ξεμακραίνει ἀπὸ τὴν ὥραία, ἀπὸ τὴν πραγματικὴ ζωὴ. Ξεμακραίνει, ξεμακραίνει, ὥσπου χάνεται μέσα στὴν ἄβυσσο. Εἶμαι τόσο ἀπελπισμένη... Πῶς ζῶ ἀκόμα, πῶς δὲ σκοτώθηκα, δὲν τὸ καταλαβαίνω...

ΟΛΓΑ. Μὴν κλαῖς χρυσό μου παιδί. Μὲ κάνεις καὶ ὑποφέρω...

ΕΙΡΗΝΑ. Δὲν κλαίω, δὲν κλαίω... Πάει, πέρασε... Νά, κοίτα, δὲν κλαίω πιά ! Ἀρκετά ! Ἀρκετά !...

ΟΛΓΑ. Ἄκουσε χρυσή μου, σοῦ μιλῶ σὰν ἀδελφή, σὰν φίλη... Ἄν θέλεις ἄκουσε τὴ συμβουλή μου : Παντρέψου τὸν Βαρῶνο.

(Ἡ ΕΙΡΗΝΑ κλαίει).

ΟΛΓΑ. Κι' ἔπειτα ἐσὺ τὸν σέβεσαι καὶ τὸν ἐκτιμᾶς τόσο πολὺ... Εἶναι ἀλήθεια πῶς δὲν εἶναι ὁμορφος, μὰ

είναι τόσο εὐγενικός, τόσο καλός... Δὲν παντρεύεται κανείς μόνο ἀπὸ ἀγάπη, ἀλλὰ γιὰ νὰ ἐκπληρώσει κι' ἕνα προορισμό. Ἐγὼ τοῦλάχιστον ἔτσι νομίζω. Καὶ θὰ παντρεύομαι χωρὶς ν' ἀγαπήσω ὅποιον κι' ἂν μὲ ζητοῦσε, φτάνει νὰ ἦτανε τίμιος ἄνθρωπος. Θὰ παντρεύομαι ἀκόμα κι' ἕνα γέρο...

ΕΙΡΗΝΑ. Ὅλο περίμενα πὼς θὰ πηγαίναμε στὴ Μόσχα καὶ κεῖ θὰ συναντοῦσα τὸν ἄνθρωπο ποὺ θὰ μοῦ ταίριαζε. Τὸν ὄνειρευόμουνα καὶ τὸν ἀγαποῦσα... Μὰ φαίνεται πὼς ἦταν ὅλα κουταμάρες, κουταμάρες...

ΟΛΓΑ (ἀγκαλιάζει τὴν ἀδελφὴ της). Ἀγαπημένη μου, γλυκειά μου ἀδελφούλα, τὰ καταλαβαίνω ὅλα. Ὅταν ὁ Βαρῶνος Νικολαΐ Λβόβιτς παράτησε τὸ στρατὸ κι' ἦρθε δῶ μὲ τὰ πολιτικά του, μοῦ φάνηκε τόσο ἄσχημος ποὺ μὲ πῆραν τὰ κλάματα... Μὲ ρώτησε : γιατί κλαῖτε ; Πὼς μποροῦσα νὰ τοῦ τὸ πῶ ; Κι' ὅμως, ἂν τῷφερνε ὁ θεὸς νὰ σὲ παντρευτεῖ, θάμουναι τόσο εὐτυχισμένη. Αὐτὸ, νὰ ξέρεις, εἶναι ἄλλο πρῶμα, ὀλότελα ἄλλο πρῶμα...

(Ἡ ΝΑΤΑΣΣΑ μ' ἕνα κερὶ στὸ χέρι μπαίνει ἀπὸ τὴν πόρτα δεξιὰ καὶ περνάει στὴν πόρτα ἀριστερὰ χωρὶς νὰ μιλήσει).

ΜΑΣΣΑ (σηκώνεται). Τριγυρίζει ἐδῶ κι' ἐκεῖ, σὰ ν᾿αὐτὴ ἀνάψει αὐτὴ τὴν πυρκαγιά.

ΟΛΓΑ. Μάσσα, εἶσαι κουτὴ. Ἡ πιὸ κουτὴ ἀπὸ ὅλους στὴν οἰκογένειά μας. Σὲ παρακαλῶ, συγχώραμε... (Παύση).

ΜΑΣΣΑ. Θέλω νὰ σᾶς ἐξομολογηθῶ τὸ κρῖμα μου, ἀγαπημένες μου ἀδελφές... Ἡ ψυχὴ μου βασανίζεται. Θὰ τὸ ὁμολογήσω σὲ σᾶς καὶ ποτὲ σὲ κανέναν ἄλλον... Θὰ σᾶς τὸ πῶ τώρα ἀμέσως... (Σιγανὰ). Εἶναι τὸ μυστικὸ μου, ἀλλὰ ἐσεῖς πρέπει νὰ τὰ μάθετε ὅλα. Δὲ μπορῶ πιὰ νὰ σιωπᾶσω... (Παύση). Ἀγαπῶ, ἀγαπῶ... Ἀγαπῶ αὐτὸν τὸν ἄνθρωπο... Τὸν εἶδατε πρὶν ἀπὸ λίγο... Τί νὰ σᾶς τὸ κρύβω ;... Ἀγαπῶ τὸν Βερσίνιν...

ΟΛΓΑ (τρέχει πίσω από τις κουρτίνες). Πᾶψε! Δὲν σ' ἀκούω! Δὲν σ' ἀκούω!...

ΜΑΣΣΑ. Μὰ τί νὰ κάνω; (Πιάνει τὸ κεφάλι της). Στὴν ἀρχὴ μου φάνηκε παράξενος... ἔπειτα ἄρχισα νὰ τὸν λυπᾶμαι... κι' ἔπειτα τὸν ἀγάπησα... Τὸν ἀγάπησα γιὰ τὴ φωνή του, γιὰ τὰ λόγια του, γιὰ τὶς κακομοιριές του, γιὰ τὰ δυό του κοριτσάκια...

ΟΛΓΑ (πίσω ἀπὸ τὴν κουρτίνα). Δὲ σ' ἀκούω, νὰ τὸ ξέρεις, ὅ,τι κουταμάρες κι' ἂν λές δὲν τὶς ἀκούω...

ΜΑΣΣΑ. Ἄχ, Ὅλια, εἶσαι κουτὴ. Τὸν ἀγαπῶ!—αὐτὴ εἶναι ἡ μοίρα μου. Αὐτὸ εἶναι τὸ ριζικὸ μου... Κι' αὐτὸς μ' ἀγαπᾷ... Εἶναι τρομαχτικὰ ὅλ' αὐτά, δὲν εἶναι; Εἶναι κακὸ αὐτό, δὲν εἶναι; (Πιάνει τὴν ΕΙΡΗΝΑ ἀπὸ τὸ χέρι καὶ τὴν τραβᾷ κοντά της). ὦ, ἀγαπημένη μου... Πῶς θὰ περάσουμε τὴ ζωὴ μας, τί θ' ἀπογίνουμε; Ὅταν διαβάζει κανεὶς ἓνα ρομάντζο τοῦ φαίνονται ὅλα τόσο εὐκόλα, τόσο φυσικά... Ὅταν ὅμως ἀγαπάει κανεὶς ὁ ἴδιος, τότε βλέπει πῶς δὲν ξέρεي τίποτα καὶ πῶς πρέπει μονάχος του ὁ καθένας νὰ βρῖσκει τὴ λύση γιὰ τὸν ἑαυτό του. Ἀγαπημένες μου, καλές μου ἀδελφές, σᾶς τὰ ἐξομολογήθηκα ὅλα καὶ τώρα θὰ σωπάσω... Θὰ γίνω τώρα σὰν τὸν τρελλὸ τὸν Γκόγκολ... Σιωπὴ... Σιωπὴ...

(Μπαίνει ὁ ΑΝΤΡΕΪ καὶ πίσω του ὁ ΦΕΡΑΠΟΝΤ').

ΑΝΤΡΕΪ (θυμωμένος). Τί θέλεις λοιπόν; Δὲ σὲ καταλαβαίνω!

ΦΕΡΑΠΟΝΤ (στὴν εἴσοδο, ἀνυπόμονα). Μὰ σᾶς τῶπα δέκα φορές, Ἄντρέϊ Σεργκέγεβιτς...

ΑΝΤΡΕΪ. Πρῶτα-πρῶτα δὲν εἶμαι ὁ Ἄντρέϊ Σεργκέγεβιτς, ἀλλὰ ἡ ἐξοχώτητά σας!

ΦΕΡΑΠΟΝΤ. Οἱ Πυροσβέστες ζητᾶνε τὴν ἀδειά σας, ἐξοχώτατε, νὰ περάσουνε μέσα ἀπὸ τὸ περιβόλι γιὰ νὰ πᾶνε στὸ ποτάμι. Ἀλλοιῶς λέει πρέπει νὰ κάνουνε τὸ γύρω - γύρω καὶ εἶναι μεγάλη φασαρία.

ΑΝΤΡΕΪ. Πολύ καλά. Πές τους, πολύ καλά. (Ὁ ΦΕΡΑΠΟΝΤ βγαίνει). Μὲ σκότισαν! Ποῦ εἶναι ἡ Ὀλγα; (Ἡ ΟΛΓΑ βγαίνει ἀπὸ τὴς κουρτίνης). Ἦρθα νὰ σοῦ ζητήσω τὸ κλειδί τῆς ντουλάπας—ἔχασα τὸ δικό μου. Ἐσὺ ἔχεις ἕνα. Εἶναι ἕνα μικρὸ κλειδάκι.

(Ἡ ΟΛΓΑ βγάζει καὶ τοῦ δίνει τὸ κλειδί χωρὶς νὰ μιλήσει. Ἡ ΕΙΡΗΝΑ πάει πίσω ἀπὸ τὴ δική της κουρτίνα. Παύση).

ΑΝΤΡΕΪ. Τί φοβερὴ πυρκαγιά! Τώρα ἄρχισε νὰ σβύνει. Νὰ πάρει ἡ ὄργη. Μὲ φούρκισε αὐτὸς ὁ Φεράποντ... Τοῦπα καὶ μιὰ κουταμάρα: «Ἡ ἐξοχώτητά σας!...» (Παύση). Γιατί δὲ μιλάς Ὀλγα; (Παύση). Εἶναι καιρὸς νὰ παρατήσετε αὐτὲς τὶς βλακεῖες καὶ τὰ μούτρα γιὰ τὸ τίποτα... Εἶσαι δῶ Μάσσα, καὶ σὺ Εἰρήνα. Ὡραῖα... Λοιπόν, ἄς ἐξηγηθοῦμε καθαρὰ καὶ ξάστερα, μιὰ γιὰ πάντα. Τί ἔχετε μαζί μου; Τί;...

ΟΛΓΑ. Πήγαινε Ἄντριουσσα. Θὰ ἐξηγηθοῦμε αὔριο. (Ταραγμένη). Τί μαρτυρικὴ νύχτα!...

ΑΝΤΡΕΪ (πολὺ συχυσμένος) Μὴν ταράζεστε! Σᾶς ρωτᾶω μ' ἀπόλυτη ψυχραιμία: τί ἔχετε ἐναντίον μου; Πέστε το καθαρά.

Ἡ ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΒΕΡΣΙΝΙΝ (ἀπ' ἔξω). Τράμ—τάμ—τάμ!...

ΜΑΣΣΑ (σηκώνεται. Δυνατά). Τρά—τά—τά!... (Στὴν ΟΛΓΑ). Καληνύχτα Ὀλγα. Ὁ Θεὸς μαζί σου... (Πάει πίσω ἀπὸ τὴν κουρτίνα καὶ φιλεῖ τὴν ΕΙΡΗΝΑ). Νὰ κοιμηθεῖς ἡσυχᾶ... Καληνύχτα Ἄντρέι. Πήγαινε, εἶναι πολὺ κουρασμένες. Τὰ λέτε αὔριο. (Βγαίνει).

ΟΛΓΑ. Ἀλήθεια, Ἄντριουσσα, καλύτερα νὰ τὰ ποῦμε αὔριο. (Πάει πίσω ἀπὸ τὴν κουρτίνα της). Εἶναι ὥρα νὰ κοιμηθοῦμε.

ΑΝΤΡΕΪ. Θὰ σᾶς τὰ πῶ πρῶτα καὶ μετὰ θὰ φύγω. Αὐτὴ τὴ στιγμή!... Πρῶτον: κάτι ἔχετε ἐναντίον τῆς Νατάσσας, τῆς γυναίκας μου, κι' αὐτὸ τὸ παρατηρῶ ἀπὸ

τὴν πρώτη μέρα πού παντρεύτηκα. Ἡ Νατάσσα εἶναι μιὰ πρώτης τάξεως γυναῖκα. Τίμια, εἰλικρινῆς κι' εὐγενική. Αὐτὴ εἶναι ἡ γνώμη μου. Ἀγαπῶ καὶ σέβομαι τὴ γυναῖκα μου, τὸ καταλαβαίνετε ; Τὴν σέβομαι, καὶ ἀπαιτῶ καὶ ἀπὸ τοὺς ἄλλους νὰ τὴ σέβονται. Τὸ ξαναλέω, εἶναι μιὰ εὐγενική καὶ τίμια γυναῖκα κι' ὅλες οἱ ἀντιρρήσεις σας εἶναι, μὲ τὸ συμπάθιο, καπρίτσια μοναχὰ καὶ τίποτα παραπάνω. (Παύση). Δεύτερο : Μοῦ φαίνεται πὼς τᾶχετε μαζί μου, ἐπειδὴ δὲν ἔγινα καθηγητῆς καὶ δὲν ἀσχολοῦμαι μὲ τὴν ἐπιστήμη. Εἶμαι στὴν ὑπηρεσία τοῦ Ζέμτσβο, εἶμαι μέλος τοῦ Ἐπαρχιακοῦ Συμβουλίου, καὶ θεωρῶ αὐτὴ τὴν ὑπηρεσία τόσο ἱερὴ καὶ τόσο ὑψηλὴ, ὅσο καὶ τὴν ὑπηρεσία στὴν Ἐπιστήμη. Εἶμαι μέλος τοῦ Ἐπαρχιακοῦ Συμβουλίου κι' εἶμαι περήφανος γι' αὐτό, ἂν θέλετε νὰ ξέρετε !... (Παύση). Τρίτο : ἔχω νὰ σᾶς πῶ ὅτι ἔβαλα τὸ σπίτι ὑποθήκη χωρὶς τὴ συγκατάθεσή σας... Γι' αὐτό, βέβαια μπορεῖτε νὰ μὲ ψέξετε, τὸ παραδέχομαι καὶ σᾶς ζητῶ συγνώμη... Ἀναγκάστηκα ὁμως νὰ τὸ κάνω γιατί εἶχα χρέη... τριάντα πέντε χιλιάδες... Δὲν παίζω πιὰ χαρτιά, ἀπὸ καιρὸ τὰ παράτησα !... Ἀλλὰ τὸ μόνο πού μπορῶ νὰ πῶ γιὰ νὰ δικαιολογηθῶ εἶναι ὅτι ἐσεῖς, ὡς κορίτσια ἐλεύθερα, ἔχετε μιὰ σύνταξη... ἐνῶ ἐγὼ δὲν ἔχω κανένα εἰσόδημα.. ἐδῶ πού τὰ λέμε... (Παύση).

ΚΟΥΛΙΓΚΙΝ (ἀπὸ τὴν πόρτα, ἀνήσυχος). Ποῦ εἶναι ἡ Μάσσα ; Δὲν εἶναι δῶ ἡ Μάσσα ; Παράξενο... (βγαίνει).

ΑΝΤΡΕΙ. Δὲ μ' ἀκοῦνε... Ἡ Νατάσσα εἶναι μιὰ καλὴ καὶ τίμια γυναῖκα !... (Περπατεῖ πάνω—κάτω στὴ σκηνὴ σιωπηλός, ἔπειτα σταματᾷ). Ὅταν τὴν παντρεύμουνα, νόμιζα πὼς θᾶμαστε εὐτυχισμένοι... Ὅλοι εὐτυχισμένοι... Ὅμως, θε μου... (Κλαίει). Ἀγαπημένες μου, καλές μου ἀδελφές, μὴν πιστεύετε αὐτὰ πού σᾶς λέω, μὴ τὰ πιστεύετε !... (βγαίνει).

ΚΟΥΛΙΓΚΙΝ (ἀπὸ τὴν πόρτα, ἀνήσυχος). Ποῦ εἶναι ἡ Μάσσα ; Δὲν εἶναι δῶ ἡ Μάσσα ; Περίεργο !... (βγαίνει)

(Τὸ καμπανάκι τῆς Πυροσβεστικῆς χτυπάει κάτω στὸ δρόμο. Ἡ σκηνὴ μένει ἀδειανή).

ΕΙΡΗΝΑ (πίσω ἀπὸ τὴν κουρτίνα). Ὅλια, ποιὸς χτυπάει τὸ πάτωμα;

ΟΛΓΑ. Θᾶναι ὁ Ἴβάν Ρωμάνιτς, ὁ γιατρός. Εἶναι μεθυσμένος.

ΕΙΡΗΝΑ. Τί φοβερὴ νύχτα!... (Πάυση). Ὅλια!... (Προβάλλει τὸ κεφάλι της ἀπὸ τὴν κουρτίνα). Τᾶμαθες; Τὴν παίρνουνε ἀπὸ δῶ τὴν ταξιαρχία μας. Τὴ μεταφέρουνε κάπου ἄλλοῦ—μακριά.

ΟΛΓΑ. Εἶναι διαδόσεις.

ΕΙΡΗΝΑ. Καὶ τότε θὰ μείνουμε μονάχες. Ὅλια!...

ΟΛΓΑ. Ναί;

ΕΙΡΗΝΑ. Καλὴ μου, χρυσή μου, σέβομαι τὸν Βαρῶνο, τὸν ἐκτιμῶ, εἶναι καλὸς ἄνθρωπος... θὰ τὸν παντρευτῶ... Ὅλια, δέχομαι νὰ τὸν παντρευτῶ... μόνο ἂς πᾶμε στὴ Μόσχα! Δὲν ὑπάρχει τίποτα καλύτερο στὸν κόσμον ἀπὸ τὴ Μόσχα! Πᾶμε, Ὅλια! Πᾶμε!...

Α Υ Λ Α Ι Α

Π Ρ Α Ξ Η Τ Ε Τ Α Ρ Τ Η

Παλιός κήπος στο σπίτι των ΠΡΟΖΩΡΩΒ. Ένας μακρός δρόμος με δεντροστοιχία από έλατα. Στο βάθος διακρίνεται το ποτάμι. Στην αντίπερα όχθη του ποταμού φαίνεται το δάσος. Στα δεξιά της σκηνής ή βεράντα του σπιτιού. Ένα τραπέζι και πάνω σ' αυτό ποτήρια και μπουκάλες—είναι φανερό πως πίνανε σαμπάνια πριν από λίγο. Μεσημέρι—δώδεκα ή ώρα. Κάθε τόσο διάφοροι διαβάτες περνούν και τραβούν το δρόμο πέρα προς το ποτάμι. Περνούν πέντε στρατιώτες με γρήγορο βήμα. Ο ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ, πού σ' όλη την πράξη φαίνεται καλός και καταδεχτικός, κάθεται σε μια πολυθρόνα στον κήπο, σά να περιμένει να τον καλέσουν. Φορεί στρατιωτικό πηλίκιο και κρατεί μπαστούνι. Η ΕΙΡΗΝΑ, ό ΚΟΥΛΙΓΚΙΝ με παράσημο στο στήθος και ξυρισμένο μουστάκι, κι' ό ΤΟΥΖΕΜΠΑΧ στέκονται στη βεράντα και αποχαιρετούν τον ΦΕΝΤΟΤΙΚ και τον ΡΟΝΤΕ, πού κατεβαίνουν τά σκαλοπάτια έτοιμοι να φύγουν. Και οι δυό αξιωματικοί φορούν στολή έκστρατείας.

ΤΟΥΖΕΜΠΑΧ (φιλάει τόν ΦΕΝΤΟΤΙΚ). Είσαι καλό παιδί. Περάσαμε τόσο ώραϊα μαζί... (Φιλάει τόν ΡΟΝΤΕ).
'Ακόμα μιά φορά... στο καλό, άγαπητέ μου φίλε...

ΕΙΡΗΝΑ. Καλή αντίαμωση!

ΦΕΝΤΟΤΙΚ. "Όχι καλή αντίαμωση. Χαίρετε για πάντα. Ποτέ πιά δέ θά ξανανταμώσουμε.

ΚΟΥΛΙΓΚΙΝ. Ποιός τó ξέρει;... (Σκουπίζει τά μάτια του, χαμογελά). 'Ορίστε, μ' έπῆραν κι' έμένα τά κλάματα!...

ΕΙΡΗΝΑ. Θάνταμωθοῦμε πάλι κάποτε.

ΦΕΝΤΟΤΙΚ. Πότε ; Σὲ δέκα—δεκαπέντε χρόνια ; Μὰ τότε εἶναι ζήτημα ἂν θὰ γνωρίζει ὁ ἕνας τὸν ἄλλον. Θὰ χαιρετήσῃ ὁ ἕνας τὸν ἄλλον ψυχρά... (Τραβᾶ μιὰ φωτογραφία). Σταθῆτε μιὰ στιγμή... Ἄκόμα μιὰ - τὴν τελευταία...

ΡΟΝΤΕ (ἀγκαλιάζει τὸν ΤΟΥΖΕΜΠΙΑΧ). Δὲ θὰ ξαναϊδωθοῦμε ποτὲ πιά !... (Φιλεῖ τὸ χέρι τῆς ΕΙΡΗΝΑΣ). Σᾶς εὐχαριστῶ γιὰ ὄλα, γιὰ ὄλα !...

ΦΕΝΤΟΤΙΚ (συγκινημένος). ὦ, μὰ σταθῆτε, σταθῆτε !...

ΤΟΥΖΕΜΠΙΑΧ. Ὁ θεὸς νὰ δώσει πάλι νὰ συναντηθοῦμε. Νὰ μᾶς γράφετε. Θὰ περιμένουμε γράμμα σας.

ΡΟΝΤΕ (ρίχνει μιὰ ματιὰ γύρω στὸν κῆπο). Ἄντιό δέντγα ! (Φωνάζει). Ἄουουου... (Παύση). Ἄντιό ἠχώ !...

ΚΟΥΛΙΓΚΙΝ. Καθόλου παράξενο νὰ παντρευτεῖτε κεῖ κάτω στὴν Πολωνία. Ἡ Πολωνέζα γυναῖκα σας θὰ σᾶς σφίγγει στὴν ἀγκαλιά της καὶ θὰ σᾶς λέει : «Κοχάνα» «Κοχάνα...!» (Γελάει).

ΦΕΝΤΟΤΙΚ (κοιτάζει τὸ ρολοῖ του). Ἔχουμε ἀκόμα μιὰ ὥρα καιρό. Ἄπὸ τὴν Πυροβολαρχία μας μονάχα ὁ Σαλιόνι θὰ πάει μὲ μαοῦνα. Ἐμεῖς οἱ ἄλλοι θὰ φύγουμε παρατεταγμένοι. Τρεῖς λόχοι τῆς Πυροβολαρχίας φύγανε σήμερα, οἱ ἄλλοι τρεῖς φεύγουν αὔριο—καὶ ὕστερα... γαλήνη καὶ ἡσυχία θ' ἀπλωθεῖ σ' ὅλη τὴν πόλη !

ΤΟΥΖΕΜΠΙΑΧ. Καὶ τρομερὴ πλήξη ἐπίσης !

ΡΟΝΤΕ. Μὰ ποῦ εἶναι ἡ Μαγία Σεγγκέγεβνα ;

ΚΟΥΛΙΓΚΙΝ. Ἡ Μάσσα εἶναι στὸν κῆπο.

ΦΕΝΤΟΤΙΚ. Πρέπει νὰ τὴν ἀποχαιρετήσουμε.

ΡΟΝΤΕ. Χαίγετε... Πγέπει νὰ φύγουμε, ἄλλοιῶς θὰ βάλω τὰ κλάματα. (Ἀγκαλιάζει γρήγορα τὸν ΤΟΥΖΕΜΠΙΑΧ καὶ τὸν ΚΟΥΛΙΓΚΙΝ καὶ φιλεῖ τὸ χέρι τῆς ΕΙΡΗΝΑΣ). Πεγάσαμε ὑπέγοχα ἐδῶ...

ΦΕΝΤΟΤΙΚ (στὸν ΚΟΥΛΙΓΚΙΝ). Ἐνα μικρὸ ἐνθύμιο γιὰ σᾶς... Ἐνα σημειωματάριο μὲ μολυβάκι... Θὰ τραβήξου-

με ἀπὸ δῶ ἴσια πέρα στὸ ποτάμι... (Καθὼς φεύγουν κι' οἱ δὐὸ τους κοιτάζουν πίσω).

PONTE (φωνάζει). Ἄουου !...

ΚΟΥΛΙΓΚΙΝ (φωνάζει). Στὸ καλό !... Στὸ καλό !...

(Ὁ PONTE καὶ ὁ ΦΕΝΤΟΤΙΚ συναντοῦν τὴ ΜΑΣΣΑ στὸ βάθος καὶ τὴν ἀποχαιρετοῦν. Ἐκείνη προχωρεῖ μαζί τους ὡσπου χάνονται).

ΕΙΡΗΝΑ. Ἐφυγαν... (Κάθεται στὸ τελευταῖο σκαλοπάτι τῆς βεράντας).

ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ. Ἐμένα, ξέχασαν νὰ μ' ἀποχαιρετήσουν...

ΕΙΡΗΝΑ. Κι' ἐσεῖς, ποῦ τὸν εἶχατε τὸ νοῦ σας;

ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ. Ἐ, κι' ἐγὼ ξεχνῶ καμιὰ φορά... Ἄλλὰ θὰ τοὺς ξαναδῶ πολὺ σύντομα. Αὔριο φεύγω καὶ γώ. Βέβαια... Μιὰ μέρα μοῦ μένει ἀκόμα... Ἄλλὰ σ' ἓνα χρόνο μπαίνω σ' ἀποστρατεία... Θὰ ξαναγυρίσω ἐδῶ καὶ θὰ περάσω τὸ ὑπόλοιπο τῆς ζωῆς μου κοντά σας. Ἐνας χρόνος μοῦ μένει ἀκόμα νὰ πάρω τὴν σύνταξή μου. (Βάζει στὴν τσέπη του μιὰ ἐφημερίδα καὶ βγάζει μιὰ ἄλλη). Θὰ ξανάρθω ἐδῶ κοντά σας καὶ θ' ἀλλάξω τὴ ζωὴ μου ριζικά... Θὰ γίνω ἡσυχος... θεοφοβούμενος... καθὼς πρέπει...

ΕΙΡΗΝΑ. Ναί, ἔχεις ἀνάγκη ν' ἀλλάξεις τὴ ζωὴ σου, χρυσέ μου Ἰβάν Ρωμάνιτς. Πρέπει νὰ τὴν ἀλλάξεις ..

ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ. Μὰ ναί, τὸ νοιώθω. (Σιγοτραγουδάει). Ταραμπαμπούμ-ντι-ἔϊ... Ταραμπαμπούμ-ντι-ἔϊ...

ΚΟΥΛΙΓΚΙΝ. Ὁ Ἰβάν Ρωμάνιτς εἶναι ἀδιόρθωτος! Ἀδιόρθωτος!...

ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ. Ἐσὺ θ' ἄπρεπε νὰ μ' ἀναλάβεις. Τότε σίγουρα θὰ διορθωνόμουν.

ΕΙΡΗΝΑ. Ὁ Φιτόντορ ξούρισε τὸ μουστάκι του. Δὲ μπόρῳ νὰ τὸν βλέπω.

ΚΟΥΛΙΓΚΙΝ. Γιατί; Δὲ μοῦ πάει;

ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ. Θα σου λέγα τώρα σάν τι μοιάζουν τὰ μούτρα σου, μὰ βλέπεις, δὲ μπορῶ.

ΚΟΥΛΙΓΚΙΝ. Τί νὰ γίνεις; Εἶναι τοῦ συρμοῦ - modus vivendi. Ὁ Γυμνασιάρχης μας ζούρισε τὸ μουστάκι του. Τὸ ἴδιο ἔκανα κι' ἐγώ, μόλις ἔγινα ἐπιθεωρητῆς. Δὲν ἀρῆσει σὲ κανέναν, τὸ ξέρω, ἀλλὰ δὲν μ' ἐνδιαφέρει. Ἐγὼ εἶμ' εὐχαριστημένος. Εἶτε μὲ μουστάκι εἶτε μὲ χωρὶς μουστάκι εἶμαι τὸ ἴδιο εὐχαριστημένος! (Κάθεται).

(Στὸ βάθος φαίνεται ὁ ΑΝΤΡΕΙ· πὸν κυλάει ἓνα μωρὸ μέσα στὸ ἀμαξάκι).

ΕΙΡΗΝΑ. Χρυσέ μου, Ἰβάν Ρωμάνιτς, εἶμαι τόσο ἀνήσυχη... Χτὲς εἶσασταν κι' ἐσεῖς ἐκεῖ στὴ Λεωφόρο... Πέστε μου, τί ἔγινε;

ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ. Τί ἔγινε; Τίποτα. Μικροπράματα... (Διαβάζει ἐφημερίδα). Δὲν ἔχει σημασία!

ΚΟΥΛΙΓΚΙΝ. Ὁλη ἡ ἱστορία εἶναι πὼς ὁ Σαλιόνιυ καὶ ὁ Βαρῶνος συναντήθηκαν χτὲς στὴ Λεωφόρο, μπροστὰ στὸ θέατρο...

ΤΟΥΖΕΜΠΑΧ. Μὰ πᾶψτε ἐπὶ τέλους!... ὦ, μὰ τὴν ἀλήθεια!... (Μὲ μιὰ κίνηση τοῦ χεριοῦ του φεύγει καὶ μπαίνει στὸ σπίτι).

ΚΟΥΛΙΓΚΙΝ. Καὶ κοντὰ στὸ θέατρο... ὁ Σαλιόνιυ ἀρχισε νὰ ἐνοχλεῖ τὸν Βαρῶνο, ὥσπου ἐκεῖνος δὲν βάσταξε καὶ τοῦ εἶπε κάτι προσβλητικό...

ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ. Δὲν ξέρω... Ὁλ' αὐτὰ εἶναι σαχλαμάρες!...

ΚΟΥΛΙΓΚΙΝ. Κάποτε ἓνας καθηγητῆς τῆς θεολογίας ἔγραψε στὸ τετράδιο ἐκθέσεων ἐνὸς μαθητοῦ τὴ λέξη: «σαχλαμάρες»... Ὁ μαθητῆς λοιπὸν τὴν διάβαζε μὲ ἀπορία καὶ νόμιζε πὼς ἦτανε καμιὰ λέξη Λατινική. (Γελάει). Πολὺ ἀστεῖο!... Λένε πὼς ὁ Σαλιόνιυ εἶν' ἐρωτευμένος μὲ τὴν Εἰρήνα καὶ πὼς γι' αὐτὸ τάχα μισεῖ τὸν Βαρῶνο. Εἶναι εὐνόητο. Ἡ Εἰρήνα εἶναι τόσο ὠραία κοπέλλα... Μοιά-

ζει λιγάκι με τὴ Μάσσα. Εἶναι κι' αὐτὴ τύπος μελαγχολικός. (Στὴν ΕΙΡΗΝΑ). Μόνο πού ὁ δικός σου χαρακτήρας εἶναι πιὸ μαλακός... Ἄλλὰ κι' ἡ Μάσσα ἔχει πολὺ καλὸ χαρακτήρα. Τὴν ἀγαπῶ, τὴν ἀγαπῶ τὴ Μάσσα!...

(Μιὰ φωνὴ ἀπὸ τὸ βάθος τοῦ κήπου, στὰ παρασκήνια : ΦΩΝΗ. "Αουου ! "Αουου !...)

ΕΙΡΗΝΑ (ξεκινᾷ νὰ φύγει). Τὸ κάθε τί σήμερα με τρομάζει. (Παύση). Τὰ πράγματά μου εἶναι ἔτοιμα. Τὸ ἀπόγευμα θὰ στείλω τὶς βαλίτσες μου. Αὐριο ὁ Βαρῶνος κι' ἐγὼ θὰ παντρευτοῦμε. Θὰ φύγουμε ἀμέσως γιὰ τὸ ἐργοστάσιο κεραμοποιίας, καὶ ἀπὸ μεθαῦριο ἐγὼ θὰ πιάσω δουλειὰ στὸ σχολεῖο ! Μιὰ νέα ζωὴ ἀρχίζει. Ὁ θεὸς νὰ με βοηθήσει ! Πῶς θὰ τὰ περάσω ; Τότε πού πέρασα στὶς ἐξετάσεις γιὰ τὸ πτυχίο τῆς δασκάλας, ἔνοιωθα τόσο εὐτυχισμένο τὸν ἑαυτὸ μου πού ἔκλεγα ἀπὸ χαρά... (Παύση). Σὲ λίγο θάρθει τ' ἀμάξι γιὰ τὰ πράγματά μου...

ΚΟΥΤΑΓΚΙΝ. "Ὀλ' αὐτὰ εἶναι πολὺ ὠραῖα ἀλλὰ δὲ μοῦ φαίνονται σοβαρά. "Ὀλο ἰδέες καὶ ἐλάχιστη σοβαρότητα. Τέλος πάντων, σοῦ εὐχομαι μ' ὅλη μου τὴν καρδιὰ νὰ εὐτυχῆσεις.

ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ (μὲ τρυφερότητα). Καλὸ μου κοριτσάκι, χρυσό μου παιδί... Θὰ φύγεις μακριὰ κι' ἐγὼ πιά ποῦ νὰ σὲ φτάσω... "Εμεινα πίσω, σὰν ἀποδημητικὸ πουλί πού γέρασε καὶ δὲ μπορεῖ πιά νὰ πετάξει. Πετᾶξτε καλές μου, πετᾶξτε με τὴν εὐχὴ τοῦ θεοῦ ! (Παύση). Κρῖμα πού ξύρισες τὸ μουστάκι σου Φιόντορ !

ΚΟΥΤΑΓΚΙΝ Δὲν παύετε πιά, λέω γώ ! ('Αναστενάζει). Σήμερα λοιπὸν φεύγουν οἱ στρατιωτικοί. Ἡ ζωὴ ἐδῶ πέρα θ' ἀρχίσει πάλι νὰ κυλάει ὅπως πρῶτα. "Ὀ,τι κι' ἂν λένε, ὅσα κι' ἂν λένε, ἡ Μάσσα εἶναι μιὰ πιστὴ καὶ καλὴ σύζυγος.. Τὴν ἀγαπῶ πάρα πολὺ καὶ εὐγνωμονῶ τὴ μοίρα μου... Καθένας με τὸ ριζικὸ του. Ὑπάρχει ἐδῶ κάποιος λεγόμενος Κοζύρεφ—ὑπάλληλος στὴν Ἐφορία. Εἴμαστε

συμμαθηταί στο σχολείο, αλλά εκείνος απεβλήθη από την πέμπτη τάξη, γιατί δε μπορούσε ποτέ να χωνέψει το ut consecutivum. Τώρα είναι τρομερά φτωχός και άρρωστος και κάθε φορά που τον συνατώ του λέω: «Τί γίνεσαι λοιπόν, ut consecutivum;»... «Ναί», μου λέει αυτός, «πολύ σωστά—ut consecutivum!.. και βήχει... Έμένα πάντως μ' ευνόησε η τύχη. Είμαι τυχερός. Κέρδισα και το παράσημο του Στάνισλαβ δευτέρας κατηγορίας, και διδάσκω σήμερα στους άλλους το ut consecutivum. Τώρα βέβαια, εγώ είμαι έξυπνος, έξυπνότερος από πολλούς άλλους... "Όμως η εύτυχία δεν βρίσκεται σ' αυτό... (Παύση).

(*Ακούγεται από μέσα που παίζουν στο πιάνο την «Προσευχή της Παρθένου»*).

ΕΙΡΗΝΑ. Παίζουν την «Προσευχή της Παρθένου»: 'Από αύριο βράδυ δε θα άκούω πιά αυτή τη μουσική. Μήτε θα ξαναδώ τον Πρωτοπωπόφ... (Παύση). 'Ο Πρωτοπωπόφ κάθεται μέσα στο σαλόνι. Ήρθε πάλι σήμερα...

ΚΟΥΛΙΓΚΙΝ. 'Η Διευθύντριά μας δεν ήρθε άκόμη;

ΕΙΡΗΝΑ. "Όχι. "Εστειλαν να την φωνάξουν. "Αν ξέρατε πόσο βαρύ είναι για μένα να ζω έδω μονάχη, χωρίς την "Ολια... Τώρα πούγινε Διευθύντρια περνάει όλη τη μέρα στο Γυμνάσιο, έχει ένα σωρό δουλειές κι' εγώ μένω μόνη. Πλήττω, δεν έχω τί να κάνω και μισώ την κάμαρα που κάθομαι... Τό πήρα πιά άπόφαση, άφοϋ δεν είναι τό γραφτό μου να πάω στη Μόσχα, άς γίνει ό,τι γίνεται... Τέτοια είν' η μοίρα μου. Τί να κάνεις; "Όλα είναι θέλημα θεοϋ, αυτή είν' η άλήθεια. 'Ο Νικολάι Αβόβιτς μου ξανάκανε πρόταση... Τό καλοσκέφτηκα και πήρα την άπόφαση... Είναι καλός άνθρωπος... Είναι άπίστευτο άλήθεια πόσο καλός είναι. Κι' ένοιωσα ξαφνικά σά νακανε φτερά η ψυχή μου. Ξανάσανα, έγινα χαρούμενη και μουρθε πάλι η όρεξη να δουλέψω, να δουλέψω... Μόνο

πού κάτι ἔγινε χτές... σάν κάποιο μυστήριο νά κρέμεται ἀπό πάνω μου...

ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ. Κουταμάρες!

ΝΑΤΑΣΣΑ (ἀπό τὸ παράθυρο). Ἡ Διευθύντριά μας!

ΚΟΥΛΙΓΚΙΝ. Ἄ, ἦρθε ἡ Διευθύντριά! Πᾶμε μέσα... (Μπαίνει στὸ σπίτι μαζί μὲ τὴν ΕΙΡΗΝΑ).

ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ (διαβάζει τὴν ἐφημερίδα καὶ σιγοτραγουδάει). Τάρα-μπά-μπούμ-ντι-ἔϊ...

(Ἡ ΜΑΣΣΑ πλησιάζει. Στὸ βάθος ὁ ΑΝΤΡΕΪ κλύει τὸ ἀμαξάκι).

ΜΑΣΣΑ. Ὅριστε, κάθεται στὸ χουζοῦρι του κι' ἐννιά ἔχει ὁ μῆνας!

ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ. Ἔ, καὶ ἔπειτα;

ΜΑΣΣΑ (κάθεται). Τίποτα... (Παύση). Ἀγαπούσατε τὴ μητέρα μου;

ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ. Πολύ!

ΜΑΣΣΑ. Κι' αὐτὴ σᾶς ἀγαποῦσε;

ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ (ὕστερ' ἀπὸ παύση). Αὐτὸ δὲν τὸ θυμᾶμαι.

ΜΑΣΣΑ. Ἦρθε δῶ ὁ ἄνθρωπός μου; (Παύση). Ἔτσι ρωτοῦσε κάποτε κι' ἡ μαγείρισσά μας, ἡ Μάρθα, γιὰ τὸν χωροφύλακά της: Ἦρθε ὁ ἄνθρωπός μου;

ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ. Ὁχι ἀκόμα.

ΜΑΣΣΑ. Ὅταν παίρνεις τὴν εὐτυχία κομμάτι-κομμάτι, μὲ δόσεις, κι' ὕστερα τὴ χάνεις, ὅπως τὴ χάνω ἐγώ, σιγά-σιγὰ γίνεσαι σκληρός, βάνουσος, κακός... (Δείχνει τὸ στήθος της). Ἐδῶ μέσα βράζω... (Βλέποντας τὸν ΑΝΤΡΕΪ. πὺ κλύει τ' ἀμαξάκι). Ὅριστε, ὁ Ἄντρέϊ μας!... Ὁ ἀδελφούλης μας!... Πᾶνε ὅλες μας οἱ ἐλπίδες... Κάποτε χιλιάδες ἄνθρωποι σηκῶνανε μιὰ καμπάνα. Θυσιάσανε γι' αὐτὴν κόπους καὶ λεφτὰ—καὶ ξάφνου ἔπεσε καὶ τσακίστηκε. Ἔτσι ξαφνικά, χωρὶς λόγο κι' ἀφορμὴ... Τὸ ἴδιο κι' ὁ Ἄντρέϊ.

ΑΝΤΡΕΪ. Μὰ πότε ἐπιτέλους θὰ ἡσυχάσουνε μέσα στοῦ σπίτι; Κάνουνε τόση φασαρία!...

ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ. Πολύ σύντομα. (Κοιτάζει τὸ ρολοῖ του). Τὸ ρολοῖ μου εἶναι παλιὸ καὶ χτυπᾷ τις ὥρες. (Τὸ κουρντίζει. Τὸ ρολοῖ χτυπάει). Ἡ πρώτη, ἡ δεύτερη καὶ ἡ πέμπτη πυροβολαρχία φεύγουνε στὴ μία. (Παύση). Ἐγὼ φεύγω αὔριο.

ΑΝΤΡΕΪ. Γιὰ πάντα;

ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ. Δὲν ξέρω... Μπορεῖ νὰ γυρίσω σὲ κἀνένα χρόνο. Ὁ θεὸς ξέρει. Δὲν ἔχει σημασία.

(Ἀκούγεται ἀπὸ μακριὰ νὰ παίζουν ἄρπα καὶ βιολί).

ΑΝΤΡΕΪ. Ἡ πόλη θ' ἀδειάσει. Θὰ βάλει τὰ μαῦρα της. (Παύση). Κάτι ἔγινε χτὲς κοντὰ στοῦ θέατρο. Ὅλοι μιλοῦν γι' αὐτὸ καὶ μονάχα ἐγὼ δὲν ξέρω τίποτα.

ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ. Μπᾶ!... τίποτα. Ἐνοησίες... Ὁ Σαλιόνιυ ἄρχισε νὰ πειράζει τὸν Βαρῶνο καὶ κεῖνος ἔχασε τὴν ὑπομονή του καὶ τὸν ἔβρισε. Τὸ ἀποτέλεσμα ἦταν νὰ καλέσει ὁ Σαλιόνιυ τὸν Βαρῶνο σὲ μονομαχία. (Κοιτάζει τὸ ρολοῖ του). Εἶναι ὥρα μοῦ φαίνεται... Θὰ γίνῃ στίς δώδεκα καὶ μισή στοῦ δάσος, ἐκεῖ κάτω - πέρα ἀπὸ τὸ ποτάμι... Πιφ-πάφ!... (Γελάει). Ὁ Σαλιόνιυ φαντάζεται πὼς εἶναι ὁ Λέρμοντωφ, γράφει μάλιστα καὶ στίχους... Ἄς ἀφήσουμε ὅμως τ' ἀστεῖα, αὐτὴ εἶναι ἡ τρίτη μονομαχία του.

ΜΑΣΣΑ. Ποιανοῦ;

ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ. Τοῦ Σαλιόνιυ.

ΜΑΣΣΑ. Καὶ τοῦ Βαρῶνου;

ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ. Τί τοῦ Βαρῶνου; (Παύση).

ΜΑΣΣΑ. Τᾶχω χαμένα. Ἐσεῖς ὅμως δὲ θάπρεπε νὰ τοὺς τὸ ἐπιτρέψετε. Μπορεῖ νὰ τὸν πληγῶσει τὸν Βαρῶνο, ἢ ἀκόμα καὶ νὰ τὸν σκοτώσει.

ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ. Ὁ Βαρῶνος βέβαια εἶναι καλὸς ἄνθρωπος, ἀλλὰ ἓνας βαρῶνος περισσότερο—ἓνας λιγώτερο

τί σημασία έχει ; "Αστους !... Δὲ βαρυνέσαι !... (Πέρα ἀπὸ τὸν κῆκο κάποιος φωνάζει : « "Αουου, ἄουου ! »). Καλά, περιμένε ! Αὐτὸς πού φωνάζει εἶναι ὁ Σκωρτσῶφ, ὁ μάρτυρας. Εἶναι μέσα στὴ βάρκα. (Παύση).

ΑΝΤΡΕΪ. Κατὰ τὴ γνώμη μου, τὸ νὰ παίρνει κανεὶς μέρος σὲ μιὰ μονομαχία ἢ καὶ νὰ παρίσταται σ' αὐτήν, ἔστω καὶ ὑπὸ τὴν ιδιότητα τοῦ γιαιτροῦ, εἶναι ἀπλούστατα ἀνήθικο.

ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ. "Οχι, ἔτσι φαίνεται μονάχα ! Δὲν ὑπάρχουμε. Τίποτα δὲν ὑπάρχει. Μονάχα μᾶς φαίνεται πῶς ὑπάρχουμε... Τίποτα δὲν ἔχει σημασία !

ΜΑΣΣΑ. Πῶς μποροῦν ὅλη μέρα νὰ λένε, νὰ λένε !.. (Προχωρεῖ). Νὰ ζεῖ κανεὶς σ' ἓνα τέτοιο κλιμα, πού ἀπ' τὴ μιὰ στιγμή στὴν ἄλλη μπορεῖ νὰ χιονίσει καὶ νὰ πρέπει ν' ἀκούει κι' ὅλες αὐτὲς τίς χαζομάρες... (Σταματᾷ). Δὲ θὰ πάω μέσα στοὺ σπῖτι, μοῦ εἶναι ἀφόρητο ἐκεῖ μέσα... "Οταν ἔρθει ὁ Βερσίσιν φωνάζετε με... (Προχωρεῖ πρὸς τὴ δεντροστοιχία). Φεύγουν κι' ὅλας τ' ἀποδημητικὰ πουλιά... (Ψάχνει μὲ τὸ βλέμμα της). 'Αγριόπαπιες, ἀγριόχηνες... 'Αγαπημένα, εὐτυχισμένα πουλιά... (βγαίνει).

ΑΝΤΡΕΪ. Τὸ σπῖτι μας θ' ἀδειάσει. Οἱ ἀξιωματικοὶ φεύγουν, ἐσεῖς φεύγετε, ἡ Εἰρήνα παντρεύεται... Καὶ θ' ἀπομείνω ἐγὼ στοὺ σπῖτι ὀλομόναχος.

ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ. Καὶ ἡ γυναῖκα σου ;

(Μπαίνει ὁ ΦΕΡΑΠΟΝΤ κρατώντας ἔγγραφα).

ΑΝΤΡΕΪ. 'Η γυναῖκα μου εἶναι γυναῖκα μου. Τίμια, εὐγενική, καλὴ ἂν θέλετε, ὅμως ὑπάρχει κάτι μέσα της πού τὴν κατεβάζει στοὺ ἐπίπεδο ἑνὸς μικροῦ, τυφλοῦ, ἀγκαθωτοῦ ζώου. Μιὰ φορὰ ἀνθρώπινο πλάσμα δὲν εἶναι. Σᾶς μιλῶ σὰν σὲ φίλο. Εἴστε ὁ μόνος ἄνθρωπος πού μπορῶ νὰ τοῦ ἀνοίξω τὴν καρδιά μου ! 'Αγαπῶ τὴ Νατάσσα, αὐτὸ εἶναι ἀλήθεια, ἀλλὰ καμιά φορὰ μοῦ φαίνεται τόσο φτηνὴ, τόσο χυδαία, πού τὰ χάνω. Καὶ δὲ μπορῶ νὰ κα-

ταλάβω γιατί την αγαπῶ ἢ τουλάχιστο γιατί την ἀγάπησα.

ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ (σηκώνεται). "Ακουσε παιδί μου, ἐγὼ φεύγω αὔριο. Ἴσως νὰ μὴν ξαναἰδωθοῦμε ποτὲ πιά. Γι' αὐτὸ θὰ σοῦ δώσω μιὰ συμβουλή. Βάλε τὸ καπελλάκι σου, μὲ νοιώθεις ;... πάρε τὸ μπαστοῦνι σου καὶ φύγε... Φῦγε, τράβα μακριά, καὶ ρίξε πέτρα πίσω σου... Ὅσο μακρύτερα πᾶς, τόσο καλύτερα γιὰ σένα. (Παύση). Ἄλλὰ πάλι, κάνε ὅπως θέλεις. Δὲν ἔχει σημασία !...

(Ὁ ΣΑΛΙΟΝΙΥ περνάει ἀπὸ τὸ βᾶθος μὲ δυὸ ἀξιωματικούς. Βλέποντας τὸν ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ κοιτοστέκεται. Οἱ ἀξιωματικοὶ φεύγουν).

ΣΑΛΙΟΝΙΥ. Γιατρέ, εἶναι ὥρα. Εἶναι δώδεκα καὶ μισή. (Χαιρετᾷ τὸν ΑΝΤΡΕΙ).

ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ. Ἀμέσως... Σᾶς βαρέθηκα ὄλους ! (Στὸν ΑΝΤΡΕΙ). "Αν μὲ ζητήσῃ κανεὶς, Ἄντριουσσα, πὲς του πὼς θὰ γυρίσω σὲ λιγάκι... (Ἀναστενάζει). "Αχ, ἄχ, ἄχ!...

ΣΑΛΙΟΝΙΥ. «Ἄλλὰχ δὲν πρόκανε νὰ πεῖ, γιατί ἡ ἀρκούδα τοῦχε πιά ριχτεῖ!» (Προχωρεῖ μὲ τὸν Γιατρό). Τί βογαῖς ἔτσι, γεροντᾶκο μου ;

ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ. "Α ! τίποτα !...

ΣΑΛΙΟΝΙΥ. Πῶς αἰσθάνεσαι ;

ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ (θυμωμένος). Σὰ γουροῦνι στὸ τριφύλλι !

ΣΑΛΙΟΝΙΥ. Ἄδικα γέρο χολοσκᾶς. Δὲ θὰ τοῦ κάνω καὶ πολλά. Θὰ τοῦ ρίξω μονάχα ὅπως θᾶρριχνα σὲ μιὰ μπεκάτσα. (Βγάζει τὸ ἄρωμα καὶ ραντίζει τὰ χέρια του). Σήμερα ἀδειασα ὄλο τὸ μπουκαλάκι καὶ ἀκόμα μυρίζουν. Τὰ χέρια μου ξέρετε μυρίζουν πτωματῆνη. (Παύση). Μάλιστα... Θυμᾶστε τὸ στίχο ; «Κι' αὐτὸς μανιασμένος στὴν μπόρα παραδέρνει, σάμπως μέσ' στὴν ἀντάρρα γαλήνη τὸν προσμένει !».

ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ. Μάλιστα... Ἄλλάχ δὲν πρόκανε νὰ πεῖ, γιατί ἡ ἀρκούδα τοῦχε πιά ριχτεῖ!

(Ἀκούγονται φωνές: «Ἄουου, ἄουου!..» Μπαίνουν ὁ ΑΝΤΡΕ Ι· καὶ ὁ ΦΕΡΑΠΟΝΤ).

ΦΕΡΑΠΟΝΤ. Τὰ χαρτιά γιὰ νὰ υπογράψετε...

ΑΝΤΡΕ Ι· (νευριασμένος). Ἄσε με ἤσυχο! Παράτα με σὲ παρακαλῶ! (Προχωρᾷ μὲ τὸ ἄμαξάκι).

ΦΕΡΑΠΟΝΤ. Μὰ γι' αὐτὸ εἶναι τὰ χαρτιά κύριε, νὰ τὰ υπογράφετε! (Ἀποσύρεται στὸ βάθος τῆς σκηνῆς).

(Μπαίνουν, ἡ ΕΙΡΗΝΑ κι' ὁ ΤΟΥΖΕΜΠΑΧ μὲ ψάθινο καπέλλο. Ὁ ΚΟΥΛΙΓΚΙΝ περνᾷ ἀπὸ τὴ μιὰν ἄκρη τῆς σκηνῆς στὴν ἄλλη φωνάζοντας: «Ἄου! ἄουου, Μάσσα!»).

ΤΟΥΖΕΜΠΑΧ. Θαρρῶ πὼς εἶναι ὁ μόνος ἄνθρωπος μέσα στὴν πόλη ποὺ χαίρεται γιατί φεύγουν οἱ ἀξιωματικοί.

ΕΙΡΗΝΑ. Εἶναι πολὺ φυσικό. (Παύση). Τώρα ἡ πόλη μας θὰ ἐρημωθῇ.

ΤΟΥΖΕΜΠΑΧ. Ἀγάπη μου, θὰ γυρίσω ἀμέσως.

ΕΙΡΗΝΑ. Ποῦ θὰ πᾶς;

ΤΟΥΖΕΜΠΑΧ. Πρέπει νὰ πεταχτῶ στὴν πόλη... ν' ἀποχαιρετίσω τοὺς συναδέλφους μου...

ΕΙΡΗΝΑ. Δὲν μοῦ λές τὴν ἀλήθεια... Νικολάι, γιατί σήμερα εἶσαι τόσο ἀφηρημένος; (Παύση). Τί συνέβει χτές κοντά στὸ θέατρο;

ΤΟΥΖΕΜΠΑΧ (μὲ μιὰ κίνηση ἀνυπομονησίας). Σὲ μιὰ ὥρα θὰ γυρίσω. Θᾶμαι πάλι κοντά σου. (Τῆς φιλάει τὸ χέρι). Ὠραία μου... (Τὴν κοιτάζει στὸ πρόσωπο). Πέντε χρόνια τώρα σ' ἀγαπῶ κι' ἀκόμα δὲ μπορῶ νὰ σὲ συνηθίσω. Κάθε μέρα μοῦ φαίνεσαι καὶ πιὸ ὀμορφη. Τὶ ὀμορφα, τὶ ὑπέροχα μαλλιά! Τὶ μάτια! Αὔριο θὰ σὲ πάρω μακριά, θὰ δουλέψουμε μαζί, θὰ γίνουμε πλούσιοι, τὰ ὄνειρά μου

θὰ πραγματοποιηθοῦν. Θὰ γίνεις εὐτυχισμένη!... Ὑπάρχει ὁμως κάτι, ὑπάρχει κάτι... Δὲ μ' ἀγαπᾶς.

ΕΙΡΗΝΑ. Αὐτὸ δὲν εἶναι στὸ χέρι μου. Θὰ γίνω γυναῖκα σου. Θὰ σοῦ εἶμαι πιστὴ καὶ ὑπάκουη, ἀλλὰ ἀγάπη δὲ μπορῶ νὰ νοιώσω... Τί νὰ κάνω ;... (Κλαίει). Ποτὲ στὴ ζωὴ μου δὲν ἀγάπησα!... Ὀνειρεύτηκα τόσο τὸν ἔρωτα. Τὸν ὀνειρεύομαι χρόνια, μέρα καὶ νύχτα. Ὅμως ἡ ψυχὴ μου εἶναι σὰν ἓνα ὠραῖο πιάνο, πού τὸ κλειδί του χάθηκε. (Παύση). Φαίνεσαι ἀνήσυχος.

ΤΟΥΖΕΜΠΑΧ. Δὲν κοιμήθηκα ὅλη νύχτα. Στὴ ζωὴ μου δὲ βρέθηκε τίποτε φοβερὸ πού νὰ μὲ τρομάζει. Μονάχα αὐτὸ τὸ χαμένο κλειδί ταραάζει τὴν ψυχὴ μου καὶ μοῦ κόβει τὸν ὕπνο!... (Παύση). Πῆς μου κάτι... (Παύση). Πῆς μου κάτι...

ΕΙΡΗΝΑ. Τί ; Τί νὰ σοῦ πῶ ; τί ;

ΤΟΥΖΕΜΠΑΧ. Ὅ,τι νᾶναι !

ΕΙΡΗΝΑ. Ἔλα τώρα, φτάνει!... (Παύση).

ΤΟΥΖΕΜΠΑΧ. Πόσες ἀνοησίες, πόσα μικροπράγματα, παίρνουν καμιὰ φορὰ στὴ ζωὴ μας σημασία—ἔτσι, χωρὶς ἰδιαιτέρο λόγο. Γελᾷς μ' αὐτὰ στὴν ἀρχή, τὰ θεωρεῖς ἀσήμαντα κι' ὁμως προχωρεῖς καὶ νοιώθεις πὼς δὲν ἔχεις τὴ δύναμη νὰ τὰ σταματήσεις... Μὰ ἄς μὴ μιλάμε πιά γι' αὐτό... Εἶμαι εὐτυχισμένος. Νοιώθω σὰ νὰ βλέπω αὐτὰ τὰ πεῦκα, αὐτὲς τίς σημύδες, αὐτὰ τὰ ἔλατα, γιὰ πρώτη φορὰ στὴ ζωὴ μου. Κι' ὅλ' αὐτὰ μοῦ φαίνονται πὼς μὲ κοιτάζουν μὲ περιέργεια καὶ προσδοκία. Τὶ ὠραῖα δέντρα, κι' ἀλήθεια πόσο ὁμορφὴ θᾶπρεπε νᾶναι ἡ ζωὴ πλάι σ' αὐτά. (Μιὰ φωνὴ ἀπὸ μακριά : Ἄσου, ἄσου!...). Πρέπει νὰ πηγαίνω, εἶναι ὦρα... Κοίταξε αὐτὸ ἐκεῖ τὸ δέντρο, ξεράθηκε. Κι' ὁμως σαλεύει κι' αὐτὸ μὲ τὸν ἄερα, ὅπως τὰ ἄλλα. Ἔτσι μοῦ φαίνεται κι' ἐμένα, πὼς κι' ἂν πεθάνω, θὰ παίρνω μέρος ἀκόμα στὴ ζωὴ, μ' ἓναν ἢ μ' ἄλλον τρόπο. Ἀντίο ἀγάπη μου. (Τῆς φιλάει τὸ χέρι). Κεῖνα τὰ

χαρτιά σου πού μοῦδωκες τᾶχω ἀφήσει στὸ γραφεῖο μου, κάτω ἀπὸ τὸ ἡμερολόγιο.

ΕΙΡΗΝΑ. Θᾶρθω μαζί σου !

ΤΟΥΖΕΜΠΑΧ (ταραγμένος). "Οχι, ὄχι !... (Φεύγει βιαστικά. Στὸ βάθος τῆς σκηνῆς σταματᾷ καὶ στρέφεται). Εἰρήνα...

ΕΙΡΗΝΑ. Τί εἶναι ;...

ΤΟΥΖΕΜΠΑΧ (μὴ ξέροντας τί νὰ πεῖ). Δὲν ἦπια καφέ τὸ πρῶτ... Πῆς σὲ παρακαλῶ νὰ μοῦ ἑτοιμάσουν. (Φεύγει γρήγορα).

(Ἡ ΕΙΡΗΝΑ στέκει συλλογισμένη, ἔπειτα προχωρεῖ πρὸς τὸ βάθος τῆς σκηνῆς καὶ κάθεται στὴν κούνια. Μπαίνει ὁ ΑΝΤΡΕΪ· μὲ τὸ ἀμαξάκι. Ὁ ΦΕΡΑΠΟΝΤ πλησιάζει).

ΦΕΡΑΠΟΝΤ. Ἀντρέϊ Σεργκέγεβιτς, τὰ χαρτιά αὐτὰ δὲν εἶναι δικὰ μου, εἶναι ἔγγραφα τοῦ Δημόσιου... Δὲν τᾶβγαλα γὼ ἀπὸ τὸ μυαλό μου !...

ΑΝΤΡΕΪ. Ἀχ, πού πῆγαν ὄλ' αὐτὰ ; Ποῦ πῆγαν τὰ περασμένα μου—ὁ καιρὸς πού ἤμουνα νέος, ζωηρός, ἐξυπνος. Ὁ καιρὸς πού εἶχα ὠραῖα ὄνειρα, μεγάλες σκέψεις, ὁ καιρὸς πού τὸ παρὸν καὶ τὸ μέλλον ἦτανε φωτισμένα μὲ τὴν ἐλπίδα. Γιατί μόλις ἀρχίσουμε νὰ ζοῦμε, γινόμαστε πληκτικοί, ψυχροί, ἀδιάφοροι, ὀκνηροί, ἀχρηστοί, δυστυχισμένοι ; Τούτη ἡ πόλη ὑπάρχει ἐδῶ καὶ διακόσια χρόνια. Ἔχει ἑκατὸ χιλιάδες κατοίκους. Καὶ δὲ βρίσκεις οὔτε ἓναν πού νὰ μὴν εἶναι ἴδιος μὲ τοὺς ἄλλους. Κανένας πρωτοπόρος στὸ παρελθὸν ἢ τὸ παρὸν, κανένας ἐπιστήμονας, κανένας καλλιτέχνης, κανένας ἅγιος. Κανένας ἄνθρωπος ἔστω καὶ στὸ ἐλάχιστο ἀξιόλογος, πού θὰ μπορούσε νὰ ἐμπνεύσει τὴ ζήλεια ἢ τὸ πάθος νὰ τὸν μιμηθοῦνε... Μονάχα τρῶνε, πίνουνε, κοιμοῦνται καὶ ὕστερα πεθαίνουν... Ἐπειτα γεννιοῦνται ἄλλοι κι' αὐτοὶ πάλι τρῶνε, πίνουνε, κοιμοῦνται... Καὶ γιὰ νὰ μὴν ἀποβλακωνοῦνται ἀπὸ τὴν πλήξη, ποικίλουνε τὴ ζωὴ τους μὲ βρομερὰ

κουτσομπολιά, με τή βότκα, τὰ χαρτιά, τούς καυγάδες και τὰ δικαστήρια. Οἱ γυναῖκες ἀπατοῦνε τούς ἄντρες τους και οἱ σύζυγοι λένε ψέματα και καμώνονται τάχα πῶς δὲν βλέπουν και δὲν ἀκοῦνε τίποτα. Κι' αὐτὴ ἡ σκεπασμένη διαφορὰ βαραίνει πάνω στὰ παιδιὰ τους, σβύνει μέσα τους τὴ θεία φλόγα, και γίνονται κι' αὐτὰ πλάσματα ἀξιολύπητα, νεκρά, ὅλα ὅμοια κι' ἀπαράλλακτα, ὅπως οἱ πατέρες κι' οἱ μητέρες τους. (Στὸν ΦΕΡΑΠΟΝΤ). Τί θέλεις ;

ΦΕΡΑΠΟΝΤ. "Ε ;... "Εφερα τὰ χαρτιά νὰ τὰ ὑπογράψετε.

ΑΝΤΡΕ Ι. Μὲ παρασκότισες !

ΦΕΡΑΠΟΝΤ (τοῦ δίνει τὰ ἔγγραφα). Ὁ Δικαστικὸς Κλητῆρας ἔλεγε τώρα δὰ πῶς τὸ κρῦο στὴν Πετρούπολη ἔφτασε τούς διακόσιους βαθμούς.

ΑΝΤΡΕ Ι. Τὸ παρὸν εἶναι μισητό. "Ὁμως ὅταν σκέφτομαι τὸ μέλλον, τί χαρὰ τοῦ αἰσθάνομαι ! Νοιώθω ἀνάλαφρος, ἐλεύθερος ! Σὰ νὰ βλέπω ἐκεῖ μακριὰ νὰ τρεμολόμπει ἓνα φῶς ! Βλέπω τὴν ἐλευθερία ! Βλέπω τὸν ἑαυτό μου, τὰ παιδιὰ μου, λυτρωμένους ἀπὸ τὴν ὀκνηρία, τὸ πιετό, τὴν καλοπέραση, τὸν ἀπογευματινὸ ὕπνο, τὴ βλακεία, τὴν ἀπάτη ! Λυτρωμένους ἀπὸ τὴν ταπεινὴ και παρσιτικὴ ζωὴ !...

ΦΕΡΑΠΟΝΤ. "Ἐλεγε λοιπὸν πῶς ξεπαιγιάσανε δυὸ χιλιάδες ψυχές. "Ὅλοι τᾶχουνε χαμένα, λέει. Τώρα... στὴν Πετρούπολη ἔγινε, στὴ Μόσχα ἔγινε—δὲν τὸ θυμᾶμαι καλά.

ΑΝΤΡΕ Ι. (μ' ἓνα ξέσπασμα τρυφερότητας). Ἀγαπημένες μου, καλές μου ἀδελφές ! (Μέσ' ἀπὸ τὰ δάκρυνά του). Μάσσα, ἀδελφοῦλα μου !...

ΝΑΤΑΣΣΑ (στοῦ παράθυρο). Ποιὸς φωνάζει ἔτσι καλὴ ; Ἀντριούσσα, ἐσύ 'σαι ; Θὰ ξυπνήσεις τὸ μωρὸ μὲ τίς φωνές σου ! Il ne faut pas faire de bruit, la Sophie est dormée déjà. Vous êtes un ours ! (Θυμωμένη). Ἄν

ἔχεις ὄρεξη νὰ φωνάζεις, δῶσε τ' ἀμαξάκι μὲ τὸ μωρὸ σὲ κανέναν ἄλλον ! Φεράποντ, πᾶρε σὺ τ' ἀμάξι ἀπὸ τὸν κύριο !

ΦΕΡΑΠΟΝΤ. Μάλιστα κυρία... (Παίρνει τ' ἀμάξι).

ΑΝΤΡΕΙ· (σὲ ἀμνηχανία). Μὰ ἀφοῦ μιλοῦσα σιγά...

ΝΑΤΑΣΣΑ (χαϊδεύει τὸ παιδί πὸν ἔχει μέσα στὴν κάμαρα). Ὁ Μπέμπης μου ! Ὁ ἄταχτος ὁ Μπέμπης μου ! Ὁ κακὸς ὁ Μπεμπούλης μου !...

ΑΝΤΡΕΙ· (κοιτάζει τὰ ἔγγραφα). Πολὺ καλά. Θὰ τὰ κοιτάξω καὶ θὰ ὑπογράψω αὐτὰ πὸν θέλουν ὑπογραφή. Μετὰ νὰ τὰ πάρεις καὶ νὰ τὰ πᾶς στὴν Νομαρχία... (Μπαίνει στὸ σπῆτι διαβάζοντας τὰ χαρτιά. Ὁ ΦΕΡΑΠΟΝΤ κωλᾶ τ' ἀμαξάκι στὸ βάθος τοῦ κήπου).

ΝΑΤΑΣΣΑ (μιλώντας ἀπὸ μέσα). Μπέμπη μου, πῶς τὴ λένε τὴ μαμάκα σου, χρυσούλη μου ;... Καὶ ποιὰ εἶναι αὐτὴ, μωρούλι μου, πές μου ! Αὐτὴ εἶναι ἡ θεία ἢ Ὀλια. Πές στὴ θεία, Μπέμπη μου : «Καλημέρα θεία Ὀλια !...»

(Δυὸ πλανόδιοι μουσικοί, ἓνας ἄντρας καὶ μιὰ κοπέλλα, μπαίνουν καὶ παίζουν βιολὶ καὶ ἄρπα. Ἀπὸ τὸ σπῆτι βγαίνουν ὁ ΒΕΡΕΙΝΙΝ μὲ τὴν ΟΓΛΑ καὶ τὴν ΑΜΦΙΣΣΑ. Στέκουν γιὰ μιὰ στιγμή ἀκούγοντας σιωπηλά. Ἡ ΕΙΡΗΝΑ πλησιάζει).

ΟΓΛΑ. Ὁ κῆπος μας εἶναι σὰν δημόσιος δρόμος. Περνοῦν ἀπὸ μέσα πεζοὶ καὶ καβαλάρηδες. Νόνα, δῶσε κάτι στοὺς ἀνθρώπους.

ΑΜΦΙΣΣΑ (δίνει λεφτὰ στοὺς μουσικούς). Σῦρτε στὸ καλὸ κι' ὁ θεὸς μαζί σας, καλοὶ μου ἄνθρωποι. (Οἱ Μουσικοὶ προσκυνοῦν καὶ φεύγουν). Οἱ κακόμοιροι... Θὰ παίζανε μουσικὴ ἐδῶ κι' ἐκεῖ ἂν εἶχανε νὰ φᾶνε ; (Στὴν ΕΙΡΗΝΑ). Καλημέρα Εἰρήνουσκα.... (Τὴ φιλάει). Ἄϊ, ἄϊ, ἄϊ, παιδάκι μου, νᾶξερές τί ζωὴ πὸν κάνω τώρα. Περνάω μπέπηκα ! Μένω στὸ Γυμνάσιο καλέ, σ' ἓνα δημόσιο χτίριο, μαζί μὲ τὴ χρυσή μου τὴν Ὀλιενκα—καὶ χωρὶς νὰ

πλερώνω! Έτσι τ'όθελε ο θεός τώρα στα γερατειά μου. Έγώ ή άμαρτωλή δέν έζησα ποτές μου τόσο καλά όπως τώρα. Το σπίτι είναι μεγάλο, κι' έμένανε μου δώκανε μια δλάκερη κάμαρα κι' ένα κρεβάτι—κι' όλα μ' έξοδα του κράτους. Ευπνώ καμιά φορά τη νύχτα και λέω : Παναγιά μου, Χριστέ μου, πιό εύτυχισμένη γυναίκα από μένα, δέν υπάρχει στο κόσμο!

ΒΕΡΣΙΝΙΝ (κοιτάζει το ρολόι του). Σε λίγο ξεκινάμε, Όλγα Σεργκέγεβνα... Είναι ώρα να φεύγω... (Παύση). Λοιπόν, σ'ας εύχομαι ό,τι ποθεΐτε, ό,τι ποθεΐτε... Που είναι ή Μαρία Σεργκέγεβνα;

ΕΙΡΗΝΑ. Έδω είναι, κάπου μέσα στον κήπο. Πάω να τή φωνάξω.

ΒΕΡΣΙΝΙΝ. Σ'ας παρακαλώ, αν είναι εύκολο. Βιάζομαι.

ΑΜΦΙΣΣΑ. Πάω κι' έγώ να ψάξω. (Φωνάζει). Μάσσεγκα! Άουου!... (Προχωρεί με την ΕΙΡΗΝΑ στο βάθος του κήπου) Άουου!..

ΒΕΡΣΙΝΙΝ. Όλοι τελειώνουν. Νά! Είμαστε δώ—και σε λίγο χωριζόμαστε... (Κοιτάζει το ρολόι του). Μ'ας έκαναν μια δεξίωση στη Δημαρχία. Ήπιαμε σαμπάνια, ο Δήμαρχος έβγαλε λόγο... Έτρωγα κι' άκουγα, όμως ή ψυχή μου ήτανε δώ—κοντά σας... (Κοιτάζει γύρω στο κήπο). Σ'ας συνήθισα τόσο πολύ...

ΟΛΓΑ. Και δέ θα ξαναϊδωθοϋμε καμιά φορά;

ΒΕΡΣΙΝΙΝ. Μ'άλλον όχι. (Παύση). Η γυναίκα μου και οι δυό μου κοροϋλες θα μείνουν έδω για δυό μήνες ακόμα. Σ'ας παρακαλώ, αν τους συμβεί τίποτα, αν τύχει και χρειαστοϋν τίποτα...

ΟΛΓΑ. Πώς, πώς, μετά χαράς. Μείνετε ήσυχος! (Παύση). Άπ' αύριο δέν θα υπάρχει στην πόλη μας ούτ' ένας στρατιωτικός. Όλα θα γίνουν μια ανάμνηση και φυσικά για μ'ας, είναι σ'α ν' αρχίζει μια καινούργια ζωή. (Παύση). Τίποτα δέ μ'ας έρχεται όπως το θέλουμε. Έγώ δέν ήθελα να γίνω Διεθύντρια, όμως να πού έγίνα. Και φαί-

νεται πώς δὲν εἶναι γραφτὸ νὰ πᾶμε στὴ Μόσχα.

ΒΕΡΣΙΝΙΝ. Λοιπὸν... καὶ πάλι σᾶς εὐχαριστῶ γιὰ δλα...
Νὰ μὲ συμπαθᾶτε ἂν σᾶς ἐνόηλησα σὲ τίποτα... Λέω πολ-
λὰ καμιὰ φορά... Συγχωρέστε με γι' αὐτό... Νὰ μὲ θυμώ-
σαστε μὲ συμπάθεια.

ΟΛΓΑ (σκουπίζει τὰ μάτια της). Μὰ τί κάνει αὐτὴ ἡ
Μάσσα ; Γιατί ἀργεῖ ;

ΒΕΡΣΙΝΙΝ. Τί ἄλλο νὰ σᾶς πῶ πρὶν νὰ φύγω ; Για τί
ἄλλο νὰ φιλοσοφήσω ;... (Γελάει). Ἡ ζωὴ εἶναι δύσκολη.
Σὲ πολλοὺς ἀπὸ μᾶς φαίνεται μαύρη κι' ἀπελπιστική.
'Αλλὰ πρέπει νὰ παραδεχτοῦμε πὼς ὅσο περνάει ὁ καιρὸς
γίνεται καὶ πιὸ καθαρὴ, πιὸ ἀνάλαφρη ! Εἶναι φανερὸ πὼς
δὲν εἶναι μακριὰ ὁ καιρὸς ποὺ ἡ ζωὴ θάναι γιομάτη ἀπὸ
εὐτυχία ! (Κοιτάζει τὸ ρολοῖ του). Εἶναι ὥρα νὰ φεύγω !
Τὰ παλιὰ χρόνια οἱ ἄνθρωποι εἶχαν τὸ νοῦ τους στὸν πό-
λεμο. Γεμίζανε τὴ ζωὴ τους μὲ ἐκστρατεῖες, ἐπιδρομές,
κατακτήσεις... Τώρα δλ' αὐτὰ ἀνήκουν πιά στὸ παρελθόν.
Εἶναι πράγματα ποὺ πέρασαν. Ἄφησαν ὅμως πίσω τους
ἕνα πελώριο κενό, ποὺ γιὰ τὴν ὥρα, δὲν ὑπάρχει τίποτα
νὰ τὸ γεμίσει. Ἡ ἀνθρωπότης ἀναζητᾶει μὲ πάθος νὰ βρεῖ
κάτι ποὺ νὰ γεμίσει αὐτὸ τὸ κενό, καὶ κάποτε βέβαια θὰ
τὸ βρεῖ. Ἄχ ! ἄς μποροῦσε μονάχα νὰ τὸ βρεῖ γρήγορα!...
(Παύση). Ξέρετε λοιπὸν, νομίζω πὼς ἂν ἡ ἐκπαίδευση ἤ-
τανε συνδυασμένη μὲ τὴν παραγωγὴ καὶ ἡ παραγωγὴ μὲ
τὴν ἐκπαίδευση... (Κοιτάζει τὸ ρολοῖ του). ὦ, μὰ εἶναι
ὥρα νὰ φεύγω...

(Μπαίνει ἡ ΜΑΣΣΑ)

ΒΕΡΣΙΝΙΝ. Ἦρθα νὰ σᾶς ἀποχαιρετίσω... (Ἡ ΟΛΓΑ
τραβιέται παρέκει γιὰ νὰ τοὺς ἀφήσει ἐλεύτερους ν' ἀπο-
χαιρετιστοῦν).

ΜΑΣΣΑ (τὸν κοιτάζει στὸ πρόσωπο). Ἄντιο... (Φιλιου-
νται μὲ πάθος).

ΟΛΓΑ. Ἐλάτε, φτάνει...

(*Ἡ ΜΑΣΣΑ κλαίει μὲ λυγμούς*).

ΒΕΡΣΙΝΙΝ. Γράφε μου... Μὴ μὲ ξεχνᾶς... Φεύγω... Ἡ ὥρα πέρασε... Ὕλια Σεργκέγεβνα, πᾶρτε την... Πρέπει νὰ φύγω... ἄργησα... (*Πολὺ συγκινημένος φιλεῖ τὸ χέρι τῆς ΟΛΓΑΣ. Ἔπειτα πάλι ἀγκαλιάζει τὴν ΜΑΣΣΑ καὶ φεύγει γρήγορα*).

ΟΛΓΑ. Ἔλα, Μάσσα, μὴν κλαῖς ἀγαπημένη μου, μὴν κλαῖς...

(*Μπαίνει ὁ ΚΟΥΛΙΓΚΙΝ συγκινημένος καὶ σὲ ἀμηχανία*).

ΚΟΥΛΙΓΚΙΝ. Δὲν πειράζει, ἄφησέ την νὰ κλάψει, ἄφησέ την... Μάσσα, καλὴ μου, χρυσή μου Μάσσα... Εἶσαι ἢ γυναῖκα μου κι' εἶμαι εὐτυχισμένος... Ὅ,τι κι' ἂν ἔγινε... δὲν παραπονοῦμαι γιὰ τίποτα... δὲ θά σοῦ πῶ οὔτε ἓναν κακὸ λόγο. Νά, μάρτυς μου ἡ Ὕλια... Θάρχισουμε πάλι τὴν παλιά μας ζωὴ... Δὲ θάκούσεις ἀπὸ μένα οὔτε μιὰ λέξη, οὔτε ἓναν ὑπαινιγμό...

ΜΑΣΣΑ (*συγκρατώντας τοὺς λυγμούς της*). Πλάι στὴν ἀκροποταμιὰ, πράσινη βαλανιδιά... Πάνω στὴ βαλανιδιά, ἀλυσίδα κρεμαστή... κι' ἡ ἀλυσίδα εἶναι χρυσῆ... Θὰ τρελλαθῶ!... Πλάι στὴν ἀκροποταμιὰ, πράσινη βαλανιδιά...

ΟΛΓΑ. Ἔλα, ἡσύχασε Μάσσα... Ἡσύχασε... Δὸς της λίγο νερό.

ΜΑΣΣΑ. Δὲν κλαίω πιά...

ΚΟΥΛΙΓΚΙΝ. Ναί, δὲν κλαίει πιά!... Εἶναι καλή...

(*Ἀκούγεται ἀπὸ μακριὰ ἓνας πυροβολισμός*).

ΜΑΣΣΑ. Πλάι στὴν ἀκροποταμιὰ, πράσινη βαλανιδιά... κι' ἡ ἀλυσίδα ἢ κρεμαστή... ἡ γάτα εἶναι πρασινωπὴ... τὸ δέντρο πρασινίζει... Οὐ, θὰ μοῦ φύγει τὸ μυαλό!... (*Πίνει νερό*). Μιὰ ζωὴ χαμένη!... Δὲν ἔχει σημασία!.. Τί

θά πεῖ αὐτό, πλάϊ στήν ἀκροποταμιά... Γιατί με κυνηγοῦν αὐτὲς οἱ λέξεις ;... Οἱ σκέψεις μου μπερδεύονται...

(Μπαίνει ἡ ΕΙΡΗΝΑ).

ΟΛΓΑ. Ἠσύχασε Μάσσα, ἡσύχασε... Ἔλα, καλό μου κορίτσι. Πᾶμε μέσα...

ΜΑΣΣΑ (θυμωμένη). Δὲν πάω ἐκεῖ μέσα ! Ἄφησέ με μονάχη ! (Κλαίει ἀλλὰ μονομιᾶς πάλι συγκρατεῖ τὸν ἑαυτὸ της). Δὲν ξαναπατάω πιά τὸ πόδι μου μέσα σ' αὐτὸ τὸ σπίτι !... Οὔτε τώρα, οὔτε ποτέ.

ΕΙΡΗΝΑ. Καλά, ἄς κάτσουμε ἐδῶ μαζὶ κι' ἄς μὴ λέμε τίποτα. Αὔριο φεύγω κι' ἐγὼ ξέρεις... (Παύση).

ΚΟΥΛΙΓΚΙΝ. Χτὲς λοιπόν, πῆρα ἀπ' ἓνα παλιόπαιδο τῆς Τρίτης τάξης τοῦτα τὰ μουστάκια καὶ τὰ γένεια... Νά, γιὰ δὲς τε με... (Βάζει τὸ μούσι καὶ τὸ μουστάκι). Δὲ μοιάζω μὲ τὸν καθηγητὴ τῶν Γερμανικῶν ; (Γελᾷ). Ψέματα ; Τὰ παλιόπαιδα, γοῦστο ποῦ σοῦ τῶχουν !

ΜΑΣΣΑ. Ἀλήθεια, εἶσαι ἴδιος ὁ Γερμανός μας !

ΟΛΓΑ (γελᾷ). Ναί, ἀλήθεια... (Ἡ ΜΑΣΣΑ κλαίει).

ΕΙΡΗΝΑ. Φτάνει, Μάσσα !...

ΚΟΥΛΙΓΚΙΝ. Μὰ πολὺ τοῦ μοιάζω !

(Μπαίνει ἡ ΝΑΤΑΣΣΑ).

ΝΑΤΑΣΣΑ (σὴν Ὑπηρέτρια). Τί ;... Ὅχι, ὁ κύριος Πρωτοπρωπῶφ θὰ κάτσει μὲ τὴ Σόφοτσκα, κι' ὁ Ἄντρέϊ Σεργκέγεβιτς θὰ βγάλει τὸν Μπέμπη περίπατο μὲ τ' ἀμαξάκι... Τί σκοτοῦρες μ' αὐτὰ τὰ παιδιὰ !... (Στὴν ΕΙΡΗΝΑ) Αὔριο φεύγεις κι' ἐσὺ Εἰρήνα, ἔ ; Τί κρίμα ! Μεῖνε τουλάχιστο καμιὰ βδομάδα ἀκόμα... (Βλέποντας τὸν ΚΟΥΛΙΓΚΙΝ ξεφωνίζει τρομαγμένη. Ἐκεῖνος γελώντας βγάζει τὸ μούσι καὶ τὰ μουστάκια). Ἄχ ! καλέ ! Μὲ τρομάξατε !... (Στὴν ΕΙΡΗΝΑ). Σ' ἔχω συνηθίσει... Καὶ μὴ θαρρεῖς πὼς εἶν' εὐκολο γιὰ μένα νὰ σ' ἀποχωριστῶ ; Ὅθι πῶ νὰ βάλλουν τὸν Ἄντρέϊ μὲ τὸ βιολί του σὴν κάμαρά σου

—ἄς γρατζουνάει ἐκεῖ μέσα ὅσο θέλει—καὶ στὴν κάμαρα τῆ δικῆ του θὰ βάλουμε τὴ μικρὴ μου τὴ Σόφοτσα. Ἄχ, τί γλυκό, τί χαριτωμένο κοριτσάκι! Χάρμα κοπέλλα!... Σήμερα μὲ κοίταζε ἔτσι μὲ τὰ γλυκά της τὰ ματάκια καὶ μοῦ λέει: «Μαμμμάα»!...

ΚΟΥΛΙΓΚΙΝ. Σπουδαῖο παιδί, αὐτὸ εἶν' ἀλήθεια!

ΝΑΤΑΣΣΑ. Ἔτσι λοιπόν, ἀπὸ αὔριο θᾶμαι πιά μοναχὴ μου ἐδῶ πέρα... (Ἀναστενάζει). Πρῶτα-πρῶτα, θὰ τοὺς πῶ νὰ κόψουν ἐκεῖνα τὰ ἔλατα κι' ἔπειτα αὐτὸ ἐδῶ τὸ σφεντάμι... Εἶναι τόσο ἄσχημο τὸ βράδυ... (Στὴν ΕΙΡΗΝΑ). Χρυσή μου, αὐτὴ ἡ ζώνη ποὺ φορᾷς δὲν σοῦ πάει καθόλου! Εἶναι κακογούστη... Ἐσὺ πρέπει νὰ φορᾷς φωτεινὰ χρώματα... Κι' ἔπειτα θὰ τοὺς πῶ νὰ μοῦ φυτέψουν λουλουδάκια ὀλόγυρα, πολλὰ-πολλὰ λουλουδάκια, ποὺ νὰ μοσκοβολάει ὁ τόπος! (Ἀύστηρά). Τί γυρεύει τὸ πηροῦνι πάνω στὴν καρέκλα; (Μπαίνει στὸ σπίτι καὶ μιλάει στὴν Ὑπηρέτρια). Τί γυρεύει αὐτὸ τὸ πηροῦνι πάνω στὴν καρέκλα, ἔ; Σὲ ρωτάω! (Φωνάζει). Σκασμὸς!...

ΚΟΥΛΙΓΚΙΝ. Τώρα, ποιὸς τὴν πιάνει!

(Πίσω ἀπὸ τὴ σκηνὴ ἡ Στρατιωτικὴ Μουσικὴ παίζει ἓνα ἐμβατήριον. Ὅλοι ἀκοῦνε σιωπηλοί).

ΟΛΓΑ. Φεύγουμε!...

(Μπαίνει ὁ ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ).

ΜΑΣΣΑ. Φεύγουν οἱ ἄνθρωποι μας... Ἄς εἶναι... Καλὸ τους ταξίδι. (Στὸν ἄντρα της). Πᾶμε σπίτι. Ποῦ εἶναι ἡ κάπα καὶ τὸ καπέλλο μου;

ΚΟΥΛΙΓΚΙΝ. Τὰ πῆγα μέσα στὸ σπίτι... Θὰ σοῦ τὰ φέρω ἀμέσως... (Μπαίνει στὸ σπίτι).

ΟΛΓΑ. Ναί, τώρα μπορούμε κι' ἐμεῖς νὰ πᾶμε σπίτια μας. Εἶναι καιρός.

ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ. Ὅλγα Σεργκέγεβνα!

ΟΛΓΑ. Τί εἶναι; (Παύση). Τί;...

ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ. Τίποτα... Νά... Δὲν ξέρω πῶς νὰ σᾶς τὸ πῶ... (Τῆς ψιθυρίζει κάτι στ' αὐτή).

ΟΛΓΑ (ταραγμένη). Δὲν εἶναι δυνατόν!...

ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ. Νά... Δουλειά κι' αὐτή!... Κουράστηκα... Εἶμαι τσακισμένος... Δὲ θέλω πιά νὰ πῶ οὔτε λέξη. (Μὲ φούγκα). Δὲ βαρύνεσαι! Δὲν ἔχει σημασία!

ΜΑΣΣΑ. Τί συμβαίνει;

ΟΛΓΑ (ἀγκαλιάζει τὴν ΕΙΡΗΝΑ). Τί τρομερὴ μέρα!... Θέε μου!... Καὶ γὼ δὲν ξέρω πῶς νὰ σοῦ τὸ πῶ, ἀγαπημένη μου...

ΕΙΡΗΝΑ. Τί εἶναι; Πές μου το γρήγορα, τί συμβαίνει; Γιὰ τῶνομα τοῦ θεοῦ! (Κλαίει).

ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ. Νά, τώρα δὲ ὁ Βαρῶνος, σκοτώθηκε σὲ μιὰ μονομαχία.

ΕΙΡΗΝΑ (κλαίει σιγανά). Τῶξερα, τῶξερα...

ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ (κάθεται στὸ παγκάκι τοῦ κήπου στὸ βάθος τῆς σκηνῆς). Δὲ μπορῶ πιά! Κουράστηκα... (βγάζει ἀπὸ τὴν τσέπη του μιὰ ἐφημερίδα). Δὲν πᾶν νὰ κλαῖνε... (Σιγοτραγουδάει). Ταραμπα—μποῦμ—ντί—ἔϊ! Δὲν ἔχει σημασία!

(Οἱ τρεῖς ἀδελφὲς στέκονται ἀγκαλιασμένες).

ΜΑΣΣΑ. "ὦ, ἀκοῦστε αὐτὴ τὴ μουσική! "Ὅλοι φεύγουν ἀπὸ κοντά μας. "Ἐνας ἔφυγε κι' ὄλας, - ἔφυγε γιὰ πάντα. Θὰ μείνουμε μόνες νὰ ξαναρχίσουμε τὴ ζωὴ μας... Πρέπει νὰ ζήσουμε!.. Πρέπει νὰ ζήσουμε...

ΕΙΡΗΝΑ (ἀκουμπᾷ τὸ κεφάλι της στὸ στῆθος τῆς ΟΛΓΑΣ). Θᾶρθει καιρὸς πού ὄλοι θὰ ξέρουμε γιὰτί γίνονται ὅλα αὐτά, γιὰτί αὐτὸς ὁ πόνος. Δὲ θὰ ὑπάρχουν πιά μυστήρια. Ἐμεῖς ὁμως πρέπει νὰ ζήσουμε, πρέπει νὰ δουλέψουμε!.. Αὔριο θὰ φύγω μόνη. Θὰ εἶμαι δασκάλα στὸ σχολιό... Θ' ἀφιερῶσω ὅλη μου τὴ ζωὴ σὲ κείνους πού θὰ τοὺς εἶναι χρήσιμη. Τώρα εἶναι φθινόπωρο, γρήγορα θᾶρ-

θει ὁ χειμῶνας νὰ τὰ σκεπάσει ὅλα μὲ χιόνι. Κι' ἐγὼ θὰ δουλεύω, θὰ δουλεύω...

ΟΛΓΑ (ἀγκαλιάζει καὶ τὶς δύο τῆς ἀδελφές). Ἡ μουσικὴ παίξει τόσο χαρούμενα, δίνει τόσο θάρρος, καὶ νοιώθει κανεὶς πὼς θέλει νὰ ζήσει! Θεέ μου! Θάρθει ὁ καιρὸς ποὺ θὰ φύγουμε κι' ἐμεῖς γιὰ πάντα. Καὶ θὰ μᾶς ξεχάσουν. Θὰ ξεχάσουν τὰ πρόσωπά μας, τὶς φωνές μας, πόσες εἴμαστε. Ὅμως τὰ βάσανά μας θὰ γίνουνε χαρὰ γιὰ κείνους ποὺ θάρθουν ὕστερ' ἀπὸ μᾶς. Ἡ εἰρήνη καὶ ἡ εὐτυχία θὰ βασιλέψει στὸν κόσμον, καὶ οἱ ἄνθρωποι θὰ θυμοῦνται μὲ καλωσύνη καὶ θὰ εὐλογοῦν ὅλους ἐκείνους ποὺ ἔζησαν πρὶν ἀπ' αὐτοῦς. ὦ, ἀγαπημένες μου ἀδελφές, ἡ ζωὴ μας δὲν τέλειωσε ἀκόμη. Θὰ ζήσουμε!.. Ἡ μουσικὴ παίξει τόσο εὐθυμα, τόσο χαρούμενα καὶ φαίνεται πὼς λίγο ἀκόμα καὶ θὰ ξέρουμε γιὰτὶ ζοῦμε, γιὰτὶ ὑποφέρουμε... ὦ, ἂν ξέραμε μονάχα—ἂν ξέραμε μονάχα!

(Ἡ ΜΟΥΣΙΚΗ σβύνει σιγὰ—σιγὰ. Ὁ ΚΟΥΛΙΓΚΙΝ βγαίνει ἀπὸ τὸ σπῆτι χαρούμενος καὶ γελαστός, φέρνοντας τὸ καπέλλο καὶ τὴν κάπα τῆς ΜΑΣΣΑΣ. Ὁ ΑΝΤΡΕΪ· σπρώχνει τὸ ἀμαξάκι καὶ μέσα σ' αὐτὸ κάθεται ὁ Μπέμπης).

ΤΣΕΜΠΟΥΤΙΚΙΝ (σιγοτραγουδώντας). Ταραμπαμπούμ—ντί—ξί... (Διαβάζει τὴν ἐφημερίδα του). Δὲν ἔχει σημασία! Δὲν ἔχει σημασία!....

ΟΛΓΑ. Ἄν ξέραμε μονάχα, ἂν ξέραμε μονάχα!...

Α Υ Λ Α Ι Α

Ο ΒΥΣΣΙΝΟΚΗΠΟΣ

ΔΡΑΜΑ ΣΕ ΤΕΣΣΕΡΙΣ ΠΡΑΞΕΙΣ

Πρωτοπαίχθηκε στη Μόσχα 17 'Ιανουαρίου 1904

Τ Α Π Ρ Ο Σ Ω Π Α Τ Ο Υ Ε Ρ Γ Ο Υ

ΛΙΟΥΜΠΟΒ ΑΝΤΡΕΓΕΒΝΑ (Λιούμπα), Κυρία Ρανέφσκυ,
ιδιοκτήτρια τοῦ Βουσσινόκηπου.

ΑΝΝΙΑ (Ἄννιτσα), κόρη της, 17 χρονῶν.

ΒΑΡΙΑ (Βαρβάρα Μιχαηλόβνα), ψυχοκόρη της, 24 χρονῶν.

ΓΚΑΓΕΦ, Λεωνίντ Ἀντρέγεβιτς, ἀδελφός τῆς Λιουμπόβ
Ἀντρέγεβνας.

ΛΟΠΑΧΙΝ, Γερμολάι Ἀλεξέγεβιτς, ἔμπορος.

ΤΡΟΦΙΜΩΦ, Πιότρ Σεργκέγεβιτς (Πέτια), φοιτητής.

ΣΥΜΕΩΝΩΦ - ΠΙΣΤΣΙΚ, Μπορίς Μπορίσοβιτς, χτηματίας.

ΣΑΡΛΟΤΤΑ ΙΒΑΝΟΒΝΑ, γερμανίδα γκουβερνάντα.

ΕΠΙΧΟΝΤΩΦ, Σημεών Παντελέγεβιτς, υπάλληλος-γραμ-
ματικός.

ΝΤΟΥΝΙΑΣΣΑ, καμαριέρα.

ΦΙΡΣ, γέρος υπηρέτης, 87 χρονῶν.

ΓΙΑΣΣΑ, νέος υπηρέτης.

ΕΝΑΣ ΔΙΑΒΑΤΗΣ.

Ο ΣΤΑΘΜΑΡΧΗΣ.

Ο ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ.

ΕΠΙΣΚΕΠΤΕΣ, ΥΠΗΡΕΤΕΣ.

Τὸ ἔργο ἐκτυλίσσεται στὸ ὑποστατικὸ τῆς Λιουμπόβ Ἀντρέγεβνας.

Π Ρ Α Ξ Η Π Ρ Ω Τ Η

“Ένα δωμάτιο, πού ὡς τώρα τὸ λένε «κάμαρα τῶν παιδιῶν». Μιὰ ἀπὸ τὶς πύργες ὀδηγεῖ στὸ δωμάτιο τῆς ΑΝΝΙΑΣ. Ξημέρωμα. Ὁ ἥλιος ἀνατέλλει ὅσο παλίζεται ἢ πράξη. Μάης. Οἱ βυσσινῆς εἶναι ὀλάνθιστες, ἀλλὰ στὸν κῆπο κάνει κροῦ μὲ τὸ πρωῖνὸ ἀγιάζι. Παράθυρα κλεισμένα.

Μπαίνει ἡ ΝΤΟΥΝΙΑΣΣΑ μὲ κερὶ ἀναμμένο καὶ ὁ ΛΟΠΑΧΙΝ μὲ βιβλίο στὸ χέρι.

ΛΟΠΑΧΙΝ. Δόξα τῷ θεῷ, ἐπὶ τέλους, ἦρθε τὸ τραῖνο! Τί ὦρα εἶναι;

ΝΤΟΥΝΙΑΣΣΑ. Δυὸ κοντεύει. (Σβώνει τὸ κερὶ). Ξημέρωσε κι’ ἔλας.

ΛΟΠΑΧΙΝ. Ἄργησε τὸ τραῖνο. Κοντὰ δύο ὥρες... (Χασμουριέται κι’ τεντώνεται). Καλὰ τὰ κατάφερα! Κοίταξε τὸ βλάκα!... Ἦρθα δῶ ξεπίτηδες γιὰ νὰ πάω νὰ τοὺς ἀνταμώσω στὸ σταθμὸ κι’ ἀποκοιμήθηκα. Ὡσπου νὰ κάτσω στὴν καρέκλα τότε πῆρα. Καλὸ κι’ αὐτό!.. Δὲ μὲ ξυπνοῦσες καυμένη;

ΝΤΟΥΝΙΑΣΣΑ. Θαρροῦσα πὼς εἴχατε φύγει. (Ἄφουγκράζεται). Ἄκοῦτε... Μοῦ φαίνεται πὼς ἔρχονται...

ΛΟΠΑΧΙΝ. Ἄ, μπᾶ ὥσπου νὰ παραλάβουνε τὶς ἀποσκευές... Βαλίτσες, τόνα—τάλλο... (Παύση). Ἡ Λιουμπόβ Ἄντρέγεβνα λείπει στὴν Εὐρώπη κάπου πέντε χρόνια. Εἶμαι περίεργος νὰ ξέρω ἂν ἔχει ἀλλάξει. Τί σπουδαῖα γυναῖκα! Καλὸς ἄνθρωπος, εὐγενικὰ γυναῖκα. Θυμᾶμαι ὅταν ἤμουνα πιτσιρικός δεκαπέντε χρονῶ, ὁ πατερούλης μου—κεῖνο τὸν καιρὸ εἶχε μαγαζὶ κάπου δῶ κοντὰ στὸ

χωριό—μούδωσε μιὰ γροθιά στὰ μούτρα καὶ μάτωσε τὴ μύτη μου. Εἴμαστε ἐδῶ στὴν αὐλὴ—ξεχνῶ γιατί πρᾶμμα εἴχαμ' ἔρθει—ἦτανε λιγουλάκι πιομένος. Ἡ Λιουμποβ' Αντρέγεβνα—σὰ νὰ τὴ βλέπω τώρα—ἦτανε τότες ἓνα μικρὸ κι' ἀδύνατο κοριτσάκι. Μὲ πῆρε λοιπόν, μούπληνε τὰ μούτρα κι' ὕστερα μ' ἔφερε σ' αὐτὴν ἐδῶ τὴν «κάμαρα τῶν παιδιῶν». «Μὴν κλαῖς χωριατόπουλο» μούλεγε, «ὥσπου νὰ παντρευτῆς θὰ γιάνεις»... (Παύση). Χωριατόπουλο... Ὁ πατέρας μου ἦτανε μουζίκος, αὐτὸ εἶν' ἀλήθεια, ἀλλὰ ἐγὼ ἐδῶ, φορῶ ἄσπρο γιλέκο καὶ καφετιὰ παπούτσια... σὰ γάϊδαρος μὲ σέλλα! Ναι, εἶμαι πλούσιος, μὰ θαρρῶ πῶς μὸλα μου τὰ πλούτια, χωριάτης ἤμουνα καὶ χωριάτης θὰ μείνω. (Γυρίζει τις σελίδες τοῦ βιβλίου). Νά, διάβαζα τοῦτο τὸ βιβλίο. Τίποτα δὲν κατάλαβα. Διάβαζα καὶ μὲ πῆρε ὁ ὕπνος. (Παύση).

ΝΤΟΥΝΙΑΣΣΑ. Τὰ σκυλιὰ δὲ κλείσανε μάτι ὅλη τὴ νύχτα. Τὸ μυριστήκανε πὼς ἔρχεται ἡ κυρά.

ΛΟΠΑΧΙΝ. Ἔ, τί ἔπαθες Ντουניάσσα ;

ΝΤΟΥΝΙΑΣΣΑ. Τὰ χέρια μου τρέμουνε. Ἄχ μοῦ φαίνε-ται πὼς θὰ λιγοθυμήσω !

ΛΟΠΑΧΙΝ. Σὲ παραχαϊδέψανε, Ντουניάσσα, καὶ χάλα-σες. Κοίταξε, ντύθηκε σὰ μεγαλοκυρία, κατσάρωσε καὶ τὰ μαλλιά της... Αὐτὸ δὲν εἶναι σωστό. Καθένας πρέπει νὰ ξέρει τὴ θέσι του.

(Μπαίνει ὁ ΕΠΙΧΟΝΤΩΦ μὲ ἀνθοδέσμη. Φορεῖ πράσινο ἀνοιχτὸ σακκάκι καὶ ψηλὰ βερνικωμένα ὑποδήματα ποὺ τρίζουνε. Καθὼς μπαίνει τοῦ πέφτει ἡ ἀνθοδέσμη).

ΕΠΙΧΟΝΤΩΦ (σηκώνει τὴν ἀνθοδέσμη). Ὅριστε. Αὐτὰ τὰ στέλνει ὁ κηπουρὸς καὶ λέει νὰ τὰ βάλετε στὴ τραπε-ζαρία. (Δίνει τὰ λουλούδια στὴ ΝΤΟΥΝΙΑΣΣΑ),

ΛΟΠΑΧΙΝ. Καὶ φέρε μου λίγο κβάς.

ΝΤΟΥΝΙΑΣΣΑ. Καλά. (Βγαίνει).

ΕΠΙΧΟΝΤΩΦ. Κάνει ψύχρα σήμερα, τρεῖς βαθμούς πα-

γωνιά, μ' ὄλο πού ἡ βυσσινιές εἶναι ὅλες ἀνθισμένες. Δὲν μπορῶ νὰ πολυεπαινέσω τὸ κλιμα μας. (Ἀναστενάζει). Δὲν μπορῶ. Τὸ κλιμα μας δὲν εἶναι καὶ τόσο εὐνοϊκὸ γιὰ ὀρισμένες ἐξαιρετικὲς περιστάσεις. (Παύση). Γερμολάι Ἄλεξέιτς, ἐπιτρέψατέ μου νὰ ἐπιστήσω τὴν προσοχή σας σὲ κάτι : Ἀγόρασα προχθὲς ἓνα ζευγάρι ὑποδήματα, καὶ τὰ ὑποδήματα αὐτὰ τρίζουν. Καὶ τρίζουνε, τολμῶ νὰ σᾶς διαβεβαιώσω, τόσο πολὺ ὥστε καταντοῦν ἀνυπόφορα. Μὲ τί πρέπει νὰ τὰ λιπάνω ;

ΛΟΠΑΧΙΝ. Οὐφ πᾶψε ! Μὴ μὲ σκοτίζεις !

ΕΠΙΧΟΝΤΩΦ. Κάθε μέρα θὰ μοῦ συμβῆ καὶ κάτι... Ὅμως δὲν παραπονοῦμαι. Συνήθισα. Καὶ τὸ πρόσωπό μου πάντοτε χαμογελά.

(Ἡ ΝΤΟΥΝΙΑΣΣΑ μπαίνει, δίδει τὸ κβὰς τοῦ ΛΟΠΑΧΙΝ).

ΕΠΙΧΟΝΤΩΦ. Φεύγω... (Σκουντονφλάει πάνω σὲ μιὰ καρέκλα καὶ πέφτει). Ὅριστε !... (Θριαμβευτικά). Νά, βλέπετε ; αὐτὸ εἶναι—συγχωρεῖστε τὴν ἔκφραση—εἶναι ἓνα ἀκόμα ἀτύχημα μέσα στὰ τόσα ἄλλα... Εἶναι πραγματικὰ ἀξιοσημειωτο... (Βγαίνει).

ΝΤΟΥΝΙΑΣΣΑ. Ἐέρετε, Γερμολάι Ἄλεξέιτς, πρέπει νὰ σᾶς τὸ πῶ, ὁ Ἐπιχόντωφ μοῦκανε πρόταση. Θέλει νὰ μὲ στεφανωθεῖ.

ΛΟΠΑΧΙΝ. Ἄ !...

ΝΤΟΥΝΙΑΣΣΑ. Δὲ ξέρω τί νὰ πῶ... Εἶναι ἄκακος ἀνθρώπος, ἀλλὰ κάποτε σᾶν ἀρχίσει νὰ σοῦ μιλάει, δὲν καταλαβαίνεις τίποτα. Λέει ὁμορφα πράγματα κι' αἰσθηματικά, ἀλλὰ πού νὰ τὰ καταλάβεις. Ἐμένα μ' ἀρᾶσει λιγούλακι. Αὐτὸς ὅμως εἶναι ξετρελλαμένος μαζί μου... Ὅστερα εἶναι καὶ πολὺ ἄτυχος. Κάθε μέρα κάτι θὰ τοῦ συμβεῖ. Ὅλοι τότε κοροϊδεύουνε. Τόνη λένε εἰκοσιδύο κακομοιριές...

ΛΟΠΑΧΙΝ (ἀφουγκράζεται). Ἄκου ! Θαρρῶ πὼς ἔρχονται !...

ΝΤΟΥΝΙΑΣΣΑ. "Έρχονται!... Παναγίτσα μου, μὰ τί ἔχω; "Αχ σὰ νάμαι κρουσταλλιασμένη!...

ΛΟΠΑΧΙΝ. Ναι, ἔρχονται! Πάω νὰ τοὺς ἀνταμώσω. "Αραγες θὰ μὲ θυμᾶται; Πᾶνε πέντε χρόνια πού δὲν τὴν εἶδα.

ΝΤΟΥΝΙΑΣΣΑ (μὲ συγκίνηση). "Αχ, θαρρῶ πὼς θὰ λιγοθυμήσω!... Παναγίτσα μου, θὰ λιγοθυμήσω!...

(*Ακούγεται ὁ θόρυβος δυὸ ἀμαξιῶν πού μπαίνουνε στὴν αὐλή. Ὁ ΛΟΠΑΧΙΝ καὶ ἡ ΝΤΟΥΝΙΑΣΣΑ βγαίνουνε βιαστικά. Ἡ σκηνὴ ἀπομένει ἀδειανή. Ἀκούγεται θόρυβος στίς διπλανές κάμαρες. Ὁ ΦΙΡΣ, πού εἶχε πάει νὰ ὑποδεχθῆ τὴ ΛΙΟΥΜΠΟΒ ΑΝΤΡΕΓΕΒΝΑ στὸ σταθμό, διασχίζει βιαστικά τὴ σκηνὴ ἀκουμπώντας στὸ μαστοῦνι του. Φορεῖ παλῆὰ λιβρέα καὶ ψηλὸ καπέλλο. Παραμιλεῖ μονάχος του μὰ καμιά λέξη δὲν ἀκούγεται. Ὁ θόρυβος πίσω ἀπ' τὴ σκηνὴ δυναμώνει. Μιὰ φωνή: «'Ελᾶτε, πᾶμε ἀπὸ δῶ». Μπαίνουν, ἡ ΛΙΟΥΜΠΟΒ ΑΝΤΡΕΓΕΒΝΑ, ἡ ΑΝΝΙΑ καὶ ἡ ΣΑΡΛΟΤΤΑ ΙΒΑΝΟΒΝΑ μ' ἕνα ἄσπρο σκυλάκι δεμένο μὲ ἀλυσιδίτσα— ὄλες μὲ ταξιδιωτικὰ φορέματα. Ἡ ΒΑΡΙΑ μὲ παλτὸ καὶ μ' ἕνα μαντήλι στὸ κεφάλι, ὁ ΓΚΑΓΕΦ, ὁ ΣΕΜΙΩΝΩΦ — ΠΙΣΤΕΙΚ, ὁ ΛΟΠΑΧΙΝ, ἡ ΝΤΟΥΝΙΑΣΣΑ μὲ μιὰ βαλίτσα κ' ἕνα παρασόλι καὶ ὑπηρέτες μὲ ἄλλα πράματα. Ὅλοι περνοῦν μέσα ἀπὸ τὸ δωμάτιο).*

ΑΝΝΙΑ. "Ας καθίσουμε δῶ... Θυμᾶσαι ποιά κάμαρα εἶν' αὐτή, μαμά;

ΛΙΟΥΜΠΟΒ (χαρούμενα, μέσα ἀπὸ δάκρυα). Ἡ κάμαρα τῶν παιδιῶν!...

ΒΑΡΙΑ. Τί κρῦο πού κάνει, τὰ χέρια μου παγώσανε. (Στὴ ΛΙΟΥΜΠΟΒ ΑΝΤΡΕΓΕΒΝΑ). Τὰ δωμάτιά σας μητερούλα, τὸ ἄσπρο καὶ τὸ μενεξεδύ, εἶναι ὅπως τ' ἀφήσατε.

ΛΙΟΥΜΠΟΒ. Ἡ κάμαρα τῶν παιδιῶν!... Ἀγαπημένη μου, χρυσῆ μου καμαρούλα!... Ἐδῶ κοιμώμουνα ὅταν ἦμουνα μικρὸ κοριτσάκι... (Κλαίει). Καὶ νὰ, πάλι παιδάκι

γίνηκα... (Φιλεῖ τὸν ἀδελφὸ τῆς καὶ τῆ ΒΑΡΙΑ κ' ὕστερα ξανά τὸν ἀδελφὸ τῆς). Ἡ Βάρια μας ἔμεινε ἢ ἴδια, εἶναι πάντα σὰν καλογοργά. Καὶ τῆ Ντουνιασσα τήνε γνώρισα... (Φιλάει τῆ ΝΤΟΥΝΙΑΣΣΑ).

ΓΚΑΓΕΦ. Τὸ τραῖνο εἶχε δυὸ ὥρες καθυστέρηση. Πῶς σᾶς φαίνεται αὐτό ; Εἶναι τρόπος αὐτός, εἶναι κατάστασι αὐτή ;

ΣΑΡΛΟΤΤΑ (τοῦ ΠΙΣΤΣΙΚ). Τὸ σκυλάκι μου τρώει καὶ καρύδια, ἀμέ !...

ΠΙΣΤΣΙΚ (ἀπορώντας). Γιὰ φαντάσου !

(Ἔοιοι βγαίνουν ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ΑΝΝΙΑ καὶ τὴν ΝΤΟΥΝΙΑΣΣΑ).

ΝΤΟΥΝΙΑΣΣΑ. Σᾶς περίμενα μὲ τόση λαχτάρα... (Παίρνει τῆς ΑΝΝΙΑΣ τὸ καπέλλο καὶ τὸ παλτό).

ΑΝΝΙΑ. Τέσσερις νύχτες στὸ ταξίδι δὲν ἔκλεισα μάτι. Καὶ τώρα εἶμαι παγωμένη, παγωμένη !...

ΝΤΟΥΝΙΑΣΣΑ. Ὅταν φύγατε τῆ μεγάλη σαρακοστή, θυμᾶσαι ; εἶχαμε χιόνια, παγωνιά... καὶ τώρα ;... Ἄχ χρυσῆ μου !... (Γελάει καὶ τὴν φιλάει). Δὲν ξέρεις πόσο σ' ἀναζητοῦσα, καμάρι μου, χαρά μου !... Ἄ, ναί, πρέπει νὰ σοῦ πῶ... πρέπει νὰ σοῦ πῶ ἀμέσως...

ΑΝΝΙΑ (κουρασμένα). Τὶ ἔχουμε πάλι...

ΝΤΟΥΝΙΑΣΣΑ. Ὁ Γραμματικὸς, ὁ Ἐπιχόντωφ, μοῦκανε πρόταση τὴν Τετάρτη τῆς Λαμπρῆς...

ΑΝΝΙΑ. Ὅλο τὰ ἴδια καὶ τὰ ἴδια... (Σιάχνοντας τὰ μαλλιά τῆς). Ἐχασα ὄλες μου τίς φουρκέττες... (Κλονίζεται ἀπὸ ἐξάντληση).

ΝΤΟΥΝΙΑΣΣΑ. Ἀλήθεια δὲ ξέρω τί νὰ κάνω. Αὐτὸς μ' ἀγαπᾶ, μ' ἀγαπᾶ τόσο πολὺ...

ΑΝΝΙΑ (κοιτάζοντας πρὸς τὴν κάμαρά τῆς, τρυφερά). Ἡ καμαρούλα μου, τὰ παραθυράκια μου !... Μοῦ φαίνεται σὰ νὰ μὴν εἶχα φύγει ποτέ ! Εἶμαι στὸ σπίτι μου ! Αὔριο τὸ πρῶτ θὰ σηκωθῶ, θὰ τρέξω στὸν κῆπο... Ἄχ, ἄς μπο-

ρούσα νά κοιμηθῶ λιγάκι ! Δὲν κοιμήθηκα σ' ὄλο τὸ ταξίδι. Ἦμωνα τόσο ἀνήσυχη...

ΝΤΟΥΝΙΑΣΣΑ. Προχτὲς ἦρθε κι' ὁ Πέτρος Σεργκέγεβιτς. ANNIA (χαρούμενη). Ὁ Πέτια ;...

ΝΤΟΥΝΙΑΣΣΑ. Ναί, κοιμᾶται στὸ λουτρό. Ἐκεῖ μέσα βολεύτηκε. Δὲ θέλω, λέει, νὰ τοὺς γίνομαι βάρος. (Κοιτάζει τὸ ρολόι της). Μοῦ παράγγειλε νὰ τὸν ξυπνήσω, ἀλλὰ ἡ Βαρβάρα Μιχαηλόβνα δὲ μ' ἄφησε. Ἄστονε, λέει, μὴν τὸν ξυπνήσης.

(Μπαίνει ἡ ΒΑΡΙΑ μ' ἓνα ὀρμαθὸ κλειδιά στὴ μέση της).

ΒΑΡΙΑ. Ντουριάσσα, καφέ. Γρήγορα !... Ἡ μητερούλα θέλει καφέ.

ΝΤΟΥΝΙΑΣΣΑ. Ἀμέσως, ἀμέσως... (βγαίνει).

ΒΑΡΙΑ. Λοιπόν, δόξα τῷ θεῷ, ἦρθατε ! Εἴσαστε πάλι στὸ σπίτι. (Τῇ χαϊδεύει). Ἡ μικρούλα μου ἡ ἀγαπημένη μου ξανάρθε ! Ἡ γλυκειά μου ὀμορφούλα ἦρθε πάλι !

ANNIA. Νᾶξερес πόσο στενοχωρέθηκα !...

ΒΑΡΙΑ. Τὸ φαντάζομαι.

ANNIA. Ξεκινήσαμε τὴ μεγάλη βδομάδα—ἔκανε τόσο κρῦο... Σ' ὄλο τὸ δρόμο ἡ Σαρλόττα φλυαροῦσε καὶ μᾶς ἔκανε διάφορα παιχνίδια μὲ τὰ χαρτιά. Μὰ γιατί βάλθηκαν νὰ μοῦ φορτώσης καὶ τὴ Σαρλόττα ;

ΒΑΡΙΑ. Δὲν ἔκανε νὰ ταξιδέψης ὀλομόναχη, ἀγαπούλα μου ! Δεκαεφτά χρονῶν κορίτσι...

ANNIA. Ἐπὶ τέλους φτάσαμε στὸ Παρίσι. Ἐκανε κρῦο ἐκεῖ—χιόνια... Μιλῶ Γαλλικὰ πολὺ ἄσχημα. Ἡ μαμὰ καθότανε στὸ πέμπτο πάτωμα. Ἀνέβηκα νὰ τὴ βρῶ, ἦταν μαζεμένοι ἐκεῖ ἓνα σωρὸ Γάλλοι καὶ Γαλλίδες κι' ἓνας γέρος παπᾶς μ' ἓνα βιβλίο στὸ χέρι. Ἡ κάμαρα μύριζε καπνὸ κι' ἦτανε τόσο φτωχικά... Στενοχωρέθηκα, οὐφ ! Λυπήθηκα τόσο πολὺ γιὰ τὴ μαμὰ... Τύλιξα τὰ χέρια μου στὸ λαιμό της, κρεμάστηκα πάνω της καὶ δὲν τὴν ἄφηνά... Ἡ μαμὰ ἦτανε τόσο καλὴ μαζί μου... κι' ἔκλαιγε...

ΒΑΡΙΑ (δακρυσμένη). Μὴ μιλάς γι' αὐτὰ τώρα, "Αννια, μὴ μιλάς...

ΑΝΝΙΑ. Εἶχε πουλήσει τὴ βίλλα της στὸ Μαντόν—δὲν τῆς ἀπόμενε τίποτα, τίποτα. Κι' ἐγὼ πάλι δὲν εἶχα πεντάρα. Εἶχα μονάχα ἴσα-ἴσα ὅτι θὰ χρειαζόμεσταν γιὰ νὰ γυρίσουμε... Κι' ἡ μαμὰ δὲν καταλαβαίνει! "Ὅταν ἐτρώγαμε στοὺς σταθμούς, πάντα παράγγελνε τ' ἀκριβώτερα φαγητὰ κι' ἔδινε στὰ γκαρσόνια ἓνα δλόκληρο ροῦβλι. Κι' ἡ Σαρλόττα τὸ ἴδιο... ὁ Γιάσσα πάλι ἔπρεπε νὰ κάνει ὅτι κάναμε κι' ἐμεῖς... ἄχ, εἶναι τρομερό!... Ἐῆρεις ὁ Γιάσσα εἶναι τώρα τῆς μαμᾶς ὁ ὑπηρέτης, τὸν φέραμε δῶ μαζί μας.

ΒΑΡΙΑ. Ναί, τὸν εἶδα τὸν ἀκαμάτη.

ΑΝΝΙΑ. Λοιπόν, γιὰ πές μου—πληρώσατε τίποτα τόκους γιὰ τὴν ὑποθήκη;

ΒΑΡΙΑ. Ποῦ νὰ βροῦμε χρήματα;

ΑΝΝΙΑ. "Ὡ θεέ μου!... θεέ μου!...

ΒΑΡΙΑ. Τὸν Αὐγουστο θὰ πουληθεῖ τὸ χτῆμα.

ΑΝΝΙΑ. Παναγιὰ μου!... Χριστοῦλη μου!..

ΛΟΠΑΧΙΝ (προβαίνει ἀπὸ τὴν πόρτα καὶ μονογκρίζει σὰν ἀγελάδα). Μοῦου!... (Χάνεται).

ΒΑΡΙΑ (κλαίοντας). Νὰ τὸν εἶχα δῶ νὰ τοῦ δώσω μιὰ... (κουνάει τὴ γροθιά της).

ΑΝΝΙΑ (ἀγκαλιάζει τὴ ΒΑΡΙΑ, σιγανὰ) Βάριά μου, σοῦκανε καμιὰ πρόταση; (Ἡ ΒΑΡΙΑ κουνάει τὸ κεφάλι της). Μὰ γιατί, ἀφοῦ σ' ἀγαπᾶ... Γιατί δὲ συνεννοεῖστε; Τί περιμένετε;

ΒΑΡΙΑ. Δὲν πιστεύω νὰ γίνῃ τίποτα μεταξύ μας. Αὐτὸς ἔχει ἓνα σωρὸ δουλειές, ἐμένα θὰ κοιτάξῃ;... Μήτε γυρίζει νὰ μὲ δῇ. Κακομοίρης ἄνθρωπος, στενοχωροῦμαι μόνο πού τότε βλέπω... "Ὅλοι μιλοῦνε γιὰ τὸ γάμο μας, ὅλοι μοῦ δίνουνε συγχαρητήρια καὶ στ' ἀλήθεια τίποτα δὲν γίνεται. Εἶναι ὅλα σὰν ὄνειρο... (Σὲ ἄλλο τόνο). "Ἐχεις βλέπω μιὰ καινούργια καρφίτσα, σὰ μέλισσα μοιάζει!

ANNIA (λυπημένα). Ἡ μαμὰ μου τὴν ἀγόρασε. (Πηγαίνει πρὸς τὴν κάμαρά της. Μὲ ἀλαφρόκαρδο παιδικὸ τόνο). Ἐέρεις, στὸ Παρίσι ἀνέβηκα στὸν οὐρανὸ μέσα σ' ἓνα μπαλλόνι !

ΒΑΡΙΑ. Τὸ χρυσὸ μου γύρισε σπίτι ! Ἡ νοστιμούλα μου ξανάρθε στὸ σπίτι !...

(Ἡ ΝΤΟΥΝΙΑΣΣΑ ξανάρχεται μὲ τὴν καφετιέρα καὶ φτιάχνει καφέ).

ΒΑΡΙΑ (κοντοστέκεται στὴν πόρτα). Ὅλη τὴ μέρα, Ἄννια μου, καθὼς σιγυρίζω τὸ σπίτι ὄνειρεύομαι. Ὅλη τὴν ὥρα ὄνειρεύομαι. Μονάχα νὰ μπορούσαμε νὰ σὲ παντρέψουμε μὲ κανένα πλούσιο, τότες μου φαίνεται πὼς κι' ἐγὼ θὰ σύχαζα λιγάκι. Θὰ ξεκινούσα, θὰ πήγαινα γιὰ προσκύνημα στὸ Κίεβο, στὴ Μόσχα... ἔτσι θὰ περνοῦσα ὅλη μου τὴ ζωὴ. Κι' ἔτσι λέει, νὰ ταξιδεύω σ' ὄλους τοὺς ἄγιους τόπους, νὰ πηγαίνω, νὰ πηγαίνω, νὰ πηγαίνω... Τί εὐτυχία !...

ANNIA. Τὰ πουλιὰ κελαῖδουνε στὸν κῆπο. Τί ὥρα εἶναι ;

ΒΑΡΙΑ. Κοντεύει τρεῖς. Εἶναι ὥρα νὰ κοιμηθῆς, ἀγαπούλα μου... (Πηγαίνουν πρὸς τὴν κάμαρα τῆς ANNIAΣ). Τί εὐτυχία !... (βγαίνουν).

(Μπαίνει ὁ ΓΙΑΣΣΑ κρατώντας ἓνα κιλίμι καὶ μιὰ βαλίτσα).

ΓΙΑΣΣΑ (προχωρεῖ μὲ βῆμα ἀπαλὸ κι' εὐγενικό). Μπορῶ νὰ μπῶ σὰς παρακαλῶ ;

ΝΤΟΥΝΙΑΣΣΑ. Γιάσσα, κόντεψα νὰ μὴ σὲ γνωρίσω ! Πόσο ἄλλαξες στὴν Εὐρώπη !

ΓΙΑΣΣΑ. Χμ... Καὶ ποιὰ εἶσαι σύ ;

ΝΤΟΥΝΙΑΣΣΑ. Ὅταν ἔφυγες ἤμουνα τόση δὰ... (δείχνει μὲ τὸ χέρι της). Ἡ Ντουινιάσσα, ἡ κόρη τοῦ Θεοδωρῆ τοῦ Κοζογιέδωφ, δὲ μὲ θυμᾶσαι ;

ΓΙΑΣΣΑ. Χμ !... Ἐσὺ γίνηκες κόμματος ! (Κοιτάζει γύ-

ρω, έπειτα τήν ἀγκαλιάζει. Αὐτὴ μπήγει μιὰ φωνὴ καὶ τῆς πέφτει ἓνα πιάτο. Ὁ ΓΙΑΣΣΑ φεύγει τρεχάτος).

ΒΑΡΙΑ (στὴν εἴσοδο θυμωμένη). Τί τρέχει πάλι ;
ΝΤΟΥΝΙΑΣΣΑ (κλαίγοντας). Ἔσπασα ἓνα πιάτο !...

ΒΑΡΙΑ. Δὲν πειράζει, εἶναι γοῦρι.

ANNIA (βγαίνει ἀπ' τὴν κάμαρά της). Ξέρεις, Βάρια, πρέπει νὰ προετοιμάσουμε τὴ μαμά. Ὁ Πέτια εἶναι δῶ !..

ΒΑΡΙΑ. Μὰ παράγγειλα νὰ μὴν τὸν ξυπνήσουνε !

ANNIA (ὄνειροπαρμένη). Πέρασαν ἕξι χρόνια ἀφότου πέθανε ὁ πατέρας. Κι' ἔπειτα, σ' ἓνα μῆνα μέσα, τ' ἀδελφάκι μου, ὁ Γκρίσσα, πνίγηκε στὸ ποτάμι. Ἦταν ἓνα δμορφο μικρὸ ἀγοράκι ὡς ἑπτὰ χρονῶν. Αὐτὸ ἡ μαμά δὲν μπόρεσε νὰ τὸ βαστάξει κι' ἔφυγε, ἔφυγε χωρὶς νὰ γυρίσει νὰ κοιτάξει πίσω της. (Ἀνατριχιάζοντας). Ἄχ, πόσο καλὰ τὴν καταλαβαίνω, ἂν ἤξερε μονάχα πόσο καλὰ τὴν καταλαβαίνω !... (Παύση). Ὁ Πέτια Τροφίμωφ ἦταν ὁ δάσκαλος τοῦ Γκρίσσα καὶ μπορεῖ νὰ τῆς ξαναθυμίσει ὅλα αὐτὰ τὰ περασμένα !...

(Μπαίνει ὁ ΦΙΡΣ. Φορεῖ πράσινο ἀνοιχτὸ ζακέττο κι' ἄσπρο γελέκο).

ΦΙΡΣ (σιμώνει στὴν καφετιέρα, ἀνήσυχα). Ἡ κυρία θὰ σερβιριστεῖ ἐδῶ... (Βάζει ἄσπρα γάντια). Εἶν' ἔτοιμος ὁ καφές ; (Στὴν ΝΤΟΥΝΙΑΣΣΑ, αὐστηρά). Ἔ, κορίτσι ! Ποῦ εἶναι ἡ κρέμα ;

ΝΤΟΥΝΙΑΣΣΑ. Ἄχ, ναί, Παναγίτσα μου !... (φεύγει γρήγορα).

ΦΙΡΣ (ἀσχολούμενος μὲ τὴν καφετιέρα). Ἄχ !... ἀχαίρευτη !... (Μουρμουρίζει). Ἦρθαν ἀπὸ τὸ Παρίσι. Κι' ὁ ἀφέντης πήγαινε συχνὰ στὸ Παρίσι... μ' ἄλογα... ὅλο τὸν δρόμο... (γελάει).

ΒΑΡΙΑ. Τί λές, Φίρς ;

ΦΙΡΣ. Τί ἐπιθυμεῖτε ; (Μ' ἀγαλλίαση). Ἡ κυρία γύρισε

στο σπίτι ! 'Εζησα για νά τήν ξαναδῶ. Τώρα μπορῶ νά πεθάνω... (κλαίει μὲ χαρά).

(Μπαίνουν, ἡ ΛΙΟΥΜΠΟΒ ΑΝΤΡΕΓΕΒΝΑ, ὁ ΓΚΑΓΕΦ καὶ ὁ ΣΥΜΕΩΝΩΦ — ΠΙΣΤΣΙΚ. Ὁ τελευταῖος φορεῖ σταυρωτὸ σακκάκι ἀπὸ λεπτὴ τσόχα καὶ φαριδιὰ παντελόνια. Ὁ ΓΚΑΓΕΦ καθὼς μπαίνει κάνει μιὰ κίνησι μὲ τὰ χέρια καὶ μὲ τὸ σῶμα του σὰν νὰ παίζει μπιλιάρδο. Μαζί τους εἶναι κι' ὁ ΛΟΠΑΧΙΝ).

ΛΙΟΥΜΠΟΒ. Πῶς γίνεται ; Στάσου νά θυμηθῶ... 'Α, τὴν κίτρινη στῆ γωνιά ! Διπλὴ στῆ μέση !

ΓΚΑΓΕΦ. Αὐτὸ εἶναι... Κλαυστὸ στῆ γωνιά !... Κάποτε ἀδελφή μου, κοιμώμαστε μαζί σ' αὐτὴν ἐδῶ τὴν κάμαρα. Τώρα εἶμαι πενήντα ἐνὸς χρονῶν. Δὲν εἶναι παράξενο ;

ΛΟΠΑΧΙΝ. Ναί, ὁ καιρὸς περνᾷ.

ΓΚΑΓΕΦ. Τί εἶπες ;

ΛΟΠΑΧΙΝ. Ὁ καιρὸς, λέω, περνᾷ.

ΓΚΑΓΕΦ. Ποιὸς μυρίζει πατσουλί ;

ΑΝΝΙΑ. Πάω νά κοιμηθῶ. 'Αντίο μαμά... (φιλάει τὴ μαμά της).

ΛΙΟΥΜΠΟΒ. Γλυκό μου κοριτσάκι... (τῆς φιλάει τὰ χέρια). Χαίρεσαι πού γύρισες σπίτι ; 'Εγὼ ἀκόμα δὲν μπορῶ νά τὸ πιστέψω.

ΑΝΝΙΑ. Καληνύχτα θεῖε.

ΓΚΑΓΕΦ (φιλώντας τὸ πρόσωπο καὶ τὰ χέρια της). Ὁ θεὸς νά σ' εὐλογήσῃ. Πῶς μοιάζεις τῆς μητέρας σου ! (Στὴν ἀδελφή του). Στὴν ἡλικία της ἤσουν ἀκριβῶς ἡ ἴδια, Λιούμπα.

(Ἡ ΑΝΝΙΑ χαιρετᾷ τὸ ΛΟΠΑΧΙΝ καὶ τὸν ΠΙΣΤΣΙΚ, ἔπειτα βγαίνει κλείνοντας τὴν πόρτα της).

ΛΙΟΥΜΠΟΒ. Εἶναι πολὺ κουρασμένη.

ΠΙΣΤΣΙΚ. 'Ε, μὰ φυσικά, τόσο μεγάλο ταξίδι...

ΒΑΡΙΑ (στὸ ΛΟΠΑΧΙΝ καὶ τὸν ΠΙΣΤΣΙΚ). Λοιπόν, κύ-

ριοι, είναι τρεῖς ἡ ὥρα. Καιρός νὰ μᾶς ἀδειάστε τὴ γωνιά.

ΛΙΟΥΜΠΟΒ (γελάει). Πάντα ἡ ἴδια εἶσαι Βάρια... (τὴν ἀγκαλιάζει καὶ τὴ φιλάει). Τώρα θὰ πιῶ τὸν καφέ μου κι' ὕστερα θὰ πᾶμε ὅλοι νὰ ἡσυχάσουμε. (Ὁ ΦΙΡΣ τοποθετεῖ ἓνα μαξιλαράκι στὰ πόδια της). Εὐχαριστῶ φίλε μου. Πόσο ἀγαπῶ τὸν καφέ. Πρωτὶ βράδῳ καφέ πίνω. Εὐχαριστῶ, καλέ μου γέρο... (φιλάει τὸν ΦΙΡΣ).

ΒΑΡΙΑ. Πάω νὰ ἰδῶ ἂν ἤρθαν ὅλα τὰ πράματα... (βγαίνει).

ΛΙΟΥΜΠΟΒ. Μὰ μπορεῖ νᾶναι ἀλήθεια πὼς κάθομαι δῶ ;... (Γελάει). Καλὲ ἔτσι μοῦρχεται νὰ χορέψω, νὰ χτυπήσω παλαμάκια !... (Σκεπάζει τὸ πρόσωπό της μὲ τὰ χέρια της). "Ἄχ θεέ μου, πόσο νυστάζω. Ἄγαπῶ τὴν πατρίδα μου, τὴν ἀγαπῶ τόσο πολὺ... "Ἦθελα νὰ κοιτάξω ἀπ' τὸ παράθυρο τοῦ τραίνου, νὰ δῶ, μὰ δὲ μπορούσα, τὰ μάτια μου ἦτανε γεμᾶτα δάκρυα. (Κλαίοντας). Πρέπει νὰ πιῶ τὸν καφέ μου. Εὐχαριστῶ Φίρς, εὐχαριστῶ καλέ μου γεροντάκο. Χάρηκα τόσο πού σέ βρῆκα ἀκόμα ζωντανό.

ΦΙΡΣ. Προχτές...

ΓΚΑΓΕΦ. Δὲν ἀκούει, εἶναι λίγο κουφός.

ΛΟΠΑΧΙΝ. Πρέπει σέ λίγο νὰ ξεκινήσω γιὰ τὸ Χάρκοβο. Στις πέντε ἡ ὥρα. "Ἄλλο βάσανο κι' αὐτό !... "Ἦθελα πολὺ νὰ σᾶς δῶ καὶ νὰ μιλήσουμε. Εἴστε καὶ τώρα ὠραία ὅπως πάντα...

ΠΙΣΤΣΙΚ (ἀναπνέοντας μὲ δυσκολία). Βεβαίως, ὠραιότητα, τῶντι !... Ντυμένη ἀλὰ Παριζιάννα... Εἶμαι καταγοητευμένος !...

ΛΟΠΑΧΙΝ. Ὁ ἀδελφός σας ἀπὸ δῶ, ὁ Λεωνίδας Ἄντρέιτς, λέει πὼς εἶμαι κουτοπόνηρος, πὼς εἶμαι τσιγκούνης, χωριάταρος καὶ τὰ ρέστα. Ἐγὼ δὲ δίνω δεκάρα γιὰ ὅλ' αὐτά. Ἄστονε νὰ λέει. Τὸ μόνο πού θέλω εἶναι ἐσεῖς νὰ μ' ἀκούσετε καὶ νὰ μὲ πιστέψετε ὅπως ἄλλοτες. Θέλω τὰ ὠραῖα σας μάτια νὰ μὲ κοιτάζουν ὅπως μὲ κοίταζαν τὸν παλῆθ καιρό. Ὁ θεὸς εἶναι μέγας ! Ὁ πατέρας μου

ήτανε σκλάβος τοῦ πατέρα σας καὶ τοῦ παπποῦ σας, ἀλλὰ ἐσεῖς—ἐσεῖς κάνατε τόσα πολλὰ γιὰ μένα ἕναν καιρό, ποῦ ποτὲ δὲ θὰ τὰ ξεχάσω. Σᾶς ἀγαπῶ σὰ μιὰ συγγένισσά μου—πιότερο ἀπὸ συγγένισσά μου!

ΛΙΟΥΜΠΟΒ. Δὲ μπορῶ νὰ καθίσω ἄλλο, δὲ μπορῶ... (Σηκώνεται καὶ περπατεῖ σὲ μεγάλη ταραχή). Τέτοια εὐτυχία, τέτοια εὐτυχία δὲ μπορῶ νὰ τὴ βαστάξω!... Μπορεῖ νὰ μὲ περιγεῶντε, τὸ ξέρω, εἶμαι κουτὴ... ὦ τὴ βιβλιοθηκούλα μου. (Φιλᾷ τὴ βιβλιοθήκη). Τὸ μικρούλικό μου τραπεζάκι...

ΓΚΑΓΕΦ. Ἡ παραμάννα πέθανε τὸν καιρὸ ποῦ ἔλειπες.

ΛΙΟΥΜΠΟΒ (κάθεται καὶ πίνει καφέ). Ναι, ὁ θεὸς ν' ἀναπάψει τὴν ψυχὴ της. Μοῦγραψες γιὰ τὸν θάνατό της.

ΓΚΑΓΕΦ. Κι' ὁ Ἀναστάσης πέθανε. Ὁ Πετρούτσκα, ὁ ἀλλήθωρος, μ' ἐγκατέλειψε. Εἶναι τώρα στὴ χώρα, στὴν ὑπηρεσία τοῦ Ἀρχιαστυνόμου. (Βγάζει ἀπὸ τὴν τσέπη του ἕνα κουτί μὲ καραμέλες, βάζει μιὰ στὸ στόμα του καὶ τὴν πιπιλίζει).

ΠΙΣΤΣΙΚ. Ἔχετε πολλοὺς χαιρετισμοὺς ἀπὸ τὴν κορούλα μου τὴ Ντάτσεγκα!...

ΛΟΠΑΧΙΝ. Θέλω νὰ σᾶς πῶ κάτι πολὺ εὐχάριστο καὶ χαρούμενο... (Κοιτάζει τὸ ρολόι του). Ἄ, πρέπει νὰ φύγω ἀμέσως... Δὲν ἔχω καιρὸ γιὰ πολλὲς κουβέντες... Λοιπόν, σᾶς τὸ λέω μὲ λίγα λόγια. Βέβαια, δὲ χρειάζεται νὰ σᾶς πῶ ἐγὼ ὅτι ὁ βυσσινόκηπός σας θὰ πουληθεῖ γιὰ νὰ πληρωθοῦνε τὰ χρέη σας. Αὐτὸ τὸ ξέρετε. Ἡ εἰκοστὴ δευτέρα Αὐγούστου εἶναι ἡμέρα ὀρισμένη γιὰ τὴ δημοπρασία. Ἄλλὰ μὴ σκοτίζεστε, καλὴ μου κυρία, μπορεῖτε νὰ κοιμᾶστε ἡσυχῇ. Ὑπάρχει ἕνας τρόπος νὰ τὰ κανονίσουμε. Λοιπόν, ἐγὼ προτείνω... Σᾶς παρακαλῶ νὰ προσέξετε! Τὸ χτῆμα σας ἀπέχει περὶ τὰ εἰκοσιδύο μίλλια ἀπὸ τὴ χώρα. Οἱ γραμμὲς τοῦ σιδηροδρόμου περνοῦνε κολλητὰ ἀπὸ δῶ. Ἄν ὁ βυσσινόκηπος κι' οἱ τόποι ὡς τὴν ὄχθη τοῦ ποταμοῦ, χωριστοῦνε σὲ οἰκόπεδα κι' ὕστερα νοικιαστοῦνε γιὰ

καλοκαιριάτικες βίλλες, θάχετε ένα τακτικό εισόδημα τουλάχιστο 25.000 ρούβλια τὸ χρόνο.

ΓΚΑΓΕΦ. "Όλα αὐτά, συμπαθαῖτε με, εἶναι κουραφέξαλα!

ΛΙΟΥΜΠΟΒ. Σὰν νὰ μὴν καταλαβαίνω καλά, Γερμολαί 'Αλεξέιτς.

ΛΟΠΑΧΙΝ. Θὰ παίρνετε γιὰ νοίκι τουλάχιστο εἰκοσιπέντε ρούβλια τὸ χρόνο γιὰ τρία στρέμματα γῆς πού θὰ νοικιάζετε στὸν κάθε παραθεριστή. "Αν πῆτε τώρα τὸ ναί, στοιχηματίζω ὅ,τι θέλετε πὼς δὲ θὰ ὑπάρχει οὔτε πῆχυν ξενοικιαστη ὡς τὸ φθινόπωρο. "Όλα τὰ οἰκόπεδα θάναί πιασμένα. Λοιπόν, σᾶς συγχαίρω! Μὰ τὴν ἀλήθεια ἔτσι θὰ σωθῆτε καὶ σεῖς. Τοποθεσία ἔξοχη, ποταμὸς βαθύς! Μόνο πού... ὁ τόπος βέβαια πρέπει νὰ καθαριστεῖ. "Όλα τὰ παλιὰ σπίτια λόγου χάρι, πρέπει νὰ γκρεμιστοῦνε, καθὼς καὶ τοῦτο δῶ, πού ἐδῶ πού τὰ λέμε, δὲν ἀξίζει καὶ πολλὰ πράματα. Καὶ τίς βυσσινιές... Θὰ τίς κόψουμε κι' αὐτές.

ΛΙΟΥΜΠΟΒ. Νὰ τίς κόψουμε; Καλέ μου ἄνθρωπε, συχῶρα με, μὰ δὲ ξέρεις τί λές. Νὰ κόψουμε τίς βυσσινιές! Μὰ ἂν ὑπάρχη κάτι ἐνδιαφέρον κι' ἀληθινὰ ἀξιοπρόσεχτο μέσα σ' ὅλη τὴν ἐπαρχία εἶναι ἀκριβῶς ὁ βυσσινόκηπός μας!

ΛΟΠΑΧΙΝ. Τὸ μόνο ἀξιοπρόσεχτο πρᾶμα εἶναι ὅτι ὁ βυσσινόκηπος πιάνει πολὺ τόπο. "Όλη αὐτὴ ἡ γῆς πάει χαμένη. Κι' ὕστερα τί χρειάζονται οἱ βυσσινιές; Βύσσινα κάνουν στὰ δυὸ χρόνια μιὰ φορά, μὰ κι' αὐτὰ πάλι τί νὰ τὰ κάνεις; Κανένας δὲν τ' ἀγοράζει.

ΓΚΑΓΕΦ. Ὁ βυσσινόκηπός μας ἀναφέρεται καὶ στὸ «'Εγκυκλοπαιδικὸν Λεξικόν» ἀκόμα!

ΛΟΠΑΧΙΝ (κοιτάζοντας τὸ ρολόϊ του). "Αν δὲν ἀποφασίσουμε κάτι καὶ δὲ κουνηθοῦμε λιγάκι, σᾶς τὸ λέω, στίς εἰκοσιδυὸ τ' Αὐγούστου ὁ βυσσινόκηπος κι' ὅλο τὸ χτῆμα θὰ βγοῦνε στὴ δημοπρασία. Ἀποφασίστε! Γιατί δὲν

ὕπάρχει ἄλλος τρόπος νὰ τὰ γλυτώσετε. Σᾶς ὀρκίζομαι πῶς δὲν ὑπάρχει κανέννας, κανέννας!

ΦΙΡΣ. Τὸν παλιὸ καιρὸ, ἐδῶ καὶ σαράντα—πενήντα χρόνια, τὰ βύσσινα τὰ ξεραίναμε, τὰ μουσκεύαμε, τὰ κάναμε γλυκὸ κι' ὕστερα...

ΓΚΑΓΕΦ. Σώπαινε σὺ Φίρς!

ΦΙΡΣ. Κι' ὕστερα φορτώναμε τὰ βύσσινα γλυκὸ στὰ βαγόνια καὶ τὰ στέλναμε στὸ Χάρκοβο, στὴ Μόσχα κι' ὅπου ἄλλοῦ. Καὶ μαζεύανε παράδες!... Τὰ βύσσινα κομπόστα κείνο τὸν καιρὸ ἦσαν νόστιμα, ζουμερά, γλυκὰ καὶ μυρωδᾶτα. Ἐέρανε τὸν τρόπο νὰ τὰ φτιάχνουνε τότες...

ΛΙΟΥΜΠΟΒ. Καὶ ποιὸς εἶν' αὐτὸς ὁ τρόπος;

ΦΙΡΣ. Ἐσχάστηκε. Κανεὶς δὲ θυμᾶται.

ΠΙΣΤΣΙΚ (στὴ ΛΙΟΥΜΠΟΒ ΑΝΤΡΕΓΕΒΝΑ). Καὶ πῶς εἶναι τὸ Παρίσι, ὠραιότατή μου; Τρώγατε βατράχια ἐκεῖ;

ΛΙΟΥΜΠΟΒ. "Ω! ἔτρωγα κροκοδείλους!

ΠΙΣΤΣΙΚ. Γιὰ φαντάσου!

ΛΟΠΑΧΙΝ. Πρῶτα εἶχαμε μόνο ἀριστοκρατία καὶ μουζίκους στὸν τόπο μας. Τώρα ἔχουμε καὶ τοὺς παραθεριστάδες. "Ὅλες οἱ πόλεις, ἀκόμα κι' οἱ μικρότερες, ἔχουνε σήμερα κοντὰ τοὺς τὰ προάστια καὶ τὰ ἐξοχικὰ σπίτια. Καὶ τὸ πρᾶμα εἶναι ἀπόλυτα βέβαιο ὅτι σὲ καμιὰ εικοσαριὰ χρόνια θᾶχουμε τοὺς διπλοὺς, τί λέω, τοὺς τετράδιπλους παραθεριστάδες ἀπ' ὅτι ἔχουμε σήμερα. Σήμερα ὁ παραθεριστὴς κάθεται μονάχα καὶ πίνει τσάϊ στὴ βεράντα του, ποιὸς ξέρει ὅμως ἂν ἀργότερα δὲν ἀρχινίσει νὰ σκάβει καὶ τὸ χωραφάκι του, νὰ τὸ καλλιιεργεῖ. Καὶ τότες ὁ βουσσινόκηπός σας θᾶβλεπε ξανά μέρες καλὲς κι' εὐτυχισμένες!...

ΓΚΑΓΕΦ (ἀγαναχτισμένος). Τί κουταμάρες!...

(Μπαίνουν ἡ ΒΑΡΙΑ καὶ ὁ ΓΙΑΣΣΑ).

ΒΑΡΙΑ. "Ἦρθανε δυὸ τηλεγραφήματα γιὰ σᾶς μητεροῦ-

λα. (Ξεκλειδώνει τὸ συρτάρι μιᾶς παληᾶς βιβλιοθήκης, πὸν τρίζει στὸ τράβηγμα). Ὅριστε...

ΛΙΟΥΜΠΟΒ. Ἀπὸ τὸ Παρίσι;... (Σκίζει τὰ τηλεγραφήματα χωρὶς νὰ τὰ διαβάσει). Ἔχω ἐξοφλήσει πιὰ μὲ τὸ Παρίσι.

ΓΚΑΓΕΦ. Ἐέρεις, Λιοῦμπα, πόσο παληὰ εἶναι αὐτὴ ἡ βιβλιοθήκη; Τὴν περασμένη βδομάδα τράβηξα τὸ κάτω συρτάρι κι' ἐκεῖ βρῆκα σκαλισμένη τὴ χρονολογία. Ἡ βιβλιοθήκη αὐτὴ φτιάχτηκε ἀκριβῶς ἐδῶ κι' ἕκατὸ χρόνια. Πῶς σοῦ φαίνεται; Μποροῦμε νὰ γιορτάσουμε τὴν ἑκατονταετηρίδα της. Ἄν και ἄψυχο ἀντικείμενο, διατηρεῖ ἐντούτοις τὴ ζωὴ μιᾶς βιβλιοθήκης!...

ΠΙΣΤΣΙΚ (κατάπληχτος). Ἐκατὸ χρόνια! Γιὰ φαντάσου!

ΓΚΑΓΕΦ. Μάλιστα, εἶναι γερὸ πρᾶμα! (Ψηλαφεῖ τὴ βιβλιοθήκη). Σεβαστὴ μου καὶ ἀξιότιμη βιβλιοθήκη! Σὲ χαιρετίζω ἐσένα, πὸν μὲ καρτερικότητα ἕκατὸ καὶ πλεόν ἐτῶν, στοργικὰ φιλοξενεῖς ἐντός σου, τίς ἀγνές ιδέες τῆς καλωσύνης καὶ τῆς δικαιοσύνης. Ἐσύ, κατὰ τὸν αἰῶνα αὐτὸν τῆς ὑπάρξεώς σου, μίλησες μὲ τὸ βουβδὸ στόμα σου, στοὺς πιστοὺς καὶ τοὺς γόνιμους ἐργάτες τοῦ πνεύματος, χωρὶς νὰ χάσεις τὸ θάρρος σου ποτὲ στὸ μακρινὸ διάστημα ἕκατὸ ὀλοκλήρων ἐτῶν. (Μέσ' ἀπὸ δάκρυα). Ἐτροφοδότησες τίς γενεές μας μὲ θάρρος, μὲ πίστη... μὲ πίστη γιὰ τὸ φωτεινότερο ἐκεῖνο μέλλον πὸν ἀναμένεται, καὶ τίς ἐστερέωσες μεταδίνοντάς τους τίς μεγάλες ιδέες τῆς καλωσύνης καὶ τῆς κοινωνικῆς συνειδήσεως!... (Παύση).

ΛΟΠΑΧΙΝ. Μάλιστα!...

ΛΙΟΥΜΠΟΒ. Ὁ ἴδιος εἶσαι ἀκόμα, Λεωνίδα, δὲν ἄλλαξες καθόλου.

ΓΚΑΓΕΦ (λίγο ντροπιασμένος). Ἀπὸ τὴ μπίλια δεξιὰ στὴ γωνιά! Κοφτὰ στὴ μέση!...

ΛΟΠΑΧΙΝ (κοιτάζοντας τὸ ρολοῖ του). Λοιπόν, ὦρα νὰ φεύγω.

ΓΙΑΣΣΑ (δίνοντας ένα κοντάκι με χάπια στη ΛΙΟΥΜΠΟΒ ΑΝΤΡΕΠΙΕΒΝΑ). Σᾶς ἔφερα τὰ χάπια σας.

ΠΙΣΤΣΙΚ. Ἄ, δὲν κάνει νὰ παίρνετε φάρμακα, ὠραιοτάτη μου κυρία!... Δὲν κάνουν κακὸ ἀλλὰ οὔτε καλὸ. Δόστε τὰ δῶ... Ἀξιότιμη κυρία... (παίρνει τὸ κοντὶ μὲ τὰ χάπια, χύνει τὰ χάπια στὴν παλάμη του, τὰ φουᾶ, τ' ἀδειάζει στὸ στόμα του καὶ πίνει λίγο κβᾶς). Ἴδου!...

ΛΙΟΥΜΠΟΒ (τρομαγμένη). Καλὲ τὶ κάνετε, δὲν εἴσαστε καλά!

ΠΙΣΤΣΙΚ. Κατάπια ὄλα τὰ χάπια!

ΛΟΠΑΧΙΝ. Μωρὲ πεῖνα πού τὴν εἶχε!...

(Ἔολοι γελοῦν).

ΦΙΡΣ. Ἡ ἐντιμότης του ξέρετε, ἔμεινε μαζί μας τὴ Λαμπρῆ... κι' ἔγαγε ἐνάμισυ κουβᾶ ἀγγουράκια... τουρσί, χχχωρίς... (μουρμουρίζει).

ΛΙΟΥΜΠΟΒ. Τί λέει;

ΒΑΡΙΑ. Τρία χρόνια τώρα ἔτσι μουρμουρίζει. Ἐμεῖς πιὰ τότε συνηθίσαμε.

ΓΙΑΣΣΑ. Ἦγκικε τὸ τέλος!...

(Ἡ ΣΑΡΛΟΤΤΑ ΙΒΑΝΟΒΝΑ, ἓνα ψηλὸ κι' ἀδύνατο κορίτσι μὲ ἄσπρο φόρεμα καὶ μὲ φασαμὲν κρεμασμένα στὸ λαιμὸ της, διασχίζει τὴ σκηνή).

ΛΟΠΑΧΙΝ. Σᾶς ζητῶ συγγνώμη, Σαρλόττα Ἰβάνοβνα, δὲ βρῆκα τὴν εὐκαιρία νὰ σᾶς χαιρετήσω πρωτύτερα... (προσπαθεῖ νὰ φιλήσει τὸ χέρι της).

ΣΑΡΛΟΤΤΑ (τραβώντας τὸ χέρι της). Ἄν σ' ἀφήσω νὰ φιλήσεις τὸ χέρι μου, ὕστερα θὰ θῆς νὰ φιλήσεις τὸ μπράτσο μου κι' ὕστερα τὸ λαιμὸ μου.

ΛΟΠΑΧΙΝ. Ἄτυχος εἶμαι σήμερα! (Ἔολοι γελοῦν). Σαρλόττα Ἰβάνοβνα, κάντε μας μερικὰ παιχνίδια ταχυδακτυλουργικά.

ΛΙΟΥΜΠΟΒ. "Ελα Σαρλόττα, κάνε μας κάτι απ' αυτά που ξέρεις.

ΣΑΡΛΟΤΤΑ. Δέ θέλω. Νυστάζω. (Φεύγει).

ΛΟΠΑΧΙΝ. Σέ τρεις βδομάδες θά ξαναϊδωθοῦμε. (Φιλáει τὸ χέρι τῆς ΛΙΟΥΜΠΟΒ ΑΝΤΡΕΓΕΒΝΑΣ). Καλή ἀντάμωση. Πρέπει νά φύγω. (Στὸ ΓΚΑΓΕΦ). Χαίρετε. (Φιλáει τὸν ΠΙΣΤΣΙΚ). Γειά χαρά. (Χαιρετάει τῆ ΒΑΡΙΑ, ὅστερα τὸ ΦΙΡΣ καὶ τὸ ΓΙΑΣΣΑ). Δὲν ἔχω καμιὰ ὄρεξη νά φύγω μά... (Στῆ ΛΙΟΥΜΠΟΒ ΑΝΤΡΕΓΕΒΝΑ). Σκεφθεῖτε αὐτὸ πού σᾶς εἶπα γιὰ τίς ἐξοχικὲς βίλλες κι' ἂν σᾶς ἀρέσει μὲ εἰδοποιεῖτε. Καὶ τότες ἐγὼ μπορῶ νά σᾶς δανείσω ἀμέσως 50.000 ρούβλια μετρητά. Σκεφθεῖτε το ὅμως σοβαρά.

ΒΑΡΙΑ (θυμωμένη). Καλά, γιὰ ὄνομα τοῦ θεοῦ, πήγαινε τώρα στὸ καλό!

ΛΟΠΑΧΙΝ. Φεύγω, φεύγω... (φεύγει).

ΓΚΑΓΕΦ. Χωριάταρε!... Ζητῶ συγγνώμη... Ἡ Βάρια μας ξέρετε θά τὸν παντρευτῆ, εἶναι ἀρραβωνιαστικὸς τῆς Βάριας μας.

ΒΑΡΙΑ. Μὴ λές κουταμάρες θεῖε...

ΛΙΟΥΜΠΟΒ. Ὠραῖα! Βάρια, αὐτὸ πολὺ θά μ' εὐχαριστοῦσε. Εἶναι καλὸς ἄνθρωπος.

ΠΙΣΤΣΙΚ. Βεβαίως... βεβαίως... πρέπει νά τ' ὁμολογήσουμε ὅτι εἶναι ἕνας... πολὺ καπάτσος ἄνθρωπος... Καὶ ἡ Ντάτσενγκά μου... λέει ἐπίσης πῶς... λέει... λέει... διάφορα πράματα... (ροχαλίζει, ἀλλὰ μονομιᾶς ξυπνᾷ). Ἄλλά... μ' ὄλα ταῦτα, ἀξιότιμη κυρία, θά μὲ ὑποχρεώνατε... ἂν μοῦ δανείζατε 240 ρούβλια... γιὰ νά πληρώσω τοὺς τόκους τῆς ὑποθήκης μου αὔριο!

ΒΑΡΙΑ (σὰν τρομαγμένη). "Οχι, ὄχι!...

ΛΙΟΥΜΠΟΒ. Εἶναι ἀλήθεια πῶς δὲν ἔχω καθόλου χρήματα.

ΠΙΣΤΣΙΚ. "Ε, τί νά κάνουμε; (Γελάει). Ποτὲ δὲν ἀπελπίζομαι. Πίστευα πῶς ὄλα εἶχαν τελειώσει, πῶς ἡμουν τελειῶς καταστραμμένος καὶ ὀρίστε—οἱ γραμμὲς τοῦ σιδη-

ροδρόμου πέρασαν μέσα από τὸ χωράφι μου. Μὲ πλήρωσαν ἀκριβὰ γι' αὐτὸ !... Ἔ, κάτι πάλι θὰ βρεθεῖ. Ἄν ὄχι σήμερα, τότε αὔριο κι' ἂν ὄχι αὔριο—μεθαὔριο !... Ἡ Ντάτσεινγκά μου θὰ κερδίσει τίς διακόσες χιλιάδες... Ἐχει ἀγοράσει λαχεῖο.

ΛΙΟΥΜΠΟΒ. Ὁραῖα... Ἔ, ἤπιαμε τὸν καφέ μας, ἄς πᾶμε τώρα νὰ πλαγιαῖσουμε.

ΦΡΣ (βουρτσίζει τὸν ΓΚΑΓΕΦ, ἀσπτηρά). Βάλατε πάλι τὸ παλὸ πανταλόνι. Μὰ τί νὰ κάνω ἐπὶ τέλους μὲ σᾶς !

ΒΑΡΙΑ (σιγανά). Ἡ Ἄννια κοιμᾶται. (Ἀνοίγει σιγὰ τὸ παράθυρο). Ὁ ἥλιος βγῆκε, δὲν κάνει καθόλου κρῦο. Κοίταξε, μητερούλα, τί ὁμορφα δέντρα ! Θεέ μου ! Κι' ὁ ἀέρας ! Τὰ κοτιίφια κελαῖδοῦνε !...

ΓΚΑΓΕΦ (ἀνοίγει τὸ ἄλλο παράθυρο). Ὁ κῆπος εἶναι λόξσπρος. Δὲν τὸ ξέχασες Λιούμπα ;... Αὐτὴ ἡ μακριὰ λεωφόρος, πὺ τραβᾷ ἴσια—ἴσια πέρα, σὰν βέλος, πόσο γυαλίζει τὴ νύχτα μὲ τὸ φεγγάρι. Θυμᾶσαι ; Δὲν ξέχασες ;

ΛΙΟΥΜΠΟΒ (κοιτάζοντας ἀπ' τὸ παράθυρο τοῦ κήπου). ὦ, τὰ παιδικὰ μου χρόνια, τ' ἀθῶα μου χρόνια !... Σ' αὐτὴ τὴν κάμαρα κοιμώμουνα τότε, ἀπὸ δῶ κοιτάζα ἐξω τὸ βουσσινόκηπο κι' ἡ εὐτυχία μὲ ξυπνοῦσε κάθε πρωτῆ. Ὁλόιδιος ἦταν ὁ βουσσινόκηπος καὶ τότε, τίποτα δὲν ἄλλαξε. (Γελάει μὲ χαρά). Ὅλα ἄσπρα !... ἄσπρα !... ὦ, δέντρα μου—κῆπε μου ! Ὑστερα ἀπὸ τὸ σκοτεινὸ φθινόπωρο καὶ τὸν παγωμένο χειμῶνα, εἶσαι νέος πάλι καὶ γιομᾶτος χαρά !... Οἱ ἄγγελοι τ' οὐρανοῦ δὲν ἔφυγαν ποτὲ ἀπὸ κοντὰ σου !... Ἄν μποροῦσα νὰ ρίξω τὸ βάρος πὺ πλακῶνει τὴν καρδιά μου, ἂν μποροῦσα νὰ ξεχάσω τὰ περασμένα...

ΓΚΑΓΕΦ. Χμ !... Ὁ κῆπος μας θὰ πουληθῆ γιὰ νὰ πληρώσουμε τὸ χρέος. Παράξενο... πολὺ παράξενο.

ΛΙΟΥΜΠΟΒ. Κοίταξε ! Ἡ μητέρα μας !... Νάτην, περ-

πατᾶ ! 'Ολόλευκα ντυμένη !... Νά, ἐκεῖ πέρα στὴ λεωφόρο !
(Γελáει μὲ χαρά). 'Εκεῖνη εἶναι !...

ΓΚΑΓΕΦ. Ποῦ ;

ΒΑΡΙΑ. Μή, μητερούλα, μή !

ΛΙΟΥΜΠΟΒ. "Οχι, δὲν εἶναι κανεῖς. Ἦταν ἡ φαντασία μου. 'Εκεῖ δεξιά, κοντὰ στὸ μονοπάτι μὲ τὴ φυλλωσιά, εἶναι ἓνα κάτασπρο δέντρο ποὺ γέρνει. Μοιάζει σὰ γυναῖκα...

(Μπαίνει ὁ ΤΡΟΦΙΜΩΦ, φορώντας μιὰ φτωχικὰ φοιτητικὴ στολὴ καὶ γυαλιὰ).

ΛΙΟΥΜΠΟΒ. Τὶ ἔξοχος κῆπος !... "Ασπρες τοῦφες ἀνθισμένες, γαλάζιος οὐρανός...

ΤΡΟΦΙΜΩΦ. Λιουμπὸβ 'Αντρέγεβνα !... ('Εκεῖνη τὸν κοιτάζει παραξενεμένη). Ἦρθα μόνο νὰ σᾶς ὑποβάλλω τὰ σέβη μου καὶ θὰ φύγω ἀμέσως. (Τῆς φιλάει τὸ χέρι). Μοῦ εἶπαν νὰ περιμένω ὡς τὸ πρωτὶ ἀλλὰ δὲν εἶχα τὴν ὑπομονὴ νὰ περιμένω περισσότερο...

(Ἡ ΛΙΟΥΜΠΟΒ ΑΝΤΡΕΓΕΒΝΑ τὸν κοιτάζει σαστισμένη).

ΒΑΡΙΑ (κλαίοντας). Εἶναι ὁ Πέτια, ὁ Πέτια Τροφίμωφ.

ΤΡΟΦΙΜΩΦ. Πέτια Τροφίμωφ, ὁ παιδαγωγὸς τοῦ Γκρίσσα !... Μὰ ἔχω ἀλλάξει τόσο πολὺ ;

(Ἡ ΛΙΟΥΜΠΟΒ ΑΝΤΡΕΓΕΒΝΑ τὸν ἀγκαλιάζει καὶ κλαίει σιγανά).

ΓΚΑΓΕΦ (σὲ σύγχυση). "Ε, ἔ, Λιοῦμπα...

ΒΑΡΙΑ. Σοῦ εἶπα Πέτια νὰ περιμένης ὡς αὔριο !

ΛΙΟΥΜΠΟΒ. Γκρίσσα μου... παιδί μου... Γκρίσσα μου... ἀγόρι μου !

ΒΑΝΙΑ. Τὶ νὰ γίνει μητερούλα. "Ετσι τῶθελε ὁ θεός.

ΤΡΟΦΙΜΩΦ (σιγά, κλαίοντας). Ναί... ναί.

ΛΙΟΥΜΠΟΒ (κλαίοντας ἤρεμα). Τὸ παιδί μου χάθηκε... πνίγηκε. Γιατί ; Γιατί καλέ μου Πέτια ;... (Πιὸ ἡσυχῆ).

‘Η Ἄννια κοιμᾶται κεῖ μέσα κι’ ἐγὼ φωνάζω, κάνω τόσο θόρυβο. Μὰ Πέτια, πῶς ἔγινες ἔτσι ἄσχημος ; Πῶς γέρασες ἔτσι ;

ΤΡΟΦΙΜΩΦ. Μιά χωριατοπούλα μέσα στὸ τραῖνο μ’ ἔλεγε μαδημένο κοῦκο.

ΛΙΟΥΜΠΟΒ. Ἦσουνά τότες ἀκόμα παιδί, ἕνας νόστιμος μικρὸς φοιτητᾶκος καὶ τώρα... ἀραιώσανε τὰ μαλλιά σου, πέσανε, φορεῖς καὶ γυαλιά... Ἀλήθεια, εἶσαι ἀκόμη φοιτητής ;... (προχωρεῖ πρὸς τὴν πόρτα).

ΤΡΟΦΙΜΩΦ. Μοῦ φαίνεται πῶς θὰ μείνω ὁ Αἰώνιος Φοιτητής.

ΛΙΟΥΜΠΟΒ (φιλάει τὸν ἀδελφὸ της, ὕστερα τὴ ΒΑΡΙΑ). Ὁραία... Ἄς πᾶμε τώρα νὰ πλαγιάσουμε. Καὶ σὺ γέρασες Λεωνίδα.

ΠΙΣΤΣΙΚ (τὴν ἀκολουθεῖ). Ὑποθέτω πῶς εἶναι ὥρα γιὰ ὕπνο... Ὡχ !... ὁ ἀρθρίτης μου ! Θὰ ξημερωθῶ ἐδῶ. Λιουμπὸβ Ἀντρέγεβνα, χρυσὴ μου ψυχὴ, ἂν μπορούσατε .. ὡς αὔριο τὸ πρῶτ... 240 ρουβλάκια...

ΓΚΑΓΕΦ. Αἰωνίως τὰ ἴδια !

ΠΙΣΤΣΙΚ. 240 ρούβλια. . νὰ πληρώσω τοὺς τόκους μου.

ΛΙΟΥΜΠΟΒ. Καλέ μου ἄνθρωπε δὲν ἔχω χρήματα.

ΠΙΣΤΣΙΚ. Μὰ θὰ σᾶς τὰ ἐπιστρέψω !... Ἐνα τιποτένιο ποσόν !...

ΛΙΟΥΜΠΟΒ. Ὁραῖα, ὁ Λεωνίδας θὰ σᾶς τὰ δώσει. Νὰ τοῦ δώσεις τὰ χρήματα, Λεωνίδα.

ΓΚΑΓΕΦ. Ἐγὼ νὰ τοῦ τὰ δώσω ; Ἄς περιμένει !...

ΛΙΟΥΜΠΟΒ. Δὲν μπορῶ νὰ κάνω ἀλλοιῶς, Λεωνίδα. Δὸς του τα. Τὰ χρειάζεται. Θὰ τὰ ἐπιστρέψει.

(Ἡ ΛΙΟΥΜΠΟΒ ΑΝΤΡΕΓΕΒΝΑ, ὁ ΤΡΟΦΙΜΩΦ, ὁ ΠΙΣΤΣΙΚ καὶ ὁ ΦΙΡΣ βγαίνουν. Στὴ σκηνὴ ἀπομένουν ὁ ΓΚΑΓΕΦ, ἡ ΒΑΡΙΑ καὶ ὁ ΓΙΑΣΣΑ).

ΓΚΑΓΕΦ. Ἡ ἀδελφὴ μου δὲ λέει νὰ πάψει νὰ σκισορπάει

τὰ χρήματά της. (Στὸ ΓΙΑΣΣΑ). Πήγαινε, καλό μου παιδί, μυρίζεις σὰ νὰ βγῆκες ἀπὸ κοττέτσι.

ΓΙΑΣΣΑ (μὲ μιὰ γκριμάτσα). Πάντα ὁ ἴδιος εἶσαι, Λεωνίδα Ἀντρέιτς, δὲν ἄλλαξες καθόλου!

ΓΚΑΓΕΦ. Πῶς; (Στὴ ΒΑΡΙΑ). Τί εἶπε;

ΒΑΡΙΑ (στοὶ ΓΙΑΣΣΑ). Ἡ μητέρα σου ἤρθε ἀπὸ τὸ χωριό. Κάθεται ἀπὸ χτὲς στοὶ δωμάτιο τῆς ὑπηρεσίας καὶ περιμένει νὰ σὲ δῇ...

ΓΙΑΣΣΑ. ὦ, δὲν τὴν ἀπαρατᾶς! Σκοτίστηκα!

ΒΑΡΙΑ. Ντροπή σου, παληόπαιδο!

ΓΙΑΣΣΑ. Ἦταν ἀνάγκη νὰ βιαστεῖ; Μποροῦσε νὰ ρθῆ κι' αὔριο! (Φεύγει).

ΒΑΡΙΑ. Ναί, ἡ μητερούλα εἶναι πάντα ἡ ἴδια, σὲ τίποτα δὲν ἄλλαξε. Ἄν μποροῦσε θὰ μοίραζε ὅ,τι ἔχει καὶ δὲν ἔχει.

ΓΚΑΓΕΦ. Ναί... (Παύση). Ὅταν γιὰ μιὰ ἀρρώστεια διατάζουν πολλὰ φάρμακα, σημαίνει ὅτι ἡ ἀρρώστεια αὐτὴ εἶναι ἀθεράπευτη. Σκέπτομαι, σκέπτομαι... σπάζω τὸ κεφάλι μου... ἔχω πολλὰ σχέδια, ἓνα σωρὸ σχέδια... κι' αὐτὸ σημαίνει ὅτι δὲν ἔχω κανένα σχέδιο. Ἄν βρισκότανε κανένας νὰ τὸν κληρονομήσουμε... Ἡ, νὰ παντρευάμε τὴν Ἄννια μας μὲ κανέναν πολὺ πλοῦσιο... Ἡ, ἄραγες, νὰ πηγαίναμε στοὶ Γιαροσλάβ, νὰ βροῦμε τὴ γρηά μας θεία, τὴν Κοντέσσα καὶ νὰ τῆς λέγαμε νὰ μᾶς βοηθήσει; Ξέρεis εἶναι πάμπλουτη.

ΒΑΡΙΑ (κλαίει). Ὁ θεὸς νὰ μᾶς λυπηθεῖ.

ΓΚΑΓΕΦ. Πᾶψε τώρα... Ἡ θεία εἶναι πολὺ πλούσια, μὰ δὲ μᾶς ἀγαπᾷ. Ἐν πρώτοις ἡ ἀδελφὴ μου παντρεύτηκε δικηγόρο, δὲν πῆρε κανέναν εὐγενή... Κι' ἔπειτα...

(Ἡ ANNIA φαίνεται στὴν πόρτα).

ΓΚΑΓΕΦ. Κι' ἔπειτα ἡ διαγωγή της, δὲν μπορεῖ νὰ πεῖ κανεὶς ὅτι εἶναι ἐντελῶς ὅπως θ'ἄπρεπε νᾶναι. Εἶναι καλὴ, εἶναι εὐγενικὰ καὶ τὴν ἀγαπῶ, ἀλλὰ... μ' ὅλα τὰ

έλαφρυντικά, δὲν μποροῦμε ν' ἀρνηθοῦμε ὅτι ἡ ζωὴ της εἶναι μᾶλλον ἀνήθικη. Κι' αὐτό, δυστυχῶς, φαίνεται στὴν κάθε της κίνηση.

ΒΑΡΙΑ (ψιθυριστά). Ἡ Ἄννια στέκεται στὴν πόρτα...

ΓΚΑΓΕΦ. Τί λές; (Παύση). Παράξενο. Μοῦ φαίνεται πὼς κάτι ἔχει τὸ δεξί μου μάτι... Δὲ βλέπω ὅπως πρῶτα. Καὶ τὴν Πέμπτη πού ἤμουνα στὸ Εἰρηνοδικεῖο...

(Μπαίνει ἡ ANNIA).

ΒΑΡΙΑ. Γιατί δὲν κοιμᾶσαι, Ἄννια;

ANNIA. Δὲν μπορῶ νὰ κοιμηθῶ.

ΓΚΑΓΕΦ. Τὸ καλὸ μου τὸ κορίτσι... (Φιλᾶει τῆς Ἄννιας τὸ πρόσωπο καὶ τὰ χέρια). Παιδί μου... (Κλαίει). Δὲν εἶσαι μόνον ἡ ἀνηψούλα μου, εἶσαι ὁ ἄγγελός μου, εἶσαι τὸ πᾶν γιὰ μένα. Πίστεψέ με, πίστεψε...

ANNIA. Σὲ πιστεύω θεῖε. Ὅλοι σ' ἀγαποῦν καὶ σὲ σέβονται... Μὰ ἀγαπημένε μου θεῖε, πρέπει νὰ μὴ μιλᾷς... μονάχα νὰ σωπαίνης. Τί ἦταν αὐτὰ πού ἔλεγες τώρα δὰ γιὰ τὴ μαμά μου, γιὰ τὴν ἀδελφή σου; Γιατί τὰ λές αὐτά;

ΓΚΑΓΕΦ. Ναί, ναί... (Πιάνει μὲ τὸ χέρι του τὸ πρόσωπό του). Ἀλήθεια, εἶναι τρομερό!... Ἡμάρτον θεέ μου! Καὶ πρὸ ὀλίγου ἔβγαλα λόγο στὴ βιβλιοθήκη... Ἦτανε τόσο ἀνόητο. Μονάχα σὰν τέλειωσα κατάλαβα πόσο ἀνόητο ἦτανε.

ΒΑΡΙΑ. Ἀλήθεια, θεῖε, πρέπει νὰ μὴ λέτε πολλά. Νὰ σωπαίνετε, μόνο αὐτό.

ANNIA. Ἄν μποροῦσες νὰ μὴ μιλᾷς, θεῖε, θᾶκανες καλὸ καὶ στὸν ἑαυτό σου.

ΓΚΑΓΕΦ. Δὲ θὰ ξαναμιλήσω!... (Φιλᾶει τῆς ANNIAΣ καὶ τῆς ΒΑΡΙΑΣ τὰ χέρια). Θὰ κρατήσω σιωπὴ. Μόνο αὐτὸ ἀκόμα κι' ἔτελείωσα! Πρόκειται περὶ ἐργασίας! Τὴν Πέμπτη ἤμουνα στὸ Εἰρηνοδικεῖο. Λοιπόν, εἶχαμε μαζευτεῖ ἐκεῖ μιὰ μεγάλη παρέα κι' ἀρχίσαμε νὰ μιλᾷμε γιὰ τῆνα καὶ τᾶλλο, καὶ τοῦτο καὶ κεῖνο... Λοιπόν, ξέρετε,

πιστεύω ότι θα μπορέσουμε να βρούμε ένα μακροπρόθεσμο δάνειο και να πληρώσωμε τους τόκους τῆς ὑποθήκης!

ΒΑΡΙΑ. Ὁ θεὸς νὰ βάλει τὸ χέρι του... (Κλαίει).

ΓΚΑΓΕΦ Φεύγω τὴν Τρίτη. Θὰ τὰ ξαναμιλήσουμε. (Στὴ ΒΑΡΙΑ). Πᾶψε λοιπόν! (Στὴν ANNIA). Ἡ μητέρα σου θὰ μιλήσει τοῦ Λοπάχιν και αὐτὸς βέβαια δὲ μπορεῖ νὰ τῆς ἀρνηθεῖ. Και σὺ, μόλις ξεκουραστεῖς λιγάκι, θὰ πᾶς στὸ Γιαροσλάβ, στὴ γιαγιά σου τὴ Κοντέσσα... Ἔτσι ὅλοι μας θὰ ἐνεργοῦμε συγχρόνως και σὲ τρεῖς κατευθύνσεις. Ἡ δουλειὰ θὰ πετύχει, θὰ ξοφλήσουμε τοὺς τόκους. Εἶμαι βέβαιος γι' αὐτό! (Βάζει μιὰ καραμέλα στὸ στόμα του και τὴν πιπιλίζει). Ὀρκίζομαι στὴν τιμὴ μου, ὀρκίζομαι σ' ὅ,τι θέλετε, τὸ χτῆμα δὲν θὰ πουληθεῖ! (Ξαναμμένος). Ὀρκίζομαι στὴν εὐτυχία μου! Νὰ τὸ χέρι μου! Πέστε με πῶς εἶμαι ὁ ἐλλεινότερος, ὁ προστυχώτερος τῶν ἀνθρώπων, ἂν τὸ ἀφήσω νὰ βγει στὴ δημοπρασία!... Τ' ὀρκίζομαι στὴν ψυχὴ μου!

ANNIA (ξανασύχασε και εἶναι εὐτυχισμένη). Τὶ καλὸς ποὺ εἶσαι θεῖς και τὶ γνωστικός... (Τὸν ἀγκαλιάζει). Εἶμαι ἡσυχη τώρα, πολὺ ἡσυχη, εἶμαι εὐτυχισμένη!

(Μπαίνει ὁ ΦΙΡΣ).

ΦΙΡΣ (μὲ ἀσστηρότητα). Λεωνίδα Ἄντρέιτς, δὲ φοβᾶστε τὸ θεό; Πότε πιά θὰ κοιμηθῆτε;

ΓΚΑΓΕΦ. Ἀμέσως, ἀμέσως. Μπορεῖς νὰ πηγαίνεις Φίρς, Ἐγὼ θά... ναι, θὰ ξεντυθῶ μόνος μου. Ἐλάτε παιδιὰ, μπρός, μπρός! Θὰ ἐξετάσουμε τίς λεπτομέρειες αὔριο, ἀλλὰ τώρα πᾶμε γιὰ ὕπνο. (Φιλᾷ τὴν ANNIA και τὴ ΒΑΡΙΑ). Εἶμαι ἄνθρωπος τοῦ ὀγδόντα! Σήμερον οἱ ἄνθρωποι κατακρίνουνε τὴν ἐποχὴ αὐτή. Μολαταῦτα, μπορῶ νὰ πῶ ὅτι οὐκ ὀλίγα ὑπέφερα στὴ ζωὴ μου γιὰ τίς πεποιθήσεις μου! Οἱ χωρικοὶ μ' ἀγαποῦν. Και κάτι ξέρουν οἱ χωρικοὶ γιὰ νὰ μ' ἀγαποῦν! Πρέπει ὅλοι μας νὰ γνωρίσουμε τοὺς χωρικούς! Πρέπει ὅλοι μας νὰ γνωρίσουμε...

ANNIA. Πάλι θεΐε, πάλι !

ΒΑΡΙΑ. Καλέ μου θεΐε, είναι ώρα νά ἡσυχάσετε...

ΦΙΡΣ (θυμωμένος). Λεωνίδα Ἀντρέιτς !

ΓΚΑΓΕΦ. Ἔρχομαι, ἔρχομαι. Πάω γιὰ ὕπνο... Τῆ μπίλια δεξιὰ στῆ γωνιά Κρουαζέ !... Τῆ κίτρινη στῆ μέση, κοφτά ! Θαῦμα !... (Βγαίνει, ὁ ΦΙΡΣ τὸν ἀκολουθεῖ).

ANNIA. Ὁ νοῦς μου ἀλάφρωσε τώρα. Δὲ θέλω νά πάω στὸ Γιαροσλάβ, δὲν ἀγαπῶ τῆ γιαγιά μου, ἀλλὰ ὅπως καὶ νᾶναι, τὸ μυαλό μου ἡσύχασε. Ναί, ἄς εἶναι καλὰ ὁ θεῖος μου. (Κάθεται).

ΒΑΡΙΑ. Πρέπει νά κοιμηθοῦμε. Ἐγὼ πηγαίνω. Ξέρεις, εἴχαμε καὶ κάτι φασαρίες τὸν καιρὸ ποῦ λείπατε. Στὸ σπιτάκι πού μένουνε οἱ γέροι μας ὑπηρέτες, ξέρεις, ἐκεῖ κάθονται ἡ Ἐφημιούσκα, ἡ Πόλχη, ὁ Γιεφστίνγκ κι' ὁ Κάρπ... Ἀρχίσανε λοιπὸν νά μπάζουνε τὸν κάθε ἀλήτη στὸ σπιτάκι γιὰ νά περνᾶ τῆ νύχτα του. Ἐγὼ δὲν τοὺς εἶπα τίποτα στὴν ἀρχή. Ὅπου λοιπὸν, μαθαίνω ξαφνικά, πὼς ἀρχίσανε νά κουτσομπολεύουνε καὶ νά λένε πὼς δὲ τοὺς δίνω τίποτ' ἄλλο νά φᾶνε παρὰ μόνο φασόλια πρωτὶ - βράδου. Κι' αὐτὸ γιὰ τὸν τσιγκουνεύομαι τάχα, καταλαβαίνεις. Ὅλα αὐτὰ ἦτανε δουλειὲς τοῦ Γιεφστίνγκ. Πολὺ καλά, εἶπα μέσα μου. Ἔτσι εἶναι ; Περίμενε καὶ θὰ δῆς. Φωνάζω τὸ Γιεφστίνγκ. (Χασμουριέται). Ἔρχεται. «Τί πράματα εἶν' αὐτά, Γιεφστίνγκ ;» τοῦ λέω. «Πῶς μπόρεσες νά φανεῖς τόσο κουτός»... (Βλέπει τὴν ANNIA). Ἄννιτσκα !... (Παύση). Ἀποκοιμήθηκε !... (Βάζει τὸ χέρι τῆς γύρω στῆ μέση τῆς ANNIAΣ). Ἔλα νά πλαγιάσεις... Ἔλα. (Τῆ σηκώνει καὶ τὴν ὀδηγεῖ). Τὸ πουλάκι μου, ἀποκοιμήθηκε... Ἔλα.... (Προχωροῦν).

(Μακριά, πέρα ἀπ' τὸν κῆπο, ἓνας βοσκὸς παίζει τῆ φλογέρα του. Ὁ ΤΡΟΦΙΜΩΦ μπαίνει στῆ σκηνή καὶ βλέποντας τὴν ANNIA καὶ τὴ ΒΑΡΙΑ σταματᾶ ἀπτόμα).

ΒΑΡΙΑ. Σσσσ... Κοιμᾶται, κοιμᾶται... Ἔλα χρυσό μου...

ANNIA (σιγανά, μισοκοιμισμένη). Είμαι τόσο κουρασμένη... Κι' αυτές οι καμπάνες... Θεϊε, καλέ μου θεϊε... μαμά και θεϊε...

ΒΑΡΙΑ. Έλα αγάπη μου, έλα χρυσό μου, έλα... (Μπαίνουν στην κάμαρα τῆς ANNIAΣ).

ΤΡΟΦΙΜΩΦ (τρυφερά). Ήλιε μου ! Άνοιξή μου !...

Α Υ Λ Α Ι Α

Π Ρ Α Ξ Η Δ Ε Υ Τ Ε Ρ Η

"Υπαιθρο. "Ένα παληό, μισογερμένο κι' αποξεχασμένο προσκνητάρι. Παρέκει πηγάδι. Μεγάλες πλάκες σκόρπιες. Είναι φανερό πὸς εἶναι πλάκες ἀπὸ μνήματα παληοῦ νεκροταφείου. "Ένα παληὸ παγκάκι. Φαίνεται ὁ δρόμος πὸν τραβᾶ στὸ σπῆτι τοῦ ΓΚΑΓΕΦ. Κατὰ μέρος ὑψώνονται σκοτεινὲς λεῦκες—ἀπὸ κεῖ ἀρχίζει ὁ βουσινόκηπος. Στὸ βάθος μακριὰ σειρὰ ἀπὸ τηλεγραφόξυλα καὶ πέρα στὸν ὀρίζοντα διακρίεται ἡ πόλη. Φαίνεται μόνον ὅταν ὁ καιρὸς εἶναι καλὸς καὶ ἀσυννέφιαστος.

Κοντεύει νὰ βασιλέψει ὁ ἥλιος. Ἡ ΣΑΡΛΟΤΤΑ, ὁ ΓΙΑΣΣΑ καὶ ἡ ΝΤΟΥΝΙΑΣΣΑ κάθονται στὸ παγκάκι. Ὁ ΕΠΙΧΟΝΤΩΦ στέκει παρέκει καὶ παίζει μὲ τὴν κιθάρα του ἕνα μελαγχολικὸ σκοπὸ. Κάθονται ὅλοι συλλογισμένοι. Ἡ ΣΑΡΛΟΤΤΑ φορεῖ παληὸ κασκέττο. "Έχει ξεκρεμάσει ἀπ' τὸν ὄμο της ἕνα ντουφέκι καὶ διορθώνει τὴ θηλιά τοῦ λουριοῦ.

ΣΑΡΛΟΤΤΑ (συλλογισμένη). Δὲν ἔχω κανένα πιστοποιητικὸ καὶ δὲ ξέρω πόσο χρονῶν εἶμαι. "Όλο μοῦ φαίνεται πὸς εἶμαι ἀκόμα τρυφεροῦδι. Τὸν καιρὸ πού ἤμουνα μικρὸ κοριτσάκι, ὁ πατερούλης καὶ ἡ μητερούλα μου γυρίζανε στὰ ἐμπορικὰ πανηγύρια κι' ἔδιναν παραστάσεις—ἐ, καλούτσικες παραστάσεις. "Εγὼ πηδοῦσα τὸ salto mortale, ἔκανα τοῦμπες κι' ἄλλα πολλά. Κι' ὅταν ὁ πατερούλης κι' ἡ μητερούλα πέθαναν, ἐμένα μὲ πῆρε κοντὰ της μιὰ Γερμανίδα καὶ μὲ σπούδασε. Πολὺ καλὰ. "Έτσι μεγάλωσα κι' ἔγινε γκουβερνάντα. "Αλλὰ ποῦθε κατάγομαι καὶ ποιά εἶμαι, τίποτ' ἀπ' αὐτὰ δὲ ξέρω. Ποιά ἦσαν τὰ γονικά

μου ; Μπορεῖ νάταν κι' ἀστεφάνωτοι... Δὲν ξέρω... (Βγά-
ζει ἀπὸ τὴν τσέπη της ἓνα ἀγγοῦρι καὶ τρώει). Δὲν ξέρω
τίποτα. Ἔχω ὄρεξη νὰ μιλήσω. Μὰ μὲ ποιὸν νὰ μιλήσω.
Κανένα δὲν ἔχω.

ΕΠΙΧΟΝΤΩΦ (παίζει κιθάρα καὶ τραγουδάει). «Ἐχω
βαρεθεῖ τὸν κόσμο, φίλους συγγενεῖς κι' ἐχθρούς!»... Τί
εὐχάριστο νὰ παίζει κανεὶς μαντολίνο !

ΝΤΟΥΝΙΑΣΣΑ. Καλὲ αὐτὴ εἶναι κιθάρα, δὲν εἶναι μαντο-
λίνο ! (Κοιτάζει στὸν καθρέφτη καὶ πουδράρεται).

ΕΠΙΧΟΝΤΩΦ. Γιὰ ἓναν ποῦ ἀγαπᾷ τρελλὰ εἶναι μαντο-
λίνο !... (Τραγουδάει). «Μόνον ἡ δικὴ σου ἀγάπη μοῦ
ζεσταίνει τὴν καρδιά !»...

(Ὁ ΓΙΑΣΣΑ σεγκοντάρει).

ΣΑΡΛΟΤΤΑ. Τὶ ἀπαίσια ποῦ τραγουδοῦν αὐτοὶ οἱ ἄνθρω-
ποι... πούφ ! Σὰν τσακάλια !

ΝΤΟΥΝΙΑΣΣΑ (στὸ ΓΙΑΣΣΑ). Τὶ εὐτυχία, ἀλήθεια, νὰ
ταξιδέψει κανεὶς στὴν Εὐρώπη, ἔ ;

ΓΙΑΣΣΑ. Ἄ, βέβαια ! Σ' αὐτὸ εἶμαι σύμφωνος μαζὶ
σου !.. (Χασμουριέται, ὕστερα ἀνάβει ἓνα ποῦρο).

ΕΠΙΧΟΝΤΩΦ. Ἐννοεῖται. Στὴν Εὐρώπη, πρὸ πολλοῦ,
τὰ πάντα ἔχουν τελειοποιηθεῖ...

ΓΙΑΣΣΑ. Ἔτσι εἶναι, βέβαια !

ΕΠΙΧΟΝΤΩΦ. Ἐγώ, ξέρετε, εἶμαι μορφωμένος ἄνθρω-
πος. Διαβάζω πολλὰ βιβλία. Πολλῶν εἰδῶν ἀξιοσημείωτα
καὶ σπουδαῖα βιβλία. Ἀλλά, μολαταῦτα, δὲν μπορῶ νὰ
καταλάβω τίς διαθέσεις μου. Τί ἀκριβῶς ἐπιθυμῶ, νὰ
ζήσω ἢ ν' αὐτοκτονήσω... Παρ' ὅλα αὐτά, ἐγὼ πάντα ἔχω
μαζὶ μου τὸ πιστόλι μου... Νάτο... (δείχνει τὸ πιστόλι).

ΣΑΡΛΟΤΤΑ. Βαρέθηκα, φεύγω. (Κρεμᾷ στὸν ὄμο της
τὸ ντουφέκι). Ἐσὺ Ἐπιχόντωφ εἶσαι πολὺ ἔξυπνος ἄνθρω-
πος. Τρομερὸς καὶ φοβερός ! Γιὰ σένα πρέπει νὰ ξετρελ-
λαίνονται οἱ γυναῖκες... Μπρρρ !... (Ξεμακραίνει). Αὐτοὶ
οἱ ἔξυπνοι εἶναι ὅλοι τόσο κουτοί... Κι' ἐγὼ δὲν ἔχω μὲ

ποιόν νά μιλήσω... Πάντα μόνη—μόνη. Κανένα δὲν ἔχω... Καὶ ποιὰ εἶμ' ἐγώ ; Γιατ' εἶμαι στὸν κόσμο ; Δὲ ξέρω... (Φεύγει, ὄχι βιαστικά).

ΕΠΙΧΟΝΤΩΦ. Νά ποῦμε τὴν ἀλήθεια, χωρὶς νά θίξουμε πολλὰ ζητήματα, ἐγὼ πρέπει νά ὁμολογήσω, ὅσον ἀφορᾷ τὸν ἑαυτό μου, ὅτι ἡ μοῖρα μὲ μεταχειρίζεται πολὺ ἄσπλαγχνα. Μὲ μεταχειρίζεται σὰ μιὰ μικρὴ βαρκούλα, πού τὴ χτυποῦν τὰ κύματα ἀπὸ ὅλες τὶς μεριές. Καὶ ἐὰν παραδεχτοῦμε ὅτι κάνω λάθος, τότε γιατί, παραδείγματος χάριν, νά ξυπνήσω σήμερα τὸ πρωτὶ καὶ νά δῶ ἀπάνω στὸ στήθος μου μιὰ ἀράχνη ἀφαντάστου μεγέθους. Μιὰ ἀράχνη τρομερῆ. Νά, τόση περίπου... (δείχνει μὲ τὸ χέρι του). Καὶ σὰ νά μὴν ἔφτανε αὐτό, σηκώνω τὸ κανάτι μὲ τὸ κβὰς νά πιῶ λίγο, νά συνέλθω ἀπὸ τὸ ξαφνικό, καὶ τί βλέπω μέσα ; ἕνα ἀηδιαστικώτατο ζωύφιον, γέννους μᾶλλον κατσαριῆδος. Ἔχετε διαβάσει Μπόκλ ; (Παύση). Θὰ σᾶς ἐνοχλήσω, Εὐδοκία Θεοδωρόβνα... Ἔχω νά σᾶς πῶ δυὸ λόγια.

ΝΤΟΥΝΙΑΣΣΑ. Πέστε τα.

ΕΠΙΧΟΝΤΩΦ. Ἐπιθυμοῦσα νά σᾶς τὰ πῶ ἰδιαιτέρως... (Ἀναστενάζει).

ΝΤΟΥΝΙΑΣΣΑ (στενοχωρημένη). Καλά... Πρῶτα ὅμως φέρτε μου τὸ παλτό μου. Εἶναι δίπλα στὴ ντουλάπα... Ἐδῶ κάνει ψυχρίτσα.

ΕΠΙΧΟΝΤΩΦ. Μάλιστα. Θὰ σᾶς τὸ φέρω. Τώρα ξέρω τὶ θὰ κάνω μὲ τὸ πιστόλι μου... (Παίρνει τὴν κιθάρα καὶ φεύγει παίζοντάς την).

ΓΙΑΣΣΑ. Εἰκοσιδυὸ κακομοιριές ! Κουτὸς ἄνθρωπος ἐδῶ πού τὰ λέμε.

ΝΤΟΥΝΙΑΣΣΑ. Παναγιά μου, μὴν πάει κι' αὐτοκτονήσει !... (Παύση). Εἶμαι τόσο νευρική, μὲ τὸ παραμικρὸ χτυπᾶ ἡ καρδιά μου .. Ἦμουν μικρὸ κοριτσάκι ὅταν μ' ἔφεραν ἐδῶ στὸ σπίτι, καὶ τώρα ξεσυνήθισα τὴ χωριάτικη ζωὴ καὶ νά τὰ χέρια μου ἔγιναν ἄσπρα... τόσο ἄσπρα,

σάν τὰ χέρια μιᾶς κυρίας. Εἶμαι λεπτή, εὐαίσθητη, τὸ κά-
θε τι μὲ τρομάζει. Φοβοῦμαι... ὄλο φοβοῦμαι... Κι' ἂν
ἴσως ἐσὺ Γιάσσα μὲ γελάσεις, δὲ ξέρω τί θ' ἀπογίνω μὲ
τὰ νεῦρα μου.

ΓΙΑΣΣΑ (τῇ φιλάει). Μπουμπουκάκι μου!... Βέβαια, ἓνα
κορίτσι δὲν πρέπει νὰ παραξεθαρευέται... Ἐμένα ξέρεις,
δὲ μᾶρέσει καθόλου νὰ συναναστρέφομαι μ' ἓνα κορίτσι
ποῦ δὲν εἶναι, σὰ νὰ λέμε, ἀμέμπτου διαγωγῆς.

ΝΤΟΥΝΙΑΣΣΑ. Σ' ἀγαπῶ, Γιάσσα. Σὲ λατρεύω. Εἶσαι
ἓνας ἄντρας μορφωμένος. Ξέρεις καὶ δίνεις τῇ γνώμῃ σου
γιὰ ὅλα. Ὅλα τὰ ξέρεις! (Παύση).

ΓΙΑΣΣΑ (χασμουριέται). Ναί, σωστά. Κατὰ τῇ γνώμῃ
μου λοιπόν, ὅταν ἓνα κορίτσι ἀγαπάει κάποιονε θὰ πεῖ πὼς
δὲν ἔχει ἠθικὲς ἀρχές. (Παύση). Εὐχάριστο νὰ καπνίζει
κανεὶς ποῦρο ἔξω στὸν καθαρὸ ἀέρα. (Ἀφουγκράζεται). Κά-
ποιος ἔρχεται... Εἶναι τ' ἀφεντικά!... (Ἡ ΝΤΟΥΝΙΑΣΣΑ
πέφτει ἀπάνω του καὶ τὸν ἀγκαλιάζει μὲ ὀρμή). Ἐλα, πῆ-
γαινε σπίτι. Καμώσου πὼς εἶχες πάει τάχα νὰ λουστεις
στὸ ποτάμι. Πάρε αὐτὸ τὸ μονοπάτι, γιατί ἄλλοιῶς μπο-
ρεῖ νὰ σὲ δοῦνε καὶ νὰ φανταστοῦνε πὼς εἶχαμε κανένα
ραντεβουδάκι... Τέτοια πράγματα δὲ μοῦ γουστάρουνε κα-
θόλου.

ΝΤΟΥΝΙΑΣΣΑ (βήχει, σιγανὰ). Ἄχ, τὸ ποῦρο σου μοῦ
χτύπησε στὸ κεφάλι. Ζαλίστηκα... (βγαίνει).

(Ὁ ΓΙΑΣΣΑ κάθεται κοντὰ στὸ εἰκονοστάσι. Μπαίνουν,
ἡ ΛΙΟΥΜΠΟΒ ΑΝΤΡΕΓΕΒΝΑ, ὁ ΓΚΑΓΕΦ καὶ ὁ ΛΟΠΑΧΙΝ).

ΛΟΠΑΧΙΝ. Πρέπει ν' ἀποφασίσητ' ἐπὶ τέλους! Δὲ μᾶς
μένει καιρὸς. Τὸ ζήτημα δὲν εἶναι καὶ δύσκολο. Συμφω-
νᾶτε νὰ νοικιαστεῖ ὁ τόπος γιὰ ἐξοχές, ναὶ ἢ ὄχι; Πέστε
μου μιὰ λέξη, ναὶ ἢ ὄχι; Μανάχα μιὰ λέξη!

ΛΙΟΥΜΠΟΒ. Ποιὸς καπνίζει ἐδῶ αὐτὰ τὰ σιχαμένα ποῦ-
ρα; (Κάθεται).

ΓΚΑΓΕΦ. Ἐχομε πολλὲς εὐκολίες τώρα μὲ τὸ σιδηρό-

δρομο. (Κάθεται). Για τότε πήγαμε στην πόλη... Γευματίσαμε και νάμαστε πάλι ἐδῶ... Τὴν ἄσπρη διπλὴ στή γωνιά!... Θὰ ἤθελα νὰ πάω σπίτι καὶ νὰ παίξω.

ΛΙΟΥΜΠΟΒ Ἐργότερα. Ἐχεις καιρό.

ΛΟΠΑΧΙΝ. Μονάχα μιὰ λέξη!... (Παρακλητικά). Ἐλᾶτε λοιπόν, ἀπαντῆστε!

ΓΚΑΓΕΦ (χασμουριέται). Τί πρᾶγμα;...

ΛΙΟΥΜΠΟΒ (ψάχνει στὸ πουγγί της). Χτὲς εἶχα τόσα χρήματα καὶ σήμερα δὲν μ' ἀπόμειναν παρὰ λίγα. Ἡ καημένη ἡ Βάρια, γιὰ νὰ κάνει οἰκονομία, μᾶς ταίζει δλους γαλατόσουπα. Στὸ μαγερεῖο δίνουνε στοὺς γέρους μονάχα φασόλια, κι' ἐγὼ δόστου καὶ ξοδεύω τὰ χρήματα χωρὶς νὰ τὰ λογαριάζω... (Τῆς πέφτει τὸ πουγγί καὶ σκορπίζονται χάμω χρυσᾶ νομίσματα). Ὅριστε, σκορπίσανε κι' αὐτά! (Εἶναι δυσαρεστημένη).

ΓΙΑΣΣΑ. Μὲ συγχωρεῖτε, κυρία θὰ σᾶς τὰ μαζέψω ἀμέσως... (Μαζεύει τὰ νομίσματα).

ΛΙΟΥΜΠΟΒ. Κάνε μου τὴ χάρη, Γιᾶσσα. Τί ἤθελα καὶ πῆγα στὴν πόλη νὰ γευματίσω; Τὸ ἐστιατόριό σας εἶναι ἐλεεινὸ μὲ τὴ μουσικὴ του. Τὰ τραπεζομάντηλα βρωμούσανε ξύγκια... Γιατί νὰ πίνεις τόσο πολὺ, Λεωνίδα; Γιατί νὰ τρῶς τόσο πολὺ; Γιατί νὰ λὲς τόσα πολλὰ;... Σήμερα στὸ ἐστιατόριο εἶπες πάλι ἓνα σωρὸ λόγια χωρὶς νάχουνε τὸν τόπο τους. Εἶπες γιὰ τὴν ἐποχὴ τοῦ ὀγδόντα, μίλησες γιὰ τὴν παρακμὴ.. Καὶ σὲ ποιόν; Κάθεσαι καὶ μιλάς στοὺς σερβιτόρους γιὰ τὴν παρακμὴ.

ΛΟΠΑΧΙΝ. Μάλιστα!...

ΓΚΑΓΕΦ (κουνώντας τὸ χέρι του). Τί τὰ θέλετε, εἶμαι ἀδιόρθωτος. (Θυμωμένος στὸ ΓΙΑΣΣΑ). Τί θέλεις ἐσύ καὶ στριφογυρίζεις μπροστά μου;

ΓΙΑΣΣΑ (γελάει). Ξέρετε, ὅταν ἀκούω τὴ φωνή σας δὲ μπορῶ νὰ μὴ γελάσω!

ΓΚΑΓΕΦ. (στὴν ἀδελφή του). Ἡ ἐγώ, ἢ αὐτός!...

ΛΙΟΥΜΠΟΒ. Φύγε, Γιᾶσσα. Πήγαινε.

ΓΙΑΣΣΑ (δίνει τὸ πουγγὶ στὴ ΛΙΟΥΜΠΟΒ ΑΝΤΡΕΓΕΒΝΑ).
Φεύγω. Ἀμέσως! (Μόλις κρατιέται νὰ μὴ γελάσει). Φεύ-
γω! Ἔφυγα!... (Φεύγει).

ΛΟΠΑΧΙΝ. Τὸ χτῆμα σας ἔχει σκοπὸ νὰ τ' ἀγοράσει ὁ
Ντεριγάνωφ, ὁ ἑκατομμυριούχος. Λένε πὼς θὰ ρθεῖ ὁ
ἴδιος στὴ δημοπρασία.

ΛΙΟΥΜΠΟΒ. Καὶ σεῖς ποῦ τ' ἀκούσατε;

ΛΟΠΑΧΙΝ. Στὴ χώρα τὸ λένε.

ΓΚΑΓΕΦ. Ἡ θεία μας ἀπὸ τὸ Γιαροσλάβ ὑποσχέθηκε
πὼς θὰ στείλει χρήματα. Ἀλλὰ πότε καὶ πόσα θὰ στείλει,
αὐτὸ δὲν τὸ ξέρουμε.

ΛΟΠΑΧΙΝ. Πόσα θὰ στείλει, ἑκατὸ—διακόσιες χιλιάδες;

ΛΙΟΥΜΠΟΒ. ὦ, μάλιστα!... Δέκα—δεκαπέντε χιλιάδες
καὶ γι' αὐτὰ πάλι πρέπει νᾶμαστε εὐχαριστημένοι.

ΛΟΠΑΧΙΝ. Μὲ συμπαθᾶτε, ἀλλὰ τέτοιους ἀστόχαστους
ἀνθρώπους σὰν καὶ σᾶς, τέτοιους ἀνόφελους κι' ἀλλόκο-
τους, δὲν ἔχω ματαίδει! Καθαρὰ σᾶς τὸ λένε! Δὲ σᾶς
μιλῶ κινέζικα! Τὸ χτῆμα σας πουλιέται! καὶ σεῖς νὰ μὴ
τὸ καταλαβαίνετε!...

ΛΙΟΥΜΠΟΒ. Μὰ τί θέλετε νὰ κάνουμε; Συμβουλευέστε
μας.

ΛΟΠΑΧΙΝ. Ἄμ κάνω καὶ τίποτες ἄλλο παρὰ νὰ σᾶς
συμβουλεύω; Κάθε μέρα τὰ ἴδια σᾶς κοπανᾶω. Καὶ τὸ
βυσσινόκηπο καὶ τὸ χωράφι πρέπει νὰ τὰ νοικιάσετε γιὰ
ἐξοχές. Αὐτὸ πρέπει νὰ γίνῃ τώρα, κι' ὅσο πιὸ γρήγορα
τόσο τὸ καλύτερο. Ὁ πλειστηριασμὸς εἶναι στὴ μύτη
σας! τὸ καταλαβαίνετε; Ὅταν τ' ἀποφασίσετε τελειωτι-
κὰ νὰ γίνουν ἐξοχές, θὰ σᾶς δώσουνε λεφτὰ ὅσα θέλετε,
καὶ τότες θὰ σωθεῖτε...

ΛΙΟΥΜΠΟΒ. Ἐξοχές καὶ νοικάρηδες... Μὲ συγχωρεῖτε,
ἀλλ' αὐτὸ εἶναι τόσο χυδαῖο!...

ΓΚΑΓΕΦ. Ναι, ναι, σωστά. Συμφωνῶ!...

ΛΟΠΑΧΙΝ. Ἐγὼ ἢ θὰ βάλω τίς φωνές, ἢ θὰ μὲ πάρουν
τὰ κλάματα, ἢ θὰ λιγοθυμίσω. Δὲ βαστῶ! Μ' ἐψήσα-

τε ! Θὰ μὲ τρελλάνετε ! Θὰ σκάσω !... (Τοῦ ΓΚΑΓΕΦ). "Ἐ, σὺ, μπαμπόγρηα !..

ΓΚΑΓΕΦ. Πῶς ; Τί εἶπατε ;...

ΛΟΠΑΧΙΝ. Μπαμπόγρηα !... (πάει νὰ φύγει).

ΛΙΟΥΜΠΟΒ (τρομαγμένη). "Ὅχι, μὴ φύγετε, σᾶς παρακαλῶ !.. Μείνετε καλέ μου φίλε. "Ἴσως κάτι νὰ σκεφτοῦμε.

ΛΟΠΑΧΙΝ. Μὰ τί νὰ σκεφτοῦμε ;

ΛΙΟΥΜΠΟΒ. Μὴ φύγετε, σᾶς παρακαλῶ ! Μαζί σας παίρνει κανεὶς τοῦλάχιστο θάρρος... (Παύση). "Ἐγὼ ὀλοένα περιμένω κάτι. Κάτι, σὰ νὰ μέλλεται νὰ γκρεμιστεῖ τὸ σπίτι, νὰ πέσει ἀπάνω μας.

ΓΚΑΓΕΦ (βαθειὰ συλλογισμένος). Διπλὴ στῆ γωνιά !... Κρουαζὲ στῆ μέση !. .

ΛΙΟΥΜΠΟΒ. "Ἄχ, πολὺ ἀμαρτωλοὶ εἴμαστε...

ΛΟΠΑΧΙΝ. Δὲν εἴστε ἀμαρτωλοὶ ἀλλά...

ΓΚΑΓΕΦ (βάζει στὸ στόμα του μιὰ καραμέλα). Λένε ὅτι ἐγὼ ἔφαγα ὅλη μου τὴν περιουσία στὶς καραμέλες !... (Γελάει).

ΛΙΟΥΜΠΟΒ. "Ἄχ, οἱ ἀμαρτίες μου !... Πάντα σκορποῦσα τὰ λεφτά μου ἀσυλλόγιστα, σὰν τρελλή. Παντρεύτηκα ἕναν ἄντρα, πού δὲν ἔκανε τίποτ' ἄλλο παρὰ χρέη. Πέθανε ὁ ἄντρας μου ἀπὸ τὴ σαμπάνια—ἔπινε φοβερά. Γιὰ κακὴ μου τύχη ἀγάπησα ἕναν ἄλλον. Κι' ἀμέσως ἔπειτα—ἦταν ἡ πρώτη μου τιμωρία, χτύπημα κατακέφαλα—ἐδῶ, σ' αὐτὸν τὸ ποταμό... πνίγηκε τὸ παιδί μου. "Ἐφυγα γιὰ πάντα, ποτὲ νὰ μὴν ξαναγυρίσω, νὰ μὴν ξαναδῶ αὐτὸ τὸ ποτάμι... "Ἐκλεισα τὰ μάτια μου κι' ἔφυγα σὰν τρελλή, μὰ αὐτὸς μὲ πῆρε ἀπὸ πίσω... ἄσπλαγχνα, ἄκαρδα ! "Ἀγόρασα μιὰ βίλλα στὸ Μαντόν, γιὰτὶ ἀρρώστησε κεῖ πέρα, καὶ τρία χρόνια δὲ γνώρισα ξεκούραση, οὔτε μέρα οὔτε νύχτα. "Ὁ ἄρρωστος μὲ παίδεψε, στέγνωσ' ἡ ψυχὴ μου... Πέρισυ πού ἡ βίλλα πουλήθηκε γιὰ τὰ χρέη, πήγαμε στὸ Παρίσι, κι' ἐκεῖ μ' ἐκατάκλεψε, μὲ ἐγκατέλειψε, ἔφυγε μὲ μιὰν ἄλλη... Κι' ἐγὼ τότε θέλησα νὰ φαρμακωθῶ...

Τὶ βλακεία, τὶ ντροπὴ!... Κι' ἄξαφνα, ἄρχισε νὰ μὲ τραβᾷ πάλι ἡ Ρωσία, ἡ πατρίδα, ἡ κόρη μου... (Σκονπίζει τὰ δάκρυά της). Θεέ μου, θεέ μου, σπλαγχνίσουμε με! Συγχώρεσε τὶς ἁμαρτίες μου! Μὴ μὲ παιδέψεις περισσότερο! (Βγάζει ἀπὸ τὴν τσέπη της ἓνα τηλεγράφημα). Ἐλάβα σήμερα ἀπὸ τὸ Παρίσι. Ζητᾷ συγχώρεση, μὲ παρακαλεῖ νὰ γυρίσω... (Σκίζει τὸ τηλεγράφημα). Ἀκοῦτε, σὰ νὰ παίξει κάπου μουσική... (ἀφουγκράζεται).

ΓΚΑΓΕΦ. Εἶναι ἡ περίφημη Ἑβραϊκὴ ὀρχήστρα μας... Ουμαῖσαι; Τέσσερα βιολιά, φλάουτο, μπάσσα—βιόλα...

ΛΙΟΥΜΠΟΒ. Ὑπάρχει ἀκόμα; Ὠραία! Πρέπει νὰ τοὺς καλέσουμε κανένα βραδάκι καὶ νὰ δώσουμε χορὸ.

ΛΟΠΑΧΙΝ (ἀφουγκράζεται). Δὲν ἀκούω τίποτα... (Σιγοτραγουδάει). «Γιὰ τὸ χρῆμα οἱ Γερμανοὶ καὶ τὸ Ροῦσο κάνουν Γάλλο...». (Γελάει). Τὶ παράσταση πού εἶδα χτές στὸ θέατρο—πολὺ ἀστεία!

ΛΙΟΥΜΠΟΒ. Ἐγὼ πάλι φαντάζομαι πὼς δὲ θᾶτανε καθόλου ἀστεία. Ἐσεῖς δὲν θᾶπρεπε νὰ κοιτάζετε τὰ θεάτρα παρὰ νὰ κοιτάζετε πιὸ συχνὰ τὸν ἑαυτὸ σας. Τὶ λυπητερὰ πού ζῆτε ὅλοι σας ἐδῶ! Πόσες κουταμάρες λέτε χωρὶς λόγῳ!...

ΛΟΠΑΧΙΝ. Ναί, αὐτὸ εἶν' ἀλήθεια. Πρέπει νὰ τ' ὁμολογήσουμε πὼς ἡ ζωὴ μας ἐδῶ εἶναι γεμάτη κουταμάρα... (Παύση). Σάμπως κι' ὁ πατέρας μου τί ἦτανε; ἓνας χωριάτης, ἓνας ἡλίθιος. Τίποτα δὲν ἔνοιωθε, δὲ μ' ἐσπούδασε τίποτα, παρὰ μονάχα μ' ἔδερνε, σὰ μεθοῦσε καὶ πάντα μὲ τὴ βέργα του. Μ' ἄλλα λόγια εἶμαι κι' ἐγὼ τὸ ἴδιο: Χοντροκέφαλος καὶ ἡλίθιος. Δὲν ἔχω μάθη τίποτα καὶ γράφω ἔτσι, πού ντρέπομαι τοὺς ἀνθρώπους, σὰ γουρούνι.

ΛΙΟΥΜΠΟΒ. Πρέπει νὰ παντρευτεῖτε, φίλε μου.

ΛΟΠΑΧΙΝ. Ναί... Αὐτὸ εἶν' ἀλήθεια μά...

ΛΙΟΥΜΠΟΒ. Νὰ πάρετε τὴ Βάρια μας, εἶναι καλὸ κορίτσι.

ΛΟΠΑΧΙΝ. Ναί...

ΛΙΟΥΜΠΟΒ. Είναι καλὸ κορίτσι, ὅλημέρα δουλεύει... Καὶ τὸ σπουδαιότερο σᾶς ἀγαπᾷ. Μὰ καὶ σᾶς πάλι εἶναι καιρὸς πού σᾶς ἀρέσει.

ΛΟΠΑΧΙΝ. Ναί... δὲ λέω τὸ ἐναντίο... εἶναι καλὴ κοπέλλα... (Παύση).

ΓΚΑΓΕΦ. Μοῦ προσφέρουνε μιὰ θέση στὴ τράπεζα· ἔξι χιλιάδες ρούβλια τὸ χρόνο. Τὸ ξέρεις;

ΛΙΟΥΜΠΟΒ. Δὲν κάνεις ἐσὺ γι' αὐτά. Κάτσε κεῖ πού κάθουσαι.

(Μπαίνει ὁ ΦΙΡΣ μ' ἓνα πανωφόρι).

ΦΙΡΣ (τοῦ ΓΚΑΓΕΦ). Φορέστε το κύριε, κάνει ψυχρούλα.

ΓΚΑΓΕΦ (τὸ φοράει). Σὲ βαρέθηκα, φίλε μου.

ΦΙΡΣ. Ἀφῆστε τ' αὐτά !... Φύγατε τὸ πρῶτ καὶ δὲν εἶπατε τίποτες... (Τὸν ἐπιθεωρεῖ).

ΛΙΟΥΜΠΟΒ. Πῶς γέρασες, Φίρς !...

ΦΙΡΣ. Τί ὀρίζετε ;

ΛΟΠΑΧΙΝ. Λέει, πῶς γέρασες πολὺ !...

ΦΙΡΣ. Ἄ !... Ἐ, μὰ εἶναι καὶ πολλὰ χρόνια πού ζῶ. Τὸν καιρὸ πού θέλανε νὰ μὲ παντρέψουν, ἐσᾶς ὁ πατέρας σας δὲν εἶχ' ἀκόμη γεννηθεῖ !... (Γελάει). Ὅταν ἔγινε ἡ ἀπολευτέρωση ἐγὼ ἤμουνα πιά ἀρχιθαλαμοπόλος... Ἐγὼ τότες δὲν τὴ παραδέχτηκα τὴν ἐλευθερία κι' ἔμεινα στοὺς ἀφεντάδες... (Παύση). Θυμᾶμαι πού ὅλοι εἶχανε χαρές, μὰ γιὰτι χαίρονταν κι' αὐτοὶ δὲν ἤξεραν.

ΛΟΠΑΧΙΝ. Οἱ παλῆοι καιροὶ ἦτανε καλότεροι. Τούλάχιστο ἔπεφτε ξύλο.

ΦΙΡΣ (πὸν δὲν ἄκουσε καλά). Ναί ναί, σωστά... Οἱ μουζικοὶ τοὺς ἀφεντάδες κι' οἱ ἀφέντες τοὺς μουζίκους. Τῶρα ὅλα κουρελιαστήκανε. Δὲν καταλαβαίνεις τίποτα.

ΓΚΑΓΕΦ. Σώπαινε Φίρς. Θέλω νὰ πάω αὐριο στὴν πόλη. Μοῦ εἶπαν πῶς θὰ μὲ συστήσουνε σ' ἓνα στρατηγὸ. Ἴσως αὐτὸς νὰ μᾶς κάνει δάνειο.

ΛΟΠΑΧΙΝ. Τίποτες δὲ θὰ κάνετε. Καὶ τοὺς τόκους δὲ

θὰ τοὺς πληρώσετε, ὅπως σᾶς βλέπω καὶ μὲ βλέπετε.
 ΛΙΟΥΜΠΟΒ. Καλὲ ἄστονε, λέει κουταμάρες. Κανένας
 στρατηγὸς δὲν ὑπάρχει.

(Μπαίνουν ὁ ΤΡΟΦΙΜΩΦ, ἡ ΑΝΝΙΑ καὶ ἡ ΒΑΡΙΑ).

ΓΚΑΓΕΦ. Νὰ καὶ τὰ κορίτσια μας, ἤρθανε...

ΑΝΝΙΑ. Ἡ μαμὰ εἶν' ἐδῶ.

ΛΙΟΥΜΠΟΒ (τρυφερά). Καλῶς τα, καλῶς τα... τ' ἀγα-
 πημένα μου παιδιά! (Ἀγκαλιάζει τὴν ΑΝΝΙΑ καὶ τὴν
 ΒΑΡΙΑ). Ἄν ξέρατε κι' ἡ δυό σας πόσο σᾶς ἀγαπῶ! Κα-
 θίστε πλάι μου. Ἔτσι... (Ὅλοι καθίζουν).

ΛΟΠΑΧΙΝ. Ὁ αἰώνιος φοιτητῆς μας βρίσκεται ὀλοένα
 μὲ τὰ κοριτσόπουλα.

ΤΡΟΦΙΜΩΦ. Αὐτὸ δὲ σᾶς ἐνδιαφέρει.

ΛΟΠΑΧΙΝ. Κοντεύει τὰ πενήντα, κι' εἶναι ἀκόμα φοι-
 τητῆς.

ΤΡΟΦΙΜΩΦ. Κάντε μου τὴ χάρη καὶ πᾶψτε τὰ ἡλίθια
 ἄστεία σας.

ΛΟΠΑΧΙΝ. Τί θυμώνεις βρὲ κοκωβιέ;

ΤΡΟΦΙΜΩΦ. Θὰ πάψετε ἐπὶ τέλους!

ΛΟΠΑΧΙΝ (γελάει). Θὰ σᾶς κάνω μιὰ ἐρώτηση: Τί ἰδέα
 ἔχετε γιὰ μένα;

ΤΡΟΦΙΜΩΦ. Νὰ σᾶς πῶ τὴν ἰδέα μου, Γερμολάι Ἀλε-
 ξέγεβιτς; Εἴστε πλούσιος καὶ σύντομα θὰ γίνετε ἑκατομ-
 μυριοῦχος... Ὅπως καὶ στὴ φύση: γιὰ νὰ γίνει μιὰ ἀλ-
 λαγή, χρειάζεται πρῶτα μιὰ καταστροφή. Ἐσὺ λοιπόν,
 εἶσαι τὸ θηρίο ποὺ καταστρέφει.

(Ὅλοι γελοῦν).

ΒΑΡΙΑ. Πέτια, πές μας καλύτερα κάτι γιὰ τοὺς πλα-
 νῆτες.

ΛΙΟΥΜΠΟΒ. Ὅχι, ὄχι, καλύτερα νὰ συνεχίσουμε τὴν
 κουβέντα ποὺ ἀρχίσαμε χθές.

ΤΡΟΦΙΜΩΦ. Περὶ τίνας;

ΓΚΑΓΕΦ. Περὶ τοῦ ὑπερηφάνου ἀνθρώπου!

ΤΡΟΦΙΜΩΦ. Ναί, εἶπαμε πολλὰ χτές, ἀλλὰ δὲ φτάσαμε σὲ κανένα συμπέρασμα. Κατὰ τὴ γνώμη σας λοιπόν, ὁ ὑπερήφανος ἄνθρωπος ἔχει κάτι τὸ μυστικιστικὸ, ἔτσι; Ἴσως νᾶχετε δίκην στὴν περίπτωση αὐτή... Ἀλλὰ ἂν κρίνουμε ἀπλούστερα τὸ πρᾶγμα, χωρὶς περιστροφές, τί θὰ πεῖ περηφάνεια, τί ἔννοια ἔχει ἡ περηφάνεια, ἀφοῦ ὁ ἄνθρωπος φυσιολογικὰ εἶναι ἀτελής, κι' ἀφοῦ μέσα στὴν κολοσσιαία πλειονότητα δὲν εἶναι παρὰ ἓνας βάνανσος, ἀνόητος καὶ δυστυχισμένος; Καθένας πρέπει νὰ πάψει νὰ θαυμάζει τὸν ἑαυτό του. Θὰ πρέπει μονάχα νὰ δουλεύει, τίποτ' ἄλλο.

ΓΚΑΓΕΦ. Τὸ ἴδιο κάνει. Θὰ πεθάνει!

ΤΡΟΦΙΜΩΦ. Ποιὸς ξέρει; Καὶ τί σημαίνει αὐτό: Θὰ πεθάνει! Μπορεῖ ὁ ἄνθρωπος νᾶχει ἑκατὸ αἰσθήσεις καὶ μὲ τὸ θάνατό του νὰ χάνονται μονάχα οἱ πέντε, ἐκεῖνες ποὺ ξέρουμε, κι' οἱ ἄλλες ἐνενηνταπέντε ν' ἀπομένουν ζωντανές!

ΛΙΟΥΜΠΟΒ. Τὶ ἔξυπνος ποὺ εἶσαι, Πέτια!

ΛΟΠΑΧΙΝ (εἰρωνικὰ). Μάλιστα, πολὺ ἔξυπνος!..

ΤΡΟΦΙΜΩΦ. Ἡ ἀνθρωπότητα βαδίζει πρὸς τὰ ἐμπρὸς ὅλο-
ένα καὶ μὲ νέες δυνάμεις. Ἐκεῖνο ποὺ εἶναι γι' αὐτὴν ἀφαστο
σήμερα, κάποτε θὰ τὸ πλησιάσει, θὰ τὸ φτάσει, θὰ τὸ
καταλάβει. Πρέπει ὅμως νὰ δουλέψει. Πρέπει μ' ὅλες μας
τις δυνάμεις νὰ συντρέξουμε αὐτοὺς ποὺ ἀναζητοῦνε τὴν
ἀλήθεια. Ἐδῶ σὲ μᾶς στὴ Ρωσία, λίγοι εἶναι κείνοι ποὺ
ἐργάζονται. Οἱ περισσότεροι ἀπὸ τοὺς μορφωμένους ποὺ
ξέρω, τίποτα δὲν ἀναζητοῦνε, τίποτα δὲν κάνουν, καὶ
πολλοὶ ἀπ' αὐτοὺς οὔτε εἶναι ἱκανοὶ νὰ δουλέψουν. Λέγον-
ται μορφωμένοι, διανοούμενοι, κι' αὐτοὶ μιλοῦνε στοὺς
ὕπνρητες μὲ τὸ σύ, φέρνονται στοὺς χωρικοὺς ὅπως θὰ
φερνόντουσαν στὰ ζῶα, μορφώνονται ἑλεεινά, δὲ διαβά-
ζουν τίποτα σοβαρὸ, ὅλοένα μιᾶνε γιὰ ἐπιστήμη καὶ
τίποτα δὲ νοιώθουν ἀπὸ τέχνη. Ὅλοι εἶναι σοβαροί, ὅλο-

νῶν τὰ πρόσωπα εἶναι αὐστηρά, δὲ μιλοῦν παρὰ γιὰ σοβαρὰ πράγματα, ὅλοι φιλοσοφοῦν. Καὶ μ' ὄλ' αὐτά, οἱ περισσότεροι ἀπὸ μᾶς, οἱ ἐνενηταεννέα στοὺς ἑκατό, ζοῦνε σὰν ἀγριάνθρωποι—μὲ τὸ παραμικρὸ, ἀμέσως γροθιές, βρισιές... Τρῶνε σὰ γουρούνια, κοιμοῦνται στὴ λάσπη, παντοῦ κορέοι, ὑγρασία, δυσωδία, ἠθικὴ ἀκαθαρσία... Καὶ εἶναι φανερὸ πὼς ὅλες οἱ σπουδαῖες συνομιλίες μας, γίνονται μονάχα γιὰ νὰ ρίξουμε στάχτη στὰ μάτια τὰ δικά μας καὶ τῶν ἄλλονῶν. Δεῖξτε μου παρακαλῶ ποῦ εἶναι τὰ λαϊκὰ συσσίτια, ποῦ τόσο συχνὰ γίνεται λόγος; ποῦ εἶναι τ' ἀναγνώστηρια; Μονάχα στὰ μυθιστορήματα τὰ βλέπεις, πουθενὰ ἄλλοῦ. Δὲν ὑπάρχει τίποτ' ἄλλο παρὰ λάσπη, χυδαιότης, Ἀσιατικὴ ἀπάθεια... Ἐγὼ τ' ὁμολογῶ, ἄρχισα νὰ φοβᾶμαι καὶ νὰ μισῶ τὰ σοβαρὰ πρόσωπα. Φαβᾶμαι τίς σοβαρὲς κουβέντες. Καλύτερα νὰ μὴ μιλάει κανεὶς.

ΛΟΠΑΧΙΝ. Νὰ σᾶς πῶ, ἐγὼ σηκώνομαι στὶς πέντε τὸ πρωτὶ. Δουλεύω ἀπὸ τὸ πρωτὶ ὡς τὸ βράδυ. Ἔχω πάντα λεφτὰ δικά μου καὶ ἄλλονῶν, ποῦ περνοῦν ἀπ' τὰ χέρια μου. Καὶ βλέπω τί ἀνθρώπους ἔχω τριγύρω μου. Πρέπει ν' ἀρχίσει κανεὶς νὰ κάνει κάτι, γιὰ νὰ καταλάβει πόσο λίγοι εἶναι οἱ τίμιοι καὶ σωστοὶ ἄνθρωποι. Καμιὰ φορὰ ποῦ δὲ μὲ παίρνει ὁ ὕπνος τὴ νύχτα, σκέφτομαι καὶ λέω: «Θεὲ μου, μᾶς ἔδωσες ἀπέραντα δάση, μεγάλους κάμπους, ἀτέλειωτους ὀρίζοντες, κι' ἐμεῖς ἐδῶ ποῦ ζοῦμε θάπρεπε μὰ τὴν ἀλήθεια νὰ εἴμαστε γίγαντες!...»

ΛΙΟΥΜΠΟΒ. Τί τοὺς θέλετε τώρα τοὺς γίγαντες! Αὐτοὶ εἶναι καλοὶ μονάχα γιὰ τὰ παραμύθια. Στὴ ζωὴ μᾶς κάνουν καὶ φοβόμαστε.

(Ὁ ΕΠΙΧΟΝΤΩΦ περνᾷ στὸ βάθος τῆς σκηνῆς παίζοντας σιγὰ καὶ μελαγχολικὰ κιθάρα).

ΛΙΟΥΜΠΟΒ (συλλογισμένα). Ὁ Ἐπιχόντωφ ἔρχεται.
ANNIA (συλλογισμένα). Ὁ Ἐπιχόντωφ περνάει.

ΓΚΑΓΕΦ. Ὁ ἥλιος ἐβασίλεψε, φίλοι μου.

ΤΡΟΦΙΜΩΦ. Ναί...

ΓΚΑΓΕΦ (ὄχι δυνατά, σὰ ν' ἀπαγγέλλει). ὦ, φύση! ὦ, θαυμάσια φύση!.. Λάμπεις μὲ αἰώνιο φέγγος. Ὠραία καὶ ἀπαθής!.. Ἐσύ, πού σ' ὀνομάζουμε μητέρα, συνδυάζεις ἐντός σου τὴν ὑπαρξὴ καὶ τὸν θάνατο! Δίνεις ζωὴ καὶ καταστρέφεις!...

ΒΑΡΙΑ (παρακλητικά). Θεῖε!..

ΤΡΟΦΙΜΩΦ. Ἐσεῖς καλύτερα νὰ λέτε: Τὴν κόκκινη στὴ μέση, διπλή!...

ΓΚΑΓΕΦ. Δὲ μιλω, δὲ μιλω...

(Ὅλοι κάθονται συλλογισμένοι. Ἦσυχία. Δὲν ἀκούγεται παρὰ τὸ μουρμούρισμα τοῦ ΦΙΡΣ. Ἐαφνικὰ ἀκούγεται ἓνας ἀπόμακρος ἤχος, σὰν ἀπὸ τὸν οὐρανὸ—ἤχος χορδῆς ποὺ κόπηκε καὶ σβύνει θλιβερά).

ΛΙΟΥΜΠΟΒ. Τί ἦταν αὐτό;

ΛΟΠΑΧΙΝ. Δὲ ξέρω. Κάπου μακριὰ στὰ λατομεῖα θὰ κόπηκε ὁ κάδος. Ἄλλὰ κάπου πολὺ μακριά.

ΓΚΑΓΕΦ. Ἴσως νάταν κανένα πουλι—κανένας ἐρωδιός...

ΤΡΟΦΙΜΩΦ. Ἡ κουκουβάγια...

ΛΙΟΥΜΠΟΒ (ἀνατριχιάζει). Δὲν ξέρω γιατί αὐτὸ μὲ κάνει νὰ φοβᾶμαι... (Παύση).

ΦΙΡΣ. Πρὶν ἀπὸ τὴ συμφορὰ τὸ ἴδιο γινότανε—καὶ ἡ κουκουβάγια φώναζε, καὶ τὸ σαμβόρι μουρμούριζε...

ΓΚΑΓΕΦ. Πρὶν ἀπὸ ποιά συμφορὰ;

ΦΙΡΣ. Πρὶν τὴν ἀπολευτέρωση. (Παύση).

ΛΙΟΥΜΠΟΒ. Ἐλάτε φίλοι μου, ἄς πηγαίνουμε, ἄρχισε πιά νὰ βραδυάζει. (Στὴν ANNIA). Σὲ βλέπω δακρυσμένη... Τί ἔχεις κορούλα μου; (Τὴν ἀγκαλιάζει).

ANNIA. Τίποτα, μαμά, δὲν ἔχω τίποτα.

ΤΡΟΦΙΜΩΦ. Κάποιος ἔρχεται...

(Ἔρχεται ἓνας ΔΙΑΒΑΤΗΣ. Φορᾶει ἄσπρο τσαλακω-

μένο κασκέττο καὶ παλτό. *Εἶναι λίγος μεθυσμένος*).

ΔΙΑΒΑΤΗΣ. Δὲ μοῦ λέτε σᾶς παρακαλῶ, μπορῶ νὰ βγῶ στὸ σταθμὸ ἴσια ἀπὸ δῶ ;

ΓΚΑΓΕΦ. Μπορεῖτε. Πάρτε αὐτὸν τὸν δρόμο.

ΔΙΑΒΑΤΗΣ. Σᾶς εἶμαι ὑπόχρεος !.. *(Βήχει)*. Ὁραῖος καιρός !... *(Ἀπαγγέλλει)*. Ἀδελφέ μου, βασανισμένη μου ἀδελφέ !... Ἔβγα στὸ Βόλγα ποταμὸ ! Ποιὸς εἶναι ποὺ στενάζει ; *(Στὴ ΒΑΡΙΑ)*. Δεσποινίς, δῶστε στὸ νηστικὸ Ρῶσο τριάντα καπίκια !...

(Ἡ ΒΑΡΙΑ τρομάζει καὶ ξεφωνίζει).

ΛΟΠΑΧΙΝ *(θυμωμένος)*. Βρὲ σὺ κύριε, ὑπάρχουνε τρόποι καὶ τρόποι νὰ ζητᾶς αὐτὸ ποὺ θέλεις !

ΛΙΟΥΜΠΟΒ *(βιαστικά)*. Ἔλα, πάρε... νὰ... *(Ψάχνει τὸ πουγγί της)*. Δὲν ἔχω ἀσημένιο... Δὲν πειράζει, πάρε χρυσό.

ΔΙΑΒΑΤΗΣ. Σᾶς εἶμαι ὑπόχρεος !... *(Φεύγει)*.

(Γέλια).

ΒΑΡΙΑ *(τρομαγμένη)*. Πηγαίνω σπίτι—φεύγω... Ἄχ, μητερούλα, οἱ ἄνθρωποι μας δὲν ἔχουνε νὰ φᾶνε καὶ σὺ τοῦδωσες χρυσό !

ΛΙΟΥΜΠΟΒ. Τί νὰ κάνω παιδί μου, τί νὰ κάνω. Τὸ ξέρω, εἶμαι κουτή. Στὸ σπίτι θὰ σοῦ δώσω ὅ,τι ἔχω. Γερμολάι Ἀλεξέιτς, νὰ μοῦ δώσετε ἀκόμα λίγα δανεικά...

ΛΟΠΑΧΙΝ. Μετὰ χαρᾶς !

ΛΙΟΥΜΠΟΒ. Ἐλᾶτε, φίλοι μου, πᾶμε, ὥρα εἶναι. Καί... Βάρια, ἐμεῖς ἐδῶ σ' ἄρραβωνιάσαμε! Τὰ συγχαρητήριά μου...

ΒΑΡΙΑ *(δακρυσμένη)*. Μητερούλα, μὴν κάνεις τέτοια ἀστεῖα.

ΛΟΠΑΧΙΝ. «Ὁφιλία, ὑπάγε εἰς μοναστήριον !»

ΓΚΑΓΕΦ. Τρέμουν τὰ χέρια μου. Ἔχω πολὺ καιρὸ νὰ παίξω μπιλιάρδο...

ΛΟΠΑΧΙΝ. «Όφιλία, ένθυμήσου με εἰς τὰς προσευχάς σου !...»

ΛΙΟΥΜΠΟΒ. Πᾶμε, κύριοι. Κοντεύει τὸ δεῖπνο.

ΒΑΡΙΑ. Πόσο μὲ τρόμαξε. Χτυπᾷ ἡ καρδιά μου !...

ΛΟΠΑΧΙΝ. Σᾶς ξαναλέω, κύριοι καὶ κυρίες, πῶς στίς 22 Αὐγούστου ὁ βυσσινόκηπος πουλιέται. Ἔχετε τὸ νοῦ σας !... Σκεφτῆτε το !...

(Φεύγουν ὅλοι. Μένουν ὁ ΤΡΟΦΙΜΩΦ καὶ ἡ ΑΝΝΙΑ).

ΑΝΝΙΑ (γελώντας). Ἄς εἶναι καλὰ ὁ διαβάτης ! Τρόμαξε τὴ Βάρια κι' ἔτσι μᾶς ἄφησε μονάχους.

ΤΡΟΦΙΜΩΦ. Ἡ Βάρια φοβᾶται νὰ μὴν ἐρωτευοῦμε καὶ γι' αὐτὸ δὲ θέλει νὰ μᾶς ἀφήσει μόνους. Αὐτὴ μὲ τὴ στενοκεφαλιά της δὲ μπορεῖ νὰ καταλάβει ὅτι ἐμεῖς εἴμαστε ἀνώτεροι ἀπὸ τὸν ἔρωτα. Δὲν μπορεῖ νὰ καταλάβει ὅτι ὁ μόνος σκοπὸς τῆς ζωῆς μας, εἶναι τὸ πῶς νὰ ξεπεράσουμε κάθετι ἀνάξιο καὶ χιμαιρικό, πὸ μᾶς ἐμποδίζει νὰ εἴμαστε ἐλεύθεροι κι' εὐτυχισμένοι ! Ἐμπρός !... Ἐμεῖς βαδίζουμε ἀκράτητοι, πρὸς τὸ λαμπρὸ ἄστρο πὸ λᾶμπει ἐκεῖ πέρα, μακριά !... Ἐμπρός ! Μὴ μένετε πίσω, φίλοι !...

ΑΝΝΙΑ (χτυπᾷ τὰ χέρια της). Τί ὠραῖα πὸ τὰ λέτε !... (Παύση). Σήμερα εἶναι πολὺ ἄμορφα ἐδῶ !

ΤΡΟΦΙΜΩΦ. Ναί, ὁ καιρὸς εἶναι θαυμάσιος.

ΑΝΝΙΑ. Πέτια, μὰ τί ἔπαθα ἐγὼ μαζί σας ;... Δὲν ἀγαπῶ πιά τὸ βυσσινόκηπο !... Καὶ τὸν ἀγαποῦσα τόσο πολὺ, θαρροῦσα πῶς ἄλλος τόπος στὸν κόσμον, σὰν τὸ κῆπο μας, δὲν ὑπάρχει !

ΤΡΟΦΙΜΩΦ. Ὅλη ἡ Ρωσία εἶναι κῆπος μας. Ἡ γῆς εἶναι μεγάλη καὶ ὠραία. Ἔχει θαυμάσιους τόπους ! (Παύση). Φανταστεῖτε Ἄννια, ὁ παπποῦς σας, ὁ προπάππος σας καὶ ὅλοι οἱ πρόγονοί σας, ἦταν φεουδάρχες—δηλαδὴ, εἶχανε στὴν κατοχὴ τους ζωντανὲς ψυχές. Νομίζεις λοιπὸν ὅτι ἀπὸ κάθε βυσσινιά ἀπὸ κάθε φύλλο, ἀπὸ κάθε κορμό, δὲν κοιτάζουν ἀπάνω σας ἀνθρώπινα μάτια, δὲν ἀκούγονται

φωνές ; "Ω, εἶναι τρομερό! Ὁ κῆπος σας ἔχει κάτ. μαγικό!.. Ὅταν τὸ βράδυ ἢ τὴ νύχτα, περνᾷς ἀπὸ τὸν κῆπο, ἢ παλῆ ἀ φλουῶτα τῶν δέντρων βγάξει ἓνα ἄδύνατο φῶς, καὶ θαρρεῖς πῶς οἱ βυσσινιές βλέπουν στὸν ὕπνο τους ὅλα ὅσα γίνηκαν στὸ πέρασμα τῶν αἰῶνων καὶ πῶς αὐτὲς οἱ βαριές ὀπτασίαι τις τυραννοῦνε. Ἀλήθεια, ἐμεῖς ἐδῶ στὴ Ρωσία βρισκόμαστε ἀκόμα πολὺ πίσω. Τοῦλάχιστο διακόσια χρόνια πίσω. Ἀκόμα δὲν κερδίσαμε τίποτα. Δὲν ξεφύγαμε καθόλου ἀπὸ τὸ παρελθόν μας. Μονάχα φιλοσοφοῦμε, παραπονιόμαστε γιὰ τὴ θλίψη μας ἢ πίνουμε βότκα. Καὶ εἶναι φανερό, γιὰ ν' ἀρχίσουμε νὰ ζοῦμε τώρα, πρέπει πρῶτα νὰ ἐξαγοράσουμε αὐτὸ μας τὸ παρελθόν, πρέπει νὰ σπάσουμε τὰ δεσμὰ πού μᾶς δένουνε μ' αὐτό. Γιὰ νὰ σπάσουμε ὁμως αὐτὰ τὰ δεσμὰ, πρέπει νὰ βασανιστοῦμε, νὰ πονέσουμε. Τὸ καταλαβαίνετε αὐτό, Ἄννια ;

ANNIA. Τὸ σπῖτι πού καθόμαστε, ἀπὸ καιρὸ τώρα, δὲν εἶναι πιά δικό μας σπῖτι. Ἐγὼ θὰ φύγω, σᾶς δίνω τὸ λόγο μου.

ΤΡΟΦΙΜΩΦ. Ἄν ἔχετε τὰ κλειδιά τοῦ σπιτιοῦ σας, ρίξτε τα στὸ πηγᾶδι καὶ φύγετε. Γίνετε ἐλεύθερη, ὅπως ὁ ἀγέρας !

ANNIA (σὲ ἔκσταση). Τί ὠραῖα πού τὰ λέτε !..

ΤΡΟΦΙΜΩΦ Πιστέψτε με, Ἄννια, πιστέψτε με ! Δὲν εἶμαι ἀκόμα τριάντα χρονῶν, εἶμαι νέος, εἶμαι ἀκόμα φοιτητής, κι' ὁμως, πόσα ἔχω ὑποφέρει !... Σὲ λίγο μπαίνει ὁ χειμῶνας. Ἐγὼ θὰ μένω νηστικός, ἄρρωστος, βασανισμένος, φτωχὸς σὰ ζητιάνος... Καὶ ποῦ δὲ μ' ἔρριξεν ἡ τύχη μου καὶ ποῦ δὲν ἤμουν ! Ὅμως ἡ ψυχὴ μου—κάθε στιγμή, μέρα καὶ νύχτα—εἶναι γεμάτη ἀπὸ ἀνεξήγητες προαισθήσεις... Προαισθάνομαι εὐτυχία, Ἄννια ! Ναὶ ναί, τὴ βλέπω πιά !..

ANNIA (συλλογισμένα). Βγαίνει τὸ φεγγάρι !..

(Ἀκούγεται τὸ ἴδιο θλιβερὸ τραγοῦδι τοῦ ΕΠΙΧΟΝΤΩΦ

ποῦ παίζει μετὴν κιθάρα. Βγαίνει τὸ φεγγάρι. Κάποιον κοντὰ στὶς λεύκες ἢ ΒΑΡΙΑ ἀναζητᾷ τὴν ANNIA καὶ τὴ φωνάζει : « Ἄννια, ποῦ εἶσαι ;... »).

ΤΡΟΦΙΜΩΦ. Ναί, βγαίνει τὸ φεγγάρι... Νὰ ἡ εὐτυχία, νᾶτην, ἔρχεται ! Ὅλοένα πλησιάζει ! Ἐγὼ πιά ἀκούω τὰ βήματά της !... Ἄλλὰ κι' ἂν ἐμεῖς δὲν τὴ δοῦμε ποτέ, κι' ἂν ποτέ δὲν τὴ γνωρίσουμε, τί πειράζει ;... Ὅτὰ τὴ δοῦν αὐτοὶ ποῦ κατόπιν μας θάρθοῦν !...

ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΒΑΡΙΑΣ. Ἄννια, ποῦ εἶσαι ;...

ΤΡΟΦΙΜΩΦ. Πάλι αὐτὴ ἡ Βάρια ! (Θυμωμένα). Μὰ εἶναι ἀνυπόφορη !

ANNIA. Καὶ τί τάχα ;... Πᾶμε στὸ ποτάμι ! Εἶναι ὁμορφα ἐκεῖ.

ΤΡΟΦΙΜΩΦ. Ναί, πᾶμε !... (βγαίνουν).

ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΒΑΡΙΑΣ. Ἄννια ! Ἄννια, ποῦ εἶσαι ;...

Α Γ Λ Α Ι Α

Π Ρ Α Ξ Η Τ Ρ Ι Τ Η

Ένα σαλόνι μικρό, πὸν χωρίζεται μὲ μιὰ ἀψίδα ἀπὸ τὴ μεγάλη σάλα στὸ βάθος. Ἄναμμένος πολυέλεος. Ἡ Ἐβραϊκὴ ὀρχήστρα, γιὰ τὴν ὁποία γίνεται λόγος στὴ δευτέρῃ πράξει, ἀκούγεται πὸν παίζει στὸν προθάλαμο. Βοᾶν. Μέσα στὴ μεγάλη σάλα χορεύουν «grand rond». Φωνὴ τοῦ ΠΙΣΤΣΙΚ: «Promenade à une paire!». Περονῶν χορεύοντας ἀπὸ τὸ σαλονάκι: πρῶτο ζευγάρι ΠΙΣΤΣΙΚ καὶ ΣΑΡΛΟΤΤΑ ΙΒΑΝΟΒΝΑ, δεύτερο ΤΡΟΦΙΜΩΦ καὶ ΛΙΟΥΜΠΟΒ ΑΝΤΡΕΓΕΒΝΑ, τρίτο ΑΝΝΙΑ καὶ Ταχυδρομικὸς Ὑπάλληλος, τέταρτο ΒΑΡΙΑ καὶ Σταθμάρχης τοῦ σιδηροδρομοῦ, κ.τ.λ Ἡ ΒΑΡΙΑ σιγοκλαίει καὶ καθὼς περνᾷ χορεύοντας σκουπίζει τὰ δάκρυά της. Στὸ τελευταῖο ζευγάρι εἶναι ἡ ΝΤΟΥΝΙΑΣΣΑ. Καθὼς περονῶν ὅλοι χορεύοντας ἀπὸ τὸ σαλονάκι ὁ ΠΙΣΤΣΙΚ φωνάζει: «Grand rond, balancez!...» καί: «Le cavaliers à genou et remerciez vos dames!».

Ὁ ΦΙΡΣ φορώντας φράκο, περνᾷ κρατώντας ἓνα δίσκο μὲ νερὸ Σέλτς. Μπαίνουν στὸ σαλονάκι ὁ ΠΙΣΤΣΙΚ καὶ ὁ ΤΡΟΦΙΜΩΦ.

ΠΙΣΤΣΙΚ. Εἶμαι πολὺ αἱματώδης, φίλε μου! Κάνα-δυὸ φορὲς μουῖχει ρθει κόλπος. Ὁ χορὸς μοῦ κάνει κακό, ἀλλὰ ὅπως λένε, μπήκες στὸ χορὸ θὰ χορέψεις! Εἶμαι γερός, μπορῶ νὰ πῶ, σὰν ἄλογο. Ὁ πατέρας μου, πολὺ ἀστεῖος ἄνθρωπος—ὁ Θεὸς σχωρέσ' τὴ ψυχὴ του—ἔλεγε γιὰ τὴν καταγωγὴ μας, πὼς τάχα τὸ ἀρχαῖο γένος τῶν Συμεώνωφ—Πίστσικ, κατάγεται ἀπὸ τὸ ἴδιο ἄλογο πού ὁ Καλλιγούλας ἐκάθισε μέσα στὴ Σύγκλητο! (Κάθεται). Ἄλλὰ τὸ

κακό είναι πού δέν έχουμε λεφτά ! Βεβαίως... Αυτό είναι τὸ δυσάρεστο ! Νηστικό ἀρκούδι δὲ χορεύει !... (Ἀρχίζει νὰ ροχαλίζει, ἀλλὰ μονομιᾶς ξυπνάει). Ναι, βεβαίως... "Ἔτσι κι' ἐγώ... Τίποτ' ἄλλο δὲ σκέφτομαι. Τὰ λεφτά !...

ΤΡΟΦΙΜΩΦ. Πραγματικά, ἡ ἐμφάνισή σας παρουσιάζει κάτι τὸ ἀλογίσιο.

ΠΙΣΤΕΙΚ. Βεβαίως... καὶ τί τάχα !... Καλὸ ζῶο εἶναι τὸ ἄλογο !... Τὸ ἄλογο μπορεῖς νὰ τὸ πουλήσεις καί...

(Ἀκούγεται στὸ διπλάνο δωμάτιο νὰ παίζουν μπιλιάρδο. Ἡ ΒΑΡΙΑ ἔρχεται καὶ στέκει στὸ βᾶθος κάτω ἀπ' τὴν καμάρα).

ΤΡΟΦΙΜΩΦ (πειραχτικά). Ἡ μαντάμ Λοπάχιν ! Ἡ μαντάμ Λοπάχιν !

ΒΑΡΙΑ (θυμωμένα). Ὁ μαδημένος κοῦκκος !

ΤΡΟΦΙΜΩΦ. Μάλιστα ! Εἶμαι μαδημένος κοῦκκος καὶ τῶχα καὶ καμάρι !

ΒΑΡΙΑ (συλλογιέται πικραμένη). Ὅριστε, καλέσανε τοὺς μουσικούς. Καὶ πῶς θὰ τοὺς πληρώσουμε ;... (Φεύγει).

ΤΡΟΦΙΜΩΦ (στὸν ΠΙΣΤΕΙΚ). Ἄν δλη τὴ δραστηριότητα, πού διαθέσατε στὴ ζωὴ σας γιὰ νὰ βρῆτε χρήματα καὶ νὰ πληρώσετε τοὺς τόκους σας, τὴν εἶχατε διαθέσει γιὰ τίποτ' ἄλλο, ἴσως θὰ μπορούσατε στὸ τέλος ν' ἀναποδογυρίσετε τὸν κόσμο.

ΠΙΣΤΕΙΚ. Ὁ Νίτσε, ὁ φιλόσοφος... ἓνας μέγιστος καὶ διασημότετος ἄνθρωπος !.. ἓνας τεράστιος νοῦς !... γράφει στὰ ἔργα του πῶς μπορεῖ κανεὶς νὰ κάνει κίβδηλα χαρτονομίσματα.

ΤΡΟΦΙΜΩΦ. Ἔχετε διαβάσει Νίτσε ;

ΠΙΣΤΕΙΚ. Μπᾶ... ἡ κόρη μου ἡ Ντάτσηνγκα μοῦ τῶπε. Τώρα λοιπόν, βρίσκομαι σὲ μιὰ τέτοια κατάσταση πού καὶ ψεύτικα χαρτονομίσματα μπορῶ νὰ κάνω. Μεθαύριο ἔχω νὰ πληρώσω 310 ρούβλια... Τὰ 130 τὰ βρῆκα... (ψάχνει στὴν τσέπη του, ταραγμένος). Πᾶνε τὰ λεφτά !...

Ἔχασα τὰ λεφτά!... (Δακρυσμένα). Ποῦ εἶναι τὰ λεφτά;... (Χαρούμενος). Νάτα, κάτω ἀπ' τὴ φόδρα... Κρύος ιδρώτας μ' ἔκοψε!

(Μπαίνουν ἡ ΣΑΡΛΟΤΤΑ ΙΒΑΝΟΒΝΑ καὶ ἡ ΛΙΟΥΜΠΟΒ ΑΝΤΡΕΓΕΒΝΑ).

ΛΙΟΥΜΠΟΒ (σιγοτραγουδεῖ τὴ «Λέτζινκα»). Μὰ γιατί ἀργησε ὁ Λεωνίδας; Τί κάνει στὴ χώρα; (Στὴν ΝΤΟΥΝΙΑΣΣΑ). Ρώτησε τοὺς μουσικούς ἂν θέλουνε τσάι.

ΤΡΟΦΙΜΩΦ. Φαίνεται πὼς ὁ πλειστηριασμός δὲν ἔγινε.

ΛΙΟΥΜΠΟΒ. Οὔτε ἡ μουσική, οὔτε ὁ χορός πού δίνουμε ἔχουνε τὸν τόπο τους... Ἄλλὰ δὲ βαρύνεσαι... (Κάθεται καὶ σιγοτραγουδεῖ).

ΣΑΡΛΟΤΤΑ (δίνει στὸν ΠΙΣΤΕΙΚ μιὰ τράπουλα χαρτιά). Λοιπόν, ἐδῶ εἶναι μιὰ τράπουλα χαρτιά. Σημειώστε ὅποιο χαρτί θέλετε...

ΠΙΣΤΕΙΚ. Μάλιστα. Τὸ σημείωσα...

ΣΑΡΛΟΤΤΑ. Καὶ τώρα ἀνακατέψτε τὴν τράπουλα. Πολὺ καλά. Δώστε τὴν ἐδῶ. Λοιπόν. Ἀγαπητὴ κύριε Πίσταϊκ... Ein zwei drei!... Τώρα ψάξτε. Θὰ τὸ βρῆτε στὴν ἀπὸ μέσα τσέπη σας!

ΠΙΣΤΕΙΚ (βγάζει ἀπὸ τὴν τσέπη του ἓνα χαρτί). Ὁχτάρι μπαστούνι!... Ναί, αὐτὸ ἦτανε! (Μὲ θαναασμό). Γιὰ φαντάσου!

ΣΑΡΛΟΤΤΑ (κρατᾷ στὴν παλάμη της τὴν τράπουλα, στὸν ΤΡΟΦΙΜΩΦ). Λέτε γρήγορα, τί χαρτί εἶν' ἀπὸ πάνω;

ΤΡΟΦΙΜΩΦ. Ντάμα μπαστούνι.

ΣΑΡΛΟΤΤΑ. Αὐτὸ εἶναι! (Στὸν ΠΙΣΤΕΙΚ). Λοιπόν, τί χαρτί εἶν' ἀπὸ πάνω;

ΠΙΣΤΕΙΚ. Ἄσσοσ κοῦπα!

ΣΑΡΛΟΤΤΑ. Αὐτὸ εἶναι! (Χτυπᾷ τὶς παλάμες της, ἡ τράπουλα ἐξαφανίζεται). ὦ! Τὶ ὠραῖος καιρὸς πού εἶναι σήμερα! (Τῆς ἀπαντᾷ μιὰ μυστηριώδης γυναικεία φωνή,

σάν από κάτω από τὸ πάτωμα : «ὦ, ναί, ὁ καιρὸς εἶναι θαυμάσιος, κυρία»!..).

ΣΑΡΛΟΤΤΑ. Εἶσαι τὸ τέλειο ἰδανικό μου !

Η ΦΩΝΗ. «Καὶ σεῖς κυρία, μοῦ ἀρέσετε πολὺ!».

ΣΤΑΘΜΑΡΧΗΣ (χειροκροτάει). Κυρία ἐγγαστρίμυθος, μπράβο !

ΠΙΣΤΣΙΚ (μὲ θαυμασμό). Γιὰ φαντάσου !... Μαγευτικωτάτη Σαρλόττα Ἰβάνοβνα... Εἶμαι ἐρωτευμένος μαζί σας !...

ΣΑΡΛΟΤΤΑ. Ἐρωτευμένος; (Κουνώντας τοὺς ὄμους). Καὶ τί ξέρετε σεῖς ἀπὸ ἔρωτα, guter Mensch, aber schlechter Musikant ;

ΤΡΟΦΙΜΩΝ (χτυπάει τὸν ΠΙΣΤΣΙΚ στὸν ὄμο του). Τώρα ὅμως, τὴν πάθατε σάν ἄλογο...

ΣΑΡΛΟΤΤΑ. Προσοχὴ παρακαλῶ ! Ἀκόμα ἓνα παιχνίδι !... (Παίρνει ἀπὸ μιὰ καρτέκλα ἓνα σάλι). Ἐδῶ εἶναι ἓνα πολὺ ὠραῖο σάλι. Θέλω νὰ τὸ πουλήσω ! (Ἀπλώνει τὸ σάλι). Δὲν τ' ἀγοράζει κανεὶς;...

ΠΙΣΤΣΙΚ (μὲ θαυμασμό). Γιὰ φαντάσου !

ΣΑΡΛΟΤΤΑ. Λοιπὸν. Ein zwei drei !... (Τραβᾷ γρήγορα τὸ ἀπλωμένο σάλι καὶ πίσω ἀπ' αὐτὸ στέκεται ἡ ANNIA. Ἡ ANNIA ὑποκλίνεται καὶ τρέχει στὴ μητέρα της, τὴν ἀγκαλιάζει καὶ φεύγει πίσω στὴ σάλα μέσα σὲ γενικὸ ἐνθουσιασμό).

ΛΙΟΥΜΠΟΒ (χειροκροτεῖ). Μπράβο ! Μπράβο !..

ΣΑΡΛΟΤΤΑ. Ἀκόμα ! Λοιπὸν : Ein zwei drei ! (Τραβᾷ τὸ σάλι καὶ ἀπὸ πίσω στέκεται ἡ ΒΑΡΙΑ καὶ ὑποκλίνεται).

ΠΙΣΤΣΙΚ (μὲ θαυμασμό). Γιὰ φαντάσου !

ΣΑΡΛΟΤΤΑ. Τέλειωσε ! (Ρίχνει τὸ σάλι πάνω στὸν ΠΙΣΤΣΙΚ, ὑποκλίνεται καὶ φεύγει γρήγορα στὴ σάλα).

ΠΙΣΤΣΙΚ (τρέχει ἀπὸ πίσω της). Κατεργάρα! Κατεργάρα ! Γιὰ φαντάσου !... (φεύγει).

ΛΙΟΥΜΠΟΒ Ἀκόμα νὰ ρθεῖ ὁ Λεωνίδα. Μὰ τί κάνει τόσο καιρὸ στὴ χώρα, δὲν τὸ καταλαβαίνω ! Τώρα, δλα

πιὰ θάχουνε τελειώσει. Ἡ πουλήθηκε τὸ χτῆμα ἢ δὲν ἔγινε ὁ πλειστηριασμός. Ἄχ, γιατί νὰ μᾶς κρατάει στὴν ἀγωνία (τόσες ὥρες ;

ΒΑΡΙΑ (προσπαθεῖ νὰ τὴν παρηγορήσει). Μητερούλα, τὸ χτῆμα θὰ τ' ἀγόρασε ὁ θεῖος, μὴ στενοχωριέσαι.

ΤΡΟΦΙΜΩΦ (ειρωνικά). Ναι, μάλιστα !...

ΒΑΡΙΑ. Ἡ γιαγιά τοῦ ἔστειλε πληρεξούσιο νὰ τ' ἀγοράσει στ' ὄνομά της. Τὸ κάνει γιὰ χάρη τῆς Ἀννίας. Κι' ἐγὼ πιστεύω πὼς ὁ θεῖος, μὲ τὴ βοήθεια τοῦ θεοῦ, θὰ τὸ πάρει.

ΛΙΟΥΜΠΟΒ Ἡ γιαγιά ἀπ' τὸ Γιαροσλάβ ἔστειλε μόνο δεκαπέντε χιλιάδες γιὰ ν' ἀγοραστεῖ τὸ χτῆμα στ' ὄνομά της. Σὲ μᾶς βλέπετε δὲν ἔχει ἐμπιστοσύνη. Μὰ τέτοιο ποσὸ δὲ φτάνει μῆτε οἱ τόκοι νὰ πληρωθοῦνε. (Σκεπάζει τὸ πρόσωπο μὲ τὰ χέρια της). Ἄχ, σήμερα κρίνεται ἡ τύχη μου... ἢ τύχη μου !...

ΤΡΟΦΙΜΩΦ (πειράζει τὴν ΒΑΡΙΑ). Μαντάμ Λοπάχιν !...

ΒΑΡΙΑ (θυμωμένα). Αἰώνιε φοιτητή ! Δυὸ φορές κι' ὄλας σ' ἔχουν ἀποβάλει ἀπὸ τὸ Πανεπιστήμιο !

ΛΙΟΥΜΠΟΒ. Γιατί θυμώνεις, Βάρια ; Σὲ πειράζει μὲ τὸ Λοπάχιν ; Ὡραία, καὶ τί μ' αὐτό ; Τόνε θέλεις—δὲν τόνε θέλεις ; Πάρτονε. Εἶναι καλὸς ἄνθρωπος ὁ Λοπάχιν. Πάλι, δὲ τόνε θέλεις—μὴν τὸν παίρνεις. Κανένας παιδάκι μου δὲ σὲ βιάζει...

ΒΑΡΙΑ. Μὰ μητερούλα, πρέπει νὰ σοῦ τὸ πῶ καθαρὰ. Ἐγὼ σ' αὐτὸ τὸ ζήτημα δίνω μεγάλη σημασία... Εἶναι καλὸς ἄνθρωπος, ἐμένα μοῦ ἀρέσει...

ΛΙΟΥΜΠΟΒ. Ἐ, πάρ' τονε λοιπόν, τί περιμένεις ; Δὲν καταλαβαίνω !

ΒΑΡΙΑ. Μὰ μητερούλα, πὼς νὰ γίνει ; Πάει νὰ τοῦ κάνω μόνη μου πρόταση νὰ μὲ στεφανωθεῖ ; Πᾶνε δυὸ χρόνια πού ὄλοι μοῦ τόνε παινοῦνε. Ἐκεῖνος ὅμως ἢ θὰ σπαίρνει ἢ θὰ χωρατεύει. Τὸ νοιώθω καθαρὰ, αὐτὸς πλουτίζει, ἔχει τίς δουλειές του, ἐμένα θὰ συλλογιστεῖ ; Ἄν εἶ-

χα γώ λεφτά, μὰ ἄς ἤτανε καὶ λίγα, ἄς ἦταν ἑκατὸ ρούβλια, θὰ τὰ παρατοῦσα ὅλα καὶ θάφευγα μακριά, θὰ πῆγαινα σὲ μοναστήρι !

ΤΡΟΦΙΜΩΦ. Μακαρία ἡ ζωὴ αὐτῆς !...

ΒΑΡΙΑ (στὸν ΤΡΟΦΙΜΩΦ). Δὲ φέρνεται ἔτσι ἕνας φοιτητής, τὸ ξέρεις ; (Σὲ τόνο μαλακό, δακρυσμένα). Τὶ ἄσχημος πού γίνηκες, Πέτια ! Πῶς γέρασες ! (Στὴ ΛΙΟΥΜΠΟΒ, χωρὶς νὰ κλαίει). Τὸ κακὸ εἶναι μητερούλα πῶς ἐγὼ δὲ μπορῶ νὰ κάνω χωρὶς δουλειά. Ἐγὼ πρέπει νάχω πάντα δουλειά στὸ χέρι μου.

(Μπαίνει ὁ ΓΙΑΣΣΑ).

ΓΙΑΣΣΑ (μόλις κρατάει τὰ γέλια). Ξέρετε, ὁ Ἐπιχόντωφ ἔσπασε τὴ στέκα τοῦ μπιλιάρδου !... (Φεύγει).

ΒΑΡΙΑ. Τί δουλειὰ ἔχει δῶ ὁ Ἐπιχόντωφ ; Ποιὸς τὸν ἄφησε νὰ παίξει μπιλιάρδο ; Δὲν τοὺς καταλαβαίνω γὼ αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους !... (Φεύγει).

ΛΙΟΥΜΠΟΒ. Μὴν τὴν πειράζεις, Πέτια. Δὲν τὴν βλέπεις πῶς εἶναι πικραμένη ;

ΤΡΟΦΙΜΩΦ. Πολὺ μᾶς κάνει τὴν προκομένη. Χώνεται κεῖ πού δὲν τὴν σπέρνουν. Ὅλο τὸ καλοκαίρι, ἐμένα καὶ τὴν Ἄννια, δὲν μᾶς ἄφηγε σὲ ἡσυχία. Φοβότανε μὴν τύχη κι' ἐρωτευτοῦμε ! Καὶ τί τὴν ἐνδιαφέρει αὐτὴν ; Ἐπειτα ἐγὼ δὲν ἔδωσα καμιὰ ἀφορμὴ, στέκω μακριὰ ἀπὸ τέτοιες ἐπιπολαιότητες. Εἴμαστε ἀνώτεροι ἀπὸ τὸν ἐρωτα !

ΛΙΟΥΜΠΟΒ. Ἐγὼ ὅμως φαίνεται πῶς εἶμαι κατώτερη ἀπὸ τὸν ἐρωτα. (Πολὺ ταραγμένη). Μὰ γιατί νὰ μὴν ἔρθει ὁ Λεωνίδας ; Ἡθελα μονάχα νὰ ξέρω πουλήθηκε τὸ χτῆμα ἢ ὄχι ; Μοῦ φαίνεται τόσο ἀπίθανη μιὰ τέτοια καταστροφὴ πού δὲ μπορῶ μῆτε νὰ τὸ σκεφτῶ... Σκοτεινιάζει τὸ μυαλό μου. Μοῦρχεται νὰ ξεφωνίσω... νὰ κάνω τρέλλες... Ἄχ σῶσε με, Πέτια !... Πές μου κάτι... μίλησε !...

ΤΡΟΦΙΜΩΦ. Μὰ τί σημασία ἔχει ἂν πουλήθηκε σήμερα τὸ χτῆμα ἢ δὲν πουλήθηκε ; Αὐτὴ ἔναι μιὰ ὑπόθεση πρὸ

πολλοῦ τελειωμένη. Νὰ γυρίσεις πίσω δὲ μπορεῖς, ὁ δρόμος κλειστήκε. Πάψετε πιά νὰ ξεγελάτε τὸν ἑαυτὸ σας! Ἐντικρύστε καὶ μιὰ φορὰ στὴ ζωὴ σας τὴν ἀλήθεια κατὰματα!

ΛΙΟΥΜΠΟΒ Ποιὰ ἀλήθεια; Ἐσὺ μπορεῖς καὶ βλέπεις ποῦ εἶναι ἡ ἀλήθεια καὶ ποῦ τὸ ψέμα, ἀλλὰ ἐγὼ—ἐγὼ σὰ νάχασα τὸ φῶς μου, τίποτα δὲ βλέπω. Ἐσὺ λύνεις ὅλα τὰ μεγάλα προβλήματα μὲ τόσο θάρρος, μὲ τόση εὐκολία... Ἄλλὰ ἴσως, παιδί μου, γιατί ἔσαι νένος ἀκόμη. Δὲν ἔχεις πονέσει γιὰ νὰ καταλάβεις. Κοιτάζεις μπροστά σου μὲ θάρρος γιατίδὲ βλέπεις τίποτε δύσκολο, γιατί ἡ ζωὴ εἶναι κρυμμένη ἀπὸ τὰ νεανικά σου μάτια. Εἶσαι πιὸ τολμηρός, πιὸ τίμιος, πιὸ βαθὺς ἀπὸ μᾶς. Ἄλλὰ σκέψου, φανοῦ λίγο μεγαλόψυχος, λυπήσου με!... Ἐγὼ ἐδῶ γεννήθηκα, ἐδῶ ἔζησα... Ὁ πατέρας μου, ἡ μητέρα μου, ὁ παπποῦς μου, ἐδῶ γεννήθηκαν, ἐδῶ ἔζησαν. Τὸ ἀγαπῶ αὐτὸ τὸ σπίτι, καταλαβαίνεις; Τὸ ἀγαπῶ. Καὶ χωρὶς τὸ βυσσινόκηπο δὲν μπορῶ νὰ ζήσω. Ἄν ἀληθινὰ πρέπει νὰ πουληθεῖ, τότε πουλήστε με καὶ μένα μαζί... (Ἀγκυλιάζει τὸν ΤΡΟΦΙΜΩΦ καὶ τὸν φιλεῖ στὸ μέτωπο). Καὶ τὸ παιδί μου... Τὸ ἀγόρι μου... ἐδῶ πνίγηκε. (Κλαίει). Ἄχ, λυπηθῆτε με, λυπηθῆτε με, καλέ μου, ἀγαθὲ μου ἄνθρωπε...

ΤΡΟΦΙΜΩΦ. Τὸ ξέρετε, σᾶς συμπονῶ μ' ὅλη μου τὴν καρδιά...

ΛΙΟΥΜΠΟΒ. Ὁχι, θᾶπρεπε ἀλλοιῶς νὰ τὸ πεῖς, ὄχι ἔτσι... ὄχι ἔτσι!.. (Βγάζει τὸ μαντήλι τῆς καὶ τῆς πέφτει χάμω ἕνα τηλεγράφημα). Ἡ καρδιά μου εἶναι τόσο βαριά σήμερα... Κι' ἐδῶ γίνεται τόσος θόρυβος... Ἀκούω ἕναν ἦχο κι' ἀνατριχιάζω, τρέμει ἡ ψυχὴ μου, φοβάμαι, μὰ δὲ μπορῶ νὰ φύγω. Τρομάζω νὰ μείνω μόνη. Μὴν εἶσαι σκληρὸς μαζί μου, Πέτια... Σ' ἀγαπῶ σὰ νάσουν δικός μας ἄνθρωπος... Θὰ σᾶφηνά μ' ὅλη μου τὴν καρδιά νὰ παντρευτῆς τὴν Ἄννια, σοῦ τ' ὀρκίζομαι... ἀλλὰ νά, βλέπεις καλὸ μου παιδί, πρέπει πρῶτα νὰ πάρης τὸ δίπλωμά σου. Δὲν κάνεις τίποτα, ἀφήνεσαι μόνο στὴ μοῖρα καὶ κυλιέσαι

ἀπὸ τόπο σὲ τόπο. Εἶναι τόσο παράξενο... Εἶναι παράξενο... δὲν εἶναι, Πέτια ; Καὶ πρέπει ἐπὶ τέλους νὰ βρεῖς καὶ κάτι γιὰ τὰ γένια σου, νὰ τὰ κάνεις νὰ μεγαλώσουν λιγούλακι ! (Γελᾷ). Εἶσαι τόσο ἀστεῖος ἔτσι !

ΤΡΟΦΙΜΩΦ (σηκῶνεί τὸ τηλεγράφημα). Ἐγὼ δὲ θέλω νὰ γίνω ὠραῖος.

ΛΙΟΥΜΠΟΒ. Εἶναι τηλεγράφημα ἀπὸ τὸ Παρίσι. Κάθε μέρα λαβαίνω κι' ἀπὸ ἕνα. Εἶχα καὶ χθὲς καὶ σήμερα. Αὐτὸς ὁ ἀγριάνθρωπος ἀρρώστησε πάλι. Πάλι δὲν εἶναι καλά... Ζητᾷ νὰ τόνε συγχωρήσω καὶ μὲ παρακαλεῖ νὰ γυρίσω. Καὶ μοῦ φαίνεται, πρέπει νὰ πάω στὸ Παρίσι, νὰ τὸν περιποιηθῶ... Πέτια, τὸ βλέπω, σοῦ κακοφαίνεται, θυμώνεις. Ἄλλὰ τί νὰ κάνω παιδί μου ; τί νὰ κάνω ; ... Εἶναι ἄρρωστος, μονάχος, δυστυχημένος... Ποιὸς θὰ γυρίσει νὰ τὸν κοιτάξει ἐκεῖ πέρα, ποιὸς θὰ τὸν προσέξει, ποιὸς θὰ τοῦ δώσει στὴν ὥρα τὰ γιατρικά του ; Καὶ γιατί τάχα νὰ τὸ κρύψω, γιατί νὰ μὴν τὸ πῶ ; Τὸν ἀγαπῶ... Ναι, τὸν ἀγαπῶ ! Τὸν ἀγαπῶ !.. Εἶναι σὰ μιὰ πέτρα δεμένη στὸ λαιμό μου ποῦ μὲ τραβάει στὸ βυθό, βουλιάζω μαζί της. Ὅμως ἀγαπῶ αὐτὴν τὴ πέτρα, χωρὶς αὐτὴν δὲν μπορῶ νὰ ζήσω. (Πιάνει ἀπ' τὰ χέρια τὸν ΤΡΟΦΙΜΩΦ). Μὴ μὲ κατακρίνεις, μὴ μοῦ πεῖς τίποτα, ὄχι μὴ μοῦ πεῖς !..

ΤΡΟΦΙΜΩΦ (μὲ δάκρυα). Μὲ συγχωρεῖτε γιὰ τὴν εἰλικρινειά μου... Γιὰ τ' ὄνομα τοῦ θεοῦ, μὰ αὐτὸς σᾶς ἐλήστεψε !..

ΛΙΟΥΜΠΟΒ. Ὅχι, ὄχι, ὄχι, δὲν πρέπει νὰ μιλάς ἔτσι... δὲν πρέπει... (σκεπάζει τ' αὐτιά της).

ΤΡΟΦΙΜΩΦ. Μὰ εἶναι ἕνας παλιάνθρωπος. Ἡ μόνη ποῦ δὲν τὸ ξέρετε εἶστε σεῖς ! Εἶναι ἕνας ἀνάξιος, ἕνας τιποτένιος !..

ΛΙΟΥΜΠΟΒ (θυμωμένη ἀλλὰ κρατιέται). Ἐσὺ παιδί μου κοντεύεις τριάντα χρονῶ καὶ εἶσαι ἀκόμα σχολιαρόπαιδο !

ΤΡΟΦΙΜΩΦ. Ἐστω !

ΛΙΟΥΜΠΟΒ. Πρέπει νὰ γίνεις ἄντρας ! Στὴν ἡλικία

σου πρέπει κανείς να ξέρει τί θα πῆ ἀγάπη. Καί πρέπει καί σὺ ὁ ἴδιος ν' ἀγαπήσεις... νὰ ἐρωτευτεῖς ! (Θυμωμένη).
Ναί, μάλιστα ! Δὲν εἶσαι ἀγνός κι' ἀθῶος... Ἀπλούστατα, εἶσαι ἓνα παράξενο, γελοῖο καὶ σεμνότυφο ἀνθρωπάκι !

ΤΡΟΦΙΜΩΦ (μὲ φρίκη). Τί εἶν' αὐτὰ πού λέει !..

ΛΙΟΥΜΠΟΒ. «Εἶμαι ἀνώτερος ἀπὸ τὸν ἔρωτα !» Δὲν εἶσαι ἀνώτερος ἀπὸ τὸν ἔρωτα παρά, ὅπως λέει κι' ὁ ὑπηρέτης μας ὁ Φίρς, εἶσαι ἀχαίρευτος ! Στὴν ἡλικία σου καὶ νὰ μὴν ἔχεις ἐρωμένη !...

ΤΡΟΦΙΜΩΦ (μὲ φρίκη). Εἶναι τρομερό ! Τί εἶν' αὐτὰ πού λέει ;.. (Τρέχει στὴ σάλα κρατώντας τὸ κεφάλι του). Φρίκη ! Δὲ βαστῶ, θὰ φύγω !... (Φεύγει, κι' ἀμέσως ἐπιστρέφει). "Ὅλα μεταξύ μας τέλειωσαν !... (φεύγει στὸν προθάλαμο).

ΛΙΟΥΜΠΟΒ (τοῦ φωνάζει). Πέτια, στάσου μιὰ στιγμή... Τί περίεργος ἀνθρωπος, ἐγὼ τοῦ χωράτεψα ! Πέτια !..

(Ἀκούγεται στὸν προθάλαμο πὸ κάποιος κατεβαίνει τὴ σκάλα βιαστικὰ κι' ἄξαφνα πέφτει κάτω μὲ κρότο. Ἡ ANNIA καὶ ἡ ΒΑΡΙΑ ξεφωνίζουν ἀλλὰ ἀμέσως ἀκούγονται γέλια).

ΛΙΟΥΜΠΟΒ. Τί συνέβηκε ;

(Ἡ ANNIA μπαίνει τρεχάτη).

ANNIA (γελώντας). Ὁ Πέτια ἔπεσε ἀπὸ τὴ σκάλα !... (φεύγει τρεχάτη).

ΛΙΟΥΜΠΟΒ. Τί περίεργος αὐτὸς ὁ Πέτια... (βγαίνει).

(Ὁ Σταθμάρχης φαίνεται πὸ σταματᾶ στὴ μέση τῆς μεγάλης σάλας καὶ κάτι διαβάζει ἀπὸ τὴν «Ἀμαρτωλή» τοῦ Ἀλέξη Τολστόϊ. Ὅλοι προσέχοντε σ' αὐτόν, ἀλλὰ μόλις ἀπαγγέλλει μερικοὺς στίχους ἀκούγεται ἀπὸ τὸν προθάλαμο βάλς καὶ ἡ ἀνάγνωση διακόπτεται. Ὅλοι χορεύουν. Ὁ ΤΡΟΦΙΜΩΦ, ἡ ANNIA, ἡ ΒΑΡΙΑ καὶ ἡ ΛΙΟΥΜΠΟΒ ΑΝΤΡΕΓΕΒΝΑ ἔρχονται ἀπὸ τὸν προθάλαμο καὶ περνοῦν ἀπὸ τὸ σαλονάκι).

ΛΙΟΥΜΠΟΒ. "Ελα, Πέτια... "Ελα άγνή ψυχή!... Σοῦ ζητῶ συγγνώμη. "Ελα νά χορέψουμε... (Χορεύει με τὸν Πέτια καὶ βγαίνουν).

(*Η ANNIA καὶ ἡ ΒΑΡΙΑ βγαίνουν χορεύοντας. Μπαίνει ὁ ΦΙΡΣ καὶ βάζει τὸ μαστούνι του κοντὰ στὴν πλαϊνὴ πόρτα. Ὁ ΓΙΑΣΣΑ μπαίνει κι' αὐτὸς ἀπὸ τὴ σάλα καὶ κοιτάζει τὸ χορὸ*).

ΓΙΑΣΣΑ. Τί ἔχεις, παπποῦ ;..

ΦΙΡΣ. Δέ μπορῶ. Τὸν παληὸ καιρὸ, σὲ κάθε χορὸ ποῦ δίναμε, εἴχαμε στρατηγούς, βαρώνους, ναυάρχους... Τώρα προσκαλοῦμε τὸν ὑπάλληλο τοῦ ταχυδρομείου... τὸ σταθμάρχη... μὰ κι' αὐτοὶ ἔρχονται χωρὶς ὄρεξη. Ἀπόκαμα... Δέ μπορῶ... Ὁ ἀφέντης, ὁ μακαρίτης ὁ παπποῦς, γιάτρευε ὄλες τὶς ἀρρώστειες με βουλοκέρι. Ἐγὼ εἴκοσι χρόνια τώρα, μπορεῖ καὶ παραπάνω, παίρνω βουλοκέρι. Μοῦ φαίνεται πὼς αὐτὸ με κρατάει ἀκόμα ζωντανό...

ΓΙΑΣΣΑ. Σὲ βαρέθηκα παπποῦ!.. (Χασμουριέται). Καιρὸς νὰ τοῦ δίνεις γιὰ τὸν ἄλλο κόσμο.

ΦΙΡΣ. "Αχ... ἐσύ, ἀχαῖρευτε !... (μουρμουρίζει).

(*Ὁ ΤΡΟΦΙΜΩΦ καὶ ἡ ΛΙΟΥΜΠΟΒ ποὺ χορεύανε στὴ σάλα μπαίνουνε στὴ σκηνή*).

ΛΙΟΥΜΠΟΒ. Merci... Θὰ κάτσω λιγάκι... (Κάθεται).
Κουράστηκα...

(*Μπαίνει ἡ ANNIA*).

ANNIA (*ταραγμένη*). Ἦρθε ἕνας ἄνθρωπος σὸ μαγεριὸ καὶ λέει πὼς ὁ βουσσινόκηπος πουλήθηκε.

ΛΙΟΥΜΠΟΒ. Ποιὸς τὸν ἀγόρασε ;

ANNIA. Δὲν εἶπε ποιός. Ἐφυγε... (Χορεύουν με τὸν ΤΡΟΦΙΜΩΦ καὶ βγαίνουν στὴ σάλα).

ΓΙΑΣΣΑ. Ἐνας γέρος τὰ φλυαροῦσε κεῖ πέρα. Κάποιος ξένος.

ΦΙΡΣ. Ακόμα νά φανεῖ ὁ Λεωνίδας Ἐντρέϊτς. Χμ!.. πῆρε καὶ τ' ἀλαφρό του παλτό... Νά δῆς πού θά κρουολογήσει!... Ἄχ... ποῦν τὰ νειάτα!... Ἀχαίρευτε!..

ΛΙΟΥΜΠΟΒ. Μοῦ φαίνεται πὼς θά πεθάνω. Πήγαινε, Γιάσσα παιδί μου, καὶ μάθε σέ ποιὸν ἐπουλήθηκε.

ΓΙΑΣΣΑ. Μὰ ἀφοῦ εἶναι τόση ὥρα πού ἔφυγε αὐτὸς ὁ γερομουρμούρης!... (γελάει).

ΛΙΟΥΜΠΟΒ (λιγάκι θυμωμένη). Τί γελαῶς; Ἡ χαρὰ σέ πῆρε;

ΓΙΑΣΣΑ. Εἶναι τόσο κωμικὸς αὐτὸς ὁ Ἐπιχόντωφ. Μπόσικος ἄνθρωπος. Εἴκοσι-δυὸ κακομοιριές!

ΛΙΟΥΜΠΟΒ. Δέ μοῦ λές, Φίρς, ἂν πουληθῆ τὸ χτῆμα ἐσὺ πού θά πᾶς;

ΦΙΡΣ. Ὅπου μὲ προστάξετε. Ἐκεῖ θά πάω.

ΛΙΟΥΜΠΟΒ. Γιατί ἔτσι νὰ πρὸσωπό σου; Εἶσαι ἄρρωστος; Καλὰ θάκανες νὰ πᾶς νὰ κοιμηθῆς.

ΦΙΡΣ. Χμ! Μάλιστα... (Εἰρωνικά). Νὰ πάω νὰ κοιμηθῶ! Καὶ χωρὶς ἐμένα ποιὸς θά σερβίρει; Ποιὸς θά διατάξει; Ἐνας εἶμαι σ' ὅλο τὸ σπίτι.

ΓΙΑΣΣΑ (στὴ ΛΙΟΥΜΠΟΒ). Λιουμπὸβ Ἐντρέγεβνα, ἐπιτρέψτε μου νὰ σᾶς παρακαλέσω κάτι... Ἄν ξαναπᾶτε στὸ Παρίσι, νὰ μοῦ κάνετε τὴ χάρη νὰ μὲ πάρετε μαζί σας. Γιὰ νὰ μείνω δῶ, σᾶς τὸ λέω, δὲ μπορῶ. (Κοιτάζει γύρω μὲ χαμηλὴ φωνή). Τί τὰ θέλετε, τὰ βλέπετε καὶ μόνη σας —τόπος ἀπολίτιστος, λαὸς ἀνήθικος, πλήξη, στενοχώρια, κουζίνα ἐλεεινὴ!... Εἶναι κι' αὐτὸς ὁ Φίρς πού τριγυρνάει ὅλη τὴν ὥρα μέσα κι' ἔξω καὶ παραμιλεῖ, μουρμουρίζει, κι' οὔτε μπορεῖς νὰ καταλάβεις τί λέει!.. Πάρτε με μαζί σας, κάμετέ μου τὴ χάρη...

(Μπαίει ὁ ΠΙΣΤΣΙΚ).

ΠΙΣΤΣΙΚ. Ἐπιτρέψτε μου νὰ σᾶς παρακαλέσω... ὠραιότητα μου κυρία... Ἐνα βαλσάκι. (Ἡ ΛΙΟΥΜΠΟΒ ἈΝΤΡΕΓΕΒΝΑ πηγαίνει μαζί του). Μαγευτικωτάτη μου, τὰ 180

ρούβλια τὰ θέλω ἀπὸ σᾶς!... Θὰ μοῦ τὰ δώσετε... (χορεύουν). Μόνο 180 ρουβλάκια!.. (Περιοῦν στὴ σάλα).

ΓΙΑΣΣΑ (σιγοτραγουδάει). «Τὴν ταραχὴ δὲ νοιώθεις τῆς ψυχῆς μου...».

(Στὴ σάλα φαίνεται ἓνας ἄνθρωπος μὲ σταχτι ψηλὸ καπέλλο καὶ καντριγιὲ πανταλόνι, πού κουνάει τὰ χέρια του καὶ πηδᾷ. Φωνές : «Μπράβο Σαρλόττα Ἰβάνοβνα!»).

ΝΤΟΥΝΙΑΣΣΑ (σταματᾷ γιὰ νὰ πουδραριστεῖ). Ἡ μικρή μου κυρία μὲ πρόσταξε νὰ χορέψω—καβαλιέροι πολλοὶ καὶ λίγες ντάμες—κι' ἐμένα ἀπὸ τὸ χορὸ ζαλίστηκε τὸ κεφαλάκι μου, χτυπᾷ ἡ καρδιά μου. Φίρς Νικολάγεβιτς, ὁ ὑπάλληλος τοῦ ταχυδρομείου μοῦπε τώρα τέτοια πράματα πού πιάστηκε ἡ ἀναπνοή μου!...

ΦΙΡΣ. Καὶ τί σοῦπε ;

ΝΤΟΥΝΙΑΣΣΑ. Μοῦπε πὼς μοιάζω λέει σὰν λουλουδάκι.

ΓΙΑΣΣΑ (χασμουριέται). Χωριατιά!... (φεύγει).

ΝΤΟΥΝΙΑΣΣΑ. Ναί, σὰν λουλουδάκι. Εἶμαι τόσο λεπτὸ κορίτσι. Μ' ἀρέσουν πολὺ τὰ τρυφερὰ λόγια.

ΦΙΡΣ. Χμ!... Θὰ μπερδευτεῖς!...

(Μπαίνει ὁ ΕΠΙΧΟΝΤΩΦ).

ΕΠΙΧΟΝΤΩΦ. Εὐδοκία Θεοδωρόβνα, δὲν σᾶς ἀρέσει νὰ μὲ βλέπετε ; Εἶμαι κανένα ἔντομο ; (Ἀναστενάζει). Ἄχ, ἡ ζωή!...

ΝΤΟΥΝΙΑΣΣΑ. Μὰ τί θέλετε ;

ΕΠΙΧΟΝΤΩΦ. Ναί, ἴσως ἔχετε δίκιο. (Ἀναστενάζει). Ἄλλὰ βέβαια ἂν κρίνει κανεὶς ἀπ' αὐτὴ τὴν ἀποψη, τότε μπορῶ νὰ πῶ, μὲ συγχωρεῖτε γιὰ τὴν εἰλικρινειά μου, μὲ ἐφέρατε σὲ κατάσταση παροξυσμοῦ. Ξέρω τὴ μοῖρα μου. Κάθε μέρα εἶν' ἀδύνατο νὰ μὴ μοῦ συμβεῖ καὶ κανένα ἀτύχημα. Ἄλλὰ, πρὸ πολλοῦ ἔχω συνηθίσει. Μπορῶ καὶ

βλέπω τὴ μοῦρα μου μὲ χαμόγελο. Μοῦ ἐδώσατε λόγο, ἄν καὶ ἐγώ...

ΝΤΟΥΝΙΑΣΣΑ. Σᾶς παρακαλῶ, μιλοῦμε γι' αὐτὰ ἀργό-
τερα. Τώρα ἀφῆστε με ἤσυχη. Ἐγὼ τώρα ὄνειροπολῶ...
(παίζει μὲ τὴν βεντάγια της).

ΕΠΙΧΟΝΤΩΦ. Κάθε μέρα καὶ κακομοιριά. Μπορῶ νὰ
πῶ ὅτι πάντοτε χαμογελῶ. Σχεδὸν γελῶ... γελῶ...

(Μπαίνει ἀπὸ τὴ σάλα ἢ ΒΑΡΙΑ).

ΒΑΡΙΑ. Ἀκόμη νὰ φύγεις, Ἐπιχόντωφ ; Μὰ τί παρά-
λογος ἄνθρωπος ποῦσαι ἀλήθεια ! (Στὴν ΝΤΟΥΝΙΑΣΣΑ).
Πήγαιν' ἀπὸ δῶ Ντουριάσσα. (Στὸν ΕΠΙΧΟΝΤΩΦ). Πότε
μπιλιάρδο παίζεις καὶ σπᾶς τὴ στέκα, καὶ πότε στὸ σα-
λόني πηγαينوέρχεσαι σὰν κανένας μουσαφίρης !

ΕΠΙΧΟΝΤΩΦ. Μὲ συγχωρεῖτε ποῦ ἐκφράζομαι ἔτσι, ἀλλὰ
σεῖς δὲν ἔχετε τὸ δικαίωμα νὰ μοῦ κάνετε παρατηρήσεις.

ΒΑΡΙΑ. Ἐγὼ δὲ σοῦ κάνω παρατηρήσεις, ἐγὼ σοῦ
μιλῶ ! Δὲν κάνεις τίποτ' ἄλλο παρά νὰ πηγαينوέρχεσαι
δῶ καὶ κεῖ, χωρὶς νὰ κάνεις καμιὰ δουλειά. Ἐχουμε γραμ-
ματικὸ στὸ σπίτι ! Καὶ γιατί τὸν ἔχουμε ;

ΕΠΙΧΟΝΤΩΦ (σὰν νὰ τὸν πρὸςβαλαν). Ἄν ἐργάζομαι, ἄν
περπατῶ, ἄν τρώγω, ἄν παίζω μπιλιάρδο, αὐτὸ εἶναι
εἰς θέση νὰ τὸ κρίνουν οἱ ἄνθρωποι ποῦ καταλαβαίνουν
καὶ οἱ ἀνώτεροί μου !

ΒΑΡΙΑ. Τολμᾶς νὰ μοῦ τὸ λὲς αὐτὸ ἐμένα ; (Ξαναμμένη).
Τολμᾶς ; Δηλαδή ἐγὼ δὲν καταλαβαίνω τίποτα, ἔ ; Ἐκεου-
πίσου ἀπὸ δῶ ! Ἀμέσως !...

ΕΠΙΧΟΝΤΩΦ (δειλιάζει). Παρακαλῶ νὰ ἐκφράζεσθε μὲ
εὐγενέστερο τρόπο. (Φεύγει πρὸς τὴν πόρτα, ἐκείνη τὸν
ἀκολουθεῖ).

ΒΑΡΙΑ (ἔξω φρενῶν). Στὴ στιγμή νὰ φύγεις ἀπὸ δῶ !...
ἔξω !... Εἴκοσι δυὸ κακομοιριές ! Νὰ μὴν ξαναπατήσεις
τὸ πόδι σου ! Νὰ μὴ σὲ ξαναδοῦν τὰ μάτια μου ! (Ὁ ΕΠΙ-
ΧΟΝΤΩΦ βγαίνει φοβισμένος. Πίσω ἀπὸ τὴν πόρτα ἀκού-

γεται πού λέει : «Θά κάνω παράπονα έναντίον σας !»
 Τί... πίσω έρχεσαι; (Αρπάζει τὸ μπαστούνι ποῦχε βάλει ὁ
 ΦΙΡΣ κοντὰ στήν πόρτα). Ἔλα !... Ἔλα σά δὲ φοβάσαι !...
 Ἔλα νὰ σοῦ δείξω γώ !... Ἄ, έρχεσαι ; Ἐρχεσαι ;... Νὰ
 λοιπόν !... (κατεβάζει μιὰ μὲ τὸ μπαστούνι. *Κεῖνη τῆ στι-
 γμῆ ἀκριβῶς μπαίνει ὁ ΛΟΠΑΧΙΝ*).

ΛΟΠΑΧΙΝ. Σᾶς εἶμαι ὑπόχρεος.

ΒΑΡΙΑ (θυμωμένα καὶ εἰρωνικά). Μὲ συγχωρεῖτε...

ΛΟΠΑΧΙΝ. Ἄ, δὲν πειράζει. Σᾶς εὐχαριστῶ γιὰ τὸ ὄ-
 ραῖο τραταμέντο.

ΒΑΡΙΑ. Ἄμπᾶ, δὲν ἀξίζει τὸν κόπο... (Ξεμακραίνει λίγο,
 ἔπειτα γυρίζει, τὸν κοιτάζει καὶ ρωτᾷει). Μήπως σᾶς χτύ-
 πησα ;

ΛΟΠΑΧΙΝ. Μπᾶ, καθόλου. Θά γίνει ὅμως ἓνα καρῦδι
 τεράστιο.

ΦΩΝΕΣ ΣΤΗ ΣΑΛΑ. Ἦρθε ὁ Λοπάχιν !... Ὁ Γερμολάϊ
 Ἄλεξέιτς ἦρθε !...

ΠΙΣΤΣΙΚ (μπαίνει). ὦ, σὰν τὰ χιόνια τὰ μαγιάτικα !...
 (Φιλᾷει τὸν ΛΟΠΑΧΙΝ). Κονιάκ μυρίζεις φίλτατέ μου. Κι'
 ἐμεῖς ἐδῶ τὸ γλεντᾶμε λιγάκι...

(Μπαίνει ἡ ΛΙΟΥΜΠΟΒ ΑΝΤΡΕΓΕΒΝΑ).

ΛΙΟΥΜΠΟΒ. Ἄ, εἴστε σεῖς Γερμολάϊ Ἄλεξέιτς ; Γιατί
 ἀργήσατε ; Ποῦναι ὁ Λεωνίδας ;

ΛΟΠΑΧΙΝ. Ὁ Λεωνίδας Ἄντρέιτς ἦρθε μαζί μου. Ἐρ-
 χεται...

ΛΙΟΥΜΠΟΒ (ταραγμένα). Ἐ, λοιπόν, πέστε μου. Ἐγι-
 νε ὁ πλειστηριασμός ; Μιλᾶτε λοιπόν !...

ΛΟΠΑΧΙΝ (ντροπαλά, φοβᾷται νὰ φανερώσει τῆ χαρά
 του). Ὁ πλειστηριασμός τέλειωσε στὶς τέσσερις. Χάσαμε
 τὸ τραῖνο κι' ἀναγκαστήκαμε νὰ περιμένουμε ὡς τὶς ἐν-
 νηάμισυ.... (Ἀνασαίνει βαριά). Οὐφ, εἶμαι λίγο ζαλισμένος...

(Μπαίνει ὁ ΓΚΑΓΕΦ. Στὸ δεξί του χέρι κρατᾷ ψόνια,
 μὲ τὸ ἄριστερό σκουπίζει τὰ δάκρυα του).

ΛΙΟΥΜΠΟΪ. Ἔ, Λεωνίδα;.. Λεωνίδα; Τί νέα; (Ἀνυπόμονα, δακρυσμένα). Κάνε γρήγορα, γιά τ' ἄνομα τοῦ Θεοῦ !

ΓΚΑΓΕΦ (τίποτα δὲν τῆς ἀποκρίνεται, κουνάει μονάχα τὸ χέρι του. Στὸ ΦΙΡΣ). Νά, πάρε αὐτά... Ἔχει μέσα χαψιά, ρέγγες τοῦ Κερτσιοῦ. Δὲν ἔφαγα τίποτα σήμερα... Τί τράβηξα !... (Ἡ πόρτα στὸ δωμάτιο τοῦ μυλιάρδου εἶναι ἀνοιχτή. Ἀκούγεται ὁ χτύπος τῶν σφαιρῶν καὶ ἡ φωνὴ τοῦ ΓΙΑΣΣΑ πὸν λέει : «Ἐφτά καὶ δεκαεφτά !»). Ὁ ΓΚΑΓΕΦ ἀλλάζει ἔκφραση, δὲν κλαίει πιά). Κουράστηκα φοβερά... Φίρς, φέρε μου ν' ἀλλάξω. (Φεύγει στὴ σάλα, ὁ ΦΙΡΣ τὸν ἀκολουθεῖ).

ΠΙΣΤΣΙΚ. Τί ἔγινε λοιπὸν μὲ τὸν πλειστηριασμό ; Λέγε μας λοιπὸν !

ΛΙΟΥΜΠΟΒ. Πουλήθηκε ὁ βυσσινόκηπος ;

ΛΟΠΑΧΙΝ. Πουλήθηκε.

ΛΙΟΥΜΠΟΒ. Καὶ ποιὸς τὸν ἀγόρασε ;

ΛΟΠΑΧΙΝ. Ἐγὼ τὸν ἀγόρασα. (Παύση).

(Ἡ ΛΙΟΥΜΠΟΒ ΑΝΤΡΕΓΕΒΝΑ στέκει ἀποσβολωμένη. Θὰ ἔπεφτε, ἀν δὲν στεκότανε κοντὰ στὴν πολυθρόνα καὶ στὸ τραπέζι. Ἡ ΒΑΡΙΑ βγάζει ἀπὸ τὴ μέση τῆς τὰ κλειδιά, τὰ πετάει χάμω στὴ μέση τοῦ σαλονιοῦ καὶ φεύγει).

ΛΟΠΑΧΙΝ. Ἐγὼ τὸν ἀγόρασα. Περιμένετε μιὰ στιγμὴ κυρίες μου καὶ κυριοί, σᾶς παρακαλῶ. Τὸ κεφάλι μου σκοτίστηκε λιγάκι, δὲ μπορῶ νὰ μιλήσω. (Γελάει). Λοιπὸν, φτάσαμε στὴ δημοπρασία. Ὁ Ντεριγάνωφ ἦτανε κι' ὄλας ἐκεῖ. Ὁ Λεωνίδας Ἀντρέιτς δὲν εἶχε παρὰ δεκαπέντε χιλιάδες. Ὁ Ντεριγάνωφ βάζει ἀπάνω ἀπὸ τὸ χρέος τριάντα. Βλέπω τὴ δουλειὰ πὼς εἶναι τέτοια, πιάνομαι μαζί του... Βάζω σαράντα. Αὐτὸς σαρανταπέντε. Πενηνταπέντε ἐγώ. Ποῦ θὰ πεῖ αὐτὸς ἔβαζε πέντε χιλιάδες, ἐγὼ δέκα. Λοιπὸν, ἔτσι τέλειωσε. Ἐγὼ πλήρωσα τὰ χρέη, ἔβαλα κι' ἀπὸ πάνω ἄλλες ἐνενηντα χιλιάδες, κι' ἔτσι τὸ χτῆμα ἔμεινε ἀπάνω μου. Ὁ βυσσινόκηπος

είναι τώρα δικός μου. Δικός μου ! (Πνιγμένο γέλιο). Θεέ μου και κύριε, ό βυσσινόκηπος δικός μου... Πέστε μου πώς είμαι μεθυσμένος... Πέστε μου πώς έχασα τó νοῦ μου... πώς όνειρεύομαι... (Χτυπάει τó πόδι του στό πάτωμα). Μά μή με περιγελάτε !... "Αν ό πατέρας και ό παππούς μου σηκώνονταν τώρα από τó μνημα κι' έβλεπαν αυτό πού γίνεται... Κι' έβλεπαν πώς ό γυιός τους ό Γερμολάϊ, ό άγράμματος, ό δαρμένος Γερμολάϊ, ό Γερμολάϊ πού περπατούσε τó χειμῶνα ξυπόλητος, πώς αυτός ό ίδιος Γερμολάϊ, άγόρασε τó πιό πλούσιο, τó πιό όμορφο χτήμα τού κόσμου... Ναι, άγόρασα τó χτήμα πού ό πατέρας μου κι' ό παππούς μου ήτανε μέσα σκλάβοι, πού δέν τούς άφηναν μήτε στό μαγεριό νά μπουνε. Μήπως κοιμάμαι... Μπάς κι' όνειρεύομαι... Μην είναι όλα αυτά τής φαντασίας μου ;... Τοῦτο είναι δουλειά τού μυαλού σου... είναι γέννημα τού νοῦ σου, τού σκοτεινού κι' άγράμματου... (Σηκώνει τά κλειδιά και χαμογελάει). Χμ... Πέταξε τά κλειδιά. Θέλει νά δείξει πώς δέν είναι πιά ή νοικοκυρά έδῶ μέσα. "Ε, ας είναι... Τό ίδιο κάνει. (Ακούγονται πού κουρδίζουν τά όργανα τής όρχήστρας). "Ε, μουζικάντες ! Τί καθόσαστε ; Παίξτε, θέλω νά σάς άκούσω !... 'Ελατε δῶ όλοι νά δῆτε τόν Γερμολάϊ Λοπάχιν, πού θά βάλει τσεκούρι στό βυσσινόκηπο ! Πού θά ρίξει όλες τις βυσσινιές χάμω !... Θα χτίσουμε σπίτια έδῶ ! Καινούργια σπίτια ! Τά έγγόνια και τά παραγγόνια μας θά δούνε νά ξεπηδῶ από δῶ πέρα μιá νέα ζωή !... "Ε, μουζικάντες ! Παίξτε !..

(*Η μουσική αρχίζει νά παίζει. Η ΛΙΟΥΜΠΟΒ ΑΝΤΡΕΓΕΒΝΑ πέφτει στην καρέκλα και κλαίει*).

ΛΟΠΑΧΙΝ (τὴν πλησιάζει). Γιατί, γιατί νά μή μ' άκούσετε ; Φτωχή μου, καλή μου κυρία, γιατί νά μή μ' άκούσετε ; Τώρα τέλειωσε... "Ο,τι έγινε, έγινε. (Κλαίοντας). "Αχ, ας περάσουν όλα αυτά τó γρηγορότερο!.. Ν' αλλάξει

πιά μιὰ ὥρα ἀρχήτερα... νὰ βρεθεῖ κάποιος τρόπος ν' ἀλλάξει τούτη ἡ κακομοιριασμένη κι' ἀκατάστατή μας ζωή...

ΠΙΣΤΣΙΚ (τὸν πιάνει ἀπὸ τὸ χέρι, χαμηλόφωνα). Κλαίει...
"Ἄς πᾶμε στὸν κῆπο. Ἐφῆστε τὴν μόνη... Ἐλᾶτε, πᾶμε...
(Τὸν παίρνει ἀπὸ τὸ χέρι καὶ προχωροῦν πρὸς τὴ σάλα!).

ΛΟΠΑΧΙΝ. Μὰ τί κάνουν αὐτοί ;.. Μουζικάντες, παῖξτε δυνατά !... Νὰ γίνῃ αὐτὸ ποῦ θέλω ἐγώ ! (Μὲ εἰρωνία).
"Ἐρχεται ὁ νέος ἀφέντης !... Ὁ ἰδιοχτήτης τοῦ Βυσσινόκηπου ! (Σκουντουφλᾶ σ' ἓνα τραπεζάκι χωρὶς νὰ τὸ θέλει. Παρὰ λίγο νὰ τὸ ρίξει). Πληρώνω γιὰ ὄλα... (Βγαίνει μὲ τὸν ΠΙΣΤΣΙΚ).

(Στὴν σάλα καὶ στὸ σαλονάκι δὲν ἀπομένει κανεὶς ἄλλος ἐκτὸς ἀπ' τὴ ΛΙΟΥΜΠΟΒ ΑΝΤΡΕΓΕΒΝΑ ποῦ κάθεται στὴν καρέκλα σκυμένη καὶ κλαίει. Ἡ μουσικὴ παίζει σιγανὰ. Ἡ ANNIA καὶ ὁ ΤΡΟΦΙΜΩΦ μπαίνουν βιαστικά. Ἡ ANNIA πλησιάζει τὴ μητέρα της καὶ γονατίζει μπροστά της. Ὁ ΤΡΟΦΙΜΩΦ στέκεται στὴν εἴσοδο τῆς σάλας).

ANNIA. Μαμά !... Μαμά, κλαῖς ; Ἀγαπημένη μου, καλή μου, ἀγαθὴ μου μαμά. Ἐγὼ σ' ἀγαπῶ !... Σ' ἀγαπῶ !... Ὁ βυσσινόκηπος πουλήθηκε, δὲν ὑπάρχει πιά, εἶν' ἀλήθεια, ἀλήθεια !.. Ἀλλὰ μὴν κλαῖς, μαμά μου ! Σοῦ ἔμεινε μπροστά σου ἡ ζωὴ. Σοῦ ἔμεινε ἡ καλὴ, ἡ ἀγνή σου καρδιά !... Πᾶμε, ἀγαπημένη μου μαμά, πᾶμε ἀπὸ δῶ !... Θὰ φύγουμε, καὶ θὰ φυτέψουμε νέο κῆπο, πιὸ ὁμορφὸ ἀπ' αὐτόν, πιὸ μεγάλο... Θὰ τὸ δῆς !... Θὰ τὸ καταλάβεις !... Καὶ τότε, χαρὰ ἡρεμῆ, βαθειὰ χαρὰ, θὰ κατέβει στὴν ψυχὴ σου, σὰν ἥλιος ποῦ βασιλεύει τὸ βράδυ. Καὶ θὰ χαμογελάσεις μαμά !... Ἐλα, μανούλα μου !... Πᾶμε !...

Π Ρ Α Ξ Η Τ Ε Τ Α Ρ Τ Η

Σκηνογραφία ίδια της πρώτης πράξης. Δεν υπάρχουν όμως μήτε κουρτίνες, μήτε ζωγραφιές στους τοίχους. Ἀπομειναν μονάχα λίγα επιπλα στιβαγμένα στη γωνιά σὰ νᾶναι γιὰ πούλημα. Νοιώθει κανείς παντοῦ τὴν ἐρήμωση. Κοντὰ στὴν ἐξώπορτα καὶ στὸ βάθος τῆς σκηνῆς εἶναι στιβαγμένες βαλίτσες, δέματα ταξιδιοῦ κ.λ.π. Ἡ ἀριστερὴ πόρτα εἶναι ἀνοιχτὴ κι' ἀπὸ κεῖ ἀκούγονται οἱ φωνές τῆς ΑΝΝΙΑΣ καὶ τῆς ΒΑΡΙΑΣ

Ὁ ΛΟΠΑΧΙΝ στέκει σὲ μιὰ μεριά καὶ περιμένει. Ὁ ΓΙΑΣΣΑ κρατάει δίσκο μὲ ποτήρια γεμάτα σαμπάνια. Παρέκει ὁ ΕΠΙΧΟΝΤΩΦ δένει μιὰ κάσα. Στὸ βάθος πίσω ἀπ' τὴ σκηνὴ ἀκούγεται θόρυβος ἀπὸ κουβέντες. Ἦρθαν οἱ χωρικοὶ ν' ἀποχαιρετήσουν. Ἡ φωνὴ τοῦ ΓΚΑΓΕΦ: «Εὐχαριστῶ ἀδέρφια μου! Σᾶς εὐχαριστῶ!».

ΓΙΑΣΣΑ. Ἦρθαν οἱ χωριάτες νὰ μᾶς ἀποχαιρετήσουνε... Κατὰ τὴ γνώμη μου, Γερμολάι Ἀλεξέιτς, οἱ χωριάτες εἶναι καλοὶ ἄνθρωποι. Μόνο πὸ εἶναι στενοκέφαλοι. Δὲ νοιώθουνε καὶ πολλὰ πράματα.

(Ὁ θόρυβος παύει. Μπαίνουν καὶ περνοῦν ἀπὸ τὴ σκηνὴ ἡ ΛΙΟΥΜΠΟΒ ΑΝΤΡΕΓΕΒΝΑ καὶ ὁ ΓΚΑΓΕΦ. Ἐκείνη δὲν κλαίει πιά, ἀλλὰ εἶναι χλωμὴ, τὸ πρόσωπό της τρέμει. Δὲν μπορεῖ νὰ μιλήσει).

ΓΚΑΓΕΦ. Λιούμπα, πάλι τοὺς ἔδωσες τὰ χρήματά σου ;.. Δὲν κάνεις καλά! Δὲν κάνεις καλά!..

ΛΙΟΥΜΠΟΒ. Δὲ μποροῦσα νὰ κάνω ἄλλοιῶς... Δὲ μποροῦσα !... (Βγαίνουν κι' οἱ δύο τους).

ΛΟΠΑΧΙΝ (πάει στην πόρτα, φωνάζοντάς τους). 'Ορίστε, όρίστε σᾶς παρακαλώ !... Δὲ θὰ πιήτε κανένα ποτηράκι γιὰ τὸν ἀποχαιρετισμό ; Δὲν τὸ σκέφτηκα νὰ φέρω ἀπὸ τὴ χώρα καὶ στὸ σταθμὸ βρῆκα μονάχα μιὰ μποτίλλια. 'Ορίστε... "Ἐνα ποτηράκι... (Παύση). Δὲ θέλετε ; Καλά... (Τραβιέται ἀπὸ τὴν πόρτα). "Ἄν τῶξερὰ δὲν θὰ τὴν ἀγόραζα. Λοιπόν, δὲν πίνω μῆτε γώ. ('Ο ΓΙΑΣΣΑ ἀκουμπάει τὸ δίσκο προσεκτικὰ στὴν καρέκλα). Πιὲς ἐσὺ τοῦλάχιστο, Γιᾶσσα.

ΓΙΑΣΣΑ. Λοιπόν, καλὴ τύχη σ' αὐτοὺς ποὺ μισεῖουνε καὶ καλὴ τύχη σ' αὐτοὺς π' ἀπομένουνε. (Πίνει). Χμ ! Αὐτὴ ἢ σαμπάνια δὲν εἶναι γνήσια, μπορῶ νὰ σὲ βεβαιώσω.

ΛΟΠΑΧΙΝ. Κοστίζει ὀκτῶ ρούβλια ἢ μποτίλλια ! (Παύση). Κάνει διαβολεμένο κρῦο ἐδῶ μέσα.

ΓΑΣΣΑ. Δὲν ἀνάψανε σήμερα φωτιά. "Ἄμ, βέβαια, ἀφοῦ θὰ φύγουμε ;... (γελάει).

ΛΟΠΑΧΙΝ. Γιατί γελάς ;

ΓΙΑΣΣΑ. 'Απὸ τὴν εὐχαρίστηση !

ΛΟΠΑΧΙΝ. 'Οχτώβρης μῆνας. Κι' ὅμως ὁ ἥλιος λάμπει σὰ νᾶναι καλοκαίρι. Αὐτὸς ὁ καιρὸς εἶναι ὅ,τι πρέπει γιὰ ν' ἀρχίσω νὰ χτίζω τὰ σπίτια. (Κοιτάζει τὸ ρολόι του, ὕστερα πάει στὴν πόρτα καὶ φωνάζει). "Ἐ, κύριοι καὶ κυρίες, μὴν ξεχνᾶτε πῶς μετὰ σαρανταεξι λεφτὰ περνᾶ τὸ τραῖνο. Σὲ εἰκοσι λεφτὰ πρέπει νὰ ξεκινᾶτε γιὰ τὸ σταθμὸ. Κάνετε πιὸ γρήγορα !...

('Ο ΤΡΟΦΙΜΩΦ μὲ παλτὸ ἔρχεται ἀπ' ἔξω).

ΤΡΟΦΙΜΩΦ. Μοῦ φαίνεται πῶς εἶναι ὥρα νὰ φύγουμε... Τ' ἄλογα εἶν' ἔτοιμα ; Ποῦ διάβολο εἶν' οἱ γαλότσες μου... Χαθήκανε !... (Πάει στὴν πόρτα). "Ἄννια, οἱ γαλότσες μου δὲν εἶν' ἐδῶ ! Ποῦ εἶναι. Δὲν τίς βρῖσκω...

ΛΟΠΑΧΙΝ. Κι' ἐγὼ φεύγω γιὰ τὸ Χάρκοβο. Θὰ ταξιδέψω μαζί σας στὸ ἴδιο τραῖνο. Θὰ ξεχειμωνιάσω στὸ Χάρκοβο. Ἐόδεσα πολὺ καιρὸ μαζί σας. Βασανίστηκα τό-

σον καιρό χωρίς δουλειά. Ἐγὼ δὲν εἶμαι γιὰ νὰ κάθομαι. Ἄμα κάθομαι, δὲ ξέρω, στενοχωριέμαι. Τοῦτα μου τὰ χέρια δὲ ξέρω τί νὰ τὰ κάνω. Τὰ νοιώθω νὰ κρέμονται ἔτσι παράξενα, σὰ νὰ μὴν εἶναι δικά μου.

ΤΡΟΦΙΜΩΦ. Ἐμεῖς τώρα θὰ φύγουμε, κι' ἐσεῖς θὰ ξαναρχίστε πάλι τὶς δουλειές σας, τὰ κέρδη σας...

ΛΟΠΑΧΙΝ. Δὲν πίνεις ἓνα ποτηράκι;

ΤΡΟΦΙΜΩΦ. Ὅχι, εὐχαριστῶ.

ΛΟΠΑΧΙΝ. Λοιπόν, στὴ Μόσχα τώρα, ἔ;

ΤΡΟΦΙΜΩΦ. Ναί. Θὰ τοὺς συνοδέψω ὡς τὴ χώρα κι' αὐριο θὰ φύγω γιὰ τὴ Μόσχα.

ΛΟΠΑΧΙΝ. Μάλιστα!... Καὶ βέβαια! Οἱ δασκάλοι δὲ θὰ κάνουνε μαθήματα, θὰ σὲ περιμένουμε νὰ πᾶς!

ΤΡΟΦΙΜΩΦ. Αὐτὸ δὲ σᾶς ἐνδιαφέρει.

ΛΟΠΑΧΙΝ. Πόσα χρόνια εἶσαι στὸ Πανεπιστήμιο;

ΤΡΟΦΙΜΩΦ. Σκεφτῆτε τίποτα νεώτερο. Αὐτὸ πάλιωσε πιά, ἀνόστησε! (*Ἀναζητάει τὶς γαλότσες του*). Ἐέρεις κάτι, ἴσως νὰ μὴν ξαναταμώσουμε. Λοιπόν, νὰ μοῦ ἐπιτρέψεις νὰ σοῦ δώσω γι' ἀποχαιρετισμὸ μιὰ συμβουλή: Νὰ μὴν κουνᾶς τὰ χέρια σου! Νὰ ξεμάθεις αὐτὴ τὴ συνήθεια, νὰ κουνᾶς τὰ χέρια σου. Κι' ἀκόμα κάτι: Μὴν ξεχνᾶς ὅτι τὰ σπίτια πού θὰ χτίσεις γιὰ νὰ τὰ νοικιάζεις σὲ παραθεριστὲς—μὴν ξεχνᾶς—ὅτι κάποτε τὰ σπίτια αὐτά, οἱ νοικιάρηδες θὰ τὰ κάνουνε δικά τους. Τὸ νὰ σκέφτεσαι ἔτσι ὅπως σκέφτεσαι τώρα, αὐτὸ θὰ πεῖ κούνημα. Ἐγὼ ὅπως καὶ νᾶναι σ' ἀγαπῶ. Ἐχεις λεπτὰ καὶ μαλακὰ δάχτυλα, σὰν τοῦ καλλιτέχνη ἠθοποιοῦ, ἔχεις εὐγενικὰ ψυχῆ...

ΛΟΠΑΧΙΝ (*τὸν ἀγκαλιάζει*). Ἄντιο, φίλε μου! Σ' εὐχαριστῶ... Ἄκουσε, ἂν ἔχεις ἀνάγκη ἀπὸ λεφτὰ γιὰ τὸ ταξίδι σου νὰ σοῦ δώσω!

ΤΡΟΦΙΜΩΦ. Τί γὰ τὰ κάνω; Δὲ μοῦ χρειάζονται.

ΛΟΠΑΧΙΝ. Καλά, ἀφοῦ ξέρω πὼς δὲν ἔχεις πεντάρια.

ΤΡΟΦΙΜΩΦ. Ἐχω. Σᾶς εὐχαριστῶ. Ἐλαβα μερικὰ χρή-

ματα για μιὰ μετάφραση. Νά, ἐδῶ στὴν τσέπη μου τᾶχω. (Ἐνυπόμονα). Μὰ ποῦ εἶναι οἱ γαλότσες μου ;..

ΒΑΡΙΑ (ἀπὸ τὸ ἄλλο δωμάτιο). Πάρτε τὶς βρῶμες σας ! (πετάει στὴ σκηνὴ ἓνα ζευγάρι γαλότσες).

ΤΡΟΦΙΜΩΦ. Γιατί θυμώνεις, Βάρια ; Χμ... Μὰ αὐτὲς οἱ γαλότσες δὲν εἶναι δικές μου !..

ΛΟΠΑΧΙΝ. Ἐσπεῖρα τὴν ἀνοιξὴ παπαρουνόσπορο χίλια στρέμματα, καὶ τώρα κέρδισα σαράντα χιλιάδες καθαρές. Τὸν καιρὸ ποῦ ἡ παπαροῦνες μου ἦταν ἀνθισμένες... οὐοὐχ ! Τί ζωγραφιὰ ἦταν ἐκεῖνη !.. Γι' αὐτὸ σοῦ λέω, ἔχω σαράντα χιλιάδες ξεκαθαρισμένες. Ἄν θέλεις νὰ σὲ δανείσω, μπορῶ νὰ σοῦ δώσω ὅσα κι' ἂν χρειάζεσαι. Γιατί νὰ στενοχωρηθεῖς ; Ἐγὼ ξέρεις εἶμαι χωριάτης, τὰ λέω ντόμπρα καὶ καθαρά.

ΤΡΟΦΙΜΩΦ. Νὰ σοῦ πῶ, ὁ πατέρας σου ἦτανε μουζῆκος, ὁ δικός μου φαρμακοποιὸς—αὐτὸ τίποτα δὲ σημαίνει... (Ὁ ΛΟΠΑΧΙΝ βγάζει τὸ πορτοφόλι του). Ἄφησε, ἄφησε... Καὶ διακόσες χιλιάδες νὰ μοῦ δίνεις, δὲν τίς παίρνω. Ἐγὼ εἶμαι ἐλεύθερος ἄνθρωπος. Αὐτὸ ποῦ ἐσεῖς ἐκτιμᾶτε τόσο πολὺ, πλούσιοι καὶ φτωχοί, καὶ τὸ κρατᾶτε μὲ τόση ἀγάπη, γιὰ μένα δὲν ἔχει καμιὰ ἀξία. Εἶναι σὰν τὸ πούπουλο ποῦ τὸ παίρνει ὁ ἀέρας. Ἐγὼ μπορῶ νὰ κάνω καὶ χωρὶς ἐσᾶς. Μπορῶ νὰ περάσω καὶ νὰ μὴ σᾶς προσέξω. Γιατί ἐγὼ εἶμαι δυνατὸς καὶ περήφανος. Ἡ ἀνθρωπότητα βαδίζει πρὸς μιὰ ὑπέρτατη ἀλήθεια, πρὸς μιὰ εὐτυχία πολὺ ἀνώτερη ποῦ μπορεῖ νὰ ὑπάρξει στὴ γῆ, καὶ ἐγὼ εἶμαι στὶς πρῶτες γραμμές.

ΛΟΠΑΧΙΝ. Καὶ θὰ φτάσεις ;

ΤΡΟΦΙΜΩΦ. Θὰ φτάσω !... (Παύση). Θὰ φτάσω, ἢ ἀλλοιῶς θὰ δεῖξω στοὺς ἄλλους τὸ δρόμο πῶς νὰ φτάσουν !..

(Ἀκούγεται ἀπὸ μακριὰ ὁ χτύπος τοῦ τσεκουριοῦ ποῦ πέφτει ἀπάνω στὰ δέντρα).

ΛΟΠΑΧΙΝ. Ἐ, ἀντίο φίλε μου. Εἶναι ὥρα νὰ ξεκινήσου-

με. Ἐμεῖς σπάζουμε τὰ μούτρα μας ὁ ἕνας μὲ τὸν ἄλλο, μὰ μ' ἔλα τοῦτα ἡ ζωὴ μας διαβαίνει, περνάει καὶ τὴ χά-
νομε. Ὅταν δουλεύω πολλές ὥρες, χωρὶς νὰ ξεκουραστώ,
τότες τὸ μυαλό μου εἶν' ἀλαφρώτερο καὶ μοῦ φαίνεται σὰ
νὰ νοιώθω κι' ἐγὼ γιατί ὑπάρχω. Μὰ πόσοι ἄνθρωποι
ζοῦνε στὴ Ρωσία, φίλε μου, χωρὶς νὰ ξέρουνε γιατί ζοῦ-
νε... Δὲ βαρύνεσαι... Τὸ ἴδιο κάνει. Ἡ κυκλοφορία, ἡ
δουλειά, δὲν ἔχουνε σχέση μ' ἔλα αὐτά. Μοῦ εἶπανε πῶς
ὁ Λεωνίδας Ἀντρέιτς βρῆκε μιὰ θέση στὴν Τράπεζα μὲ
ἕξι χιλιάδες ρούβλια τὸ χρόνο. Καλὸ εἶν' αὐτό. Μόνο πού
βέβαια, αὐτὸς δὲ θὰ κάτσει. Θὰ τὰ παρατήσει γρήγορα,
γιατί εἶναι τεμπέλης.

ANNIA (στὴν πόρτα). Ἡ μαμὰ σᾶς παρακαλεῖ νὰ μὴ
κόβουνε τὰ δέντρα τοῦ κήπου ὥσπου νὰ φύγει!...

ΤΡΟΦΙΜΩΦ. Μὰ ναί, ἀλήθεια, δὲν ἔχουνε διάκριση!...
(φεύγει).

ΛΟΠΑΧΙΝ. Ἀμέσως, ἀμέσως! Οἱ διαβόλοι ἀλήθεια!..
(φεύγει κατόπι του).

ANNIA. Στείλανε τὸ Φίρς στὸ Νοσοκομεῖο;

ΓΙΑΣΣΑ. Τοὺς τῶπα τὸ πρωτὶ. Θὰ τὸν ἔχουνε στείλει.

ANNIA (στὸν ΕΠΙΧΟΝΤΩΦ, πὸν ἔρχεται ἀπὸ τὸ σαλόνι).
Συμεὼν Παντελέιτς, μάθετε σᾶς παρακαλῶ, ἂν πήγανε
τὸ Φίρς στὸ Νοσοκομεῖο.

ΓΙΑΣΣΑ (πὸν θύμωσε). Τὸ πρωτὶ τὸ εἶπα τοῦ Γρηγόρη!
Τί ἀνάγκη νὰ ρωτᾶτε δέκα φορές;

ΕΠΙΧΟΝΤΩΦ. Ὁ μακροχρόνιος Φίρς, κατὰ τὴν τελικὴ
μου γνώμη, δὲν εἶναι γιὰ ἐπισκευή. Εἶναι καιρὸς του νὰ
πάει στοὺς προπάτορες. Ἐγὼ τὸν μακαρίζω... (Ἀκουμπᾶ
μιὰ βαλίτσα πάνω σὲ μιὰ χάρτινη καπελλιέρα καὶ τὴ βου-
λιάζει) Ὅριστε!... Πάει—Τῶξερα!... (Φεύγει).

ΓΙΑΣΣΑ (περιγελάει). Εἰκοσιδύο κακομοιριές!...

ΒΑΡΙΑ (πίσω ἀπ' τὴ πόρτα). Πήγανε τὸ Φίρς στὸ Νο-
σοκομεῖο;

ANNIA. Ναί, τὸν πήγανε.

ΒΑΡΙΑ. Καί γιατί δέν πήρανε τὸ γράμμα τοῦ γ ατροῦ ;
 ANNIA. Ἄχ, ναί ! Καί τώρα ; Πρέπει νὰ στείλουμε νὰ
 τοὺς προφτάσουνε !.. (φεύγει).

ΒΑΡΙΑ (ἀπὸ τῆ διπλανῆ κάμαρα). Ποῦ εἶναι ὁ Γιάσσα ;
 Πέστε του πὼς ἤρθε ἡ μάνα του καὶ θέλει νὰ τὸν ἀποχαι-
 ρετήσει.

ΓΙΑΣΣΑ (κουνάει τὸ χέρι του). Ἄ, μὰ πιά ! Θὰ μὲ κά-
 νουνε νὰ χάσω τὴν ὑπομονή μου !

(Ἡ ΝΤΟΥΝΙΑΣΣΑ ὄλη αὐτὴ τὴν ὥρα καταγινότανε μὲ τὶς
 ἀποσκευές. Τώρα πὸν ὁ ΓΙΑΣΣΑ ἔμεινε μόνος, ἔρχεται κον-
 τὰ του).

ΝΤΟΥΝΙΑΣΣΑ. Γιάσσα, μήτε γύρισες μιὰ φορὰ νὰ μὲ
 κοιτάξεις. Ὅλοι φεύγετε... Καὶ μένα ποῦ μ' ἀφήνετε !...
 (Κλαίει καὶ ρίχνεται στὸ λαιμό του).

ΓΙΑΣΣΑ. Ἐ, καὶ γιατί κλαῖς τώρα ; (Πίνει σαμπάνια).
 Σὲ ἔξι μέρες θὰ βρῖσκομαι πάλι στὸ Παρίσι... Αὔριο θὰ
 μποῦμε στὸ ἐξπρές καὶ δρόμο !... Ποῦ σὲ εἶδα ποῦ μὲ εἶ-
 δες ! Σὰν ἀπίστευτο μοῦ φαίνεται ! Βιβ λὰ Φράνς !... Ἐ-
 δῶ δέν εἶναι γιὰ μένα, δὲ μπορῶ νὰ ζήσω, δὲ μὲ χωράει
 ὁ τόπος !... Ἐδῶ δὲ μπορεῖς νὰ κάνεις τίποτα. Εἶδα κι'
 ἐχόρτασα τὴ χωριατιὰ—φτάνει !... (Πίνει σαμπάνια). Καὶ
 σὺ τώρα γιατί κλαῖς ; Νὰ μάθεις νὰ φέρνεσαι ὅπως πρέ-
 πει γιὰ νὰ μὴν κλαῖς ὕστερα !...

ΝΤΟΥΝΙΑΣΣΑ (βλέπει σ' ἓνα καθρεφτάκι καὶ πονδράρε-
 ται). Νὰ μοῦ γράφεις ἀπὸ τὸ Παρίσι. Ξέρεις πόσο σ' ἀ-
 γαποῦσα, Γιάσσα !... Σ' ἀγαποῦσα τόσο πολὺ !... Ἐγὼ
 εἶμαι ἓνα τρυφερὸ πλασματάκι, Γιάσσα...

ΓΙΑΣΣΑ. Ἐρχονται !... (Καταγίνεται μὲ τὶς ἀποσκευές
 καὶ σιγοτραγουδάει).

(Μπαίνουν, ἡ ΛΙΟΥΜΠΟΒ ΑΝΤΡΕΓΕΒΝΑ, ὁ ΓΚΑΓΕΦ καὶ
 ἡ ΣΑΡΛΟΤΤΑ ΙΒΑΝΟΒΝΑ).

ΓΚΑΓΕΦ. Πρέπει νὰ φεύγουμε. Δέν μᾶς μένει πολὺς και-

ρός... (Κοιτάζει τὸν ΓΙΑΣΣΑ). Ποιὸς μυρίζει ρέγγες;

ΛΙΟΥΜΠΟΒ. Σὲ δέκα λεπτὰ πρέπει νὰ κάτσουμε στ' ἀμάξι. (Ρίχνει μιὰ ματιὰ στὸ δωμάτιο). Ἔχε γειά, ἀγαπημένο μου σπίτι, γέρο παπποῦ!... Ὁὰ περάσει ὁ χειμῶνας, θὰ ρθεῖ ἡ ἀνοιξη καὶ σὺ πιά δὲ θὰ ὑπάρχεις. Ὁὰ σὲ γκρεμίσουνε. Πόσα καὶ πόσα δὲν ἔχουν ἀντικρύσει αὐτοὶ οἱ τοῖχοι!... (Φιλάει μὲ πάθος τὴ θυγατέρα της). Ἐθσαυρέ μου! Ἐσὺ λάμπεις, τὰ ματάκια σου ἀστράφτουνε, παίζουνε σὰ διαμάντια!... Εἶσαι εὐχαριστημένη;... Πολύ;

ANNIA. Naί, πολὺ εὐχαριστημένη!... Ἀρχίζει μιὰ νέα ζωὴ μαμάκα μου.

ΓΙΑΣΣΑ. Naί, ἀλήθεια. Ὅλα τὴν ὥρην εἶναι καλά. Πρὶν νὰ πουληθεῖ ὁ βυσσινόκηπος εἴμαστε ὅλοι ταραγμένοι, ἀνήσυχοι, ὑποφέραμε. Ἐπειτα, ὅταν τὸ ζήτημα τέλειωσε ὀριστικὰ καὶ ἀμετάκλητα, ὅλοι ἠσυχάσαμε, γινήκαμε μάλιστα καὶ χαρούμενοι. Ἐγὼ εἶμαι τὴν ὥρην ὑπάλληλος τραπέζης... Ἐνας οἰκονομολόγος!... Τὴν κόκκινη στὴ μέση!... Ἄλλὰ κι' ἐσὺ Λιούμπα, ὕστερ' ἀπ' ὅλα αὐτὰ, φαίνεσαι καλύτερα—χωρὶς ἀμφιβολία.

ΛΙΟΥΜΠΟΒ. Naί, τὰ νεῦρα μου εἶναι καλύτερα, αὐτὸ εἶν' ἀλήθεια. (Τῆς δίνουν τὸ καπέλλο καὶ τὸ πανωφόρι της). Κοιμᾶμαι ἀρκετὰ καλά. Φέρε τὰ πράγματά μου Γιάσσα, εἶναι ὦρα. (Στὴν ANNIA). Κορούλα μου, θὰ ξαναἰδωθοῦμε πολὺ σύντομα. Ἐγὼ πηγαίνω στὸ Παρίσι. Ὁὰ κάτσω ἐκεῖ ὅσο βαστάξουν τὰ χρήματα ποὺ ἔστειλε ἡ γιαιγιά σου ἀπὸ τὸ Γιαροσλάβ γιὰ ν' ἀγοραστεῖ τὸ χτῆμα—ζήτηω ἡ γιαιγιά! Ἄλλ' αὐτὰ τὰ χρήματα δὲ θὰ βαστάξουν καὶ πολὺ.

ANNIA. Ὁὰ γυρίσεις ὅσο πιὸ γρήγορα μπορεῖς, μαμά, δὲν εἶν' ἔτσι; Ἐγὼ θὰ μελετήσω γιὰ νὰ δώσω ἐξετάσεις στὸ γυμνάσιο, κι' ἄμα τελειώσω θὰ δουλεύω γιὰ νὰ σὲ βοηθῶ. Ὁὰ διαβάζουμε μαζὶ διάφορα βιβλία μαμά, ἔτσι δὲν εἶναι; (Φιλεῖ τὰ χέρια τῆς μαμᾶς της). Ὁὰ διαβάζουμε μαζὶ τὰ βράδουα τοῦ φθινοπώρου... Ὁὰ διαβάζουμε πολλὰ—πολλὰ βιβλία καὶ μπροστὰ μας θ' ἀνοιχτεῖ ἕνας νέος, ἕνας

ἄμορφος κόσμος. (Ὀνειροπόλα). Νᾶρθεις γρήγορα, μαμά !
ΛΙΟΥΜΠΟΒ. Θᾶρθω, χρυσό μου παιδί !... (τὴν ἀγκα-
λιάζει).

(Μπαίνει ὁ ΛΟΠΑΧΙΝ. Ἡ ΣΑΡΛΟΤΤΑ σιγοτραγουδάει).

ΓΚΑΓΕΦ. Ἡ εὐτυχισμένη Σαρλόττα τραγουδάει.

ΣΑΡΛΟΤΤΑ (παίρνει ἓνα δέμα πὸν μοιάζει σὰν τυλιγμένο
μωρό). Τὸ μωρουδάκι μου!... Νάνι, νάνι... (Ἀκούγεται τὸ
κλάμα τοῦ μωροῦ). Οὐά !... Οὐά !... Σώπαινε πουλάκι
μου, χρυσό μου ἀγοράκι... Οὐά !... οὐά !... Φτωχό μου, μι-
κρό μου μωρουδάκι, πόσο σὲ λυπᾶμαι !... (Πετάει τὸ δέμα
στὴ θέση του). Σᾶς παρακαλῶ, βρῆτε μου μιὰ θέση ! Ἐγὼ
δὲ μπορῶ νὰ μείνω ἔτσι !

ΛΟΠΑΧΙΝ. Θὰ σοῦ βρῶ, Σαρλόττα Ἰβάνοβνα, μὴ στε-
νοχωριέσαι.

ΓΚΑΓΕΦ. Ὅλοι φεύγουν καὶ μᾶς ἀφήνουν. Ἡ Βάρια
φεύγει... Δὲ μᾶς ἔχουν πιά ἀνάγκη.

ΣΑΡΛΟΤΤΑ. Στὴ χώρα δὲν ἔχω ποῦ νὰ μείνω. Πρέπει
νὰ φύγω... (Σιγοτραγουδάει). Δὲ βαρυνέσαι...

(Μπαίνει ὁ ΠΙΣΤΣΙΚ).

ΛΟΠΑΧΙΝ. Νά καὶ ὁ ἄνθρωπος-ἄλογο !...

ΠΙΣΤΣΙΚ (λαχανιασμένος). Ἄ !... Σταθῆτε νὰ πάρω ἀ-
νάσα !... ὦ !... Κουράστηκα !... Σεβαστότατοί μου !... Νε-
ρό, νερό δώστε μου !...

ΓΚΑΓΕΦ. Μήπως θέλετε χρήματα ;... Δοῦλος σας τα-
πεινώτατος ! Μακριὰ ἀπὸ τέτοιο πειρασμό !... (φεύγει).

ΠΙΣΤΣΙΚ. Εἶχα πολὺ καιρὸ νὰ σᾶς δῶ... ὠραιότητα μου
κυρία ! (Στὸ ΛΟΠΑΧΙΝ). Ἄ, ἐδῶ εἶσαι σύ... Χαίρω πὸν σὲ
βλέπω !... Τεράστιος νοῦς !... Νά, πάρε... (Δίνει λεφτὰ τοῦ
ΛΟΠΑΧΙΝ). Τετρακόσια ρούβλια. Μένουν ἀκόμη ὀχτακόσια
σαράντα...

ΛΟΠΑΧΙΝ (κουνάει τοὺς ὄμους του μὲ ἀπορία). Ὀνει-
ρο βλέπω ;... Ποῦ τὰ βρῆκες ;

ΠΙΣΤΕΙΚ. Σταθήτε !... "Ωχ, ζέστη !... "Ένα έκτακτότατον περιστατικόν ! "Ήρθαν στὸ χτήμα μου κάποιοι 'Εγγλέζοι καὶ βρῆκαν κάποιον ἄσπρο πηλό... (Στὴ *ΛΙΟΥΜΠΟΒ ΑΝΤΡΕΓΕΒΝΑ*). Καὶ γιὰ σᾶς τετρακόσια... ὠραιότητή μου !... Θαυμασιωτάτη μου ! (Τῆς δίνει λεφτά). Τὰ ὑπόλοιπα ἀργότερα... (Πίνει νερό). Κάποιος νέος μου ἔλεγε τώρα στὸ τραῖνο πὼς ἓνας μέγας φιλόσοφος, ἓνας τεράστιος νοῦς, συμβουλεύει νὰ πηδοῦμε ἀπὸ τὰ κεραμίδια... «Πήδα !», λέει, «αὐτὸ εἶν' ὄλο» ! (Μὲ θαναασμό). Γιὰ φαντάσου !... Νερό παρακαλῶ !

ΛΟΠΑΧΙΝ. Καὶ τί πρᾶμα εἶναι αὐτοὶ οἱ 'Εγγλέζοι ;

ΠΙΣΤΕΙΚ. Τοὺς παραχώρησα τὸ δικαίωμα νὰ σκάβουν ἓνα κομμάτι γῆς ἐπὶ εἰκοσιτέσσερα χρόνια... Καὶ τώρα, μὲ συγχωρεῖτε... Πρέπει νὰ τρέξω κι' ἄλλοῦ... Πρέπει νὰ πάω στοῦ Σνόικωφ... Στοῦ Καρδαμόνωφ... Παντοῦ... παντοῦ χρωστῶ !... (Πίνει). Σᾶς ἀφήνω γειά... Τὴν Πέμπτη ξανάρχομαι...

ΛΙΟΥΜΠΟΒ. 'Εμεῖς τώρα κουβαλιόμαστε στὴν πόλη. 'Εγὼ φεύγω αὔριο γιὰ τὴν Εὐρώπη.

ΠΙΣΤΕΙΚ. Πῶς ;... (Ταραγμένος). Γιατί στὴν πόλη ;... "Αμ βλέπω κι' ἐγὼ τὰ ἐπιπλα... τίς βαλίτσες... Δὲν πειράζει... (Δακρυσμένα). Δὲν πειράζει... Τεράστιοι νόες... αὐτοὶ οἱ ἐγγλέζοι !... Δὲν πειράζει... Νᾶστε καλά... 'Ο θεὸς μαζί σας... Σ' αὐτὸν τὸν κόσμον ὅλα ἔχουν ἓνα τέλος... (Φιλáει τὸ χέρι τῆς *ΛΙΟΥΜΠΟΒ ΑΝΤΡΕΓΕΒΝΑΣ*). Κι' ὅταν φτάσει στ' αὐτιά σας ἡ εἶδηση πὼς ἦρθε καὶ τὸ δικό μου τέλος, θυμηθῆτε αὐτὸ ἐδῶ... τὸ ἄλογο, καὶ πέστε : «Μιά φορὰ ἦταν στὸν κόσμον ἓνας τέτοιος καὶ τέτοιος... Συμειώνωφ—Πίστοικ... ὁ θεὸς σχωρέσ' τὴν ψυχὴ του...». 'Εκτακτότατος καιρὸς !... Ναι, ναί... (φεύγει πολὺ ταραγμένος, ἀλλ' ἀμέσως ξαναγυρίζει καὶ λέει ἀπὸ τὴν πόρτα). Σᾶς χαιρετᾷ ἡ Ντάτσενγκά μου !... (φεύγει).

ΛΙΟΥΜΠΟΒ. "Ας πηγαίνουμε κι' ἐμεῖς. Φεύγω μὲ δυὸ ἔγνοιες. 'Η πρώτη εἶναι ὁ Φῆρς ποὺ τὸν ἀφήνουμε ἄρρω-

στο... (Κοιτάζει τὸ ρολοῖ της). Ἐχουμε ἀκόμα πέντε λεφτά καιρό.

ANNIA. Μαμά, τὸ Φίρς τὸν στείλανε στὸ Νοσοκομεῖο. Ὁ Γιάσσα τὸν ἔστειλε τὸ πρωτῆ.

ΛΙΟΥΜΠΟΒ. Ἡ δευτέρα ἐγνοια μου εἶναι ἡ Βάρια. Ἡ καημένη, συνήθησε νὰ σηκώνεται πρωτῆ καὶ νὰ δουλεύει, καὶ τώρα χωρὶς δουλειὰ θᾶναι σὰν τὸ ψάρι στὴ στεριά. Ἄδυνατίσε, χλώμιασε καὶ κλαίει ὅλη τὴν ὥρα... (Παύση). Τὸ ξέρετε καλά, Γερμολάι Ἄλεξέιτς, τ' ὄνειρό μου ἦτανε νὰ τὴν παντρέψω μὲ σᾶς, κι' ὅλα δείχνανε πὼς θὰ παντρευόσασταν... (Κάτι ψυθιρίζει στὴν ANNIA. Ἐκείνη γνέφει στὴ ΣΑΡΛΟΤΤΑ καὶ φεύγουν κι' οἱ δύο). Αὐτὴ σᾶς ἀγαπᾶ. Ἐσᾶς πάλι σᾶς ἀρέσει... Δὲν ξέρω, δὲν ξέρω γιατί ἀποφεύγει ὁ ἕνας τὸν ἄλλο. Δὲν καταλαβαίνω !...

ΛΟΠΑΧΙΝ. Μὰ κι' ἐγὼ δὲν τὸ καταλαβαίνω, τ' ὁμολογῶ. Ξέρω κι' γὼ τί νὰ πῶ ; Ἄν ὑπάρχει ἀκόμα καιρός, ἐγὼ νὰ ποῦμε... καὶ τώρα εἶμαι πρόθυμος. Ἄς τελειώσουμε μιὰ γιὰ πάντα. Ἄλλὰ χωρὶς ἔσᾶς, τὸ νοιώθω, δὲ μπορῶ νὰ τῆς κάνω πρόταση.

ΛΙΟΥΜΠΟΒ. Ὠραία... Πολὺ Ὠραία. Δὲ χρειάζεται καὶ πολὺς καιρός—μονάχα μιὰ στιγμή. Ἐγὼ θὰ τὴ φωνάξω τώρα καί... .

ΛΟΠΑΧΙΝ. Ναί. Καλὰ πού βρίσκεται καὶ σαμπάνια... (Κοιτάζει τὰ ποτήρια). Ἄδειανά !... Κάποιος θὰ τὰ ρούφηξε. (Ὁ ΓΙΑΣΣΑ βήχει). Αὐτὸ λέγεται ἀνάδεια !

ΛΙΟΥΜΠΟΒ (μὲ ζωηρότητα). Λοιπόν, Ὠραία... Ἐμεῖς βγαίνουμε. Γιάσσα, ἀλλέ !... Θὰ τὴ φωνάξω... (Στὴν πόρτα). Βάρια, παράτησέ τα ὅλα κι' ἔλα δῶ ! Ἀμέσως, τρέξε !... (Φεύγει μὲ τὸν ΓΙΑΣΣΑ).

ΛΟΠΑΧΙΝ (κοιτάζοντας τὸ ρολοῖ του). Μάλιστα... (Παύση).

(Πίσω ἀπὸ τὴν πόρτα πνιγμένα γέλια, ψίθυροι, τέλος μπαίνει ἡ ΒΑΡΙΑ).

ΒΑΡΙΑ (ψάχνοντας κάμποση ώρα στις αποσκευές). Περιεργο, δὲ μπορῶ νὰ τῶβρω!...

ΛΟΠΑΧΙΝ. Τί γυρεύεται;

ΒΑΡΙΑ. Μόνη μου τῶβαλα καὶ νὰ μὴ μπορῶ νὰ θυμηθῶ!... (Παύση).

ΛΟΠΑΧΙΝ. Καὶ ποῦ σκέφτεστε νὰ πᾶτε τώρα, Βαρβάρα Μιχαηλόβνα;

ΒΑΡΙΑ. Ποιὸς-ἐγώ; Στους Ραγούλιν... Μ' ἐπήρανε νὰ κοιτάζω τὸ νοικοκυριό τους, ἔτσι σὰν οἰκονόμος.

ΛΟΠΑΧΙΝ. Στὸ Γιάσνιεβο λοιπόν, ἔ; Δηλαδή καμιὰ ἐβδομητταριά βέρτσια ἀπὸ δῶ... (Παύση). Κι' ἔτσι λοιπόν... Τέλειωσε ἡ ζωὴ σ' αὐτὸ τὸ σπίτι.

ΒΑΡΙΑ (ψάχνοντας στὰ πράγματα). Μὰ ποῦ νᾶναι;... Μπᾶς καὶ τῶβαλα στὸ σεντούκι;... Μάλιστα... Ἡ ζωὴ σ' αὐτὸ τὸ σπίτι τέλειωσε... Σήμερα πιά φεύγουμε...

ΛΟΠΑΧΙΝ. Κι' ἐγὼ φεύγω τώρα γιὰ τὸ Χάρκοβο... Καὶ μάλιστα μὲ τὸ ἴδιο τραῖνο. Ἔχω πολλές δουλειές ἐκεῖ. Ἔδῶ ἀφήνω τὸν Ἐπιχόντωφ. Τὸν πῆρα στὴ δουλειά μου.

ΒΑΡΙΑ. Μπᾶ!

ΛΟΠΑΧΙΝ. Τέτοιο καιρὸ περίσου εἶχαμε κι' ἄλας χιόνια, θυμᾶστε; Καὶ τώρα, ὠραῖος καιρός!... ἥλιος!... Μόνου πὸ κάνει λίγο κρῦο... Τρεῖς βαθμοὺς παγωνιά.

ΒΑΡΙΑ. Δὲν ἐκοίταξα... (Παύση). Μὰ καὶ τὸ θερμόμετρο εἶναι σπασμένο... (Παύση).

ΦΩΝΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΥΛΗ. Γερμολάι Ἀλεξέιτς!

ΛΟΠΑΧΙΝ (σὰ νὰ περιμένε πολλὴ ὥρα αὐτὸ τὸ κάλεσμα). Ἀμέσως! Ἐφτασα!... (φεύγει βιαστικά).

(Ἡ ΒΑΡΙΑ καθισμένη στὸ πάτωμα γέρνει τὸ κεφάλι της πάνω σ' ἓνα μπόγο μὲ ροῦχα καὶ κλαίει σιγανά. Ἀνοίγει ἡ πόρτα καὶ μπαίνει προφυλαχτικά ἡ ΛΙΟΥΜΠΟΒ ΑΝΤΡΕΓΕΒΝΑ).

ΛΙΟΥΜΠΟΒ. Λοιπόν; (Παύση). Πρέπει νὰ φεύγουμε.

ΒΑΡΙΑ (δὲν κλαίει πιά. Σκουπίζοντας τὰ δάκρυά της).

Ναί, ὦρα εἶναι, μητερούλα μου. Ἐγὼ προφταίνω νὰ φτάσω σήμερα στοὺς Ραγούλιν, φτάνει μονάχα νὰ μὴ χάσου με τὸ τραῖνο.

ΛΙΟΥΜΠΟΒ (στὴν πόρτα). Ἄννια, ντύσου !...

(Μπαίνουν, ἡ ANNIA ὕστερα ὁ ΓΚΑΓΕΦ καὶ ἡ ΣΑΡΛΟΤΤΑ ΙΒΑΝΟΒΝΑ. Ὁ ΓΚΑΓΕΦ φορεῖ χοντρὸ ἐπανωφόρι. Μαζεύονται οἱ ὑπηρέτες κι' οἱ ἀμαξάδες. Ὁ ΕΠΙΧΟΝΤΩΦ καταγίνεται στὶς ἀποσκευές).

ΛΙΟΥΜΠΟΒ. Τώρα μπορούμε νὰ φεύγουμε.

ANNIA (χαρούμενα). Ναί, νὰ φεύγουμε !

ΓΚΑΓΕΦ. Φίλοι μου ! Ἀγαπητοί, ἀκριβοί μου φίλοι !... Ἐγκαταλείποντας τὸ σπίτι αὐτὸ γιὰ πάντα, πῶς μπορῶ νὰ κρατηθῶ... πῶς μπορῶ νὰ κρατηθῶ καὶ νὰ μὴν ἐκφράσω τὰ αἰσθήματα ἐκεῖνα ποὺ αὐτὴν τὴν στιγμή πλημμυρίζουν ὀλόκληρη τὴν ὑπαρξή μου ;...

ANNIA (παρακλητικά). Θεῖε !...

ΒΑΡΙΑ. Θεῖε, δὲν εἶν' ἀνάγκη !

ΓΚΑΓΕΦ (μελαγχολικά). Διπλὴ τὴν κίτρινη στὴ μέση !... Δὲ μιλῶ...

(Μπαίνει ὁ ΤΡΟΦΙΜΩΦ ἔπειτα ὁ ΛΟΠΑΧΙΝ).

ΤΡΟΦΙΜΩΦ. Λοιπόν, κυρίες καὶ κύριοι, ὦρα νὰ φεύγουμε !

ΛΟΠΑΧΙΝ. Ἐπιχόντωφ, τὸ παλτό μου.

ΛΙΟΥΜΠΟΒ. Ἐγὼ θὰ μείνω ἀκόμα μιὰ στιγμή. Μοῦ φαίνεται σὰ νὰ μὴν ἔχω δεῖ πρωτύτερα τί τοίχους ἔχει αὐτὸ τὸ σπίτι, τί ταβάνια, καὶ τώρα τὰ βλέπω μὲ τέτοιο πόνος, μὲ τόση τρυφερὴ ἀγάπη...

ΓΚΑΓΕΦ. Θυμᾶμαι τὸν καιρὸ ποὺ ἤμουν ἔξι χρονῶν, τὴν ἡμέρα τῆς Ἀγίας Τριάδος, καθόμουν σ' αὐτὸ ἐδῶ τὸ παράθυρο κι' ἔβλεπα τὸν πατέρα μου ποὺ πήγαινε στὴν ἐκκλησία.

ΛΙΟΥΜΠΟΒ. Τὰ μαζέψατε ὄλα ;

ΛΟΠΑΧΙΝ. Ὅλα μοῦ φαίνεται. (Στὸν ΕΠΙΧΟΝΤΩΦ βιά-

ζοντας τὸ παλτό του). Ἐσὺ Ἐπιχόντωφ, κοίταξε νᾶναι ὅλα ἐν τάξει σὰ θὰ γυρίσω.

ΕΠΙΧΟΝΤΩΦ (μὲ βραχνή φωνή). Μείνετε ἤσυχος, Γερμολάι Ἀλεξέιτς.

ΛΟΠΑΧΙΝ. Ἔ, τί ἔπαθε ἡ φωνή σου ;

ΕΠΙΧΟΝΤΩΦ. ὦ, τίποτα. Ἡπια νερὸ τώρα. Κάτι κατά-
πια...

ΓΙΑΣΣΑ (παριφρονητικά). Χωριατιά !...

ΛΙΟΥΜΠΟΒ. Θὰ φύγουμε, κι' ἐδῶ δὲ θὰ μείνει οὔτε
ψυχή...

ΛΟΠΑΧΙΝ. Ναί, ἴσαμε τὴν ἀνοιξη.

ΒΑΡΙΑ (τραβάει ἓνα παρασσόλι ἀπὸ ἓνα δέμα καὶ κάνει σὰ
νᾶθελε νὰ τὸ καταφέρει σὲ κάποιον. Ὁ ΛΟΠΑΧΙΝ κάνει σὰ
νὰ τρώμαξε). Ἔ, ὄχι δά !... Μήτε τὸ σκέφτηκα !...

ΤΡΟΦΙΜΩΦ. Ἐμπρὸς κύριοι ! Πᾶμε νὰ κάτσουμε στ' ἀ-
μάξια. Τὸ τραῖνο περνᾷ γρήγορα !

ΒΑΡΙΑ. Πέτια, ἐδῶ εἶναι οἱ γαλότσες σας. Νά, κοντὰ
στὴ βαλίτσα. (Μὲ δάκρυα). Καὶ τί λερωμένες πού εἶναι,
τί παληές πού εἶναι !...

ΤΡΟΦΙΜΩΦ (βάζοντας τὶς γαλότσες του). Πᾶμε φίλοι !

ΓΚΑΓΕΦ (πολὺ συγκινημένος, φοβᾶται νὰ μὴν κλάψει).
Τὸ τραῖνο !... Ὁ σταθμός !... Τὴν κόκκινη στὴ μέση !...
Κρουαζέ !... Τὴν ἄσπρη διπλὴ στὴ γωνιά !...

ΛΙΟΥΜΠΟΒ. Ἄς πηγαίνουμε !

ΛΟΠΑΧΙΝ. Ἐδῶ εἶναι ὅλοι ; Μπᾶς κι' ἔμεινε κανένας
μέσα ; (Κλειδώνει τὴν δεξιὰ πόρτα). Ἐδῶ εἶν' ἀφησμένα
πράματα, πρέπει νὰ κλειδώσουμε. Μπρὸς ! Πᾶμε !

ΑΝΝΙΑ. Ἀντίο σπίτι ! Χαῖρε παληὰ ζωή !

ΤΡΟΦΙΜΩΦ. Χαῖρε νέα ζωή ! (Φεύγει μαζί μὲ τὴν ΑΝΝΙΑ).

(Ἡ ΒΑΡΙΑ κοιτάζει γύρω τὴν κάμαρα καὶ σιγά-σιγά
βγαίνει. Ὁ ΓΙΑΣΣΑ καὶ ἡ ΣΑΡΛΟΤΤΑ ΙΒΑΝΟΒΝΑ μὲ τὸ
σκυλάκι τῆς βγαίνουν).

ΛΟΠΑΧΙΝ. Λοιπόν, καλή άνοιξη ! Βγαίνετε κύριοι. Καλή άντάμωση !... (Φεύγει).

(Μένουν στη σκηνή ή ΛΙΟΥΜΠΟΒ ΑΝΤΡΕΓΕΒΝΑ και ο ΓΚΑΓΕΦ. Σάν νά περίμεναν αυτή τή στιγμή, ρίχνονται ο ένας στην άγκαλιά του άλλου και κλαίνε πνιχτά—φοβούνται μήν τους άκούσουν).

ΓΚΑΓΕΦ (σ' άπελπισία). Άδελφή μου, άδελφή μου !...

ΛΙΟΥΜΠΟΒ. Κήπε μου !... Γλυκέ μου, ώραϊε μου κήπε ! Ζωή μου, νεότης μου, εύτυχία μου, έχετε γειά !... Έχετε γειά !...

Η ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΑΝΝΙΑΣ (χαρούμενα προσκαλεϊ). Μαμά !...

Η ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΤΡΟΦΙΜΩΦ (εϋθυμα, ένθουσιαστικά). Άού !

ΛΙΟΥΜΠΟΒ. Για τελευταία φορά νά ρίξω μιá ματιά στους τοίχους, στα παράθυρα... Έδω, σ' αυτή τήν κάμαρα, άρεσε τής μακαρίτισσας τής μητέρας μου νά περπατάει.

ΓΚΑΓΕΦ. Άδελφή μου, άδελφή μου !...

Η ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΑΝΝΙΑΣ. Μαμά !...

Η ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΤΡΟΦΙΜΩΦ. Άού !...

ΛΙΟΥΜΠΟΒ. Έρχόμαστε !... (Βγαίνουν).

(Η σκηνή άπομένει άδειανή. Άκούγεται πού κλειδώνουν όλες τίς πόρτες, έπειτα ο κρότος τών άμαξιών πού φεύγουν. Γίνεται ήσυχία. Μέσα στην ήσυχία άκούγεται ο βουβός χτύπος του τσεκουριού πάνω στο δέντρο, πού άντηχεί μονότονα και θλιβερά. Άκούγονται σιγανά βήματα. Άπό τήν πόρτα δεξιά παρουσιάζεται ο ΦΙΡΣ. Είναι ντυμένος όπως πάντοτε, με άνοιχτό πράσινο ζακέττο, και άσπρο γελέκο. Φοράει παντούφλες. Είναι άρρωστος).

ΦΙΡΣ (πλησιάζει τήν πόρτα και πιάνει τó πόμολο). Κλειστά... Φύγανε. (Κάθεται στον καναπέ). Έμένα με ξεχάσανε... Έ, δέν πειράζει... Θα κάτω έδωνά κομματάκι... Και νά δείς πού ο Λεωνίδας Άντρέιτς, δέ θα φόρεσε τή γούνα του. Με τó άλαφρύ του παλτό έφυγε. (Άναστενάζει στε-

νοχωρημένος). "Αμ, δὲν ἤμouνα γὰρ νὰ κοιτάξω... "Αχ... ποῦν τὰ νειάτα!... (Μουρομουρίζει κάτι τὸ ἀξειδιάλυτο). Πέρασε ἡ ζωὴ... πάει... Σὰν νὰ μὴν ἔζησα... (Πλαγιάζει). "Ας γείρω ἐδωνά... Δὲν ἔχεις πιὰ δύναμη... Τίποτα δὲν σ' ἀπόμεινε... Τίποτα. "Αχ... ἐσύ... ἀχαίρευτε!... (Μένει ἀκίνητος).

(Ἐνας ἦχος ἀκούγεται ἀπὸ μακριά, σὰν ἀπὸ τὸν οὐρανό. Ἦχος χορδῆς ποὺ σπάζει καὶ σβήνει θλιβερά. Γίνεται πάλι ἡσυχία. Ἀκούγεται μονάχα στὸν κῆπο ὁ χτύπος τοῦ τσεκουριοῦ πάνω στὸ δέντρο).

Α Γ Λ Α Ι Α

Η ΑΡΚΟΥΔΑ

ΚΩΜΩΔΙΑ ΜΟΝΟΠΡΑΚΤΗ

ΤΑ ΠΡΟΣΩΠΑ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

ΠΟΠΟΒΑ, Έλενα Ίβάνοβνα Ποπώφ, νεαρή χήρα με λακάκια στα μάγουλα, ιδιοκτήτρια έξοχικου χτήματος.

ΣΜΗΡΝΩΦ, Γρηγόρης Στεπάνοβιτς, μεσόκοπος χτηματίας.

ΛΟΥΚΑΣ, γέρος υπηρέτης τῆς κυρίας Ποπώφ.

ΕΝΑΣ ΚΗΠΟΥΡΟΣ

ΕΝΑΣ ΑΜΑΞΙΑΣ

ΜΕΡΙΚΟΙ ΕΡΓΑΤΕΣ

Βουβὰ πρόσωπα.

ΣΚΗΝΗ: Στὸ χτήμα τῆς κυρίας Ποπώφ.

Η ΑΡΚΟΥΔΑ

ΣΚΗΝΗ:

Καλοεπιπλωμένο σαλόνι στο έξωχικό σπίτι της κυρίας ΠΟΠΩΦ. Ἡ κυρία ΠΟΠΩΦ, μὲ βαρὺ πένθος, κάθεται σ' ἕναν καναπέ κι' ἔχει τὰ μάτια καρφωμένα σὲ μιὰ φωτογραφία. Ὁ ΛΟΥΚΑΣ στέκει παρέκει.

ΛΟΥΚΑΣ. Δὲν κάνετε καλά, Κυρία!... Βασανίζετε τὸν ἑαυτὸ σας! Ὁ μάγερας καὶ ἡ καμαριέρα βγῆκαν ὄξω... Πᾶνε νὰ μαζέψουνε κούμαρα στὸ δάσος. Κάθε ζωντανὸ πλάσμα χαίρεται τὴ ζωὴ του. Ἀκόμα κι' ἡ γάτα ξέρει πῶς νὰ χαρεῖ καὶ νὰ ξεφαντώσει—τριγυρνάει μέσ' στὴν αὐλὴ καὶ πιάνει πουλάκια. Κι' ἐσεῖς κάθεστε στὸ σπίτι ὅλη τὴν ἡμέρα σὰ νὰ βρίσκεστε σὲ μοναστήρι. Καμιὰ χαρά!... Ναί, μὰ τὴν ἀλήθεια! Κι' ἂν τὸ λογαριάσουμε, κοντεύει χρόνος ποὺ δὲν βγήκατε καθόλου ἀπὸ τὸ σπίτι.

ΠΟΠΩΒΑ. Κι' οὔτε θὰ βγῶ ποτέ μου. Καὶ γιατί τάχα νὰ βγῶ; Ἡ ζωὴ μου ἔσβησε... Ἐκεῖνος βρίσκεται στὸν τάφο του, κι' ἐγὼ θάφτηκα μέσα σὲ τέσσερις τοίχους... Εἴμαστε κι' οἱ δύο μας νεκροί.

ΛΟΥΚΑΣ. Πάλι τὰ ἴδια!... Εἶναι τρομερὸ νὰ σᾶς ἀκούει κανεὶς νὰ μιλάτε ἔτσι! Ὁ Νικολαῖ Μιχαήλοβιτς πέθανε. Ἔτσι ἦτανε γραφτό, ἦτανε θέλημα θεοῦ, καὶ ὁ θεὸς θ' ἀναπάψει τὴν ψυχὴ του. Κι' ἐσεῖς τὸν πενήθησατε, τὸν κλάψατε... Καιρὸς πιά νὰ σταματήσετε—φτάνει τόσο!... Δὲ μπορεῖ κανεὶς νὰ φοράει μαῦρα καὶ νὰ κλαίει σ' ὅλη του τὴ ζωὴ! Κι' ἐγὼ ἔχασα τὸ ταῖρι μου... Ἔ, τί νὰ κάνω; Τὴ λυπήθηκα, ἔκλαψα γι' αὐτὴν ἕναν ὀλάκερο μῆνα—κι' αὐτὸ ἦταν ὄλο. Ἄμ τί, θὰ καθόμουν νὰ μοιρολογῶ σὰν

τὸν Λάζαρο σ' ὄλη μου τῆ ζωῆ; Δὲν τῆς ἄξιζε κι' ὄλας τῆς καημένης—γρηᾶ γυναίκα ἦτανε. (Ἀναστενάζει). "Ὁλους τοὺς γειτόνους σας τοὺς ξεχάσατε. Δὲ βγαίνετε καθόλου, οὔτε δέχεστε ἐπισκέψεις. Κι' ἐμεῖς οἱ ὑπῆρέτες ζοῦμε σὰν τὶς ἀράχνες, μὲ τὸ συμπάθιο, δὲ βλέπουμε τὸ φῶς τῆς μέρας, καὶ τὶς στολές μας τὶς φάγανε τὰ ποντίκια. Λὲς καὶ δὲν ὑπάρχουν πιά καθὼς πρέπει ἄνθρωποι σ' αὐτὸν τὸν κόσμο. Μὰ ὄλη ἡ γειτονιά εἶναι γεμάτη εὐγενεῖς! Τὸ Σύνταγμα στρατοπεδεύει στὸ Ριμπλῶβ—ἀξιωματικοὶ ἕνας σωρός, πού νὰ τοὺς χαίρεται τὸ μάτι καὶ νὰ μὴ χορταίνει νὰ τοὺς βλέπει. Λένε πὼς στὴ Στρατῶνα δὲν περνάει Παρασκευὴ πού νὰ μὴν ἔχουνε χορό, καὶ ἡ μπάντα κάθε μέρα παίζει μουσική. "Α, καλή μου, ἀκριβὴ μου Κυρία, εἴστε νέα, γερή, ὁμορφη. Κεῖνο πού σᾶς λείπει εἶναι ἡ χαρά, ἡ διασκέδαση... Καὶ ξέρετε, ἡ ὁμορφιά δὲ βαστάει παντοτινά. "Αμα περάσουν καμιὰ δεκαριὰ χρονάκια, θὰ τρέχετε τότες μετὰ χαρᾶς πίσω ἀπ' τοὺς ἀξιωματικούς, θ' ἀπλώνετε τὴν οὐρά σας σὰν τὸ παγῶνι... μὰ θᾶναι πιά ἀργά, πολὺ ἀργά!...

ΠΟΠΟΒΑ (ἀποφασιστικά). Σὲ παρακαλῶ, μὴ μοῦ ξαναμιλήσεις πιά γιὰ τέτοια πράματα! Ξέρεις πολὺ καλὰ πὼς ἀπὸ τότε πού πέθανε ὁ Νικολαΐ Μιχαήλοβιτς, ἡ ζωὴ μου δὲν ἔχει πιά κανένα νόημα. Νομίζεις λοιπὸν πὼς εἶμαι ζωντανή; Σοῦ φαίνεται μονάχα! Ὅρκιστηκα νὰ μὴ βγάλω τὰ μαῦρα ποτέ, νὰ μὴ κοιτάξω ποτέ τὸ φῶς τῆς μέρας, ὥσπου νὰ μὲ βάλουν στὸν τάφο μου. Ἄκους;... "Ω! νὰ μπορούσε ἀβλεπε ἡ ψυχὴ του πόσο τὸν ἀγαπῶ!... Ναι, τὸ ξέρω—καὶ γιὰ σένα δὲν εἶναι μυστικὸ—πὼς ἦταν συχνὰ ἄδικος μαζί μου, σκληρὸς καὶ μ' ἀπατοῦσε. Ἄλλὰ ἐγὼ θὰ τοῦ εἶμαι πιστὴ ὡς τὸν τάφο—γιὰ νὰ τοῦ ἀποδείξω πόσο ἐγὼ μπορῶ ν' ἀγαπῶ! Ἐκεῖ στὸ ὑπερπέραν θὰ μ' εὔρει ἔτσι ὅπως ἤμουν καὶ πρὶν ἀπ' τὸ θάνατό του!...

ΛΟΥΚΑΣ. Ἄντι νὰ κάθεστε καὶ νὰ λέτε αὐτὰ τὰ λόγια θᾶτανε καλύτερα νὰ κάνετε ἕναν περίπατο στὸν κῆπο ἢ νὰ

διατάξετε νὰ σᾶς ζέψουνε τὸν Τόμπυ ἢ τὸν Γίγαντα καὶ νὰ κάνετε ἐπίσκεψη στοὺς γειτόνους!

ΠΟΠΟΒΑ (κλαίει). ὦ! ὦ!...

ΛΟΥΚΑΣ. Κυρία μου, ἀκριβὴ μου, καλὴ μου Κυρία, τί πάθατε; Για τῆνομα τοῦ θεοῦ!...

ΠΟΠΟΒΑ. Τὸν ἀγαποῦσε τόσο πολὺ τὸν Τόμπυ!... Κάθε φορὰ ποὺ ἔκανε βίζιτα στοὺς Κορτσκάγιν ἢ στοὺς Βλάσσοβ, τὸν Τόμπυ ἔζευε στ' ἀμάξι! Τὶ ὠραῖος καβαλάρης ποὺ ἦτανε! Τὶ χαριτωμένος ποὺ ἦταν ὅταν τραβοῦσε μ' ὄλη του τὴ δύναμη τὰ γκέμια! Θυμᾶσαι;... ὦ! Τόμπυ! Τόμπυ!... Νὰ τοὺς πεῖς νὰ τοῦ δώσουν σήμερα διπλὴ μερίδα σανό!

ΛΟΥΚΑΣ. Μάλιστα κυρία.

(Ἔνα κουδούνι χτυπᾷ δυνατὰ).

ΠΟΠΟΒΑ (ξαφνιασμένη). Ποιὸς εἶναι; Πῆς πῶς δὲν δέχομαι κανέναν!

ΛΟΥΚΑΣ. Μάλιστα κυρία... (Βγαίνει).

ΠΟΠΟΒΑ (μόνη, κοιτάζοντας τὴ φωτογραφία). Θὰ δεῖς, Νικολάι, θὰ δεῖς πῶς ξέρω ν' ἀγαπῶ καὶ νὰ συγχωρῶ! Ἡ ἀγάπη μου θὰ πεθάνει μονάχα ὅταν πεθάνω κι' ἐγὼ—ὅταν ἡ φτωχὴ μου καρδούλα πάψει νὰ χτυπάει! (Χαμογελᾷ μέσα ἀπὸ τὰ δάκρυά της). Σὰ δὲ ντρέπεσαι!... Εἶμαι τόσο φρόνιμη, τόσο καλὴ καὶ πιστὴ σύζυγος... Κλειδώθηκα δῶ μέσα καὶ θὰ σοῦ μείνω πιστὴ ὡς τὸ θάνατο. Ἐνῶ ἐσύ... σὰ δὲ ντρέπεσαι!... Μπουλουκάκι μου! Μάλωνες μαζί μου, μοῦκανες σκηνές, μ' ἀπατοῦσες, μ' ἄφηνες μονάχη ὀλόκληρες βδομάδες...

(Μπαίνει ὁ ΛΟΥΚΑΣ σὲ μεγάλη ταραχῇ).

ΛΟΥΚΑΣ. Κυρία, κάποιος σᾶς ζητάει... Θέλει ναι καὶ ναι νὰ σᾶς μιλήσει!...

ΠΟΠΟΒΑ. Τοῦπες πῶς ἀπὸ τότε ποὺ πέθανε ὁ ἄντρας; μου δὲν δέχομαι κανέναν;

ΛΟΥΚΑΣ. Ναι, τοῦ τῶπα, μὰ ποῦ ν' ἀκούσει! Λέει πῶς τὸ πρᾶμα βιάζει. Πρέπει, λέει, νὰ σᾶς δεῖ ἀμέσως...

ΠΟΠΟΒΑ. Δὲ δέχομαι κανέναν!

ΛΟΥΚΑΣ. Ναι, τοῦ τῶπα κι' ἐγώ, μὰ αὐτὸς εἶν' ἕνας ἀγριάνθρωπος! Μ' ἔβρισε καὶ μπῆκε μέσα μὲ τὸ ζόρι. Εἶναι τώρα στὸ σαλόνι.

ΠΟΠΟΒΑ (ξαναμμένη). Πολὺ καλά! Φέρτον μέσα. Τὶ ἀναίδεια!...

(Ὁ ΛΟΥΚΑΣ βγαίνει).

ΠΟΠΟΒΑ. Τὶ ἐνοχλητικοὶ αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι! Μὰ τί θέλουν ἀπὸ μένα; Γιατί δὲ μ' ἀφήνουν στὴ μοναξιά μου; (Ἀναστενάζει). Ἐγὼ πρέπει χωρὶς ἄλλο νὰ πάω σὲ κα-
νένα μοναστήρι. (Τὸ σκέφτεται). Ναι, ναί, σὲ μοναστήρι!...

(Μπαίνει ὁ ΣΜΗΡΝΩΦ, πίσω του ὁ ΛΟΥΚΑΣ).

ΣΜΗΡΝΩΦ (στὸν ΛΟΥΚΑ). Βρὲ βλάκα, πολὺ φασαρία κάνεις!... Εἶσαι γάϊδαρος! (Βλέπει τὴν ΠΟΠΟΒΑ, μὲ πολὺ εὐγένεια). Κυρία μου, ἔχω τὴν τιμὴ νὰ σᾶς παρουσιαστῶ: Ἀπόστρατος λοχαγὸς τοῦ πυροβολικοῦ, χτηματίας, Γρηγόρης Στεπάνοβιτς Σμηρνῶφ! Εἶμαι ἀναγκασμένος νὰ σᾶς ἐνοχλήσω γιὰ ἕνα πολὺ σπουδαῖο ζήτημα!

ΠΟΠΟΒΑ (χωρὶς νὰ δώσει τὸ χέρι της). Τί ἐπιθυμεῖτε παρακαλῶ;

ΣΜΗΡΝΩΦ. Ὁ μακαρίτης ὁ ἄντρας σας, ποῦ εἶχα τὴν τιμὴ νὰ τότε γνωρίζω, μοῦ ἄφησε ἀπλήρωτα δυὸ γραμματί-
α, κάπου χίλια διακόσια ρούβλια. Κι' ἐπειδὴ αὐριο ἔχω νὰ πληρώσω κάτι τόκους στὴν Ἀγροτικὴ Τράπεζα, ἦρθα νὰ σᾶς θερμοπαρακαλέσω κυρία μου, νὰ μοῦ πληρώσετε αὐτὰ τὰ λεφτὰ σήμερα.

ΠΟΠΟΒΑ. Χίλια διακόσια ρούβλια... Καὶ γιατί σᾶς χρω-
στοῦσε ὁ ἄντρας μου;

ΣΜΗΡΝΩΦ. Εἶχε ἀγοράσει ἀπὸ μένα κάτι ἄχυρα.

ΠΟΠΟΒΑ (μ' ένα γνέφημο στὸν ΛΟΥΚΑ). Μὴ ξεχάσεις νὰ τοὺς πεῖς νὰ δώσουνε στὸν Τόμπυ διπλὴ μερίδα σανό!...

(Ὁ ΛΟΥΚΑΣ βγαίνει).

ΠΟΠΟΒΑ (στὸν ΣΜΗΡΝΩΦ). Ἄφοῦ ὁ Νικολάι Μιχαήλοβιτς σᾶς χρωστοῦσε, ἐγὼ βέβαια θὰ σᾶς πληρώσω, ἀλλὰ πρέπει νὰ μὲ συγχωρήσετε γιατίι δὲν ἔχω σήμερα χρήματα. Μεθαύριο πού θὰ ἐπιστρέψει ἀπὸ τὴν πόλη ὁ ἐπιστάτης μου, θὰ τοῦ παραγγείλω νὰ σᾶς πληρώσει αὐτὸ τὸ χρέος!... Ὡς τότε ὅμως, δὲ θὰ μπορέσω νὰ τακτοποιήσω τὸ ζήτημά σας. Ἐξ ἄλλου σήμερα κλείνουν ἀκριβῶς ἑπτὰ μῆνες ἀπὸ τότε πού ὁ ἄντρας μου πέθανε, καὶ βρίσκομαι τώρα σὲ μιὰ τέτοια κατάσταση, πού δὲν ἔχω καμιὰ διάθεση νὰ μιλήσω γιὰ χρηματικὰ ζητήματα.

ΣΜΗΡΝΩΦ. Μὰ κι' ἐγὼ βρίσκομαι σὲ μιὰ τέτοια κατάσταση, πού ἂν δὲν πληρώσω αὐριο τοὺς τόκους μου, θὰ εἶμαι ἕνας ἄνθρωπος χρεοκοπημένος. Τὸ χτῆμα μου θὰ βγεῖ στὸν πλειστηριασμό!...

ΠΟΠΟΒΑ. Μεθαύριο θὰ πάρετε τὰ χρήματά σας.

ΣΜΗΡΝΩΦ. Τὰ χρήματά μου, δὲν τὰ χρειάζομαι μεθαύριο, τὰ χρειάζομαι σήμερα!

ΠΟΠΟΒΑ. Λυπᾶμαι, ἀλλὰ δὲν μπορῶ νὰ σᾶς πληρώσω σήμερα.

ΣΜΗΡΝΩΦ. Ναί, ἀλλὰ κι' ἐγὼ δὲ μπορῶ νὰ περιμένω ὡς μεθαύριο!

ΠΟΠΟΒΑ. Μὰ τί μπορῶ νὰ σᾶς κάνω, ἀφοῦ δὲν τᾶχω τώρα;

ΣΜΗΡΝΩΦ. Δηλαδή δὲ μπορεῖτε νὰ μὲ πληρώσετε;

ΠΟΠΟΒΑ. Δὲ μπορῶ.

ΣΜΗΡΝΩΦ. Αὐτὴ εἶναι ἡ τελευταία σας λέξη;

ΠΟΠΟΒΑ. Ἡ τελευταία μου.

ΣΜΗΡΝΩΦ. Ἡ τελευταία-τελευταία;

ΠΟΠΟΒΑ. Ἡ τελευταία-τελευταία.

ΣΜΗΡΝΩΦ. Εὐχαριστῶ. Αὐτὸ τὸ σημειῶνω! (Κουνάει

τούς ὄμους του). Κι' ὕστερα λέει νὰ μὴ χολοσκᾶς! 'Ο φορατζῆς μ' ἀντάμωσε τώρα δὰ στὸ δρόμο καὶ μοῦπε : «Γρηγόρη Στεπάνιτς, μοῦ φαίνεσαι πάντα στενοχωρημένος, γιατί;». Μὰ πῶς θές, γιὰ τ'ὄνομα τοῦ θεοῦ νὰ μὴ στενοχωριέμαι; Χρειάζομαι λεφτά, πνίγομαι!... Χτὲς ἔφυγα ἀπὸ τὸ σπίτι μου χαράματα, πῆρα βόλτα ὄλους τούς χρεωφελέτες μου, ἀλλὰ—θὰ τὸ πιστέψετε;—κανένας ἀπὸ δαύτους δὲ μοῦδωσε οὔτε καπίκι! Ἔφαγα τὰ πόδια μου ὅλη τὴν ἡμέρα! 'Ο διάολος μονάχα ξέρει σὲ τί βρωμόσπιτο πέρασα τὴ νύχτα μου... Κοιμήθηκα σὲ μιὰ κάμαρα πλάϊ σ' ἓνα βαρέλι μὲ ρακί! Καὶ τώρα πού, δόξα σοι ὁ Θεός, ἔφτασα ὡς ἐδῶ, κάπου ἑβδομῆντα βέρτσια ἀπὸ τὸ σπίτι μου, ἐλπίζοντας πῶς θὰ πάρω ἐπιτέλους τὰ λεφτά μου, ἔρχεστε σεῖς καὶ μοῦ λέτε : «δὲν ἔχω διάθεση!»). Πῶς νὰ μὴ χολοσκᾶω;

ΠΟΠΟΒΑ. Νομίζω πῶς ἐξηγήθηκα καθαρά : ὅταν θὰ γυρίσει ἀπὸ τὴν πόλη ὁ ἐπιστάτης μου θὰ πάρετε τὰ χρήματά σας.

ΣΜΗΡΝΩΦ. Ἐγὼ δὲν ἤρθα δῶ νὰ δῶ τὸν ἐπιστάτη σας, ἤρθα νὰ δῶ ἐσᾶς! Τί διάολο—μὲ τὸ συμπάθειο—νὰ τὸν κάνω τὸν ἐπιστάτη σας;

ΠΟΠΟΒΑ. Μὲ συγχωρεῖτε, κύριε, δὲν εἶμαι συνηθισμένη σὲ τέτοιους τρόπους καὶ τέτοιες ἐκφράσεις. Ἡ ἀκρόαση ἐτελείωσε!... (Βγαίνει βιαστικά).

ΣΜΗΡΝΩΦ (μόνος). Ὅριστε! Τί τῆς λὲς τώρα; «Δὲν ἔχω διάθεση!» Εἶναι ἑπτὰ μῆνες πού πέθανε ὁ ἀντρούλης τῆς! Ναι, ἀλλὰ κι' ἐγὼ πρέπει νὰ πληρώσω τούς τόκους μου ἢ δὲν πρέπει; Σᾶς ρωτάω, πρέπει νὰ πληρώσω τούς τόκους μου, ναι ἢ ὄχι; Τώρα θὰ μοῦ πῆτε : ὁ ἄντρας τῆς πέθανε, ἔχει στενοχώριες, κι' ὁ ἐπιστάτης—πού νὰ τὸν πάρει ὁ διάολος τὸν ἐπιστάτη!—ἔχει πάει ταξίδι, καὶ τὰ λοιπά... Ναι, ἀλλὰ ἐγὼ, τί πρέπει νὰ κάνω; νὰ σκάσω κανόνι στοὺς δανειστὲς μου; Ἡ νὰ βροντίξω τὸ κεφάλι μου στὸν τοῖχο; Ἡ νὰ πάω στοῦ Κρούστεβ, θὰ μοῦ ποῦνε :

«δὲν εἶναι στὸ σπίτι.» Ὁ Ἡροσκέντεβιτς, κάθε φορά πού πηγαίνω μου κρύβεται. Μὲ τὸν Κουρζίν τσακώθηκα ἄγρια, παρὰ λίγο νὰ τὸν γκρεμίσω ἀπὸ τὸ παράθυρο. Ὁ Μαζούτοφ τὸν πονάει ἢ κοιλιά του, καὶ ἡ κυρία ἀπὸ δῶ σοῦ λέει πὼς δὲν ἔχει διάθεση! Κανέννας ἀπ' αὐτοὺς τοὺς παλιανθρώπους δὲ μὲ πλερώνει! Κι' ὅλ' αὐτὰ—γιατί τοὺς ἔχω καλομάθει! Γιατί εἶμαι σπλαχνικός, μαλθακός, ἕνα νιάνιαρο! Γιατί εἶμαι εὐγενικός μαζί τους! Ἄλλὰ περιμένετε καὶ θὰ δῆτε! Θὰ σᾶς δείξω ἐγὼ τί σὶί πρᾶμα εἶμαι! Ὁ διάολος θὰ σᾶς πάρει! Δὲ θὰ ἐπιτρέψω σὲ κανέναν νὰ μὲ κοροϊδεύει! Θὰ κάτσω δῶ καὶ δὲ θὰ τὸ κουνήσω ὥσπου νὰ μὲ πληρώσει! Μπρρρ!... Ἔχω μιὰ φούρκα! Εἶμαι τρελλὸς ἀπ' τὸ θυμὸ μου! Μὲ πιάνει λύσσα! Δὲ μπορῶ νὰ πάρω ἀνάσα! Κοντεύω ν' ἀρρωστήσω!... (Φωνάζει). Ὑπηρέτη!...

(Μπαίνει ὁ ΛΟΥΚΑΣ).

ΛΟΥΚΑΣ. Τί ὀρίζετε ;..

ΣΜΗΡΝΩΦ. Φέρε μου κβὰς ἢ νερό! (Ὁ ΛΟΥΚΑΣ βγαίνει). Μὰ εἶναι λογικὴ αὐτὴ; Ἕνας φουκαρᾶς στέκεται μὲ τὸ μαχαίρι στὸ λαιμό του, χρειάζεται λεφτά, ἀλλοιῶς δὲν τοῦ μένει ἄλλο παρὰ νὰ πάει νὰ κρεμαστεῖ! Κι' αὐτὴ σοῦ λέει πὼς δὲν πληρώνει γιατί δὲν ἔχει διάθεση νὰ μιλήσει γιὰ χρηματικὰ ζητήματα! Ὅριστε τώρα!... Γυναικεία λογικὴ σοῦ λέει ὁ ἄλλος! Ποτὲ δὲ μ' ἄρесе νὰ κουνβεντιάζω μὲ γυναῖκες.. Κάλιο νὰ κάθομαι πάνω σ' ἕνα βαρέλι μπαρούτι, παρὰ νὰ μιλάω σὲ μιὰ γυναῖκα! Μπρρρ!... Ἄνατριχιάζω... Ἔχω τέτοια φούρκα μ' αὐτὸ τὸ θηλυκὸ!... Ἄμ φτάνει μονάχα νὰ δῶ ἀπὸ μακριὰ ἕνα τέτοιο ρωμαντικὸ πλασματάκι γιὰ ν' ἀνάψω τόσο πού νὰ μοῦ κοποῦν τὰ ἥπατα!... Ἔτσι μοῦρχεται νὰ βάλλω τίς φωνές!...

(Μπαίνει ὁ ΛΟΥΚΑΣ).

ΛΟΥΚΑΣ (του δίνει νερό). Ἡ κυρία μου εἶναι ἄρρωστη, κύριε. Δὲ δέχεται κανέναν...

ΣΜΗΡΝΩΦ. Ἐμπρός, μάρς!... (Ὁ ΛΟΥΚΑΣ βγαίνει). Εἶναι ἄρρωστη!... Δὲ δέχεται κανέναν! Πολύ καλά!... Δὲν εἶν' ἀνάγκη! Οὔτε κι' ἐγὼ δέχομαι! Θὰ κάτσω ἐδῶ ὥσπου νὰ μοῦ φέρεις τὰ λεφτά μου!... Ἄν εἶσαι σὺ ἄρρωστη ἓνα χρόνο, θὰ κάτσω κι' ἐγὼ ἓνα χρόνο... Μὰ τὸ Χριστό! Δὲν τὸ κουνάω ἀπὸ δῶ κοπέλλα μου ἂν δὲν πάρω στὸ χέρι τὰ λεφτά μου! Δὲ μὲ σκιάζουν ἐμένα τὰ μαῦρα σου τὰ ροῦχα, οὔτε καὶ τὰ λακάκια ποῦχεις στὰ μάγουλά σου! Τὰ ξέρουμε δὰ αὐτὰ τὰ λακάκια!... (Φωνάζει ἀπὸ τὸ παράθυρο). Συμεών... Ξέζεψε τ' ἄλογα! Δὲ φεύγουμε! Θὰ κάτσω ἐδῶ! Πὲς σ' αὐτουνοὺς στὸ σταῦλο νὰ βάλουνε σι' ἄλογα σανό. Βρέ βλάκα, τ' ἀριστερὸ ἄλογο μπέρδεψε πάλι τὰ χάμουρά του!... (Τὸν μιμεῖται). «Δὲν εἶναι τίποτα!». Θὰ σὲ κανονίσω ἐγὼ ἐσένα!... (Τραβιέται ἀπὸ τὸ παράθυρο). Ἀηδία!... Ζέστη ἀνυπόφορη... κανένας δὲν μὲ πληρώνει, δὲν ἔκλεισα μάτι ὅλη νύχτα κι' ὕστερ' ἀπ' ὅλ' αὐτὰ νάσου καὶ τούτη μὲ τὸ πένθος τῆς καὶ τίς κακοκεφιές τῆς!... Πονάει τὸ κεφάλι μου... Νάπινα ἄραγε λίγη βότκα;... (Φωνάζει). Ἔ, ὑπηρετή!

ΛΟΥΚΑΣ (μπαίνει). Τί ὀρίζετε;

ΣΜΗΡΝΩΦ. Φέρε μου ἓνα ποτήρι βότκα! (Ὁ ΛΟΥΚΑΣ βγαίνει). Πούφ!... (Κάθεται καὶ κοιτάζει τὰ ροῦχα του). Κοίταξε χάλι... Μωρὲ μπράβο σουλούπι! Σκόνη, λέρα, λασπωμένα παπούτσια, ἄπλυτος, ἀχτένιστος, τὰ ροῦχα μου γιομάτα ἄχερα—τὸ δίχως ἄλλο ἢ κυρία θὰ μὲ πῆρε γὰ κανένα λήσταρχο. (Χασμουριέται). Δὲν ἦταν εὐγενικὸ ἀπὸ μέρους μου νὰ μπῶ στὸ σαλόνι μιᾶς κυρίας σ' αὐτὸ τὸ χάλι... Δὲ βαρυσέαι! Σκοτιστήκαμε!... Κι' ἔπειτα, ἐγὼ 'μαι δανειστῆς δὲν εἶμαι μουσαφίρης, καὶ γιὰ τοὺς δανειστὲς δὲν ὑπάρχουνε καλοὶ τρόποι καὶ καλὰ φερσίματα.

ΛΟΥΚΑΣ (Μπαίνει μ' ἓνα ποτήρι). Σὰν πολὺ θάρρος μᾶς πῆρατε, κύριε, δὲν νομίζετε;...

ΣΜΗΡΝΩΦ (θυμωμένος). "Ε ; Τί ;...

ΛΟΥΚΑΣ. Τίποτα κύριε... ήθελα νά πῶ...

ΣΜΗΡΝΩΦ. Σε ποιὸν θαρρεῖς πὼς μιλάς βρέ ; Σκασμός!...

ΛΟΥΚΑΣ (παράμερα). Τί χτήνος εἶναι τοῦτο ! Γιὰ δέσιμο ! Ὁ διάβολος μᾶς τὸν κουβάλησε !... (Βγαίνει).

ΣΜΗΡΝΩΦ. Ἔχω μιὰ φούρκα ! Ἔχω μιὰ φούρκα ποὺ θὰ μπορούσα νά πνίξω ὅλο τὸν κόσμο ! Πάλι δὲν εἶμαι καλά !... (Φωνάζει). Ὑπηρέτη !...

(Μπαίνει χαμηλοβλεποῦσα ἡ ΠΟΠΟΒΑ).

ΠΟΠΟΒΑ. Κύριε, στὴ μοναξιά μου ἔχω ξεσυνηθίσει τὶς ἀνθρώπινες φωνές καὶ δὲ μπορῶ νά ὑποφέρω ἀγριοφωνάρες. Σᾶς παρακαλῶ, πάψετε νά μοῦ χαλάτε τὴν ἡσυχία μου.

ΣΜΗΡΝΩΦ. Δῶστε μου τὰ λεφτά μου καὶ θὰ φύγω.

ΠΟΠΟΒΑ. Σᾶς μίλησα καθαρά, στὴ γλῶσσα σας, δὲν ἔχω τώρα χρήματα. Περιμένετε ὡς μεθαύριο.

ΣΜΗΡΝΩΦ. Μὰ κι' ἐγὼ εἶχα τὴν τιμὴ νά σᾶς μιλήσω στὴ γλῶσσα σας καὶ σᾶς εἶπα πὼς τὰ λεφτά τὰ χρειάζομαι σήμερα καὶ ὄχι μεθαύριο. Κι' ἂν ἐσεῖς δὲ μὲ πληρώσετε σήμερα, ἐγὼ πρέπει αὔριο νά πάω νά κρεμαστῶ !

ΠΟΠΟΒΑ. Μὰ τί μπορῶ νά κάνω, ἀφοῦ δὲν ἔχω χρήματα ;

ΣΜΗΡΝΩΦ. Λοιπόν, δὲ θὰ μὲ πληρώσετε τώρα ἀμέσως ; Ὅχι ;

ΠΟΠΟΒΑ. Δὲ μπορῶ...

ΣΜΗΡΝΩΦ. Τότε, θὰ μείνω ἐδῶ. Θὰ κάτσω δῶ χάμου καὶ δὲν τὸ κουνάω ὥσπου νά πάρω τὰ λεφτά μου. (Κάθεται). Θὰ μὲ πληρώσετε μεθαύριο ; Πολὺ ὠραία ! Θὰ κάτσω ἐδῶ ἴσαμε μεθαύριο. Νά, ἔτσι θὰ κάθομαι !... (Πετιέται ὀρθιος). Σᾶς ρωτῶ, εἶμαι ὑποχρεωμένος αὔριο νά πληρώσω τοὺς τόκους μου ἢ δὲν εἶμαι ; Μπᾶς καὶ θαρρεῖτε δηλαδὴ πὼς χωρατεύω ;

ΠΟΠΟΒΑ. Σᾶς παρακαλῶ, κύριε, μὴν ξεφωνίζετε. Ἐδῶ δὲν εἶναι σταῦλος.

ΣΜΗΡΝΩΦ. Ἀφήστε τώρα τὸ σταῦλο κατὰ μέρος! Σᾶς ρωτάω, πρέπει ἐγὼ νὰ πλερώσω τοὺς τόκους ποὺ χρωστάω, ναὶ ἢ ὄχι;

ΠΟΠΟΒΑ. Πῶς φαίνεστε πῶς δὲν ξέρετε οὔτε νὰ φερθῆτε σὲ μιὰ κυρία!

ΣΜΗΡΝΩΦ. Καλὲ τί λέτε!... Ξέρω πολὺ καλὰ πῶς νὰ φερθῶ σὲ μιὰ κυρία, μά...

ΠΟΠΟΒΑ. Ὁχι, δὲν μὲ ξέρετε! Εἴστε ἓνας κακοαναθρεμμένος, ἓνας βάνουσος! Οἱ καθὼς πρέπει κύριοι δὲν μιλοῦν ἔτσι σὲ μιὰ κυρία!

ΣΜΗΡΝΩΦ. Ὁραία!... Καλὸ καὶ τοῦτο!... Πῶς θέλετε δηλαδὴ νὰ σᾶς μιλάω; Μήπως στὰ Γαλλικά; (*Μὲ θυμὸ καὶ προσποίηση*). Madame, je vous prie... Εἶμαι τόσο εὐτυχισμένος ποὺ δὲν μὲ πληρώνετε! Παρντὸν γιὰ τὴν ἐνόχληση! Τὶ ὠραῖος καιρὸς ποὺ εἶναι σήμερα!... Αὐτὸ τὸ πρῶνόν σας φόρεμα σᾶς πάει τρέλλα!.. (*Κάνει μιὰ ὑπόκλιση καὶ χτυπᾷ τὰ τακούνια του*).

ΠΟΠΟΒΑ. Αὐτὰ κύριε, εἶναι χυδαιότητες, δὲν εἶναι ἐξυπνάδες!...

ΣΜΗΡΝΩΦ (*τὴν μιμεῖται*). «Αὐτὰ, κύριε, εἶναι χυδαιότητες, δὲν εἶναι ἐξυπνάδες!». «Πῶς φαίνεστε πῶς δὲν ξέρετε οὔτε νὰ φερθῆτε σὲ μιὰ κυρία!». Ἀκοῦστε, Μαντάμ, ἐγὼ στὴ ζωὴ μου εἶδα πιότερες γυναῖκες ἀπ' ὅσα ἔχετε δεῖ ἔσεῖς σπουργίτια. Τρεῖς φορές ἐμονομάχησα κι' ἦταν ἀφορμὴ οἱ γυναῖκες. Δώδεκα γυναῖκες τίς παράτησα ἐγώ, κι' ἐννιά μὲ παρατήσανε. Ἦταν ἓνας καιρὸς ποὺ ἔκανα τὸν ἡλίθιο, ἤμουν ὄλο αἰσθημα γιὰ τίς γυναῖκες, τίς καλόπιανα, σκορποῦσα κοπλιμέντα, ὑποκλίσεις καὶ γλυκόλογα. Ἀγαποῦσα, βασανιζόμουνα, ἀναστέναζα κάτω ἀπὸ τὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ, ἀδυνατίζα, ἔλυωνα, ἀφανιζόμουνα... Ἀγαποῦσα τρελλά, ἀγαποῦσα μὲ πάθος, ἀγαποῦσα μὲ κάθε τρόπο ποὺ μπορεῖτε νὰ φανταστεῖτε—ποὺ νὰ μὲ πάρει ὁ διάολος!—κι' ἐφλυαροῦσα ἐδῶ κι' ἐκεῖ σὰν τῆ σουσουράδα γιὰ τὴ χειραφέτηση τῆς γυναίκας καὶ θυσία-

σα τὴ μισή μου περιουσία στὰ ὠραῖα αἰσθήματα. Τώρα ὁμως—μὲ γειά σας μὲ χαρά σας—ἀλλὰ δὲν πρόκειται πιά νὰ μὲ ξεγελάσετε. Φτάνει πιά!... Γιὰ μαῦρα μάτια, λάγνα μάτια, κοραλλένια χεῖλη, γλυκὰ χαμόγελα, λακάκια στὰ μάγουλα, ψιθυρίσματα κάτω ἀπὸ τὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ, ἀναστενάγματα καὶ ξελιγώματα—γιὰ ὅλ' αὐτὰ κυρία μου, δὲν δίνω πιά δεκάρα! Δὲ μιλῶ γιὰ σᾶς αὐτὴ τὴ στιγμή, μιλῶ γιὰ ὅλες τὶς γυναῖκες. Ἀπὸ τὴ μικρότερη ὡς τὴ μεγαλύτερη εἶναι ὅλες τους φαντασμένες, ὑποκρίτριες, γλωσσούδες, κουτσομπόλες, ἀντιπαθητικές, ψεῦτρες ὡς τὸ κόκκαλο, σαχλές, ματαιόδοξες, κουτές, φθονερές, μὲ μιὰ λογικὴ πού σοῦ χτυπᾶ στὰ νεῦρα, καὶ ὅσο γιὰ (χτυπᾶ τὸ μέτωπό του) τοῦτο δῶ, συγχωρέστε με γιὰ τὴν εἰλικρίνειά μου, ἓνας σπουργίτης ἔχει δέκα φορές περισσότερο ἀπ' ὅλες αὐτὲς τὶς φιλοσοφίνες τοῦ ποδόγυρου. Ὅταν ἀντικρύζεις κανένα ἀπ' αὐτὰ τὰ ρωμαντικὰ πλασματάκια—τὰ τρυφερὰ καὶ χαριτωμένα—θαρρεῖς πὼς βλέπεις μιὰ νεράιδα! Μιὰ θεά! Ἔτσι ὁμως καὶ τὴν κοιτάξεις ἀπὸ πιὸ κοντά, στὴν ψυχὴ της, βλέπεις πὼς δὲν εἶναι τίποτ' ἄλλο ἀπὸ ἓνας κοινὸς κροκόδειλος! (*Αρπάζει τὴ ράχη μιᾶς καρέκλας. Ἡ καρέκλα τρίζει καὶ σπάζει*). Ἀλλὰ ἐκεῖνο πού μ' ἀνακατώνει περισσότερο ἀπ' ὅλα, εἶναι πού αὐτὸς ὁ κροκόδειλος, φαντάζεται πὼς εἶναι τὸ ἀριστούργημα τῆς δημιουργίας καὶ πὼς ἔχει τὸ μονοπώλειο σὲ ὅλα τὰ ὠραῖα αἰσθήματα. Καὶ νὰ μὲ πάρει ὁ διάολος—νὰ μὲ κρεμάσεις ἀνάποδα ἀπ' αὐτὸ ἐκεῖ τὸ καρφί—ἀν ὑπάρχει γυναίκα πού νὰ μπορεῖ ν' ἀγαπήσει ζωντανὸ πλάσμα, ἔξω ἀπὸ τὸ σκυλάκι της. Τὸ μόνο πού μπορεῖ νὰ κάνει ὅταν εἶναι ἐρωτευμένη, εἶναι νὰ γκρινιάζει καὶ νὰ κλαψουρίζει. Κι' ἐνῶ ὁ ἀντρας ὑποφέρει, κάνει θυσίες, αὐτὴ ἐκφράζει τὸν ἔρωτά της μὲ τὸ νὰ κουνάει δῶθε-κεῖθε τὴν οὐρά της καὶ νὰ τὸν τραβάει ὅσο περισσότερο μπορεῖ ἀπὸ τὴ μύτη. Ἐσεῖς βέβαια, πού γιὰ κακὴ σας τύχη εἴστε γυναίκα, θὰ ξέρετε καλὰ τὶς γυναῖκες καὶ τὰ φυσικά τους. Πέστε μου, λοι-

πόν, στην τιμή σας, είδατε ποτέ σας καμιά γυναίκα πού νάναι ἀληθινή και πιστή; Ποτέ! Καμιά! Μονάχα οί γρηές κι' ἄσκημες εἶναι ἀληθινές και πιστές. Πιὸ εὐκολο εἶναι νὰ βρεῖ κανεὶς μιὰ γάτα μὲ κέρατα ἢ ἕναν ἄσπρο κόρακα, παρὰ μιὰ πιστὴ γυναίκα!

ΠΟΠΟΒΑ. Καὶ δὲ μοῦ λέτε σᾶς παρακαλῶ, ποιοὶ εἶναι τὰχα πιστοὶ στὸν ἔρωτα; Ὅχι βέβαια οἱ ἄντρες!..

ΣΜΗΡΝΩΡ. Ναι, μάλιστα, οἱ ἄντρες!..

ΠΟΠΟΒΑ. Οἱ ἄντρες!.. (Γελάει σαρκαστικά). Οἱ ἄντρες ἀληθινοὶ και πιστοὶ στὸν ἔρωτα! Νὰ κάτι τὸ καινούργιο! (Μὲ πίκρα). Καὶ μὲ ποιὸ δικαίωμα τὸ λέτε αὐτό; Οἱ ἄντρες ἀληθινοὶ και πιστοὶ! Ἄφου εἶν' ἔτσι λοιπόν, θὰ σᾶς τὸ πῶ: Ἄπ' ὄλους τοὺς ἄντρες πού γνώρισα στὴ ζωὴ μου, ὁ ἄντρας μου ἦταν ὁ καλύτερος. Τὸν ἀγαποῦσα μὲ πάθος, μ' ὄλη μου τὴν ψυχὴ, ἔτσι ὅπως μόνο μιὰ νέα κι' εὐαίσθητη γυναίκα μπορεῖ ν' ἀγαπήσει... Τοῦ χάρισα τὴ ζωὴ μου, τὰ νειάτα μου, τὴν εὐτυχία μου, τὴν περιουσία μου. Ἦταν ἡ ἀνάσα τῆς ζωῆς μου. Τὸν λάτρευα σὰν εἰδωλο, σὰν θεό!... Καὶ τί νομίζετε;... Αὐτὸς ὁ καλύτερος ἀπ' ὄλους τοὺς ἄντρες, μ' ἀπατοῦσε σὲ κάθε εὐκαιρία μὲ τὸν χειρότερο τρόπο! Μετὰ τὸ θάνατό του βρῆκα στὸ γραφεῖο του ἕνα συρτάρι γεμάτο ἐρωτικὲς ἐπιστολές. Κι' ὄταν ζοῦσε πάλι—ποῦναι φρ.χτὸ νὰ τὸ σκέφτεται κανεὶς—μ' ἄφηνε μονάχη βδομάδες ὀλόκληρες. Ἔκανε κόρτε σ' ὄλες τὶς γυναῖκες μπροστὰ στὰ μάτια μου και μ' ἀπατοῦσε! Σπαταλοῦσε τὸ χρῆμα μου, περιφρονοῦσε τὸν ἔρωτά μου! Κι' ὄμως, παρ' ὄλ' αὐτά, ἐγὼ τὸν ἀγαποῦσα!... Τοῦ ἤμωνα πιστὴ κι' ἀφοσιωμένη. Θάφτηκα μέσα σ' αὐτοὺς τοὺς τέσσερις τοίχους γιὰ πάντα, και θὰ φορῶ αὐτὰ τὰ πένθιμα ροῦχα ὡς τὸ θάνατό μου...

ΣΜΗΡΝΩΦ (γελάει περιφρονητικά). Πένθιμα ροῦχα!.. Μὰ στὸ θεό σας, γιὰ ποιὸν μὲ περνᾶτε; Σὰ νὰ μὴν ξέρω δηλαδὴ ἐγὼ γιὰτί φορᾶτε αὐτὸ τὸ μαῦρο ντόμινο και γιὰτί θαφτήκατε μέσα σ' αὐτοὺς τοὺς τέσσερις τοίχους!

Διάολε, βέβαια !... Είναι τόσο μυστηριώδες, τόσο ποιητικό ! Κάποιος ιππότης θά διαβεί ἀπ' τὸν πύργο σας—κανένας σαχλοαξιωματικός—θὰ κοιτάζει τὰ παράθυρά σας, θὰ σταθεῖ, θὰ σκεφεῖ μιὰ στιγμή καὶ θὰ πεῖ : «Νά, ἐδῶ κάθεται ἡ μυστηριώδης Ταμάρα, ποὺ ἀπὸ τὸν ἔρωτά της γιὰ τὸν ἄντρα της, θάφτηκε μέσα σὲ τέσσερις τοίχους». Χμ ! Τὰ ξέρουμε τὰ κόλπα σας !...

ΠΟΠΟΒΑ (ξαναμμένη). Τί ;... Πῶς τολμᾶτε νὰ μοῦ λέτε τέτοια πράγματα ;...

ΣΜΗΡΝΩΦ. Θαφτήκατε ζωντανή, ὅμως δὲν ξεχνᾶτε νὰ πουντραριστεῖτε !

ΠΟΠΟΒΑ. Μά... πῶς τολμᾶτε νὰ μοῦ μιλάτε ἐμένα ἔτσι ;

ΣΜΗΡΝΩΦ. Σᾶς παρακαλῶ, μὴν ξεφωνίζετε. Δὲν εἶμαι ὁ ἐπιστάτης σας ! Λέω τὰ πράματα ἔτσι ὅπως εἶναι. Ἐγὼ δὲν εἶμαι γυναίκα, εἶμαι συνηθισμένος νὰ λέω αὐτὸ ποὺ σκέφτομαι. Σᾶς παρακαλῶ νὰ μὴν ξεφωνίζετε !

ΠΟΠΟΒΑ. Δὲν ξεφωνίζω ἐγώ, ἐσεῖς ξεφωνίζετε ! Σᾶς παρακαλῶ νὰ φύγετε.

ΣΜΗΡΝΩΦ. Δῶστε μου τὰ λεφτά μου καὶ θὰ φύγω.

ΠΟΠΟΒΑ. Δὲ θὰ σᾶς τὰ δώσω τὰ λεφτά σας !

ΣΜΗΡΝΩΦ. Δὲ θὰ μοῦ τὰ δώσετε ;

ΠΟΠΟΒΑ. Ὅχι, καὶ δὲ μὲ νοιάζει ὅ,τι κι' ἂν κάνετε ! Δὲ θὰ πάρετε οὔτε καπίκι ! Νὰ μ' ἀφήσετε στὴν ἡσυχία μου !

ΣΜΗΡΝΩΦ. Δὲν ἔχω τὴν εὐτυχία νὰ εἶμαι οὔτε σύζυγός σας, οὔτε ἀρραβωνιαστικός σας. Παρακαλῶ νὰ μὴ μοῦ κάνετε σκηνές. (Κάθεται). Δὲν τίς γουστάρω !

ΠΟΠΟΒΑ (ἀνασαινει μὲ δυσκολία). Θὰ καθίσετε ;...

ΣΜΗΡΝΩΦ. Μάλιστα, θὰ καθίσω !

ΠΟΠΟΒΑ. Σᾶς εἶπα νὰ φύγετε !

ΣΜΗΡΝΩΦ. Δῶστε μου τὰ λεφτά μου... (Μόνος). Ἐχω μιὰ φούρκα ! Ἐχω μιὰ φούρκα !...

ΠΟΠΟΒΑ. Δὲ μπορῶ νὰ μιλῶ μὲ χυδαῖα ὑποκειμένα. Μπρός, φύγετε ! (Παύση). Δὲ θὰ φύγετε ; Ὅχι ;

ΣΜΗΡΝΩΦ. "Όχι !

ΠΟΠΟΒΑ. "Όχι ;

ΣΜΗΡΝΩΦ. "Όχι !

ΠΟΠΟΒΑ. Πολύ καλά !... (Χτυπάει τὸ κουδούνι).

(Μπαίνει ὁ ΛΟΥΚΑΣ).

ΠΟΠΟΒΑ. Λουκᾶ, βγάλε ἔξω αὐτὸν τὸν κύριο.

ΛΟΥΚΑΣ (προχωρεῖ στὸν ΣΜΗΡΝΩΦ). Κύριε, γιατί δὲ φεύγετε ὅταν σᾶς διατάζουν ; Τί θέλετε νά...

ΣΜΗΡΝΩΦ (πειτιέται ἀπάνω). Σκασμός ! Σὲ ποιὸν θαρρεῖς πὼς μιᾶς βρέ ; Θὰ σ' ἀρπάξω καὶ θὰ σοῦ δώσω καμιὰ νὰ σὲ κολλήσω στὸν τοῖχο !

ΛΟΥΚΑΣ (βάζει τὸ χέρι στὴν καρδιά του). Θεέ μου ! "Άγιοι μου Πάντες ! (βουλιάζει σὲ μιὰ πολυθρόνα). "Ω, δὲν εἶμαι καλά, μοῦ κόπηκε ἡ ἀνάσα...

ΠΟΠΟΒΑ. Ποῦναι ἡ Ντάσσα ;... (Φωνάζει). Ντάσσα ! Πελαγία ! Ντάσσα !... (Χτυπᾷ τὸ κουδούνι).

ΛΟΥΚΑΣ. "Όχι !... Πήγανε νὰ μαζέψουνε φράουλες. Δὲν εἶναι κανένας στὸ σπίτι... Εἶμαι ἄρρωστος ! Νερό !

ΠΟΠΟΒΑ (στὸν ΣΜΗΡΝΩΦ). Φύγετε ! ἔξω ἀπὸ δῶ !...

ΣΜΗΡΝΩΦ. Σᾶς παρακαλῶ νὰ φέρνεστε καλύτερα !...

ΠΟΠΟΒΑ (σφίγγει τὶς γροθιές της καὶ χτυπᾷ τὰ πόδια της). Εἶστε πρόστυχος ! Χυδαῖος ! Εἶστε μιὰ ἀρκούδα ! "Ένα τέρας !

ΣΜΗΡΝΩΦ. Πῶς ; τί εἶπατε ;...

ΠΟΠΟΒΑ. Εἶπα πὼς εἶστε μιὰ ἀρκούδα ! "Ένα τέρας !

ΣΜΗΡΝΩΦ (προχωρεῖ πρὸς αὐτὴν ἀπειλητικά). Δὲ μοῦ λέτε σᾶς παρακαλῶ, μὲ τί δικαίωμα μὲ βρίζετε ;

ΠΟΠΟΒΑ. Ναί, μάλιστα, σᾶς βρίζω ! Καὶ τί μ' αὐτό ; Θαρρεῖτε πὼς σᾶς φοβάμαι ;

ΣΜΗΡΝΩΦ. Καὶ σεῖς θαρρεῖτε πὼς ἐπειδὴ εἶστε ἓνα ἀπ' αὐτὰ τὰ τρυφερὰ ρωμαντικά πλασματάκια, ἔχετε τὸ δικαίωμα νὰ βρίζετε χωρὶς νὰ τιμωρηθῆτε ; "Έτσι θαρρεῖτε ; Σᾶς προκαλῶ σὲ μονομαχία !

ΛΟΥΚΑΣ. Κύριε τῶν δυνάμεων μεθ' ἡμῶν γενοῦ...Νερό!...

ΣΜΗΡΝΩΦ. Μὲ πιστόλια !

ΠΟΠΟΒΑ. Θαρρεῖτε πῶς ἐπειδὴ ἔχετε γερὲς γροθιὲς καὶ μογκρίζετε σὰ βόδι, θὰ σᾶς φοβηθῶ ; "Ἐτσι θαρρεῖτε ; Παληκαρά !...

ΣΜΗΡΝΩΦ. Στὸ πεδίο τῆς τιμῆς κι' ἀμέσως μάλιστα ! Δὲν ἐπιτρέπω σὲ κανέναν νὰ μὲ βρίζει, καὶ δὲ μ' ἐνδιαφέρει ἂν εἴστε γυναίκα, οὔτε ἂν ἀνήκετε στὸ ἀσθενὲς φύλλο !

ΠΟΠΟΒΑ (ξεφωνίζει). Ἄρκουδα ! ἀρκούδα, ἀρκούδα !

ΣΜΗΡΝΩΦ. Εἶναι πιά καιρὸς νὰ ξεμπερδεύουμε μὲ τὴν πρόληψη πῶς μονάχα ὁ ἄντρας πρέπει νὰ δίνει λόγο γιὰ τὶς προσβολές του. Ἄφοῦ πρέπει νὰ ὑπάρχει ἰσότητα ἀνάμεσα στὴ γυναίκα καὶ τὸν ἄντρα, ἄς ὑπάρχει ἰσότητα σὲ ὅλα ! Ἐμπρός ! Στὸ πεδίο τῆς τιμῆς !

ΠΟΠΟΒΑ. Θέλετε μονομαχία ; Πολὺ καλὰ !

ΣΜΗΡΝΩΦ. Καὶ τώρα ἀμέσως μάλιστα !

ΠΟΠΟΒΑ. Ἀμέσως. Ὁ ἄντρας μου εἶχε κάτι πιστόλια. Θὰ τὰ φέρω... (Προχωρεῖ στὴν ἔξοδο, ἔπειτα γυρίζει). "ὦ, πόσο θὰ χαρῶ νὰ χῶσω μιὰ σφαῖρα στὸ προστυχοκέφαλό σας ! Ὁ διάολος θὰ σᾶς πάρει !... (Βγαίνει).

ΣΜΗΡΝΩΦ. Θὰ τὴν ξαπλώσω χάμω σὰν κοτόπουλο ! Δὲν εἶμαι κανένα παιδαρέλι ἐγώ ! Μήτε κανένα αἰσθηματικὸ κουταβάκι. Γιὰ μένα δὲν ὑπάρχει ἀσθενὲς φύλλο !

ΛΟΥΚΑΣ. "ὦ, κύριε !... (Γονατίζει). Σπλαχνιστεῖτε με ! Εἶμαι γέρος ἄνθρωπος ! Ἀμέτε στὸ καλὸ ! Μοῦ δώσατε τέτοια τρομάρα πού κοντεύω νὰ πεθάνω καὶ τώρα θέλετε νὰ κάνετε μονομαχία ;...

ΣΜΗΡΝΩΦ (χωρὶς νὰ τοῦ δώσει προσοχή). Μονομαχία, μάλιστα ! Αὐτὸ θὰ πεῖ ἰσότης, αὐτὸ θὰ πεῖ γυναικεία χειραφέτηση ! Μονάχα μ' αὐτὸν τὸν τρόπο ἐξισώνονται τὰ δυὸ φύλλα !... "Ἐ, τώρα βέβαια, ἐγώ θὰ τὴν ξαπλώσω χάμω. Αὐτὸ γιὰ μένα εἶναι ζήτημα ἀρχῆς !.. Ἄλλὰ τί γυναίκα ! (Τὴ μιμεῖται). «Ὁ διάολος θὰ σᾶς πάρει ! Θὰ σᾶς

χώσω μιὰ σφαῖρα στὸ προστυχοκέφαλό σας !» Τί γυναίκα !... Ἐναφοκοκίνησε, τὰ μάτια της ἀστράφτανε... Δέχτηκε ἄφοβα τὴ μονομαχία... Λόγω τιμῆς πρώτη φορά στὴ ζωὴ μου συναντῶ τέτοια γυναίκα !

ΛΟΥΚΑΣ. Καλέ μου κύριε, φύγετε !... Ἀμέτε στὸ καλό ! Ὁὐὰ κάνω προσευχὲς γιὰ σένα σ' ὄλη μου τὴ ζωὴ !...

ΣΜΗΡΝΩΦ Νά, αὐτὴ εἶναι γυναίκα ! Τὴν ἐκτιμῶ !... Εἶναι μιὰ πραγματικὴ γυναίκα. Ὁχι φοβιτσιάρρα, δειλὴ σὰ γυναικούλα, ἀλλὰ μὲ δύναμη, μὲ καρδιὰ μπουρλότο ! Ὁὐὰναι κρῖμα νὰ σκοτωθεῖ μιὰ τέτοια γυναίκα !...

ΛΟΥΚΑΣ (κλαίει). Χρυσέ μου κύριε, ἀμέτε στὸ καλό !...

ΣΜΗΡΝΩΦ. Μ' ἀρέσει !... Μ' ἀρέσει φοβερὰ ! Ἀκόμα καὶ μὲ κεῖνα τὰ λακάκια στὰ μάγουλά της, μ' ἀρέσει ! Εἴμ' ἔτοιμος νὰ τῆς χαρίσω τὸ χρέος... Κι' ὁ θυμὸς μου πέρασε... Τί ὠραία γυναίκα !...

(Μπαίνει ἡ ΠΟΠΟΒΑ μὲ τὰ πιστόλια).

ΠΟΠΟΒΑ. Ὁρίστε τὰ πιστόλια... Ἀλλὰ πρὶν ν' ἀρχίσουμε τὴ μονομαχία, σᾶς παρακαλῶ νὰ μοῦ δείξετε πῶς σημαδεύουνε. Δὲν ἔχω ξαναπιάσει στὰ χέρια μου πιστόλι...

ΛΟΥΚΑΣ. Ὁ θεὸς ὁ μεγαλοδύναμος νὰ μᾶς λυπηθεῖ ! Πάω νὰ φωνάξω τὸν κηπουρὸ καὶ τὸν ἀμαξᾶ. Τί κακὸ εἶν' αὐτὸ πού μᾶς βρῆκε !... (Βγαίνει).

ΣΜΗΡΝΩΦ (κοιτάζοντας τὰ πιστόλια). Χμ !... Ξέρετε, ὑπάρχουν πολλῶν εἰδῶν πιστόλια. Ὑπάρχουνε κάτι εἰδικὰ πιστόλια μονομαχίας μὲ καψούλια Μόρτιμερ. Αὐτὰ ἐδῶ εἶναι συστήματος Σμιθ καὶ Οὐέλσων, ἐπαναληπτικὰ μὲ ἐξτρακτέρ... Χμ ! Σπουδαῖα πιστόλια... Δυὸ τέτοια πιστόλια θὰ κοστίζουνε ἐνενήντα ρούβλια. Νά... ὀρίστε πῶς θὰ τὸ κρατᾶτε... (Παράμερα). ὉΑχ, αὐτὰ τὰ μάτια, αὐτὰ τὰ μάτια ! Εἶναι μιὰ γυναίκα πού σὲ τρελλαίνει !

ΠΟΠΟΒΑ. ὉΕτσι ;...

ΣΜΗΡΝΩΦ. Νάί, ἔτσι. ὉΕπειτα πιάνετε τὴ σκανδάλη—νά, ἔτσι—ὀστερα σημαδεύετε—κρατᾶτε τὸ κεφάλι λίγο

πίσω... Τὸ μπράτσο τεντωμένο... Ἔτσι... Ἐπειτα τραβᾶτε μὲ τὸ δαχτυλάκι σας αὐτὸ τὸ μαραφέτι καὶ—αὐτὸ ἦταν ὄλο. Γενικὸς κανόνας: νὰ μὴν ταραζέσετε, νὰ μὴν βιάζεστε καὶ νὰ μὴν τρέμει τὸ χέρι σας.

ΠΟΠΟΒΑ. Ὁραῖα... Ἄλλὰ δὲ μποροῦμε νὰ χτυπηθοῦμε μέσα στὸ σπίτι. Πᾶμε καλύτερα στὸν κῆπο.

ΣΜΗΡΝΩΦ. Ναί, πᾶμε. Ἄλλὰ σᾶς προειδοποιῶ: ἐγὼ θὰ τραβήξω στὸν ἄερα.

ΠΟΠΟΒΑ. Τί εἶναι πάλι αὐτό; Καὶ γιατί;

ΣΜΗΡΝΩΦ. Γιατί—γιατί—αὐτὸ εἶναι δική μου δουλειά!

ΠΟΠΟΒΑ. Φοβᾶστε, ἔ; Αὐτὸ δὲν εἶναι; Ἄ α α α α!... Ὅχι, ὄχι καλέ μου κύριε, δὲ θὰ μοῦ ξεφύγετε ἔτσι!... Παρακαλῶ, ἐλάτε μαζί μου! Δὲ θὰ ἡσυχάσω ἂν δὲ χώσω μιὰ σφαῖρα σ' αὐτὸ τὸ κεφάλι, σ' αὐτὸ τὸ κεφάλι ποῦ τόσο τὸ μισῶ! Ἔτσι λοιπόν, φοβᾶστε!

ΣΜΗΡΝΩΦ. Ναί, φοβᾶμαι!

ΠΟΠΟΒΑ. Λέτε ψέματα! Γιατί δὲ θέλετε νὰ μονομαχήσετε;

ΣΜΗΡΝΩΦ. Γιατί... γιατί... γιατί μοῦ ἄρέσετε!

ΠΟΠΟΒΑ (γελάει θυμωμένη). Τοῦ ἄρέσω!... Τολμᾶ νὰ λέει πῶς τοῦ ἄρέσω! (Δείχνει τὴν πόρτα). Μπορεῖτε νὰ φύγετε!

ΣΜΗΡΝΩΦ (ἀκουμπᾷ σιωπηλὸς τὸ πιστόλι στὸ τραπέζι, παίρνει τὸ κασκέτο του καὶ ξεκινᾷ. Στὴν πόρτα σταματᾷ καὶ γιὰ λίγο κοιτάζονται κ' οἱ δυὸ χωρὶς νὰ μιλοῦν. Ἐπειτα ἐκεῖνος τὴν πλησιάζει δισταχτικά). Ἀκοῦστε με... Εἴστε ἀκόμα θυμωμένη; Κι' ἐγὼ εἶμαι σὰ δαιμονισμένος... Μά, δὲν καταλαβαίνετε... Πῶς νὰ σᾶς ἐξηγήσω... Βλέπετε τὸ ζήτημα εἶναι... Γιὰ νὰ μιλήσω καθαρὰ... εἶναι κάτι ποῦ... (Δυναμώνει τὴ φωνή του). Σάμπως φταίω γὼ ποῦ μ' ἄρέσετε; (Πιάνει ἀπὸ τὴ ράχη μιὰ καρτέκλα καὶ ἡ καρτέκλα σπάει). Τί διάολο μιγιάγκιχτα ἐπιπλα εἶναι τοῦτα δῶ; Μοῦ ἄρέσετε! Καταλαβαίνετε; Εἶμαι... εἶμαι σχεδὸν ἐρωτευμένος μαζί σας!...

ΠΟΠΟΒΑ. Μακριά από μένα! Σᾶς μισῶ!

ΣΜΗΡΝΩΦ. Θέε μου! Τί γυναίκα! Σ' ὄλη μου τὴ ζωὴ δὲν ξανάδα γυναίκα σὰν κι' αὐτή. Χάθηκα! Καταστράφηκα! Πιάστηκα σὰν τὸ ποντίκι μέσ' στὴ φάκα!

ΠΟΠΟΒΑ. Φύγετε! Ἄλλοιῶς πυροβολῶ!

ΣΜΗΡΝΩΦ. Πυροβολήστε! Σκοτώστε με! Δὲ μπορεῖτε νὰ φανταστεῖτε τί εὐτυχία θᾶναι γιὰ μένα νὰ πεθάνω βλέποντας αὐτὰ τὰ ὁμορφα μάτια—νὰ σκοτωθῶ ἀπὸ τὸ πιστόλι πού κρατᾶει αὐτὸ τὸ μικρὸ βελουδένιο χεράκι! Πάει, τρελλάθηκα! Σκεφτεῖτε καὶ ἀποφασίστε ἀμέσως, γιὰτί ἂν φύγω τώρα δὲ θὰ ξαναἰδωθοῦμε πιά ποτέ! Ἄποφασίστε—πέστε μου. Εἶμαι ἀπὸ καλὸ σόι, εἶμαι ἕνας τίμιος ἄνθρωπος, ἔχω κάπου δέκα χιλιάδες ρούβλια εἰσόδημα, εἶμαι καλὸς κυνηγὸς—σημαδεύω καὶ χτυπῶ μιὰ δεκάρα στὸν ἄερα—ἔχω καὶ μερικὰ ἄλογα πρώτης τάξεως. Γίνεστε γυναῖκα μου;

ΠΟΠΟΒΑ (κουνάει τὸ περιστρόφο θυμωμένη). Μονομαχία! Στὸ πεδίο τῆς τιμῆς!...

ΣΜΗΡΝΩΦ Τὸ μυαλό μου σκοτίστηκε—δὲν καταλαβαίνω τίποτα... (Φωνάζει). Ὑπηρέτη—νερό!...

ΠΟΠΟΒΑ. Ἐμπρός! Στὸ πεδίο τῆς τιμῆς!

ΣΜΗΡΝΩΦ. Εἶμαι τρελλός!... Εἶμαι ἐρωτευμένος σὰν κανένα μαθητοῦδι! (Τῆς πιάνει τὸ χέρι τῆς κι' αὐτὴ ξεφωνίζει ἀπ' τὸν πόνο). Σᾶς ἀγαπῶ... (Γονατίζει μπροστὰ τῆς). Σᾶς ἀγαπῶ, ὅσο ποτέ μου δὲν ἀγάπησα. Παρατήσα δώδεκα γυναῖκες, ἔννιὰ γυναῖκες μὲ παρατήσανε, μὰ καμιὰ ἀπ' ὄλες αὐτὲς δὲν ἀγάπησα τόσο, ὅσο ἀγαπῶ ἐσᾶς. Εἶμαι ὡς τὰ μπούνια ἐρωτευμένος! Πέφτω στὰ πόδια σας σὰν ἕνας ἡλίθιος καὶ ζητῶ τὸ χέρι σας! Τί ντροπή... Τί ρεζίλι! Πᾶνε τώρα πέντε χρόνια πού δὲν ἐρωτεύτηκα... Ὁρκίστηκα νὰ μὴν ξαναερωτευθῶ! Εὐχαριστοῦσα γι' αὐτὸ τὸ θεό, καὶ τώρα ξαφνικὰ πιάστηκα πάλι σὰν τὸ ψάρι στ' ἀγκίστρι... Ζητῶ τὸ χέρι σας! Πέστε μου:

Ναί, ἢ ὄχι; Δὲ θέλετε; Πολύ καλά!... (Σηκώνεται καὶ προχωρεῖ γρήγορα πρὸς τὴν πόρτα).

ΠΟΠΟΒΑ. Σταθῆτε!...

ΣΜΗΡΝΩΦ (σταματᾷ). Λοιπὸν;...

ΠΟΠΟΒΑ. "Ὁχι. Τίποτα. Μπορεῖτε νὰ φύγετε... Μιὰ στιγμή, σταθῆτε! "Ὁχι, φύγετε. Σᾶς μισῶ! Μ' ὄλο πού... "Ὁχι! Μὴ φύγετε!... "Ἄχ, φούρκα πού τὴν ἔχω! Φούρκα πού τὴν ἔχω!.. (Ριχνεὶ τὸ πιστόλι στὸν καναπέ). Πιάστηκε τὸ χέρι μου μ' αὐτὸ τὸ πράμα! (Σκίζει θυμωμένη τὸ μαντήλι της). Λοιπὸν, τί στέκεστε ἐκεῖ πέρα; Φύγετε!

ΣΜΗΡΝΩΦ. Ἄντιο!...

ΠΟΠΟΒΑ. Ναί, ναί, νὰ φύγετε! (Φωνάζει). Γιατί φεύγετε; Σταθῆτε... "Ὁχι, πηγαίνετε! "Ἄχ, φούρκα πού τὴν ἔχω! Μὴ μὲ πλησιάζετε! Μὴ μὲ πλησιάζετε!..

ΣΜΗΡΝΩΦ (πάει κοντά της). "Ἐχω τέτοια φούρκα μὲ τὸν ἑαυτὸ μου! Ἐρωτεύτηκα σὰν σκολιαρόπαιδο, γονάτισα μπροστά της! Τὸ σκέφτομαι κι' ἀνατριχιάζω!... (Ἀπότομα). Σᾶς ἀγαπῶ! Αὐτὸ μοῦλειπε ἀκόμη... Αὔριο πρέπει νὰ πληρώσω τοὺς τόκους μου, τὸ θέρισμα τοῦ σανοῦ ἄρχισε, τώρα βρεθήκατε καὶ σεῖς μπροστά μου! (Τὴν πιάνει ἀπὸ τὴ μέση). Ποτὲ δὲ θὰ τὸ συγχωρέσω στὸν ἑαυτὸ μου!...

ΠΟΠΟΒΑ. Φύγετε! Μὴ μ' ἀγγίζετε! Κάτω τὰ χέρια σας! Σᾶς μισῶ!... Σᾶς προκαλῶ!... (Ἀγκαλιάζονται. Ἕνα φιλὶ παρατεταμένο).

(Μπαίνει ὁ ΛΟΥΚΑΣ μ' ἓνα μπαλτᾶ, ὁ Κηπουρὸς μ' ἓνα σκαλιστήρι, ὁ Ἀμαξῶς μὲ δίκρανο καὶ ἐργάτες μὲ φτιάρια).

ΛΟΥΚΑΣ (βλέποντας τὸ ζενγάρι). Κύριε τῶν δυνάμεων!...

(Παύση).

ΠΟΠΟΒΑ (μὲ χαμηλωμένα μάτια). Λουκᾶ, πὲς τους κάτω στὸ σταῦλο νὰ μὴ δώσουνε σήμερα στὸν Γόμπυ καθόλου σανό!...

Λάθος στη μετάφραση :

*Στη σελίδα 131 στίχος 23. 'Αντί: παίζουν τὸ τάβλι τους
νὰ διαβαστεῖ:*

χτυπάνε στὸν ἀριθμητήρα τοὺς λογαριασμούς.

